Elliðaármál. Undirréttarmálskjöl H.Th.A. Thomsen Ben. Sveinsson, dönsk þýðing 1869

Aðfnr. 1350

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

SKJALASAFN
REYKJAVÍKURBÆJAR

Elliðaármál

1 8 6 9

Undirréttarmálskjöl
H.Th.A.Thomsem/ Ben.Svein.
dönsk þýðing

.077.3 - .073.544 D.8

Aðfnr. 1350

Underretsacter
i Sagen
Kjöbmand H. Th. A. Thomsen
contra:
Assessor B. Sveinsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

SKJALASAFN
REYKJAVÍKURBÆJAR
1350

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Arni Thorsteinsson
Byfogd i Reykjavik Landfogd i Island
og constituerad Dommer i Gullbringu og
Kjos Sysle i udeværende Dag

Gjør vitterligt: At Aar 1869 den 11 September blev Gullbringu og Kjos Sysle Retsret sat paa Reykjavik Kjøbstads Tinghus og holden af den ordinairie Dommer H. Clausen i Nærværelse af Klaus Steenberg og Jon Borgfjord, hvor da blev forelagt

Sagen

Kjøbmand Thomsen
contra
Assessor B. Sveinsson

Citanten møtte ved fuldmægtig Organist P. Guðjohnsen, som fremlagde fuldmagt af Gaard Data, ack. Tal. N1, endvidere Dokumenter udleverede af d.d. ack. Tal. N2 med Bilag N1-12, hvori blandt 1ad N2 er Stævning i Sagen og 2ad N2 Bilag lie Forligelsescommissionen.

Citatsaken var nødvendiggjort Anstand til at gaae i Sagen samt Documenterne udlaante, hvilket bevilgedes. De fremlagte Documenter lyde som følger:

N1.

„Til at give Møde paa mine Vegne for Kjos og Gullbringu Sysler Retsret og føre min Sag mod Assessor B. Sveinsson, „samt til at forfølge det Søksmål, som jeg ved Vogter for udlagt „den 3 Juli sidste mod at velbemeldte Assessor B. Sveinsson og „stemmer Lagalmindelighed, at Vandte naturligt Løb der- „ved fortgjøres beholdningsfrie og hvad hans Organist Gud- „johnsen og vil saaledes have Sagførelse og hvad han måtte „i denne Henseende foretage eller at anse som af mig selv „forelagt."

„Reykjavik 10 September 1869."

Bilag N1.

Fremlagt i Gullbringu og Kjos Sysles Retsret 11 Sept 1869
Clausen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bil N 2

„Deductionsindlæg

i Sagen : Kjøbmand R. Th. A. Thomsen i Reykjavik

contra

Hr. Assessor B. Sveinsson af Elliðavatn.

„Jeg tillader mig herved ærbødigst at fremlægge for den ærede Ret

1. Rekvisition af 20 i sm., hvorved jeg er blevet opfordret til Assessor B. Sveinsson af Elliðavatn for efterdøren at stå mig til Rådighed for de Fremdringer, der ved hans Foranstaltninger er lagte i Retten med Hensyn til Elliðaár (Laxelven), samt til at afgive Politiets Redegørelse af det ved Vagten i Gullbringu og Kjós den 3 Juli sidstl. udlagte Forbud imod disse Fremdringer
2. Klagen til Forligelses-Commissionen i Selljarnarnes Ret den 5 Juli d. A. med Paatagning om Sagens Henvisning til Retten
3. Det ved Vagten i Gullbringu og Kjós d. 3 Juli d. A. udlagte Forbud
4. Beseglelses-Forretning af 2 gode uvillige Mænd optaget den 30 Juni d. A. og under Fortsættelse med Retten betræffende den 1 Juli d. A. om Laxelvens Tilstand ved midt. 30 Juni
5. Beseglelses-Forretning af 3 Juli, ligeledes betræffende den nævnte Tilstand den Dag, betroffet af Undertegnede coram notario publico i Reykjavik den 15 i sm.
6. Notarialbekræftelse til Bonden Egolfur Marcusson af Arbær lig at besørge det Pågældende, uafhængig hans Lagt den Dømning i Elven, som den navnlig er lagt for at lede Vandet lige den østlige Ende, eller efter hvis Mand Foranledning og Foranstaltning det Dømningsarbeide er foretaget
7. Politiets Forhandling af 9 Juli, hvorved der er tilstrækkelig Dømning er bortlagt af Elven og Vandet fået tilbage i det sædvanlige og naturlige Løb.

Jeg har nærmere nødt til at se alle de Foranstaltninger udførte som de omtvistede Dømninger udvise at have været forlagte til Beskyttelse af den Ret, jeg i Sagen, der søges er blevet mig afsendt ved Kongeligt Skrivelse 11 Dec 1853. Men Sagens fuldstændige Oplysning indbefatter 3 Punkter, som jeg an-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lagt for den Hovedmomentes, nemlig 1te den mig ved det
ugrundede Kongelige Skøde tilhørende udelukkende ret til
Lagfiskeri i Elledaar, 2 mejras Fredsmænds Vanskjønnet
lig at forøvige eller fortvivlige denne Retsfradømte ret
ved den derpaa overfor mit Fiske-Garn at, Storahyl
ved Arbæ, eller den, hvis Grund stødes til Fösu udenfor Elvens
Løb, eller udenfor Arbæaaföri og Gelgjutangi; 3 den Om
last der i Commissionsblanketten tilføiet mit Lagfiskeri indenfor
dette Grundes afdømte Udstrækning, nu ved at opdæmme El-
vens Løbsaaledes at Vatlindre blevet saagodt som tørt, nu
ved igjen at lade Vandet løbe frem i den Sydre, at det for
vanskjønnet mine Fiske-Stader, Lagkister og Dammene
hvorved det er gjort Lagrummet ligt at komme over Fiske-
stederne og Lagfangsten: for resten det tilintetgjort;
Forbindelse med dette 3de Stykke staar endnu et fjerde stykke,
nemlig den Skade, som jeg paa denne Maade har lidt paa Fiske-
riet og den forstyrrelse, som derfor tilkommer mig.

Ved det første stykke angaaende tillader jeg mig at henvise,
mig efter den tilfølgende Afskrift N 8 af det venner. ærede
Skøde 11 Dec 1853 er afsondret Lagfiskeriet med alle de Rettig-
heder, som det for gammel Tid fulgte hertil, endnu følger og med
rette følge bør; og da dette Skøde maa betragtes som det con-
tinuum med de Forgaglungs conditioner, hvorefter de Kong-
lige Forgaglen i det forgangne Tidsrum nord i Ber-
ufjordes af Fiskerretten (som med følgende Afskrift N 9 af For
gaglungs conditionen 4 Juli 1828 §2) „alle maatte fiske i El-
ven fra Storahyl ved Arbæ ned til Lenin mellem Arbæas
höfi og Gelgjutangi med Garn, Angler, Ruser og Elvens Æy-
dømning, saaledes som tilforen har været brugeligt",
da er den Rettighed, som Skødet omfatter, hvad gjælder Den
ne Rettighed er blevet afbrøiet paa en og samme Maa-
de af de Kongelige Forgaglen og af Lagfiskeriets Sam-
ling i alle Mulvandets Tid, og efter den alle i Aaret 1749

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

for vorel brugtes paa samme Maade kan skønnes af Auto-
kammerets Skrivelse til Amtmand Pingel dat 26 April det
næste Aar; hvilken Anledning vilde fuldmægtig Biskop
Jon Arnason have haft til at gjøre Fordring paa 1/5 af Jang-
sten, saafremt den samme Ejendom alle dengang
havde været brugelig, uden saaledes som den for hundrede
indtil Midten af nærværende Aarhundrede udlukkende
for Dødelig Regning. Af denne Autokammerskrivelse
kan man imidlertidig udøve mere, det nemlig at
Lapstangsten i mange forgangne Tider blev den
ene paa samme Maade i det vemmelige Øjemeed; hvi da
den paa samme Maade gjøres Fordring paa en Del af Jang-
stenen som Ejendom (hvis af Langaaes Dele), er det klart at
Autokammeret, naar Skrivelsen udtaler, at Lapstenen i
Ellidaár er blevet dømt for Dødelig Regning i mere end hundrede Aar,
har fundet forstaaet 100 Aar hvad vore Stammænd med Bi-
skoppernes Beslutning af 1 Juli 1746 §16, hvilken Beslutning dengang
(1749) neaaes var i fuld Fremdrivning som Regel i alle Dele blev be-
handlet fremdeles. Det er saaledes gjort at Lapstenen
i Ellidaár er blevet dømt for Dødelig Regning i langt over
200 Aar, og at det i al denne Tid er blevet brugt og brugtes
paa den i Forpagtningscontracten af 4 Juli 1828 bestemte
Maade er aldeles utvivlsomt. Hvi det kan aldrig eftervises
eller godtgjøres at Regeringen i saadanne Tilfælde, som Leie-
contracten omtaler under Retligheder, som den har vundet
har forandret den engang fastslaaede Leiemaal, og nagtet
dette, fra Leiens Beløb angaar er undergaaet Forandringer
ved nye Forpagters Tiltrædelse, er det en casu- og dette
er notorisk- stedse forblevet det samme fra 1828 til 1853
uden hverken til Conditionerne, trods de flere- jeg tror 5-
Forpagtningsskifter i det Tidsrum af 25 Aar og trods den Om-
stændighed at Afgifternes Beløb ved hvert Skifte har været Ge-
andringer underkastet; det er derfor en Følgeslutning, at de Æ-

Regjeringen ikke lod det stride derimod for sin egen Regning og Risico, maatte den gjøre Conditionerne saa favorable som muligt for Forpagteren, for at vynde den største mulige Forpagtningsafgift. Jeg skal ogsaa tillade mig at henlede Commissionen paa, at hvorvel Rutringen afskt foreigs Aarhundrede var forpagtningsafgiften paa det største som der efter min Formening nogensinde har været, 48-49 Rigsdaler, dog den neppelig ikke i det Tidsrum vilde være steget, saafremt Forpagtningsvilkaarene dengang havde indstrømmet Forpagteren mere end de hankt Ved under de allerhøjeste Forpagtninger.

Ligesom Regjeringen gjentagne Gange har afvist alle de Fordringer, der saa ofte gjorde paa Tilbagelevelse i Lagfangsten af den der saa barbarisk og med Strandkanten udenfor Grønsund for min Skjønsk, jfr. foruden ovennævnte Reskrivelse af 26 April 1749, ogsaa Amtskammerets Skrivelse af 28 Febr. 1795 og 5 Februar 1830, hvorved Amtskammeret har fastslaaet til Conferentsraad Stephensen at anlægge en Sag imod den Kongelige Fiskeri i Anledning af Lagfiskeriet, uden at dog Conferentsraaden, trods alle hans Declamationer og Klaberaab af Landsloven, har fundet det gjørligt, saalidt som det lykkedes, at de hvem saa bort langs med Floen, saavel udenfor min Jagtgrænse som inden for dette altid har haft nogen mindste Tilladelse i Lagfiskeriet, eller gjort nogen Fordringsret paa, i fuldkommen Henhold det forhjem afbenaadet, at udgjort Conferentsraad Stephensen i 1829 forsøgte at bringe Ejendommen paa Elledaleen og Vakuseda til i Forening med hans Søn at gjøre Fordring paa Lagfangst i Elledaar, hvor disse dog ikke behøvede at den vanskelige Forpagter af Lagfiskeriet gjorde sine Lagfiskeridommerinder saa tydelig, at ikke engang saa Forelle kunde komme dragende, hvor for saavidt de nemlig forder Ejendommen, som Rudsfjorden af andre forde vanskes Forpagtningsgrænser, nærbrøkede dem (Forelle) Fangst, medens de ikke med det Dagstav nogen Lagfangsten, at kjøretøjlige Kedner bort vor den Tvistes

og klar Udsaamelse af, at de ikke havde nogen Dele i denne Dalen Sachum afgiøre imidlertid tilstrækkelig Viished for et andet Stemme, som i denne Sag ikke er af nogen ringere Betydning for mig, end ulovlig, at Domsmænd i Fleres uhildige ikke paa nogen Maade er af anden Beskaffenhed end i sin Tid, og at Modparten saaledes aldeles ubefoielig paastaar, saafremt han iøvrigt efter dette Punkt bør paastaa, at Sagen maatte storre Hindringer i Fleres nu, end i Lagfangstens Dørgangstiingstid.

Naarlides Grundelsen til denne min Afskedsbegjæring er fiirfold, saaledes som den Beskaffenhed er efter Dørgangsmaadens conditioner af 4 Juli 1828, og afsteds fra de Flere tilliggende Jorder, formener jeg at maatte nøde Alle og Enhver begribelig Dagen, eller, snarere en flygtig Dæmon, Statskassen var egentlig ejer af alle de Flere grundsnede Jorder, dvi blant Breidholt, som tilhøre Reykjavik Contrie og derunder er radnød bundet Dæt Fiendom; og da han (H.M. Dagen) bortfæstede disse Jorder, Bústad, Arlun, Arbær, Elliðavatn og Valurenda uafhængt undtagen Lagfæstet i Elliðaár fra Dæstinalkaaret, og denne Undtagelse fandt i en lang Aarrække Staad, Rødder i alle Vidkommendes Tenkemaade, da han Majestæt i den forste Halvdel af indeværende Aarhundrede bortfølge disse Fiendomme, fremfor han beholdt Lagfæstet uimodsagt af Jordernes Eiere og Fiere, ligesaa det Publik at han afsondrede dette. Det var derfor uforudsat i Kjøbernes for bundne Jorder at formode, at Lagfæstet var undtaget fra Dælgsh, og Modparten kan Dette begrunde den Omstændighed, at Jorderne er solgte med alle Rettigheder og Ejendomme Land og Vand, da dette er et uimodsigelig Faktum, at Jorderne aldrig fórend nu har gjennemsigtsamheden af Lagfangsten eller nogen anden Dansk i Lagalen for dette egte Consistorium nidre end som ugyldig anlydt. Dette er ogsaa en Følge, at H.M. Dagen, som fik af de omnævnte Jorder, havde Ret til at undtage Lagfaagsten saavel ved dette Bortfæstelse som ved dette Dælg og dette en fersk Fiendom eller Regale, og der han tænkes fra i

Landet, flere end de kunne tåle, saa at Priserne dermed have giort
Lignende. Herom vidne Dokumenter baade fra Præstekaldet i Landet.

Efterfølgende er uafhængt af Forholdet mellem Laxfiskeriet i
Elledaa og det tilgrændsende Fjordfiskeri, er det fremdeles at Tvivl,
at dette Fjordfiskeri nu og navnlig siden af Elliðavatn, som Assessor B. Sveinsson
drev udstrakt i den Tid, kan
ikke have kjøbt den nødvendige Ford med en videre eller mindre bigrænset
Fiskeri med saa Forgængere saa aabenbar tilsigtet, og da
fisken af Elledaavatn i Marts 1829 (jfr. Akt Nr. 6 dato 1830) saaledes
er forbrændt, ikke alene over at den Tingelige Forgæng-
ter Afskedsmuntes er saa tabt, at Forellen ikke kunne
komme tilbage om det øverste liggende Del af floden, da nytte
det klarligen, at han ikke har anset sig berettiget til nogen
Laxefangst i floden; hvad han nærmere af modsat Mening, saa have
det nærmere Paastand af ham ikke lagt frem at bestille sig over
at han nærværende ikke Laxefiskeri, thi i saa Fald var den
Tale omhyggelig ikke krænkelse, hvis den gaa den anden Side
hand nærmere nogen vred ikke, medens han efter vedkommende nøjen
saavel Tavn og beskrives sig over, at Forellen ikke kunne gaa
igjennem Strømmenge, trods det Notorisk, at fler Forellen
flygter, med Undtagelse af Laxørredes, der komme Laxen nær-
mest med Hensyntil alle Dimensioner, og saaledes ogsaa alle
Omaalage (Laxegrupel), gaa igjennem Laxekjønnets Tænd-
ner, og saaledes overflødige. Den dette Modpart gaar det
omtrent som hans Forgænger; han kræver ikke, og indser, at
han ikke, forladsigt gaa den Rettighed til Laxefiskeri, hvor-
til han nu indbilder sig at han er berettiget i Laxelven,
thi hvis han ~~tjener alle~~ som tjener de foranførte Omstændigheder ligesaa
godt som jeg, medens man kræver forudsætte, at han, som en dygtig
Jurist, forstaar dette Tilgrænsningsmerkes betydning, i sit
Hjerte ikke var overbeviist om, at hans paastaede Rettighed
til Laxefangst i Laxelven, var grundet i en nid Dis-
raadnelsesretstand, hvis dette, efter, jeg vel ikke hvor mange,
over 200 Aar er aldrig gjenvunden, betvivler jeg ikke, at
han, som tidligt gjaberaabte Landsloven, i de 9 forgangne
Aar dog nyder hans ret dermed, at jeg ligger imod
denne Landslov han understemmet Ærer i Kraft af den

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

(uden Ret)
uegtilsyndelse Ikke-Tilladelighed, overensstemmende med de tidligere Forfatninger og Vilkaar, til ved Dom at blive forpligtet til at bortskaffe mine Dommere og at erstatte fem aldre Skade fem maaneder fem lidt ved min Ikke-maade, men han vil vinde ligvis han ved at komme over denne Ekstremerte i Landsloven: „Ingen maa spilde Veiden for en Anden, eller forbyde den, som tilforan fandt det", fremdet Loftet gyldes maa falde mig til i Kraft af den af Kirken af Elledavatn i 1829 gjorte Indstemmelse, at han ingen Ret har til Lapefangst i Lapelven, og de blive ikke ende Modgarts Øg at bruge, at Lapfangsten ved uagtsomt forhen ** i mere end 30 Aar blevet udøvet gaa en anden Maade end den, hvorpaa samme er mig udøvet. Jeg skal bemerke, at ligesaa Regeringen (Rentekammeret) i det foran paaberaabte Skrivelse har brugt de under forskjellige Navne (Arbæarhöfdi og Gelgjutangi) Beende Dalegrænser i Lapefangsten, saa har församme ogsaa i det fidst allegerede Skrivelse af 6 Feb. 1830 brugt Elledavatn og Valusendi Beder Ret til Sorlefangst i Floden og ikke som det var at vente, ikke de Kongelige Forfatninger efter Forfatninger vilkaarene ikke alene var bestemte til Lape- men tillige Sorlefangsten sammesteds. Der er imidlertid et Spörgemaal, som jeg forlanger strax brugt af den dansk Modgarts, hvis det Udfald ved hans Tanke ikke skal anse berigt, og det er det Spörgemaal: Er det i det fidste Aar aldrig fanget Sorler og Lape i Udsjøen ved Elledavatn, eller af det handlende, han i Aar har betyent sig af til at spilde min Lapefangst, Landsens paa Valusendi og Arbær, og hvor dette eller han gjort nogen Foranstaltninger til Sorle- eller Lapefangst? Efterat det Spörgemaal betræffende, er det klart berigt, at Floden ikke er blevet afstedet imod Landsloven, som han paaberaaber; og jeg ved at han maa give det beskrevne Ørn, og skal i sin Tid, hvis forlangt gjøres, före Tanke for. Gjøre han det imod at benytte Ørn, berigtes han derved 2 Ting: 1, at Lapen ikke gaar op over Storefos, og at han saaledes ifølge en Naturlov ingen Ret har til

Lapefangst paa sine Fiskeriers og 2, at det er en ubestridt
Faktum, at min Fiskemaade er en anden og skadeligere
for de til Elven grænsende Fiskeriers, end den i Aaret 1829
saaledes den baade tidligere og fildigere anvendte Fiske-
maade. Dette mig ganske legeglydt vurdere behøver
Spørgsmaalet betroffende eller beregnende, medens jeg kan
indse at hans Ønsker, saa vidt det blive ja eller nei, eller
hans forbigaaende Spørgsmaalet med Tavshed, maa drage lie
delige for hans Øie.

Naar jeg nu for det Tredje skal vurdere den Omslagt og
Fangstfeld, jeg har lod afholde Undersøgelse, gr. Afbøder B. Svein
sson, som ifølge den under N 6 fremlagte Notarialbestillings
paa foranførte Grund har lagt en Dæmning for at bortledige
Elven Laxes rette Løb, og derved fremkalde en saa-
dan Vandfylde i den østlige, at Laxen ikke kunde overgaae
min Fiskedømmingen, eller over strømme den saaledes
at Laxen uhindret kunde gaae omgaae disse og til Elven
Efter Besigtelsesforretning fremlagt N 4), og for at lægge
denne Dæmning strakt hænder ind paa Arbæers Fiskeriet,
udvides saaledes ved dennes Elvens Vand paa Elliðaárdalen
Gebet, at Laxen ikke kunde gaae til den Zte Laxekist i Elvens
østlige Arm (Besigtelsesforretning N 5), da skal jeg først
og fremmest indgaae til den førstnævnte Besigtelsesfor-
retning bemærke, at naar denne forklares, at Vandmeng-
den i Elvens nordlige Arm var saa stor, at man vadde ind
til midt og paa Rimarbæk over paa den del af Dæm-
ningen, hvori den feldigst fiskende Zte er anbragt, medens
Vandstanden var langt overgaae den mindre feldigt fiskende
lavere nedliggende Zte, og da forholdet mellem disse
Zter Fangstudbytte var saaledes, at der fangedes langt
mere i den nedre Zte, nemlig 15 Lax i denne imod 5 i hin,
da er det klart, at en Mængde Lax maa være gaaet op
ad det Vandstrøm, der styrtede over den øverste Zte, idet
Laxen stedse holder sig i den stærkeste Strømning, og idet den
Strømning, der skal gaae igjennem Zteklukken paa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa Østen Undersøgelsen, igjennem hvilken (Ens) Lagen stod
gaa, vorfuldstendig neutraliseret saavel ved den östen Vand
stand i floden, som ved den Strömning, der dannede sig ved
paa Østen og strakte sig ud over den fra Ingelsuvoen kom
mende Strömning. Jeg skal forsöge at forklare ikke
ved nedenstaaende regelrette ubetydige Afsnit.

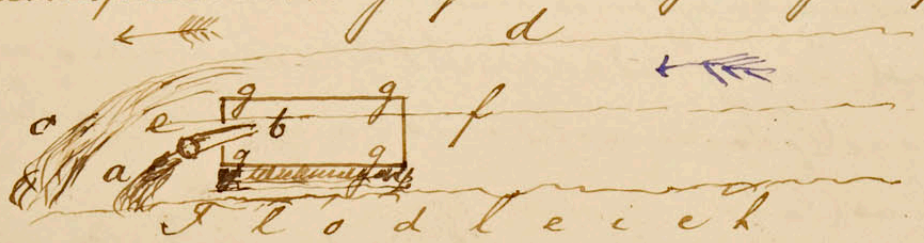

a-b er Ingelsuvoen med sin Strömning, e-f floden nor-
male Vandstand, c-d den forøiede Vandstand med den Cata-
ract (Sot), gggg Sølv Lagkisten.

Jeg haaber at nedenstaaende Afsnit vil være tilstrækkeligt til at
vise, hvilken Skade Vandets Overfylde i floden formaar at
tilføie Lagfangsten, naar man fastholder hvad der er en
umodsigelig Ret, og hvad Polarets fögte Sigte bekræfter
om Lagen, at den „dandser paa Sotten"

Hvad floden østlige Anledning angaar, da har denne ne-
det tös ligesaa fiskeliden Begyndelse midtie 9 Juli, og ikke trods
dagt forbudet af 3 nætforen, ikke Afstanden ligefuldt lod den
Dæmning staa i floden, som han havde udstrakt fra Anke at
vefös paa hans mere hemmelige (Arbers Grund) for at lede alle
floden Vand ud i den östlige Arm. Da det er klart af hans
lag, bekræftet af de ved Lagfisteriet i Aaret 1858 förte Log, at
fisteriet i floden østlige Arm, hvor den saakaldte Poller (Casin)
befinder sig, er ligesaa vigtig som i den östlige, saa bliver det
lydeligt, at jeg lige saa fiskeliden Begyndelse tie 9 Juli er
qual glig af at ligesaa stort Quantum Lag, som jeg har fanget
forinden den Dag, jeg har lidt paa Fangsten i Østlaen i sam-
me Tid, og er denne Skade dette store, jo ufordrenlige Mangel af
Lag i Dammen er det i Lapsten, ligesom alle de overalt skre
mende Efterretninger ere. Den i ehte dommelse N 5 fo-
ran § 4 omnævnte Dæmning, der siger at hans navn ind-
skrevet paa flere Steder, medens Øen og Tø Øen fra samme
las paa Ærabænden nedenfor Dæmningen, antager vel i

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

brudte Erfaringer af nogen venstre med Vandets
Kraft, medens det var en sandsynlighed, at Rudstoen har
forårsaget den nedrevne, idet det var oplyst og bevist ved
egen Erfaarelse af Egolfur Markusson af Arbær, der aldrig tidli-
gere er befunden i noget Vaadeland, at han, Rudstoen, fra be-
ordret Egolfur lik at udrette deres Ærinde, da jeg i Dimmen
lod Øskuen bøde over i Østalven; Egolfur blev antruffen in fla-
grante og Sagen anmeldt for Politimesteren, som har paa det
strengeste og Sagen anstillet det forfølelige Efterretninger. Jeg og
i det som foreligger i det foran paaberaabte Efterretninger
er Rudstoenes Forhold i denne Anledning, forresten jeg hen-
seg til nærværende, nemlig paa ryggen, Maade at tilrettelægge
min Dagbog og beregne mig Vandets af samme, idet han min
Iniciativ var at lade en afstemme Afstandene for saaledes i Kraft
af Landsloven, hvilket fulde nogle kan vente, der har sandsyn-
lighed, lig saagodt som jeg, ved at allerede i Aaret 1235 var
Lagsteinar i Elliðaár i andre Ønsker end de Omboende

Dette ikke let i Dalen og Skillingen at bestemme, fra storbe-
Tak jeg har lidt ved de Afskyelige paa dette Forhold, naar man
alle vil stille sine Fordringer, billigt, saad de mulige min
Ægt i denne Sag. For at komme Tilligheden saa nær som muligt,
tillader jeg mig, ved lil Fremstillelse af referere til Dommen under
N10, under N11 at fremlægge en betroet Udskrift af min i Dom
men over Lagsagsøgers Ægt, der viser, at der fra 9–20
Juni saagodtsom Dette er fanget i flam, idet den hele Vand
mase i denne Tid var ødelagt paa Rudstoenes Fug. Der i
mod fangedes der Mogle Dagene 21–23 Juni, idet man ikke længer
var istand til at opsamle Vandet paa Elliðaarens Fug. Det har
stadigt vist sig, at Modparten Dommerens har noget ube-
stemmelig lig at modstaa Vandmasen indtagen for en kort
Tid, hvilket beviser, at Modparten kan have bestemt klaget Vand
lig sin Fugs Forbedring, uden i mindste Maade at komme mig
Efter for nøe; mens efter en Mogle Lap i de sidstefremte
3 Dage er gaaet op i Kam over min Afskeedskabes i det
det umuligt at bestemme. Fra 24–28 Juni var flam fyldigt
alle nærmest bør, men fra 29 Juni til 9 Juli laa den hele Vand-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

neabs i Øiemed østlige Arm, hvor Vandet da ogsaa strømmede over min Distrikt dommerinds, saaledes som Beskrivelsen forevisningen N 4. i Postudriver. Efter denne Tid (9 Juli), da Politimesteren havde berettet Amtsforeningen Meddelelse om Storaxylbygningen langsom ableverstadiges ophørte. Naar henseende lagde til at flere Arme af gjindlige saamegt som den østre, saaledes som Vestfjellen af distriktet i 1858 (N 10) udviste, da kandt jeg det paa at Tabet i Længde indtil 9 Juli er lig Længden til 9 Juli, nemlig 411 Lag, af Mast 1822 tr, hvoraf 2/3 bestaaer af 16/ og 1/3 af 14/ udgjør 291 Rd; men naar det kommer den Mangde Lag, der er gaaet tabt for mig over Estrem og min Distriktsdommerinds paa Grund af Vandets Overfyldt i den østre Elv, der er det, som foran bemerket, umuligt at calculere, medtager Tabet det for forholdet mig, men man kan dog ogsaa anlage et Tab af Længden i Vestralen, hvilket er medtaget i denne min Beregning; naar man dremed stal tage den Erstatning, Dommelse og Dødsdigelse (v. Grønmelse), der er mig forholdt ved Modpartens paastandte Dødsfald, da vil det blive nødvendigt, naar det ikke skal henstå til Vedkommende Forholdsomstændigheder, idet jeg paa ingen Maade vil gaa imod nogen, uden dog aldeles at opgive min Ret i saa henseende. Naar jeg altsaa lægger det Omtalte i og med det pagtede Tab af Længde til 500 r, troer jeg at formulere min Paastand saa beligt som muligt, men forbeholder mig at forandre samme under Sagens Drift varendstimmende med hvad Modpartens Procedure muligen giver Anledning til.

Midlertidig alene vorendstimmende med den under N 12 fremlagte Attest af Opsømanden i Gullbringa og Kjos Opsyn oplyst, at Udstrømmen forbeholdt Conden Egolfur Magnusson at udbygge den af mig nord- og nedenfor Storaxyl anlagte Damning, og at Egolfur har gjort det Dørhøg hegaa, samt med Henseende til Udstrømmen for Tiden lagte forbuddet af 3 Juli vedrørende idet han lod den afhamsle i Elven vedrørende Dæmmen anlagte Meddelelse blive staaende for at udtørre Vestre-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ulovs, medtil denne Dommes den 9 Juli ved Politimesterens Hjelp blev bortskaffet, skal jeg her i denne Dag ikke tillade mig at udlægge den saaledes, at det Offentlige erstatter det Mod imod Tiltalte til Dagpenge og Dom til Sagens og Dagvandskostninger udredelse efter Omstændighederne, men jeg tillader mig dette at formode, at der ved Dommerens Bestemmelse af Processomkostninger i denne Dag blev taget passende Hensyn til den Betaling, der forudsigtes ved at Politimesteren lod den forrettede Moddommes bortlage af Stoen paa Ved kommende Betaling. Naar jeg endelig skal bestemme Beløbet af Processomkostningerne i Dagen, vil jeg ifølge i denne Henseende gaa Modparten for nær, eller nærmere end det behøver og jeg mendt kan lade mig nøie med, og skal derfor udtil videre ansætte dette til 50 Rd; jeg forbehalder mig imidlertid at forandre ogsaa denne Ansættelse af Hensyn til Processen fra Modparten Side.

Efter Alt, hvad der foreligger i det foranførte er det en Retsfølge, at jeg maa udlægge Sagsøgeren at betale det af 3 Juli d. a. blevne Stævnemaal ved Magt afstaaede. Det blev saaledes mine dømmende

Paastande:

At Dagsforbudet af 3 Juli d. a. blev stadfæstet, og Tiltalte, Herr Assessor B. Svensson af Alleravaku ved Retten dømt til at betale mig for Tab af Dagsløn, Sønlangelse og Sønlødighed (Ærekrænkelse) 500 Rd og i Processomkostninger 50 Rd, samt at det Offentlige erstatter det Mod imod ham ved Bøder anlagte og Dagsomkostninger i Anledning af at han har ladet forulemp mine Tilskadekomninger i Lagalaun i afvegte Sommer.

Paaledes udlader jeg Dagen til Dom under Forbehold af alt hvad nødvendigt saaledes med Hensyn til mine Paastande, som for anført, som med Hensyn til Dagens videre Deduction og yderligere Dagginelse, Vidnes Ørelse og Argumentation efter Omstændighederne.

Reykjavik 11 Sept 1869

H. Th. A. Thomsen

Til
Gullbringu og Kjós Sysselmand

Fremlagt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

i Gullbringu og Kjós Sýsla februar 11 Dagbl. 1869
Clausen.

Bilag 1 til N 2.

Efter at jeg saa godt som lige fra den Tid Lagfangsten tog sin Begyndelse i nærværende Aar indtil i Begyndelsen af Juli havde maattet laade forskellige Drivkvæg og Gjeder, der gjorde sig i Forsøg paa at søge min Lagfanget i Elliðaár, alle uden at umuliggjøre dem, nu ved at dømme og for Kaudel saalidt at Kalvene blev nødsomtørt, nu ved at lade dem i flere Dage vedvarende Kand altid løbe i Elven, saa at min Fæstere-Dags vedvarende Kand altid løber i Elven, saa at min Fæstere-skaber var udsat for Tab og vildende Udbeggelse af Kaudels Omkostninger, nu ved at udbrøde D. Domminges, som jeg til Tangstens Udvælgelse, lige som alle mine Forgængere i Østerstiftet i Lagalmen har maattet anbringe i dem, androg jeg paa Fogden i Gullbringu og Kjós Sysels Bestand til som forsøg at maatte forbliver af Nydelsen af Elvens Kand i det naturlige fiskedige Løb, og udlagde dem Embedsmand den 3 Juli sidste Dommen Forbud imod Assessor Benedikt Sveinsson af Elliðaárdal, der det har forlagt, det ikke gjøre Tilskyndelse til alle de dermed dannede Forsøg paa at søge bemeldte Lagfangst — imod at han ved Domminges, Kaudledningsgrøfter eller paa andre Maader lagde Hindringer for Kaudels Løb i Lagelven

Til at forfølge bemeldte Forbudte udelukkende Dom udkaldte jeg velbemeldte Assessor B Sveinsson til Vorlighed commission i Seljarnarnes Ret den 5 Juli sidste, og blev Sagen der forlagt den 21. i sm. Men da Vorlighed var at opnaa, blev Sagen endnu til Landsret og Rk. Da Sagen lie at jeg ikke da strax gjorde Sagen afhængig ved Retten, vil erfare af Vorlighedens commission saadanne paa Sagen

Alt dette var medtaget under det tilstrækkeligt til at bestyrke min Ret til Lagfangsten i Elliðaár imod Assessors Omgreb, idet han den 9 Juli endnu ikke havde bortlagt et Kaudledningsgrøft, som han havde anbragt i Elven for at lede den hele Kaudmasse ud i Østerelven, men aldeles udtørre den vestlige, skarpe ved kommandø Politimester, efølge min Befaling skarpe, bortlagde det omrørte Kaudledningsgrøft

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af Klein, og derunder er der senere paaført adskillige, der har samtlige krævet at forhøjes mig i min Stilling for lovlige Nydelse, hvilket jeg forbehelder mig at oplyse og bevise.

For nu at gjøre min Ret gjeldende mod Ridkammeret i Anledning af alt det foranførte, som og for at forfølge det ovennævnte Tagdsforbud af 3 i f M. til Redfærdighed med mødte Dom, indstævnes jeg herved Assessor Benedict Sveinsson af Elliðavatn til at møde for Gullbringu og Kjós Sysselfogeds Kontor paa det Sted og Tid, som Dommeren ved sin Paakjendelse paa nævnte Morgen behager at bestemme, for at se Dommen i retslig Form, Tilsigelse og Tagnelse, Tagen i Beslaglagelse og Udlæg fremgaaet ~~at anføre~~, samt Vidne, stemmelse og Udsagn at anføre, i Tagen at fremføre og Dom at lide til Redfærdighed af ovennævnte Tagdsforbud af 3 i f M., til Erstatning for Tab i Tagdt, Ødelægelse, Forulempelse og Forhaabningelse, der ved hans foranførte Forhold i afvigte Sommer vinter Lagfarstrinde i Elliðaár er mig paaført, samt til Udredelse af Sagens omkostninger og Lader i Anledning af den Tvedragt han ved uden imod klovlige nedlagte og forkyndte Tagdsforbud, alle i Overensstemmelse med gjældende Lov mig for Retten vedrørende vil blive bekjendt.

Ved Dato 3 Juni 1796 er Landets Lovbogs Forordning afskaffet

Reykjavik 20 August 1869

H Th A Thomsen

Denne Tag bliver forkyndt i Gullbringu og Kjós Sysselfogeds Kontor, der vil blive holdt Lørdagen den 11 September næstkommende Kl 12 Middag paa Selskarnanes Ting Stue i Reykjavik

Gullbringu og Kjós Sysselfogeds Kontor 20 August 1869

Clausen
(L S.)

Gebyr 20 S.
Lyst Kjøbenhavn Rmt Clausen

Foranstaaende Stevning har vi undertegnede Stevnevidner i Selskarnanes Ting den 21 Aug 1869 forkyndt paa Assessor B Sveinsson Bogal Elliðavatn i hans Embedes Forhold, hvilket vi herved bevidner i kraft af den os ved Sagens Behandling ved lagte Fuldmagt.

Jón Guðmundsson Þorlákur Þorkelsson
(L S) L S.

Sportelder 36 S
Milepenge 48 S betalte

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Forslag i Gullbringu og Kjós Sýsla Skjaldarskyldu 1869
Clausen

Bilag 2 ad N 2

Efter min Requisition ~~fremlagde~~ lagde Sýslumanden for Gullbringu og Kjós Sýsla som vogter i forgaars konsistorielt Vorbud imod at Hr. Assessor B Sveinsson af Alþingi og dannemand Klaus skal have sit Løb igjennem Lagretten Lørdagsaftenen at dette blev tørt og Lagretten saaledes forhindret fra at gaa op af Elven og fange ned Kyllingen af de Skrapparaber, som fra immindelig, allerede ved Gandes Eid ved blev brugteret af de Langelige Forpagter af Laxfiskeriet og senere af deres Fiere i 16 Aar.

Min omtalte Requisition var foranlediget dels ved at enten Assessoren selv de lange med Øxen oven for min Grundbund Løndes gaa Aber, Breidholt og Valuserdi, eller de dette sandsynligvis efter folder Dæmningen op af Elven for at lede det hele Vandmagt over i Elvens østlige Arm, for at den ikke mulig under Skuldrene udbrede min østlige dæmning og og Laxakisten, eller saa lede vandstrømmen ikke saaledes at Laxen kunde gaa over den og op af Elven, dels ved at Assessoren, da det viste sig, at den omtalte Moddæmning ikke aldeles svarede til sin Hensigt, fandt saaledes dommen for Tillæget af Vand til min Fiskeapparater, at Ødelæggelsen blev i den Grad udtørret, at det blev umuligt for Laxen at gaa op af Elven til Fiskeriet og alt Fiskeri saaledes umuliggjort, hvilket kan skønnes deraf, at man i Februar saa tagt Laxen med Hænderne ikke den paa Grund af Vandmangel ikke kunde udløbe.

Da Tillæget af Laxe i Dammen var noget ufordnaligstort, forsaavidt Elven har hørt tilstrækkeligt Vand, har jeg lidt at belyde det Tab ved denne Afbrud af Vedkommende, blandt hvilke jeg efølge det fidtil skrevne maa anse Assessor B Sveinsson som Vandmanden, og da Sagen var omtalt Vorbudsforretning, er det min Hensigt at forelægge samme til Vedtagelse ved Gullbringu og Kjós Sýsla Skjaldarskyldu.

Derfor tillader jeg mig ærbødigst at andrage for Deres

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kjøbstadbaarnefaderen som verdenes Forlegercommerser i Selhamarnes Ret, at De befuldmægtiger nelle indkalde Herr Assessor B. Jónssen af Elledavatn tilligemed mig til en Forlegermøde ligesaa befuldmægtige Ed og Ret for at forsøge Sagen bilagt ved mindelig Forlig; men for Forligets vegne aabner jeg Sagen hermed til Landsr. og Ret, hvorpaa da blant andet agter at paastaae Erstatning for alle det Tab og Skade jeg har lidt paa Deres ind. Lagstaen i Sommer paa Grund af Ellekommandørens beskrevne Forhold

Reykjavik 5 Juli 1869

H. Th. A. Thomsen

Ed

Forligelses commission i Selhamarnes Ret.

Overensstemmende med foran- og vedstående Klage indkalder herved Landsretsassessor Benedikt Jónssen af Elledavatn til at møde for Forligelses commission i Selhamarnes Ret paa Rejkjavikes Contoir Onsdagen den 21 d. M. Kl. 12 Middag, hvor der vil blive gjort Meglingsforsøg i Sagen, saafremt Forligets vegne, vil blive henvist til Landsr. og Ret.

Island Rejkjavik Rejkjavik 5 Juli 1869

Hilmar Finsen

Foranstaaende Stevning have vi undertegnede Stevningsmænd i Selhamarnes Ret den 5 Juli 1869 forkynt paa Assessor B. Jónssons Gaard Elledavatn i hans Fraværelse for hans Søn, hvilket vi herved bevidne i Draft af vor aflagte Ed som Stevningsmænd

Ved Vidnesbyrd vore Underskrifter og Segl

Þórður Guðmundsson. Þorlakur Þorkelsson

Eiríkur 36, (L. S.)

Miðgerði 48, bóndi

Er 1869 den 21 Juli blev at Forligs møde for Selhamarnes Ret afholdt paa Rejkjavikes contoirs Beliggenhed af foranstaaende Klage. Begge Parter møde personligen. Forligsmægler, men uden Dølger, hvorfor Sagen blev henvist til Landsretten og det

Saa blev Parterne forelagt indholdet af ved lagte Stevningsbrev. Sagen forend efter 4 Uger Forlæb for en mulig at faae anden Adgang til Forlig i dette Tilfælde

Sagen

ved stemmerne med Dommeprotocollen bevidner

Hilmar Finsen

Indlagt for Gullbringu og Kjós Sýsler d. 11 Sept 1869

Clausen

N.

Indlagt i det Dommerkontor for Selvamannes Ret i Reykjavik 11 Sept 1869

Hilmar Finsen

Bilag 3 ad N 2

Udskrift

af Gullbringu og Kjós Sýsels Fogedprotocol

(følger saaledes in forma bestaaende)

Aar 1869 den 3 Juli blev Gullbringu og Kjós Sýsels Fogedret sat i Selvamannes Ret's Ting-hus og administreret af den ordinaire Foged, hvorved i Overværelse af Vidnerne Steenberg og Smith i Ærende

Jóhannes Thomsen

contra

Assessor Sveinsson

blev afsagt saalydende

Kjendelse

Da Appellanten i den foreliggende Sag, Jóhannes Thomsen i Reykjavik, kan anses at have bevist en fundamentalt lovlig Ret i Elliðaár som en saadan fundet udenfor de Grænser som i det af ham i Klagen foreviste Skjøde udmærkes og bestemmes, men det er en Pligtfølge at Jangstenbro paa at nogen nødvendig Forandring undergaaes i Elvens Naturudgjde vil den vanskelige Sagsfremstilling nødvendiggjøre, at der udlægges lovlig Forbud imod at Assessor B Sveinsson ved Opdæmning af Elvens Vand forstyrrer dette i dens naturlige Løb, dog under Erhvervelse af at Appellanten stiller lovlig Sikkerhed for den Skade og Afbrydelse som ved Sagens Paakjendelse maatte tilføies Respondenten, hvilken Sikkerhed efter Udsigt ~~Udsigt~~ anlages passende at kunne bestemmes til 2500 Rd.

Er udlagt herved imod en Caution a 2500 Rd Lovens Forbud imod at Respondenten, Assessor B Sveinsson af Elliðavatn ved Dæmningen, Nedgravelser eller paa anden Maade forstyrrer Vandets naturlige Løb i Elliðaar under Lovens Ansvar

Iøvrigt forbehaldes enhver Cardinaals lovlige Ret

Clausen

Yderligere blev oplæst under Retten. Appellanten, Jóhannes Thomsen, var mødt og stillede som Caution:

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1, En Fundarmyndi á Arlum í Mosfellssveit.
2 En Fundarmyndi á Burlat í Seltjarnarnes Ry 29,5 ⅌ af Dyrafé, med Uddragelse af 700 r., hvorfor Fordren søgte de Cudrs.
3 En Fundarm. Lægskurd i Elliðaár, med Uddragelse af 500 r hvorfor Fundarmannen søgte de Regningen.
Allen antog Vilkårene, idet det blev Requirenten lettere indrømmet, at udlægge af Dagen mellem hans og Requisitens var det uvillkårligt at afsende alle paatalte foranskrevne Fundarme, alle disse uden at en anden Cautionsstiller skulde forlades. Requisitum blev mødt
Allen Fonck Clausen
H. Th. A. Thomsen J. Smith. C. P. Steenberg.
Rigtig Udskrift bekræftes
Gullbringu og Kjós Sýsla Contoir 3 Juli 1869.
Gjeldt 24
fir. glgn. Vilhelm Arnt Clausen
Foranstaaende Tøgekundskab blev i undertegnede Stevningsmand i Seltjarnarnes Ry den 5 Juli 1869 forkynt paa Adjunct Benedikt Sveinsson Bogal Elliðavatn i hans Kaadrelse for hans Dør, og paa Arnljótur Bogal, Breiðholt, i hans Fraværelse lovlige for hans Dør, hvilket herved bevidnes i Draft af mig aflagte Stævningsmand
Til Bekræftelse mod Underskriften og Segl
Þórður Guðmundsson Þorláker Þorkelsson
(L. S.)
Tøgekundskab 1 r. 12 s.
Forevist ved Politiforhandling paa Arbær 9 Juli 1869
Clausen.

Indlagt ikke Forligsmødt for Vilhjalmarnes Ry i Reykjavik d 21 Juli 1869 Hilmar Finsen
Indlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla Ekstrarret d 11 Sept 1869
Clausen.

Tad N 2
Udskrift
af Gullbringu og Kjós Sýsla Politiretsprotocol
Aar 1869 den 1 Juli blev Gullbringu og Kjós Sýsla Politiret sat paa Sýslets Contoir i Reykjavik af den vordende Sýslumand H. Clausen i Embedsets af underskrevne Vidner

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hvor da blev forelagt

Efterfølgende Afskrift af Besigtelsesforretning
Rudolf Kellen mødte for Arnason og Bjarni Oddsson af Reykjavik,
~~og fremlagde brev fra Amtmanden Thomsen~~ fremlagde en Skrivelse
fra Jørgen Thomsen i Reykjavik til Byfogden i Gullbringu
og Kjós Sysler af 29 Juni 1869 med gjentagelse af Udmeldelse af den
til at forelægge en Besigtelse af Laxalven, dateret 30 Juni sa.
aftenen Nr. 1, saalydende:

Forat undgaa den betydelige og constaterede, at jeg ikke ubetænkt
har requireret for Byfogden i Gullbringu og Kjós Sysler til at gaaloggs Afbetjent B. Sveinsson
af Elliðavatn at gjøre Laxalven fri Stand, tillader jeg mig
herved at anmode Dem om behageligen at ville udvælge
Deres gode og troværdige Mænd for fra Fossvogen til
i Morgen med Dem selv at besigtige Tilstanden i Laxalven,
for min Vedkommende at begive Dem til Stedet i Laxalven,
og til Deres at give Forklaring til Skjønsretten. Da jeg den Dag under den nærværende
Tilstand i Laxalven medfører for mig en stor Skade og Tab
af Dagsværk, tillader jeg mig at andragte, at den requirerede
Besigtelse maa forelægges, om muligt, i Morgen

Reykjavik 29 Juni 1869
H. Th. A. Thomsen

Til
Byfogden for Gullbringu og Kjós Sysler

Ovennævnte Mænd med forskaaende Regnskabsudvælder
Bjarni Oddsson i Gardhusum og Jón Arnason af Studla
kot til nøiagtigen at besigtige og skjønne afgive deres
Skjøn om Standsenden og Vandmængden i Laxalven, saa
vel paa det sædvanlige Vandspild, som ved hr. Jørgen Thomsens
Vandapparater, samt hvis Skade Vandmangelen
er ufødvanlig ringe, at undersøge, om der findes Dæmninger
i Elven maatte findes Dæmninger eller Ulovligheder, der maatte
kunne foraarsage saadan.

Besigtigelsesblanketten at forelægge efter bedste Skønnende og
Overbevisning, saaledes at det kommende, om paafordret,
kunne bruges efter Besigtigelsen med deres Ed for Retten

Gullbringu og Kjós Sysler Contoir 30 Juni 1869
Clausen

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysler Ekstrarett 1 Juli 1869
Clausen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Eudvedera fremlagde de udskrivelige Besigtelses forretning over-
ensstemmende med Udmeldelse af 30 Juni da, ad N 2 paaberaabte.

Overensstemmende med Sysselmandens for Gullbringu og Kjós Sysselsamt Udmeldelse af 22 begav vi undertegnede os hertil for at undersøge Vandmugdens i samme, samt med de Retsfundne Mænd, som med Sjómand Thomsens afskriftlige Beretninger, og befandt vi saaledes:

1 Vandmugden i Nord (Øster) Elven var meget stor, og det i den Grad, at Vandet strømmede over den østlige Del af Stadeomningen i anseelig afstand med paa Øiensynlighed; paa den vestlige Del af Dæmningen var Vandet lavere. Østerelven derimod fandt en temmelig ringe Vandmugde.

2 Overfor Skórahyl, forøvrigt paa Borgholts Grund, er en Dæmning alle Gods opført i Østelven. Paa Grund af Vandmangen i Østerelven er Thomsens Godsgods stjalet; derfor er det andet Gods langsomt ned i samme flet gjennembrudt af Vandmassen og gjort fra dette Gods laa ned i Elven.

Endelig besaa vi ogsaa Assessor B Sveinssons Dæmning eller Fugevandings apparat nedenfor paa Elledvalnes Eng; denne Dæmning er af Grøstørv og befinder vi samme, Dele af Tømmerstykkerne i denne Dæmning var ude af sine Fuger, og trukket op, hvorfor selve Dæmningen var bestadigt, og Vandet strømmede uhindret igjennem, hvilket utvetydig maatte foranlade den store Vandmasse i Elvens østlige Løb.

Denne Besigtigelse have vi overensstemmende med det os i vor Udmeldelse paalagt, forelagt efter bedste Overbevisning og Samvittighed og troe vi tilraadeligen at bekræfte samme paaforlangende.

Mudlakot og Gardhus ved Reykjavik 30 Juni 1869

Jón Arnason B Oddsson

Til
Sysselmanden for Gullbringu og Kjós Sysselsamt
fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsamt Embedsrent 1 Juli 1869
Clausen.

Paa given Foranledning forklarer Undertegnede, at det er

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

umuligt at bestemme, hvilket Tab denne Ejendom kan forvolde Lagstrømmen her, medens det er klart, at det skade Lagstrømmen, idet Lagen, naar Vandmængden er saa stor som igaar, kan gaa op over Øiserne, hvilket ogsaa viser sig at have fundet Sted dermed, at de i den fauna leggende Øiser igaar befandte ikke 5 Lapa, medens de i den lagne med leggende eller den saakaldte Eldgrøkist fangedes 15 Rf. Adspurgte om i hvilken Henseende Dæmningen ovenfor Störahyl var anlagt, forklarede de, at de ikke kunne skjønne nogen anden Hensigt dermed, end at holde Vandet bort fra deres hvidlige Eiendom. Denne Forklaring fandt Commandeuren afgjort efter bedre Overbeviisning og Camvilighed, og var villig til at lægge at betræffe sammen inden Kilden. Men forøvrigt

Clausen C. P. Steenberg. H. Stephensen

Gebyr 24 fire og tyve Skilling Rent

Clausen Infidem Clausen

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Sagedøm 2 Juli 1869

Clausen

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Retsaar 11 Oct. 1869

5 ad N 2.

Efter Anmodning af hr. Kjøbmand H. Th. A. Thomsen fandt vi undertegnede Guðni Einarsson af Miðholt, Jón Jónsson af Dukskot og Claus Bjarnason af Blikastaðir den 3 Januar besigtige Laxelven ligefra sammes Udløb op til den Dæmning som befinder sig ovenfor det saakaldte Störahyl ligesom undertegnede Gaarden Arbær, og forefandt vi Tilstanden som følger

I Elven findes (Nytiges) Aur nær i den Grad blottet for Vand, at de ikke kan nøde Tale om, at Laxen kan springe ind i Øiseren, som Thomsen har anbragt i samme, idet Vandet laa med mellem Stenene, ~~paa~~ i Modeind, og lund ikke nor naa den rende Aabning paa Øiseren under Dæmningen, hvorigjennem Laxen skal springe naar den kommer op fra Havet ved Elven; men hvilket undskyldes i det mindste saa meget Vand at denne Aabning, der udad i Øiseren er forsynet med en Ledeforretning kunne indeholde indadrettet senere Aabning, hvorigjennem

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Lagen trænger sig imod Strømmen, er halvfuld af Sand, og dog er bunden Aabningen ikke höiere fra Østens Grund end omtrent 2 Tommer.

2 Den saakaldte „Pollur" (Bassin) i den samme Elvarm, der tilligemed har været det yppigste Fangestedslab for Lagen, og er adskilt fra Østen ved Stengjerde, var saa lös, at intet Sand endsige Strømning var i samme; der kunde saaledes ikke være Talen om at Sandet kunde flytte ig imellem Tegleburene, saaledes som det skulde være, naar Lagen skal kunne gaa i „Pollur" og fange der steds. Sandet i denne Elvarm ligger fra Østen ud til Udløbet var ikke paa saadan Maade saa meget, at Lagen kunde begaa sig der, naar den var kommet i Elven forinden Sandet var borttaget fra samme, men da kunde man ogsaa lage Lagen ud der baade Sommer, ikke den indskrænkede kunde komme bort fra saadanne svage Vandpytter

3 Nord (Øster) Elven var Vandstanden dreiet saaledes, at Lagen vil kunde gaa op af samme og i Østerelven, men da det er et fra Barnaby af bekjendt, at Lagen er blevet fanget i denne Elvarm ved at borttage Sandet fra den var i Østerelven ved en Dæmning noget nedenfor Storahyl, og det har vistnok Tilligemed, som vi ofte have nærmeste under Lagefiskeriet var offentlig tilstede, vist sig, at ikke Sandet lidt efter lidt forsvinder af Elven, löber Noget af Lagen op i Østerelven, og Noget vender tilbage til Øen. Det er derfor ubetydelig, at Mangelen af Sand er overordentlig skadelig for Lagefangsten. Østerelven nordenfor Vadestedet i Østerelven befandtes i det ene Rum 16, i det andet ikke 1 Lag, fordi Sandet i det ene Rum ikke var at fylde Tegleburene saa godt som i det andet Rum.

4 Den Dæmning, som baade Jørgen Thomsen og de tilligemed Tougligt forsøgte at anbringe i Østerelven paa det samme Sted i Elven, det til at lede Vandet var i Østerelven, var fin stal löbe tør, det til at det Vandet ligeligt mellem begge Elvene, saa vi paa flere Steder nedbrød, og Stang og Grøstørv fra samme noget longere ned, som ovenfor bygge Dele var borttaget ved Vandets Vedsamhed.

5 Dernæst besaa vi det Endegjerde, der, saavidt er bekjendt, altid

tidligere end i det Tilfælde, som gaar fra Øst- til Vest-Island paa forskjellige Tider (Storakyl) og saaledes vil det ikke gjøre nogen Indvendinger mod at betale Indbyggerne, men trænger saa godt som ikke Landmænd til at betale til Mandalen.

Til vidnesbyrd forklarer Undertegnede Ret rigtigt med Hensyn til Tiderne i Lagdømmet den omtvistede Dag nye vi vedtil at stadfæste coram judice naar forlangt gjøres.

Reykjavik 15 Juli 1869

Gudni Einarsson. Jón Jónsson
med paa foldrefinn.

Arni Thorsteinsson
Notarius publicus, ~~Baarfoged~~ Dæmpe i Reykjavik
Landfoged i Island

Gjøres vitterligt: at Jón mand Gunni Einarsson af Midhold og Jón mand Jónsson af Dukskol, begge mig personligen bekjendte, i min Overværelse have underskrevet forestaaende Dokument, den Sidstnævnte med egen Haand, Førstnævnte med paafoldrefinn, efter at Dokumentet for dem var blevet læst, og samme Indhold af dem bekræftet, hvorfor de erklæredes dødkillige til nødvendigen for Retten at bekræfte samme med Ed, naar forlangt.

Overværelse af Notarialvidnerne Pétur Jónasson og Arni Gíslason til Bekræftelse under min Haand og Embedssegl

Reykjavik Notarialcontoir 15 Juli 1869

A Thorsteinsson

Notarialvidnerne
Pétur Jónasson Arni Gíslason.

(L S)

gebyr 80/ firsnidtyve Skilling
betalt A Thorsteinsson

N 3

Indlagt, som et Vedligemedt for Selskabet Reykjavik 21 Juli 1869
Helgi Tryggvason

Indlagt for Gullbringu og Kjós Sysselfoged 11 Sept 1869
Clausen.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Bilag N 2

Udskrift

af Gullbringu og Kjós Sýsla Notarialprotocol

Aar 1869 den 5 Juli mødte Notarius publicus i Gullbringu og Kjós Sýsla paa Arbær i Mosfellssveit med Vidunsfolkene Ásmundsson og Haldorssonsson for efterfølgende Repræsentant af Kjøbmand Thomsen i Reykjavik i Skrivelse af d. d. at forelægge Bonden paa Arbær, Egilsen Markussen nogle Spørgsmaal til Besvarelse. Den nævnte Skrivelse fremlagdes saalydende:

Da det kan forudsættes, at det Jordstykke, som alder udlagt imod Opdømningen af Lagalven, og sigter til at gjøre Vandet i Elven det sædvanlige og naturlige Løb, paa nogen Maade vil blive afledet, og da det i saa Henseende er forudsat at ophøre, hvo der har tilskyndet og anbragt den Moddømning, som paaførte Arbærs Grunder er anlagt i Elven for at undgaa samme østlige Arm, og fold Vandet lie den østlige, tillader jeg mig at anmode Jeres Ærbødighed om at afforde Bonden Egilsen Markussen af Arbær den Behørige til Notarialprotocollen afgivne Spørgsmaal

1, Om han selv, eller afgiver for Villin har foretaget forommeldte Dømning i Elven? Og hvorledes det

2, Det har Raad, Varetægtelse og Vedkommende sin Dømning der er blevet anlagt

Reykjavik 5 Juli 1869

Pr. pl. H. Th. A. Thomsen

Notarius publicus i Gullbringu og Kjós Sýsla

Egilsen Markussen var tilstede og afgav saalydende Svar:

ad 1. at han ikke har foretaget den omtvistede Dømning og har ingen Raadighed over samme.

ad 2 At Assessor B. Sveinsson har ladet den udføre med sine egne Folk.

Rettes fand

Clausen. Vidun Haldorssonsson Jón Ásmundsson

med paaholden Ed

Gebyr 80/

Udskrift 12/ 92

Pr fidem

Clausen

Jabfremsendelse og to Skil. Not. publ.

Clausen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fremlagt for Gullbringu og Kjós Sýsslu Retten 11 Sept 1869
Clausen

Fremlagt ved en politiforretning paa Arbær 9 Juli 1869.

7 ad N 2

Udskrift.

af Gullbringu og Kjós Sýsslu politiprotokol

Aar 1869 den 9 Juli indfandt politimesteren i Gullbringu og Kjós Sýssel sig paa Arbæ, H. Clausen, sig paa Arbær i Mosfellsveit og undersøgte en Kistes for efter Requisition af Sydmand Thomsen i Reykjavik at fyldestgjøre alle udsøgte Sagdele af 3 i d. M. vedhørende den forbudte Assessor Bjarnasons af Alidasalur at opdømte Handel i Laxalaxen, idet hans af Assessorens Maddømmelse ikke endnu er bortskaffet.

Den omeldte Requisition af 7de fremlagde saalydende:

Da det er blevet mig klart, at Hr Assessor Bjarnason ikke er fornøiet med min Opdømmelse af Handel i Laxelven den 3dje nuværende og forsøger den 4de ugeskifte forkyndte Sagsforbud, idet han endnu lader den Maddømmelse gestaa, vanskjønt jeg alt i min Requisition af Sagsforbudet anførte, fordi den berørte Handel fra Alftanesmen er umuliggjort at Laxefangst i samme, fremmed den falde Handel er lagt i Østerelven og falder i en Tid over Laxekisternes og derfor under Dommerens, saaledes at Laxen gaar op over mine ikke i Østerens, maa jeg anmode Hr Sydmand, da vedlagt Extrakt af Notarialprotocollen af 5 i d. M. lydelig viser at det er Assessoren og ingen anden, der har standsiget den omeldte Maddømmelse og for anbragt denne paa Overjordmandens Grund, i Consumation af den udøvede Sagsforsømmelse at udlægge Forbud mod den omeldte Maddømmelse, saaledes at den i Dens Omkostninger bliver aldeles bortkastet at Ejerens Land gjenfoldes dens naturlige Løb igjennem begge Ejerens Arme.

Til Omstændighederne at omeldte Assessor Bjarnason i henhold til medfølgende Extrakt er den omtalte Requisition i det Tilfælde.

Reykjavik 7 Juli 1869 H. Th. A. Thomsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fremlagt ved en politiforretning paa Arbær 9 Juli 1869
Clausen
til Gullbringu og Kjós Sýsla Fogeder.
Kjøbmand Thomsen fremlagde indvidere en Udskrift af Gullbringu og Kjós Sýsla Notarialprotocol beb. offrede den samme Moddømning, lagde til Forslagets Salg. N 2
endelig fremviste Regjeringen Tegningelse af 3: d M. og forlangte i Kraft heraf at der paa Arbærs Grund i Stedet anbragte Moddømninger ved politimesterens Hjelp bortlagdes.
Politimesterens bortlagde Dommergaarden paa Vedkommende Erklæring. Conde Egolfur Markusson paa Arbær vaerlestede ved Forretningen saavidt blev skullet.
Clausen Regnisen H. Th. A. Thomsen Jon Asmundson. Vidner Daniel Simonson
Udskriften Rigtighed attestere
Gullbringu og Kjós Sýsla Contoir 13 Juli 1869
Gebyr 24/ tyve og fire Skillinger
Clausen
Clausen
Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla Retsmøde 11 Juli 1869
Clausen.

8 ad N 2

Vi Frederik den Syvende

af Guds Naade Konge til Danmark de Vendes og Gothers Konge til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg

Gjøre vitterligt: at der ved allerhøyeste Resolution af 11 Mai da er tilladt, at det Statens tilhørende Lagafiskeri i Elliðaar imellem Gullbringu og Kjós Sýsle under Præsten paa Vestre Land Island maa afhendes til firma af de til bemeldte Lagafiskeri hørende Jorder, Bustadir og Arbær, islandsk Kjøbmand D. Thomsen for en Kjøbesum af 1250 rd og han i den Anledning har udbetalt i Kongen islandske Jordebogskasse af forommeldte Kjøbesum 450 rd og for de øvrige 800 rd udstedt en Forskrivning med 1 Specialhypotek i bemeldte Lagafiskeri og 4% aarlig Rente til first Aar 11 December Termin, saa skrider og afhender Dj. herved til forommeldte Kjøbmand D. Thomsen nu bemeldte Lagafiskeri i Elliðaaen fra dens Udløb ved Gaarden Arbær, Storahylkaldet og endtil indtil en Linie mellem Munding i Dæn imellem Arbæarhofdi og Gelgju ada Geldingadangi med tilhørende Fiske-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vedstaber og alle de Rettigheder, der er fra gammel Tid fulgte
dem, endnu følge og følge bør, saa at den i Omgangsmaaden
under den Østrøm i Island er gangne eller herefter udgaaende
Anordninger maa gøre sig gjældende saa vidt som den best med
vil og kan.

Ligesaaledes tilsiger De og Vore Kongelige Commissarier i Regje-
ringen ingen nedre Lod eller Del, Ret eller Rettighed at have lie
ordinærdanske vistnok, men at samme som forommeldte skal tilhøre
og følge foranførte Jørgen Jørgensen Thomsen til evindelig Eiendom,
og De og Vore Kongelige Commissarier i Regjeringen alle
Kongelige Regalier og Jøgsder samt ordinairie og extraordi-
naire Contributioner, som enten allerede til de eller offent-
lig Brug er paabudne eller herefter paabudne maatte efter-
komme.

Dernæst er Omkostningerne ved dette Brev Skøde Tinglæsning
saavelsom hvad andre Omkostninger der endnu kunde følge af
nærværende Overdragelse De tilstaaer.

Forbydende alle og enhver fremmed, efter som forskrevet staar
Hende eller i nogen Maade derfaa at gøre under Mageskifte
og Raad.

Givet paa Vort Slot Christiansborg den 11 December 1853.

Under vor Kongelige Haand og Segl

Frederik R

(L S)

Skjøde
paa Laxefiskerier i Elleva-aae under Gullbringe og Kjøs Sysse
under Island Fogedsamt

Proted

Tinglæst under Mandhalslænsretten paa Nes for Pallisaa-
ner Ret den 6 Juli 1854 og indført i dennemnte Skøde og
Pantprotocol pag 250-257 sub No 271 A Baumann

Tinglæsning 2r
Protocollation " 24/
1/2% Afgift . . . 6-24 8 Rbd 48/
alle Regedaler forholdes og alle Skilling Rent
Baumann.

Tinglæst under Rigsdanske Lysningsret Copenhagen 14 Juni
1855 og indført i Kjøbstadens Skøde og Pantprotocol Lit D
No 130 Pag 155-157 V Finsen

Tinglæsning 2r
Protocollation " 24/ 2r 24/
to Regedaler tyve og fire Skilling
14/6 1855 V Finsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Ovenstaaende Afskrift er enstemmende og nøiagtig Copi af det for mig producerede Originaldokument, samt i det og alle vedkommende med samme breidende hvad efter nøiagtig Collation notarialiter

Notarialbestaltet i Reykjavik 8 Sept 1869

Gebyr 12 S. bele Skilling Rm. A Thorsteinsson

bestaltet A Thorsteinsson (L.S.)

Indlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Retsarkiv 11 Sept 1869.

Clausen.

9 ad N 2

Conditioner 4 Juli 1828

hvorefter det Kongelige Rentekammer tilstaaer Lapsfiskeriet i Hellerøen under Gullbringu og Kjósarsýsle i Island Sønden ved offentlig Auction udbydes til Bortforpagtning

1, Bortforpagtningen udbydes paa 10 Aar for en aarlig Afgift i Rigsbankpengene r. s. og bliver den fastbestemte tilslagen paa formodet Approbation af det Kongelige Rentekammer.

2 Bortforpagteren maa borge Lap- og Garn- samt hver anden nødvendig Redskaber i Hellerøen med Garn, Angler, Æter og Ble- med Opdæmning saaledes som forhen er brugt og det i Øen lig- dende Sted ved Gaarden Arbær, Storahyl kaldet, ligesom og i Øen udenfor Elvens Munding, indtil mellem Arbæjarhöfdi og Gelgjutangi, paa fuldkommen Maade over alle Andre forbudt at fiske paa nogensomhelst Maade.

3 Bortforpagtningen tiltrædes udi Kommende 31 December, og gaar lige med Bortforpagtningen da det Kongelige Marstal tilhørende Lapskiftet, som igjen bør afleveres i brugbar Stand ved Bortforpagtningens Udløb den 31 Dec 1838

4 Afgiften indbetales med ved Pålø til Landfogdeen inden hvert Aars Sankt Hans Dag eller Juni, og om forlangt, maa Bortforpagteren stille antagelig Caution for den pronte Betaling.

5 Skulde Bortforpagteren dø, eller ikke opfylde disse Conditioner, bliver Lapsteds Stedet ved Auction udbudt til ny Bortforpagtning, saa det Marstals mulige Fordringer forbeholdte.

6 Ringere Overbud end 1 Rbd r. s. antages ikke.

Afskriftens Rigtighed bekræftes

F. D. Trampe

Ovenstaaende Gjengivelse er ægte og rigtig i det og alt overens-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Ovenstaaende Copi af den for mig producerede Originalafskrift bevidnes herved efter nøiagtig Collation notarialiter

Notarialcontoret i Reykjavik 8 Sept 1869.

A Thorsteinsson

Gebyr: Collation aftskrift 12 (2 S)
tolv Skilling betalt A Thorsteinsson

Fremlagt i Gullbringu og Kjos Sysselis Skiftemøde 11 Sept 1869

10 ad N 2

Reykhallspaadømmet i 1858 fangede Lax

"Pollur"		Theisen & i Nordelaen					
Juni 12	3	Juni 10	1	Juli 14	16	Aug 12	3
— 19	15	— 16	3	— 15	31	— 14	4
— 26	72	— 17	1	— 16	27	— 16	9
Juli 1	41	— 18	1	— 19	29	— 18	162
— 7	62	— 21	3	— 20	7	— 21	80
— 15	87	— 23	1	— 22	25	— 28	5
— 24	44	— 25	1	— 24	8	Sept 11	10
Aug 5	53	— 28	3	— 26	4	— 20	2
— 14	180	— 29	8	— 28	2	Dall	662.
— 28	30	— 30	3	— 30	3		
Sept 7	5	Juli 1	11	— 31	4		
— 18	7	— 2	15	Aug 2	6		
— 24	3	— 3	12	— 5	5		
Dall	602	— 6	123	— 7	8		
		— 9	5	— 10	3		
		— 12	18	— 11	2		

Fremlagt i Gullbringu og Kjos Sysselis Skiftemøde 11 Sept 1869.

Clausen

11 ad N 2

Lax fangede 1869.

	Ny	Kogt		Ny	Kogt
Juni 9	2	11¼	Juli 10	17	66
— 14	1	1	— 13	14	50
	1	6¼	— 15	45	154
	1	1	— 17	9	32½
— 15	1	7¼	— 19	28	102
— 17	1	2¾	— 20	44	143
— 21	30	186½	— 22	22	70
— 22	23	121	— 24	44	226½
— 23	13	43	— 27	10	50½
— 24	2	5⅓	— 28	7	27
— 26	15	84	— 31	19	60
— 28	1	7¾	Aug 3	328	936
— 29	80	329	— 6	13	53½
— 30	27	85½	— 12	4	8½
Juli 1	20	100½	— 14	7	10¼
— 2	101	442	— 18	53	200.
— 3	17	62			
— 5	8	31			
— 6	30	119			
— 7	17	61			
— 9	31	103			
	411 Ny	1822 Kogt			

Ovenstaaende Udtog om Laxefiskeriet i Elliðaaarnes for Aarene 1858 og 1869 er nøiagtig Collation og befundet at være i Ny og Kogt over-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

overstemmende med en for mig produceret Bog over Lapsitsiriat, fødte af dem, der have deres Samme, bevidnes herved efter udøvelig Collation notarialiter.

Notarialkontoret i Reykjavik 8 Februar 1869.

Gebyr 12/- tolv Skilling Rm. A Thorsteinsson
A Thorsteinsson (L S)

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsamt Kjósarsýsla Februar 11 Dagen 1869
Clausen.

12 ad N 2

Af Egolfur Markusson, Bondegaardsbeboer i Mosfellssveit, er saa under offentlig Tilstaaelse for Retten for den 3 i f M. afsagt udbredt Kjøbmand Thomsens Dømning i Lapsiat, nord- og udenfor Storaagh, samt af hans Side Egolfur har forklaret at han foretaget denne Handling efter Befaling af Assessor B. Sveinsson blev hertil bedømt.

Gullbringu og Kjós Sysselsamt Kjósarsýsla den 6 Februar 1869
Clausen.

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsamt Kjósarsýsla Februar 11 Dagen 1869
Clausen.

Retten fandt
Clausen.
Vidner
P Gudjohnsen B Sveinsson C P Steenberg for Borgfirdingen

Lørdagen den 25 Februar 1869 blev Gullbringu og Kjós Sysselsamt Kjósarsýsla ved sat paa Tinghuset for Kollafjarðarnes Ry i Reykjavik og administreret af Land og Sysfoged A Thorsteinsson som Sagfører mod Kjøbmand P. Stephensen og C. P. Steenberg, hver da forelagde Sagen.

Kjøbmand Thomsen
contra
Assessor B Sveinsson

Sagfører Kollafjarðarnes fremlagde Retsmandens Erklæring af 24 i dm. til at bevise Retten, hvilken Erklæring betegnedes N 3.

Paa Indstevnedes Assessor B Sveinssons Vegne mødte Overretsprocurator Jon Guðmundsson, tilbageviste de til ham af Retten udlaante Documenter og fremlagde Fuldmagt af 18 d., paaskrevet N 4.

Paa Indstevnedes Vegne fremførte Overretsprocurator Jon Guðmundsson følgende: Det er tvivlsomt, at overensstemmende med L 1-21-19 og 20 bør ikke alene det Justitiarius søgsmaal opfoldelig anfangiggjøres, hvilket ogsaa forsaavidt er fundet Sted, men dette skal derfor nødvendig forbevares til Domstolenes Behandling, at der produceres alle de Documenter

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og Venialighedsbevis, hvorpaa Retsforgrundmaalet maa finde, for at Tagen kan uydes uden paa ubehindret Fremmed for Domstolens i Forberedelsestiden Dag mangler der imidlertid 2 Ting, som skal udfordres, 1 Sagens al in forma, idet Domstolen ikke vil kunne bygge nogetsomhelst Afstrøgen af Sagsforholdenes, der ikke indeholder Sagens Udfald, legaalet som en Omstand i en appellerende Tag vil kunne bygge paa en simpel Dommeudkast, 2, Mangler der Citationsbevis, idet Tagen dog tydelig viser sig om en Tidligere eller Tilbageskydelse, der er lagt til bestemte Localgrænser. Afskrift Grunde paastaar han Tagen afvist og forbudt ifølge L 1-21-20 samt og Rudsdom af Citanten tildømt fuld Skadesgjørelse efter Tilkendelse af Mandlige Mandskjøn, samt for Tort, Credsspilde og Processomkostninger skadesløst; endvidere han insuborderet paastaar 14 Dages Udstand til Gjennemsyn og Contraforgrundmaalets Anlægelse:

Citanten udbad sig Afskrift af det i Tilkendelsesforhøret, samt 1 Uges Frist til Gjensvar.

Overretsprocurator Jonsgudmundsson opsigende imod det dem kommne og navnlig at Citantens Beviler nægtede at raade Tagen de Mangler, hvoraf Tagens Incamination efter hans Formening lider og endelig Tagen, saaledes som den nu foreligger lide Tilkendelse.

Tilkendelsesbevisen begrænset Anstand til udkommende Dom den 2 Oct. K. 12 Middag og udlaante Tagens Documenter Delstatsbemærker, at den i Tagen fremlagte Mening behandler alle iblandt de tilbageleverede Documenter, og lovede Rudsdom der uldmeglig, at afgive den til Citanten, saafremt den fandtes i hans Credsres.

De fremlagte Documenter er saalydende:

Stiftamt Rykjavik 24 Sept 1869

N 3

Da Sysselmand Clausen er blevet opsigt som Dommer i den af Sysselmand H. Th. A. Thomsen imod Asgeir B. Sveinsson af Ellidaretil Justification af det Sagsforbud, som den dømte under 3 Juli d. a. er erhvervet imod Gjennemgang af Lagalmen Mandtal paa Vidstudentens Grund, anlagte Tag, og Sysselmanden, der i sin Egenskab af Sagfører er blevet indkaldt ved i Tagen saaledes er blevet personlig indviklet i Sagen, skal jeg herved henstille hans Excellence at beskikke og autorisere til

afbrændte og paadømte Dagen med Underretten, og blev
lil Dagens Dreft at bevgte Gullbringu og Kjos Sysselfo
retsprotocol. Det skal bemærkes at Dagen forelagen i Morgen
den 25 i d M.

Helmar Finsen

Til
Sysselmanden i Reykjavik
Fremlagt i Gullbringu og Kjos Sysselfo retsmøde 25 Sept 1869.

A Thorsteinsson

N 4

Herved giver jeg Hr Procurator Jon Guðmundsson af Reykjavik
min lovlige Fuldmagt til paa mine Vegne at gøre Mod saa-
vel til Contravoyemaal som forsvar i den af Hr Justitsraad Thom-
sen imod mig anlagte Sag i Anledning af min Vandar-
bidergaards Eldevaade, og skal alt hvad saaledes af Procura-
tor Jon Guðmundsson forelagt er i denne Sag nødvendiggjort
gyldigt, som om det var af mig selv var forelagt.

Reykjavik 18 Octbr 1869.

B Sveinsson.

Fremlagt i Gullbringu og Kjos Sysselfo retsmøde 25 Sept 1869

A Thorsteinsson

Rettens medl.
A Thorsteinsson. P. Guðjohnsen. Jon Guðmundsson. H Stephensen. Ridder C. P. Steenberg

Aar 1869 Lørdagen den 2 Octbr Kl 12 Middag blev Gull-
bringu og Kjos Sysselfo retsmøde paa Sysselmandskontoret i Reyk-
javik ved administrerende af Land og Sysselfo Cancelliraad Thorstein
sen som Politidommer i Stedet for Amtmanden i Anledning af 24 f M.,
hvor der i Overensstemmelse af Ridder Pjetursson og Pr Helsted for-
lagde Dagen N 5/1869

Justitsraad Thomsen
contra
Assessor B Sveinsson

paa Citantens Vegne møder Organist P. Guðjohnsen, tilbagelever
de som i sidste Retsmøde udlaante Documenter og fremlagde
Gjenpart af Dd paa Citantens Begjæring. Endvidere frem-
lagde han Gullbringu og Kjos Sysselfo Jordebog i Dagen, ad.
N 6. hvilke fremvisninger han en under 27 i f M. udtagen Stævning,
med hvilken Citanten har bebudet Fremlæggelse af et Situa-
tionskort over de omtvistede Localiteter lige den 5 i d M. og
ønskede sig dette Document tilbagelevet. Documentet N 6
lagde de Ankes Sagfører in originali, hvormod Bilag N 5
udfærdiges saalydende:

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

N 5

Gjensvar paa Exception

i Sagen: Sjøbonden K Th A Thomsen
contra
Assessor B Svensson af Elledavaka

Den dømte Modpart har gjøre gjeldende Uforfaldelse gjeldende imod Incamuationen af denne Sag, 1° at den er fri Justification og paastaaende Vognforretning alle er fremkommen informa bestemmen, uden Udskrift af Vognforretningsprotocollen, og har han anført det ugjørlige for Retten at Vognforretnin-gen under Kaabyndelse efter denne Udskrift, skulde som det er for Omstillen at gjøre en Sag ved Retten forslig gjøre i Form af Ord. 2 at der ikke er fremlagt Citation bort, uden hvilket han formener at Sagen ikke vilde lige kan indbringes for Retten, eller med andre Ord, at det bunde han nærmere fremlagt med Sagens Incamuation den første Søndag, og har han af disse Grunde paastaaet Sagen afvist.

Undertegnede skal gjøre bemærke, at disse Exceptioner mod Sagens Antagelse formentlig en burde have nærmere anbragt ved den første Forretning den 11 i f M, og kunde man saa-gel snarere ventet dette, som Modparten, der har absolve-ret den fuldstændige Indbede opnaaet i Landgildedan, selv gav Møde denne Dag; det antager derfor at Ex-ceptionen er ubetimelig. Dernæst skal det med hensyn til Exceptionen 1. paa bemærke, at Modparten formen-tlig befinder sig i en Vildfarelse, naar han paraller-ter nærværende Ret med en Overinstans, der ikke kan alene tør paadømme en Sag uddragen efter en for-mentlig Act. Det forekommer mig at burde komme her i Betragtning at i Sager af den Art, som nærværende, er Vognforretning og Justification Sagsmaal en og den samme continuerende Act eller Retshandling, der for Domsmandens Vedkommende – og paa Dennes vegne ogsaa Sagens – har Modparten gjort denne Exception gjel-dende – ikke engang gjør en Udskrift, endsige en Actformøder, idet Domsmanden har alt det paa sædvanlig, den hele Actis samt Indbedsprotocollen, de ville og maa han den hele samme fidem publicam, som en formelig Act, og det Ret middel beholder Domsmanden fuldt i sit Korga.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Det synes saaledes at maatte være klart for ethvert dommende Menneske, at det for Commissionen er aldeles ligegyldigt, om et saadant Document som N 3 ad 2 produceres fra Sagens Begyndelse, eller ikke, hvis et saadant Document kan ellers være til Efterretning for Sagens under Sagens Drift og for dette forudsat, da det ikke er i Henhold af Commissionens Instructioner. Saafremt Modparten Gjøri i sin Beskrivelse var rigtig eller byggede paa nogen forenetlig Betragtning d: om saaden Sandhed kan nogenlunde Udfyldes under Sagens Procedure eller der Gjenstand Sammenligning, Realitet nærmere Analogieprøve blive, at ingen Commissionsmand afsiger en Dom i nogensomhelst Sag, forinden han samt optraadte skulde prøve, ja, hvert enkelt Retsmøde forskjel i Actenform. Jeg tillader mig derfor at formene, at det Punct af Expeditionen er anbragt paaberaabt for at forhale Sagens Udvikling og ikke saa Ønsket formaar, end for at begrunde nogen Følge for Sagens Dømmelse.

Hvad Expeditionens 2. Punct betaffer, da er det mig fuldkommen bekjendt, at saavel N 21–16 som Dom af 31 Marts 1819 forskjellige, af Situationskart stal optagne i alle Marts Skjelstraller, hvorfor der i 84 forligte Fremsøgen existerende. Det var ikke heller noget mig Ønsket at undrage mig dette Dokumentes, og vilde det saa bekjendt den opfølte, hvis ikke Modparten ligesom den Dag Morgenen blev udtagen indtil den fandt i Stilte saa det nødvendigt i Ekstremet og jeg, uden af Humanitetshensyn ikke havde villet skaane sam for Udkaldelse, som i den Tid bortkaldt sam fra sine Gjerninger, og hvor den Mand, som for os er i stand til at optage et nøiagtigt Situationskart, havde nødvendig efter Allerhøieste Skrivelse Commissionsmand af Situationskartets Optagelse formuen jeg imidlertid ikke kan videre Sagen, idet for det første ~~Sagen~~ intet af de paaberaabte Lovsteder, ligesaalidt som L 17 forskriver at en Ejendomsforretning skal foretages forinden nedkommende Sagfalder i stilte og for det Andet synes det klart af Dom 11 Juli 1800 § 20 at Longiberen ikke har forudsat at en Sagskulde afvises fordi Underdommerens Ejendoms- eller Ejendomsforretning anses for falskeller uriglig, ingen Sagen forsaavidt er urigtigen indtaget for Underretten, eller saa godt som intet Situationskart for samme produceret. Men Retsforholdet L 17 at Commissionsmanden "skulde gransker og besigtige" i saadanne Sager, som ikke kun gjøre gaa, men fulden Granskning og Øyn da skal fremlegges i det nøiagtige Retsmøde. Medens saaledes alle de paaberaabte Lovsteder for-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

udsatte Optagelse af Situationskort i Markstykket og tiendaums
trætter, gaa de dog alle udfra, at Dommeren skal forestaa
denne Retshandling, men forudsætte implicite, at Sagen skal
være falden i Rette forinden, hvilket og saa er overensstemmen-
de med Retspraxis i andre Henseender. Ingen falder let paa at
optage et Thingsvidne i nogen Sag, forinden denne er falden i
Rette, og da en Granskningsog Ansteds forretningen udlog
constituerer et ligesaa Retsforhold for Parterne som Thingsvid-
net, saa er det ubeføiet at forlange andre Former for hin
end for denne Retshandling. Uagtet jeg saaledes ikke kan andet
end anse Modpartens Exception aldeles ubegrundet og ube-
føiet, kan jeg dog vel forsaavidt at fremlægge Synsforretningen
in forma tilligemed Situationskortet, der nu er næsten fuldfær-
digt, hvorefter jeg tillader mig at paastaa

At Sagen maa nyde Fremme.

Saaledes indlader jeg Exceptionen til Rettens Kjendelse.

Reykjavik 2 October 1869.

Til
H. Th. A. Thomsen.

Gullbringa og Kjos Sysels Extraret

Fremlagt i Gullbringa og Kjos Sysels Extraret 2 Oct 1869
A Thorsteinsson

Paa Indstævntes Vegne mødte Procurator Gudmundsson, som, efter at have gjort sig bekjendt med de fremlagte og foreviste Documenter, erklærede at han fastholdt sin tidligere Paastand om Sagens Afvisning. Sidste Retsmøde havde Citanten ikkun forlangt og erholdt en Udsættelse for at tage til Gjenmæle imod den da producerede Exception, men ikke til at tilveiebringe og fremlægge de nye Documenter, hvorved denne Sags retslige Examination staaer aldeles. Han ansaa heller ikke Retten efter Sagens foreliggende Omstændigheder competent til at bevilge en saadan Frist, om den end var bleven forlangt og det saameget mindre, som Citanten i hans første Indlæg til Retten ikke har saa-meget som reserveret sig Ret til senere at tilveiebringe de Documenter, han nu agter at fremlægge, hvorved Modparten udtog indrømmer, at de burde være fremlagte in limine processus, uden at den anden Part vilde have hensyn dertil. Forøvrigt fastholder han hvad han sidste Retsdag har anbragt angaaende Sagens Afvisning, Rettergangs Betaling og Processomkostningen

og indlade Søgsmaalet. Oplæst.

Citanten anfører at han overlader det til Rettens Skøn, hvorvidt der ved den Gjældsforhandling lagt Hensyn til de for under N. fremlagte Tilag, men ellers ikke forbundet med nogen Tanke derfor, og det ikke maatte blive Tilfældet. Iøvrigt erklærer han imod det af Modparten Anbragte og indlader Sagen til Rettens Gjældsø. Oplæst.

Rudstoutz erklærede imod det Anførte ikke han bemærkede, at det var Modparten i hans Skrivelse paastaar at der er fremkommen Exceptionsskrifter, men det anbragte den første Retsdag af den Rudstoutz solo, som den gang gav Møde, men det nærmere, at det er umuligt for ham som det Modparten at fremføre en saadan Exception forinden han har gjort sig bekjendt med Sagens Documenter. Og hvad der angaar Modpartens Paastand om at det er lettere at Situationskort fremlægges ved gang i Procesdommen Løb, hvor alle Forberedelser er drevne den 20 Jan. 1797 §12 at modsige denne Modpartens Mening. Hvis han indlader han Sagen til Gjældsø eller Dom. Opl.

Citanten henviste til Rettens Ret den 20 Jan 1797 §12 at samme Bestemmelse, saavidt han vinder, ikke var præmissen bestemt, fremdeles anlog han at Situationskort ikke nødvendigen behøver at fremlægges Sagen første Tegnedag. Oplæst.

Da Parterne ikke havde Noget at fremføre, erklærede Sagen til Gjældsø, hvortil den af Retten blev udsat, eller til Dom, og blev det Kortere til Gjendgjæld af Gjældsø eller Dom vedtaget, dersom det forbeholdt, blev afsagt Lørdagen den 9 Februar 1812 Middag. Rettens Dom.

A Thorsteinsson. Pgudjohnsen Jon Gudmundsson. Ketilsted Pjonasson
Vidne
St.

Aar 1869 den 5 Oct blev Hof og Gullbringu Sysels Retsret holdt paa Arbejr og holdt af Land og Bysfoged A Thorsteinsson som Dommer efter Ministeriets Bestemmelse med Vidner Guðni Einarsson og Jónsson, hvor da efter Requisition af Kjøbmand H. Th. A Thomsen blev forelagt en Skrivelse vedrørende Udlægsø af et Situationskort over Lagalven

Ved Retten mødte Kjøbmand H. Th. A Thomsen, som fremlagde en Skrivelse af 27. f.m. der blev paategnet Tilag N 6.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Edelmand Thomsen fremlagde endvidere Situationskort over
Arbeidsfordelingen ved Dæmningsarbeidet, fremdeles den Ce-
gen fremmede Ovennævnte og Undersøgelser. Assessor B
Sveinsson udtalte, og erklærede efter at Situationskortet var
blevet forelæst, at han ikke kunde indrømme samme Gyl-
dighed, efter som det ikke omfattede de Communer og andre
Stedsgrænser, som forbedrede fra i Commen vandler og befin-
der sig paa Elliðaárens Grund; dernæst maatte han indvende,
at det fremlagte Situationskort med Hensyn til saavel Local-
afstande som rigtige Localbenævnelser og adskillige andre
Genstande kunde give Commissionen en klar Forestilling
om de Dele af apparatet, som af Modparten paastaaes at have
af ham ulovligen beskadiget ved sine foretagne Stedsjorde-
og Vandledninger i Laxelven. Efterat vandfaldet og lie-
fossen, at Dæmningen i Elven ikke var en
bestrøkkelig betænkt, idet det var saa langt fra at Vandet
nærmede Dæmningen, der var anbragt i Morgen af saa-
kaldte „Pollur", at det Mere ikke engang fandes der anført.
Som det Andet bemærkede han, at Hermóafoss, i det Localfor-
hold til Gaarden Arbær paa Kortet, udlagde en aldeles urig-
tig og vildledende Tilling, efter hvad han nødvendigt havde kundet
skønne af Modpartens Forhold til den Løbedæmning (efter-
ningsdæmning) ligefor Gaarden Arbær, som han (Modparten)
to Gange i Commen uden Tilladelse havde ført paa hans (Ind-
stævntes) Grund. Endvidere savnede han Localbenævnelsen
Storikylur paa vedkommende Sted, hvorimod „Skorarkylur" blev
ved at undersøge, at den det vedtalige kanske ab
ligger ved Gaarden Arbær, men i Elven ved Breid-
holt. Efterat
Hernæst begav Nævningerne sig tilligemed Sagførerne til det Gebet
paa Situationskortet, som ligger nærmest ved Gaarden Arbær,
og blev Sagførerne enige om at Kortet, saavidt det strækker
sig, er brugbart, dog bemærkede Assessor B Sveinsson, at
den i Kortet aflagte Skorarkylur eller ~~Stor~~ Storifoss er den
Foss, der i Modpartens Skøde af 1853 betegnes som beliggende
ved Gaarden Arbær, men at drimod den i Kortet som Her-
moafoss benævnte Foss er den, som i Skødet kaldes „Storikylur"
og ved Hensyn til Kortets nederste Del vil han have at bemærke

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at Torbet ikke viste at flere er spurgte ved Dommeren, og
fraa de veiforer eller Ligefor Arbejdere Dommeren an-
gaaer, anser han disse for ikke kommende, fremmedhandler
øvrigt ikke har nogen tiendre Situation eller Beliggenhed i
Torbet at bemerke. Kjøbmand Thomsen bemerkede, at den i Torbet
som Hermoafoss beliggende Dæmme er Storihylur, og indsatte
at den saakaldte Storifoss eller Skorarhylur i Torbet er den i
Rjødlsaakaldte „Storifoss ved Gaarden Arbær, saavidt han
har kunnet erfare. Assessor Bjørnsson bemerkede det Vidtan-
faldet og paabraabe det for en Erstatning i Almindelighed og
i Særdeleshed Anbragt under Forbehold af at føre de Indsigelser
mod Taxten, som han ikke nu har Leilighed til at føre, men
anskuede øvrigt Torbet med de anførte Forandrin-
ger for det Gebet det kommende, fremfor det stedlige Ge-
hør. Retsforhandl. Det fremlagte Dokument lyder saaledes:

N 6

Uagtet det er vore den Ed, de Lagrettemænd efter at aflægge af
Lagmand, har jeg dog udsat det til Aflæggelsen af det Situations
kort over min Afstigning i bemeldte Ely til Afbenyttelse under
den Dag, jeg har anlagt imod Assessor B Sveinsson; det er
imidlertid paa Grund af flere Omstændigheder blevet forhalet,
deriblandt den, at den malhumørlige dømende Mand, som hele
var bedst istand, ikke har været disponibel efter at Retsmøde
blev holdt den 13 Juni. Men da Modparten saadsynligvis
maa indrømme det at være under Torbets Afgjørelse, eller i
alt Fald det at agnoscere det paa Agtende, tillader jeg mig
at anmode Hr Cancellieraad Lund og Byfoged A Thorsteinsson
om at beramme denne Forretning og ind-
kaste Modparten det at nærlægge sin Ærø nærmere
saafremt han derfor saadant.

Reykjavik 25 Juli 1869

Til
Hr Th A Thomsen

Hr Cancellieraad Lund og Byfoged A Thorsteinsson

Arne Thorsteinsson

Cancellieraad, Byfoged i Reykjavik, som beskikket
Dommer i Gullbringa og Kjos Sysselmand

Gjør vitterligt: at ifølge foranstaaende Requisition indstæv-
nes herved med lovlig Varsel Assessor Benedict Sveinsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af Elliðavatn til at møde for Gullbringu og Kjós Sýsslefoged paa Arbæjar Tirsdagen den 5 Oktober næstkommende Kl 12 Middag for der og da paa Ejendommen at se de her foran omhandlede Situationer kort og klart, og for sit Vedkommende at anerkjende eller indsigelse mod Grundene indtil det videre forudsætningsvis forslaget

Med Forordning 3 Juni 1796 er Landgildes Forhøjelse ogsaa.

Til Bekræftelse under min Haand og Gullbringu og Kjós Sýsls Segl

A. Thorsteinsson

Gebyr 20 sk. – lyne Skilling Rede (L S)

betalt A Thorsteinsson

Aar 1869 Mandagen den 27 Sept Kl. 12 Middag var vi undertegnede Skriverne paa Reykjavik forlangte for austrænes Commune og Skriver for Øerne procurator Jón Guðmundsson personlig nærværende Fogd, hvilket vi i Kraft af den af os afslagne Jón Skriverne bevidne ved vore Underskrifter og forlangte Segl. Jón Borgfirðingur A Arnason

Gebyr 36 sk. (L S) (L S)

og for Skilling

Jón Borgfirðingur A Arnason.

Aar 1869 Tirsdagen den 28 Sept Kl 5 var vi undertegnede Skriverne paa Vestmannaøerne Kjøbstæder forlangte for austrænes Skriver for Østerø B Sveinsson og Elliðavatn personlig hvilket vi bevidne i Kraft af vore Skriverne ved vore Underskrifter og Segl

Þorlaku Þorkelsson Ívar Guðmundsson

Forlangt 36 sk (L S) (L S)

Skilling 72 1r 12 sk

er Rigsdaler Solv Skilling Þorlaku Þorkelsson

Af A Arnason og Borgfirðingur, som var forlangt for austrænes Skriver er de ville afsværge Skriver i Kjøbstæderne i Kjøbstæderne Jurisdiction blive forevist bevidnet

Reykjavik Byfogedkontor 29 Sept 1869.

A Thorsteinsson

Af Þorlaku Þorkelsson og Ívar Guðmundsson er de ville afsværge Skriver paa Vestmannaøerne Kjøbstæder bevidnet. Gullbringu og Kjós Sýsls Contor 29 Sept 1869

Clausen

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sýsls Kontor 5 Octobr 1869.

A Thorgrímsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aar 1869, den 23 Oct blev Gullbringu og Kjós Sysselsamt holdt paa Sysselmandskontoret i Reykjavik og blev af Landfogd og Sysselmand A. Thorsteinsson som Palledommer ifølge Retsmandens forhen fremlagte Beskrivelse, hvorda i Anledning af Viðum Árni Gislason og hans Borgerfrøkens i Dagen

Johannes R. Th. A. Thomsen
contra
Aðalsteinn B. Sveinsson

blev afsagt saalydende

Kjendelse:

Underskrevne Dagfar Pudsonals, Aðalsteinn B. Sveinsson paastaar Afsvækning og fri af Citantens tildømte fulde Skadesstatning eller uvillige Mandskjøn, samt endvidere hans Tab og Credskjelds samt Procesomkostninger skadesløs betalte, men in subsidium, saafremt Retten ikke kunde lade dette staaende, de Søgte 14 Dage Tid til at give Tilsvar og udføre Contrastævning

Denne Afvisningsgrund har Pudsonals motiveret ved den Omstændighed, at der hverken er handlet uretfærdighed af det Søgte forbud, bås Dagen for Citantens Død var saaledes forbundet, at alle de Documenter og Breve, paa hvilke Retssøgsmaalet beroer, produceres for at Dagen kan faa ugyldig Udstedelse, medens der i Forberedelsen af denne Dag for det Første maatte søges forskrivningen i fuldstændig form og dernæst at Situationskort, der Dagen bydes, dreier sig om Ægtheden af Retsskjelde, der er knyttet til lokale Grundes.

Citanten har dermod gjort gjældende, at disse Udsigelser burde være fremkomne ved Dagens Examination, men ikke efter at Udsteede, og at dernæst Søgsforskrivningen og Justificationsgrundene efter Dagens Bortgang maa betragtes som et Continuum eller contaminerende Retshandling fra Dannemand Side, saaledes at der ved en ny Udkast af Søgsforskrivningen kan anses nødvendig, idet slet Dommeren er i Besiddelse af Ceb. Dekretsforordn. med Nr. 116 og Dato 31 Marts 1719 ~~ikke for~~, hvad Situationskortet angaar, der forklarer, at det strax skal fremlægges, hvorimod det fremgaar af dette Lovsted, som af L. 117 og Dato 11 Juli 1800 § 20 er klart at Loven ved ikke fordrer saadant Situationskort udlagt form.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Det skal forøvrigt bemærkes, at Retten ikke kan anse Justitsraadets Afskriftsgjestand for utvetydig indlagt, idet saamænd af Tilsnit efter beviligt Skrift, og kan Retten derfor ikke befale Citanten Udskrift af, at Justitsraadet Sagsforeningen og Justificationsgrunde maatte en contradictorisk Retsforhandling, saaledes at Sagsforeningen ikke behøver at fremlægges, idet det er aldeles nødvendigt, saasom Commissionen ikke kan dømme efter de fremlagte Documenter og Beviserligheder, og Sagen saaledes som den forligger.

Dette Anledning har nu vel Citanten fremlagt den lidt Tvetydige indstaaende Sagsgrundelse med Sagens Producter, men dette kan heller ikke i sig selv ansees tilstrækkelig, thi af saadan Udskrift erfares man ikke de Grunde, hvorfor Sagen skal forbud, hvormod Retten af saadan Udskrift kan ransage, hvilke Beviserligheder Parten har produceret for Sagen og af hvilke Forestillinger Dommen er blevet, men dette er det mest afgjørende Punkt, naar der handles om Sagens forbudte Tilstaaelse.

Ligesom nu dette forholder sig saaledes, medfølger dog saadan Udskrift af Grundelser, med de af Sagsøgeren anførte Grunde, saaningit, at Citanten maa anse at have lagt tilstrækkelig Grundvold for Anlæggelsen af Justitsraadets Sagsmaal, eller vaktes, bestaaende heri de er Sagens Hovedpunkt maal, endskjønt han ikke ligefrem har produceret alt det Samtlige for at Retten bestaaende kan skjønne, om Sagen forbudt bør nyde Tilstaaelse eller ei.

Efter denne Betragtning kommer det dernæst til Afgjørelsen om det ikke er utvetydigt af Citanten, naar han under Sagens Drift har fremlagt Sagsforeningen in forma, til hvad han fuldstændigen har forbeholdt Sagen, men det kan dog ikke nægtes, at ifølge hans Sandsat Retten og Modparten staaende til at kende det Ugrundlighed ved Sagens forbudte, Sagsgrundelser og Motiver, naar de tager en fast Grundvold, paa hvilken uforandret de kunde bygge og bygge med videre Beviserligheder, medens det maa antages, at hvad der mangler i Sagsforeningen, navnlig

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

det, der imellem Partene var passeret, alene, som forudsat, maa betragtes som den ene Deduction, og ikke vil kunne kaldes Betydning for Justitsen at en saadan Udfald, som dog snart Sagen ved Forslaget bestemte sig til at forslage, er sandt og lig efter bestemt Punct i Sagen. Det maa derfor komme i Betragtning, at Undsagnet ikke har paastaaet Sagen afvist i sin Helhed af den Grund, eller at Sagen Realitet kommer til Forhandling, men saadan Afvisning er under alle Omstændigheder ugyldig.

Tilautnes er mulig ikke alene paastaaet, at det indlagte Sagsforbud blev stadfæstet som saadant, eller som forslø-bigt Retsmiddel, men at Retten stadfæste det saaledes, at den forvandte Dom i Sagen afgjør Retsspørgsmaalet for Fremtiden eller definitivt. Han har derfor opfattet det Punct i sin Deduction, at som tilkommende Stadfæstelse af den vingaarde Tab af Sangst, og uagtet Spørgsmaalet ved Sagsforbudets Stadfæstelse alene var at afgjøre, vilde ikke desmindre Høiesteretsdommen for det fremtidige skal være Regel for Parterne og Underretningsspørgsmaalet, der er særskilt Punct i Sagen, men altid skal i Forbindelse med Sagsforbudet, være endeligen at afgjøre ved Retten Dom.

Ved dette Undsagnet anden Afvisningsgrund betragtes, at Citantens Kortakte er blevet fremlagt forfoldet det sig ved at den 10 Juli 1795 paabyder, at ind Sagen, som er kommen paastaaet under forgaaende Granskning paa Odstedet, skulde Parterne, forinden de henvende sig til Forligelses commissionen, lade holde de fornødne Efterretninger til Sagens Oplysning. Retten kan imidlertid ikke skjønne at en Afvisningsgrund saaledes kan bygges derpaa, da Forligelses commissionen har anset det som en udeladt Dom kunde med Ret gjeldende for Forlig i Sagen, og Retten er saaledes ikke competent til at vraage saadant Forligelses commissions Kjøn. Naar undersøger de af Parterne paaberaabte Love under søgning

naanligen Lov 11 Juli 1800 §20, L 1-16 og Lov 31 March 1719, skommer det at være forudsat, naar Tolen er om Tilvirkningsmaaden af det Øiemaalsmaal, at Øgen er faldet i Retten, saa at vedkommende Part ikke er udelukket fra at forlange det forrettes til Øiemaalskontrolen Tilvirkningsmaade under Øgens Drift.

Retten maa saaledes komme til det Resultat, at ingen af de Punkter, hvortil den Tiltalte har støttet sin Tilfriedsstillelsesgrundlag er tilstrækkelig til strax at afvise Øgen i dens Helhed, uden at gaa ind paa Øgens Realitet, uden skønt det ikke kan nægtes, at det tiltalte er en Mangel i Formen, at Sagsfaldsdommen ikke er formelagt in forma actis

Efter den i Island ved Amtsstemmende med Lov 15 Aug 1830 §10 gjeldende Forhandlingsmaade kan intet Indlæg Dom om Formfejl, at ikke Sagsfremstillingen og Motiverne er formelagt og Øiemaalskontrolen ikke tilvirbragt, ikke medfører Ugyldighed, og at Dommeren maatte vælge en Part til at producere yderligere Oplysninger under Procedurens. Paaden Mistedning kan ikke Partsfaldet ved den skriftlige Procedure, uagtet den derfor kommer nogetsinde, og at Partensmen har forlangt, hvad Dommeren burde have veiledet ham til, gjør Ankt til Øgen, thi efterfølgende var Dommeren pligt at veilede Parten til at formelleggjøre Procedure, kunde ikke ved Forsømmelsen straffes den første Dag, da Øgen blev i Retten lagt, begrundes nogen endelig eller vedbøidelig Ret for Ankstanten til at faa Øgen afvist

Retten kan af disse Grunde ikke tage Ankstanten Afvisningsgrundlag til følge, hvorimod han efter hans Subsidiair paastand vil være at berettige 14 Dage derfra lic at svare i Øgen thi eragles:

Ankstantens Paastand om Øgens Afvisning kan ikke tage til følge, hvorimod han berettiges 14 Dage derfra lic at svare til Øgen i Øgen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Gudelsen blev fört vglæst i Retten.

Paa Cetanten Regnes mødte Organist Gudjohnsen og fremlagde Situationskort, der paaskrevet og betegnede N 7 og beloegges Sagen in originali.

Paa Indstævntes Vegne mødte Procurator Jónsson, hvilke fremlagde Documenterne N 1–7 blev udlaante, og blev det saaledes tilkyndtgivet at Sagen vilde blive forelagt paa saadan Ret Lørdagen den 6 Nov K 12 Middag.

Mitten fornt.

A Thorsteinsson Gudjohnsen. Jón Guðmundsson

Jón Borgfirðingur Árni Gíslason.

Aar 1869 den 13 Nov blev Gullbringu og Kjósarsýsla Herredsret sat og holdes paa Byfogdkontoret i Reykjavik af Land og Byfogd Cancelliraad Thorsteinsson som Valtdommer i Henhold til tidligere fremlagt Erklæring af Justitsraadet, hvor der i Overværelse af Vidner P. Jónasson og A Gíslason blev forelagt Sagen

Kjøbmand H. Th. A Thomsen

contra

Assessor B Sveinsson.

Dommerens beordret af Sagen ifølge Overretsdom af 11ten Januar blev forelagt den 6 d M. uensfølt idag

Paa Indstævntes Vegne mødte Procurator Jón Guðmundsson tilbageleverede de fem den sidste Retsdag udlaante Documenter og fremlagde som N 7. Udskrift af Gullbringu og Kjósarsýsla Herredsprotocol, som han forklarer at have modtaget med Skrivelse fra Cetanten af 24 i f M, hvilket Document tages til Retten følger in originali. Dernæst fremlagde han som N 8 Contraforening i Sagen imod Cetanten og dømte i Gullbringu og Kjósarsýsla den 30 i f M, som N 9 Udskriftelse af forrige commission med Staalgning om Sagens Gjenvinding til Landets og Ret, dat 13 Juli d A, som N 10 Tilsnar Jónssagen og Contradaduction af D D, som N 11 bekræftet Afskrift af Skjød paa Elliðavatn, dat 27 Sept 1815, som N 12 bekræftet Afskrift af Skjød paa Hellskot af 26 Sept 1837, som N 13. Vidnebyrd med Hensyn til Retsdocument N 2 (fol 8 foran). Documenterne N 8–13 ere saaledes:

N 8.

Herredsdommeren i Gullbringu Sýssel

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Gjörverterligt: at finde og Eregnere af Jorden Elledaaen,
Omrende afsøges B. Svensson for mig andragt, saaledes
som i Anledning af den Kjendsgjerning, der af Fogden af Lagsterets
i Elledaa, Gjøbmand H. F. A. Thomsen i Reykjavik, imod
ham anlagte Sag til Retsforfølgelse af det Vagtforbud, der er
udlagt ved Fogdeforordning af 3 Juli d. a. imod at tilbemelte
B. Svensson ved Domningen eller Skjødsgjerdes opdemmer
Vandet paa sin Eng forandret sig foranlediget til at anlægge
Contrasøgsmaal i denne Sag, saaledes som han alt har gjort
ved den fremsatte Anklagelse til Forligelses commission
af bemeldte Cikand forligelses til, ved hvilken paastaar Fogde-
forbudet annulleret og Politiforordningen af 9 i Mdr.
kjendes ulovlig og uretsmæssig, at tilfølge tildømt af Gjen-
standens fulde Skadeerstatning, saavel for det overvejende
Cab i Aaret og andet direkte og indirekte Cab og Skade,
der er forårsaget ved som følge af det ovenfor Fogdeforbud
afvendte brøndsin lovlige Ret, der han i Omrøstemmelse
med Landslov og Ødemarkslov var alt formaaer sig at have til
paa sin Eng at maatte opdemme det Vand, der har sin Udspring
paa hans Grundes og gjennemstrømme hans Grundes
og Enges Terrainer, som og saa for den Tiøringelse
hans Grundemes hævd hans lidt, og for den Tort, Vanærdi-
gelse og Creditspilde, der er sket, og saa ved Hensyntil hans
Embedsstilling paaført, ville og saa imod Fogden, Herredsdom-
mer og Øgsfoged Clausen, der under Skade forbudt, ville ved
Fogdeforordningen og ville ved politivalg handling af 9 Juli
d. a. lod udføre Nedrivelse og Ødelæggelse af hans Vandings
Domninger og andre dertilhørende Arbeider, men i Anled-
ning af dettes Fogdens Adfærd, hvor ifølge vil han gjøre Ansvar
gjeldende efter Loven imod Fogden, som og saa ved Ansvar
der man, naar Contraasummen efter rudelig Domskulds
skjønsmæssig, saaledes Fogdevæsenets Beløb til 2500 rd., følger af
at de fast Grundemes, forbudte vegne ikke stillede og Fog-
den antog fuldstændelig Caution for dette Beløb, var bevæg-
get, ved saa mange ældre Forhøielser, at dette Beløb jeg kje
mere udfalder det Grundemes materielle Beløb
andrager, og agter Contraactionen at gjøre solidarisk

Ensfuar gjeldende imod Tryggv. Jónssyni og Jónsdóttur i Anledning af alle disse Mærligheder til fuld Skadesløsholdelse efter Dom og Rettens Skjøn, som af Tryggv. Árnason med at stille og antage en Caution, der maa erkjende at ville som ingen Vidkjæft, eller ialfald aldeles ikke ellers efter Jónsdóttur egen Erklæring.

Derfor contrasteneres jeg herved til at møde for Gullbringu og Kjósar Sysselmand kl. 12 Middag, som holder i Gjeldsfald for Valtjarnarnes Kjø, Kjósarsýsla Tinglysningsstue Lørdagen den 13 Nov. 1869 kl 12 Middag

1. Kjøbmand H. Th. A. Thomsen i Reykjavik og
2. Jónsdóttir Pagen, Sysselmand og Herredsdommer H. E. H. Clausen ligeledes i Reykjavik.

Tryggv. tal af Dokumenter indkalegte, Contrasteneres Deduction og Contragjentagelse i den ugrundede Tilning af Árnason og Dom ad lide saavel for Pagen selv, som og for Hr. Clausen som af samme lovligen kan dømmes saavel med Hensyn til Sagomaal som Contragjentagelse.

Middag 3 Juni 1796 er Lørdag efter Forleggelse vedsagt

Reykjavik 30 Oct 1869

Under min Haand og Sysselets Segl.

A Thorsteinsson

Aar 1869 Lørdagen den 30 Oct kl 10 f.m. fandt vi undertegnede Dommergrundet i Reykjavik forlyst forannævnte Dommer for Kjøbmand H. Th. A. Thomsen personligen paa Tryggv. Jónsson og ligeledes paa Sysselmand H. E. H. Clausens Vegne personligen for Cand theol. H. Stephensen, da Sysselmand Clausen selv var forhindret. Hvilket vi bevidner i Draft af vor aflagte Dommergrundred med vore Underskrifter og Segl.

Arni Gislason. Jón Borgfirdingur

Gjebyr 72 f. Salarium 4 kr 2 S. (2 S.)
og 10 Skilling betalt Arni Gislason for Borgfirdingur

Tinglæst i Gullbringu og Kjósar Sysselis Kjøbstad 13 Novbr 1869

A Thorsteinsson

N 9

Kjøbmand H. Th. A. Thomsen i Reykjavik har under 3 d M og Aar, at Jónsson i Gullbringu og Kjósar Sysselis har udlagt Forbud imod dig med Dommerinde, Skodsprade eller paa andre

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Maade forlyste Mandens naturlige Løb i Elledaae, og for saa saaledes gjorde mig det umuligt at brugte flere Mands Dage, der fore deres Dele paa min Grund og dræbte gjennemstrømmende, til at forbedre min Eng, hvortil jeg har anvendt store Bekostninger og megen Arbeide, og fremdeles Eng efter sin Udstrekning og Beskaffenhed vilde allerede i Sommer have givet mangfoldig Vorde, naar jeg ikke paa den udvendige Maade var bleven forhindret at indvinde min Engvanding, som jeg har bragt i den Stand, at jeg kan Vande fuld kommen i min Magt i forholdte fra den tydeligst for Øiensynlige Magt. Ermeldte Jørgen Thomsen har saaledes forvoldt mig et overvordentligt Tab og Forhindring i fred Brug og Afbenyttelse af min Eiendom, hvorfor jeg ved denne Contra-klage tør anmode den Ærede Forligelses commission i Regjeringen om at indkalde mig og bemeldte Jørgen Thomsen til at forsøge paa Forlig om fuld Skadesløsholdelse for det Tab og Skade, han paa de omtvistede Maade har forvoldt mig fuldbyrde det foreudtalte Forbud staar ved Magt; men hvis Forlig ikke opnaas, ønsker jeg Sagen henvist til Landsloven og Ret.

Fremdeles har Fogden i Gullbringu og Kjos Sysselmand nu det omtvistede Forbud nægtet, at bemeldte Jørgen Thomsen skulde stille en Caution af 2500 Rd for den mig ved endelig Dom i Sagen muligen tilkjendende Skadesløsholdelse, men dog uden betænkelighed derpaa antagne Cautionsdommere, nemlig

1 Regnisenbonden (Jørgen Thomsens) Eiendomsjordstykke i Mosfellsveit, 20,9 ⅌

2 Hans Eiendomsjord Bústadir i Selljarnarnes Reg 29,5 ⅌

3 Hans Eiendom Lagfjøsreit i Elledaar; men efter den anførte Jordbogs samtlige Jordeiendomme matrikulerede ikke lig 50½ ⅌ af Kjos, eller circa 1515 Rd, hvorimod saavel Eieren som Forbudsregnisenden og Fogden har indrømmet, at der paa deres Eiendomme findes en Forsøgelsesværdi af 900 Rd paa Eiendommen Bústadir og 800 Rd til Skatkarsen paa Lagfjøsreit, eller tilsammen 1700 Rd, saa at der er saalangt fra at drive Øiekniv som der af Fogden dreevne Cautionsbeløb, at der efter den anførte Jordbog mangler 200 Rd til at opnaae det paa Eiendommens fritlevende Forsøgelses, foruden af

det saakaldte Lapfiskeri i Ellidaár fremkommer nogen fast Fiskeri
naturligvis
uden allerede i forbavelsen som det skal findes, men
ikke saaledes de vanvidige Jaade tilførende Religiøse og en Ju-
legrænsende Del af dette, og da ved siden den stillede Caution, ved
Lapfiskeriet maatte komme betragtes som en det skal Del af fordrens, og
ansatte til en Værdi af 1200 Rx, saaledes som det skal nødvendig afkjøbes
Statskassen, vilde de ikke derimod en mangle ventelig 3/5 af
den dermed Crux — nødsages jeg til, dagtil saadant gaar
mig magtes, efter alle Omstændigheder at gjøre min Skade
erstatningspagtant gjældende ogsaa imod Sogdrn, Bondeh
Hr Øgmundur Clausen, for det Tilfælde at denne Pag Udfald,
fra jeg med Tilhørende faaber, bliver i min Sagens og den
stillede Caution ansee ubestridelig, fremfor jeg ogsaa maa
anmode den ærede Sorlighedscommission i Reykjavik Kjøb-
stads Jurisdiktion ved at indkalde mig og nebnevnte Hr Øgmun-
dur Clausen for at forsøge Mægling i denne Sag, men
fremfor saadanne ogsaa, da ogsaa for fem Ved kommende
afgjørelse Sagen til Landsloven og Ret.

Ellidaárdal 13 Juli 1869

Til B Svensson

Sorlighedscommissionen i Reykjavik Kjøbstad

Ovenstående afforanstaltede Dags nedskrevne fremkaldte jeg Kjøbmand
H. Th. A. Thomsen og Øgmundur Clausen til at møde for Reykjavik
Byes Sorlighedscommission Mandagen den 6 indeværende Dagen
og Maaned kl 4 em, for da Sorlig vil blive bestemt i Sagen,
medmindre, naar Sorlig ikke opnaas, vil blive henvist til
Landsloven og Ret.

Reykjavik Byes Sorlighedscommission d 3 Sept 1869

O Pálsson. H. St. Johnsen

Aar 1869 Søndagen den 3 Sept kl 5 em fandt vi nedenstaaende Ved
vedkommende i Reykjavik forbygdt foranstaaende Stævning Dags
og Stævning for Kjøbmand H. Th. A. Thomsen og Øgmundur Clau-
sen personligen paa dette vedk. Bopæl. Hvilket vi i Vidnes af
nor aflagde Stævnevidnerne ved vore Underskrifter
og Segl. — Arni Gíslason A. Arnason
(L S) (L S)

Erlagt 72 skilling og 2 Skilling. Arni Gíslason A. Arnason

Aar 1869 den 6 Sept blev denne Sag forelagt i Reykjavik
Byes Sorlighedscommission. Paaraal Vagteren som bygger de

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Udskriftet mödte personligen, men da Forligelse ikke kunde opnaas, fremsatte Pagten Krav ifölge Magnus Stephansens Landslov og Ret.

Reykjavik den Forligelsescommission dat. ut supra

Ó Pálsson. H. A. Johnsen Skúli Nordahl

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselbetaret 13 Novbr. 1869

A. Thorsteinsson

N 10

Tilsvar og Contradeduction

i Sagen: Kjøbmand H. Th. A. Thomsen
ovfra
Bruger og Ejer af Jorden Elliðaaarn,
Assessor B. Sveinsson

Skal jeg herved tilbagelevere den ærede Ret de mig den 23 i f. m. udlaante Documenter i denne Sag og endvidere indlægge Contradeduction af 30 i f. m. tilligemed Contraallegat, skal jeg tillade mig at fremføre Følgende:

Forlöbig henvender til Overflödighed, at der er en Grundregel saavel i vor ældre som nyere Landslov, at Grundeeren er Ejer af Alt hvad der findes paa hans Grund, saavel i samme Jorden, Ruller undtaget, medmindre det lovligen er fremfra kommet. Dette er klart og uimodsigeligt characteristisk ved vor danske Lov, om man vil forfølge dette Emne og Grund fra Landets første Bebyggelse indtil denne Dag, og derved faa fremhævede Ret Lovgivning eller Autografie rettet denne naturlige og i sin Følge heldige Grundsætning, medens den tankemæssige stadfæstet ved en fast Praxis og uvrakelig Retbrugt. I Forbindelse med denne Grundregel staar den klare Lovforskrift at Fundanordninger skulde ~~et~~ alene gjælde saa længe Gyldighed fra i Landet, naglet Tafledelse og Tavshedelse i en lang Tid har fundet Stedlegemesfor en ugrundelig Fundanordning, da (sic) er det, som det aldrig haade nogen Tilfældet, saa saare som den ugrundelige, naturalige og loverlige Tafledelse blev valgt og brugt af Jb Lb Cap. XXVI in fine, „naar saa skal nogen i uforstyrret Fundanordning". Ikke Forrådnelser eller Rettigheder paa en fremmed Grund kunne blive lovfast i Landet, men saadanne ere bygget paa lovlige Transactioner, alt Udskud ved Dødnaver (Ulhing), som

niges for ældre lovlig Grund og Adkomst. Den saakaldte Hævd er saaledes kun nogen Lovs Nødauke og det er ligegyldigt under dens afhængig af 20 aar eller en længere Tid, ja selv den ved Foelsk ned 100 aar, er Forskellen dog kun den, at det naturligviis er vanskeligere at naa tilbage til Begyndelsen af den Besidelsestilstand, der har varet saa lang Tid, eller igjennem Generationer (prædscriptio immemorialis), end den, som kun har bestaaet i en kort Tid. Men Hævd og Langvarighed og Ret har ikke blevne dag staaende. I Forbindelse med denne almindelige Regel, som af mig er anført, staa de nøiagtige og umiskjendelige ~~Regler~~ Bestemmelser i Landslovens Cap. Vitulæ og andre slige Retsregler i eller ved Fremmed Grund, saasom den Lettelighed for fremmed Grund, en Dreiningsretlighed for fremmed Grund, en Udstrøelsesretlighed for fremmed Grund, den Retlighed og Pligt, som Eieren af et Fugleberg, Skarfberg, Æderstade har paa en fremmed Grund v. A. m., der vilde blive for vidtløftigt at opregne; jeg skal kun formene, at ingen saadanne Retligheder kan ~~ny~~ nye eller nyttes for os som Fundamentalretligheder andre end saadanne, at den som vil benytte saadan Retlighed, maa derfor fremføre beviis, at den er Dennes Grundlovlig for Kommen.

Men om stemmelse med alt dette og for at bevare Fiendernes uforrettelige Adkomst og Grundes Afbenyttelse uden ondt af fremmed Bud. grab og Ny grab, forskriver Jonsb. Lb. Cap. VI, at den, som vil selge sin Fiendes skal blank Endt anføre alle de Herligheder som Fiendenommen bør følge, saavel a, de Herligheder, som befinder sig paa fremmed Grund, som b, de som fremmed Fiendenes ric som Tilbehør i den solgte Fiendes. af Lb Cap. VII.

Dette er nok klart Landslov ved det dette Sag, ligesom det med Vished kan paastaas, at intet Skjød i Island er blevet udstedt i almindelige Udtryk, men kun i ældre eller senere Tid, at jo denne Regel er iagttagen, og udtrykke dette sædvanligvis saaledes ved de almindelige Ord: „med alle Retligheder tilland og Vand til de yderste Grænser", eller: „med all Gavn og Gode Retligheder og Herligheder, som nytte, fulgt have og følge bør. Men ofte er dette særligen blevet iagttagt i det Kongelige Skjød

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fra forskjellige Tider paa de Douglige Godser her i Landet, de
fem nord overdragne til Skiøde aldeles, saaledes som de 3
(alle ~~ind~~ tre Pagus Udrag uviligen flere) i denne Tag fremlagte Douglige Bøder klarligen vise. Dernæst følger heraf
udtrykkeligen, at Douglige ~~Bøder~~ Jordebøger ikke kunde komme i Stand
med hinanden, allermindst de af selve Dangen udfærdede Bøder,
det nye Landlov er saa klar og nøiagtig med Hensyn til
hvilke Ret ligheder der følge hver Eiendom, og er en Religiøse
undtagt eller tilsigt en Eiendom til at bryde ud af (ind-
skrænke) eller udvide denne, da blive det saa klart og tydeligt
fastsat, at Overdragelse dommenes Mand efter Mand,
at der ingen Tvivl eller Misvidenhed kan existere, mindre
Hemmelighedsmanøvrer gaa tabt, og for det
Tilfælde er det at Landloven forudsætter Jorder som al-
deles subsidiair, saaledes som for bevist.

Næstefter denne korthattede Jord indledning, hvor vi gjø
bre at den los udi sig fundamentale Grundsætninger for al Grund
undersøgelse i Landet, saaledes som samme er lagt og fastsat
nauta stil og overtydet af af alle tildigere Aarhundreder og
Nutidens Lovgivning, er fremsat, maa jeg nu særligen
henvende mig til den forliggende Tag, dens Grundlæggende Anlæg
og Mening fra Hovedstandpunkt Pider. Modparten, som gaaer
ud paa at Lagfæstet i Elliðaár paa at det bestemte Rytter efter
et Douglige Bøder af 11 Dec 1853 (Bilag 8 ad N2): Hovedstanden,
som ifølge selve dette Bøders Ord ville er tilstrækkelig at bruge Lag-
fæstet i alligevel underfor bestemte Grænser mod Øst og Nord
ifølge de om Østerrig i Island og angaaende
Lov: Hovedstanden, siger jeg, eller Afskrivelsen saaledes ved det
Douglige Bøder klare Ord er knyttet til faste Localgrænser med
Hensyn til Udstrækningen, og til den gjeldende Landlov med
Hensyn til Afbrydelsen, saa at det er afhængigt af Longrænsen
og Lonbetingelsen, fremstiller sig Østerrig til Nytte og Vor
del, Hovedstanden er en Grundlov der er i Erindelse af alt til
Lagfæstet grænsende Land, ligesom den Tilder og derefter samme
og langsmed den paa begge Sider underliggende Hovedstandens
Grænser, fanger denne Grundlov vefor Handlinger den-
nemes paa sin egen Grund, langt derefter fund Ret grænser
og konnigt med fuld Tilladelse af Naboerne, som tillige kunne

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

kunne faae Ordre af Kaudsle Ophavning for at forbedre og udvide sin fug, ved afskjæret og bedre fugs, der findes for paa Pörs Island, under en Kaudsigning ved at lade vedel af Lagelen ind paa denne sin fug. – Han for Contra appellanten forslags denne Jordforbedring og udgjøre ikke hvad han aldrig kan udgjøre at Contra appellanten (gagnáfriandi) ikke i mindste Maade er gaaet videre end Landsloven og Landbolovens i almindelighed givne Grundsætninger – ikke videre end det fremad følgende Kongelige Skøde paa fundamentet af 27 Sept 1815, 38 Aar ældre end possessionen forudsætte. Skøde paa Østerdelen og endvidere det Kongelige Skøde paa fundamentet Hellerskot (der ligeledes medfølger) 13 Aar ældre, tydeligen og med klare Ord giende – Possessionen kjender disse Skøder og Kongelige Grænseadocumenter, han for Landsloven forsig og bør kjende dem og nor Landbolov, han ved at han paa sin Side for ingen anden ret at stille sig til alle forfølge efter Loven, end Billigheden til Lapfangsten inden de Local- og Lovgrænser, som ny fremsøgte – ikke de mindre possessionen (ádaláfriandi) begynder og anlægger en Pag med Contra appellanten (viðr) ikke at almindelig skraa veie mod Sydfornøiningen, han tilsidesætter Forbud at Sydvestvinden imod at Contra appellanten (viðr) leder sin egen fundamentet og Lygefjorde Land ind paa sin egen fundamens- og Leir-fug, Land, som for bude vegne ikke kan tilegne sig en Draabe af alle kalde sit mellem Sydv og Strand, undtagen muligen som fier af de tænde udsigtliggende Jorde ved Elven, efter at denne er traadt udenfor sine Jordes Grænser, possessionen tilsidesætter Forbud, der formaaes Regnskabet og udsætter samme at raade og forbedre sine fug med sine egne Land indenfor de Grænser og Tekningelser, som de almindelige Landsloven og Pödvaens giende – ligesom for bude vegne ikke med at ænske Ord til tilforviggjørelse af Forbudet lader sig forlyde med, at Regnskabet for vanskelig Landsloven og Pödvaens ved disse sine Vandledninger og de Arbeider som han er til forbragt ifald med vore vordende Ødelæggelse og Ødelæggelighed – ikke med at ænske Ord om, at han eies, eller med bedre Ret (fuldre fundamental) kan kalde sit hele fugreavdingen andre end Land, eller Grænsen, for Ophavningen og Kaudledningsgrøftens beskjæring, og Materialet til disse

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

tagelse, Rulle af dette alle saadant, hvoraf faae bedre Ret kunde udledes paa hvad aabenbar Calamitet alle stöttes sig til, og dog begynde han Pagten med at reguirere Jagtforbud, hvorved Regnefeilen, Contractbruddet og berøvet den Ret uvnyttede, som Landboerne og Dangelige Rödskinnehaver, at maatte brugte sig af Jorden, dens Gavn og Godes Herligheder og Rettigheder som faae bedst ved, vil og kan, og altsaa dermed berøvet den ret ubestridelige Jorde og naturlige Jordebrugsret, som den forommeldte Vandledning ved indskutte i sig, mange hundrede acres, som aarlig kan afgive og i Domen har afgivet Plaadmark for incl til 580_000 Rbd, dersom Vandledningen var saalde ved Jagtforbud aarbleven stoppet og ödelagt, saalde som de nu gaa lauds og forbrydt ved en meere Erhvervning paa saa nöidig Jordgrønder og Afledning domeningen, som dermed blev altid tilintetgjort.

Dette dette Forbud, som sammen Regnieret og Calamiten har indført overal til Nedfattelse for denne ærede Ret, for altsaa Dengaaden. Det hafuforuden Justitsministeriet saae maal ved Jordebrugets Oppaa efter Loven Forskrifte. Man skulde altsaa formene, at Calamiten först og fremmest burde vgindrømmes den fuldkomne aabne og fuldstændige Ret til Eneisbyg for at hanes har forlangt at Jagtforbud med fuld og uigjendrivelig Ret og affulde Longrunde, og at Forbuddet er efterkommet at Jagtmeier med fuldkommen Longrunde, som er Jordebrugets for at Forbuddet kan vgnaa Nedfattelse ved Dom. I Dg skal og saa nöiagtig staae, nu da Jordebrugen har bestaaet og omvendt de facto Eneisbyg de facto ved sin Production N2 og ved Fremlæggelsen af de 12 Bilage, som skulde bevise hans Ret til Vandet i Lagalven og til hans Præstes Vand i denne Ligefra den yderste eller vestre Grænse, ud nogen Grænseries kan have, hvad enten den er ved dens Udspring eller ved dens Forløb til begge Sider eller hvorlangt det skal nedenfor Calamitens Jistgrænse. I; dette Dommerens Skulle bevise, hvad han ogsaa medtaleren bør bevise som Forbuddets, og hvad han indrømmer at burde bevise, at hans Ustridelighed paa den udstrakte og afgrænsede Gebet i Lagalven vefsens og omstyrter al den Ret, som enhver Grundeier har til det paa hans Grund udspringende og gennemsammen rindende Vand, ligesom til alt andet Produkt, Gavn og Gode, der findes i alle

I; Omsøllerne har gjen gjent denne Pasus verbotenus, da han ikke har kunnet udbringe nogen Mening af den.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa Grunden og alle ved Lovens Forskrift. Dette udfordrer
Citanten at han alene bör bevise, uden at han beviser dette
kan han aldrig i Evighed vinde Justificationen for sin paa et
Forbud af denne forliggende Beskaffenhed. Og har han nu
beviist noget i denne Retning ved sin Deduction og de 12 samme led-
sagende Bilage, eller ved sit ypperlige Situationskort? Al-
deles Intet.

Deductionen udlægget med alle dette Bilage gaae i Retning
af Usikkerhed, bygger paa Usikkerhed og en saadan ~~Lov~~-
~~lov~~ ufuldig Lovlöshedstilstand, som ikke kan noget steder,
gaae i Retning af det hen og intet Andet, end at Citanten ved
det Kongelige Brév af 11 Dec 1853 har erholdt Forret til enhver Lax
og enhver anden Vandfisk, som gaar fra havet op i Laxelven;
af denne Forret til de Lax og Forellen, med K. som gaae op i Elven, ud-
leder han igjen Retten til at fange denne sin Eiendom paa hvilken
somhelst Maade og med hvilke somhelst Redskaber han finder for Godt
og han finder sig nödvendigt og retlight tie at forebygge at
nogensomhelst större eller mindre Fisk sleppes op over hans
Fiskegrendse; hvoraf udleder Citanten igjen sin ubetinthemme
Ret til at forhindre „Guds Gave i at gaa til Fjeld som til Strand,
om gaaet vil have", hvorfra udleder han Retten til at „spilde
Fangst (Veide)", at man altid aldeles tilintetgjöre den, at maatte
ödelægge den for alle til Laxelven paa begge Sider ovenfor
hans Fiskegrendse stödende Grundeiere, som saaledes er fiere
af Laxefangst i Laxelven, hver paa sin Grund, saalænge Ci-
tanten ikke beviser, at den er ~~Hun~~ lovlig frakommen disse
Jorder, og denne deres Fiskeret blevet hans lovlige Eiendom;
hvoraf udleder Citanten sin Ret til at tverdæmme begge Elvens
Arme paa sit Fiskeledestvar inne ved store Stendemninger,
der afstive Laxekister, som Laxen kan trænge ind i, men ikke
igjennem, samt desfor ved andre Fangeredskaber, der tilsigte,
at ingen Lax undgaar ham og sleppes op over Fiskegrendsen.
Da det nu er saare naturligt ~~aldeles~~ og selvfölgeligt, at
Indretningen af disse Citantens Tverdæmninger Fiskeapparater, og
selv er disse saaledes beskafne, at de til at fylde fuldigt, ved Siden
af at forhindre ethvert Fiske ~~...~~ Indtræd i at gaa videre, befordre
mere end middelmaadig Vandmængde i Elven, thi det fölger

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

afsegsels, at naar slig ikke iaglager ved Udskabarnes Indvinding, da vilde der gaa dem Maade fikke mindre, naar der er Leilighed til den stærke og bedre Fangst, men ikke er ved alle Kjøbende, alle naar Landet snuddes op – det er ogsaa en Mand for ifølge beskrevet, at det er vedtagt i Torvis, naar det ikke har regnet i flere Uger, saa at Nytaand udblive i den første Periode af Fangsten, at der ikke er Haab om Fangst, naar Lapalvanliggen ved mellem Steiner ifølge, men fra ud af der Cibanten den Ret, saaledes som fand Deduction (vagulis) paa bedre Vilkaar, som ogsaa Delagen til samme, saa betydningsløse og uforklarende som de er vist er, hvil det sunnere vil blive Ret – som derfra paaberaabes, at han ved denne uheldsomme Carrdommingsret og saaledes bestaaende Sikkerhedsstabes for mindre Fuerk og Fundomsret til hele Lapalven vorsomt, at han er saa følgelig Lensmand at denne vinder ubehindret og uforstaaet i den Maade at hans Tvordommings-Ret appar aller feldige feldige Fangst er fuldkommen gavnlig og paa ingen Maade forfordelt. Dette uetopfragaa at paa ikke Andet, at Cibanten har byggets sin Forbude requisition, og det er uetop det han har faaet indrømmet ved Fogdforretningen 3 Juli d. A. (v. Fogdforretning N. 6 og Udskriften 3 ad N. 2). Requisitionen er fremmed formentlig og forbudt at mande sin fug ved sit Land, og hvorfor? Fordi det Forøvrigt det lader han at nyde saadan Grundprodukt, saadan Gavn og Godt af sin Jord, saaledes som følger ud i Kjøbet af Jorden Elledavatn og flere Jorde, da de blive solgte af det Offentlige til private Mand ved Kongelige Skøder, kunde det hende at Cibanten nuskaleggjorde ved sin Tvordommings-Ret saa alder at spilde Lapfangsten for alle de Landbrugere som ere fangt i Lapalven vanskes fem, hvorfor sin Grund, at ingen Lap kunde komme op over fem Skjegrudse ind paa sine Skjelgebet. Alt hvad der sigtes til det Foranførte har Cibanten indrømmet at han bor og skal bevise, og billige forsøgt fremgaa. Lad os ubetragt, hvorledes det er lykkedes ham; lad os betragte hans Beviskrides, dette ham „absolut fundamental" til den i flere opgaaende Lap og hans dræt folgende det til

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at tvendommes flere og ansvarende Tvendommenes ved Skibene
vil henbrinde ved 2–3 Rubekammes Størrelse, som forudsætter ikke
fremlagde, og uden Afskrift af nogle Forgjæringsbetingelser
for Lapfiskerier i Lofoten af 4 Juli 1828 (Bilag 9 ad N 2), Citanten
har dog ikke ikke Hensigt for Øjne, medmer man kan
gjøre mere for Øjne – at saadant Documentet blive anset
for gjældende Lov eller Lovforandring, uagtet Afskriften af den
nævnte Original er bekræftet af en afdød Amtsmand og af
underskrevne Notarius publicus. Dette er imidlertid saa det er
vil, vendelle Documentet have den fuldeste Fidem publicam og
uigjendrivelig Ceutsenti som gjældende Lovbud, hvilket jeg dog al-
ikke benægter, der er det langt fra at dette Document i sin Helhed
eller sammes § 2 giver eller skulde Citanten dette absolutum
dominium over hvert Lap-Revier i Øerne, som han paastaar,
eller mere mindre Gran af Ret til at han ligger imod Land-
loven ansvarende Tvendommenes, saaledes som i det efterfølg-
ende nærmere vil blive oplyst og bevist. Documentet giver
Citanten kun imod migen anden eller videre Tangstrøg
end Rødt af 11 Dec 1853, som ikke giver ham et mere Tangstrøg
end det under Grænserne af Landloven Tagtrifter, men det
saaledes at han maa nedbrydt gjældende Lov med den lovlöse
Afstemmelse, der saa ikke „giver" Lapfiskeriet i Lofoten for
alle Andre, som ikke Tangstrøg sammesteds for deres egne Grunde.
Med hensyn til det nævnte Dæmi middel, som Citanten for-
mener sig at have i dette faa eller mange af han paaberaabte
Andetkammes Skrivelse, hvor af han ingen fremlagde, er det
nødvendig at jeg kan forge med hem over, at hans Kongelige Skøde
ikke paaberaabes dette dette som det ligger Lovhjemmel for hans
ulovlige Tangmaade, som skal udfoldes i dette Skrivelse, men
ikke den almindelige Lov for Island her i Landet, der netop
forbyder denne Tvendommenes Afstemmelse; det er og vil
blive imod gjældende Lov, den er og vil blive en Lovlöshed. Ci-
tanten gaar saavidt i sit procedurale Bevis, at han, ifølge
for ved Situations kortet, han har indrømmet det hin
Ret at fremlegge, samt ikke af Dæmisbyden paa han
Side, at bevise, at Contracitanten har krænket hans Ret, og
gjort sig skyldig i saadan Lovovertrædelse, som der maa drage
det Ønske for ham i den Grad at Overtrædelsen maa tilbagevi-
ses ved Dødsforaarsagning, der er det saa langt fra at dette forøvrigt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ulovlige Handlinger af Contracitanten i Situationskortet gjøres synlige og forslaaelige for Øiet og lavere Retsaner, at dette ikke indbefatter saameget som et Stykke af det Gebet, hvor fugnandungen fandt Ned, og blodgjorde og Domeningi laa, og landsfogden ikke gjøres det synligt eller rimeligt, hvad og fes fremfor alt bør bevises, at denne fugnanding med alt Rensen foruden er saalede indvikt, at denkunds blive Citanten til nogen Mandes Skade, under dorbudet uslag og almindelig fortil, ligesom den fuldt Tag. Nei! Ikke af alt dette er efter sigt alles godtgjort ved det fremlagte Situationskort; det fur, som det er ikke og uigrundeviselig godtgjort for Domstolen at, hvor, hvorledes og hvorfuld skudsigt fantasvommens Lagel- nu gaa sit Ostegebet, og det er aldeles „Selde" at Sangt og Vangstrat for det paa begge Sider vanfor Torvet. Forresten har Contracitanten selv allerede for Retsvarelsen den 5 i f. m. (Sr. Udskrift N 7) opeignet imod adskillige nødvendige Momen- ter i Situationskortet, nemmeligen vigtig Situation og Localbevidnelse af de Grundes for dispositionen, som Citanten vil bestrive sig, og har aflagt i dette efter egen Formening og Sorgfoldbefinden. Jeg gentager her en kraftig Protest imod at Kermóafoss skulde alle befinde sig i Østalven; thi saa af det Navn maa man i Østalven, der flyder paa Breidholts Side, hvi paa denne Grund findes der flere befinder sig et Grund Stykke eller Plads, som kaldes Kermóar, og er blevet brudenut saalede fra uminderlig Tid. Dette er imidlertid at det kan nok rigtigt, at beboerne Casinet i Østalven, som i Dette kaldes Skorarkylur, „Skóriforss", og beligger hvad det, som Ró- dal af 1853 og andre dispositioner Documenter kalder „den store Foss ved Gaarden Arbær", idet denne Skorarkylur eller Skóriforss ligger der for Breidholts Grund nordfor Kermóar, men ikke for eller ved Arbærs Grund (ved Gaarden Arbær). Og da under ingen anden Foss eller virkeligt Casin fin- des i Nordalven, eller paa Arbærs Side paa den Strekning, hvortil Citantens Ostegrundes notorisk strekker ved Rødt 1853, ud over den i Dette nævnte Kermóafoss, er det klart af Rødt ikke kan mene nogen anden „Foss ved Gaarden Ar- bær", end netop denne Foss, og hvor altsaa den sydlige Grundes af Citantens Ostegebet i Nord eller Østalven, men i Øst eller Vestalven har virkeligt ingen udtrykkelig Grundes nord- bestemt, undtagen efter den Dengelige Jord Bestads Grund med

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nord og Øst ved for Dalsfjorden Breidholts Grund mod Øst og Øst, fra bryggefordes Grund stødende til Lagalven syd og øst for denne, thi det er aldeles utænkeligt, at Dugnu og fem Ugerning har nødvendiggjort at følge Langstrækken fra Tredjemandsfinderen, fra den almindelige Grundbrugtelse fangststed eller Langstrøk aldrig fandt nærmere end bortfølgt alle bortsprutet fra vogn af fordrøvnede bryggebrædder af fleren, der alle tilsøen og indtil nogen Dage var Dagligt fundne med Udtagelse dette af fordes Breidholt, og uteg denne Ubestridighed i forbindelse med det nu foran nævnte og godtgjør klarligen, at Localbrændevælsen (i det Dangelige Aar 1853) Storefoss ved Guanda Arbor, er vigtigt afslag paa Dæmt. fra det ulovlige ved for fordes Breidholts Grund.

Dette er Slutningen af det af Modparten for at fyldestgjøre Bevisbyrden fremlagte Beviselighed ved Documenterne 4, 5 og 6, samt det sammenhængende Dokument 10 og 11. Det er fødselnøgt skulle forstillet forklaringen, byggede paa Localbesigtelse og Skjøn efter Udmeldelse af Overfaldet bestaaende at ~~[illegible]~~ i den Tid, forbuddet blev udlagt og de nærmest paafølgende Dage, fur der fuart nærmest saaledes Vand i Elven Sydaren, fuart sammesteds i samme Nordaren, at Cikanten Tørdommeriets Fiskeapparater ikke fandtes brugt den tilsigtede Nytte, og er Resultatet af disse Skjønsforretninger naturligvis, at det er forandring af Vandmængden, som dette Mord bildt sig ind at finde i Elven Lob, ansees umuligen at nogen Dag er tilstede.

Disse Documenter gaver det ikke et Øjeblik at Ordens at Lapelvens ikke nærmere passabel for Fisk i det Øjeblikstagel paa Grund af Vandmangel, men end naar langsommelige Tørrens og Regnmangel fandtes Ved, medens der blot giver to Ting at forstaa, at Elven har manglet Vand i den Grad at Lapen (der er vist fundet lidt rolig Vand lil at gaa op i Elven), nogen eller aldeles ikke har kunnet gaa op i den i Tørdommeringen i Dens Elvarmsig befinder Fisk, men at drive ned i Nordalven fra den Omfang af Vand, at Fisk og Fiskedommeringen er blevne saalede over strømmede, at Lapen snarere fandt det den overstrømmede Strøm, overspringe disse og saaledes gaar tabt for Cikanten end den underliggende Lob, som gaar igjennem Dagle Kurven i Elven, for at lede Lapen ind i Fiskene (cfr. Cikanten egen prøvelige Tegning i Deductionen indlagt p. 10). Man bestræber sig allaa for at bevise, fra jeg forøvrigt anfør, at Cikanten rimeligvis er blevne forhindret i at spilde hen aldeles Langsten for de overfaldne Bønder fiske af Langsten, at nu fem andre Fiskekunst overspringe hans Fiskeapparater og overskride hans Fiskegrundser. Under Følge af Spildet af Cikan-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lunes Sangvrellighed formedelst Contractantens fugpaaedeiges for-
søg, hvori Sagens Forbud var forsindret saa gik (vaabalte) Dyn-
formuingerikke ungang at forstaa. Men saasom de, deres med
den andre, ikke havde noget derlaundes til Retsgrundelse for
Forbuddet, men udtrykkelig Ret til Erstatning for Contractan-
tens umyndighed, til den forsøgte ikke paa at føre noget Bevis paa
at Requisiterne for Ugyldighed i den Forandring af Kvarmuens Landsmaal
de, som de vanfandte, Ret som den udfaldt eller vedfordig gjøre
Cedantens Konkurs Retsmaade, men derimod, saa florte de
disse Dynforeninger paa ethvert processuelt Fundament og
Gyldighed, Dynmonderne udmeldte fra en formumed Jurisdiction
og Erfigtighed for mere end ikke Erstatte er adnavet eller
tilladt, at spørge derimod Loven 1-4-1, og derfor fra ved nulnes Sam
Erfigtelse og Kjøn eller som Vidnesforklaring eller Ejendoms
tilbageleveelse under en anden Dag, henhørende Dom 20 Jan 1797
(den Sunn i Schou) da alle disse Retshandlinger - til saadant
Navn bør dog dog vel gives dem - er passerede forinden Dagen kom
for Sodigelses commissionen den 21 Juli d. a. (cfr Bilag 2 ad N 2).
Jeg recipere derfor paa det kraftigste imod at Bilagene N 4, 5, 6
blive paa nogen Maade lagte til Sølge som Dreiemidler for, at
forbudet er lovligt, men paastaar at de betragtes som andre
belydningsløse Dankblade, det ene med det andet.
Det samme maa jeg paastaa med Hensyn til Bilagene N 10, 11 ad
N 2 med Tilføiende, at jeg aufer ingen Ret fuldkommen for-
udsmet ved ~~Lesning~~ Fremlæggelsen af flere Extracter af Dram
bodsmandsfrendvingsblade, den Hundeg er ikke oftede, og om
Ikke ved Ordenen „Dyrvenes Lapfkvæst i Ellidaár" Dog alle
Bladsamlingen ydes eller indre Troværdighed kan faas, saa
meget mindre som der er fået af Skarkuffer i sin egen Sag
eller af sine Drambodsmænd.
Ved det Foranstaaende ved, haaber jeg med fuld Beviis gjendre-
vet, at Cedanten, saaledes som han saa ofte maatte paabraabe
i sin Dedaction N 2 som det Moment i Sagen, at han ved Skødet
1853 ustilsprunkt udelukkende Ret til Lapfkvæst i Ellidaár.
Kor! Cedanten siger at han er tilsprunkt udelukkende Ret til
Sangst i fiskevandene fra Sydtil Brand. Forstaar Cedanten,
maa jeg spørge, det saa vidt at det langelige Skøde Bogstaver
ning af Sangsten ved „Dyrvenes Lø ved Elliaa?" Nei, men ude-
lukkende Retsret paa det Gebet, vil Cedanten vel svare.
Man ved det at Cedanten eller hans Forgænger nogensinde tid-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

eller fildigen ex blinux forurolige eller forundrede i Tanke
vakne paa dette Gebet, ikke ret at gjøre Fastand ved at faae Del
i Tangstrøg, at selve Gud sammesteds v. s. v., og vist er det, at
intet saadant foreligger i denne Dag. Hvad forstaar da Cilan
ten ved den saa formelig tilkommende udelukkende Fiskeret?
Det gjøres saa ~~[illegible]~~ ligefrem og klart ved den Maade, hvorpaa han
anlegger og forfølger denne Dag, hvilken dog saaledes gives
sin udelukkende Fiskeret, ~~[illegible]~~ som det er übegribeligt, at han skal
kunne indbilde sig saadant – han bilder sig ind at denne hans udelu-
kkende Fiskeret skal kunne gjælde han at udelukke ~~[illegible]~~ alle Andre
fra Tangst i Lagelaen ved hans Jordstykke Jørundstraes, og til
Ejendomsforhold Afspring, han indbilder sig og fastholder eller paastaar
at han med fuld Lov gjennem og efter Gjennemse af Rådet 1853 maa
indrette sin Fiskeapparatur paa dette Gebet med Exordonnanser
og paa anden Maade saaledes, at han dermed de facto bevirker alle
de til flere ved hans Fiskegebet stødende Grunde alle den Tangst
ret, som de have i flere, fordi og saalenge denne ikke er den fra
kommen ved Lov, at han maa gælde, udlægge og tilintetgjøre
at denne Exordnanse tilsiddende Tangst; dette kunde ikke ligeg
ldt udelukkende Fiskeret i Ordets fuldeste Forstand, men det er
saalenge fra at Rådet 1853 gjorde saadan Lovlighed, at ulog
dene Kongelige Gjennemsnitsfamilie og forestaaende have
at nyde den samme ved fiskende Tangstrøg underfor deres
i Landet gjeldende Lov om Fiskeri.

Cilanten 2 øvrige Grundgrunde 2 og 3 staa og falde med
det 1 Grundgrunds Fare (Deduction. Det er derfor ikke
og burde ligen godtgjort, at intet Men, ingen Overlast er
af Contrasitanten tilføiet Cilanten saaledes begrænset Fi-
skeri paa hans Fiskegebet, som han har Gjennemlet at anven-
de efter vor Landslov og Rådets. Cilanten har ikke
forsøgt at bruge eller kan bruge dette, saaledes som han
er ved en Kongelig lovlig Fiskefred, saaledes som
han selv har gjort, og endvidere er det foran nøie og godt-
gjort – hvilket jeg forbehoelder mig nærmere at udvikle, om
fornødent, at Contrasitanten ~~[illegible]~~ (og er endnu i det hele
Tilfælde) i sin fuldeste lovlige Ret, saa ved efter almindelig Lov
som derhos ligefrem efter det Kongelige Rådes paa Elledaaen
27 Sept 1815 ved Henseende til dette Handlingsforetagende til

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

til Forbedring af sin Fug, som han blev fastendt, og som blev
tilendebragt med Sagdrellen ubetydeligt Forbud 3 Juli d. A.
Og da nu Cilauten fra Fogedens første Begyndelse byggede sin
Forbudsargumentation, som vores Deduction og Conclusion
paa det fun og udelukkende at det, at han saa altid udelukkende
opholdt sig i Lagalven, som ikke mere end det ene Øjeblik Forlöbet
af, saalidt som han bevægede sig ud og ind langs Canalen for,
saalidt som han i det Foregaaende er vist, har noget vores udsat
for Skade ved de lovlige og i enhver Henseende berettigede Mas-
dingsforetagender, som Contracahenten i sin Foregaaende
Aar med ugyldig Dekastning har forbrudt, men som i afvigte
Dammes navn dens Indvandelse nemlig og det saa ofte, at de
var i Begreb med at afgive en aarlig uberegnelig Profit
og Fordel, men uloy da disse Foretagender var brugte saa-
vidt og alene Dekastning Fordel og Profit som de indeslutte
d. i deres Skød, blev de forpurrede og tilintetgjorte ved Foge-
forbudet, og de Cilauten deraades ikke uden Drillerier og Chi-
kaner Contracahenten til, saafremt han troede sig til, at faa
Erstatningsvelten vores Lagalven fra Cilauten fraadømt, fremtilfælde i Februar 1863 fandt gjorde en Begyndelse, og
ved nu at udlægge Contracahenten i denne Retning er en lok-
formaligtvis alt forud aabent vidensskilt Plage over Ci-
kanten til Forlegenhedsgling, der er Contracahenten fremdeles for-
beholdt det til at fremkomme under saadan, saafremt Ryger-
ne for vor Tilbagegang tillade det og allerede nu af behørige Mod-
parter er fremgaaet bygget og begrundet Paastand om at den endelige
Dom i denne Sag tillige fradømmer Cilauten enhver Ret til Ind-
dæmninger, eller forpligter ham til under Tvangsmulct for hver
Dag at borttage disse eller efterse mederne m. V., som ved Contra-
mationsstævningen nærmere vil blive bestemt.

Forøvrigt staar jeg allerfremst for, for saavidt Rudstoerter Ønske af
Sagen angaar, at jeg vores ikke anser som, navnligen i denne
Sag, der er begyndt med en inad fem gaarde Fogedforretning, dig-
lig til at overtage det Mindste af Eneisbyrden, at udbrede mig
over nogt dømmes ikke kommende af Cilauten og stillede Spørs-
maal, som han selv synes at gøre sig saa tydt af i sit Deduction
indlæg N 2 p. 8., og lader mig nøies med i denne Henseende at ~~fra~~
bringe det, fordi i det Øvrige maatte ansee som vigtende
ret, saaligen som Sagen ikke kommende ufandt indtil sig end.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hvad dernæst angaar de Mommenter af Sagen, der alle ved Contra-
stævningen er gjorte til Gjenstand for Procedure, maa jeg udvikle
dem noget nærmere. Jeg skal da forestillede mig at kundgjøre
Politiforordningen af 9 Juli d. a. (Bilag 7 ad N 2), hvor man ikke kommer
Adfærdsmidlerne Contra appellanten (sic) tugtandinge eller Vand-
dommenger, som alle var udsatte eller vare for Citanten Sigurd
Sigurdsson, og som skulde gjøre eller gjorde saa Sigurd nogen
Men eller Skade, naar han ikkun havde holdt sin Sigt maad inden
for Grundene af sin Kongelige Majestæts og de Islandske om Si-
gurd gjeldende Landshovedmænds.

Dernæst vil den anden Ret
forlige Opmærksomhed være at henlede paa de saakaldte
„Morgjerder" i den sydlige Ø, hvor de staa i Kortet under
Navn af „Stiflugarder", ved som fejl betydeligt vendte for
Citanten Sigurd Sigurdsson, den rigtige „Stor Ved Gaarden
Arbær", hvilken han i Kortet har tillade sig at kalde Kerrióafoss.
— at denne saakaldte Moddømning ikke var anlagt af Con-
traappellanten eller efter hans Foranstaltning, nægter Citanten,
som der var Requireret af denne Politiretten Adfærd i sin
forhenværende Skrivelse (cfr. Bilag 7 ad N 2) for paastukne saadan
og vor han ved nu vil have denne Politiforordning for fremlagt
som et Skriftligt eller Dokument — jeg forstaar ikke
for øvrigt — imod Contraappellanten (sic), er denne dog aldrig
udnævnt eller indstemt til at overvære denne saakaldte
mærkværdige Retsforhandling. Dette forekommer mig at være
en meget mislig og utilbørlig Retsforhandling i enhver Henseende
og maa jeg paastaa at, idet denne bliver kjendelig og uforbe-
holdelig ialfald overfor Contraappellanten (sic), Politimesteren
og Requirenten, Citanten, ikke blot saavel Mulctes, som
fuldstændig Skadesstatning, samt Erstatning for Tort in solidum
til Contraappellanten (sic).

Da Contracitanten overensstemmende med sin Deduction
og i det foregaaende fremsatte Grunde maa fastholde den Paa-
standt, at Forbuddet 3 Juli d. a. bliver ophævet eller tilsidesat
og han selv frifundes for enhver og samtlige Tiltale af Jord-
arbeiderne i det og Alt, følger det ligefremt af, at Contra-
citanten maa paastaa sig tillagt den fuldstændige Skadesstatning
i enhver Henseende, saaledes som saadan Erstatning ogsaa er
blev forbehold af selve Sagdommeren den 3 Juli d. a. (Bilag 3
ad N 2 samt N 6), for det Tilfælde at Forbuddet kjendes ube-
grundet og Cautionsbeløbet afordres Requirenten, af hvem

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

anvendt og derefter ansat til 24 rd. Det er vel ligesaa (sic!) vanskeligt at före tilstrækkelige Grunde for en passende og retfærdig Erstatnings Sum i en Dag af denne Art, da det ved Forbudet foranledigede Tab af Fordel maa ansees afhængigt af visse Omstændigheder, saaledes som ditto vilde have været Tilfældet med selve Fordelen. Om Domstolen end imidlertid . . . . . mindre gjörligt, at bestemme Beløbet af saadan Erstatning i deres Conclusion, maa det dog ansees nödvendigt og retfærdigt i Dommen at fremsætte de Omstændigheder eller Momenter, som de eventuelt [illegible] de Skjönsmænd ville have at tage Hensyn til ved deres Skjön, alle-da for det Andet, at Erstatningen burde ansættes indenfor bestemte Beløb, hvoraf intet maatte overskrides.

I denne Henseende skal jeg tillade mig at fremsætte nogle Momenter, der antages at maatte være Gjenstand for særlig Opmærksomhed. 1º, Den Eng som Contracitanten havde gjort Anstalter til at vande og gjöre til Fladeng ved Gjörde Demningen og andre Anstalter, som allerede vare fuldförte og viste sig tilstrækkelige er af Fladeindhold 367,600 □ Favne = 236 Tønder Land dansk Maal = 230 Engdagslætter (a 1600 □); naar man nu forudsætter, hvad der er Tilfældet, at en Dagslaat paa en Fladeng af bedre Qualitet giver 16 Hestelæs Hö, medens samme Dagsværk paa en uvandet Eng i Almindelighed kun giver 5-6 Hestelæs, da er Forskjellen, eller Fordrivendes Fordel af denne omhandlede Engvanding 10 Hestelæs Hö for hver Dagslaat, efter almindelig Priis 1 rd for hver 3 Hestelæs i Engbold, og saaledes 2360 Hestelæs : 3 = 786 rd 4

2, Tab af Rente af de Penge og andre Udlæg der ere blevne anvendte til Vandingsanstalterne ialt c. 600 rd, deraf 6% — 36 -

3 For den Forringelse, Contracitantens 2 Jordeiendomme, Ellidavatn og Helliskot ved saadant Fogedforbud have lidt, samt for anden væsentlig Tort og Creditspilde, som en Mand (sic) i hans Embedsstilling, som Contracitanten, ikke kan — og med særligt Hensyn til at Citanten selv aarlig nyder af 209 Rd for Fortrædigelse, som han er bleven en betaget af ved denne Dag, hvortil han selv er Ophavsmand (V: Production N 2), saa at det synes at være en noget dyr Skjön at forvolde Modparten Fortrædigelse — anslaaes ringere end . . . . 500 -

aarlig saalænge Forbudet staar ved Magt, og forvoldes ham og hans Eiendomme saa væsentlig Forringelse og Til

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

bagegang i Credit og Anseelse, idet aarlig fra den 3 Juli 1869 . . . . . 1332 Rd. 4 ß
og forbehold. uigjenkaldelig at forsikrialler medfølte Dem-
Erstatningspaastand forinden Dagen vedtages til Dom, efter forud
gik kaufende Anledning til saavel ved indvendige Omvendelse som
af Dagens Gang for Retten.

Ligesom det imidlertid er klart af den her udviklede Erstatningspaa-
stand, at Erlöbet af den af Sagedrætten den 3 Juli d. a. vedtagne Cau-
tionssummer vil finde for ringe anforbeat, og det i en
væsentlig Grad, saaledes bliver der vanskelige uved
Contraheringen at forbehold og paastaa saavel af den indstæm-
te Sagsøgt som af forbudsverguinnen, fri Cautionssummen
ikke skulde tilstaaet dette idømt Erstatning og Procesomkostninger,
fraadømmen paa Grund af at Sagsøgte har dræbt at nyaa ube-
grænsbelig ringe (Erstatnings) Cautionssum, alle paa Grund af, at
den af forbudsverguinnen stillede Fundamen, der af Sagsøgte anto-
ges som gyldig Caution – blant hvilke fundamen eller skal tilligt
hele Cautionens Tilstrækelighed i Sagen vel at undersøge og saa nar,
den samme tilstrækelighed, som tilligemed er gjort til Ret i Sagen
maa under Dom i denne samme Sag – befinder i den Grad be-
hæftet, hvilket netop maatte nærmere udlyse for Sagsøgte
selv (cf. Bilag 3 ad N 2 in fine), at den ikke skulde tilstaaet at dette en
ring Del af det til Pikkerhed stillede 2500 Rd
Dernæst til det foranførte blive der i Dagen min anbødig

Paastand:

1 at forbuddet 3 Juli d. a. annulleres og ophæves og Contracitan-
ten frifindes for Sandsigelsens Tiltale
2 at Politiforordningen 9 Juli d. a annulleres og kjendes uhjemmel-
lig og Politimesteren og Sandsigelsen tilpligtes at erlægge
en passende Erstatning til Contracitanten for den Tort og For-
ringelse i den offentlige Mening, denne ved forordningen er
paaført
3 At Sandsigelsen tilpligtes til Contracitanten at udrede sam-
tlige Erstatning samt for Tort og Forskellige m. V. 1322 Rd. 4 ß aar-
lig fra 3 Juli d. a. indtil forbuddet af C. ved Dom i Dagen bli-
ver ophævet; men at ansætte et Beløb som det af Sagsøgte
deraftrædte og til saa Raadighed stillede Pikkerhedsbeløb, hvor-
mangt til den Contracitanten tildømte Erstatnings- og
Procesomkostningers Beløb, blanding Sagsøgte og Sandsigelsen
tilpligtes in solidum at udrede dette til sam.

(Omkostninger ingen anderledes Retsfølge finder i sidste Forhold af N 3)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

4 at Contractanten til dennes Fordel ombytningen af Stadens løse
eller med nogen tilstrækkelighed, uden af Forpagtaren alene, eller
af denne i solidum med Ingen vanskelighed med saa
Standset N: 3.
Jørgen udlader Jagten til Dam und Reparation.
Reykjavik 13 Nov 1869.
Jon Gudmundsson

Til
Gullbringa Sysselfogeden
fremlagt i Gullbringa og Kjos Sysselfogeden 13 Nov 1869.
A Thorsteinsson
cst.

N 11

Vi Frederik den Sjette

af Guds Naade Konge til Danmark, de Vendes og Gothers, Hertug
til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenborg
gjøre vitterligt: at da Vi ved Vor allerhøieste Resolution af 5 Nov
1812 allernaadigst have givet Tilladelse til Landing og Ulafsfolde Paul
Johnsen til Fundens drift for fremtidig i Reykjavik Kjøbstad
og Gullbringa Sysselfog paa Island beliggende Jord Elliðaarvalg,
af Dyrets 120 Ø med tremanglet hørende Grænser for Kjøbsum i alt 1639
81/2 Qvadratvidde under 14 Juni 1811 dreven afholdt Auction bre-
kendtgjørte Vilkaar. Og da bemeldte Ulafsfolde P. Johnsen ifølge
fraskrift efter Vor Landfoged Sigurd Thorgrimsens Gutlæning skal
18 Mai f. a. ladet forrentende Kjøbsum sex hundrede tredive og ni
Rigsdaler 81 Skilling dansk Courant indbetale til Jordebogen i Kassen
i Island, saa er det, at vi herved tilmeldte Ulafsfolde P. John-
sen skøde og afstande tilfuldkommen Odel og Eiendom forannævnte Jord
Elliðaarvalg med hørende Grænser, samt alle de Rettigheder og
Herligheder, som denne gammel Tid fulgte samme med og
med Rette følge bør, saa at han i Overensstemmelse med de om
Jordgodset paa Island ved Behandling og Forbedring i Island vedtagne alle
fremtidige udgivende Ordninger med gjøre den sig saa nytte
som han bedst med og kan. Tilslutter Vi os dermed saa Os
og Vore Arvesuccessorer i Regeringen ingen ret eller Odel eller
Ret eller Rettighed af hvad de forbemeldte Jord, men at samme
som forannævnt med Alt hvad den tilligger skal tilhøre og følge
omberørte P. Johnsen til evindelig Odel og Eiendom, dog Os
og Vore Kongelige Arvesuccessorer i Regeringen alle Kongelige
Regalier og Høiheder samt ordinair og extraordinair Con-
tribution, som enten allerede ere eller efhenfremtid bliver pa-
paabudne, eller fremtiden paabudne vorde, uforskrænkede.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

forbydende Alle og Enhver hermed, efter som forskrevet staar, at finde eller i nogen Maade forfange at gjøre under Vor Hylde og Naade.

Givet paa Vort Slot Frederiksberg den 27 September 1815

Under Vores Kongelige Haand og Segl

Frederik R

(L S)

H H Morsing Wermuth M v Essen Vorndran
Skjødeliv Woldum

Ulstrup Jordes Pantsokonsen paa Jorden Ellidavatn i Gullbringu Sysselsel paa Island for 639 rd 81 sk DC

Tinglæst paa Sysselmandskontoret i Hafnefjord den 13 Juli 1863

Clausen

Tinglæst paa Sorlagsmøde i Reykjavik for Vilhelmsen Rep den 21 Juli 1869

Hilmar Finsen

Tinglæst paa Sorlagsmøde i Reykjavik d 7 Sept 1869

A Thorsteinsson

Tinglæst ved Tingbogsopskrivning paa Ellidavatn den 2 Juli 1869

Clausen

Al foranstaaende er ret og vidtløftig Gjenpart af den for mig producerede Original, hvilken jeg efter udviselig Collation notarialiter Notarialbestyret i Reykjavik d 13 Nov 1869.

Gebyr 12/- Solo Skilling A Thorsteinsson
betalt A Thorsteinsson (L S)

Tinglæst i Gullbringu og Kjos Sysselskontoret 13 Nov 1869

A Thorsteinsson

N 12.

Stephan Gunlogsen. Hans Kongelige Majestæts til Danmark &c Sysselmand i Kjos og Gullbringu Sysselsel, samt Overretsforvalter sammesteds

gjør vitterligt: at Aar 1837 den 20 Feb blev Overretsassessor Thomsen i Reykjavik med udvendige Vidner, efter de ifølge Statholderens Tilladelse af 25 Jan s. a. Lougfogden Hellirskot blev opbudt til Jordfæstebrevet paa følgende betydelige Vilkaar:

1 Opbudsstedet i Reykjavikurgrund ved Pøle og Jorden med den Summarie guilder afsondre uden Sold eller Arbeid fra Polgaarden eller Jordebogen og i ufarne Huusene i den Tilstand som de da befandes.

2 Summarieguilderne skal afskilles fra Jorden.

3 Ikke Summarieguilder maa forbruges paa Jorden; ikke heller maa Mandsloan, som sig i Sagn eller in natura afholdes Opsidderen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

4. af Auctionsbeløbet vil 1/3 straxt være at udbetale, men for de øvrige 2/3 Partobligationer at udgive, hvoraf aarligen skal 4% af Summen til Jordebogen betaler indtil Gjeldens Ophørelse er bragt; men udeblivende aarlig Renbetaling vil saadant medføre, at den hele Ejendel med samtlige paaløbne Renter og Omkostninger er gaaet forfaldne til Betaling i nærgaaende Tilfælde, som er fastsat Aars 11 Juni

5 Alle af Gjeldsbrevet berørte gjeldende Omkostninger afholder Gjeldseren til Auctionsforretningen efter derover afsluttet Regning

6 Dette er ikke og Alt paa Vore Majestæts allerhøieste og allernaadigste Approbation om det høieste Bud, naar Auctionen for sit Vedkommende finder samme rigtig til at indstille til Regeringen, bliver anbagt. Jordbygdende er imidlertid pligtig til at staa ved sit Bud indtil Sagens Udfald.

7 Jordbanden gaar forøvrigt ud af, uden videre, gaa ind i det høieste Bud forinden Tilslagets til Jordbygdende

8 Gjeldseren betaler sin Gjenpart tilinglese, og afholder de med Ejendomsoverdragelsen forbundne Udgifter

Dernæst blev opraabt

a. Langejorden Helliskot

og efter Bud og Overbud blev Bonden Haldor Snorrason Jordbygdende under det Beløb af 526 Rd. fem hundrede tyve og seks Rigsdaler med Sølv

b. 2 Dyrenlarin gulder tilhørende samme Jord, og blev den samme Bonde, Haldor Snorrason Jordbygdende med 20 Rd. – tyve Rigsbanddaler med Sølv

Tilslagsskjøde vil nærmere blive med Auctionens vilkaarene. Og de Jan Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 17 Mai d. a. har approberet saadant Bud, afsonderligt hvorved og Gjeldseren har fyldestgjort Auctionsvilkaarene, afsonderligt hvorved, overensstemmende med Rigslandets Ordre 15 Aug. d. a. og Ordre 19 Dec. 1693 §17, er skjødet bemeldte Jord, Helliskot med 2 Gjeldsko fra Jan Kongelige Majestæt til velbemeldte Bonde Haldor Snorrason til fuldkommen Eiendom, med alle Jordens Herligheder og Rettigheder tilland og Mand til den yderste Grandsen, saa det den fremtidige Ejeboers fuldeste Eiendom og Odel, som han maa bruge og benytte paa ærlige lovlige Maade, som han bedst ved, vil og kan

Gullberga og Ytri Ögur Pastorat Contoir 26 Sept 1837

Til Tekst efterset min egenhændige Underskrift og Embedssegl

Gebyr 1 Rd. St Gunlaugsen

En Rigsbanddaler Sølvmynt (L S)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa Jorden Hellis-kot, af Dyrefjr 10 ⅌ med 2 Husmandsrequisiter.
Lagt i Mandtalsthingsvitnesbyrd paa Lögafelli den 30 Maj 1838 og
indført i Gullbringu og Kjós Øystri Partes og Skodgrotocoal
21-2 sub N 12 bevidner St Gunlögsen

Tinglæsning 1ᵈ, 1/2 % Afgift 2ᵈ 60/ protocollation 24/, i alt 3ᵈ 84/
for Regnsk. 84 Skilling Cöln. Betalt St Gunlögsen

Dorrigt med Jogns forretning paa Elliðavatn 2 Juli 1869
Clausen

Fremlagt i et Forligsmøde for Æltsarnarnes Ret i Reykjavik 21 Juli 1869
Hilmar Finsen

Dorrigt i Reykjavik Forligelse commission d 7 Sept 1869
A Thorsteinsson

Et foranstaaende er ret og rigtig Gjenpart af det for mig pro-
ducerede Original vedhæftet, bevidner efter nøiagtig
Collation notarialiter

Notarialsaulsant i Reykjavik 13 Novb 1869
Gebyr 12/ tolv Skilling Rm A Thorsteinsson
A Thorsteinsson (L S)

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Øystri Partes 13 Nov 1869
Clausen

N 13.

Efter Anmodning af Gr Assessor B Sveinsson af Elliðaavatn giver vi
undertegnede Agtefolk den Forklaring, at i den Tidsrum vor far
og Oppidder af Valnsenda, omtrent i Aarene 1836 til 1851, haver
haft Lov i Hundredenes paa sig det til Valnsenda hørende Terri
torium, saavidt Vandumbrøre vide. Denne vor Forklaring
ere vi nødte til at bekræfte ved vor Eds paaforelæg. (Efter
Bekræftelse af denne vor Forklaring ere vore Underskrifter)

E Jacobsson Valgerður Páls dóttir

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Øystri Partes 13 Novb 1869
Overretsprocuralor Jon Gudmundsson refererede til det af ham
Anbragte

Paa Citantens Vegne mødte Gr Organist P. Gudjohnsen og fremlagde
paa den indstevnte Jogns Vegne Jons N 14 Beneficium processus
gratuiti af DD og sagde N 15 Restantens Ordre af 1/9 med hvilken
han bestiller til at føre Sagen paa den indstevnte Jogns Vegne
N 14 og 15 er saalydende:

N 14

Amtmanden i Islands Sønderamt
Gjør vitterligt: at jeg efter indkommen Tiltale og de oplyste
Omstændigheder samt i Kraft af Ordrebrev 10 Sept 1836 § 13 har bevil-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gal, saa og fremdeles Øyfelmand H. Clausen beneficium processus gratuiti som Foged i Gullbringa og Kjos Øyfe i den for Undertegnede af Assessor B. Sveinsson ved sam og Kjøbmand H. Th. A. Thomsen anlagte Søg i Anledning af en Søgeforretning af 3 Juli d. a. fra ved den Forhenværende forbyder afbortdømte Vandel fra den saakaldte Elledaa, Kjøbmand Thomsens Østerland

Islands Stiftamt Reykjavik d. 13 Novbr 1872

Helmar Finsen

Beneficium processus gratuiti i 1ste Instans for Øyfelmand Clausen i en mod sam og Kjøbmand Thomsen i Anledning af Søgeforretning d. 3 Juli d. a. anlagt Søg

Fremlagt i Gullbringa og Kjos Øyfels Ekspedition 13 Nov 1869

A. Thorsteinsson

Islands Stiftamt № 15

Reykjavik 13 Nov 1869

Undertegnede har forlagt at tilstille Dem beneficium processus gratuiti for Øyfelmand Clausen som Foged i Gullbringa og Kjos Øyfe i den mod sam og Kjøbmand H. Th. A. Thomsen af Assessor B. Sveinsson af Elledaadalen i Anledning af en Søgeforretning af 3 Juli d. a., hvorved fhv. forbyder afbortdømte Vandel fra den saakaldte Elledaa, Thomsens Østerland, anlagte Søg, tilligemed Øyfelmandens Begjæring hermed overdragt og anbefaleret til paa Øyfelmandens Vegne i sam omtvistede Egenskab at føre Søgen for Undertegnede.

Helmar Finsen

Til
Organist Gudjohnsen.

Fremlagt i Gullbringa og Kjos Øyfels Ekspedition 13 Nov 1869

A. Thorsteinsson

Herr Organist Gudjohnsen forlangt dersom Anstand lie Torsdagen den 2den kl. 12 Middag og Søgen Dommeren udlaanes.

Beviligt. Attestant.

A. Thorsteinsson. P. Gudjohnsen. Jon Gudmundsson P. Jonasson
A. Gislason

Aar 1869 den 2den December kl. 12 Middag blev Gullbringe og Kjos Øyfels Ekspedition holdt paa Byfogdkontoret i Reykjavik og administreret af Land og Byfogd Cancelliraad Thorsteinsson som Dommer, vedkommende med en forhen fremlagt Stiftamtsbestillelse i Overværelse af Vidnerne P. Jonasson og A. Gislason, hvor da forelaa Søgen

Kjøbmand Thomsen
contra
Assessor B. Sveinsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa Kongebarnets Vegne ved Organist Pjetur Johnsen, tilbage leveret der saa vidt paaraabte Dokumenter og formelagde som N16 Continuationsdeduction og Skjøde af Ds. som N17 Vidnes forhørsaflytninger af Skjøde i Lagalmen dat. 1 Aug 1791, som N18 Extract af Sysselmand Bergendahls Beretninger om Island 1752, som N19 Udskrift af Gullbringu og Kjós Sysselmands politiprotocol i Sagen: Dal Offentlige contra Gjæsur Markusson af Arbæ. N20 følger in originali, medens N16-19 lyde saaledes:

N16

Continuationsdeduction og Tilsvar

i Sagen: Gjæstgiver H. T. A. Thomsen som Sagsøger

contra:

Asgeiros B. Svensson af Elliðavatn som Contraverterende

Jeg skal ikke nærme mig lidt og Kongens Tilladelsen til Modparten Replik og Contradeduction, men jeg paatager mig at vise Retten ikke Landsloven Bestemmelser bliver offentlige og saaledes ikke i Landet paa egen Grund, idet Lovens Bestemmelser fremdeles kan fuldkommen bibeholdes, ligesom og at denne Sag indfølge sin Natur, s. alle de faktiske Omstændigheder, som fra ei uindskrænkede Tid og endog forinden 1235 Aars Begyndelse, forend den for saa vidt gaabraabte Landslov traadte i Kraft — saa specielt som Tilfælde, at denne umulegvis 2.300 Aar gamle Landslov aldrig har formaaet at bestemme den Tilstand, som den fremstillede tvistede sikkerlighed befandt sig; Hvilket er Tilfælde og trænger ikke til nogen Bevis, saafremt det kjendsgjerne at det i Aaret 1235 var i 4 geistlige Stiftelser Jorder, nemlig Videy Klosters og Laugarnes, Reykjavik og Nes Kirkers (cfr. Maldag i Diplomatarium Islandicum og det sig endnu fremdeles vidtgaaende Tradition), at Betyrene af disse Stiftelser, den Tids rigeste Herrer og Grandes, ikke saa tilladte klange og uafhængige Egnede, at det til bordes med sig over Landet, og deres Tilhænger tillade sig nogen Magt paa det Tidsrum at kræve. Dette vistnok ikke uimodsigeligt, at saalænge Catholicismen herskede i Landet, var de nævnte Stiftelser Jorder i Lagalmen ved uantastede, og er ved Secularisationen saaledes uantastede gaaet over i Kongens Jorder, fri for Ombud og Ombud eller Forgjæves vistnok ikke saa gjerne skjer paa den med Jorderne forbundne Jordel i Jorden af Personer, der aldrig have haft nogen Lod eller Del i samme, og fri for Jorder der ikjemindre ere Jordeder i Lagalmen stadigt stadfæstede ved Kongen, som Oprindelse, Oplommelse, sin Oprindelse, saaledes som Tilkaarene for de Kongelige Forgjæves Tilstand (Bilag 9 ad 2) ved vise. Dette fuldstændige Tilbageslaaende Lagfæstebrev i Lagalmen af Jorder ved den Kongelige Skjøde 11 Dec 1853, saaledes som det er ud-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

begrebs sig: „med- og alle de Rettigheder, som Fiskeriet fra gammel Tid fulgt have, endnu følge og med Rette følge bør." Og spørgsmaalet er nu det: Fiskeriet følgende Rettigheder? Jeg troer at kunne ikke kan undgaa at indrømme, at det ikke kunde være andet end uhyre det Kongelige Forgaatens ved Velkaarne hjemlede Fiskeraa ret, dersom det til at fange Laxe, Ørreder og ænser anden Art Fisk paa Strækning ovenfra Arbæarhöfdi og Helgjinlangi op til Skorahyl ved Arbær, med Garn, Angler, Æfter og Overdækninger. Og da Landloven aldrig er blevet forandret, og aldrig har været anset ifølge til at forandre denne fastslaaede Tilstand, saa kan der sige at der er imod Landloven, uden der bliver af en fremmed Kongeskriftlige Ord, som formentlig Grønland paa Island, umulig er indbefattet af Modparten, maa anskues som Lov for det enkelte Tilfælde, ligesom ænser anden Kongelig Resolution, der fastsætter noget særligt.

Hvad Modparten kan udlede af den Terminologi, som han er klar at han er det sædvanlig i alle Omskrivelser dokumenter for fast Ejendommen i Landet, er mig ikke klart, uden jeg falder mig overbevist om, at han ikke kan udlede noget Andet af Skødet 11 Dec 1853, end hvad selve Ordene sige, at Laxefiskeriet i Elliðaár er afsondret med alle de samme fra gammel Tid fulgte Rettigheder, det vil sige overfor Grundejeren ved Elven, og dette af mig omtalte Rettigheder have aldrig været ansete for at staa i Strid med Omskrivelsesdokumenterne N 11 og 12 af disse Grundforeningsforening nu, og da de tidligere fire af disse Omskrivelsesdokumenter have maattet anskues som Afstraalinger i Lagelven paa den Maade, hvorpaa den er blevet udøvet af det Kongelige Forgaatens efter Reglen: prior tempore, potior jure, forekommer det mig klart, at det nu imod disse Rettigheder fremkommen Udsigelses Ønsker er Rettelig ved Dom, thi det forekommer mig klart, at da Afstraalingsretten ifølge Skødet 1853 er afsondret saaledes som den fra gammel Tid er blevet udøvet, er det efterfølgende Betænkelse: „saa at han i Omskrivelsen med de ovenfor i Island og angivne allerede udgaaende Omskrivninger maa gøres sig sammenhængende" &c indbefattet i den forangaaende Betænkelse, idet den ifølge Modparten Fortaalse af samme, uforeenelig ligger i Strid med den forangaaende Betænkelse, hvilket dog er ligestik imod den af Modparten udtalte Tilsigelse, at Kongelige Omskrivelsesdokumenter ikke kunne komme i Strid med hinanden, og da jeg maa bifalde dette maa jeg draget den Slutning, at det saadant Kongelige Skød ikke kan være i Strid med sig selv. Men hvor kommer nu de andre Skødes, det

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kongelige N 11 og det administrative N 12 i Brev med det Kongelige Skrivelse af 11 Dec 1853 (8 ad N 2)? Ihvorledes de det første Skrivelse er forskellige Elledavalen vendrager, med alle de Rettigheder og Pligter som derfra gammel Tilfølge have, medmer følge og med ikke følge bør", medens Lagfarsbrevet i Lagelven den 27 Sept 1815 var i det Kongelige Forgaarens Hænder og blev udstedt paa samme Maade, som endnu idag med Lagelvens Tørdemninger og Vandets Omledning (hvor en flaarm til andre), og bevirker det, som Modparten har anbragt, at Vandet paa Elledavalens Grund er fornyet med dette Overdragelses dokument forligen tilhørende, idet samme ikke engang nævner Vand, vaghed det øvrige er en Tilføjelse af Forfatteren som Det er Vandet paa Jordens Grundes, som til andre Grundes Rettigheder, og saaledes at Udvælgen af dennes Ret ikke staar Andre, (Det andet administrative Skrivelse af 26 Sept 1837 N 12 vendrager til Jordens Rettighed, med alle Fridigheder og Rettigheder til Land og Vand", men forøvrigt det samme afsiger, at baade Jøber og Følger have Ret til at paa Vandet varetage Lagfarsbrevet i Lagelven fremdeles forpligtelse og dette ved blev fastslegges at udøves med begge Bekommende stillende Paalygte. Herkaudefor ikke nogen Tale om nogen Ret imellem de paagjeldende Overdragelse dokumenter medtagen forsaavidt Modparten giøre den en Forstaaelse, som de villarligen ikke kunne have, at der ved den afsondret nogen Ret til Lag- eller andet Fiskeri, som præjudicerer Handelsmandens Fiskeri i Lagelven paa det bestemte Fremmedes, fremfor det Fiskeri følge Skødet er som tilhørende, saaledes som det staar er blevet udført, ved Garn, Angler, Lagfiskes og Tørdemninger (eller en Ordnering). Da denne Afhandlad er Jordebrugeren fremlet overens stemmende med det gammel Ret og Brug, og Bygen af det omtaler ved Elven Vandet fra ældgammel Tid har haft noget Lagfiskeri eller andet saadan Rettighed paa sin Grund, fremfor Andre eller Tilliggende da det Jordebrugeren skal giøre sig paa dennes tilbyder Ret til det for Andre, som aldrig have haft saadan Ret

Der skal nu være en særlig Pagt og Dragt i den Omstændighed, at Contractanten er fra af Lagelvens Vand, efter som det har sin Ret paa sin Grund; det er for det første øiensynlig, idet Vandet kan ikke en Gjeldfalde eller Almindeligt, endelig udvandet fra Fjeldvøle; men om Vandet ved altid fandt sin Ret andet end paa Contractantens Grund, har han derfor ingen Støy det til at forfølge det naturlige Løb eller for andre det til Andre Vand, efter L 5-11-1 og 2 og 8 og 9. Det er han forsømt og forgiver, at han ikke i den Tøjeligt at forbedre sin Ejendom med Vandet fra Elven saaledes, at den i Fremmes gjentagne Gange blev aldeles tør paa Jordebrugeren Ejendom, men der en flere

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Cautionsgjelder, der ligefremhenlyder til at det er Uforsvarlig, og at Dom-
mingen retsandligt søger det at spille Forbrydelsens Øjeri. Den
förste er, at de som vilde forbedre den Hjemmemand eller fog ved Raa-
dig plis at sætte fogen under Raad om Kirken, men Hjemmemanden
om Foraaret, for at bevare Grødfit Øjeri imod Kirke og Raadhus
den, under Øjnen beholder Raadet paa sine Marker efter at Raadhus-
den er forbi, og Grødfit skal nyde godt af mellem Luft og Volum
Rum. Af Frygt fogen under Raad, saalder som Contracitanten har
gjort, ligger indtil Höstens lunde derfor ingenlunde nærmere Øjen,
men kastemodtie Raad for sine fog, og Contracitanten skal dende
skal den udenfor flere end en Gang lade sig forlyde med, at han skuld
ikke Forbrydelsen at han kunde tvinge denne at lade Fem aaben
for det Endelkunde den Dømming, der af Contracitanten blev lagt
Fem udenfor Arbæ, i den nedre Del af Blasteinsholmen, i
ingen Gjensynd var skikket til at forbedre sine fog, under
Kiøsigten med den Dømming tydeligen ikke var nogen anden
end at udføre Fem retslige Arm for Forbrydelsen, og tilsei
bringe en Omskyld af Raad i den Østlige Fjerm. Dette Jensigt
ligger saa klart for Dagen, at Contracitanten har sat sig ned til
at gribe til det mistige Middel at benegte at den omvendte Dom-
ming er hans Værk, trods Rekadommelse 6 ad N 2. Jeg benegter
det derfor i kraftigste Maade som übevist og usandt, at Contracitan-
ten har lidt nogensomhelst Skade med Hensyn til Grødfit paa hans fog ved
Sagsforbudet af 3 Juli, under jeg tvertimod maa formene, at
Raadets Jørnelse har ført til Gaadsforfugen. Jeg maa den-
den formene, at Contracitanten kan have troet at Raad
paa sin fog, uden nogen retsandligt at forsinge Raadmændenes i
Lagelsen, og er det klart deraf, at han ikke kan beholde Raadet inden
sine Dømmingens longer end 2 eller höst 3 Dage ad Gangen, og
begge de Raadet egnemen med saadan Volsomhed, at Øjensynd,
som af Raadstyrelsen er blevne anbefalet i Realiet, hans
nærmere udsætte for Fare. Skulde kunde Contracitanten fig tag
nogen Skade ved, at Dømmingen i den nedre Del af Blåteinsholmen
blev bortlagt, da denne Dømming laa saalangt under fogen. Ligs
ikke Contracitanten i sit Tilsvar og Contradaduction benegter at
den omsandede Dømming er lagt af ham, er han dog saa vred og harm
fuld over den solide retsgandling, der bortkastede Dømmingen, at
han paastaar Forbrydelsen og Politimesteren in solidum dømt i Bøder
og Skadeserstatning til ham selv for denne Handling. Hvorledes? Hvil-
ket Ord er nu blevet kommende paa Skadeserstatning for Bortkastelsen
af en Dømming, som han forskuldes selv har lagt alle lade ligge?
Modparten har bragt sig selv i et slemt Dilemma, idet det er

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

klart, at hans Paastand om Skadeserstatning uppehaver en endsige lo Ad-
ve at staa paa, naar han ikke lidtaar at have lagt den omhandlede
Moddemning eller foranstaltet dem lagt; men lidtaar han ikke
en gjenbage for at hans Fordring paa Skadeserstatning i denne Anled-
ning ikke bliver forelig, idet han restnok skal have dødt ved at brise,
at den omtalte Domming har tilsigtet Andet end at udføre Retsre-
alen. Jeg haaber at kunne bevise, enten ved flere Vidner end
Gjølfus af Arbær, at ingen andre end Contracitanten har lagt eller
ladt lægge den omtvistede Domming, uden Gjølfus Forklaring
forbundet med det mere eller Lovis, som ligger i Contracitantens
Paastand om Skadeserstatning, i alt fald udgjør en Lovformodning
imod ham, saaledes at han ikke kan undgaa at pralegge sig Erstat-
ningen for Anlæggelsen af Dommingen og den ujustitiable dermed, som
jeg uforbeholdent har paadømt ham, at udføre Retsrealen, med sin
Ed, og denne Paastand maa jeg herved indkrænke og udlægge.

Naar Modparten gjentagne Gange paastaar at Jordcitanten
har spildt Tiden for de langvarige Aars vanskelige Bonde, da bemærker
dette ligesom; det er endnu et dagt samme Sikkerhed, som de fra Anklæ-
ger haarfaste, forelø sikkerhed; Lagsikkerhed er aldrig fant og jeg
recipere imod det af Modparten under N 13 fremlagte Documents,
idet det er ubevist at nogen Person af de paa Documentet staaende
Navne nogensinde har været paa Valuendi, ligesom og at Docu-
mentet er forfattet af de angivne Personer. Derudover beviser dette
Dommen aldeles Intet, idet det ikke bestemmes nogen Tid paa
Dommen, hvilket er klart, at en Mangel Lag de som nu er gaaet og at
flere, saavel om Vaaren forinden Retten og Dommenes blev lagt
i Flere, som om Efteraaret, efter at disse blev borttagne. Jeg stal
og kun drømme, om forødet beviset, at Jordcitanten i hver
Ugr skipper 24 Timers Fangst og at flere igjennem Retten
for at vedligeholde Sikkerhed, og ikke forbyder Contracitanten at
fange den Lag som saaledes gaar og at flere baade Vaaren og Efteraaret,
saavelsom mellem Retten ligger? Denne Afhandlingsmaade at
skipper 24 Timers Fangst og ikke videre er almindelig og vedtaget
baade i Holland og Norge, og er man dersteds angivet i saa
Henseende. En anden Dag er det, at Brugeren af Elliavalen nutil
dags endnu ingen foranstaltninger træffer til at fange Lag,
ikke forstaar sig paa saadant Fiskeri eller er uskikket i saa Henseende,
medens jeg er vis paa, at om Nogle fraf eller Alfhandt Ned,
vilde han ikke ligge saa godt nu som i Aarene 1836–1851, og at der i
det Tidsrum ikke har kunnet fanges flere Lagsild nu, idet Jordcit-
antens Dommenes og Retten endnu er de selsomme som den
Gang.

Det er aldeles uriglegt og vidner ikke om Mangel paa Dagkund-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

skabes Modparten alles ved at han vil vilde Rettes, at de til at
gode Efter i Lapelven have ved en Middelstand af Vand – Tørst
imod! Lapernes gaar fest og bestø ved og klar Vand, og Lapelven
har aldrig, saa lør Tid de ved en indtruffen, lidt af Vand mange
i den Grad, at Vandet jo har kunnet fylde Ryglakunerne i Lapelfiske-
ri, uden og saa Efterdommingen er bevist, at den ovenfor dette
befinder sig en tilmedelig betydelig Ansamling af Vand, nagtet flere
Vandstand end den lavere sædvanlig, og kun Ansamling grør,
at Vandet strøm er tilstrækkelig i Efterens til at danne et Vandfald
(der) igjennem Ryglakunerne. Ved Contractanten Dommingen
blev Vandet ingen Steder i Vannes saa ringe, at den omtalte
Ansamling af Vand ovenfor Efteren ikke kunde vedligeholdes, men
maatte for største Delen forsvinde igjennem Efteren og Dommin-
gens Grundvold, og dette vil jeg kunne bevise, forsaavidt det ikke
alle maa anses bevist ved de formelagte Notarialbesigtigelser.
Imidlertidsvand Telsnes befinder jeg mig ved Side 13 i Modpartens
Contradduction og Telsnes, men maa tilstaae at jeg ikke er istand
til at ved mig selv af det her foreliggende Gods, hverken ved
Tank eller Skjønt, der er af Vigtighed for Sagen, blive behandlet
for sig, men for Alt gaar og i en Grød og Vælling med Vandet i
i Lapelven, de ovenfor Contra Ret, Contractantens Fug, Jan
Det lie Lapfiskeri &c &c, alt sammenrørt og Sudl for sig, og dette
i den Grad, at en Ting Lui forekommer først paa Side 20 af Sudlogget og
altid D30, saaledes er hele Document den hele Gang i 2 Portio-
ner og har jeg derfor søgt at samle det fuldstændigt paa flere Steder i Sud-
logget, ellers skad de jo er til samme Punkt i Sagen, for at gjøre mig
forstaaelig og for at en Gjelst, om end i Øjeblikket, kan udbringes af
min Procedure.

Blandt saa mangt andet for Modparten i min Procedure dadlet, at jeg
jeg har paaberaabt Rentekammerskrivelser af 26 Aug 1779, 28 Feb 1795
og 6 Feb 1830, uden at fremlægge disse. Jeg kan ikke bekvemme mig
til at føie som i alt udtrykt Ordene i denne Sag ved Afskrifter af saadan
en Document, som findes i en for Island i Sorteid og Nutid gjeldende
Samling af Love, og er jeg fuldt og fast overbevist om, at Retten
baade vil og ved at finde disse Aktstykker ved Undersøgelsen af denne
Sags historiske Begrundelsen, og jeg har fra mit Standpunkt lagt min
Sagen, uaar jeg har fuldt Rettens Opmærksomhed paa de Aktstyk-
ker, der sigte til at oplyse Sagens Historie, Aktstykker og Oplysninger,
som Retten selv har i Hænde.

Jeg skal ikke nærmere gaa ind Modparten eller Contractantens, som har
benyttet (i Bilag N7) at Storskylur (Forpagtningskiltaar. 4 Juli 1828, Bi
lag N9 a2) er det samme som Skorarskylur, ved hvor dette Lapsir og Vand-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fald befinder sig, idet jeg troer mig lie med alle de Vidner, som have kjendt Laxelven og de Tvende ligge Forgaglers Fiskeri i samme i de sidste 40 Aar, at bevise, at Storikylur og Skorarkylur er et og det samme, men disse navne ogsaa Forgaglernes ved aar 6 Juni 1791. Skorarkyl, som er formodentlig Vildaas navn Storakyl, og er der saaledes ingen Tvivl om, at disse 2 Navne gjelde at og det samme Lakin (= kylur) Desuden navne begge Vildaas „de store Sod ved Gaarden Arbær". Ligesom det Vandfald, der falder i Storakyl eller Skorarkyl ligger nærmest lie Arbær, d: i en mere ligt Linie med Arbær imod Nord og Øst, og altsaa udenom ved den longere ned i floen liggende Kermóafoss, saaledes er denne „store Sod" 10 Alen høi, medens Kermoafoss ikkun er 2½ alen og maa jeg saaledes anse det stridende mod al sund Fornuft at paastaa, at den longere ned i floen liggende Kermoafoss, der er 60 Favne longere udenfor den lige Linie mod Nord og Øst fra Arbær end den høiere oppliggende 10 alen høie Sod, er Storifoss eller Skorarkylur. Det bygges saadanne ene at Storikylur ikke kan være i Øydelaven paa, at den da ikke befinder sig „ved Gaarden Arbær", men paa Breidholts Fuumerker, er temmelig mærkligt for Modparten, hvilket vederlager han, imod den Bevægelse som jeg herved anbringer derimod, at ban efter Breidholts Grundes varefor Bestaaende og hvilke han henfærdiger Opfordring eller pligt, idet Ejeren ikke har fundet Anledning lie, trods det glimrende Tilbud at erholde den Jordens Breidholts Ret lie Laxfiskeri i Elliðaár bestyrket ved det foreliggende lige saa glimrende Tilsnes og Contradaduction, at lade denne Ret undersøge, og derfor ingen Contracitanten sin Anbefaling lie frihedsgrad beurlots Jords Ejens. Ligeledes burgtes det at Kermoar er uden (Sønden) for floen, idet Localbenævnelsen Kermóabrekka i Dorbel, som er nævnt af Contracitanten pla. Bilag A 7) er nordenfor floen, og synes denne Localbenævnelse tilstrækkelig lie at tillægge det lille 2½ al høie Vandfald i Nordøstenden Navnet Kermóafoss. Jeg vil faae af Retten ved Overveielsen af de foranførte Grunde, der er aldeles overensstemmende med Egnens Natur, komme til det Resultat mig antagende Overbevisning, at Modpartens er fuldstendig forvirret med Hensyn til Dorbels Situation eller han gaar paa Ødelæggelse af Dorklæringen, som han ikke er af Egnens Natur eller paa anden Maade kan beviise, ligesom han ikke heller forsøger saadant.

Jeg skal ikke med fare Ordbrydes at Modpartens lade sig forlyde med at Dorbel burde han naaet ved Contracitantens Dømmingen paa hans egne Fuumerker. Jeg skal hele snart at dette var ufornødent, idet det er af Contracitanten ikke ønsket og af Modpartens gjentagne Gange indrømmet, at han har ved dommet det lie Elliðaár løbende Land paa sin Eng, ligesom det ogsaa er in confesso, at hans Eng og Dømmingen ved floen vendes ~~med~~ Elliðaár's Ejendom, og at dette Dømmingen det lie hans forhindret Landets Løb igjennem ~~med~~ Elliðaár's Ejendom, det lader

Vandet var i det ene Øre i en saadan Dybde, at Contraheranten Astrup skulde udfylde for Jord og Sand Astari Lilandsfjorden. Naar Contraheranten endnidere paastyder, at Flaver Vand er hans Eiendom, fordi det udspringer paa hans Grund, da finder i Alt det en fuldstendig Tilbøielighed fra hans Side vist, at han ikke er Tal om noget andet Vand, ~~det~~ end det, som efter Naturens Orden skal løbe igjennem Jordeiendommen og Stigebit; det er saaledes for den sidstnevnte Parthes saa uforenedt som han er uforpligtet til at vedlage Dat over Contraheranten Gjerder og Dammiger, hug og Grund, hvorimod jeg nu kunde lade mig, at Modparten, Contraheranten selv, burde fremlegge et saadant Dat til Støtte for sin Contravorder.

Naar Contra Citanten afsamen, at hans Rød paa Elidavatn er ældre end Jordeiendommens Oprettelse dokument, da har det ikke Afgjørelsen saa ringe Betydning for ham selv, idet foreskrevne Rød, som af mig tidligere fremhævet, ikke fremfor hans egen Interesse, hvilket Blikker vi-dere, naar det fremlagte Dilag N 9 ad 2 sammenholdes med Forpagtningsvilkaarene for Lagstrekt i Flaver af 6 Juni 1791, som jeg tillader mig paa ny at fremlegge i Notarialafskrift; fremdeles tillader jeg mig og at fremlegge en beta Afskrift af en Tekendelse af Høiesteret i Reykjavik af 27 Feb. 1864, der viser hvilken Betydning man tillagde Forpagtningsvilkaarene netop paa den Tid Elidavatn gik over til privat Eiendom (den fremlagte Lieceutraad af 1791 blev ved Rentekammerskrivelse af 1797 forlenget paa Forpagternes, Peder og Niels Sveinssøns Tid, der udvandrede over 1820, og endelig tillader jeg mig at fremlegge en Afskrift af Pikenæsfiskes Horrebows „Tilforladelige efterretninger om Island 1752", som paaberaabes i Eggert Olafsons Rigsbeskrivelse Pag 63 til Erstatning, at Lapsen paa ingen Maade vedkommer andet end nu andet Tid, saa at enhver maatte være nogt betænkelig ved Modparten (Document N 13, eller Contraheranten kan tænke sig Lap i hundrede vis, hvis han forsøger dette paa. Forøvrigt kan jeg ikke undlade mig nogen grundigere Oplysning (Overdeling) af Lapsen, end den, „som bespandes den gamle Ole, at ingen Lap kan komme igjennem. Ved denne Forklaring afgives af en dygtig Mand, men jeg troer ikke at den Retsfølge er i Stand, da to paa hinanden og med Island forfølgende nøiere end de sidste, ogsaa Alle, bekjendte Mand som Landmand Eggert Olafsson og Landfysicus Bjarni Paulsson har paaberaabt denne Forklaring. Da en Horrebow besøgte Island i Aarene mellem 1740 og 1750, saa er hans Forklaring i fuldkommen Harmoni med den af mig i min Procuratur N 2 paaberaabte Rentekammerskrivelse af 26 April 1749, og hvorledes vil nu Contraheranten bevise, at han nogensinde har kjøbt nogen Ret til Lapefangst paa sin Grund (Elidavatns Grund) ved sit

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skrift af 27 Sept 1815. Omsider disse historiske Data bilagde og godtgjorde Skriftet indeholdt ved at Tjøbrøen af Fundamentet ved Lapstiren ovenfor Skorarhyl var samtykket i at Lapstiftet var indtaget fra Palget og Tjøbet af disse, og dette Samtykke kunde dersom endnu ikke forsynes ellers tilintetgjøres, da de aldrig ikke have Tjøbet Andel eller Mere end deres Forfædre i Fundamentets Jorde Tjøbet og naturligviis ikke have det. Modparten uga derefter kom, om med andre Carter ved dette sin la allerhøyest udtalte, Skjødens og Landsloven, samt ifølge Ord, eller siden de blev indført i Landet er gaaet af Vien eller aldrig vigt for den operationelle Tilstand, som Lapstiftet befinder sig. Jeg antager at jeg ved det ny om Lapstiftets faktiske Tilstand i en Tid af over 100 samfuldte Aar. Ansøgeren har besvaret Modpartens Declamationer og Jørgensaal ens, hvad jeg forstaar ved den udlaldende Sjøret, som forudi landene i Europa og burgher at forudsætten ved en ind deres min Dekretering af Jaus Sjøret over en stemmende Sjøretsraad bedømmes "nogen ny Ret, som den forhen har haft, og er dette Modpartens Udsagt saa ubegrundet, fremgaar det og utilbørligt, at jeg ikke kan undlade at paatale det mentificerede, da Modparten vidtlig saa godt som jeg at Lapstiftets fraskilt forderne med Tjøbrøen stillende Samtykke, saaledes samt forinden Contracten fandt Sted, for en uvidelig Tid haft noget at stiel fra dem, og skal jeg saa ikke undlade mig paa at forfølge videre de Variationer, som Modparten foredrager over det Thema, da de falder i Contraten, dem en gang fremmed for dette sted.

Jeg skal ikke forunderlige mig til at besvare Modpartens Deduction om hvorledes politiske handlinger af 9 Juli i Aarene (Bilag 7 ad 2) andrede, end at Contracitanten ikke Aarsag i at Commissionen mellem Blásteinskolmi og Kerriðakólmi fundes og udenfor Rebo blev udreist, thi saadan, som ufaar daglig Mand, der ikke vil udeden Lov og Ret, ~~saa~~ vilde saa gjort, borthaffet Commissionen som udi indbefattet under Forbudet af 3 Juli, var dens politiske handling uforudsen. Mangl. Modparten ansee det for overflødigen for Contracitanten, at han var blevet lagt for hvilket i Anledning af hans Trodsig imod Dagdømmelsen? Saadan, hvad jeg antager at huske maa indrømme, ved Grundsætte, da var politimesterens Handling fuldkommen berettet, idet det er ufor politimesterens Pligt, saaledes det staar i hans Magt, at forbygge Lovovertrædelser og deres Følger, ikke mindst forudsætte overtrædelser og deres Følger er saa klar, samme, og da Contracitanten saaledes som fremfor skal vise, var fuldkommen skadesløsholdt for det Tab, han min ligen lunde have lidt ved Forbudet, og som i ifølge det af mig foranstaaende meaalt ved mindre end intet.

Naar Modparten gaar over til at bringe en Estatning for Tab af 50 af Contracitantens Fug, da er den Grundvold, hvorpaa han

som bygger sit Existenzgrundlag dels ubrøst, dels ubrøstlig. Ubrøst er det og brugte fremdeles kraftigste Maade, at Contractanten fuldfører 230 Dagstøtter (a 1600 □ Favne) af Nydrøjningsfold; ubrøstlig er det at dennes fuldførelse, uden at nogen Vanskelighed, har givet 5-6 Ekstralønninger, medens det kan bevises ved Mands Vidnesbyrd, som i det foregaaende Aar har staaet Gros derstede, at den dygtigste Mand ikke har kunnet drive det lige af til 2 Ekstralønninger om Dagen; ubrøst og ubrøstlig er det, at denne samme fuldførelse kan give 16 Ekstralønninger pr. Dagstaal, hvilket kan godtgjøres ved de Mænds Forklaringer der i afvigte Sommer have leiet fuldførelsen af Contractanten, at mødvgtig Mand ikke har naaet 4-5 Ekstralønninger om Dagen. Forøvrigt er klart allerede 3 Ekstralønninger pr. Dagstaal, i det hele Modparten 10 Ekstralønninger, eller naar Dagstaal-Antallet, der afvig er brugt som ubrøst, lægges til Grund = 690 Ekstralønninger om ved det lagte so dnaturligt; men det er i sig selv utroligt og nærmer sig ikke engang til det Tænkelige, at Contractantens Fuldførelse har formaaet hans Reproduction saa meget i Forhold til hans Udstrækning. Naar disse 690 Ekstralønninger deres, saaledes som Modparten gjør, med 3, udkommer 230 (hvor Ekstralønninger bruges til 1re) og er det ikke Tab, som Modparten har lidt, men udgjør en Fordel, han har indvundet i Jø af sin Fuldførelse, og synes det at være utrummelig tilfredsstillende Resultat af de 600 Rd. som Contractanten erklærer at have agtet paa sin Dommesinge, thi det er ikke mindre end 38%. Ligesom jeg nu maa formene, at Grundvoldsmuldfuldførelsesbrugningen 1 og 2 Ekstralønninger bortrevet, saaledes er det en Følge af Contractanten, da han og hans Forfattere ansee Vanskeligheden for saa stor en Forbedring af Fugen, umuligt har kunnet lide mindre Tab end at Vandet ikke kan ligge paa Fugen i det 3 Juli; af Grund af den Omstændighed at Vandet ikke kan ligge paa Fugen udover 3 Juli har det af Modparten udregnede omtvistede Tab er ligesaa strydende imod al Tænkelig, som imod Fagets Natur, Naturens sædvanlige Oconomi og den Contractanten i Følge L 5-11 cf. Jordb. LB XXII paahvilende Pligt: „han skal vedholde Vandingen paa sin Fuldfør og skal Vandet derfra falde i sit gamle Løb" forudsatte Extremelser, som gaa ud paa, at Vandet skal forblive i sit Leie. Gaar jeg nu over til Existenzgrundlag 3 Ekstralønninger af Mellemkost og Alderdavatn, Credit Spilder og den Tort, Contractanten som ufølsom Fuldfør maatte vil have lidt ved udsvundne Vaggiveldt, maatte jeg med Hensyn til det 1te Punkt bemærke, at der ikke kan være Tale om nogen Vandforringelse af Jordens, undtagen for saavidt Contractanten beviser, at de nogen Vandforringelser er Følge af Grund, og at Jordeiendommen er og at Vandeiendommen er beroende den saadan Fangst. Naar det 2. Punkt angaar, kan jeg ikke afholde mig for at yttre min

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Jo undring gjenemdet gamle distichon:

Omnia jam fiunt, fieri quæ posse negabam,
Et nihil est, de quo non sit habenda fides!

at en Mand, der notorisk aarligen blive stående uren ud paa Gang for Gjæld og som saa at sige stadigt ligger for saadanne Taggivelser, en Mand som saa lider ingen Credit kan faae for Penge der far Gjendstab til dem, ikke skal undse sig for at udlægge en saadan Paastand? Jeg skal i denne Henseende ikke indlade mig paa Detailler, indlagen for saavidt jeg af Modpartens maaltbliver udsat for Politi, men Modpartens ved ligesaa godt som jeg, at Dette er ikke en at bevise det, og saa endelig angaaende den Tort saa talte, som denne Dags Anlæg vil indføre for en Enkemand, da er den alderes valtin til faae egen Adfærd og Forhold til denne Dag, hvis han Ikke paa sin Side, da lider han ingen Tort (Nedverdigelse) ved at nærværende under en civil Dag skal han, som hele anden Retsborger er pligtig for Dagen at svare 1/3 af hans Indkomst Aarligt, da skal han kun det ved Dagens Anlæg.

Nu kommer Tonen endelig til den Tilbage og Fastetningskraft som gaar ud paa at Kontrahenten og Jeg den staa til solidarisk Ansvar i Anledning af, at den af Dig udvalgte for Contrahenten bestemte Pikkerhed til Betryggelse ved det Tab, han maatte lide ved Jagtdrivelse, skal nærmere ringe. Jeg har i det Foregaaende paavist at Contrahenten ved Tab har lidt ved Jagtdrivelse, og fordi Dandsynlige Grunde for, at det har nødt til hans Fordel, at han ikke fik Lov til at beholde sin Lidenskab ved at lade sine Dommiere blive staaende den hele Sommer igjennem til Skade for sin Ejendom, og maa derfor ansee den af Jeg dertil betryggede for hans og Contrahentens forlangte Pikkerhed for mere end lige rettelig, da jeg den anden Side saae det Skade eller lucrum cessans, som Contrahenten paastaar at Jagtforbuddet har ført for ham er ubevist og efter Omstændighederne ubevisligt, som Morgenlæs Tapetier af den stillede Pikkerhed er af den Betaalende, at den intet Hensyn lagde til, fraadre dogen det Resultat, den Ruin hun dannede aarlig afgiver, medens fundamentets Bord ubevistsomt bør bevares hvæfter. Jeg skal derfor til Oplysning forklare at forderede Arbeiden og Bestaaende en aarlig Afgift af resp. 40 og 60 = 100 Rd.
Det er i Lagelvan for efter de sidste 8 Aar Gjennemsnit efter Fradrag af Omkostninger aarligt ikke rigelig 250 -
og Muligheden i Fremmedinger i samme Tid
Aarene (sidste Aar over 200) i Gjennemsnit rigelig 30 280 -
Dalt 380 -
Dertil hvor Ruinen af det fundamentes paafølgende
Forhaabtlige 800 + 700 = 1500 Rd. 60 -
Blive klover Aarsrent 320 -
der regnes en Capital af 8000 Rd. og naar det Contrahentens Fastelsesgodkaar er glubt, saa det var det mere, efter som

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

det samme uhæv Grund, er det dog med denne Dikkerhed fyldestgjort i 6 Aar, og behøver denne Dag, saa expeditis juris saa de Ofte min Formening er gua Jordelauten Tid, rimelig nie det langes Tid til at passere alle Ritter — jeg skal for mit Vedkommende ikke vegelde dulage — og tør jeg forvente, at Jordrevil ansee stemmet uden Grund, og fremdeles paaføre Uleilighed og Bekostning. Jeg maa derfor paastaa at samtlige tildømt at betale af 28te i Proces omkostninger.

Forinden jeg forlader Dagen skal jeg, lie Retten for de Udsigt, jeg i Rensningen har bejent mig af og Contracten har bestyrket for Ufanfed, at forfølge tillade sig Chicanerier og Forvanskelser med Jordelauten vores Fæ Sikkerhed, tillade mig at fremlægge en Udskrift af Gulbrunja og Syr Gyfsels Politirets protocol med foldende en Retshandling i en offentlig politisag mod Conde Egolfur Markusson af Arbo, som efter Ordre af Contracilanten den 30 Aug d. a. udover Jordelauten Løbedommen paa det denne ved Retten af 11 Dec 1853 til Lagfaugt tilhørende Terrain; og skal jeg fulde kugte den Cundskuning, at det følger af sig selv at Contracilanten ikke har gemmeret sig for at spilde Jordelautens Lagfæstere paa Snilkenhem fest Maade han formaarde, forinden Dogrfarbuddet blev forkynt, selv han tillader sig at befale en saadan Voldshandling inden end 1 Maaned præcis. Hr. Contracilantens Forfølger for Jordelautens Lagfæstere i Dommen er saa exact Rides om animus nocendi, at denne ikke kunde undlade at søge Dogrens Hjelp, saafremt han ikke skulde bredes at Vande af Fangsten, og det er umuligt at sige, hvor vidt Contracilanten vilde komme gaat i sine Chicanerier og Forvanskelser uden Dogrdrænkte Mellemkomst.

Jeg skal indtil videre ikke nærme Vidtløftigere om denne Dag men i øvrigt alt fold mig til min Paastand i Reduction indlæg af 11 Oct d. a., hvis sidste Passus jeg har motiveret ved Fremlæggelsen af den omvundne politiske handling og den Passus i nævnte Rudlog, som omhandler denne, men jeg skal dog tillade mig til Ny nærmere Paastand at føie efterfølgende Paastand:

1 At Contracilanten bliver tilhendelagt med at fralægge sig Erstatning for at han ved sort alle lade vegfærd den tidligst i Dommen nævnte Blaskeinsholm og Kerlingarholm anlagte Dæmning for at bortstemme Vandet fra Elvaaaens venstre Arm

2 At det Udlagte i Citantens Tilsvar og Contraadduction af 13 i f.m. „at Jordelauten burde er vinde Lovedrivet"

bliver modtaget

3 Alder udsendes Sagen i Gullbringu og Kjós Sysselsamt, Sysselmand Clausen bliver ansvarlig for Contractens Tilkald og dennes tilbørlighed at godtgjøre som Sagens Omkostninger med 25 Rd.

Sagen indlades Sagen lie Dom med forudgående Repræsentation.

Reykjavik den 2 Dec. 1869

P. Gudjohnsen

Til
Gullbringu og Kjós Sysselsamt Herredsret
Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsamt Retsmøde 2 Dec. 1869
A Thorsteinsson

N. 17

Anno 1791 den 1 August blev ifølge Amtmand Meldals Ordre af 6 Juni sidstl. af Kongl. Majestæts Herredsdommer i Gullbringu og Kjós Sysselsamt S. Petersen med 2 Vitterlighedsmænd og under Kreaturdannemandsfolk i Reykjavik Kjøbstad en offentlig Auction, efter dem i Fortrinet udsatte Placater, over Laxefiskeriet i Elliðaaerne og lie og Forpagtning afholdt, efter de oplæste Conditioner, som lyder saaledes

Conditioner:

1 Ovenfor Elliðaaens Laxefiskeri ved aabenlie Forpagtning i Reykjavik 1 Aug. 1791 i Forpagtningen opbøres og bliver den Højstbydende tilslagen paa det Kongelige Rentekammers forventede Approbation.

2 Forpagteren, som bliver den Højstbydende maa bruge Lax- og Prædefangst i Elliðaaen, ligesom ved Dens udenforliggende Munding og ved i Floden ligt til den store Sø ved Gaarden Árbæ, Skorarkjel kaldt, baade i Østen med Garn og Fluen Opdømning, ligesom forhen er brugt.

3 Nyder Forpagteren Lovadgang paa Alfaren Dens Arbeide for ved Laxgaardene aarlige Opsættelse og Fluen Dømning, ligesom fidlie er skal.

4 Bliver den Højstbydende vederlovet afforiige Forpagter ved Kongeraadets 31 Oct. 1791 Kongelige Majestæt tilhørende Laxskjer udi brugbar Stand som vedligeholdes saaledes, at de ved Forpagtningens Ophør igjen afleveres i brugbar Stand.

5 Afgiften betales hvert Aar 14 Mai efter det Kongelige Rentekammers Resolution af 19 March 1791 lie Landfogden i Coulant.

6 Forpagtningstiden varer 6 Aar, begyndes fra 31 Oct. 1791 og endes samme Dato 1797.

7 Skulde Forpagteren dø, eller ikke opfylde disse Conditioner, saaledes Laxefiskeriet strax af Amtet lie og Forpagtning.

Bessested Kongsgaard den 6 Juni 1791

Meldal

ifølge hvilk det opbudne Laxefiskeri blev tilslaget Hr. Kammerraad Scheel som den Højstbydende for 48 – 58 aarlige Afgift. At dette saaledes har paa sand beholdes med og underskrevne Mænds Navne. Datum ut supra

S. Petersen
Gudmundur Jónsson. David Gudmundsson.

At nedenstaaende Afskrift er en tro og nøiagtig i alt og alt som ud stemmende Copi af den for mig produserede Original bevidner herved

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ifølge nøiagtig Collation notarialiter
Notarialkontoret i Reykjavik d. 23 Novemb. 1869
A Thorsteinsson
Gebyr
Collation og Attestering 12 sk. Rdlr. (L.S.)
betalt A Thorsteinsson
Indtaget i Gullbringu og Kjós Sysselfogedkontor 2 Decemb. 1869
A Thorsteinsson

N 18

Genpart
Lit. F. Afskrift
af Reykjavik Byfogdeis skjøde af 27 Feb. 1804 angaaende überettiget Fiskeri i Hellerdalsaa og sammes Udløb.
„Lars Scheel for i Byen for sam Vorgaglen af Laxefiskeri i Hellisaaen og Udløbet af samme for mig andragt, at han beboede at Nogen paa Grund af den af Amtmand Erichsen given mindre bestemte Tilladelse til Garnfiskeri skulde have sig berettiget til i brugelige Aa at gjøre sam nogen Vorfang ved Fiskeriet enten ved staaende Garn, Ruse- eller Krokl-Noter m.m.
I Anledning hr af fandes jeg mig beføiet for at sikre Kongl. Majestæt for Vorgagtendes afgjørelse ved at paanden Vorgagtens i sin Levetid og contractmæssige Rettigheder, ligesom at advare Alle og enhver, at de Jeres at indholde sig fra at fiske i Hellisaaen og samme Udløb ved Arbæhøvde og Gelgjutange, det være sig med Garn, Net, Lod eller paa andre Maader"
Ut foranstaaende Afskrift er overensstemmende med vedkommende ved Byfogdeiet beroende Original bevidner herved
Reykjavik Byfogdekontor d. 17 Mai 1858
V. Finsen
Gebyr 12 Sk. Rdlr. V.F.
Genpartens Ligelydende bekræftes
Reykjavik Byfogdekontor 23 Novemb. 1869
A Thorsteinsson
Gebyr 12 Sk. Rdlr.
betalt A Thorsteinsson
Indtaget i Gullbringu og Kjós Sysselfogedkontor 2 Decemb. 1869
A Thorsteinsson

N 19

Maaden paa hvilken Lakse fanges, er meget ønskelig bekjendt at blive. Man skulde, siger han, de saakaldte Laksekister bruge i Nordfjorden, som bestaar af Nøiskoder, der ved slagne tilsammen, hvorfigjennem Laksen vel kan komme op, men ikke tilbage igjen til Søen. Dette er det vanskeligt at begribe. man maa bilde sig ind, at disse Nøiskoder have Forstand at skjøde sig tæt sammen, saa det Laksen er gaal der i gjennem, ellers kunde de jo ligesaa let gaa tilbage igjen. Jeg vil ikke raade Nogen at lægge Laksekister om paa denne Maade; ved Island bruges det ikke saa. De gjøre Ledes lige som Gjærdefad for os, med Lang, Laas og Nøgle omkring: disse sætte midt i hver Aen af Aaen som gaar ud til Søen, og for det Øvrige gjøre et Dæmning paa begge

Ørder af Æsten, som besøgende den gaaende Aa, at ingen Laxe kan komme igjennem, uden udi Laxekisten selv. Saa den Ørd af Laxekisten, som vender ud ad Åen, er en maadelig stor Aabning, at den største Laxe kan komme der igjennem, fælles paa begge Sider udad er befalet med Tømmerbaand lod lie hinanden, som gaa i en Spidse ind udi Æsten. Disse Tømmerbaand er gjorte saa sindrige, at de let lade sig udvide af Laxen og formedelst deres Elasticité gaa sammen igjen, saa at naar Laxen har trængt sig der igjennem, som den let kan, vil den komme ind i Æsten, men den ville gaa ud sammesteds, efterdi Spidsen og Endeen af Tømmerbaandene staa Laxen imod, naar den vil gaa tilbage, og paa denne Maade kan saa mange Laxe gaa ind, som der bide sig lie, fordi de staa ligesom i et Hylsefad, endel den, som naar Laxekisten op, kommer ikke, fuldes Laaget og vil tages ien Taught gaaende hende; derefter fuldes Laaget igjen og Laxen gaa paany ind i Æsten og saaledes continuere den med saalange Laxen gaar. Denne Laxekistenes Etablissement i Hellers Aaen og andre smaa Aaer, eller bruge de ogsaa Vaarde, fremmed de Volde og fange Laxen, ligesom for os Ål i en Ålegaik, paa fælles Maade de bekomme en stor Mengde, saasom der paa adskillige Steder i Landet gives usigelig Mange Laxe.

Ovenstaaende Afskrift er ren og rigtig Copi ifølge Alt ligelydende Copi af den for mig foreviste Aar 1752 trykte af Niels Horrebow forfattede Copi: "Beretninger om Island" LXX Side 237-238 bevidner herved efter modtagen Collation notarialiter

Notarialcontoiret i Reykjavik den 26 Novemb. 1869

A Thorsteinsson
(LS)

Gebyr: Collation, Afskrift 12 Rd.

Jørgen Rolle Rolling A Thorsteinsson

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselfogedret 2 Decemb. 1869

A Thorsteinsson

Paa Udsøgnets og Caution[illegible] Vegne mødte Sagfører Procurator Guðmundsson og fremlagde som N 21. Cautionsforening af 17 Jan., N 22 Klagelig Forklarelse commissionen af 3 Sept. d. a., N 23. Deduction af Cautionsbeløbets contraforening af 12 D. Dokumenterne N 21-23 ere saalydende

N 21

Herredsdommeren i Gullbringa Sysselgjør vitterligt: at i den af Byen af Lysthuset i Alldaar, Kjøbmand H. Th. A Thomsen i Reykjavik for fortarallen imod Byen af Alldaar ankn. Assessor Benedikt Sveinsson til at repræsentere Udsøgnets paa de efter Grundlovens Regulation under 3 Juli d. a. ~~af~~ udlagt Sagsforbud, forend Udsøgnet blev udsat fra at bruge Alldaaens Strand til Fugeanding, anlagte Justitsraadet-Dag, har nu beskikket Assessor B Sveinsson, der all for dette gjort at Contrasøgsmaal i Byen, for mig andragt, fremlagde han i

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Udbytte af den Havgrundvold, hvorpaa Havfaagvoldenes, saavel Medparthes bygges til Øgemaal, og hvorlidt saavel Commutation sigter, finder sig beføiet til at udtage Continuation-Contrasteering i Dagen, for saaledes at afstemme en endelig Dom paa det skandalöse Dagen, om Havfiskeriet uaatillader den Skemaade, som saa i mange forgaaende Aarhundreder er anvendt paa sit Fiskeriterrorium i Elliðaár, saa altid at ødelægge Fiskeriet ved Tvordemmenge, Lapskiste og andre Fangtapparater, at ingen Lapkan gaa og ødelægge over saa Fiskegrundes, hvorved Contracitanten Fundamentet, Elliðaáen, Hellerkot og Ø Arbæ Elgesom alle andre Fundamenter varetage Havfiskeriet Fiskegrundes, hvis Grunde stöder til begge Sider af Elven, efter Contracitantens Formening ere udfaldne fra Nytelsen af deres lovlige Fiskerie, og en bröden Lapfiskeriet hver for sin Grundes Vedkommende, og finder Contracitanten sig saaledes uden beføiet at søge disse sine Fundamenter ~~Rettigh~~ Ret til saadan Nytelse og Tilliggende i denne Dag — som saa i Aaret 1863 er gaaet ud ved Amtstemmen og alter i Dommen ved en Dage til Forligelses commissionen — som Havfiskeriet oprindelig har bygget sin Repræsalier af Søgeforbudet imod Contracitanten hugvandenes anstalter og dermed sin Deduction i denne Dag paa en forhenværende Ret til at tvordemme Lapelven paa den omvendte Maade.

Ved nedenstaaende Continuation-Contrasteering udstemmer derfor Havfiskeriet i denne Dag, Johannes R. Th. A. Thomsen i Reykjavik til at möde for Gullbringe og Kjósarsyssel Retsforhandling paa Vilhjelmsens Rets Tinghus i Reykjavik Torsdagen den 2 December næstkommende Kl 12 Middag til betræffende den omvendte Fund i Dagen at fremkommende indtillage saavel som Contracitantens yderligere Deduction, stande saavelsom udtænkte Vidners Forklaringer, nemlig den omvendte Retsdag ellers enten efter sædvanlig Varsel, saavel Contracitanten staaende at anføre, hvilke hvilke gaa ud paa, at Havfiskeriet fremdeles uhindret skal have Ret til at tvordemme Lapelven, eller sig til Lapfangst eller i anden Henseende, at han saaledes tilbyder at udrette og bortlægge de Tvordemmenge og Tvordemmenge stader (etc.), som nu af ham bruges der i Elven under daglig Muldt — at han bliver tilsigtet at give Contracitanten full Erstatning for det Tab af Lapfangst og Tab af Lag paa hans omvendte Jordes Grund fulde Øder (etc.) fra Juni 1863, da Contracitantens Fundamenter af 4 i en blev hans forlyst, enten efter Retten Skjön eller efter venlige af Retten udmeldte Mands Skjön, og at han erstatter Contracitanten alle hvad flydende Dage omkostninger stader lidt — saaledes som Retten Dem allerede

Ved Dag 3 Juni 1796 er Lovdag afskaffet.

Reykjavik den 7 Nov 1869

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Under min Haand og Sysels Segl
A Thorsteinsson
Gebyr 12 sk. 1 Rdlr Skilling
A Thorsteinsson (L S)

Aar 1869 Torsdagen den 18 Nov. kl 10½ Formiddag vi undertegnede Storamtmand og i Regjeringens forlangte foranstaaende Stævning for Jørgen and Thomsen personligen paahør Segl. Gjelder vi i Sagen afsagde Kjendelse og Stævnes vidensfuldbyrdet ved vore Underskrifter og Segl.

Gebyr 36 sk. Arni Gislason Jon Borgfirdinger
Rdlr Skilling (L S) (L S)
Arni Gislason Jon Borgfirdinger

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Skiftekjelder d. 2 December 1869
A Thorsteinsson
Skr.

N 22

Efterat jeg i Aaret 1861 havde vandslagt Langet af min Grund og jord Elledaadalen, hvis Grund som bekjendt, overall og i en lang Strækning er gjennemskaaret af Elledaa, blev det mig snart indlysende, hvor grundløst og uretfærdigt det var Jørgen and H. Th. A. Thomsen i Reykjavik fornøden mig ved saaledes som han gjorde, ved Erstatningens og Lapskyldes at afvente Lapslaw i Nærheden af Hans saaledes at ingen Lap kunde komme og ad flaum. Det var ikke ikke blot forindringer af andre Grundbesidere, saavel hvorfra Kvias lagde ud flaum, for hvor tilkommende vare af samme Formaaeing som jeg, lige som man og saa saavel for som andre Steder, hvor ulag den Udførd i alle Hensender er at overtrædes det bestemte for os fra Oldes Tid gjældende Lovbud: „at Gudes Gave skal gaa tie Fjeld som tie Straad, vue gaar vie for."

Derfor opfordrede vi, fire og Ejere af de tie Elleda-Aaen grenseende Eiendomme, i Aaret 1863 brugsbl. Jørgen and Thomsen ved formelig Indstævning omvendstemmende med Landloven til at bortlægge saa Erstatningens af Elleda aaerne, eller opføre med saadan Afledning for sin Grund, som forhindrede Lapses Gang op ad flaum. Men istedetfor at gjøre efter for dem Opfordring lovformelige, for saa dog Aaret efter andre Sidens trods lovformeligt Forbud, spærrede flaum med Gjærder, Ester og Trammer saa stærk, at Lapsfangst paa vor Grund er ødelagt og al dets forbudt, saa at vi alle fem set os nødte Lap paa de fem Bøndes omnefnte Eiendomme og Domminger, hvor Lap i nulevende Mands Minde fangedes i Hundreder ved sædvanlig men dog ungt ufuldkommen Fiskeri-Adfærd.

Da nu brugsbl. Jørgen and H. Th. A. Thomsen vendte i Aar, uagtet jeg fra forsøgt i Minderlighed at bringe ham til at gjøre efter med det Gode og saadant Forsøg fra jeg ikke blot tidligere gjort — saavel Lapslaws saa aldeles som yderst muligt, saa fem de andre lange med flaum Grunde, hvis Grunde stødte til flaum: Grímur Olafsson, Ejeder paa Dougejorden Hólmur, Olafur Olafsson, fire og Ejere af Jorden Vatnsendi, forhen Bestyrer Arnason, Ejeder paa Kalejorden Breidholt og Sæmundur

Sæmundsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af Reykjakot i Øfjus, fire af 1/2 Aarbar, gjøre mig uimodstrakt fuldmagt, hvorafjeg er i Erfaderes, til, fraadømte ved dørlig aller ved Lovmaal og Dom, at søge den Ret som finder og Øfjidens imod Jørgen Thomsen, saavel med hensyn til Lagelnes formentlige Øgjørelse, som med Hensyn til den Erstatning, de fater Fordring paa i Anledning af at han er udlukket dem fra Lagfangst paa deres egen Grund, saa at de ikke er andet at forudse, end at vi og vore Eiendomme blive fuldstændig berøvede denne vor nødtørftige og tilstødelige Ret og Grundrindsomhedighed, naar saadant lade udeblive.

Og da min fjels, som fire baade afsendte Ellidaatn, Hellskot og 1/2 Aarbar i Mosfellsveit, som ~~i~~ en Tid, og lange forinden Jørgen Thomsen erhvervede nogensomhelst Ret til Lagelnes, af Langen er solgte med alle Rettigheder og Friheder til Lands og Vands, og alle hvorpaa der til Lagelnes stødende Grund saagodt som i Æmmenhæng og mange Steder paa begge Sider, fra Jørgen Thomsens Eiendomme ned til Øen, og fell og til Fjelds — lider og har lidt at uberegneligt og utaalelig Tab ved Thomsens omvæltninger gange maade, tillader jeg mig herved i mit eget og de forvoldte Mænds Navn at anmode den ærede Dørlig efter commission i Reykjavik Jørbstad herved om, at udkalde mig vidende offuldmagt Jørgen Thomsen, for, om muligt at mægle dørlig og Øremuligt i den forommeldte Sag, saavel med hensyn til den formentlige Lystmaade i Lagelnes, som med hensyn til at han i saa lang Tid fuldkommen uretmæssigt har forholdt os saa væsentlig en Ret og har fildtsammen Sagsøgt dørlig imidlertid ikke synes, ønsker jeg Sagen hvilket handles og Ret.

Reykjavik d 3 Septbr 1869

B Sveinsson

Anledning af foranstaaende Sag indkalder herved Jørgen A. Th. A Thomsen til at møde for Reykjavik Byes Forligelses commission paa Byens Tinghus Tirsdagen den 7 indevorende Maaned Kl 10 f.m. Vil der da blive truffet dørlig i Sagen, men ugyldig ellers ikke, ved Sagen blive henvist til Landslov og Ret.

Reykjavik Byes Forligelsescommission den 3 Septembr 1869.

O Palsson A. Johnsen.

Aar 1869 Lørdagen den 4 Sept Kl 4 fm var vi nedenfølgende Borgere nedenfor i Reykjavik Jørbstad forlegnt paa stoed i Anledning for Jørgen A. Th. A Thomsen personligen paa hans Vegne. Gaaede vi hvad i Saadt af vor afsagt for sam Anledning med bekræftet ved Vore Underskrifter og forsegnede Segl.

Gjørt 30/8 [illegible] og 6/9 Pilling

Arni Gislason A. Arnason

Arni Gislason A. Arnason

Aar 1869 den 7 Septembr forelagde denne Sag i Reykjavik Forligelsescommission, og var begge Sagens Parter personligen mødte. Dørlig blev fastsat under Sagen efter Regjeringens Begjæring blev henvist til Landslov og Ret.

Reykjavik Jørbstad Forligelsescommission den 7 Septembr 1869

O Palsson. W. A. Johnsen A Thorsteinsson

Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsekretariat den 2 December 1869

A Thorsteinsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Deduction af Continuations-Contrastævning

i Justificationssagen: Kjøbmand H. Th. A. Thomsen i Reykjavik
contra:
Overretsassessor Benedict Sveinsson af Elliðavatn

Paulidsson alt brøndt og saaledes den dem Ret som Modparten underrettet om i mit Tilsvar og Contradduction af 13de M. fra jeg ufremlagt
1 Continuations contrastævning af 17de fm. med fuldmagning ovenfor omtalte Jørgensen
2 Den fuldmagt til Jørgensen af 3dje d. a. med Commissionen Attest af 17de fm. vedforgaaede Møglingsforsøg og om at Pagen er fremviist til Landsloven og Ret

Betræffende det fremst af Pagen, om denne Continuations contrastævning og den ved samme forlegen tilsigtede Løsning af Retsspørgsmaalet vedtagne kan tages til Følge som Continuations contrastævning (sic) i denne Sag, skal jeg tillade mig at henvise til min Contradduction 13de fM om, hvorledes Pagnoldsens fra Pagens første Erklæringer og Anfægtelser fra begyndt første Sag forbudt og deres ikke Justificationssagens Deduction og Documentation paa den „udlaadende Ret" til at modtage Lagalen og begge samme Cram dre, paa hans egen Distributorium, som han fastholder at have til Overdelse af saadanne Distributeurs og Sist-Afford, at al den fra Hæl og i Cram gaaende Lagen og forblivende alene hans (Pagnoldsens) Eiendom, men ikke skal kunne gaa op over hans Distrigrundes til Contraappellantens (sic!) og de øvrige Eieres beredte Grunde vedrørende Pagnoldsens Distrigrundes.

Da det nemlig og alene er saadan Sist-Afford, Pagnoldsen kan alene formente sig at kunne gjøre gjældende Afsøringen, som han paastaar og vil gjøre gjældende at være gjeldende alle ved det fra at saa for at spilde og forringe ved Contracitantens fugrandingsforsøg, som netop herfor blive dømte forbudne ved Forbuddet 3dje Juli d. a., da er det klart at Requisitum (Contracitanten), der netop er fri af Sist-viil i Lagalen paa 3 Eiendommes Grund vedrørende Pagnoldsens Sistgrundes, men er ved saadanne Pagnoldsens Tredsdommeriets-Sagsapparates udsatte Ødelæggelse af dennes lovlige og naturlige Sistrent paa sin egen Grund, idet al Saugt ved Afsøringen underfoer er betaget de den forleggende Grunde, saa at disse er aldeles berøvede ethvert Saugt i Elven, det er klart, siger jeg, at Requisitum ved saadant Pagnoldsens Pagsanlæg og Documentation er i sin fuldeste og bedste Ret i processual Henseende, naar han ved nedenstaaende Continuations contrastævning forbinder Spørgsmaalet om denne Pagnoldsens Afsøringsret med nærværende Justificationssag, og procederer til alle Spørgsmaal staaende under den samme Sag.

Pagnoldsen har aldrig paastaaet i denne Sag, at det sodanligt og ved Landsloven overensstemmende Sistri i noget som helst Henseende er blevet spildt for ham ved Contracitantens Handlinger og Anstalter, som

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

blev stoppet ved Togtforbuddet, men ikke Afsperringen. Efterind
Handlingen anstillede paastaar Sagsøgerne, berettede, at enhver
Laxe kunde skjøte og slaae op vore saa Tredsdommere, og nu for-
dre saa Skadeserstatning af Contracitanten uforskyldte Tabe, som
saaledes fik Lilighed til at gaae og Sagsøgerne ikke kunde forhindre i
at gaae til Fjelds „om gaaet vilde Faar" og op til Contracitantens og
andre Grunde, som ligge ovenfor Nordsagsøgernes. Men nu
maa Contracitanten vende saadan Skadeserstatningskrav om, og
imod sin Modpart, og da Modparten har nu i saa mange forgangne
de Aar ved sin Afsperring hindret forhindret Laxen, dette i Landsloven
rigtigt beliggende „Gudes Gaar" i „at gaa til Fjelds samt til Strand", og
derved paa lovstridig Maade skjeldet Fiskeriet for Alle, in specie Con-
tracitanten, som er Grunde ovenfor Sagsøgernes, og afstaaet
dem fra enhver Fangst, og maa derfor af ham fordres full Erstatning
for saadan Tyeld og Ran af Lax paa allehaande 3 hundrede Pund,
idetmindste i de 8 Aar, siden Sagsøgernes den 9 Juli 1863 blev Contra
citantens Ansøgning af 4 f. M. og videre indtil Sagsøgernes bort-
skaffes sin Afsperring og opfager og indstrømmer sig til nedenfor Ad-
ford, som er overensstemmende med Landsloven og grundet i denne.
Det er ikke muligt at føre tilforladelige og uanstødige Beviser for
saadan Skadeserstatningskrav, eller det rigtige Beløb af saadan
Skadeserstatning, der dersnok maa bestemmes af dette retslige ud-
mulde Mand ikke for af Retten nærmere bestemmende Gradspa,
de paa ingen af Siderne maatte vanskeres.

Det er almindelig antaget, at ligesom Sagsøgernes forbortforpagtet
sit Lagfiskeri i Lapelven for 900 aarlig, og ikke vilde forlange
forpagtningen, saaledes har han 900 aarligt Nettofrøanm, efter
Fradrag af alle Omkostninger, af den fangst, saalenge den fik til
brugte Afsperringsretmaade bibeholdes, og han opsøges og op-
skappes hele Lax, de gaae i Elven. Hvorfor nu Sagsøgernes ikke
aanedet en lovlig og lovstridet Retmaade istedet for Afsperringen,
vilde han ikke fange 1/3 af den hele Laxestime, men 2/3 af
Gudegaven kunde fant ubehindret Gang op vore saa Retsgrundsi-
Nu er Contracitanten fikket fier af vore Jordeler efter Grundrin
domme, de ligge ovenfor Sagsøgernes Retsgrundsi, og følger
deraf at han og hans Grundrindomme i den forgangne Tid
er blevne berøvede sikkerligen saaneget, som svarer til 1/3 af
den fangst Sagsøgernes ved sin lovstridige Afsperring har fant.
Det bliver derfor en Skadeserstatning af mindst 300 aarligt som
Contracitanten kan og vil paastaa, men mest efter den Regning for
Skadeserstatningskrav (sic!) hvorpaa Sagsøgernes har bygget i
sin Deduction, og som senere vil blive nærmere udviklet og be-
stemt – ligesom jeg forbehelder mig yderligere Udvikling af Continua
tionscontroversinden samme i alle dens Punkter. Det bliver

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saaledes min erbødige Continuations paastand:

1, at Bagmandens fraindrømmes Ret til Afsøgning af Lagelsmen, som sig til Lags- eller anden Fangst

2, at han under nødvendig Mulct bliver tilpligtet at bortfjerne alle de Indgærder og Afsøgningsstader, som måtte findes beliggende i Flæsen

3, at han bliver tilpligtet at udrede en Skadesgjørelse til Contracahenten for Øiler og Tran af Fiskeri paa hans 3 fundne og gjærde Aabor, Elliðavatn og Hellisholt Grund fra 6 Juli 1863 indtil Afsøgningen blev foretaget efter at Aftalen udmeldte Mands Skjønn, ikke under 300 og ikke over 600 rd, samt Bagens Omkostninger skadesløst

Hæverens Continuations contradduction udlades saaledes til Dom med Forbehold af nærmere Tilsvar og Production

Reykjavik 2 Decembr 1869

Mr Aghilæ

Jón Guðmundsson

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselfogedkontor den 2 Decembr 1869

A Thorsteinsson

Overretsprocuratoren Jón Guðmundsson forlanger dette til at give Tilsvar i Sagen til den 16 d. M. Kl. 12 Middag.

Paa Hovedcitantens Vegne for beholdt sig Organist Guðjohnsen sig senere at forlange Anstand i Sagen, blandt Andet for at replicere den fremlagte Contradduction. Retten tillod Procuratoren Jón Guðmundsson den forlangte Frist til 16 Decbr Kl 12 Middag og udleverede Documenterne N: 23 med Bilag.

Retten hævet.

A Thorsteinsson P Guðjohnsen Jón Guðmundsson. Pétur Jónasson Arni Gíslason.

Aar 1869 den 16 Dec. Kl. 12 Middag blev Gullbringu og Kjós Sysselfogedkontoret i Reykjavik og holdt af Cancelliraad Lund og Sysselfoged A Thorsteinsson, hvor da i Overværelse af Tidsmænd Pétur Jónasson og A. Arnason blev forelagt

Sagen Kjøbmand H. Th. A Thomsen

contra

Assessor B Sveinsson

paa Indstævnedes og Contracalantens Vegne mødte Overretsprocuratoren Jón Guðmundsson og forklarede, at han paa Grund af Oplagelsen af et Piltalsmaal og Andre af afhængige Udviklinger af Sagen maatte udbede sig yderligere Frist til Torsdagen d. Januar 1870 Kl 12 Middag.

Paa Citantens Vegne mødte Organist P. Guðjohnsen. Retten bevilgede den forlangte Frist.

Retten hævet.

A Thorsteinsson P. Guðjohnsen Jón Guðmundsson.

Pétur Jónasson A Arnason.

Aar 1870 den 6 Januar blev Gullbringu og Kjós Sysselfogedkontoret holdt paa Sysselfogedkontoret i Reykjavik og holdes af Cancelliraad Lund og Sysselfoged A Thorsteinsson samt Jurymændene, hvor da i Overværelse af Tidsmændene S Magnússon og Pétur Jónasson blev forelagt

Sagen: Kjøbmand H. Th. A Thomsen

contra

Assessor B Sveinsson af Elliðavatn

paa Indstævnedes og Contracalantens Vegne mødte Overretsprocuratoren

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Jon Gudmundssøn, tilbageleverede de fem den fiskte Ritlov udlaante Documenter og formelagde som № 24 Contradeduction af Gaarde Data (pag 1-89 incl.) som № 25 Situationskort af Lagarnes og den tilliggende Egn, som № 26 Udskrift af en Høyesteretsdom af 10 Apr. 1867, som № 27 Extract af Poland's Diplomatarium, № 28 Sammenstillet Th. Gudmundsens Forklaring om Grundskyld m. m. dat. 6 Nov. 1869, som № 29 Skøde paa Parcellen 1/2 Aabar, dat. 1 og 2 March 1869, № 30 Tinglæsning af 4 Juli 1863, som № 31 Forklaring af Fugmester Thorgeirsen dat. 23 December 1869, som № 32 og 33 to nye Overdragelser af Aktie Undersøgelsen. — Bilagene № 24 og 26-33 indføres, under № 25 følger Akten in originali, saalydende

№ 24

Contradeduction og Fortsættelse af Tilsvar

i Sagen: Jobsmand H. Th. A. Thomsen i Reykjavik

contra

Assessor B. Sveinsson som Fører og Lægge af Alderdaatens

Det gleder mig, at Modparten i Begyndelsen af Rets Dokument № 16 er enig med mig i den Forslaaelse af Landloven bis affund fundens og Tilskyde paa egen Grund for i Landet, som jeg har udviklet i Indledningen til mit Tilsvar og Contradeduction, Bilag № 20, ikke for, som Modparten siger, at dække Retten, men selve Modparten gør, at hans Sag, saavel med fuldstændige hans Deduction, som dens egen Ekstaffenhed, er i Strid med hele Landloven. Det er ikke at Modparten har haft Godt af de 2 store Portioner Grød, hvilke han paa saa kort Tid er blev at nærsaa – ved for hans i mit Tilsvar og Contradeduction – Jeg er derfor i han for Sagens Begyndelse stadigt anskjendt og gaaet ud fra, at Konungstaanlen Skiemaad i Lagarnes – dette hans lokale Afgrænsning af dette – er forbudt i Landloven, saavel den ældre, som den nyere, og Andet kan han ikke, eller Jernsiden eller Rakonsbogen Lbrb. Cap. XXIV, Graagaasen Lbrb. Cap. XLIX og Jonsbogen Cap. LVI, jfr. den Isl. islandske Landoverretsdom 27 Apr. 1863 og Høyesteretsdom 10 April 1867, som jeg fremlagde og saaledes vil blive omtalt, eller Gulethingsl. Landsleiebr. LVIII og Chr. V. Norske Lov 5-11-1-14, men det har han aldrig gjort det tydeligere, end i denne hans Contramaleoverdeduction № 16, hvor han hans Ord, der sigter til det Jordgrundet og Jordgrundet for hans Sag, at han har fremlagt eller udelukkende Ret til at afgrænse Lagarnes saaledes at al Gang af Laks og ved flere til min Mandants Grund afskæres, indholder direkte som indirekte denne hans Anskuelses og fribidelige Tilsaadsi. Jeg skal som Exempel fremføre Pag. af № 16: „saa sporfiskerel Tilstand", „denne faktiske Retstilstand". Det er ikke muligt, at benævne en faktisk Tilstand, der, som Modparten den tilstaar, er lovstridig, „Retstilstand", eller rettere: det er uudsigelig Nonsens og contradictio in adjecto. Endvidere: „den Tids Hensyn og Tyranner", men naarligere denne glimrende Tirade: „hvem

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

for aldrig nogensinde kommer behøve denne Tilstand", nemlig Jordeboghavens Afgjørelse. Ja, Modparten gaar saaledes (Continuation af Deduction N16 P10), at han spørger kaldes Landloven og de Langelandske Rødder, min Mandant har paa sin Eiendommen, og sondrer afhaldende og udstedte vorne stemmende og overlydende med bemeldte Landlov, og samme ældre og nyere Grundsætninger med hensyntil faste Eiendomme og disse Rettigheder i Polen, men 2 Gjøre Riigsfest, som fra den første Ed af, alle siden de konstitel Landet, er gaaet af Thron eller regt for den respektive Tilstand, hvori Østrig qu. befinder sig. Mellem os forøvrigt er mellem mig og Modparten bestaaet allerede ikke en forskjellig Fortolkning af Landloven, nei! med hensyntil den er klare Ordlyd og Tekst er vi enige, at den saavel i sin Grundsætning, som i sig selv staar paa min Side og han imod; Tvisten er ikke om, hvorvidt denne hans „exceptionelle Tilstand", eller Afgjørelsen af Lagelven paa nogen Maade kan henføres under Loven og de vorne stemmende under den udstedte Eiendomsdommer Skjønnet, nei, end ikke mindre! jeg og Modparten er enige i at han afgjorde Lagelven og vil afgjøre dette saa kraftigen og overbeviisende, at alle ældre og nyere islandske Love Autoritet og Forbud maa vige for hans Afgjørelse, saafremt de eller forbyder en saadan i Østrand (dette ligger i Modpartens Forklaringer og Begreber i hans Deduction indeholder offentlig hans „exceptionelle Tilstand", og i Jordebogens udtrykkelige Ord allerede ved Tagesforeningen den 3 Juli d. a.: „idet Dem underviden er forstod at Manden gaar over Lelven" (Bilag N6). Om Spørgsmaalet af ikke er den Tvist mellem Modparten og mig, men Modparten lader dermed af denne „exceptionelle Tilstand" den hans totale Afgjørelse af Lagelven paa begge Sider med ned Jorden imod al Gang af Lag og Doviller igjennem den hele Østrig fuldt ud, som Gud giver, — hævder Modparten, som sagt, ikke principielt og udelukkende Ret til en slig Fremgangsmaade, uagtet han efter Rødder 11 Dec. 1853 vier og har erhvervet ikkun en lidet Del af Lagelven nedenfor ned Jorden, og til „den store Sø ved Gaarden Arbes, Storahyl kaldet", eller endsige end ikke Øjeblikket af flere Longe i Forfold til min Mandants Østrand-forum, som naar nogen indbrud og ~~paa~~ forudsætter paa begge Sider af flere fra den samme „store Sø ved Gaarden Arbes" fald og lie Forsvallakliff, eller flere overste Udgravning, jfr. det Pluralis hvilket jeg fremhæver mig at fremlægge, og som vil komme lie at omtale. Modparten siger ikke med mig: qui contra legem facit, nihil facit. Nei! han siger, som jeg haaber, med os sig: qui contra legem facit, jus facit.

Jeg beder endvidere ham erkjende, at han principielt og udelukkende

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Afspærring af Laxelvens og saa ogsaa paa Vegvaadet grund i dette saa vidtgaaende Søgsmaal imod min Mandant, hvilket saa begrundes med det nødige Forbud 3 Juli d. A., og som forbyder min Mandant at bruge noget usømfuldt paa sine Eiendomsgrunde udspringende Vandbæk eller Vandaare, idet alle disse Vandabekke udmunde i Laxelven og dannes disse og saare saaledes Rudfyldelse paa deres naturlige Løb, efter Sagdependensen ~~og~~ N 6 og det nu fremlagte Situationskort.

Men paa denne specielle Tilstand alene og paa Dette andet byggende Modparten udvidede denne Tilstands c. Afspærringens egen Ukrænkelighed, og vil dræbe sunde en Agitr, for hvilken ingen Lov og Forbud, Documenter og Eiendomsskjøde, sand Formuft, Mange Lino-Fordring til ny Ed, hvilken den slader og forbyder, maa hede tilbage. Modparten paastaar ikke — det beder jeg vel bemærket — at han overeensstemmende med Landsloven ved Afg. Kbh. 11 Dec. 1853 har erhvervet Eiendom paa de betvivlede Grunde indtil „den store Dor ved Gaarden Arbæ, og at Laxelvens ved min Mandants Fugvanding ved selve i den Grad udtørrede, eller undertiden i den Grad usædvanlig tør med Vand, at Fandrene blevne udelukkede fra en levelig Tilværelse og levelig Tilstrækkelighed; nei, de har ikke fulbyrdet, at alle Dagbøgdiges sommetider flere ikke alle var usandt; forgæves lunde allerede inden Forbudet bygges. Han paastaar heller ikke, at Landsloven i Forbindelse med sine Hjemmel, tilstaaer ham Ret til denne Afspærring, som forrenner Gudsgaves at gaa fra Strandtie Fjeld og Laxen op ad Elvedaalerne; nei, det er han nu og indser, at Alle, der kunde den trykte Forbud og hans skrevne Hjemmel af 11 Dec. 1853, vilde skjønne, at han ikke var Tale; paa Dette af det byggede Forbudet af 3 Juli 1853, men nægter dog, at da han har Ret til Afspærring af Laxelvens, og det er en exceptionel Tilstand, maa han ikke alene tage fra Vandaa, som maatte komme i hans Afspærrings-Rester, og saaledes forbyde Laxens Passage op ad Elven, men endelig af samme Grund forlange af min Mandant, der intet er fier af Vandet i Elven som Tilskud fra hans Grund, hans Dræbe af det Vand, saa at det og det samme i Lovens forbudte Forstand af Hovedcitanten, Afspærringen, har forvoldt min Mandant at dobbelt Tab 1, idet han er udsat fra Lovmedhjælp Skjerat paa sin Grund, og 2, fra Forbedring af sine Eiendomme ved Hjælp af det Vand, som udspringer paa hans Grund og gennem strømmer samme.

Jeg har fremsat det for at udvikle for den dømte Ret, men maa ligesom for Modparten den jeg i denne Dag paa skriftlige Bevisbyrd, som han synes at ville undrage sig for ved at paabraabe de faktiske Omstændigheder, som skulde være Alle bekjendte. Modparten maa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

umulig underskrive mig, at saa forkaldte Exceptionelle og imod Loven, maa jeg bevise at faa fundne Rid, som jeg paastaar, og vil jeg med 2de maaltkunns beviis saadan fectisk Tilstande Tilnedsk, som kun idelighed i Mundu, at den da har Gyldighed vores for Loven Eydrets og min Mandants Rettighedr; dem samme skeigt forlangerjeg og paastaar at Modpartens afgivelse.

Tilraffende det höjst uforsonende punct, at Afsporingen har fundne Sted i Lapelnu fra Arildstid, paa selve paastand Modpartens byggesit Tögomaal jeg mit Tilsvar og Contradduction Bilag N10, samt i Deductionen for min Continuations contra-ordning N23 tilstrækkelig recipereret og grundet dette, men skal dog underviser, dette til yderligere Udvikling af denne min Deduction vennesstemmer de med hvad jeg tidligere har forbehold mig, dette til at afvise det Øen Uhunder og Sorkuvik i hvad Modpartens dikter og med forden dreds Rid i sin Continuations-Deduction og Tilsvar N10, begyndelsen for Dagen at Afsporet i Lapelnu har nord indvilet og drevet urlov paa en Mödsat Maade af hvad Modparten forklarer. Men jeg skal dog formene, at jeg gör dette uden at paatage mig Bevisbyrden for hvad Modparten byggesit Tögomaal paa.

Naar jeg nu betragter denne underlige Continuations-Deduction, forkommer det mig at Modparten vil udstille Afsporingens Historie tvende Tidsrum: 1ste Tidsrummet forinden Loven er istand i Island, 2 Catholicismens Tidsrum og 3 Tidsrummet fra Protestantismen indtil Dagen ved Kiöb, 11 Dec 1853 afsendte Skrivelse i Lapelnu. Under 4. Tidsrum beviser Dagen, at Lapelnu har nord tilstrækkelig uberusfortigt afsvorne og opdommede paa ufor uulig Maade; dette alle ville.

Ad 1. Naar jeg læste for Modparten at Afsporingen skulde afLapelnu skulde nord oder ud vor Landsloven, faldt mig uvilkaarligt ind: risum teneatis, amici! Ja för at Uhuder uden forspil! Maatte jeg dog spörge Modparten om, hvorfra han troer at de förste Islænder, der bebyggede dette Land, stammer: om de skiulkommer fra Grönlands Ørken, eller fra Landene ved Ægypten, hvor lovlöse vilde folkefærd og klimaet uden at tilbageskyde og Canibalisme ordne bor, eller naar Nordmænd og Scandinaver i den Tid Island bebyggede, et saadant lovlöst klimapat? Paaliste vista sig ikke de Nordmænd, der i samme Tidsrum ødelagde Normandie, Neapel og en stor Del af Storbritannien. Og den förste og klareste Tanke, som Landnamsbogen og vor gamle Saga bringer efter sindet om de forsvundne Marhundrede og alle ufödte Marhundrede (sic) er, at Nordmændene saavel i Norge som i det øvrige Europa, hvor de tog fast Ophold og i Island, have ikke blot i Samfundet af en af de bedste Lovgivninger, som dengang existerede in praxi overalt i den da bekjendte cultiverede Verden, men at de have nord gjen-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

uantrængte af saa klar og lovende Retbevidsthed og stærk Agtelse for Lov og Ret at de vel næppe have drøftet ligesaa fuldstændig blant Nationerne. Men Modparten alleraandsvagest vaagt Øje til i vore Dage, at de fortræffelige vestlige Normænd, som forlode Fædrenes og Ærelyst for at tage Ophold paa Island, for vedligeholdt alt det, de flyglede for Harald Haarfagers Vold og lovløse Tilstand, forsøgte i deres nye Hjem at lumre dennes lovløse Tilstand og vedligeholde denne saaledes som muligt, trods den Lov, hvormedes de havde lært, trods den lovende Retbevidsthed, som endog, fordi Gravamen vilde komme dreje lovlige Ret, drev dem til at forlade alt og rømme Landet? Det er Modparten, at Nordmændenes Langsomhed var eldre end Islands Bebyggelse, at vore Forfædre saa for bebyggede det Land, organiserede og constituerede sig som Stat strax i begyndelsen ved Grundlæggelsen af Alting i det 10de Aarhundrede efterfulgte fuldstændige Befolkelse? Eller troede Modparten, at denne „exceptionelle" lovløse „Tilstand" er saaledes og paa Redet dannet og vedlagt af Polemikens trods og imod Loven, og at denne Tilstand er vedligeholdt og fastslaaet lige indtil det 13de Aarhundrede? Man maa forbauses over, at Modparten skal ville bygge sin Ret paa en faktisk Tilstand, som skal vore ældre end selve Retten og Loven, og staa i uudtalt Modsætning til dette! Ja, at han skal finde en ældre og længere i Tiden tilbagelæggende faktisk Tilstand end selve det Mod og Samfund, som var en uundgaaelig Betingelse for denne „faktiske Tilstand"! Her gjælder saadelig imod Modparten: ab non posse ad non esse valet consequentia. Ond Fornuft og al Ret og Lovens Oprindelse var ikke Verden grundvis denne Taabelighed, Fiction og Afforvirring er ikke Modparten, og han kunde ikke med ligesaa god Ret gaa saa, at Landnamsmændene Ellidagrimur havde forlistet til Ret paa Nordvestlandets Nordsamuegen, da han farer i Mundingen af Lapelven. Det er ligesom endelig vider fortælle Modparten, at i Aar 1234, altsaa 1 Aar tidligere end han vistnok er det bundet i en uigjendrivelig Maldag, at Ellidavatn da tilfore, naturligvis fra den første Landnamstid, forfulgt „Vrid og Troelighed", dette Ord „Vrid" omfatter ikke mere end Fiskeri, altsaa ogsaa Lapfiskeri i Ellidaár, thi andetsteds end Ellidavatn ingen „Vrid" fanes. Naar man vil sige Landsfolkene vendte Tidsrum, dvs. det Tidsrum efter Islands Bebyggelse og indtil Grønlandsfarernes Nedlæggelse i Landet, og i det Tidsrum er det saalangt fra at Afforvirringen fiskemaade er blevne anvendte i Mundingen af Lapelven, at intet saadant selvstændigt Fiskeri saa nogen Gunst Nedsammesteds. Jeg opfordrer saa Modparten til at bevise det Modsatte, hvis han kan.

Ad 2. Nu kommer Catholicismen Tidsalder, som Modparten gør sig saa tykke af. Det synes som om han troer at have gribet Guld med Ske, som man siger, hvor han kommer med Maldagen af 1235

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Jeg skal bede bemærket, at Modparten bygger sit Afsavningsbevis paa dette Tidsrum, paa dette Maldags, og paastaar, fraa den vil
ogsaa er vigtigt, at de 4 afsluttende Skifteliste Skifteret er for-
blevne uforandrede ligesom udtil Circularialiorum s: den i Maldagen
omtalte Skifteret i Lapalanden ude ved Kiøbe. Jeg skal nu gjøre
det for Modparten at vore veje med samme, og for at betragte
dette Omsvømmelsens og Redningsmidlers af os Siggs tillade jeg mig
at fremlegge denne Maldag i bekræftet Afskrift, saaledes som den
forfindes i det af Modparten paaberaabte Diplomatarium Is-
landicum under de Forklaringer og Bemærkninger, som vor be-
rømte og beskyldte Oldgranskere, Arcæi Finn Sigurdsson fortelfødes
sammen. Men idet jeg gjør dette, maa jeg bede den ærede Modpart
at læse Maldagen med mig, for at overbevise sig om, at den der
omtaledes og ved Faderne og Regler bestemte og fastsatte Skiftemaade,
i Lapalanden er saa langt fra at være bevaret af Afsavning, at den
er denne ligesaa modsat, som Lyset er Mørket. Jeg forstaar ingenlunde
at det maatte være en stor Glæde for Modparten at finde denne Maldags,
som netop men vil afvende i forbindelse med en anden Maldags
af 1234 i samme Samling, som jeg ligeledes fremlegger i bekræftet
Afskrift — ikke, naar, fraskilte og fremfor en søgly og forsig bestaaen
de Lapfangst i Lapalanden ved dette Udløb, ved Siden af Lapfangsten
føres opp et flere paa de tilgrændsende fremmede Grunde, oprinde-
ligt vestet; dermed forstaar jeg ikke at Modparten i denne Maldags
ikke skal finde noget støttende Bevis paa, at Lapalanden ikke var afsavnet
imod Landloven, idet Skiftemaaden efter samme netop er indrettet og
bestemt overensstemmende med dens Aand og Grundsætninger.—

Maldagen udviser 2 Skiftemaader, den ene bortledte Vandet fra den ene
Elvens, hvilket er det samme som det, der i de Ord „ligt Sorgaglinder
Lidvilkaar, men bruger Elvens Opdemning" og bestod deri, at der
blev lagt en midlertidig Dæmning i den ene Elvens (Ydelven), saa
at dennes Vandmasse kastede sig over i Nordelven, som midlertid lob
ubefindet og uden nogen Sangeindretninger, hvorpaa Lapen lo-
ger paa det tørre i Ydelven, men derpaa blev Vandet atter flyt-
ket til sit forrige Leie i denne. Herfinder man da Oprindelsen til
denne Sangemaade, som er alt andet end Afsavning, og netop, som
forbedret, dens modsat. Efterdet det var blev Vandet ikke en og
da bortledet fra den ene Elvens, og derved hele Lapen, som begrænset
blev under denne mere end ulave Tilstand, da bedre Maaderne og
Tilholdet til at trække ud i og gaa op ad den anden Elvens, hvis
Vandmasse maatte tilføres i samme Forhold, som den anden Vand
aftog. Jeg vil bede det bemærket, hvilken Forskjel der er paa denne
„Elvens Opdemning, eller Elvenes Bortledning, og Vandeitanhus

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Afforing. Opdommingen har, som sagt, den Virkning at Vandet stoppes, saa at Fladvandet bliver liggende udenfor samme og Vandet løber af, medens Afforingen bestaar i, at Vandet ved Bliven ligefuldt afløber, men en saadan Skeindrehning bliver anbragt i Elven, at den opad samme gaaende Fisk ikke kan den Vei, men enten al gaa tilbage eller fanges i Skeindestabet. Maldagen bruger ikke Mange Ord om denne Sangemaade, hvilket jo Natur kan den ikke have hensyn til Afforing, hvorimod den medhensyntiee den i sammenhængende Skemaade ved afbrudte eller grundmurede Dommingen (voggardar) begge strong og kraftig hindring for at den Skemaade kan misbruges ved nogensomhelst Afforing saaledes forbydes al gaa opad Elven. Hvad almindelig at vise Klaagdommingen var, som Maldagen siger, saaledes indrettet, at korte Dommingen blev fødte fra bryggen eller af den flo, saavel Nord som Øydelen under ved Øen og at den befandt sig en stor Aabning i Midten af bryggen for imellem Dommingerne, hvorigjennem Vandet løb og Laxen kunde gaa ubehindret. Disse Klaagdommingen maatte efter Maldagen ansende til Laxfiskeri saaledes: 1°, at Garn eller Laxvaade blev brukte mellem Dommingerne, men ved al middel, uden faldende Vand eller lavt Ebb, efter Ordens: Garnet skal bortkastes af Strandenaar han brister (s. bryggen at kaste) paa Øgendage. Efterom Udslagningen følger, at Laxen med kommende Vand skulde gaa ubehindret op ad Elven og at den Lax, som med kommende Vand kom ind i Elven skulde gaa ubehindret, "men gaar ikke saa ligeske Fiskebaade med kommende og faldende Vand, ved Flod og Ebb, eller uafbrudt, hvilket Klaagdommingerne befandt sig, ved al middel, ved ved Øen. — Det var ikke med hverk faldende Vand, at Laxen saaledes maatte fanges, men ikkun 10 Gange ugentlig („den indtraffe i Regelen 10 Ebbe i en Øgn-Ugi" s: Ugi forstaaes Dagen er Helligdag) hvilke er Helligdag indtraffe, skulde Garn ikke bruges for Fiskeri i Ebbe, efter Maldagens klare Ord. Maldagen tillader allerede ikke at forhindre Laxen en mere Time end Publikum fra at gaa ind i Elven, hvi den kommer strøm fra Havet med kommende Vand, og den tillader ikke at forhindre den at Publik i den Gang op ad Elven, hvi Garnsetningen og Klaagdommingerne befinder sig i Strandenaar Havbide. Den tillader ikkun at fange den Lax, som ikke vil gaa op ad Elven, men vender af sig selv tilbage til Havet med faldende Vand, og selv ikke er kun tilladt ved Laxvande 10 Gange ugentlig (dvs. ikke 14 Laxvande i Ugen), og det naar Ugen kun har 6 Helligdage (hvi 3 Ebbe skulde ligge s: 3 faldende Vande skulde lade ubenyttede for Helligdage, som begynder til 3 Dagen i Januarium, medens 2 lade ubenyttede alle øvrige Helligdage), saa at det var i det høieste 60 Timer i Ugen at Laxeriet kunde udøves i Elvens Udløb, og den Lax fanges, som ikke vilde gaa op ad Elven, medens Laxen selv Tidens skulde gaa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ubetydeligt ved flemme, og den største Del af Eiere, 108 Tønder ugyldig, og saa endelig flemme til Jord.

Se saa vi nu de grøftede Modparter, „geistlige Herrer og Grevens" Afkomaar. Ku seer vi den Lov, saude, som tyranisk dreven var, fandt det nødvendigt at fastslaa for dem selv og Andre, for at saavel Landeloven som deres egen Ret og det almindelige Retsfølelse gjorde. Nei, disse Herrer var ikke, ikke Pauefundamentalisterne og Ratsborgere nu at de skulde bigaa den Nedrigheed imod Lagen ikke at tillade den at graalie Syd saadet Strand. Maatte dette Oldings liggs ud af den Grøn, vilde de forbauses over Jordeiernes lan, fordærlige og uretfærdige Afgjørelse, de lig som et Stromme billede modstaar Lagens Gang og at Lagelnes druhl Dommer igjennem alle Søgns- og Helligdage og forne alle Grundeiere og Jordbrugere ved Lagelnes Tab og Tort, og dribland hensyn, som ved denne Afforbortstromme altid fra Elidaar og Regn udafor lie Øyrende og Vidst. Dette Lutherlig, naar det fortalles om Jordeilan lin, at han nu Gang fra Ugelunger ud i Øiene og tager og reiser i Jordens hen Omaalag, han flytter op ovenfor Ejendommeigerne; det skulde det Søgns Jungt, som han lads passe ved flemme, hvi som skal ved blive Ejendommeigerne at staa urokkelig. Jeg opeigerne fremad som bilgdunge last og usandt. Men ved nu Modparten ikke hvorfor de ikke sørige eller forskelle saalidt aldeles overnaturlem-mende med Loven Ceau og Grundsætninger indrettede Distrikunde vestaa ude ved Jant i Elledaaerne? Det langt de fortalte som Det fødres fra, at de af Jam og Maldagen udøvede Rifflelse ulag var fiin af de lie Lagelnes stødende Grunde, og i dersom lie disse fiendernes Saaledes Maldagens Grundelse af forstia) kom overens om at de dette forskellige Distrikt i flemme Udløb, fulkel de – idet de fuskenlunde indrettes sammen imod de klare Lovgivnings Bud, eller vilde vilde udøve det imod Loven, for ikke at udlegge Lagfisteriet paa deres egen Grunde langs med flemme – brugtes som fetraindlegt og Jordeiere, uden for Lagfisteriet hen paa sin Grund. Gravser vestaal Endemulsen: „Vidi i Elledaas", de saaledes ikke sin fastoaist og legal Grundelse belydes at overensstemmende med Loven udøvet Distrikt og Distrikt (d. uden at forhindre Lagens Gang ved Elledaaen) i det undersøgte Del af Lagelnes. Dette Jenfunds skal jeg referere lie Maldagen af 1234, som siger at Maria Dede og Klostret paa Vidø var fiin af 1/2 Elledaadalen og fik Vakusende Grund, „med alle de Vriider og Gade, som den lieform fulgt fare;

Jeg skal ikke nærmere indlaflegnes om disse Maldager, de afgiver nigen Vinskegt og mindre gyldigt Beviis for at d. Fe Elledaadalen har fulgt Lagfisteriet paa det Grund fra den første Landnamstid, og at det

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fiskeri andre bestaar i alle Jordsmuds naabolet (Maldagen af 1235, hvor paa Modparten bygger og naa byggr sit Lagefiskeri Grundelse og Ret i Elledaar i Henhold til Grundets dokumenter 11 Dec 1853) i gjennemsnit Calfoliesnæs Eidsalder i Island, og det samme som alle andre Grundeiere ved Lagelven, Hellerskot, Arbær, Vatnsende, Dalgeirs Breidholt o.s.v., som ikke ved kongens Dag

Ad 3. Nu kommer jeg da til Formularsationen, eller det Eidspunkt, paa hvilket disse Grundeiere og deriblant den søtiges Fiskerighed i Lagelven vorrestrommende ved Maldagen 1235 og Landloven gik over til Kongelig Eiendom. Jeg udtil befandtlig, som jeg har vist, aldeles ingen Overdommelse (Afsondring) i Lagelven; det viser i selve flere fulgt alle de til samme stødende Grundeiere lige efter den almindelige Landlov og blev brugtet af samtlige dette ved Eiden af det søtiges Fiskeri i Lagelvens Udløb ved Havet. Dette har jeg vist, uden at gaalage mig Modparten Bevisbyrden for Afsondring. Dette skal jeg gjentagende fremføre. Jeg forlanger den imidlertid ud i det Eidsrum, da Kongen var fier af de tre Elledaar stødende Grunde og det søtiges Fiskeri i Elvens Udløb vorrestrommende ved Maldagen? Jeg forlanger ved Gjensyn til dette sørtelt Fiskeri og Fiskerretten paa de vedvedte Grunde? Gaar det maldagsdøtiges Fiskeri i Lagelven over til Afsondring eller Ret til at fiske ved Afsondring? Nei, aldeles ikke. Eller forsvandt det i det Eidsrum det Retlighed og det Fiskeri fra Grundeiendommene ved Elven? Nei, heller ikke. Jeg forlanger alvorligen af Modparten, at han beviser saadan Overgang; det kan han imidlertid ikke, det dem Overgang aldrig fandt Sted. Han kan ikke bevise Afsondringen Grundelse i det Eidsrum. Det han gjøre det ikke umuligt. Hvilket Aar og hvilken Dag begyndte Afsondringen af Lagelven? Hvilken Ret eller Forretning grundlagde og begyndte denne ufeilige Sudretning, at forbyde Gud Gaar, Laxen, at gaa op i Elledaar? Hvo var det, som først etablerede en anden Regel, end den saavel ved ældre som nyere Landlov forskrevne, ikke at afsondre det Vand. Jeg vil bede Modparten ikke at nedsætte vore forhaabige Konger i saa Henseende, thi han bør nemlig, at vore Konger fremkenfaer forandret eller forrykket Grundeiendommene Fiskeri, eller paabød eller tillod at afsondre Lagelven. Modparten bør bevise at det har fundet Sted. Jeg opfordrer Modparten at fremlægge det Contracter for de Kongelige Fæster af Elledaarene, Hellerskot eller Arbær, som i Lagfiskeri paa deres Fæstegrunde har ved udlagt fra deres Afbrugtheds som Fæster. Modparten finder dog vist saamegt, at han ved at Lagfiskeriet har ved bortfæstet tilligemed Grundeiendommene, forsaavidt den det expressis verbis er udlagt i Fæstecontracten. Dette var ikke

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Tilfældet, og de fangede og saa stadigt flere eller fem Lag paa disse fundamentet Grund, medens de var Kongelig Eiendom; en anden Ting er det, at man i de Tider ikke var alt bekjendt med Gjerdeskjelet og Gjerdeskjelsteri eller andre Foretagender, men saadant vil komme ikke desto mere ud af de borlfaldne fundamenter Retligheder.

Det samme var Tilfældet med det saakaldte Skjelsteri i Lagalovens Mending (Maldag 1235), det er det gik over til Kongelig Eiendom saaledes som det ifølge Landeloven skulde gjøres, og blev siden bortforpagtet ved offentlig Auction til Høistbydende. Det var ikke og kunde ikke blive Øiemeiet om nogen Afgjørelse eller Endeudsigelsesskjelsteri; men af Dette fandt tilforn fundet Sted Modparten forsøgte rigtignok at bevise det Modsatte a, ved forgjæfninger i de sidste forgjæftninger, naar det af de saakaldte Kongelige Forgjæftninger afløste den Anden, nemlig 1791 og 1828. Men disse Documenter beviste intet til Fordel for Modparten, idet disse Tilbaar, foruden at de ikke var udstedte af Kongemagten eller af dem som forordnet under Kronen — han alene kunde forandre Skjelsetten i Lagalovens og paa sin Eiendommes Grund — og foruden at de ikke var tilsigtede ved forum reisitæ, nemlig de Eiendomme, hvis Skjelsetting de skulde have forrettet eller afstaffet, imod hvad de fandt Ret i Henhold til Landeloven og fadder efter dennes maaltes forudsætter — ikke indholder det mindste Ord, som hentyder eller henvender til Jordeiernes Afgjørelsesmaade, eller til nogen lovbrydende Skjelsetting, og jeg opfatter kraftigen imod hvad Modparten derhen paa slag 2 af sin Continuation af Deduction N16, at der i disse Tilbaar nævnes „Afgjørelse" og protesterer imod dette Ord som vanhed og digtet med hensyn til Tilbaarene; dette er saaledes nærmere, som begge Tilbaarene 1791 og 1828 nævner Jordskjelsmaaden: „Aughs, Ester, Gaar og flere Ødemarker" med Tilføielse af: „saaledes som forhen er brugt." „flere Ødemarker", som foran benævnt, det samme som alle den nævnte Land over i den anden, er ikke noget imod det Jordskjelsteri. Det sigter til det, som i den Tid og senere aldrig var Lagskjelsteri i Alldaar blev bortforpagtet, gav den stærke og fordelagtige Tanke at vinde Flere ved en Dømming (Ødemarker), ved hvilke de beggeFlere, lade Landet saaledes lebe fra den ødemarkede Flere over i den anden og saaledes tage Lagen som forandret og stemmer over ens med Maldagen 1235. Det saaledes besøgte Skjelsteri ved Gaar eller ved Lagskjelsteri af nærmere Afgjørelse, hvis det er fuldt tilladt at anbringe Skjelsettelsesing i det Land og paa sin Grund, nemlig ved Ester, Gaar, Ruser eller Andet, dette det kun indtil saaledes at det skal gaa op til Landet, eller Ester eller

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gamle Udkast 1867 om Lapfiskeri. Dette stemmer altsammen med Jørsbogen, og forøvrigt kan Modparten trøste sig med, at forresten fiskeri ikke nævnes i denne Ord, som ville blive at udelukke dette, idet det hedder om Brugt paabraabes, ikke Ordene: „som" og „saaledes" som forøvrigt er brugt, hvilke Ord og Udtrykkene ville blive brugte om i Loven fastsatte Modalitet og dette i Loven fra første Tid af begrundede Ordning. Jeg skal videre erfremføre, at Regjeringskommissæren for at drive valfangeri ved vestre strømmende med Landslovens, og saaledes dette Ordkomme bringer i Samklang med Landslovens saaledes at dette naturligste forklaring findes i denne, da bør det ogsaa og maa forklares vestre strømmende med Landslov og Ordnaen, men ikke i Modsætning til dette. Forpagtningsvilkaarene beise altsaa Ret til Fordele for Modparten

Derefter kommer for Modparten b dette magelöse Dokument fra Niels Korrebow, som Modparten i sin dybe Visdom og Fordelaktighed forsømte med Rekvisitet af Ludvig Harboe. Jeg er ligesom ikke dette Dokument som usikkert ikke. Korrebows Dogs belydningslöse for en procedure og udøvelse af flere Hvalfangere. Man kan det ikke fornægte, saaledes – de mortuis nil nisi bene! – men i denne Hvalfangerbrugte jeg Afgjørelsen af hans Forklaring, uden min den fastslaaede Fortrøstning paa en uredelig Tøjelig Forpagter, som uden Hvalfangeri og med Landsloven modstridende Dokument Kræver, alle mulige andre kun gjør sig til at attende gjøre dette, saaledes som Fordelaktighed fordrer gjort. Da er endelig Dokumentet c N 18. Dette Brev handler om Fiskeri, men ikke om Lapfiskeri, ikke om det for Lapland, og saaledes det giver til Betænkelighed for alle dem der vil Lapfiskeri i Lapland, altsaa ogsaa for dem der vil Grønland og Lapfiskeri derfor dersom ved Gaarden Aber, men at Dokumentet lader sig ligesom vedkommende ikke om Langvarige som Forpagter det til Lapfangst og til den udøvende Grønlandsfangst, idet det baa de laa udøvet og Dokumentet bærer Præg af en af Regjeringens Forpagter Scheel udgiven Dispensation, men at ville udledes af Dokumentet at afdøde Scheel har afsporet Kræver saaledes som Fordelaktighed gjør, ville det Langelig Hvemmet til at afsøge Elledalens vesterfor de Grænseboende lande der i vore Tale ver, og som Dyrefangere Tudelles Forbud i saa Hvalfangere mere Betydning kunde have. Endelig kommer da Modparten d Rentekammerbrevet; det er ubegribeligt, hvor det kan falde ham ind, at de forklare ville beise noget i denne Sag. Modparten arbeider stadigt paa at beise, hvad han ville bevise at beise, at Lapfiskeriet fra Præsten Salio om indtil 11 Dec 1853 er blevet drevet for Langelig Regning. Dette bevise han vil at beise idet jeg fordre han ville det det noget imod, men standen om, hvad jeg har

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

brugt og endnu bruges, at dette Fiskeri uagenskyldt i dette Tidsrum altid tilligemed fra Landets første Bebyggelse har været drevet ved flere Afsperring, eller Afsperringer, som forbrugt blev da vanfor liggende Grundeiendomme Lagfiskeri eller Ret hertil ogsaa for den store Del ved Gjarde Arbeider, bortfaldne. Dette den Fiskemaade, som Jordebøgerne ovenfor legemoskor og Landnaat, som bøvalfordeggjøre, men ikke saa lidt alligevel Fiskeri og Fiskemaade i Lagelven og lie den omvendte Grundes, Hjørdrum og Saalens bestaaende Ret har den ophævet, men ikke ved Skadt af 18 Dec 1853, som nedenfor vil blive vist. Ogsaa beviser den dette Rentekammerbrev om Afsperringsfiskeriet i Lagelven og dette Lovmodighed? Rentekammerskrivelsen 26 Apr 1749 siger: „Dette Fiskeri er ovenfor lidt? Ligger der i dette Ord „Fiskeri" Afsperringsfiskemaade, ved hvem forbudt „Fiskeri", udelukkende Ret til Fangsten ved Afsperring, saadan som Munkene gjorde nu? Nei, hvorfor klasligen for Pir Lagfiskeri i Ruhfoldtie Maldagen 1235, jfr. de foregaaende Ord: „siden samme efter Dispositionen Langarnes skal tilhøre", men ikke Fiskeri og Fiskemaade var fuldstændigt overflødig ved Ham vanfor Bonde, som forandret. Denne Skrivelse vedkommer altsaa ikke denne Dag i mindste Maade, men lagde for saavidt det dreier klart, at det Langeligs Lagfiskeri uforbetraglet som Continuation af Fiskeriet efter Maldagen 1235 og identisk med dette i sin Grundelse og Maade, ligesom og Landloven ved Jord og denne Gyldighed paabyraabte, af Ordene: „uden indskrænkning det andetsteds og tegn ellers bevisbyrd" alder i Samklang med Landloven, men Rentekammeret vilde vistnok ikke have henvist til Landloven, saafremt Samme havde haft i Tanke noget som Afsperring, der udtrykkelig forbydes i Landloven og skjønfaldende til Nedbrydelse af Jordb. Lib Dag LVI jfr. NL 5-11-12 og 14. Denne Skrivelse lever altsaa et Vidnesbyrd mod Modpartens, men ikke for Ham.

Ikke det samme gjelder om Rentekammerskrivelser af 28 Feb 1795. Den omtalte Fiskemaade stod ikke, idet den gaar ud fra Loven og en med denne overensstemmende Fiskemaade, men derimod fra den en rekundesig Fig af det forundskyldte Lovmodighed saa stille Fiskeri i Lagelven uden for vidste bestemte Grænser, saa faldet Fiskeri det aldrig er faldet min Mandant ind at gjøre Fordring, men ikke en at beskjæftige sig for den Retsokonomi af Jordebøgerne med Hensyn til Fiskemaade bevaglies samme ikke lig. Med hensyn til det Skrivelse 6 Feb 1830 gjelder det samme. Denne Skrivelse er den ikke Tale om Afsperring, som det er faldet Nogen, undtagen Modparten, ind at valfordeggjøre, allermindst Afgravningen. Ogsaa kunde Afsperring i Lagelven angaa Conferentsraad Stephensen som private

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ikke af Kongegaarden, Udø Klosters, ikke af Jordebrukeren, men Grundeiere
til Øen og alle Sydøstlige Gelejstaugs Jordebrukere i Stegrendsø, som
Skødet 11 Dec 1853. Den vil vel nemlig have betraktet sig som fri af Lafsk
ri paa sin Jordeiendom Klepperø Grund, og Høisteret har nu ved Dom
af 10 April 1867 bekræftet denne sin bremte Landgudiges Anskuelse og
maa man undres over at Modparten ikke staar last denne Dom med
mere Ret end forinden han indledet ikke videløftige Øgsmaal i
Anledning af den Jøsmaad og Asterskiftes, som forhenværende af Lafs fra
at gaa bort Elledalsøen; i øvrigt vindre Modparten ved, at hvad
angaaer det Antikvariske Haand gjort ved Opførelsen af Lovmæ-
sighed i Elledalsøen, imod Landsloven, da fandt det ikke nødvendig forøv-
de denne det mindste, skjønt udfordrede af Kongelig Lovbud, eller
Hans Majestæts Høieste Overgivelsen anfordrede, hvorved han fand
fratagt min Mandants Grundeiendomme Lafskrift, medens han
nasten af disse, allerede mindste ved Ødelæggelse Skødene paa disse Jorde
vedkommende Overgangs private Eiendomme; at dette ikke er sket i de 2 for
formelige Kongelige Skøder paa Elledalen og Kellisø ligger for
Dagen, det fuldstændige Skøde, som er en trykt udfyldt Blanket, men
det Offentlige Skøde paa Øbøer, dat. 21 March 1838 har vorret al
dets ligelydende som enligemænd udfyldt Blanket af samme Oplag.
Men dermed alle de øvrige Kongelige Skøder paa de øvrige til
Elledalen og Øgen der udrøfter med Nord og Øst, 1 de det Kongelige Skøde
paa Klepperø 17 Sept 1817, er det saalangt fra (øie) at de medtage
Lafskrift paa disse fremmedes Grund, at de alle, ligesom Skødet
paa Elledalen (Tabeg 11) afsondre og bortskøde fremmedes med alle
de Rettigheder og Pligter, som derfra gammel Tid fulgt have, med
nu følger og med Ret følge bør. Det er et uhyre dette Ord i Skødet paa
Klepperø af 17 Sept 1817, som Jordebrukeren og dem sammen have overs
Tagsøen i Aaret 1862-63 agtede at udvirke ved hjælp af det og det
samme Skøde af 11 Dec 1853, hvilket de dengang som nu antogat hem-
le Jordebrukeren dem udelukkende tilhørt ogsaa paa Klepperø
Grund, eller mindste saaledes, at fremme af Klepperø intet Lafskrift maat-
te udøves sammesteds; derfor indledede de ikke overfor Compagnie Tagen
ogsaa dengang med Jøgdsforbud; men Landoverretsdommen
af 27 Sept 1863 og den forenlagte Høiesteretsdom af 10 April 1867
bevirkede dog aabne dem Øine, bragte dem til at afstaa fra den Dag at
nu alene at bryde med den samme Dumhed om øgsgiovent Tie
stand og Jordebrukeren udelukkende Ret til Lafskrift.

Jeg har nu klarlegen vist at alle de af Modparten producerede Grun-
de og Dokumenter for hans Øgsdøring og Kellensøtie i Lafsdommen
udlie Aaret 1853 er aldeles grebne ud af Luften; han fremføre data
paa data, men alle disse vidner mod ham, men det er ogsaa usandt, saa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saa anbringes, at det Forlig i Sikkerhed, frie og rindelige Tilbliver for jeg saa indgiftet og som var indrettet efter Landslovens Grundsætninger lidt lige i det 13 Aarhundrede, og gik ved Säkularisationen over i Kongens Hænder uangrebet for Spillige Forgaglerliges indtil 1853, saa meget snart vorent udøvet og fremtil som udelukkende Ejerret i Alderlomens mellem Spil og Brand med Afforingsordninger under nedsenkelser paa Hovedstadens Sikkergrundes. Den maa oppe sig, frie saa stat for alle Lonbrie, saalidt jeg forlanger af saa vores for alt, saa jeg saa anford, og den presumtion, som Loxens Gyldighed og Tvedmedhø-ver. Jeg kunde tvertimod, foruden Alt saa det allerede er anford, om jeg vilde, bevise, at ligesaa det Kongeligs Forgagelser i den Tid, de sidste Forgaglinger vilkaar lydt paa og i longere forgaaende Tid fikkes i Forening med de Kongeligs Lenlandings og Afsadrem paa Det-fjorden Breidholt, der ligger udenfor det Hovedstadens Sikkergrundes, og var lod dette Galgedelen af Fangsten i flere, naar denne var stærkt (ved Bortledningen af Mandet til den nye Flnarer. Ordningen) efter det af Kammerraad Gudmundsen paa dettahsanie afgivne Vidnesbyrd (som forud fremlagt), som jeg haaber at Modparten ikke indringer, og paa den anden Side kan jeg bevise, at de ved Alderlomens Oaufer Co-aude fare i Ted vunnet af den Kongeligs Forgagelsing (Øiemes efter Kammerfangst flere aller forrLag, se Bilag N 13, der vil faa nært Rudmindinger af Modparten, men som jeg forbehelder mig udenom at constatere, uvigt finder forgodt, men dog ikke som sagt, for at bele Eneisbgdrefor Modpartens for Uforligheder (sic) af saa saa-ligs friverbegrim paa Lagfiskeri i Alderlomens. Ikke en dette sal-skabeligs Fiskeri i Lagelnen af det kommunale i Forening med de Kong-ligs Forgagelser nedenstillende Tænkyde til gribelighed og udelukkende Lagfiskeri med Afforing? (Cfr Bilag 16 og Indlæsen af 4 Juli 1863, som senere vil blive vedtalt). dette benegter jeg. Hvor er nu efter alt det af mig anførte og klarligen bevist, disse Mod-partens imaginerede factiske Omstændigheder, denne specielle Tilstand, det skal nor saa fastslaar, at baade vor ældre og ugrer Lands-lov er gaaet af Kiøbenhavn forsømte. Hvorbygnder denne i Lovenforbudte Afforingstilstand i Lagelnen, af hvem forhelles den og med hvilken Ret? Modparten kan sikkert ikke give nogen videre Oplysning her-over, alle for nogen Beviser derfor; han har ikke produceret alle sine vigtigste Beviseligheder og Documenter, uanseet jeg afgiver alle disse Beviser imod ham selv. Men hvorledes kan da „denne lovstridige factiske Tilstand og factisk lovstridige Estimaat" som Modparten uden Ende paastaar at han fundet Ret fra umin-delig Tid, som saadan (ulovgammel) er ham tilladt ved det Kon-gelige Skrivelse 11 Dec 1853, siden den ikke er ny og han fundet Ret og vedmindre noget andet end ham tilladt, fraken af vore Konger, som forudsætter, eller Andre lefore? Paa hvad det der

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

af Modparten var udviklet og ved uigrundede Grunde bevist, at Fiskeri ved Afforedning, dvs. total Udlukkelse af Laxens Gang ogad Elven, som Jordeiernes Ejendom udøves, saa at sende Ned i den af Modparten angivne lange Tid, lige fra 1235, saafremt det var bevist, at Opfindelsen (sic) var det forskellige Øiemed tilsigtet og afsagt i lang Tid bortforpagtede Fiskeri saavel ved total Afforedning af Laxelven og Forpagtningsvilkaarene med klare Ordlyde hemlet Forpagteren saaden Fiskemaade, og saafremt det endvidere kan bevises, at disse Fuskere Anden vorremstammende med saadan Opfindelse og Tilbliven den Brugelighed af Afforedningsfiskeriet, alder saa ønskeligt Laxens Gang op i Elven – jfr. da kunde det forøvrigt blive Spørgsmaal om, hvorvidt saaden Fiskemaade ikke og saa var hemlet ved Kongl. Resk. 11 Dec. 1853, cfr. Ordene: „som Fiskeriet fra gammel Tid fulgt have, endvidere folge". Jeg har imidlertid vist, at alle Modpartens Documenter og Beviserligheder betroffende saa vel det i Beviset indbeldte Krav til Afforedning i Forliden, og at saadan Afforedning forhen er blevet anvendt saa lidt som saa meget der, bevise netop det Modsatte, at nemlig Opfindelsen og Forfølgelsen af det forskellige Fiskeri i Laxelven har fra sin første Begyndelse vært aldeles vorremstammende med Landsloven, og om Modparten end kunde bevise, at fuldt af de Tangelige Forpagtere fra Ca. for en ren Ejefand afforedt Laxelven, som bemerket ved Hjemmel, da kan det alder ikke hjelpe dem det Mindste, idet det forøvrigt er notorisk, at man forinden Aaret 1853 fanger mere og mindre Lax ved en Jordeiendoms Fiskegrænse, hvorfra det Hjemgaar, at Elven ikke har været saa grundigt afforedt som for Jordeieren, og dersom vilde en saadan Mesbrug af hans Jordbogens Grundsætninger ikke have kunnet Hjemmel ved den i samme hemlede Jord, 1. fordi den er forbudt under Mulkt af Offentlige, samt skadelig for det offentlige Bedste, og 2. fordi Afforedning for Lax ikke er positiv Afbrydelse af Jordbrug eller anden dræbende Handling over vorremstammende med dette Natur og Hensigt at hjem til Lindt Caro, men Ødelæggelse af og Udlukkelse fra den naturlige Afbrydelse af Laxfiskeriet paa andre fremmede Grunde, og slet og Andre til Skade, og for det Tredje, om Modparten end kunde fuldstændigt, hvad han aldrig kan, skjøde sig ind under Jordbogens Bestemmelse om Jord, kan det ikke hjelpe ham, thi dem ikke ugaatvarlig og uagtet ikke (fra den 20 Aar ellers begyndes, altsaa og saa 100 Aar) for den naturlige (uforstyrrede) Tilstand, sammenholdt med og under støttet af de ugrundige og igrundige ubestridelige Hjemmelsdocumenter.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Modparten kan heller spare sig Ulemperne og Skadevirkningerne af den forbigangne Tid, idet han grunder det, at det Kgl. Skøde af 11 Dec 1853 i Forbindelse med Forordn. Landsl. Cap. LVI og Høiesteretsdom 10 Apr 1867 befrier ham for at Umag i saa Henseende.

Jeg gaar nu over til den af Modparten Dørvigheder, hvorpaa det Halvbrøv, og som i denne Sag er cardo rerum ved Siden af min Mandants ældre Kgl. Skøde, som af mig er fremlagt. Jeg tillader mig at fremføre – fuldt bedre bevidst – at Kongen som Følge af det umyndiges Jordes og de dispositionsudsatte Rettigheder, ophører for ham som den Jordes private Eiendomsret. Det er ikke ved Kongen som Lovgiver eller den høieste vaadelige Landsfader, men som den, der efter almindelige borgerlige Regler disponerer over Statskatsens Eiendomme, Kgl. Omdragelsesdocumenter er saaledes at forstaa og fortolke som hvilkensomhelst andre af Private udstedte Omdragelsesdocumenter. Den must forkjerte den, at det ved disse Documenter ikke kan lovlig at Landsloven ikke skal er blevet iagttagt, og endmeer, at denne er overtraadt, eller der kan være Tale om, at Præsumtionen kunde være for at Loven er overtraadt ved slige Documenters Ordelydende, eller af flere Kgl. Omdragelsesdocumenter kunne komme i Strid med hinanden, at det ved Kgl. Skøde tilendebringes den Ret eller Rettighed, som det andet har hævet og afsluttet fra Tronen o.s.v. Jørgen bygger og Modparten hele sin Procedure; han forudsætter uetop at det Kgl. Skøde sanctionerer og hjemler en i Loven forbudt Afsøndringstilstand i Lapalenne o.s.v. Mendhvert Menneske, der er ved sine fulde Sans, maa indse, at hvad der end havde fundet Sted med hensyn til og skille det Stavis factiske Tilstand paa det omspurgte Stykke Jord i Lapalenne, forinden Kongen afsondrede det, og hvorledes end de Kgl. Forgjængere med eller uden Hjemmel forhen havde brugt det samme, kan Modparten dog ikke paa Skødet 11 Dec 1853 bygge noget andet end det, der kan udledes af selve Skødets Ord og Sammenhæng, under disse Ord og Sammenhæng alle maa udlydes overensstemmende med almindelige Fortolkningsregler og altid paa samme Maade, som de samme Ord i andre Kgl. Omdragelsesdocumenter, en casu N 11 og 12 og Omdragelsesdocumenter i almindelighed.

Efter disse Bemærkninger gaar jeg over til Modpartens mangelløse Fortolkning i Bilag N 16, nærmeste Side 9 og 10.

Jeg maa tilstaa, at jeg har aldrig seet slig Voldsudøvelse imod den naturlige, daglige og juridiske Tilgivning af klare Ord, aldrig en saadan Mangel af logisk Sansevid, end i den Udvikling for Modparten, som han anbringer til at vanstøde de klare Ord i min Mandants tvende Kgl. Skøder, som af mig er fremlagt under N 11 og 12, men paa den anden Side til at bevise sin Ostpersuasion, dette mangfoldige Nonsens af Ret, med det Kgl. Skøde af 11 Dec 1853. Ordene: „Med alle Herligheder og Rettigheder tilhørende og Vande" skulde den 26 Februar

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1837 Autoriseret at betegne, ingen Østerrig skulde Kellerskole i Lapplanden, overensstemmende med Loven Grundsætning, at Enhver vinde Østerrig (Riddr) for sin Grund; Ordene: „samt alle de Rettigheder og Friheder, som den (d. Elledavatn) fra gammel Tid fulgt haar, rudnu fölgr og med Rétt fölgr bör" skulde for Modparten fælles Autoritet betegne § 27 Cap. 1815, betroffende Elledavatnes Ret til Lapfiskeri, ligeledes overensstemmende med Landsloven, hvorimod Ordene i Modparten Skrivt 11 Dec 1853: „alle de Rettigheder som Østerrig" vil at forstaa inden de Localgrænser „der stöde for ved Gaarden Arbor", som falder Skjödt affende og skiller Modparten — (dette er saaledes bestemt og afsondret Østerrig) „fra gammel Tid fulgt haar, rudnu fölgr og med Rétt fölgr bör" efter Modparten Sammening skulde gjælde som Afsondring af Lapplanden ligger imod Landsloven og det saaledes at han, som ikke er tilstrækkelig Østerrigsk gjør en ny Brokning, paastaar at maatte tilegne sig den hele Fangst i Elven mellem Sjø og Strand, og dette trods den Ustandighed, at det strax efter staar i hans Skrivt (11 Dec 1853) den udenom klare Forbolkning i uopløselig Forbindelse med de ovenfor Ord: „saa at hans Overensstemmelse med de om Østerrig i Poland ergangne eller fremtidige Anordninger maa gjøre sig samme saa nyttig" &c.

Altsaa: uteg de selsamme Ord i Skrivt paa Elledavatn 1815 skulde efter Modparten Betragtning betage den Jordeiendommelige Lapplanden efterfølgelig Grundforligelse — uteg de selsamme Ord, siger jeg, skulde i Modparten Skrivt 1853 tilhemle hans en Østerrigsk, der er forbudt i Loven, ved hvis Ud Skrivt dog med de mest tydelige, klare og klare Ord begrænses den mest almindelige og med Loven overensstemmende Fiskemaade i Lapplanden, som han maa og skal ansende. Hvad kan der holde at sige Ord Friet, eller Friet Ord, om si saadant? Kan der altsaa ikke hygge Modparten: stat pro ratione voluntas? Jo, nemlig. Hvad betyder der: „de om Østerrig i Poland ergangne Anordninger? Det er uteg den almindelige ældre og yngre Landslov, som jeg har nævnt, nu Jonsb. Landsl. Cap. LVI, efter den fremlagte Höiesteretsdom (efter Ordene: „eller udgivende" i Skrivt 1853) Hvad forstaar de der ved Ordet „Østerrig?" Lap- og Forellefangst i Poland i Almindelighed i al Fiskemaade (sic) Lapplanden ikke mere eller mindre end andre (sic). „Overensstemmelse" vil de „med" betyde efter Landsloven, men ikke kun imod denne. Nu forbyder Landsloven fra fremte andre, saaledes den ældre fra Landsl. Dobbyggelsesbrev, som den yngre, Jonsb. Landsl. LVI og Nr 5-11-1-12 Nr. jeanfor den foranmævnte Landsovertrædelse og Höiesteretsdom strengelyden Afskærelse af Fiskeraade for Lap- og Forellefiskeri, og hvorledes

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saa Modparten af, naar han ikke indrømmer Ægtighed af al Ordens: „saa
al han" &c. udfolder i det foregaaende Ord: „fulgt han, men følger og med
Rette følge bør" s. at en med Loven overeenstemmende Brugelse af Lap-
fiskeri i Island og forbud af Maalestokken for den Rettighed, som Mod-
parten Lapfiskeri i Lapalmen fulgt han, følger og med Rette følge bør", eller af
den Rettighed, som Modparten Lapfiskeri i Lapalmen følger, fulgt han og med Rette
følge bør er den i Landsloven hjemlede Brug draf og altsaa ikke en i
Lovens forbudte Brug s: Ostfiskeringen. Ja, hvor bliver nu Modparten
af med sin specielle fastslaaede Ostfiskeritilstand, som han paa-
staar at have hjemlet ved Kongl. af 1853? For at bevise mig af hans
egne Ord troe jeg at han, istedetfor at fastslaa denne Lovbestemte Tilstand,
har fastslaaet sig selv i Lapalmen i det mindste i den ene Ende i en for-
legt specielt Tilstand", mulig en virkelig sjelden uvidst og logisk
Forlegenhed og Maaneligheds Tilstand. Kongl. af 1853 udelukker altsaa
og forbyder Modparten perlegem Ostfiskeriet, eller den af ham
fastholdte Tilstand, hvorpaa han alene bygger og alene kan bygge
sin Procedure; men alle hjemmelsdocumenter gaae videre, idet den in-
direkte bevirker, at Ostfiskeriet har fundet Sted fra gammel Tid,
fremdeles og forholder sig ganske ryddigt og vore investigerende med saa
de i denne Sag er oplyst og af mig uden udeelt. Ligesom det saa-
dan er uigrundvinligen bevist, ikke for at Modparten vil og bør bevise
det Modsatte, saa fremt han skal kunne bevise det Modsatte paa forbudte
justificerende, at Modparten ikke har erhvervet den gamle Ostfiske-
Rettighed i Lapalmen fra Øen af til en lovlig Ostbenyttelse, saa
lide er det ikke mindre uimodsigelig, som foran bevist, at
min Mandants Eiendomsjorder i henhold til de fremlagte Kgl. Skøder
af 1815 og 1837 er solgte med alle Gjeldighed og Rettigheder til Land og
Vand, og altsaa Øen quam maxime Lapfiskeri i Elledarlaxen, som
jordens Ejer fulgt fra Arildstid ved Siden af Modparten er lige
lovlig Fiskeri, cfr. Maldagen 1234 og 1235. Jeg har tidligere henledet
Opmærksomheden paa Maldagen af 1234: „Med alle Veider og Goder
som den (s: Elledarlaxen) tilforn fulgt havde"; men Lapfiskeriet er og
saa stadigt mere eller mindre blevet brugelig af Jorden, uanset Mod-
parten Vidtgrendte, medtil han Ostfiskeriet lagde en Byggedelse efter
1853, men fremdeles det ogsaa forbi. Jeg kan derfor ikke Øjeblik
maal være om Collision mellem min Mandants Kgl. Skøder paa
den ene og Modparten paa den anden Side, medens de fremlagte
Domme ogsaa vogter enhver Tvivl i saa henseende, idet de, som foran
udviklet, have tildømt Jordens Kleppur Rettighed til Lapfangst paa
den Grund i Vestfjorden, hvor Modparten forledes Aar vilde have
Eiendomsretten til den ene Øvaalag, ligesom nu paa det i hans Skøde
beliggende Lapstagnum, og man maa forbauses over at Modparten
vover at gjøre Forsøg paa erhvervet Dom for sit Ostfiskeriet

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

de en eller 2 Aar gammel Høistrækninger i sine egne Øje angaaende Lapskrivt i Eidsvoldsten og deres Udlæb udsøiner og byggeri paa Landlovens Cap LVI bestaaende, at Ingen maa spilde Æsker for en Anden, og at fuhnes vil maa begiøre sig af de Æsker udstaaende han kan, men dog ikkun saalidt, at disse (Lap og Forelle) kan gaae og at fuldkommen Jagt fri., og dersom det, at Modpartens Forlangende paa Landlovens eller den omvendte Høistrækninger, efter som han har paabeggnet en saadan Øje, som den nødvendig, thi i Commissionsindkreiser med klar Ord og efter det ene Landlovs almindelige og almindelig bekjendte Forbud (Graagaasens og Jonsbogens): „Ingen maa spilde Æsker for en Anden", dersom ikke ligeledes med Nr 5-11-14: „Ingen skal spilde andres Æskerid", eller almindelige og overall bekjendte Lovens Forbud imod Æskeødelæggelse, og Domsmandsfaderens saaledes, at det Forbud gjelder, tiggeligt over de spildende Æskemaades (som forøvrigt Lappens Gang eller Jomfrudans – Æskeøkning eller andre) anvendte i sitet flamme (uteg som Modpartens grøn), eller i Fjorde i Nærheden af deres Udløb. Man skulde jo troe at Modparten i sin Glæde over at faae beseiret Kjøbmand Ritchie & Sons Æskeøkning gjem eller deres Æskemaade paa Kleppers Grund, jeg er vrøndrelig det Gamle: „Jam tua res agitur, paries quem proximus ardet", thi det er dog saadelig nogt andet, at sette Gjem ved udkast udfra Land, i en Fjord af flere hundrede Fadmes Bredde, paa en kort Strækning, end saa aldeles at afspærre en Elv, at ingen Lap kan passere, saaledes som Modparten gjør og fastholder i denne Øje, jfr. Modpartens Requisition 29 Juni d. A. Slagt 6 Ordene: „hvorved Lapen kan springe over samme" d. Elven. Man maa forbauset over, at Modparten skal byggeri Øje paa, at ingen Lap maa gaae op over sine Domainer, medens han drømmer paastaar (Side 6), at han skal komme nogen Grundrier, finden min Mandant eller andre af de Omforbeiende at fange Lap paa deres egne Grunde. Jeg protesterer imod og paastaar, at saadant ikke blive dødt. Co-mes Tolning: „Ingen skal spilde andres Æskerid", saaledes jo at Modparten nu vil forstaa, og det mindste maa han indse, at Høiesteret fuldstændig har forstaaet og indsigt hans sammer, naar han i sin Deduction N2 finder den kanskeligt at forstaa. „Rid" betyder jo ganske almindelig at lonligt, med Lovens overensstemmende Æskeøkning og Æskemaade, men ikke hans facitste ulovlige Æskeøkning af Lapelven. Saadan Æskemaade er en ulovlig handling af Modpartens side, han grundeligt klarsamt og Omsigt, som det staaer under Lovens Ægide. Og finder man for det første. Det vidner at saaledes snart nord bekjendt dem „udkastede det", eller Modpartens Extra-Skillighed til hans Æskeøkning og hans tidligere og nidrøsende Anmærkninger til min Mandants uhodelige Skade, uanseiende med Alt det han herom har anbragt i Rid

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ved det afvigende Udvikling. Men jeg skal dog ved nu bemærke, at forudsat, fraa det saadanne skal være Modparten overlatt at forudsætte, at Skøde 1853 $\frac{2}{1}$ januar har faaet Afgjørelse af Lagretten, vilde der være en Kaupmaal tilstede, som slet ikke vedkommer min Mandant, ifølge den foreliggende Landoverretsdom, idet min Mandant paa en tilstrækelig Lagstreitgrund har Ejendomsret, hvilket ikke saa meget Modparten kan bestaa ved Modparten Afgjørelse. Min Mandant vil selvfølgelig ikke bestaa uberøkt efter Reglen: prior tempore, potior jure, som Modparten ikke synes at forstaa. Tempus, efter Modparten forstaaelse — uberøkte Lovlighedens ved det fraadømte i Modsætningen, jus; nei, Meningen er, at den ved sig formedelst Loven Draft tilegnede er stiftet det for den senere stiftede Ret.

Jeg vil i saa Ordet recapitulere det i det foregaaende Anførte, da er 1° saalangt fra at Modparten har bevist, at den specielle Afgjørelse i Elledarlunen har fundet Retskraft, eller forøvrigt haft nogen Betydning i Henseende til Lagretten, men snarere ved en Dommelig Tilladelse eller Gjennemtil Forgaglens, eller saamegt som ved en faktisk Bestaaen af alle Modparten Documenter vise og bevise det Modsatte, idet de maa være uten til Landsloven; 2° har jeg udviklet foran udviklet, at en fortsat Tilstand ved ved det saa gammel, selv om den var bevist, hvilket jeg ikke er stet, efter vor Lov maa sige for den loovlige vorende Tilstand, efter Jonsb. Landsl. XXXVI in fine, efter Modparten Rentekammerskrivelse 26 April 1749, som han formener at tale om 100 Aars Hævd, i Ordene: „da, som det Sidste er vore Hævdelid, saa kan — ved mindre det andetsteds og bestrøkkelig bevises". 3° har jeg vist, at naglet de Lagf. Forgaglen af Sidstnævnte aldrig saamegt som afsøgt Elledarlunen, vilde det være Modparten Pag uredkommende som Gjennem af 1853 overdrog han en saadan Ret, men jeg har 4° klarligen bevist at det er saa langt fra at det Document gjemte saadan specielt Sidstnævnte i Elledarlunen, Afgjørelsen, at denne det er ved samme mødtagt og usømmelig. 5° har jeg vist og fört Beviser for, at naglet Modparten faaet tøbt saadan Ret, mangler han ikke de som min de da vulle Ret overfor min Mandant, hvis Adkomstlie Lagfiskeri i Elledarlunen overfor Storaahl paa hans egen Grund efter hans Skødes klare Ordlyd langt ælder. Jeg specierer derfor i kraftigste Maade imod det af Modparten dødbyggede specielle Tilstand og Omstændighedens og alle hans producerede Documenter, de sigte til det hans uholdbare processuale Livanker, hvis for det vil han stammelig drive for Tøtel og Tong, det skal han erfare.

Naar det nu saaledes bemærkes at i det samme Maal og samme Grad som det skulde Modparten paa Dæie og Gjennem for sin Afgjørelse i Elledarlunen efter det Foranførte, er han ikke Grad blottet for alt Dæie for at tilligemed det Lagfiskeri i Elvens er Loaligen fraadømmes min Mandant hvad omgjorde paa disse Grunde — naar det bemærkes, at i samme Grad som alle de af Modparten fremlagte Fo-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

exceptionelle Omstændigheder uloven og pøniligt nisse, at han aldrig har reflekteret
denne Afskjørningsret, ikke Lov og Landsret, som aldrig har fundet
Ned (sic), nisse de eo ipso ligger paa Dagen, at Rettighederne til Lagfisteri
har fra den ældste Tid fulgt min Mandants Jorder — naar det betænkes,
at Enkebyerne og paa hvilke Modparten 1ō for at Afskjørningen
er lovlig og 2ō for at Retten i Ellidaardalen er min Mandants
Jorder lovligen fratagne, underhaandsel. Kjøbe af 1815 og 1837 ligge
fremtilstede som saadan. Det lie Lagfisteri paa hans Jorder egen
Grund ved de samme Ord som disse og Modparten Kjøb af 1853 ikke
sigelige, nagtet indirekte fratjendes han og udelukkes Afskjørnings
ret — hvilken er absolut uforenelig med min Mandants Rettighed
lie Lagfisteri vanskjøn Modparten sikte grundes — og naar det end
videre bemærkes, at Modparten bygger og kan alene bygge sit forbud
og Tiggjerets paa en lovmedhjælp af sin Afskjørning og
Afskjørnings-Erstatningsstabes, som forankjøbt, for ved den og alene
for dem Ret at kunne forhindre min Mandant andre i Dagens
egen Natur, ælder og ugjen Landsloven klare Bud og hans Grundes
dommeskes begrundet Grundrettigheder, nemlig at
maatte forbedre sin Ejendom ved det paa hans Grund udspringende og
dreiggjennem løbende Vand — naar Alt dette i det Enkelte er
og sammenfattet bemærkes, er det klart som Dagen at min Man-
dant maa have lovligt Krav paa at faa denne Afskjørning og
skadeligt Erstatningsstabes, dette nu og samme Rettet for Modparten
dobbelt Retsbrudtelse over for min Mandant, baade at nille
bruge sin Lagfisteri paa hans egen Grund og tillige fremme
sin Lagfisteri paa hans egen Grund og tillige fremme
hans Lagfisteri Vandet til Forbedring af hans Eje og Jorder (hvilket
bygge disse Rettigheder er Modparten Afskjørningen ikke uforenelig) —
ved Lov og Dom afskaffet, og det i denne Dag uloven fordi det er ikke
sigelige, at de strengeste Betingelser for Contraføgemaal i denne
Retning i fuldeste Maal er forhandlede saaledes efter Dagens Natur
som efter nos processuallovgivnings Bud, saaledes som jeg har
udført i Deduktionen af min Contraforening, Tilf. N 23; det
funktrænger altsaa det til nogen yderligere Udredning, saaledes
get mindre som Modparten har udfordret min Mandant til Tilag
N 20 (8) til at sætte Føgemaalet ved hans Afskjørningsret og
Afstemaal i Lagretten i Brøgelse, ligesaa det ogsaa er ønskelig
lige for denne Dag, og Modpartens Anlæggelse maa af
denne fra Gjenden, som han har bygget paa og anvendt; men
her er da ogsaa et andet punkt, som staar i det processuale for
hold til Dagen ved Modpartens Afskjørning, som af mig tidligere
fremsat, men maa (sic) ogsaa nødvendig Afgjørelse ved en
og samme Dom, og det er den Skadesstatning, som min Mandant
har krav paa for Gjendeiendommen, i det mindste fra den Tid han
i Dommen med andre Lande ved Ellidaardalen overhovedet —

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

mand med Landsloven, Nr 5-11-12 og Forsvarsbogen i Aarene 1853 og for dette Øiemed lie at borttage Afgjørelsen af Lagmanden. Jeg følder mig indtil nederlie ved og pruspulle dette Øiemed for anbragt og gjentaget i Sag Nr 23 Side 69. Men tillader jeg mig herved at fremlægge Dommen af 4 Juli 1863 med Skriftgjørelse om loglig Forkyndelse den 6 i s. m., og i Forbindelse herved 2 Documenter, det vedbørende Helleskot af 26 f. m. og det andet bevørende Dalsfjord Arbøe af 24 f. m., hvilke Documenter tilhjemle min Mandant Retlie Skadesstatning for Forseelsen, og saa for det fremdeles Vedkommende, fra Dommen om at ~~[illegible]~~ vegne, legitimere jeg og saa herved fremlegger min Mandants Tøibrev for den Dalsfjord Arbøe. Det Foranførte saa lidt udviklet skal jeg tillade mig nogle Ord i Anledning af Forbudet 3 Juli f. A., foranlediget af hans Modparter for anbragt i sin Continuationsdruction og Tilsvar Nr 16. Det Følgende af alt det Foranførte at det nævnte Forbud aldeles og i ethvert Henseende uloglig.

Modparten Skemaade ved Afgjørelsen staar nemlig som det rette Grundlag og Fundament for Forbudet 3 Juli f. A. Det er denne Afgjørelse, som Forbudet og vi ere ikke bekjendte med, som Forbudet er gjort efter Ordre, fordi min Mandant tilbageholdt noget af Fremmedes Land, saa at disse ruinerede for vinge i Mangel af Forsørgelse, hvorved Lagen ruinerede Kaufmænd gaa til Grunde, eller noget af samme, over skrider Afgjørelsen. Det drøies sortien og Overholdelse af det af Modparten refererede Forbudet, ligesom ogsaa under dette Justification, hvilket han ligeledes er nødt til at gjøre, troligen fastholder dette Grundlag for og Aftøning af sin Procedure. Modparten bevørende sig aldeles ikke vaer, at Min Mandant for tilbageholdt saameget af Ellidaarnes Land, at Lagen under Afgjørelsen ikke kunde begaa sig i dette, det kunde han heller ikke, ikke saadant vilde han nødvendigt; han bevørende sig derfor ikke vaer, at han loglig Lagfiskeri i Ellidaarnes Aa Aar 1853: „i Overensstemmelse med de den Østrigske i Poland udgangne Anordninger" er skeet paa Grund af Vandmangel i Ellidaarnes, men vaer det han paa Grund af Vandmangel eller Vandets Overflyd ikke kan drage den altvaerende Nytte af sin lovstridige og skadelige Fremgangsmaade (jfr Jordb Lb LVI: „uden mindre det er forbudt Erhvervet"). Det er en ubetydelig Fordring, Modparten stiller til min Mandant: han forlanger, som man siger „der Skal og Magt", at min Mandant lader Vandet, der udspringer paa hans Grund og han saaledes efter Landsloven, jfr Jordb Lb XXIV og Gragaasens Landsb XXII, er fier af det mindre end af sine Grænder, falder saa bekvemt for sine Afgjørelses-Øiemedes, at ingen Lag kan komme og at Vandet lie hans Grænder! Hvilken er nu Consequensen af dette Forbud, som jeg er nødt paa at staa uden Hensyn i det Land Historie?

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Dem er, at Forbudet gaar langt ud over alle naturlige og loviige Grænser, og saa langt udenfor den Ret, som Pagvolderen kan kalde sin og i saa Henseende forfolder det dem Closligt Skrift paa Faar hummerker i Elledaelvene, idet samme loggen Laand paa min Mandants Bugthilf af ruhver Drabs Land i Lagelunn. Det forbydes saaledes ikke at Vandarbeid paa Elledaelens Grund og for saaledes lignende til Følge, at Requisitus (Contracitanten) ligeledes er forpligtet at anstille fugeundersøgelser paa sine tende øvrige fiendeom ins, Hellerkol og Arbær; dette beder jeg ved bemerket. Som Følge af Forbudet mod Contracitanten alfaa ved ikke bruglt den ringeste Del af Elnes Land til fug- og Jordforbedring, hverken paa de udenfor Jordes eller Elledaelens fug, hvilket dog er stik imod saavel ældre som nyere Landlov og det Kgl. Reskr. af 1815, jfr. Ordre: „saa at han i Overensstemmelse med de omhyggelige Behandling og Forbedring i Island og angaaende alle Fremfter og indrette Anordninger maa gjøre sig dem, dygtig samfaarbejdet ved og kan, efterligelede ny udenlandske Erfaringer. Jeg skal udføre, at dette er Consequensen af Modpartens Afgørelse og Fortolkning, og hvis Forbudet, ved hvilket han vil opretholde dem, idet den, som Modpartens Fole tilstaar og jeg tidligere har udviklet, ikke taaler nogen Forandring af Vandstanden i Elnes, underrettelig Fortolkning i samme ikke kan komme i nogen Stand med Contracitantens Ret til Vandets Bugthilf. Jeg gjelder alfaa: Naturam furca pellas tamen usque recurret. (sic!)

Men fra Modpartens Afford og Øgemaals institution er forsaavidt hverken realiter eller formaliter bedre. Han undslaar sig for at fremlegge Situationskort over Requisiti fug og Vandledninger, undslaar sig for at syntlig- og forstaaeliggjøre for Domstolen de locale Vandledningsmidler, som han og paa den anden Side forsøger paa at bevise og under det Justificationsøgemaal maa bevise at være anvendte af Modparten paa saa ulovlig og skadelig en Maade, at Requisitens Grundcitanten maa anses berettiget til at forbyde den og afstaffe ved Sagsfoabud, saaledes som det er. Men paa Grund af Pagvoldernes Øgemaal lovstridigt og uretfærdigt, som uforstaaeligt for ruhver Domstol. Derimod fremlegger Grundcitanten det Situationskort a, over sine Fisk-hummerker, sine forskellige Afgørelser og mangfoldige Fiskeapparater og i den hensende er Modparten Situationskort saadeles nøiagtigt og fyldestgjørende, b, over nogen Del af det Fiskegrund, som han aldrig vil komme ud, nemlig Arbærs Grund nordfra Elnes og af Breidholts Grund sydfra Elnes, og fra paa Andre Grunde, Contracitantens og Domkirkegrænsen i Reykjavik, selv han, som Kortet udviser, det „til" (sic) Løbegjerde, hvilket han under Cellaelfs af Contracitanten, fra og fort paa Arbærs Side over mere Stora hyl, „der staar ved Gaarden Arbær", det Løbegjerde (Afgrænsing

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dommingen) paa Derkjøbes Breidholts Grund. Han udstrakte alt saa sit Dørk ind paa Andres Grunde for at vise sin lovlöse Adferd ved löse Omgreb, som han ogsaa paa denne Maade ved de nævnte Löbedommingers Tilladelse; thi han har ingen Ret lie fremten at lægge eller hans Löbedommingen derfra eller medrive saadanne, forhen hans Tilmedlet at sette Löbedommingen vanskelig sin Tilgrænse paa paa en Andens, Contracantens, Grund, eller Andres Grunde? Jeg proteserer ham til at producere saadan Tilmedlet Jambrisk at han tilhöre den Grund, hvor han Löbedommingen staa i Dagen. Han producerer ikke Dette. Jeg efterlader ham fuldt. Modparten indser rimeligvis selv, at det falder ham ikke at anklage eller sagsøge Lander Ejolfur Markusson paa Arbær ved Domstolen, med mindre han brister, at denne eller Contracantens forbrugaab noget Lastvidigt. Modparten er i Dommen 2 Gange über Contracantens Ridende og Villis Kørsel ind paa denne Jordflug, Arbær Grund, og har sammesteds lagt en nødvig Löbedommingen vanskelig den store Ko ved Gaarden Arbær, altsaa vanskelig sin Tilgrænse, for at lide til Nordelven Vandmarke vaa i Øydelmen, den første Gang for at tilbøie sig Adbidet ved Ombøiningen af sin Afgrænsing for Lax i Nordelven, og sidste Gang for de latter at kunne naa den Lax, som var i Begreb med at gaa op ad Elven, men nu tilbage for hans Afgrænsing, og gjorde Foldt mellem for samme i Nordelven, hvorfor maa han og quoad mere forandret han flere Löbe Contracantens Grund under denne Villis og Ridende? Modparten har taget Ret paa denne (Arbær) Grund, og to Gange gjort Forhold og Omlæst sammesteds ved denne sin Adfærd, og det for at kunne stade Contracantens imod Lov og Ret ved sin Afgrænsing. Modparten forlanger saaledes at raade saaledes Contracantens Mand som Grund, og mere sig at gjøre ved ikke at foraaledige en Justitssag anlagt imod ham fordi han understaar sig at vise ham imod denne hans Adfærd. Hvorfra har Modparten denne Myndighed? Skulde han selv ikke maatte tale for sig indtil at han skulde straffes for sin ulovlige Omgreb, men jeg forudsiger ogsaa at det ikke vil gaa saaledes, naar han skulde bryde forfra dermed. Dette vil sandt og det var naturligt, at Contracantens befaler sin Leilending Ejolfur at medrive denne Dæmning i Elven paa Arbærs Grund, ligesom han og tidligere vil han saadant Modparten at efterkomme. Dernæst sigtes der nu sub N 20 fremlagte Forskning, som Modparten har foranledigt. Jeg reserverer og forbeholder Contracantens ham Ret i Anledning af denne. Contracantens har udgjorde i Kraft af Forbudet 3 Juli f. A. tilladt sig at gaa ind paa Derkjøbes den Breidholts Grund og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og lad Sogdu samensted udviser Löbedommingen, som østenud
fremme, Arni af Breedholt og Olafur af Valnsenti fande vefört. Ved lie
vefremvoxe sig den paastemte Forretning af 9 Juli f. a. Det er „maint"
naar Modparten tror at forbudet 3 Juli f. a. har kunnet forpligte Con-
tracilantutil at udviser denne Dommeing, som Auctor vefort paa
dette egen Grund. Hvorledes kan en slutten forbudet lie denne Dom
ming, der ikke angaar Contracilanten Handlingen, lie denne Dom
ming, som Contracilanten aldrig ikke har vefört eller lader veföre?
Modparten bryder ikke, ved fan kan. Og hvorledes kan et Forbud forpligte
Nogentil at gjöre Noget? Forstaar Modparten, hvad Forbuden i Lovens
Salgning? Hvorfor anlagde han ikke en Sag imod Contracilanten
i Anledningeraf? Tilkeligen fordi han fande det slag Ngo ven eller Sö-
lelse af, at saadant var Daarskab. Denne Dommeing var derfor lie
Fordel for Modparten og i den Meining har den ved vedt vefört. Efi
den under Contracilantens Fugvaadnings proces, medens han maat
be indskutt Nogel af flere Vand inden for sine Vanddommeinger,
afhog Vandmengden i flere i samme Forhold; i Grunden var flere
en stadigt byggte paafable for Lag, naar ikke Eftervinden fande
bortstrømmet og stoppet Lagen, og da fande denne Dommeing den
Vistnuing, at der i Nordalen, der er fondalen og giver regelige
Laugs und Sydalen, slet ikke var tilstrækkelig Vand, fadden anden
Side: naar Vandet löb ovenud og det stig — og brugte det som en
af Ouskab vedigtet Vand fed af Modparten, at Vandet voxe ind
en stigt i den Grad, at det har vorit farligt for Reisende — kunde
Dommeingen ikke bevise, at Nordalen (sic!) beröverde St. Vand
aldrig, endnu der udenfor Dommeingen ligger en Enoraam
fra Nordalen over i Sydalen, uetop den Aam, som Modparten
brugte lie at vandfore fle Nordalens Vandmasse lie Sydalen
ved den af fam uden Tilladelse og ved Gravning paa Contracilan
tens Grund, Arbor Grund, vefördt Löbedommeing, som forhen er
omtalt s. vandfor den i Modparten dertvingtigen bundnede
Kermóafoss. Det ville er Dansk, kan fra af Situationskortet, og ved
bedre jeg mig den ordet Ritsørlige Opmerksomhed paa det stemt,
der saa klarligen vefyser den Ouskab for Modparten, som saa hyppig
bruges fremi denne Tag og er denne saa nødig. Forøvrigt er jeg
ved jeg imod Modparten saa stand omt, som gravningen af Luften,
forunden alt det han Modparten i sit Situationskort med den
udenom Storakyl. Hvor er, der stor Sod ved Gaarden Arbor? er den
og kan ingen vore andre end den, som Modparten af sin god Grund
og i sand god Hensigt (?) bruger Kermoafoss. Se Bilag N. 7. Og lie
denne Sod og og lie denne Storakyl, og ikke et Jöneskridt aller
Gaardbrøndbygger, naar Modparten siger det; det er den ene
egentlige Cataract i fle Lagalven; det er den ene og eneste (langt
største) Sod i Nordalen og den ene Sod som kan sige at ligge ved Gaarden

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Alle vel jeg bede dem i Tide al vanvidt. Localbuen ulyksalige Kermöa-
foss fra jeg modtagt paa det Ord, hvor Modparten kort henlagde sam-
men, og saaledes ogsaa Localbuen ulyksalige Kermöabrekka, ligesom
Kermöar nu beliggende sydfor byggeplads paa Jorden Breedholts Grund,
altsaa ikke ved Gaarden Arbær, de ligge nordfor byggeplads, og
de maa da Kermoafoss og Kermoabrekka billige kort, fra dette Navn
ikke var tullet Espind af Modparten for at före Folk bag Lyset med
Hensyntil den Ødegrundes. Modparten beviste, at Kermoar ligge
nordfor Elliðaarnes. Det var saa slet-Fri burgter dette, ifølge
Landsraad Gudmundsens fremlagte Forklaring, hvilken jeg rigtigt
nok ikke har fremlagt for at gaatage mig Bevisbyrden for Modpar-
ten i denne eller andre Henseende. Iøvrigt var det Localbuen ul-
ykke denne Dag uredelommende, naar ikke Modparten havde
endøbt Storahylsie Kermöafoss. Man fornemmer det ikke nok. Modpar-
ten gjør Storahyl, sydfor byggeplads Elliðaarnes (etc.!) flere hundrede Fam
fait oppe i Jorden Breedholts Landvurdering, efter Gudmundsens Forkla-
ring om Grundstykke: Altsaa er min nestaarfos Blesagrof, sie Stora-
hyl og sie den store Fos ved Gaarden Arbær. Ikke en mindste Fornuftsbe-
vis af Arbærs Grund ligger sie Storahyl, de har sit Navn af den dybe
Elöb, som den sydlige Elliðaa har udskaaret i Klippen ovenfor selve
Fossens Bassin; fra en ribbelen vogen Fos i den vidtagne og udfyldte
Elgdrøg, hvi Vandet falder i en skraanende Rifelsø, ved Lomb
som er med almaadigt Straanende Fortag (altsaa langsfra lodret),
som Bygrebet og Ødet Vandfald (etc.!) udfordrer, ned i Bassinet, saa
at det er aldeles uvigtigt, hvad Modparten gjør, at udenfor en Balen
fos Fos ovenfor Bassinet, hvor de ingen Fos er, og brugte jeg
dette som andet Usandt og ubevist. Det er ellers virkelig interessant
saa at læse den Uvidenhed af Modparten, som skal vise, at dette Bassin,
der, som han ved at alle ~~[illegible]~~ Localkundige bekjendt, ikke ligger
ved Gaarden Arbær, det ligger ved Gaarden Arbær, og ikke af den
samme Grund, at den ligger i nøiagtig Linie mellem ned Arbær
er altsaa Ødet udenfor, men den ligger ned i samme beliggende Ker
moafoss, som Modparten uvigtigt bruger saaledes paa Arbærs Ødet af
samme, som alle vilde se. Hvad forstaar det? Det er just nødvendigt at
forstaa, at denne eller hin Fos, enten sig Storahylsie eller anden Bassin,
ligger udenfor Arbær ned, den store Fos ved Gaarden Arbær, Storahyl
kaldet, fordi den ligger i selve Gaardens Meridian, hvi det er
selve Modpartens Mening. Ihvorledes det kan altsaa Modparten
paastaa noget i Arbærs Meridian liggende Fos i det den ikke kender
som indfiendsen, og som den store Fos ved Gaarden Arbær, og behøver
saa det at indtrænge sig lie forsøgt paa ved at forvirre Localbe-
vismidlet at ville sig privilegerede og udelukkende Lagfestei-Rettighed
ved hilbørlig Afstraaning alene paa Kirkjordens Breedholts Grund. Nei!

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saadant Navnes som dette Land og Modparten aldrig med nogen Følge gjøre gjeldende. Ordet „ved" i sine Ord betyder umiddelbart stødende lig Arbæ. Gaarden Arbæ betyder ikke Gaarden = Egningen paa Arbæ, og ved den ligger ingen Sø, men Gaarden og Grunden hendommer Arbæ, men Søen, der stor Sø ved Gaarden Arbæ er noget paa Arbæs Grund, idet mindste lige flaae Midtstrømslinie, og det ved Modparten ogsaa meget godt, at Arbæs Grund gaa flaae Nordside naae ud for denne „stor Sø ved Gaarden Arbæ." Grundgelsen i Modpartens Ord af Afskriftsgrundsen, fra den stor Sø ved Gaarden Arbæ, Storahyl kaldet, og indtil udenfor flaae Munding i Øen mellem Arbæarhofda", ikke klarligen, at Storihylur er, ikke mindre end Arbæarhöfði, som er en Del af Arbæs Grund, paa Arbæs Side nordfor flaae, medens Gelgjutangi og Storahylur maatte være udenfor i Forening paa Breidholts Side Øen for flaae, saafremt denne skulde være ment, hvilket ikke kunde finde Sted, se Forhen.

Jeg beviste saaledes i kraftigste Maade ved denne Modpartens Localkarakteristik og forlange af ham at bestemt og klart Land for, hvor Storihylur er beliggende, den „Storihylur ved Gaarden Arbæ, som Modparten Ejl Skøde af 1853 og Forpagtningsvilkaarene af 1828 §2 (Bilag 9 og N2) har bestemt som Modpartens vestre Afskriftsgrænse; jeg vedholder ham lige at have uigendrivelight og fyldestgjørende Beviis for, hvor Storihylur er andetstedes end netop der, hvor han øieblikkelig graf bredvad og sat Kerriðafoss i det forleggende Øiemeblad. Jeg protesterer kraftigst imod, at Forpagtningsvilkaarene af 1791 (Bilag N17) i denne Henseende kan gjøre Følge, naar det Document siger: „den stor Sø ved Gaarden Arbæ, Storahyl kaldet, og protesterer saamegt kraftigere, som denne Karakteristik er som Skiæl og Uriglighed forandret i de nye Forpagtningsvilkaar af 1828, hvor Storahyl er sat i Stedet, og endelighed Beviis for at dette er rigtigt, findes uriglight fremkommen i Fagnaldernes Ejl Skøde 1853, der netop kaldes Storahyl ofte, ligesom det andet veed vore Modsigelser, at udenfor Skora (= Skoraar) hyl og kunde paa ingen Maade betaae, at udenfor Skora (= Skoraahyl ved Gaarden Arbæ, som ligger et betydeligt Stykke derfra og ved Gaarden Breidholt

Jeg har nu klarligen vist at alle Dalleriierne, Omgravene og Ruinkredsene ere paa Modpartens Side udenfor hans Afskriftsgrænse, men ikke paa Contradictorens Side, og naar nu denne Fremgangsmaade sammenholdes med og støttes ved Modpartens Ruinkredse og Omgrave paa Contradictorens egen Grund Elliðaaen

(for Substituerer mulig Paastand) – de vil jeg ogsaa have udelukket
under Afsavn paa Contractantens Grund, de vil jeg ogsaa have ud-
lukket Ret til Jord en lille Bak, der forfalder Opspring paa Grunden og
gjennemstrømmer denne udmundende i Lapelven, Gjæl bøy, selv-
mørke, alsom forsanfort ingen Felde, intet Vandtøl paa fole Ellida
vatn og Hellesvatns Grund kan falde i anden Retning, end til Ellidaæl-
vene, fordet det af Contractanten nu fremlagte Præparat kan klar
ligen vælges og bevises – som saaledes udspringer i og gjennemstrøm
mer disse Jordes Grunde paa deres Vei til Havet (ad 1.).
Dette er saa
sagt Consequensen af Forbudet 3 Juli f. a., det beder jeg vel bemærke
– da jeg det ved som den Modpartens forlanger afsagt, som man siger
Hals- og Haands-Ret over Contractantens Liv og Fundens, trods
alt hvad Lov og Landsret siger til Beskyttelse for disse Rettigheder
og til Tilvejebringelse af Vagtvaldernes Afsavnings-Pligter, som er
den mere Rod og Grund for falsk Ved og dens Tage Afhænging
gjørelse. Jeg gjentager det endnu engang, at det alene er paa Grund
af disse Pligtapparater, at Modpartens Paastand er blevet lidt af
Vandmangel, da Contractanten ogsaa dennemde Vandet for at vande
sin Eng. Og at Vandstanden aldrig har været saa ringe, fole vaar Con-
tractantens Engvanding stod paa det Høieste, at jeg blev saaledes
den Gang som ellers have den fuldkommen passabel for Tag, hvis de
og hvor Flaaen Vandning maatte behøve sit naturlige Løb, og
og forøvrigt forhindrede ikke denne ved hans Afsavnings, for
Modpartens fortidelig indrømmet, hvad ligesaa vel som at vælge
med Afsavningsforanstaltninger og at Tage Tingvidne (cf. Bilag 4–5
ad 2 og N 6) at de har været Tag nok i Flaaen uden for hans Ind-
dæmninger, men ikke kunde komme op i Elven i Ydstens Ind-
dæmning, men den i Tilbygges Elv i Nordlaen fangede 25 Pd
Tag elven ved Kal eller Polendet. Begge disse afgjørende Ind-
hold dale vælge dog og bevise, at byggs Flaaen have været qvam ma-
xime passable for Tag lige fra Hand og til hans Indæmninger. Dette
har Modpartens ogsaa indrømmet og indrømmet ved fremledes
hans og paa hvilken Ret grund han har anlagt og procederet denne Sag,
nemlig alene og alle byggs paa hans udelukkende Ret til Afsavning og
gas – ikke at Tagene passage fra Jorden og i Flaaen uden hans Afsavnings
har lidt forhindring, men – at hans Afsavnings Dødretninger ikke
hans egen Formening ikke have hans det „udelukkende" Udbytte som tid
ligere. Jfr. Bilag N 1–2 cf. 4–5 ad 2 samt N 6.
Modpartens ikke ofte at Vandmangel i Flaaen er blevet forstærket for
hans Afsavnings, naar man lod Vandet løbe af Engen for at tørre den
op. Jeg siger: han beviste, at Vandmangel har været forstærket for Tag ved
Passage over Flaaen. Men Tagnoldene have dersom Tagen i

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

i Ellidaarlonen efter saa dennes nu skal faa begrundet at skye en Handvendingt veed det Vedrørende? Jeg begjærer Modparten at præsentere lovligt Bevis for begge Dele, og jeg kan der først erklære Retten om, at Contractantens Vandarbeider paa Ellidaarlonen efter Jagvaldsens Efterretning, den han har afhørt ved Retten 11 Dec 1853, og refererer jeg de Contractantens fri Jaus Ret og saa i denne Henseende i Overensstemmelse med Jaus. Lib Cap XXIV

Modparten erklærer det nødvendigt for usandt, at Ellidaarlonen har den Betydning paa Contractantens Grund. Det foreliggende Situationskort beviser det Modsatte, som i andre Mere, end Jagvaldsens indsigelser betraffende Contractantens Vandarbeider og jeg vorsøgte, Ellidaarlonen Leder a i og om Selvaln, b under Fossvallakleif fra Altthagavatn, c fra Gvendarbrönd efter Selningsungapoll paa Hellerkots Grund, e, fra Milnudalr (s. Möllerdal), og f, fra Sydrilak forenes mange ~~m~~ mindre Elve paa Ellidaarlons Grund, ikke Løb og Situation i Hellerkots og Ellidaarlons Summerlen, Ellidaarlon Eng, Damdæmninger og Vandledningsdæmninger, som forbuddet 3 Juli f a gjelder paa, og Lagelven vedblivende Løb ned til og igjennem Arbær Grund, rundt om Arbær Holmen fald ned til Storakyl ved Arbær ~~Grund~~ Grund s. den store Sø ved Gaarden Arbær - og disse Jordes Summerlen over for Arbær Lillemelur ved Reykjakot paa Nordsiden og Breidholts Grundstykke over for Bustadir, Alftnesengaarden og for Blesugrøf paa Østsiden af Ellidaarlonen m m. Jeg haaber ved dette Situationskort tydeligt at vise, hvad Modparten har forsøgt at gjøre den dansk Ret Bevis om, de store ved Localitetens, som forbuddet 3 Juli indbefatter, og jeg paastaar, at de lagde Hensyn fritil om alle til at uskadeliggjøre Jaus Jagvaldsens, som gravet ned af Luften og stridende imod procesliges Anordninger, saa dog fradangaaende uvidtløftige Jagvaldsens Overskrivninger, lig Sumpe og paa forhaandsregjerne fremed og reserverer mig at saadant ikke i mindst Maade forsygter eller ikke Jagvaldsens Jaus Bevisbyrde. Dårligt vise Situationskortet at det er afholdt med Omhyggelighed og Flid, saa at jeg haaber at Modparten ikke i mindst Maade insinuerer det.

Modparten søger paa alle Maader at snakke det om Contractantens Vandarbeider af mig dubiøst, med Udtrykkelse af den paa disse Sortag under anvendte Ekskavering, som nu er gjort aldeles usynlig bringende og uagtet forhen, hvor ved han da forudsigelig det store Cab og Stad igjennem forbuddet af 3 Juli f a, hvorved det var formaalet Contractanten at fuldføre og vedblive med sine Dæmninger, men ogsaa (sic!) om fugne Udstrekning, som mere Grønnegl og Forskjellige drap, hvor Contractanten forinden forbuddet Nedlæggelse havde haft Lidighed til at vande fugen, og hvor han igjen paa Grund af forbuddet maatte vedføre med at vande Sommer s. s. Alt hvad Modparten siger herom, det mundet ud om Contractantens Hensigt med sine Vandarbeider, som ikke var de mest storslaaede og hans baaret en utvivlig stor og hurtigt indvundet Frugt, ikke i samme Grad Modparten Gjenstand med Localitetens, som hans fuldstændige Uvidenhed om hvad han gaver sig af med at snakke om, det vil sige: en riglig fugvanding, og hans Ondskab og Dumdristighed i uden al Skjønt at bestyrke

sin Modpart for at have haft stille Gjeslighed og ond Ju med hans Fugvanding forelagde. Dette med andre Mere vikser Forvalterne af Jagen paa hans Vide og af hans Procedere i sin Alhed, medens han paa den anden Side er saa vingelindet, at han føler sig foranlaadet ved Udryddet: at bræde en Anden sin Fordel, sin Ret, eller Ordens: Æræ, Æræsdomme [Efter Oversætterens Fugvanding, Fugvanesdom, i det gamle Lovsprog = Udgantning. Overs. Anm.] osv., og selv Jagvolderen siger om sin Modpart (Contracaranten), at han ikke kun aabenbar forelagde (med Hensyn til Fugvandingen) andre lade en saa vel voldsomt fiendeværen, efter Jagtforordningen N.6. Dette er Tegnet med Alt hvad Modparten vedtager i denne Retning, og paastaar hans Uvidenhed, begrundet til at Contracaranten har den Hensigt med sin Fugvanding, at krænke Jagvolderens Rettigheder, (dennes modificeret, skal jeg tillade mig at fremlægge den dansk Fugmuses eller Vandaabriderens Forklaring, med Mands, der efter det Kongelige dansk Landhusholdningsselskabs Foranstaltning og efter Præsidenten ved Economiske Selskabs Tagning blev hidsendt til Landet i afvigte Foraar for at i Landet at indføre Fugekultur og Fugvanding. Denne Forklaring indholder, som jeg haaber, Læseren, at det i ethvert Hensende er saadet vanskeligt, som jeg har anbragt ved Contracaranten Fugvanding, og den Skade paa Fugens Production og Fordel drat som han har lidt ved Forbudet 3 Juli f. A., og vil lide saalænge som Staar ved Magt; jeg vedbliver Modparten til at angive og bevise de Fund[1] i denne Forklaring indstrøet[2], som han maatte ville drage i Tvivl, og forbinder mig, om fornødent, at føre Vidner med Hensyn til disse vorne Fund[3], Contracaranten Skadeserstatningskrav. Jeg skal altsaa bemærke, at jeg vil tilraade Modparten at læse „Anvisning til at nel indrette Fordampe af Jens Christiansen. Andet Oplag. Kjøbenhavn 1847"; der vil man lærer Forarbeid og Sammenrøre indtil Midten af Juni Maaneds (d. Tudlie den sidste Del af Juli Maaned) 8 Dage for Fugvanding, ligesom ogsaa den sidste Del af Februar efter Jøfø-ster, og netop i denne Tid forsøgte forbudte Contracaranten ab, at skaffe sin Fug. Paaberaabe Modparten sig endvidere i Fugvandingen, han forstaar den ligesaagodt som han forstaar at nemme Lægen til at gaa op i Elledalerne! Modparten vil videre, naar han betragter det af mig formelagte Situationskort og vaerstem Elledaalens Fug og de sandsynlige Samme beliggende Ødemarker, som dannes af Dette aabne Elledalerne, hvis Løb passeres ved Ret og den Fordybning som opstaar af Ridsøerne, der ligger 1-2 Alnelanger under Fugen, overbevise ved, at der vil udfordres mere end 3 Fødemarker til med knap den Halve eller i det Største 2/5 af Elledalerne Vandmasse – uforøvrigt Det Dræb for Contracaranten aldrig indholdt – at vedsende den hele Fug, for i ligesfold at bekæmpe den Vandmasse og den Gødning og Ler, som fra Vandet lid har opsamlet sig i Vandet, og som er saa overmaade gavnlig og frugtbargjørende for Fugen til at

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

forøgr Grønsagen, idet samme billige dobbe Møgfel og ikke med
Rauögt vestaand Tørv i fugtig, ligesom jeg ogsaa kan formode Mod-
parten, at det ikke alene er denne fugtvanding, som forbedret 3 Juli
fra er ødelagt og udlukket Contracitanten fra, men billige andre
steds fra med paa Elledaalens Grund, ikke nærmere Rauðhólar paa en
for Rodning, som ifølge i Holmen med Arbor, fra de med Commissions
i Lagsloven kunne vande 100 Tønder Land, og nik jeg kunne pro-
ducere en fullkommen, som beviste dette saafremt det måtte be-
nødtes af Modparten. Jeg troer derfor, at det nytte austen Mod-
parten bedre vil at vente til den Stad og Tab, som han paa alle
Maade, foranledet Mangelbetalingen Dagen, og det i Sandhed aldeles
urimelig har forvoldt Contracitanten ved forbuddet 3 Juli f. a.,
saaledes som jeg i det Foregaaende har fremført, og ved det ikke Dag-
maal, som skal retfærdiggjøre Forbuddet, fuldt det aldrig kan, ved
ved det samme Dagmaal at fåe Ukiele Ukie med, dette andre
Ord, saaledes som han gjorde i sin Continuations Deduction i Anled-
ning af den Cardilsfilde, jeg har paastaaet at forbuddet af 3 Juli f. a.
havde forvoldt Contracitanten. Jeg synes at han indskrænker kun lad
sig nøie med selve Anfraadet af forbuddet uden for Contracitanten og
Juli raade jeg ham i al Venlighed, idet jeg udlegger saaledes
om, at den skarpe i hans Continuations Deduction N. 6, der begynder
med: „omnia jam finem" indtil: „udlegge en saadan Paastand", bliver
forsaaidt den baade er usømmelig i Communion, der er stilet til den
ærbødige Ret og fightelig at udsalle Contracitanten, recertificerede og Mod-
parten derfor ~~ydelig anfald~~ tilbørligen anfal. Forøvrigt har jeg ingen
Ord for saadan Procedure af Modparten, som det ingen anden Grund har i
denne Sag end at forfølge Contracitanten med Foraarsmelse og Ar-
sinuationes, med sit egt mere Vind (sic.!) brave Tankemaade og An-
standighedsfølelse end for Contracitanten – andre end de som Asgrimur
Thorkelli, Søn af Asgrimur Elledagrimsson, forduen gjorde om Egolfur
Bölverkson og hans Parti, de forsøgte at unfortælleggjøre Anlegget
af Mordbrandsagen: „Ef den Ordsag er saaledes, at de ikke vilde sige
noget Ondt" Njála Cap. CXLV

Jeg bruger det som aldeles irrelevant, hvad Modparten anføre til Ret-
fordeggjørelse af den af Sagen antagne Villighed for den Contracitanten
tilkommende Skadesløsholdelse i Anledning af Forbuddet 3 Juli f. a. At
Modparten fåtig kunne udgive en aarlig Afgift af 100 rd. for forderne
Arbin og Bustad for Landsidernes Ost og Vest som ikke kjende lieder
den, at vel Aas ad Gangen, er saadant ingen Maalestok for forde-
nes Værdi, det disse vilde bygge komme i saadan Forringelsestilstand
– det er notorisk – at de nyere vilde kunne bortfæste for samme
den for en middelmaadig, endsige fåe Afgift i Forholdet til deres Ma-
trikuler ingesum, end den er (sic.!)

Hvad Lagstrand angaar, da er det intet i denne Sag en lis sub judice,
intet hvad Modparten bør beise, at han har det lie at indrette sit Fiske
saaledes, og fåtes den Forskel af det, som han paastaar at fåe, og kan
det derfor aldrig anses for betryggende og laglig Villighed i denne Sag,
men det ikke tilbørligen er ubehøftet; det beder jeg bemærket i forbin-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dels i under det dette punkt betroffende tidligere Anbragte.

Hvad nærmere angaar Modparten's Fordring paa Skadeerstatning for Contracitanten for den Pilde af Lapfangst, han vil have lidt, bemærker jeg alderede tilforhen jeg ingen saadan Skade, eller stridig Skade, som jeg ifølge Loven kan tilgiglied at erstatte, men der er ogsaa af alt dette klart, at Modparten's Fordringer gribes af Luften, idet han regner det Tab, han i en kort Tid vil faa lidt i Lapfangsten ved Contracitantens Landingsmaade, hvor ved Udbytte af denne Lapfangst ubetydeligt for fele Aarene. Det staar altsammen gnetnder og begrundet for Modparten, naar Talen er om Skadeerstatning, ligesom naar Talen er om Hvalrosser for hans Afsparring af Lapskaren. Hvad forøvrigt angaar Skadeerstatning til Contracitanten for Modparten's Afsparringsforbud ligesiden ~~18~~ 6 Juli 1863 er nærstaaende med Indtægten af 4 ism., som han er fremkommen saadan Fordring paa Skadeerstatning for jeg er nærstaaende med Continuation contra-Afdøvning en ~~indskrevet~~ i min Deduktions indlæg N 23 – skal jeg indtil videre lade mig nøie med at henvise til denne Motivering og Paastand og ikke for beholde mig nærmere at udvikle samme, naar Modparten har given Anledning dertil. Jeg skal imidlertid alt nu henlede Opmærksomheden paa, at naar Modparten i sin første Deduktion calculerer og regner paa, at 2–3 Uger Lapfangst i afsigelse Pommer har beløbe sig til 482, saa bliver min Fordring paa Skadeerstatning i Tilfælde N 23 langt større for lav end for høi.

Saaledes henvent accepterer jeg iøvrigt imod alt Usandt og Ubestemt i Modpartens Continuations deduktion N 16, henseende til min forudgangne Contradeduction og Tilfælde N 10 og 23 og de sammesteds nedlagte Paastande, gjentager min herover anførte Paastand om, at den for Contracitanten forøvrigt fremsatte i Modparten's Indlæg: „omnia jam finita – ikke skal ændre sig for at lade sig Paastand indlægge" bliver modificeret, saaledes at samme aldrig kommer Contracitanten til Forklinelse, men at Modparten ikke under en passende Tiide for saadan Forudmelse – og udlader Dagen til Dom med Reservation.

Reykjavik 5 Jan 1870

ærbødigst Jon Guðmundsson

Til
Gullbringu og Kjós Øystæls Skrivt

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Øystæls Skriverkt 6 Jan 1870
A Thorsteinsson
cst.

N 26.

Udskrift
af Hæsterets Domprotocol i
Sagen N 3/1867 Købmand Ritchie & Søn og Firma af Kepp. og Langaness
contra
Købmand H Th A Thomsen. Stævning dateret
22 Marts 1864

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Islandske Landsoverret 27 April 1863 afsagt Dom i en Sag betræffende Ritchie & Søn's Klappes m. m.

Denne blev i Høiesteret Onsdagen den 20 April 1867 afsagt saadan

Dom:

Efter Stadfæstelse procedure for Høiesteret, og da der mangler Sørg til ex officio at kende Underretsdommen ufuldstændig, bliver det alene at afgjøre, om det under Sagen omhandlede Forbud af 10 Juni 1862, der allerede med den indankede Domkjendelse er ophævet, efter Islandske Kaufmænd ogsaa i øvrigt bør ophæves, nemlig forsaavidt det er rettet imod den i Danmark omsatte af Ritchie & Søn anvendte Fiskemaade.

Det maa indrømmes af Klappes, efterhaanden i saa henseende indankede Omstændigheder, idet den tilladte for ophævet Forbudet, forstaaende, ikke af hans Ret til at fiske Lax i Vidó Fjord udfor dens Grund, nord for Gelgitanga, men ved Udøvelsen af denne Ret maatte nødvendigt under kastes Forskrifterne i Jordb. Landslovbalks Cap 56 om, at „Ingen maa spilde Vidr for en Anden", og at fremdeles det maatte bringes i Raad at vide om, saafremt man, uden dog saa at Fiskeri kunne gaa ved efter hver Aa, skulde forskaffe maatte anvendelige uden Ulempe, om de en Anden Fiskeri stadende Indretninger anbragte i selve Aaen, eller i Fjorden nærmest dens Munding. Efter procedure i de foregaaende Instanser i Forbindelse med de fremkomne Oplysninger maa det imidlertid antages, at de af Ritchie & Søn udstillede Garn, saaledes som de nær anbragte under vore den Aaen, afskaffen Laxen fra Fjeldgaarde og i Elvedalen, efter de stedlige Forhold og Garnene Beskaffenhed maatte betragte at Laxen, selv naar den var fangede i Garnene, dog ikke gik op i Floden, alle i alfald kun gjorde det for en saa ringe Del, at det ikke fra old gammel Tid nødvendig, Indstemme af Langeudlitsøder, Laxfiskeri maatte betragtes som forbudt. Det maa derfor billiges, at Overretsdommen ikke er anset det paa klagede Forbud for ubetænkeligt, forsaavidt det maa anses rettet imod den af Ritchie & Søn anvendte Fiskemaade, og da der ingen subsidiair Spørgsmaal fra Islandske Side er fremkommen om nærmere Bestemmelser angaaende Forbudets Omfang, vil Domme, med hvis Bestemmelse om Processens Omkostninger det maa forblive, efter Indstevnte Spørgsmaal nær at stadfæste.

Thi kjendes for Ret:

Landsoverrettens Dom bør ved Magt at stande. Processens Omkostninger for Høiesteret ophæves. Til Justitskassen betaler Islandske 5 Rd.

Conform Høiesteret Domprotocol

Malling Holm

Det ovenstaaende Gjenpart bekræftes at være et ordret Afskrift af i Alleligelydende med den mig forevist Original, det blier fremdeles efter min nærværende Collation notarialiter attestert.

Reykjavik Notarialcontoir 15 Dec 1869

Collation. Attest 12 kr. Stalling Rm betalt

A Thorsteinsson (L S)

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Retsarkiv 6 Jan 1870

A Thorsteinsson

(L S)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

N 27

Uddrag
af „Diplomatarium Islandicum"
udgivet af det islandske litterair Selskab
III
Kjøbenhavn 1862

128

(1234)

Maldag angaaende de Marie Klaster og Dele paa Vidö hørende Eiendomme paa Thorvaldur Gissurssons Tid.

Af denne Optegnelse fremgaar, at den er forfattet nogle Aar, dog ikke saa lange, efter Oprettelsen af Vidö Klaster, idet der nævnes alle de samme Mænd som i Klosterets ældste Documenter, og alle Samtidige. Vi anslage derfor at den er forfattet i Thorvaldur Gissurssons sidste Aar, og det vise, at Klosteret allerede paa dette Tidspunkt besad betydelige Eiendomme. Alle de her anførte Eiendomme og Servituter befinde sig imidlertid i Kjalarnesthinget uden Tvivl udenfor samme.

De fleste af de Mænd, der anføres som Klosterets Velgjørere, er bekjendte af Klosterets andre Documenter. „Magnus Gudbrandsson" er Magnus den Gode af Thingvellir, Søn af Lic Thorvaldur Gissurssons (cf. N 99 - 124). „Hámundur" er udentvivl Hamundur Nikulaussons, der omtales i et andet Document her foran (N 125), og har vist ligger nærmest ved Land i Nubolandet af Vidö. „Magnus Biskup" er Biskop Magnus Gissurssøn, Broder til Thorvaldur († 14 Aug 1237, cf. 117). Sterkár Sveinbjarnarsson er den samme, som foran er omtalt (N 123).

Dette Dokument er ho efterfølgt efter Maldag, bagen fra Skálholt i den Arnamagneanske Samling N 263 i Folio, Side 106-107, cf. N 49 Side 252-255, i Øjeblikket for alle Vidö Klosters ældste Documenter, med Randbemærkning: „Gamme Maldag".

Marie Kirke og Klosteret paa Vidö eier Vidö frit og frels af alle Servituter.

Den eier Grund paa Kortolfsstadir og saalunde og paa Blaskarstadir.

Magnús Godmundarson gav Klostret Sæterstade i den øverste Thormodsdal, og Græsgang for den hele Creaturbesætning saavel Vinter som Sommer.

Klostret eier Fjeldfallet for gulde Faar (v. Creaturer) i Skardskinn. det eier og 1/2 Ellidavatz Grund og Vatnsendis hele Grund med de Veider og Goder, som disse tilhørende have. Klostret eier og Kleppurs hele Grund og den halve Laxefangst i Ellidaelvene overfor Laugarnes Eiere. Hámundur gav Klostret den Holm, som ligger i Ellidaelvene nedenfor Vatnsenda-Holm. Biskop Magnus gav Klostret den syvende Del af Hval- og Trædrift paa Hvassahraunes Grund. Thorlakur Bergthórsson gav Klostret hver attende Val (Hval = 80 α) af Hvaldrift i Grindavik mellem Ranga gjögur og Valagnupa, naar Driften er 24 Vætter eller derover, og skal hele Tyngden vejes, saavel Been som Indvolde.

Sterkár Sveinbjørnsson beholdt Klostret med Hvaldrift mellem Krauernesgjarnir og Kolbeinsskorur, hver fjerde Val af Hval, stor eller lille, men Opsidderen paa Krýsuvik skal være pligtig til at gjøre Hvalen fast, at den eiborlskyller af Søen, og sende Bud til Vidö inden trende Solemærker

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Maldag vun Reid i Elledaelvens og Gjam — Erkning af Gufuesinges Vikmænd (Reykevikianer) og Nesmænd.

Maldagens efterfølgende Skalholts Maldagsbog i Arnamagneanske Samling N 263, i folio, Side 107 (cf. 49 foran), som den anføres blandt Vidös gamle Documenter.

Angaaende Lagskriet: Elledaelvens udfalder denne Maldag adskillige, som ikke, forøvrigt Lagskriet er blevet dømt paa Maldagens Ting. Efterhånden har man den, at trække ned Gjarn i Flommidtergrøn ved Langvaden og Ebbe, vesfor Gjerde i Vigen og ved Flomme Vande, undtagne alle ovenfra Øster og Catchere til Lagskriet.

Ovenfor i Maldagen nævnte Mand var bemærket af Thormodur Svartson sandsynligvis er den Thormodur af Gufunes, fader til Svarter, der nævnes i Arne Biskops Saga 1 Cap og var i et Skiftefælleskab med denne, saa ledes som det fremgaar af følgende Slægtregister:

Gudmundur Grit af Thingveller —	Svarter	—	Hamra-Finnur
d. 1216 m. Solveig Dattr af Jon Loftson			
Thora, Thorlaktur —	Loftur	—	Gudrun, Bjarn
Gissur Isl. Biskop Arni Thorlaksson f 1237 † 1298 — Asbjørg —	Helgi		Thora — Finnur af Selvog
			Thormodur af Gufunes
			Svarter

Loftur. Bjarni. Magnus. Biskop Arni Helgason			
Præst Præst.			

Den anden i Maldagen nævnte Mand er Styrmir, og er det foran bemærket at denne er Præst Styrmir Karasson den lærde. Af det foranstaaende Slægtskab synes at kunne slutte, at Styrmir er selv Forfatter til Maldagen. Det er klart af Biskop Finnurs Hist. eccles. Island. IV. 83, at han ikke har haft den syn til denne Maldag, som han benytter Vidö Klosters ældste Historie.

Maldagen viser tydelig vun Tiden for sin Tilblivelse, idet der siges at den er forfattet den første Aarhundrede i det Seculum; det er tydeligt, at han ikke kan være Talt om et Aarhundrede, nemlig om et Øl- eller Maanseculum; men Aaret 1235 er første Aar i et Maanseculum (Gyldendal I) og er det derfor ikke uden Sandsynlighed, at Maldagens Forfattet i det Aar Ni han forudsat, at Lagmanden Thorvaldur Gissurssøn døde Aaret i Sverrin, og anført Grundet for, at han vil i sin Tid have nævnt Klosterets Ødelæggelse, men efter hans Dødsfald blev Klosteret uden Efterfølger og han da vil Biskop Magnus og Snorri Sturlusøn bestemt Præsten Styrmir til Efterfølger og han da forfattet Klosteret som Prior indtil sin Død dag 1245, medens Skalholt Biskop har blot af Navn været samme Ebbed.

„Klostret paa Vidö og Kirken paa Laugarnes eie Halvdelen af den hele Fangst i Elledaelvene, de skulle ogsaa ~~den~~ bestride den halve Bekostning, naar Elvene afdæmmes, eller deres Vande omleder, og tage Halvdelen af de Fiske, der fanges, overfor de andre Eiere.

Ti Trække-Ebber indtræffe som oftest hver Søgne-Uge, og deles disse saa ledes, at Thormodur Svartsøn eier to uberskaarne Ebber i begge Elve, men af de kloversblevne eier Klostret og Laugarnes Kirke Halvdelen, og endydermere 3 Dele og Nesmænd 3 Dele for det Halve i Østerelven, Vikmænd

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

eie 5 Ebber i Vesterelven, men Fjerdedel i Østerelven

Med Hensyn til Gamtrækningen er bestemt, at de, der have sidste Trækning en Sommer, skulle have første Trækning den næste Sommer, men de Første komme næste Sommer til medtørste Gamtrækning; Gufnesinger, Vikmænd og Nesmænd skulle skiftes til at begynde Gamtrækningen, hver sin Sommer; Vikmænd skulle trække efter Gufnesinger og Nesmænd efter Vikmænd. Den, som vidsk have Ebben skal ikke fortsætte Trækningen lougere, end indtil Vandet er i Begreb med at stige; Ved Ebbe og Flodskifte paa Helligdage skal Gamet bortkøres af Stranden, hvis det er anbragt samme steds inden Helligdagens Indtrædelse, eller Vandskiftets Indtrædelse paa Søgnedage; tre Ebber skulle ligge for hver Helligdag, der indtræder om Eftermiddagen, men to for alle øvrige.

Da denne Maldag blev nedskrevet skulde Vikmænd begynde Gamtrækningen, og var det dengang første Vinter ich Seculum, den Sommer da Skyrmir overtog Bestyrelsen af Vidó."

Indlagt i Gullbringu og Kjós Øystfjelds Fogeriet 6 Januar 1870
A Thorsteinsson

№ 28

Vidnesbyrd.

Omsvarstimanden med Opfordring af Jr. Assessor B Sveinsson af Elliðavatn kan jeg med den bedste Samvittighed afgive efterfølgende Forklaring om Grændskjel mellem Jordene Breidholt og Bustaðir paa Selvamarkes og om forrige Lagskrivers Ret til det Øe, jeg var domicilieret paa Breidholt

Jeg kom til Breidholt i Januar 1818, 7 Aar gammel og lev der fra Foraaret 1826

Grændskjellet mellem Breidholt og Bustaðir var: Østlandsmiren, som ligger op fra Elliðaarnes Vestfor Blesugrof og Brekuengi, forøvrigt under Kirkeblev slaaet Græs fra Breidholt, men aldrig fra Bústaðir. Kermóar, af ryglende Steppeland og Myrjord med Grødgarlin, ligger Øydast for Skorarhylur, derudøste Nor i Elliðaarnes Østfor Blesugrófarmel, men Vestfor den saakaldte Hvarfmýri og nord og nordvestfor Grafamýre, og fór utvivlsomt til Breidholts Grund

Ellidi var min Onkel Aar 1818–1826 fandt Klubmand Scheel Lagskriver i Elliðaarnes i Forgaarding, og lod han Opsidderne paa Breidholt, Bustad, Arkur og Arbær aarligt arbeide med Fiskeri, imod at de alle tilsammen skulde som Arbejdsløn halvdelen af det Saaledes, i alt Fald i Øydalen, naar den var bortledet og saaledes jeg kan minde – ogsaa i Nordalen. Jeg kan med saa megen mere Sikkerhed vidne herom, som jeg i min yngre Aar paa Breidholt ofte arbeidede med Fiskeri navnlig i Øydalen, naar Pollen (Damen) udtappedes, hvorjeg med andre Drenge blev brugt til at krybe ind i Klippegrotter for derfra at drive Laxen ud i Pollen, efterat Floden var løbet bort (udtappet)

Jeg ved, at Bónnes af Gudmundur og Helgi af Bústaðir, Jon af Arkur og Ingimundur af Arbær, de alle var af ligeaarige Alder som jeg, kunde, saafremt de endnu er i Liv, bekræfte det, som jeg

Dette mit Vidnesbyrd er jeg villig til at bekræfte med min Ed, naar forlanges

Lillakrum i Arnes Øystfjelds 6 Nov 1869.

Th Gudmundsen
Landsraad
(L S)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Tinglæst i Gullbringu og Kjós Sýsla Skrivstofu d. 6 Januar 1870
A Thorsteinsson

№ 29

Vi undrskrevne, jeg Sigurður Gislason og Björn Gislason af Kröggólfsstaðir, følger og afhænder med dette vort Skøde fra os og vore Arvinger, uden Vederlag af Udlösningsret, vor fuldkomne jord Arbær, beliggende i Mosfellsveit inden Kjós Sysle, af Ografs 16d gammel Matrikel, til Sgr Sæmundur Sæmundsson af Reykjavik i Elfus og hans Arvinger til vindelig fiendom og Disposition fra nu af for accordret Köbesum 700-syv hundrede Rigsdaler.

Jordsolgeren vil med alle Rettigheder og Friheder til Land og Vand, til den ydrste Grænse, som det fuldkomne dokument, der afleveres til Köberen, lovligen giver. Jordsolgeren bygfælleder til nästkommende Sankt Pétur 1869 med de sædvanlige Sumarlaisbygninger og Sumarlaisgjælder.

Omrørende Köbesummen erlægges til nästkommende Sankt Pétur, inn Landskylda, 80 alen, fem Köbesum

Til Bekræftelse vore Underskrifter og Segl i 2 Vitterlighedsmænds Overværelse
Reykjavik 1 Marts 1869

Köber
Sigurður Gislason (L S) Björn Gislason (L S) Sæmundur Sæmundsson (L S)

Vitterlighedsmænd
Arni Jónsson Sveinn Þorsteinsson

Min Arve og fiendomsret til halve Jorden Arbær i Henhold til vore Vitterlighedsmænd Dokument, der er en vedlagtende Gjengivelse af det originale Skøde, overdrager jeg herved til Assessor Benedikt Sveinsson af Elliðavatn og hans Arvinger indad at han erlægger det halve af Köbesum, altså 350 Rd. tre Hundrede og halvtredsindstyve Rigsdaler

Til Bekræftelse under vore Underskrifter og Segl
Reykjavik 2 Marts 1869.

Sæmundur Sæmundsson (L S) B Sveinsson

Vitterlighed
Sveinn Þorsteinsson Arni Jónsson

Tinglæst i Reykjavik Kjöbstads Forligelses commission 7 Sept 1869
A Thorsteinsson

Omstående Köbesum for halve Arbær i Mosfellsveit, 350 Rd, er mig betalt
Reykjavik 30 Juni 1869
Sæmundur Sæmundsson

Jeg Undrskrevne giver Assessor Benedikt Sveinsson fuldmagt til at forfølge Arbær i Mosfellsveit Ret til Capitalen i Elliðavatnsmen, som var det var mig selv, ved sig ved Forligelses og Pagts Tilbringelse for Domstolene
Reykjavik 2 Marts 1869.
Sæmundur Sæmundsson (L S)

Tinglæst i Reykjavik Kjöbstads Forligelsescommission 7 Sept 1869
A Thorsteinsson

Almægtige Gjenpart i Alt er Ord lik andlydende med de mig forevist Originale Skøde hvorefter nærværende Collation notarialiter
Reykjavik Kjöbstads Notarialcontor 15 Decb. 1869
Collation og Attestation 12 Rd. tolv Skilling A Thorsteinsson
Anm. betalt A Thorsteinsson

Tinglæst i Gullbringu og Kjós Sýsla Skrivstofu d. 6 Januar 1870
A Thorsteinsson
Sk.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

N 30

Arni Jonsson, Opsidder af Kirkejorden Breedholt, Olafur Olafsson, Opsidder af Jorden Vatusendi, Benedict Sveinsson, Opsidder af Jorden Ellidavatn, Grimur Olafsson, Opsidder af den Statenkassen tilhörende Jord, Holmur, Jon Haldorsson og Olafur Haldorsson Opsiddere af Jorden Ellidakot og Eyolfur Markusson, Opsidder af Jorden Arbæ, stævner hiermed vor Underskrivne Hr Kjøbmand H. Th. A. Thomsen af Reykjavik til med 5 Rdlrs Mulct fra indeværende Stævnings lovlige Forkyndelse at fjerne Laxeveiet af Ellidaaen, de af samme stedse anbragte Tværdæmninger, som imod Loven er til Hindring for at Lax og Foreller kunne gaa op ad Elven til os Ovenforboende.

Stævne vi Dem en lovlig Stævning, og sætte under dette Document, som er skrevet paa Ellidavatn d 4 Juli 1863, vore Navne og Segl.

Arni Jonsson (L.S.) Olafur Olafsson (L.S.) B Sveinsson (L.S.) Grimur Olafsson (L.S.) Jon Haldorsson (L.S.)
Olafur Haldorsson (L.S.) Eyolfur Markusson

Aar 1863 Mandagen den 6 Juli Kl 1½ fm har vi underskrevne Stævningsmænd i Reykjavik Kjöbstad forkyndt foranstaaende Indstævnelse for Kjøbmand H. Th. A. Thomsen personligen paa hans Contoir. Dette bevidner vi i Kraft af vor aflagte Stævningsmands Ed med vore Underskrifter og Segl.

Gebyr 36 β tilsammen og for Skilling Reise A Gislason (L.S.) A Arnason (L.S.)
betalt A Gislason A Arnason.

Foreviist paa Sysselcontoiret i Hafnefiord den 13 Juli 1863.
Clausen

Fremlagt i Gullbringu og Kjosar Sysselsret den 6 Januar 1870.
A Thorsteinsson
cst.

N 31.

Jeg Undertegnede, N Jörgensen, som ved Foranstaltning af det Kgl. danske Landhusholdningsselskab har opholdt mig her paa Island siden i Foraaret for som Engmester at virke til Engvandings Forbedring i Landet, hvor Engvanding aldeles har været ubekjendt i ingen synderlig Udstrækning, og har i Sommer i Höisten efter Anmodning af Hr Assessor B Sveinsson paa Ellidavatni taget de Arbeider i Öiesyn, som han har udført paa sin Eng, og kan paa Assessorens Opfordring give følgende Forklaring:

1, Opmaalingen af den hele Vandning af Engen udgjör circa 250 Tönder Land
2 De opførte Dæmninger af Jord have en Længde af omtr. 300 Favne i Længde, fra 1½ til 5 alen i Höide og 3–6 alen tykke og er forbundne med tvende Slusser.
3 Formaalet med disse Dæmninger, hvis Bestemmelse er at opdæmme Vandet fra den udenfor Indsöen over Engen, hvor det har en fölgelig fordelagtig Indflydelse paa Græsvæxten
4 Hvad dette Assessorens Anlæg angaar, da er jeg af den Mening at hans Opdæmning har været særdeles gavnlig for Engen, ligesom jeg maa erklære, at jeg intetsteds, hvor jeg har været paa Island, har forefundet noget Arbeide i Retning af Engarbeide, der kan sammenlignes med det af Hr Assessoren paa egen Haand udførte Engarbeide og jeg maa med Fornöielse bevidne, at saavel dette Arbeide, som de Bygninger af hin Gaard, som han alt af Ny har opført, vidne om en betydelig Dygtighed hos ham, der efter hvad jeg har hört og erfaret er som den Mand, der ingen Bekostning sparer, hvor det gjelder om at forbedre sin Eiendom.

Orebak 23 December 1869.
N Jörgensen

Fremlagt i Gullbringu og Kjosar Sysselsret den 6 Januar 1870
A Thorsteinsson
cst.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

N 32

Vi undertegnede vitterligt, at vi ved Skiøde af 1 Marts 1869 til Sr. Sæmundur Sæmundsson af Reykjakot have afhendt, ligesom vi herved afhende have ret til at gjøre Haderstatning gjeldende imod Jørgen and H. Th. A. Thomsen af Reykjavik, idetmindste fra dentidspunct af 4 Juli 1863, i Anledning af at have tvungen dommen af Elliðaánum og saaledes ødelagt Lax- og Sørøllefangst paa Arbæjar Grund.

Skröggulstaðir 23 Dec 1869.

Sigurður Gíslason. Björn Gíslason. Til Vitterlighed: Bjarni Þorláksson Gíslason

Til den vanvidende Ret til Haderstatning for fald Arbæjar Tilkommende ved Jørgensen af 2 Marts 1869 og i Overensstemmelse dermed afhendt til Ærværdige Asgeir Þorsteinsson af Elliðavatn, erklæres herved.

Reykjakot 24 December 1863.

Sæmundur Sæmundsson. Til Vitterlighed: Bjarni Þorláksson Gíslason

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýslu Retsmøde d. 6 Jan 1870.

A. Thorsteinsson cst.

N 33

Herved erklæres, at jeg som Ejer af Reykjakot i Aaret 1863 har afhendt til Overretsassessor B. Sveinsson min Ret til Haderstatning for Jørgen and H. Th. A. Thomsen af Reykjavik i Anledning af at han ikke bortlejede min Ærværdige af Laxaarne i henhold til Dommen af 4 Juli s. a., saaledes at Lax og Sørøller ubehindret kunde passere og til min Eiendoms Grund.

Elliðavatn 26 December 1869.

Sigríður Þórðardóttir. Til Vitterlighed Jóhannes Oddsson. J. Bjarnason. J. Einarsson med paaholdende

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýslu Retsmøde d. 6 Januar 1870

A. Thorsteinsson cst.

Paa Clauzens Vegne mødte Organist Guðjohnsen, som forlangte Forstand til at gjøre Tilsvar og Dokumenter udlaante. Retten beslutte den begjærte Udstand til 2 Febr. K. 12 Middag og udlaante Dokumenterne N. 33 incl. Retsforhør.

A. Thorsteinsson cst. P. Guðjohnsen. Jón Guðmundsson

Skúli Magnusson. P. Jónasson.

Aar 1870 den 2 Febr. blev Gullbringu og Kjósarsýslu Retsmøde holdt paa Byfogdekontoret i Reykjavik og holden af Cancelliraad Land- og Byfoged A. Thorsteinsson som Retsdommer, hvorved i Overværelse af Skúli Magnusson og Pétur Jónasson som Vidner blev forelagt

Sagen: Jørgen and H. Th. A. Thomsen

contra

Assessor B. Sveinsson

Paa Jørgen Clauzens Vegne mødte Organist P. Guðjohnsen og forklarede at han til Sagens Oplysning behøvede at føre Vidner, og ønskede dette afhørt idag.

Paa Sagførerens og Contraadvokatens Vegne mødte Overretsprocurator Jón Guðmundsson og gjorde det paa Retten bekjendt at vi ikke have noget imod Vidneførselens Foretagelse uden special Varsling, forudsat at Modparten forsit Vidkommende fraholdt special Varsling, uden det kan tilføres at han under Sagen maatte finde Vidnesbyrd foranledet, hvilket Modparten samtykkede,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

til Organist Gudjohnsen fremlagde den af Spørgsmaal til de Vidner, som víðkeda förte Dalli Dommen belagnede N 34 saalydende:

N 34.

Spørgsmaal

A til Vidnerne Gudni Einarsson og Jon Jonsson af Dukskot

1, Hvor gammel er Vidnet?
2. Synes Vidnet, hvorledes Lagfangsten har været brugt i Ellidaarnes?
3. Hvor længe er det siden Vidnet først blev belynt hermed?
4. Blev der i tidligere Tid, som Vidnet erindrer, anvendt nogen anden Fiskemaade end nu, og ~~i saadan~~ hvori var den i saa Fald forskellig?
5 Var Løbedommingen (den i tidligere Tid, naar man lod Østerelven løbe over i Vesterelven, dersom Domming) medens Fiskeriet var Kongelig Eiendom paa samme Sted, som nu? og hvor var den da.
6 Har ikke Vidnet ført det store Vandfald i Øydelven nedenfor Arbær brudenes baade Skorarhyl og Skórahyl?
7 Har det kaldes Vandfaldet i Nordelven nordenfor og noget nedenfor Skorarhyl?
8 Har ikke Vidnet fået den nordaftlige for det Vandfald beliggende Ørevad brudenes kermoabrekka?
9. Den Vidnet anlager, at den Domming som forefandtes i Elven mellem Arbænsholm og Kerlingarholm vestenfor den store Sø, Skorarhyl eller Storahyl, naar Vidnet i Sommer besigtigede Elven, kan have havt nogen anden Hensigt end at udtørre Øydelven?
10 Har Vidnet nogensinde i alden Tid, det har kendt Lagelven og Lagfangsten sammesteds, set Elven saaledes stikke til Lagfangst, som den 3 Juli i Sommer da Vidnet besigtigede Elven
11. Om saa Vidnet ringe nogetsomhelst Fiskeri i Øst- eller Øydelven muligvis formedelst Vandmangel?
12 Om saa ikke Vidnet Fiskeriet spildt ogsaa i Nordelven formedelst Vandmangel?
13 (Til en af Jon Jonsson) Synes Vidnet det, at Løbedommingen i Nordelven, navnlig i den Tid Dammen var fire af Fiskerier, har været øvet og udrettet med Arbær nedenfor, uanset den øverste Ende af den Ø, hvor den store Sø Skorarhylur er?
14 Erindrer Vidnet, naar Løbedommingen ophørte helt og aldeles, eller naar den blev flyttet nedefter?
15 Synes Vidnet Grunden til at Dommingen blev flyttet ned til den nuværende Sted lige ovenfor Kermoafossen?
16 Har de længe og af Elven Ejere nogensinde, saavidt Vidnet ved, det haft i de kongelige Jordegodsers Fiskeri, medens Dammen var fire af dem?
17 Har Vidnet nogensomhelst Erindring af, at man har ledet Øydelven løbe paa samme Maade som Nordelven, og var det almindeligt?

B til Claus Bjarnason af Blikastaðir
(se N 1–5 og 9–12

C til Bjarni Oddsson og Jón Arnason (se N 1 og 9.)

18 Er det ikke Vidnet at dagen efterfølgende har kunnet gaa op over Jóhannes Thomsens Fiskedomming i Østerelven, da Vidnet den 30 Juni i Sommer besigtigede Fiskeriet i Elven?
19 Har Vidnet nogensinde i alden Tid, det har kendt Lagelven, set Elven saaledes stikke til Lagfiskeri som denne Dag (30 Juni)?

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

20 Ansaa Vidnet da ikke Æskerist forspildt i Nordalen paa Grund af Vandflytte?

D til Jon Haldórsson. (s. N 1–8 og 13–17.)

E til Gudmundur Thordarson og Einarsson (s. N 1–4)

21 Har Vidnet nogensinde i alden Tid det forkyndt til Lagalmen saa den saalidt skikket til Æskerisom den 2 Juli i Sommer, da Vidnet saa den?
(s. N 11 og 12)

F til Bjarni Bjarnason (s. N 1–3)

22 Var Vidnet i den fidsforløbne Sommer saa tilfredsstillet at blive bekjendt med Tilstanden i Lagalmen? og hvorledes var da.

23. Antager ikke Vidnet at Laxen har kunnet gaa ubehindret over Thomsens Æstedommeing paa Grund af Vandfyldte dengang Vidnet saa Elven i den største Vandflyde?

24. Fangede den Nogle i Ogdalen, dengang Vidnet skulde røgte Æskerist i Sommer og var dengang nogen Fangst muelig i Sammenh. for Vandmangel?

25 Ansaa ikke Vidnet Æskerist forspildt delvis i Nordalen paa Grund af Vandmangel, naar Vandstanden var som allerlavest og Vidnet røgte den Æskerist?

26. Er det ikke Vidnet bekjendt at Thomsen gjem at skjøte at Dégus Fangst i sin Ugs og igjennem Æskerist?

27. Har Vidnet, da det var i Thomsens Tjeneste, selv gjort dette efter Thomsens Ordre?

G til Oddur Haldórsson (s. N 1–3)

28. Har Vidnet fant Tilstanden i Sommer Dagsmerkstadangskibet afgik fra i Juni Maaned i Sommer, at blive bekjendt med Tilstanden i Lagalmen?

29. Var Vandet usædvanlig høit i Nordalen, dengang Vidnet passerede Sommer indover?

30 Var ikke begge Elvene i usædvanlig udtørret Tilstand, da Vidnet Natten efter passerede Sommer udover?

31. Sagde ikke Vidnet, at Æstedommeingen paa Arlens Side var saa en Dreng, da Vidnet passerede Elven paa Tilbagereisen?

32 Var Vidnet nogensinde i alden Tid, det har været bekjendt med Lagalmens og Lagfiskeri sammesteds, saa den saalidt skikket til Lagfiskeri, som ved Vidnets Passage fremover (udover)?
(s. 11–12 og 26.)

33. Var Vidnet i sin Tid som Opsidder paa Bustadir selv flugtet til Dégus Fangst ugentlig og igjennem Æskerist, eller saa Thomsen eller Andre paa hans Vegne gjøre det?

Reykjavik d. 2 Juli 1870

P. Gudjohnsen

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselfogedkontor d. 2 Juli 1870

A. Thorsteinsson

hvorved efterfølgende Vidner paa hans Begjering fremstod udover.

I Jónsson Gudmand af Dukskoh, som almindeligen kaldes ved Landsfolge underkastelsed afgav følgende Svar paa de fremlagte Spørgsmaal

ad 1. Ved falskeds

ad 2 Ja!

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad 3. Paaledes Vidnet har noget sig selv bevidst
4 Nei! Herved er Øgrgemaalet 2 Gange bortfaldet.
Efter given Anledning af Auditørens forklaring Vidnet at i ældre Tider fandtes noget af Øerne til Domningen og Ristes; dog kan han ikke sige der at det har noget anbragt i Øyd- (Øst-) flen, saaledes som nu, men det dog dem ikke dermiindre har noget saaledes opdommet, at ingen Lag fandtes mere og at samme men nu nytildage; man fandt i sin Tid brugtet „Pollur" (Bæver) og indtommet samme
ad 5. Löbedommingen var høiere oppe i Vidnets Barndom, nemlig fra Gudmundur Ólafsson bliggende omtrent der store Vor, saakaldt Skorarkyl, Billen er temmelig langt Øyet omtrent den nu brugelige Löbedommingen men Distancen Vidnet ikke egnet ved Opmaaling
ad 6. Jo. Skorarkyl i Vidnets Ungdom, men samtlige Skorarkyl efter at Vidnet fandt forladt Øen for omtrent 25 Aar siden.
ad 7 Kermódafoss i Vidnets Ungdom; ligger det ~~af~~ omtrent der den nu brugte Löbedomming anbragt.
ad 8 Jo, i Vidnets Ungdom.
ad 9 Nei! efter hvad Vidnet bedst kan skjønne.
ad 10 Nei. Vidnet har aldrig set Øen i saadan Tilstand
ad 11. Vidnet kan ikke skjønne at nogen Lag har kunnet gaaet Øen paa Grund af Vandmangel
ad 12. Vidnet vil ikke aldeles bevidst, at Lag jo fandtes kunnet gaaet der over Øen, men troer forøvrigt der, hvad der var blevet forudsagt.
ad 13. Efnavet ad N5. Vidnet tilføier at den der Löbedomming var blevet udlagt og den nye taget i Brug noget forinden Vidnet forlod Øen (Aar N63); Vidnet kan imidlertid ikke bestemmt nævne, hvilket Aar Domningen Skytning har fundet Sted.
ad 14. Bortfaldet ved Efnavet som tie forgaaende Øgrgemaal
ad 15 Jo! Nordlyset gjennemstraa Øerne til Øydelen i Vintertiden og søgte saaledes at forandre sit Leie.
ad 16 Nei!
ad 17 Nei! Derefter har Vidnet ingen Erindring.
Hr. Procurator Jon Guðmundsson forlangte Vidnet afspurgt om det erindrede hvorledes det var noget Øen af Forgaglningen, drugnede Löbedommingen blev flytte, hvorfor Vidnet svarer, at det ikke kan erindre det.
Under Øgrgemaal afgivet det Magistrat det Vidnet forlagte, hvorved det forklaringen med tilføiende Øgrgemaal blev Vidnet forelæst og af det ratificeret, og erklærede Vidnet sig villig til hvad at afleggen sin corporlige Eed paa Anfordring. Dimittered
II Claus Biarnason Bonde af Blikastadir, som almindelig formaaet til Vandsfølge under Edstilbud afgiver følgende Svar til de foreliggende Øgrgemaal
ad 1. 63 Aar. Har i afvigt Foraar vedholdt sig 3 Aar i Mosfellssveit
ad 2 Vidnet forklarer, at han ikke selv har der noget Lagfæstet i Øidalen, og derfor ikke kjender den brugte Øgrmaalsmaade, men tager forsaavidt han har fortalt det, at Øerne noget omvendt i Øen og dette afgjorde
ad 3. Paaledes som Vidnet har forklaret, siden det var Øgfold i Mosfellssveit
ad 4 Vidnet kjender ikke til nogen Forandring i saa henseende
ad 5 Hvilke kjender Vidnet ikke Noget
ad 9 Nei
ad 10 Nei, ikke Øydelen.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad 11 Vidnet antog, at intet Laxeromslus faa dreiges kunne gaaes op paa Grund af Vandmangel, og at alt Fiskeri i Øydelen dreiges saa nødt unødig.

ad 12 Vidnet kunde besvare det Øiemaal, forsaavidt det forudsatte Besvarelsen af, hvor meget Vand der maa være i Elledalen for at Laxen kan gaae op til Elven. Paa mangt Vand saae der nemlig i denne Elv, at Laxen ved kunde gaae op, men dog det mere end underaar en Tredjedel af den normale Vandmengde.

Paa gjentagne Anledninger tilføier Vidnet, at han har boet ved Laxefiskeri i Korpolfstads-Elv i de sidste 30 Aar, men dog aldrig med Held.

Vidnes Øiemaal forlangte ikke Fortsat af det Vidnes forslagte, hvorefter Forklaringerne med tilføiet Øiemaal blev Vidnet forelæste og af samme ratificerede, og en Vidnet villig til at betræde Forklaringen ved sin Ed, naar paafordres. Dimittert.

III Bjarni Bjarnason, Hvitmand af Thingholt, almindelig formand til Vandet efter afgiven under Ed tilbud følgende Forklaring til de fremlagte Øiemaal

ad 1. 29 Aar

ad 2 Jo, det Aar. Vidnet var i Thomsens Tjeneste, nemlig i Omsjø.

ad 3 Ikke før end Vidnet gik i Thomsens Tjeneste.

ad 22 Jo, Nordelven var underliden saa vandrig, at det flød over Dommingerne. Tidligt paa Foraaret, efter eller ved St Hansdag, begav Vidnet sig derhen for at røgte Fiskeriet, og var Vandstanden dengang i Nordelven paa Morgenstunden af Middelhøide, i Øydelen lavere; men samme Dags Aften var Vandfylden i Nordelven saa stærk, at Vandet naaede til Strømpebaandet, naar man gik over Dommingerne, eller stod ovenfor en Dødfiskel over disse.

ad 23 Jo.

ad 24 De fangede Ferskt og Vidnet anfaa at fange for mindre paa Grund af Vandmangel, hvilken Tilstand varede i flere Dage, ventelig en 3 Uger Tid paa det omforklarede Tidspunkt

ad 25. Jo, naar Vandstanden i denne Elv var paa det laveste i Februar, var den mindre end Aaret i forveien (1868), saa i det Aar laveste Vandstand

ad 26 Jo, den fulde Fangst, eller alt hvad der befinder sig i Fiskeriet om Søndagen

ad 27 Jo Aaret 1868. Vidnet fik ikke nogen Adgang til Fiskeriet, idet Thomsen gaae det selv om Søndagen, medtagende dem ved Gang, og fik Vidnet dem Gang efter Thomsens Ordre flyttet ventelig Halvdelen af Fangsten, fordi det var Mandag, medens Fiskeriet ikke var blevet røgtet om Søndagen. Vidnet forklarer at han faae en Skrivelse af Thomsen fordi han ikke havde flyttet den fulde Halvdel af Fangsten og igjennem Fiskeriet men ikke hele Halvdelen.

Vidnes Øiemaal dækkes saaledes ikke det Vidnes forslagte, hvorefter Vidnets Besvarelser med tilføiet Øiemaal blev samme forelæste og af ham ratificerede og troede han sig til at betræde sin Forklaring med Ed, naar paafordres. Dimittert

IV Fundsmand Jon Arnason af Steinlakot, som formand til Vandet efter afgiven følgende Besvarelser til de fremlagte Øiemaal

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad 1 61 Aar
ad 9. Nei! Vidnet kunde ikke antage andet.
ad 18 Ja! Vandet var Dommingen saa dybt ved det lykkes af Laggen, alle vaade 1 Fod.
ad 19. Hvorfor kan Vidnet ikke forklare videre end at Øydelen ikke havde Ufrede af, at de kunde sitte i samme, da Lagen var meget mere gaa-fast i den vandie, efterson den var nøsten aldeles udtørret ovenfor Dommingen.
ad 20 Vidnet antager at Lagen farkunnet gaaes over Dommingen den omspurgte Dag, men videre kan han ikke forklare herom.
Videre Øyrgomaal forlangt Dagen stævnet ikke Vidnet forelagt, hvor næst Onsdagen med tilhørende Øyrgomaal blev samme forelæst og af ham ratificeret, og afhørte vidtløftige at bero efter sin Forklaring ved Ed, naar paafordret.

V. Husmand Gudmundur Thordarson af Hól, som alvorlig formaant til Vandfærdsfølge under Edsansvar afgiver følgende Svar paa de framlagte Øyrgomaal:
ad 1. 45 Aar
ad 2 Vidnet har ikke selv drevet Fiskeri i flere og har derfor Gjenstand intet ikke af hvad han har set og hørt.
ad 3 Kan den forklarede Maade saaledes han er nærbig selv bekjendt
ad 4. Vidnet har aldrig hørt andet Fremkjøb end ved Ester, ved „Pollur" og ved at kaste flere løb af.
ad 7 Vidnet har aldrig set Østerslam saa blottet for Vand, som den gang, men kan ikke udlade sig om at bedømme om den har været passabel for Lag
ad 11. Vidnet forstaar sig ikke saamegt paa Lapfiskeri, at han kan give Forklaring herom, men anser det usandsynligt, at Lagen har kunnet gaa lige Østen i Østerslam.
ad 12 Strømflo var Vandet betydeligt høiere, men om det har været tilstrækkeligt for Lagens Passage, kan Vidnet ikke bedømme.
Videre Øyrgomaal end ikke Dagen stævnet ikke Vidnet forelagt.
Vidnet som hørte sine Svar med tilhørende Øyrgomaal læst, ratificerede det protocolleret og erklærede at trøste sig til at bero efter det, ved sin Ed, naar paafordret.
Vidnemaalene end ikke Vidnernes Sædvanelse udsat, indtil Afhøringen af alle Vidnernes fandt Sted
Paa Hovedstævnet Vigusbygd den 29de Oktober 14 Dage efterfølgende til at høre de øvrige Vidner, som ikke kom tilstede idag samt til at snare Dagen. Retten hævedes den bygdevante Afstedtid den 10 Feb. 1870 Kl. 12 Middag.

Rettens Forh.
A Thorsteinsson cst. Ólafur Guðmundsson Jón Guðmundsson
Skúli Magnússon Pétur Jónasson

Aar 1870 den 10 Feb. Kl. 12 Middag blev Gullbringu og Kjós Øydelen Eftrand sat paa Embedsconteret i Reykjavik og holdt af Land og Embeds A Thorsteinsson som Dømmemand, hvorved i Overværelse af Vidnerne P. Jónasson og Ásgeir Ásgeirsson blev forstaaet

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sagen: Sydmand H. Th. A. Thomsen
contra:
Assessor Benedikt Sveinsson

paa Hovedstaevnets Vegne mødte Organist Gudjohnsen og begjærede det den 2den paabegyndte Vidnesforhør fortsat. Han forklarede, at Modparten var bleven advaret om Vidnesforingens Fortsættelse idag.

VI Fremstod derefter som Vitne Guðmundur Bjarni Oddsson af Gardhus, som alvorligen formaaet lig Pandehedsfølge under det tilbud bekræftet de under N. 34 den 2den fremlagte og fremforlagte Spørgsmaal

ad 1 47 Aar.

ad 9 Vidnet kunde ikke huske andet Møntag, end at Domningen var anlagt for at udtørre Sydalen

ad 18. Da Vidnet passerede Elven anlagde han at Lapen kunde passere over Domningen, men hvorledes det og hvorlænge efter han Vidnet ikke bestemte.

ad 19 Vidnet forklarer videre at han sit Lap i Domningens, men aldrig på Hauptsaalede overstrømmer den.

ad 20 Vidnet vidste ikke ret at forklare sig herpaa, men anlagde at Lapen fandt kunne gaa over Domningen ligesaavel som i Elven. Vidnet tilføiede, at den Dag var nogen dygtig saamænd Lap i Tilbyggekisten ned efter, som i Forrekisten, men troede kunde dog ikke huske hvormange Lap der var gaaede over Domningen.

Kontinuation af 19 Spm. efter Vidnets Udsagn blev adspurgt, om han anlog at nogen Gang i den 30 Juni f. A. fandt noget mulig i Elven paa Grund af Vandmangel? Svarede Vidnet: Nei, den Dag kunde umuligt nogen Lap fange eller være i Elven

Vidnets Tilhænger forlangte den af Vidnet for Gjellbæing og Dr. Gjøbel afgivne Forklaring forelæst for Vidnet og samme adspurgt om han stadfæstede denne Forklaring. Efterat denne Forklaring (Belag 4 ad 2 i Sagen) var blevet Vidnet forelæst, vedhaabede han samme som overensstemmende med Sandheden

Herr Overretsprocurator Jón Guðmundsson, som var mødt paa sine Mandanters Vegne, efterspurgte Vidnet contraspurgt, om den af samme den 20 Spm. omforklarede Tilbyggekiste er støttet ved en Overdomning over den hele Elv, Nordelven, eller blot ved en kort Domning i en Del af Elvens Leie? Vidnet svarede at det sidste er Tilfældet, i det Elvens Løb aabnes paa en Strækning af omtrent 4 Alen hvorimod den øverste Del er støttet ved Elvens fuldstændige Afspærring. Vidnet forte sin Forklaring velaaet, vedhaabede denne og trøstede sig ved med Ed at bekræfte samme. Afstraadte.

VII Fremstod for Retten Guðni Einarsson, Gjemand af Miðhólk, som alvorligen formaaet lig Pandehedsfølge under det tilbud bekræftet de fremlagte og fremforlagte Spørgsmaal saledes:

ad 1. Vidnet 50 Aar gammel.

ad 2 Siden i Vidnets Einars Tid, eller siden Vidnet var 13-14 Aar gammel stadigen paa samme Maade

ad 3 Mellem 30 og 40 Aar.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad 4. Nei, saavidt Vidnes ved en Skjønsforretning uforandret. Gjørgemaalets sidste Punkt bortfalder.

ad 5 Nei. Dommingen var tidligere høiere oppe, men blev flyttet syd paa da Flom trængte til at ville forandre sit Løb gjennem Volumen. Den ældre Domming var lige nedenfor Arbær ved den nederste Ende af Kerlingarholm, medens Løbsdommingen nu er lige ovenfor Hermóa foss. Vidnet erindrer ikke nøie, naar Dommingen blev flyttet.

ad 6. Jo, i senere Tid Storahyl, men i min Ungdom stødte Skorahyl; ved den ældre Tid forstaar Vidnet Thomsens Eiendomstid.

ad 7 Hermóafoss; ville Vandfaldet Vidnet aldrig høre nævne Storahyl.

ad 8 Nei, ikke nedlagen af Jon Jonsson af Dikrokot. Paa given Anledning forklarer Vidnet at han ikke har hørt omtale Hermoar paa Breidholts Grund, sydfor Flaten.

ad 9 Vidnet kunde ikke antage Andet

ad 10 Nei, naturlig Ryslaten.

ad 11 Det var umuligt at nogen Lax kunde passere denne fla ligesom Fóin og helt op til Kerlingarholm

ad 12 Vidnet er ikke tilbøielig til at antage det, men dog ansaa Flen passabel for Lax.

Vidnet citeredes østfra Gjørgemaalets N16 og 17 Sørligen lie Jonsson forlagde ikke Vidnet og svarede som

ad 16: at Ingimundur af Arbær og Vidnets Fader, Gjeddes af Burstadir, i den Tid som er holdt fast af Laugsten, ikke de vøiede Dommingen, udlagde Æster og Arbæir forvaltes ved Flomes Afløb, men de fik Ret af Laugsten i Æstens men ikke af Fraadrefangeren ved Flomes Afløb, saavidt Vidnet erindrer saaledes, at Torgaglum og Laugstens Galadel ubestaaen, men dem da anden Galadel ikke af Arbæirnes ikke som Arbeidslön

ad 17 Nei, saavidt Vidnet erindrer, ikke med Udlagelse af „Pollur". Paa given Anledning kan Vidnet ikke erindre, om en Laxelist tidligere blev anvendt i Øytalen, men vendte ved hans nord Tilfældet, var det ikke dem under umuligt at nogen Lax kunne passere det i „Pollur" anbragte Tømmerverk.

Omanlagsadvokat Jon Guðmundsson østfra Vidnet med Hensyn til 2. og 4. Spm. afsvargt om Æstedommingen, som afgjorde Nordelven, i Vidnets tidligere Minde hørte nord, hørte nord anbragt saa det oppe i Flen, som nu? Svar: Dommingen har i hele Vidnets Minde nord paa det samme Sted. 2; Om Tilloggskisten har nord anbragt i Flen fra Vidnets første Minde? Svar: Det kan Vidnet ikke vide, men erinder, men anlagen af dette nedenfor Kisten er ikke i de senere Aar svaret mere end mere stadig.

Vedrørende østfra Vidnet den af dem under 15 Juli fra afgivne og notarialiter bekræftede Forklaring, til 5 ad 2 i denne Tag, forlagt, og Vidnet bekræftet om han kunde bedige Forklaringen. Efter at denne var blevet læst, vedhængende Vidnet sammen, som ved den stemmende med Pauli i nøiere Henseende.

Vidnet fortsatte Forklaringen læst, vedhængende denne og erklærede at bøiet sig ie i fornødent Fald, at bekræfte sammen med sin Ed.

VIII. Fremstod for Retten Læsmand Jon Valdorsson af Lækjarbakka, som alvorlig

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

formaal til Taxtsfølge besvares de foreslagne Spørgsmaal under fortilbud som følger:

ad 1. Ikke 40de Aar

ad 2 Ja

ad 3 Ere der Tid Vidnet som Barnevandsøer, som Sørdler paa Bestad

ad 4 Nei! Spørgsmaalet er ikke Gjenstand for Bortfald.

ad 5 Ja, i al den Tid Vidnet kan erindre. Dette Gjenstand bortfalder.

ad 6 I forrige Dage Skorastykke, men i senere Tid kaldes Storastykke.

ad 7. Kermóafoss

ad 8 Ja, der er det Sted som ~~afkermóas~~, saaledes Vidnet ved, af Kermóas, som ligger paa Venstre Side paa Breidholts Grund.

ad 13. Det var ikke i Vidnets Tid, men han har hørt omtale at der blev bidragen som fundet Ret. – 14 Øyne bortfalder.

ad 15 Nei

ad 16 Nei

ad 17 Nei

Vidnet kan ikke huske Vidnet at sige, men han nogensinde haar hørt det af sine nærmere N. N. omforelæst er det Maaskee bundne Storastykke, hvilket Vidnet bruger, men han tilstaar at han har hørt Kermóafoss kaldes bundne „Löbefoss"

Vidnet har sin Forklaring oplæst, vedhaftet sammen, og bekræftet sig lide at bedige den, naar paafordret. Afstraaet.

IX Gjenstand for Retten Husmand Einar Jónsson af Hlidarhús, som almindelig formaal til Taxtsfølge under fortilbud besvares de foreslagne Spørgsmaal saaledes:

ad 1. 32 Aar.

ad 2 Nei. 3de og 4de Øyne bortfalder.

ad 21. Vidnet erklærer aldrig at have set laxe, eller saa lax Vandstaa i Elven nogen Sommertid.

ad 11. Han er kun Vidnet Tuhtfor klar; han kjender ikke, i hans grundt Vand Laxen gaa og kiefóes af hans ubetydelige Laxfangst.

ad 12 Bortfalder

Denne Forklaring blev oplæst og vedhaftet af Vidnet, som bekræftede sig lide at bedige sammen, naar paafordret. Afstraaet.

X. Gjenstand for Retten Oddur Haldorsson, Husmand af Hallsbær, og almindelig paaanmodet om Taxtsfølge, under fortilbud af de følgende Spørgsmaal:

ad 1. 35 Aar.

ad 2 Ja

ad 3 24 Aar, fra hvilken Tid Vidnet har nøie bestemt under dette Sted

ad 28 Ja.

ad 29 Ja, det flød ved alle Domminger og Ebbe. Vidnet kan ikke med Bestemthed sige, hvor det Vand har staaet ved Ebbedomminger, men han gaaende ud i Vandet, men han antager, at det har naaet ud til Enden af Domningen

ad 30 Elven var paa det nærmeste aldeles tør, saa at det Menneske det var vilde have kunnet gaaede den ud over Dette

ad 31. Jo, omtrent 2 Favne af Domningen var stykket ved Elgrundet, idet Vandet bortrev Domningens Grundvold

ad 32. Nei, Vidnet har aldrig set Elven i saadan Tilstand.

ad 11. Vidnet kan ikke antage at nogen ung Lax kunne gaaede Elven i den der omtalte Tilstand.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ad 12. Jo.
ad 26. Jo. De 2 Aar, da Ridurhavet var Gjenstand for Bustad, var Thomsen den hos Póndag i Østerø sig befindende Jagt, alle da om Mandagen, naar Østerø blev tøgtet om Póndagen. De udenfor 2 Aar var 1867-68, og 1868-69. Det første Aar blev det fiskende Antal Lax anslaaet til 200

ad 33 Jo. Ridurhavet baade paa gjort ret og norsk Ridur til at faae Thomsen paa samme Retsforeninger haar gjort det samme. Denne Forklaring blev oplæst for Ridurne, og vakt haabenhed, og trøstede han sig til paa Tilforordning at bruge samme. Østerøaadt.

Ingen af Fiskerne vågede de idag afforhørte Ridurne nedre Øgørgaal forslaget, men Ridurne tænkte forbehold sig senere at faae dertagne ifald, naar saadant forudsatte. Rallenfeldt.

A Thorsteinsson
cf.
P. Gudjohnsen. Jon Gudmundsson
P. Jonasson Arni Gislason

Aar 1870 d. 15 Februar blev Gullbringa og Kjós Øgsels Retsaarsmøde paa Byfogdcontoiret i Reykjavik og holdt af Amtmand Lund og Byfoged Thorsteinsson som Dommere, hvor da i Overensstemmelse af Skuli Magnusson og Peter Jonasson som Ridurne blev forelagt

Sagen Jørgen H. Th. A. Thomsen
contra
Østerøs B. Sveinsson

paa Grundlaget af Regnes mødte Organist Gudjohnsen, hvilket blev erklæret de fem med Sagens sidste Foretagelse laante Documenter N. 33 inde og fremlagde 1) Continuations Deduction og Tilsvar af D.D. betegnet N 34, 2) Extract af Rødt for Vatnsendi dat. 6 Sept 1820, notarialiter bekræftet og betegnet N 35, 3) Extract af Landfoged Skuli Magnussons Skrift: „Beskrivelse over Gullbringa og Kjósø" betegnet N 36, 4) Extract af samme Skrift betegnet N 37, 5) Extract-Udskrift af Gullbringa og Kjós Øgsels Rød- og Skattprotocol, indholdende Auctions vilkaar for Salget af Jørden Arbær, betegnet N 38, 6) Udskrift af Gullbringa og Kjós Øgsels Extraktprotocol, indholdende Skyldsætning i Sagen, betegnet N 39, 7) Erklæring af 12 Dm. af Districtslæge Jonassen betegnet N 40, 8) Erklæring af V. Bernhöft af s.D. betegnet N 41. Documenterne N 34-41 var saalydende:

N 34

Continuations-Deduction og Tilsvar

i Sagen: Jørgen H. Th. A. Thomsen af Reykjavik
contra
Østerøs Benedikt Sveinsson af Elliðavatn

„Veggo gløde med Lidt" siger Ordsproget, og saaledes forholder det sig, naar gløder sig over at jeg er ung med saa i saa Forstaaelse af Landlovene blev offrede Fiskeri- og Jagtretten paa egen Grund her i Landet, idet jeg ikke ligefraa har modsagt Lovens Gyldighed i Almindelighed. Anledningen for saa vit at gløde sig hvorom er imidlertid ikke min Forurettelse saar ringe, da jeg i Modsætning hertil har søgt at vise, at Landlovens fra ældgammel Tid ikke har strakt sig til, eller har noget at skaffe

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

med den omhandlede Skrivelighed og jeg er bange for at Ordet
ningen hos Modparten Glad finder indtil minde med Ruhl, naar
Modparten, som er allerede af mig i Øjeblikket oplyst om Sagen, ved
med det blot af samme, hvorledes Skriveren blev drevet
fra min mindelig Tid, stal til at berige af hans Sala & Co. hos hvil
ubehindret Skriv i Lagalen i al den Tid den Langelige Sagen
var i Behandlet af samme, og lig indtil Aaret 1853, medens
Canerbyden hos gaaende ikke alene saa, saa ogs min
saa han naturligen, ja, alen gaaende asserteren maa bygge
sin Skaft ud i Documentet N 23, dem nøjes ikke Deduction
af Continuation contrast dennigen. Det er saaledes aldeles ube-
fænt og ikke rigtigt, naar han paastaar, at jeg stadigt er gaaet ud fra
og indrømmet, at min Mandant og hans Sorgdugere Sist
metode er forbudt i Loven, hvorved ville jeg han indrømme
den Påtænkt, som Modparten, han, den Lovkyndige, forsøgte,
at man ikke maa bruge den Rettighed, man har kjøbt, for
sin Skyld vanvanstemmende med hvad der tidligere har fun
det Sted, fordi en Anden behager at ville tilrive sig dem; men
naar jeg modsiger dem hans uhidige Lovfortolkning – og un-
hidig er den i Øjeblikket mest udsatte Tydning, idet den slet ikke end
dog er Sammenhæng med Forordnelsen og Bestemmelsen, men stiver
blindt for alt Andet, paa en Tilstand som i Aarhundreder ikke
har fundet Sted i Norden med Undtagelse det omhandlede Tænd-
forbud, det mig stillet udenfor al Tvang til Bevis, at jeg
har staaet paa Lovens Grund. Hvad denne Påtænkt forøvrigt en
gaar, beder jeg bemærket, at det er Modparten, som bør berige, at
den omhandlede Rettighed bruges paa andre Maade end baade
Kjøber og Sælger have ment og stipuleret, og, som ogs er bevist,
andre Steder end det ikke er blev nyttet. Modparten fin-
der det „underligt", at jeg skal have tillad mig at kalde det en factisk
Tilstand, som i flere forgangne Aarhundreder har fundet Sted med
Undtagelse Kistemiljøen i Lapmarken, og kalder det Norsens og
Contradictio in adjecto; antager imidlertid, at hvad han vil kalde
den factiske Tilstand, den samme, nemlig, som Forsvarsbogen skal have, er ikke
lig ikke factisk, da ville han „underligt" tumlestorne, han „underli-
gt" Dannelsen og Udøvelsen af Ellidaarlaxen &c &c, det hele samme
er det „underligst" Humbugh, og hvilket Humbugh er da
ikke ikke hele hans Contra-sagte mere? Nei! Det det det indrømmer
han, at den nu og hvor mindelig Tilstedeværende Afskyelighed er det
den omhandlede Factisk, som han ikke Mere har til at kaldes af den
af mig tidligere paaberaabte Grund: prior tempore, potior jure
hvilket Comparatio han har conventionelle Ungestalis, uden at an-
føre nogen Grund derfor, hvilken det dog nødvendig er han og ikke

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

min Pligt efter de foreliggende Omstændigheder at gjøre Dem
præsent. Modparten paastaar, at jeg af min Mandants Skrivelse
dannes et fri og udelukkende Ret til Afsøgning (Ny Fram-
gangsmaade v. pag 93 d. Afsøgningen), men jeg forstaar i Sandhed
ikke, hvorledes Nogen som ikke uden forsætlig vil fordreie min
Ord og Mening, kan paadømme mig saadant idem per idem, hvilket maa
være klart afvist jeg have gjort i min Deduction af 11 Februar
f.a. (Bilag N 2), og hvilket Modpartens maaskee lade ikke uimodsagt
idet de lever i alle Mutidiges Øine Dem (v. „hvorledes dem
Skjerd" til Dirkens Øvrigheder i Landet"). Men jeg skal her
i Anledning af at jeg paa det 2den citerede har gjort at gjøre Majes-
stet Kongen forkjendt hvad forbehold sig selv Lapskatten som regale, da han
solgte det til Eidsvolds liggende Jorder, tillade mig at bemærke, at
dette mit assertum staar i den fuldstændigste Harmoni med Udtryk-
ket i Brevet paa Eidsvolds af 27 Sept 1815 (Bil N 11) og Vatusendi, som
hvori fremlegges i Extract: „dog De og Vore Kongelige Commissærer
i Regjeringen alle Kongelige Regalier og Høiheder, saavel ufor-
krænkede!" Hvad vidt, han Majestet formeer vil have undtagne fra
Salget af Jordene som regale? En der tidligere eller tildigere
opdaget noget Kjendt Regale i dennemeldte Belegning paa Eids-
vatns Grund? og i bemærkede Fald, hvad mener der da ved denne
Undtagelse Andet end det Lapskatten i Eidsvolds? Det er ved
at lægge Mærke til i denne Henseende at Rødernes fremsatte Re-
galier og Høiheder, som allerede til De eller offentlig Brug er paa-
budne, begribelige i fuldkommen Overensstemmelse med Majestet
og Regjeringen af det den Gang og tidligere i uindskrænket Ejendom
Lapskatten hørende forbehold. Jeg maa forligemedlet den der-
de Rets Opmærksomhed paa det stund i Tagen, og sammenligne
det med hvad der har fundet Sted med Henseende til andre Regalier in-
den vor Regjering fra de ældste Tider, f. Eks. Sølvminerne i Norge
og forikke at gaa udenfor Landet — Kobberminerne i Finnø Bjerge
og Dobbelthjulgangene i Helgeland Fjeld. Og naar nu den dersom
Ret, i henseende til den under aabent Udtryk i Rødernes paa Eidsvolds
og Vatusendi, skulde, som jeg haaber, finde noget raaderum i den
ærede Modparts Grunde for de Regalier, „hvorom", som af Gud
Naade Konge til Eidsvolds, tilkommer, tillader jeg mig ogsaa
at haabe, at det vil gaa ligesaa med det af Mr. St. Gunlögsen paa
Hellesøt i sin Tid udstedte Rød, hvi det er en Pålydende, at det
sidste Rød vil nødes at forholde efter og i Overensstemmelse
med de tidligere udgivne authentiske Rødder, og paa samme
Maade vil Rødet gaa Aabæ, uagtet det her fremlagte, som det
forholder. Men saavel med Henseende til det sidstnævnte Rød, med
Undtagelse af den Ret Modparten forgjæves at have til sin Aa-
bæ (jfr. det i flere Henseender nærværende Rød N 30), som med

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Hensyn til forholdene Breedholt og Holmar maa jeg tillade mig at henlede den ærede Ret Opmærksomhed paa Ekstraretsdommen i Sag 8 Jan 1802, og Cancelliskrivelse 27 Feb 1838, og gjøre den Høiærede Kongelige, at naar Overretten Midlertidig ikke kan medtage Restantelse Anforsation til at procedere „Andet Pager", forudsat for Under- eller Overretsdom er det nødvendig altid uhildeligt, at de anførte Ejendomme forhen Og nagtet Modgasten, fra 1/2 Arbæ og Vakuerdi angaar, som bundet, har begaaet en uhildelig og med hans Stilling inkompatibel Handling, er det dog et meget stærkt Argument, naar han tilegner sig hans Majestæt Kongens Myndighed, som fiser af Breedholt og Holmar til at sagsøge selve hans Majestæt, eller den Høiest øverste Myndighed, fremmorgenaabt for Breedholt er vanskeligt, og Myndighedens til at bortforgafte og bortsælge Lagstrækt i Ellidaskrem, for Overtrædelse af Landsloven, med alle de Sydens Gjetsler, medfølge hans beslagelse til min Mandant skulde Retfærdighed. Jeg vil ikke fraa det, som forskjellige Mulet for uhilbørlig Procedure, men jeg har en vid Følelse af, at man fande nødvendigt til at kunne Pagen andre ikke udskrevet af Modgasten, bedre som Kongelig Embedsmand og Lovkyndig. Jeg tillader mig derfor ydmygt at gjøre at Modgasten anser incompetent til at føre denne Dag for Andre end sig selv og at Pagen for hans Vedkommende bliver afvist og mig paa min Mandants Vegne tilkjendt Ret og Tøring, eller at denne bliver frifunden for firem af 1/2 Arbæs, Vakuerdes, Holms og Breedholts Tilhørende

Jeg har saamegt mere fundet mig opfordret til at udlegge denne Sagstand, som Modsætning er mellem Ophavsmanden og firem af de til Klaustødende Jorder Ophørsel forsiden 1863, og min efter 4 Juli dødsdagen Ceus, har nemlig min afvillende, og kan jeg ikke tilbage holde den Formening, at Modgastens Compagnon idelig Contrasøgsmaal ikke saadeles have lade sig forlede til at lage Del i dette, at man har lovet ikke Gud og grænser Konsens Vaagt derfor, og det kunde naturligvis forudsætte, at en Ophæver i Overretten ikke vilde lade den ud i noget Ufør. Men hvad man strag fra Begyndelsen udviklet for den at Pagen uenigen kunde medføre betydelige Omkostninger, antager jeg, fra jeg kunde min Landsmand rigtigt, at de vilde have betænkt sig, og fulgtes Alt som ved det Gamle, uenigen afventet at nogen Løsbud om denne Dag.

Nu kommer Modgasten med sit Krav om Lagsluen, Krav, som er vokset alene ved hans egen Overiver, uden at matheuatisk Grund, og uden ved formelig Retsfald og Kommunalion paa Stedet af Dommeren at være nedlagt – og dette lader jeg ikke passere uimodsagt uden ved et Ord at spørge om min Mandants Samtykke eller Nedlagelse og fremlegge dette med den sammen Præsidiums, hvorved navnlig hans sidste korte Skrivelse af 5 Januar er afsaldt, ved hvem den var lagt af selve Landsloven, saaledes

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

som han selv skriver dem, alle formuelligt bestående af skiøde; det gaar imidlertid ikke ham, som han vil. Jeg opregner alle imod dette Dok, forsaavidt det ikke stemmer overens med det af min Mandant fremlagte Dok, der er opamineret paa Stedet af Commerzraad Modjaten og af dem udtaget med Udtagelse af hvad der longer hen til bier-brød; jeg opregner imod Dokt og saa forsaavidt det er Anførsler dermed at bevise, at Elledalsmosen er dens Eiendom og Elledalens Grund, idet det fremdeles Pagten uredkommende, forøvrigt af Modjaten, saaledes som jeg tidligere har forevist efter L5-11-6 og 7 ikke er forelagt Mandtalsretten til sædvanlig Lov. Dernæst henseender det ligeledes, om Forudsætningen har havdt sin sørige Eiendomsret paa en longere eller kortere Strækning af Ealóbet, idet 20 Aarene af Strømmen er, efter den dansk-saaledes, som jeg maa tillægge min Mandant Ret, i sin helhed det af Hr Langen tidligere Eiendomsret og den ifølge saa pagtungtbidende ancients Eiendomshævd, hvorfra gode som 2000 Aarene Modjaten kan drage udledes deraf, at min Mandant Eiendomsretten er indskrænket til 15 eller 16 af Elledalsmosens hele Areal, endskønt en hvad der i Grunden er faktisk, at Hr Langen har forbehold sig Eiendomsretten i Flemsaa det Ned, hvor han alene kunde beholde det som Regale, og selv han har, som efter af alle de lange og flere liggende Fjorde den fuldstændige Ret. Og naar Modjaten indvender, at Langen af han solgte Lagstrækninger i Flemsaa andsolde, eller ved Valget begrænset den Rettighed andsolde d: forøvrigt eller ved stranden dem ved ovenfor til nogit Minder ved hans solo og som han forøvrigt haar ved i Nydelse af, da forekommer det mig at være en lettsinnet Erklæring imod Langen eller hans Regering for fraudulenta venditio, uanseet gives Hjemmelen af 11 Dec 1853 han det den ringest Cendlæning, legger han ved hensynsfulde ingen Grund for det at sige hvad han siger i sit korte Indlæg (p5): qui contra legem facit, nihil facit, thi han maa lade det faa staa, at Hr Langen har forbeholdt sig en hele Fangst i Elledalsmosen, uden han selv var fri af ved kommende Fjorde, og det med fuldstændig Ret, men med dette samme fuldstændige Ret har han og saa fast bestemt Eiendomsret og Suverænitet over det, nemlig af alle lange og flere Sunde, saa at jeg troer at man paa Modjatens Contrafægt maa tænke ved det bekjendte Ordsprog: bagfra kommer Djævlen.

Naar Modjaten i sit korte Indlæg (p6) bruger min Mandants Pagtaulæg vidløftigt, da skal jeg ingenlunde trætte med ham herom, jeg troer og anser det Ret vel skjønne, at Modjatens egne Pagtaulæg dage er belydelige drøier, idet der ikke er Tale om nogen Minder end 3 Aarringe: Contrafæning, Contumaciaanvendelse og den almindelige Fundstæning, der er skal gjøre Debut i Island under de nuværende Processformer; men naar han paa det samme Ridgaaes, at forbundet 3 Juli 1873 formentlig han at bruge nogen ny Pmaaleder til af han egt Kandte Fugrav-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ding paa saadan egen Grund, skal jeg tillade mig i Forbindelse med saa
jeg har fremført i Continuation-Udkastet og Tilskrift N 16 af 2 Dec
f. A. (p. 4-5) at gjøre opmærksom paa saa de gjøre i Fugne-Stoffets Ogen-
syns-Erklæring af 23 Dec f. A. (Lit. N 31), som jeg i øvrigt antager at
have forudsat sig ind i denne Sag, idet der er at gaa legalmente ud
Kongelige danske Landhusholdningsselskab, og der udsatte premium
industriæ, at Landmænd altsammen gaa Contracter om fra
kostet mellem 5 Alen høi og 6 Alen tykke Dommerringe, og disse Dømme
arbeider er bestemte til at udfylde Landets fra nogle Omraader!!
Nei, det bevise mig fraseg paa det anførte det har gjort, at
Contracterne ere for forderved sin Fug med en slig Mending,
thi Øgen, der er med sin fulde Ret, lader sig besnakke til at
bro, at en Fugehus godt af at ligge under Land af 5 Alen Dybde
eller mellem enden mere, i den Tanke, da den er optrængte
til Luft og Vel, ligesoinden den skal afmeise, eller at lade sig
at gøre det det kan komme paa Stedet, der har nemlig bedekket
med saadanne Landmasser i Løbet af Maaneder. Ligesom jeg
er vanskelig om, at Ministeriet af sin Erklæring vilde indrømme
det, naar det blev dem forelagt, saaledes er det tydeligt af Er-
klæringens sidste Tanke, at det faldne er ikke gaar det Øjemaad
under en fuldkommen Fugeudvikling har ikke ved en indgang af
fem bestemte Dommeringe. Jeg skal dernæst henstille til Ander
at de er saa blevne bevilget unødvendig meget eller endog skadelig
meget Land og at Arbeidet kunde ikke gjøre paa anden Maade
end langt mere Bekostning end beder Nytte; og det er ikke
ved at lægge Mørke til at Erklæringen Udfaldet ikke siger at der en
vendt Dommeringe kan ved nødvendige til at forbedre Fugen,
men blot „gavnlig", fremmed den i og for sig ikke har sagt noget
andet eller Mere, end at Fugeudvikling i Almindelighed er gavn-
lig for en fuldkommen sund Fug, uden den ikke indlader sig paa at
bedømme de specielle Virkninger, som den paa denne Fugeud-
ding har haft paa Alidavaten Fug; jeg er ogsaa vis paa, at Mod-
parten vilde have redigeret Erklæringen anderledes, saafremt
han havde modtaget raadhrefes, og at han saaledes har fremlagt
den i det Øjemed, idet den bedre tydeligt Øjne af, at den
mere er paa den Fugs i Almindelighed, som Modparten har ud
viklet med Hensyn til Behandlingen af sin Sag, end til Fugeud-
dingen i Særdeleshed, og vidner Udtrykket af Erklæringen tyde
ligt derom. Jeg har ikke indladt mig paa at omtale denne Er-
klæring for dig paa nogensomhed Maade anskuende det
Øjemed der var min Mandat; nei, tvertimod, jeg er ligesom
med den som uforskyldt fremkommen til Ting-Bogen, undtagen
forsaavidt den data brev at Mandatet blev Lagt ud-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dragt langt udover al Nødvendighed, og det, saaledes som Modparten forklares, med store Bekostninger – forsaavidt der er belaste – end og for at „spilde Tid" i Lapdanen. Jeg skal straxt vise, hvorledes blot psychologisk, Uriigtighed. I Aarene 1863 lovedes der alm. ogtige Umkostninger for min Mandants Barn i Kraft af Forsørgelsesbogen, men i Afmagt af samme Lovbrydes Contracten sig ikke til at paatalde Børnenes Ophold (asta banduleds) til at udbrydde Dommeringen, hvilket uagtet Lov vilde dette vistnok ikke blive betragtet som Tvang og Forvold, men skulde for at forfølge Umkostningen i Kraft af Forsørgelsesbogen, griber Modparten i Aarene 1868 til det Raad, at bortdømme Kandet fra Lapdanen, og dette fandt jo uudgaaelig den samme Virkning for min Mandant, som om hans Fisk dommeringen var blevet udbrudt. Hvorledes kan nu alle vil Modparten beroige sig for den Lønforvanskning, at han med Forsæt har villet „spilde Tid" for min Mandant i Lapdanen, naar han 5 Aar i Forveien (for) behandlet ham ville, og Øgenes Pacta pugnare det samme? Modparten og hans Mandatarius have idelig gjentagt, at Kandet ingen Erstatning har haft til at vegne for forbudet af 3 Juli f. A., medens jeg ubetænkelig er i stand til at formene, at de under sidste Sagsforstrækninger fremkomne Data, i forbindelse med den alm. ogtige Umkostninger, som jeg anlager at have nu lagt saa „gavmilt" for Modparten, som Mandatarius afskaffelse for hans fly, have afgivet bestrøbelig Erstatning for min Mandant til at vegnes og for Sagen til at formene Sagsforstrækningen, naar billige Hensyn tie „at alle Kandstulli saaledes løber, som de tilforn have løbet", fulde er den anden Forudsætning i Jordb. Lib. 56 – Modparten vil tilgive at jeg stiger lidt og paa hans Side; jeg skal ikke vide den forstor- og billige til, at min Mandant bør fæste i Lapdanen paa fulde Maar, og vil, saalange Østerrigs udvalt (Samme Cap) og dennes ustraffelig Gemmel (8 ad N 2) til at fæste paa den for gammel Tid bevilgede Maar. Jeg skal ikke videre forfølge den Gemmel, som Sagen hende til at lage min Mandants Regnskab til Følge, hvi ~~det~~ jeg ansee det bestrøbelig valgt, ~~det~~ at Sagen uagtet andre Aarsager forsigtige kunde tilsidesætte Regnskabet, da den ikke hende straffelig Gemmel paa Regnskabets Side og ikke saadan Ofrelse paa Modpartens Side, som var uforanelig med den ustraffelige Gemmel, at stille sig til.

Modparten lagde ikke Skyld paa den Uvillie han udviste imod min Mandants Fæstebrev indrømmelser i Elledalsaaen og tillagde den forskellige epitheta ornantia, som vidne om i høieste Grad hans Ønske med dem, men naar han bestyrte disse Indrømmelser for at de tilføie hans dobbelt Skade ikke han ikke maa behold sit egt Land, ikke ved at formene hans Lagfæstei paa hans egen Grund, ikke ved at forlange hans forbedringer paa hans egen Grund, ved hjelp af det

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa samme udspringende Land og samme grænseströmme Land
da skal jeg hertil gjöre den Bemærkning: 1, at Landet i Elledalen er
mere end hele almindelig til bygge Herres Bug, naar ikke Modparten
hævder, at alle udog gik udpaa at det store Flum med at ny-
dende Land lid en höide af 5 Alen eller mere var hegn
istedetfor ved Naadommenge var det hele hug af stemme for
Landet, saaledes som det er bænglet i Danmark, og ellers overalt
for hegnding dette paa de vilde Maade, og jeg vil bede Modparten
at nefne mig et andet Sted, eller bevise mig at det er ikke, for hegnets
Jørgensen var anvendt saadanne Dommenge som saa. Det forklarer
sig af sig selv, at paa en saa ødelagt horizontal Flade som Elledalen
hegn, vilde Dommenge af saa store höide, naar de anlagde med
Øgekundskab og med al Varsomhed for at slade Center nøie fuldkom-
men lidstrøkkelige, og med saadanne Dommenge og Landsandsam-
ske, er dybere end lie Center, lade den sagkyndige Jørgensen sig nøie
Land. Modparten afdømmelse hegnet paa den antydede Maade, da var
ustuck for det dårlige Erstatningen blev uelangtrigrov, Dommen-
gene vilde fortelgvet med Græs og blevet gro mandende og i kom-
tiden uden Erstatning, uagtet lettere at lade Landet løbe paa og af
efter Vierfoldet – og fortiden man at faa det store Hegn –
endelig vilde fordyre paa Maade ikke end fra brugt under end 1/10 Del
af det Land, som end nu det, ikke alene fordi det anden, fordi det
uteg. fano Renseje, men og saa en egen Hegnet Fordomelse, som
jeg ikke skulde, naar blot den Hensigt opnaaes. 2 Naar det andet
punkt angaar, at min Mandant skulde formene jeg at det var
egen Grund, da vilde saa vidtskabelige Mænd, at en Mange paa-
lidelige Mand, som har nærmeste naar min Mandant har lade
Nordenen Løb, paa selve Ordens af Lag vand for Øiemes, fri den
Lag løber midtfor Flum af Øen, saa gaar den under at Landet
forsinder vandet i Flum. Jeg har nemlig baade Retsanfuer under
og Landsfogder, som har nærmeste Ridemshelie, og de under kunne alle
de af min Mandant ved Flum Afløb bragte Arbeider beviser det
samme. Hvorstaar nu Contracten med den Erstatning
imod min Mandant, at han af Ødemes Flum saa at ungen Lag kunde
gjøre hans Ødelæggelser? Forstaar han med det assertum, at man
i Aarene 1836–50 har fanget Lag paa Valusendi og Elledalen, men nu
ingen? Det vil nu nøie klart, hvad jeg har sagt i min Deduction
af 11 Oct. f. c., at uden har man alle de fanget Lag paa Elledalen
og Valusendi i de nævnte Aar mere end nu, eller den fanger dette
nu lig saa som den gang, saafremt Modparten Lidenskab, der har
frembragt denne uskadende hegnding blot Gud Gaar at gaa
tilfælde eller – som jeg paa det anførte Ret har antydet – hvor Lagen
skal ligger paa saalangt og at flum. Den ugrundede Gud-
gjøring, at en Mange Lagen i Flum var for min Mandant de
de dommenge kan blive constatent hele alleslags ved nygrundige Ud-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Jeg undrömmer ikke, at de paafølge min Mandant nogen Erstatning
indtagen for, at han fik en paa samme Maade som han dengang i Lø-
fangsten, saaledes som han Klöe skimle han og dette fik jeg brugt med
de vare de Dansk. Forgaabne Afskedsing ikke Ceiter, jfr. den af
mig tidligere paaberaabte Rentekammerskrivelse 6 Febr. 1830, men jeg
skal tilføie, at Alt. skrivelse 23 Mai 1829 ikke klarligen henlader
som Regering undragen som ikke forbudelig fra 1749 har anset det
strydet de Dansk. Dikters og Juns de Eh. Forgaabne at fiske i Alledal-
ens, og fremtrædende har anset de lange og med Dansk Bonde ubevaa-
gede Ile ufuldstændig i Ellen ikke igjennem Dem, og haaber jeg at
Modparten vil tilstaae, at Regeringen, som ikke til Handelsstæd Lø-
fiskeriet drev for Natskatten Regning, og stedse uddelt det Dansk
Ile Forgaabninger under disse ofte Forgaabningsperioder Bestan-
dere, er dette forholder af sine egne Ord og Handlinger. Derimod
forlanger jeg af Modparten Erstatning for alle & Co. nogensinde fra umind-
lige Tider for noget i Enhedsret af den Ostenskiøldt, paa hvilken han nu i
Kraft af Handelsloven gør gjældende, og gjøre han det ikke, vil han
nødvendig blive nødt til at lade min Mandant det i uantastet. Jeg skal be-
mærke, at den af ham under N 27 for Alledavata fremlagte Maldag be-
nævnes fra aldre Tulsk, hvilket ordet dette "ikke generelt
og kan derfor forstaaes om Dræbefangst eller Kyppefangst, og kan det
sprænghøre Hensyntil Vaadfangst, der, som fuldstændig bevist, er
blevet drevet paa Alledavata, og er dette endnu ucaalte fremdeles
og maa derfor Modparten lægge nogen Erstatning for hans
& Co. Fiskeri.

Naar Modparten skal tie at udsige, paa hvilken Maade man har
drevet Fiskeri i Ellendalens forinden Evaaleiernes af Jonsbogen begyn-
der han med at rose Landmandsredningen og deres udmærkede Efterkom-
mere for deres klare og klarende Retsbevidsthed og ikke dybe Ærbødighed
for Lov og Ret. Ja saa! Alt kan man jo rose. Jeg skjønner imidler-
tid ikke, at bruge Magt og vaabenmagt paa Altinget med
nøbent hvad og den Mangel ~~Magt~~ Niddinge- og Retsfølelse-Handlin-
ger, som Historien saa klart oplyser, vidner om at Andet end en
saadan klar Retsbevidsthed og Ærbødighed for Loven. Nei! dette „klare
Retsbevidsthed" bør jeg kun likne om Andre, men ikke om dem, som
fornemlige Ret, og for at gjøre denne gjældende samledes de bevæbnede
Mandskabet Altinget for ved mere end Nytte, med Pnerde og gjøre
at anvende Vold, men de ikke fandt Andet at stole paa, og den fragen
fandt alle tabt sin Ret. Jeg skal ikke have noget imod at Modparten glæder
sig saameget han vil og kan over denne Lovlydighedens, Loyalitetens
og Retsbevidsthedens Guldalder, men han maa tie Gjengjeldelsens
hvis, som aldrig har været eller vil blive nogen laudator temporis
acti, at den denne Polande tidligere Aarhundrede, endogsaa ud-
over det Tidspunkt, de Dengemagten blev anskjendt, ja lige til de

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

formaliorum i det 16de Aarhundrede „Lovlöse Tidsalder." Det
mindste maa han indrømme dette med Hensyn til Sturlungernes
Periode, men dette er Paaskud, som det ikke tjener til at be-
vise, at saavel den fulde som Nationernes efterfølgende Tilstand
og Stadium er beliggt af deres forudgangne Danmark. Sturlun-
gernes Tidsalder vilde ikke saa meget saa barbarisk
som den var urigtig, naar den ikke havde modtaget fra de for-
gangne Aarhundreder den Arv, der var indviklet med Moder
modtagen af de fra Norge bortløbne Ætter, som først bebyggede Island
og ikke kunde taale andet Herredømme end deres egen Ærværdige.
Den Gild forlænge tilbage i Island, og „ringen om sammen" i Mod
patens „tarl Sudlog", at det alt sammen uforløst Mod, som ikke
stemmer overens med hvad fremmelystne, og det har saavel Gl. Langen
som Regeringen maattet for lige siden dette religiøse – det Sacho-
rum – Ærværdige proditaules vesta. Modgaarden har den
Gode ved Fremlæggelsen af Mal agen 1235 at bevise, at den med
Hensyn til Lagskriftet i Ellidaarsmustefunden exceptionelle Tilstand
er ældre end Landsloven, som han alles og altes dødsbyggere, men det
er han Pag at bevise, at nogen Lovtidligere har noget gjeldende
end Udtagelse af andelte Retsbøgter og Tvedrieiers. Den Omstendig
hed, at Stadarmuseet har forlagt Lønbogen af Lang Magnus Los-
forbedres synes ogsaa rigtig at bevise, at det ingenlunde har noget lige
fremt med den forhen nævnte Retsbøgland, og Modgaarden er pligtig
til at bevise, naar den har noget gjeldende Lov i Landet i den Gi
mund er forudsat Jonsbagens Incanalian (1274), fri han ikke vil lade det hen-
staa uigjendrevet, at det bestaaende System i Ellidaarsmus er ældre end
den af ham ædelig paaberaabte Landslov. Denne Tilstand er ikke, som
Modgaarden gaaer, fingeret", men kun i ond ret ligefrem Følge
af Landets første Udtagelse indefra Naturs og Gjenes. Modgaarden
vil nyde kunne afkræfte Landsamsbøgen den Omstendighed, at
Sorgofter optog til Embedsgjelde det hele Land i nullum Brynjudalsaa
og Olfusaa. Hvilken Lov forbød ham da at belegne sig fra ny Ret i
Ellidaarsmus? og hvo vilde ville kunde forbyde ham Ceremonier og
efterfølgende Retsbøgter, at udøve den af ham udøvede Religionsret
fleer Aldre? Jeg tillader mig derfor at modificere hans Regel en
Cuncta, idet jeg paastaaer: a facere adesse valet consequentia, og udfor-
dre de omvendte geistlige Riftesser har noget i vindanesvalig Er-
indring af den hele Lagfangst i Ellidaarsmus paa Grund af en Forgaaen
de fra Landnamstid ~~[illegible]~~ egnenes fleer Generationer forede Fuldt
mandsalder. Denne min Udvikling af Grundelsen til den sædvan-
lige Ret i Lagsmus, som altid er given 1235, har betydelige Forde-
re Vanskeligheder at stille sig til, end Modgaarden alene ubevidst de
asserterer, at Landsloven har noget gjeldende for dette System fra Land-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

mærkeden, idet baade Maldagen af 1235 og hele den senere Tids Fiskerier, gaaer ikke fra 1650 (og da ogsaa selv efterfølgelig i de fem Reformationsaarene 100 Aar) udtrykkelig taleslyse, medens Modgaarden ikke saa mere Mulighed til at berige, at den, begyndt i denne Tid, fra 1235, som i den foraadgangen, har haft noget Tvivl om ikke i Lagdømmer, eller har vorgangers som Besidder og Eier af Ellidaaen.

Naar Modgaarden paandømte af Maldagen 1235, at de paa denne Tid er blevne fikte i Overstemmelse med Landeloven uden Afgjørelse af Flaum, da maa jeg begjære burgt sadant, idet det ikke strider imod selve Maldagens Ord og Aand, hvor de ikke giftige Riflesk 10/13 af Flaum fik Fangst (10 Ebbe, som almindelig indtræffer om Aaret) ogsaa imod al sund Menneskefornuft, naar Fangsten, at de ungdommelige Domning har været i selve Flaum, men ikke at Haaggjerde med en Aabning ud i den flade Strand for at gjøre Lapen flade til at gaa igjennem med stigende Vand (hvilket sidstnævnte forholder sig vigtigt, idet man ved den Gjørelse gjøre) og at bemelte Aabning er blevet lukket ved Hjælp af Gjørn ved Aadens Udtrædelse; hvi det er indlysende, at naar Vandet begynder at falde i den flade Strand med tilbagevendende Ebbe og Lapen ikke kunde vende tilbage til Vandet igjennem Haaggjerdet var det helt naturligt at den maatte søge op ad Flaum, eller at de kunde fange en meste Del, naar de ingen Domning var oppe i Flaum. Ved saadan Dæmningsmaade kan ingen Tilbøielighed Fiskere, som forstaar at fange og vaske at fange Lax. Hvis de Gamle forstod at fange og vaske at fange Lax, saa er det Ingen bekjendt og hvis de vilde benytte sig af de 10 Ugedage-Ebber ugentlig, som Maldagen giver dem, er der ingen Tvivl om, at de have maattet anbringe Overdømninger i begge Flaaerne, for at indskrænke Lapen mellem disse og Haaggjerdet, og naar saa Lapen skulde lagde med Larvande, ikke anbragt Huser paa Dømningen i begge Flaa for at kunne udtømme disse den ene efter den anden og saa tage Lapen paa Tørre udenfor Dømningen i hver Aamsforsig, eller de have stoppet Lapens Gang op ad Flaum med Gjørn omkring og saa trukket disse ned ad Flaum indtil paa den flade Strand indtil Lapen ikke havde mere Vand for at undgaa Garnene; saavel den ene som den anden Adfærd udelukker imidlertid ikke en Fastsagn af Lapen op ad Flaum; men at 3 Ebber ugentlig skulde ligge ubrugelige til saadan Fangst, bevirker Skade for Modgaarden, medens det bevirker kun saa de er vildbejendte, at Rugen maatte i de Tider drive Fiskeri eller forøvrigt nogen anden Gjerning fra Kl. 6 Lørdag efter middag til Kl. 6 Mandag formiddag. Herved er det umiskjendelig ingenlunde given, at Flaum have været aabende for disse 3 Ebber og 2 Flader eller 2 Ebber og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

3 Slotte; uden mindste! Ikke langt fornuftigere at tænke sig, at de vanvittige Fjender havde den Afskyelighed, saa uden dette betydelige Dommeriges eller Gaards Tilladelse at bryde ind i Landet, og paa Mandag Formiddag de saa ogsaa kiøbte, at de nær fire af Kongens Ubyldne, nagtet Mandagen gjør den vanvittige Skudskraekning med Hensyn til Øberne, saadan fremgaar af dennes alnorsjellige dagens Skyld, ikke Mandagen de giøre den mindste Anledning til at antage, at nogen Andre end de vantroe Rittelser have faaet den ringeste Adelle. Det Lagtsteenk. Modparten har brøst mig den Gothed i sit korte Sudlez C. 14-15 at indrømme mig, at Maldagens Skrivemaade har fulgt Afskriet med Circulaer saaledes, under jeg paastaar, saa det vil faa at med berøre, at i det den sidste forledens Tid have legeaalede Regeringen sig den dagelige Forgaglen, som i den sidste Tid Afskriet fiere foretager at den mindste Forandring, fremsten med Hensyn til Afskriets territoriale Udstrekning, eller med Hensyn til Afskriet selv, thi Regeringen er ingen bekjendt for at confiscere det Gamle i fuldkommen Helning, saaledes, at den stadig betinger det Nye ved det Samme gangne, og det samme gjør et fuldfornuftigt Menneske, der har nogen Anledning for sin egen Tilstand; de dømme, som ville vente alt det Ekstraordinaire, er ikke homines ultimæ spei, som Ordet har at tabe, men umuligvis Ceit at vinde. Modparten indrømmer endvidere, at Maldagen finder flere Opdømmeing, saaledes som jeg vinder har fremforet, men jeg har klart udvikket at den af ham antagne momentane Opdømmeing er ufoldbar, og udelukker alt Afskriet i flere, medminder man billigt har bragt Gaar i Ausindelse. Saaledes som jeg ugligt udvikkede har 3 Mænge ved Afskriet i flere for egen allerstærkeste Regering ausindt Afsøring, fremdeles sin Forgaglen dem og endelig den dragt det til sin sidste Forgaglen ikke som følger af at Afsøringen ausindtes paa Maldagens Tid og at den Tid Afskriet var i piorum corporum fin. Jeg kan ikke andet end finde det lattesligt, naar Modparten udtrykker det funet af Dagen saaledes at Lagtsteenk fiere i Maldagens og Catholicis mere Tidsrum have ausindt at undlig Ild og Vand for at udfolde det mest mulige Udbytte af det, og hejsaa gaar det hele Production af Afskraaden ud. Man kan ikke ligesom ikke ausindt paa dem det gamle Ordsprog: „Mangen troes om en Anden, saa han ved vor sig selv", og denne hele Deduction er ligesaa nøie, som naar han paastaar at Opdømmeingen brinder det flydende Land til det det afsandt saa at det det bliver løst udenfor Dommeingen. Jeg maa tillade mig engang at paaberaabe Horats, medens jeg ikke, saaledes som han har lagt gjør paa 2 Steder, skal forklaede denne Mestes Ord og Mening

Rusticus expectat, dum defluat amnis, at ille
Labitur et labetur in omne volubilis ævum.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Har man nogensinde havt aldrig saa mange Mentanstande en stort Flertromming, saa at Flertallet blev tørt under for Domningen? Det bedste Bevis imod denne vanvittige Paastand er, at Kaudt aldrig strømme vore min Mandants Afskedsmænd og har aldrig gjort ikke undtagen i Sommer, da Modparten selv en Domning lidt Øydelum Kaudt i Nordelum, idet denne Modlis ikke kunde modtage saadan Kaudmaade, uden at denne Stig over Domningerne. Man maa forbauses over at Modpartens byde nogle formuftigt Menneske, endsige den øvrige Ret en Almindelighed, der der uden indholder det Nonsens at min Mandant selv uvilligt grøftede sit Eiteri. Derimod forholder det sig vigtigt, at naar Modparten saalde den udsprungne Kaudt saaledes paa sin egen Grund, at det vesentlige Øide af 5 Alen eller derover, da er Flertallet ikke alene under for min Mandants Afskedsmænd, men selvfølgelig og saa overfor dette; men det er saadt! Jan forøgler med sit selvskabte "Opdomning" med "Kaudt af-eller Bortledning; denne sidste er aldrig paa Dansk blev kaldt "Opdomning", der efter Ordets Mening betegner en Domning, der fuldstændig udspærrer Kaudt indtil en vis Øide, saaledes som det skete Ret med Modpartens Domninger. Min Mandant har imidlertid aldrig "opdommet" denne Kaudt i denne Forstand en vigtig Dansland, idet Kaudt har en ubehindret Gennemgang igjennem hans Domninger, undtagen naar han bortleder det fra Nordelum ind i Øydelum (hvilket kalder ablude sin flere Løb) og saadan Bortledning af Kaudt kan Modparten ikke have Noget imod, da han er udrømmet samme Ret i den katholske Tidsalder, uden han ikke desuden kræver dette Udrømmelse i Sommer besluttede Egoisme af Arbæ at nedbryde min Mandants Løbegrøft!! (Bil N 20). Til Bevis for at min Mandants Domninger er afdøde forældede Ostaffenhed og uanvendelige at dette er andagtlidet nu ud i den hele forbegangne Tid, fremlægges hermed Afskrift af Landfogd Skuli Magnussons Skrivelse forfattet i Aarene 1781–84, der, som anførte Dommerbøger viser sig i Gullbringa og Kjos Øysyssels Arkiver. Dette Skrivelse bekræfter det samme som Eggert Olafsons og Bjarni Pálssons Rejsebeskrivelse, at den fremlagte Vidnesbyrd af "Korrebows Gennemsigelser om Kaudt" beskriver Tilstandene i Lagalvens aldeles vigtigt og saaledes som den behandlet, saavel paa den Tid, da Korrebow rejste i Landet, som dengang hin paaldelige Amtsfoged Landfogd Skuli Magnusson forfattede det nævnte Skrivelse, der indholder en saa vidgaaende Ostimelse af Gullbringa og Kjos Øysyssel,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at nogle Nogle af Snildre udfordrede til en nøie Gjennemsøgelse om
Gydeliv Dyrelivet i selve samme Afsnit forbigaaet, med Ud-
tagelse kun af „Flora", hvorimod Fauna baade de Landes Dyr
er meget udførligt og udførligt behandlet. Jeg har i det Foregaaende
dvælet noget ved Islands Ishav i gamle Dage maaskee noget
beskæftiget, og har Modpartens noget mig i mig i at Gamle er blev
et Vorklage af Vaaggrøndes Afbrydning ved laavt Ebbe, men
det vil dog ikke kunne begribes, at det kunne kaldes „Vaag-
grøndes", som Modpartens Fingers ikke er befundet sig i selve Fla-
ven, det det strider imod Erfaringen af Ordet „Vaag", ligesom
Fuglene, der vil befinde sig paa Øerne maa indse, at det var gal
Mandes Arbeide for den, der vide 10/13 Dele af Flaven distrikt i Fl-
ven, at kalde Gamle for Afbrydningen af de Øerne eller Dem-
mingen, der befandt sig oppe i Flaven ved fuldende Vand eller laavt
Ebbe, Hvi det vilde jeg nærmere at gjøre Ansatte lie at fange
den Lax, som ikke er stænkt i mellem Modpartens Vaaggrøndes i
Laxelven og ind Vaaggrøndes, hvorfra den undløber Øer under for
Flaven Vand i den flade Strand. Maldagen siger: Gamle bør kal-
det (vorklaget) af Strauden ved Vandstiflen ved Øgnedagen, og Modpa-
rten har det i at det Udtryk betyder det Mennesk, naar Vandet
først begynder at stige, og er Tilsigelsen hraf lydelig den, at Laxen
skal komme gaa ind ad Vaaggrøndes Afbrydning (paa den flade Strand)
med det stigende Vand fra Havet; men ligesom det strider aldeles imod
Øgnedagens at tillægge de Dommeren, som Modpartens har gjort
baade sig og mig oppe i Flaverne, Navn af Vaaggrøndes, saaledes er det
og saa ikke alene ubetænkt, at forstaa Udtrykket: „Gamle
bør vorklaget af Strauden" om de Gamle, der muligvis have ved
anbragt i Flaven mere for at forhindre Laxens Fadsage ved Flaven,
men ogsaa dømt, hvi Tugen bruges „Strand" oppe i Flaven, hvor
det Vand aldrig stiger; „Strand" kaldes ikke den Grænse af Land-
jorden som Vandet først naar det laavt Ebbe i Springtid.
Det er nu, saaledes som Modpartens Vaskere selv siger, dette „saakaldte
Sidskrænkning, som skulde tillade Laxen ved alle stigende Vand ube-
hindret at gaa ved Flaven fra Strømning, ofte gaar vilde fare", og
det skal, efter hans Ord, gaa ved uvistelige Laxesyle, den
den vilde sidde fast i Strauden (under for Vaaggrøndes) ved Ebben, eller
den vilde vende sig op i Flaven, forinden Vandet aldeles forsvandt
i Strauden ved Ebben, hvorved forøvrigt Vaaren ikke maa for-
hindre den Opgang, nej ikke engang forsøge paa at finde den Op-
gang af Flaven, naar det baade saa frem og det dette. O! sancta
simplicitas. Modparten giver i sit „Svar" Udtog, at de skulde op-
føre med at tvende Gamle, naar Fiskedagen indtrader, og forpaa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

for jo allerede det Politiske Øjemærksomhed, hvi det beviser ikke at
vogte Øyne ved de umyndige geistlige Præstelser for faae den mindste
Lod eller Del i Jorden i Fiskeriet, og ved nu mindre, end de ingen
Mod saae noget for Lagens Forsøgs i selve Kjøbstæderne, ja vel endog en
per manent Mod stand, uentbærlig nødvendig, at Ingen maatte forøvelse
vogtsomhed Øjning paa en Fiskedag. Modsætningen maa saaledes, efter
Alt hvad Maldagen giver og jeg har fremført, bevise, at det 3 ugentlige
uden for de nævnte Præstelser Fiskeri ligger under Ebbe saa nært be-
stemte Fiskeri Afbrydelse for de Omfor boende, og at det Fiskeri hvor saa
under disse Ebbe bortskaffet alle Mod stande af Kjøbstæderne. Maldagen forbyder
ikke Mod stande i selve Kjøbstæderne, men hvorpaa er det kun lil Tidsfriihed
Medre fra Præsten det Fiskeri bedst vil lykkes, for at alle det Fiske
kunne nyde den stærkt ønskelige Fordel derved, og det pleiefølge lige
med Hensyntil, at Ingen blant samtlige Fiskere skulde nyde det Fiskeri
andre end de Øvrige. Modparten opemærksom Fortolkning
af Maldagen (pag 98 seqq.) viser bedst, hvor langt han er borte fra det
hvad der kaldes Psychologi i denne Sag, og hvor langt han er fra, at
indrømme nogen Sandsynlighed i det Mærkelige i det
uagtede
Ord, hvor det Mærkelige i det ene eller nye-
re Tid, indlagt det hos min Mandant, og hvor ogsaa Contraføje-
maal er saa uimodsigelig, at han ikke engang vil have at min
Mandant beregner sin Indtægt af Fiskeriet lil 280rd aarlig, medens
han selv lagde denne lil 900rd aarlig (jfr. det lovlige Indlæg N 23),
naturlig vil for paa min Regning at godtgjøre, at hverken min Man-
dant eller den indstævnte Foged behøver at tage lil Gjemmesle imod
det Vaad, at den for Foged forbudne stillede Fiskeri er for ringe,
hvi i henhold lil den nævnte Deduction vil denne Fiskeri stillede Fiskeri
kaste af 25000 Rx Kordi, eller ved Fradrag af de Omkostninger, der
paahvile samme (Rent 60rd, Capital 1500 Rx) = 23500 Rx. Jeg maa i
midlertid regne imod dette „skalte Crox" indlagt for saa vidt det
det involverer temeram litigationem at stævne Fogden lil at stande lil
Rette for hvad man under samme Dag retfærdiger for en storbenet Fiske
fid, ved den af Fogden dreevede, og som der ikke haves noget imod
som ulovhjemlet; jeg maa i denne Anledning henvise lil min Staa
stand N 3 i Indlæg af 2 Dec. f. A. med Tilføiende, at Modparten i sit For
hold lil den indstævnte Foged, Øjvind Clausen, saa temere litigans
blev tilsynden at reloge en Dom efter end 23 Dec 1735 §1, con
forent ved hans egen Indrømmelse i det paaberaabte Tilag
Modparten har dig igen lil mig den gamle Mærke Ord: risum tene-
atis! hvilket han lader fødte: risum teneatis i sit „korte" Indlæg. Jeg
troer imidlertid ved Dom at kunne overvinde „risum teneatis!" I gna
hans egen Deduction pag 98 seqq., ikke alene for saa vidt han paastaar at
de given 14 Ebbe ugentlig - Almanakken viser hvor lydt det er

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

efter Maanens Gang — men nemlig for saavidt jeg gaaer, at den efter Maldagen ikke maatte finde anden Lag end den, som med fuldende Maane fandtes paa det Tøer i den flade Mand, og altsaa ikke i 60 Timer ugentlig. Alt imidlertid glimrende Dommeledning, at de, som i Huseholdtie Maldagen vinde 10/13, alle efter hans Gaaetal 10/14 af den fulde Dagslæ i Lagalmen, skulde saa ladel sig nøie med 5/14 Dele af samme, Jeg har udviklet det fra Menneskehedens uhemmede Standpunct i Almindelighed og Modparten vinteres ordet dette i Bordelsted i denne Sag, fuldkiøb glimrende quiproquo dem forstaaende; men jeg har ikke alene udviklet det fra egois mine Standpunct, men ogsaa fra hvorledes Maldagen nødvendigviis maa forstaaes i den Det hellige Landmaanelidet og de nærmest paafølgende Aarhundreder i Overensstemmelse med hvad der fandt Sted efter Protestantisationen og hvorpaa Tilstanden i 1749 fandt nærmere bygget i omen Hende (100 Aar, saaledes som jeg har godtgjort) — Tid. Og efter alle disse Deductioner kommer Modparten til den Mening at de catholske geistlige Herrer og Præsterne (som jeg har tilladt mig at benævne saaledes) udøvede af District har nærmest non plus ultra af Ærgrelse for og Lydighed imod Landsloven, navnlig paa den Tid, da de catholske Biskopper udøvede det største Tyranni og Despoti imod Landets Indbyggere, saaledes som Trolden mellem Langemagen og den foi lovlige Ekstag, den saa kaldte Skada-Arni godtgjør, hvilken Trolden ud-gang blev Ekstaggen forlovlige Nedlag 2 Mai 1297. Det er saa jeg mindst kan tilgive Modparten, at han Kongen, saaledes som han gjør imod Historiens klare Vidnesbyrd og al sund Fornuft, for at have det hr. anfandtes Tidsrum til Regnen for Mindreværdighed, medens han dog maa indrømme at ingen Dag i hin Tid som klart har vidnet om den udøvede Dyd, som han selv i det af mig nylig paaberaabte Skrift. Jeg har tænkt, at en saadan Mand ikke vilde brømme Alt i sin Gudsfrøgt. De Epithetaghvarmed Modparten beloegger min Mandens Testamentet (pag 99.) „lav, forderlig og uvelbordig" maa jeg paastaa mortificerende, som udsprunger af en Dommeledning de ikke er ærlige i Modparten hyggelige Forstilling, saaledes som de foranlagde findens documenter, Forpagtnings contracterne af 1791 og 1828, samt Skødet 11 Dec 1853 (Bil N8 og 9 ad N2c og N17) tydeligt godtgjør. Det asserterum, at de 4 geistlige Institutioner, som var i Begyndelsen af Lagfarten 1235, have udøvet samme i hin hellige Landslovens, stiller Modparten ~~[illegible]~~ til rådighed en Dommeledning, der heller ikke er ifølge udlagen i hans hyggelige Forstilling, at mindre bemeldte Institutioner have vært fire af samtlige Jorder lagt ud til Brug og paa byggr Ider. Jeg bringer det som grøbet udaf Luften i Stand Gudsfrøgt, 1° for saa vidt selve Maldagen angaaer kun 1/2 Elledavalen og Valusendi som Vidø Klosteret fandtes, og saaledes kunde Institutionen qu. ikke vi samtlige Jorder

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

langs med Elven, og det er uretfærdigt og urimelig at det nogen Sinde skal kan ret
en Ungmoder efter det vanskelige Forhold og 2, forsaavidt denne Forundstilling
skal nogen Grund, vilde det ligesom kun være saa meget bedre for dette
Øiemeds Skyld at forbeholde den ene Lagstrækning i det Hele, og saa for
kunde det de umyndige pia corpora komme i Betydelse af Sikkerhed
den paa fremmed Grund paa samme Maade som Maldagen viser at de er blevne ført af Haldrift paa de fremmede Strande, i hvilket de forøvrigt ingen Lod eller Del have. Dette Maldagen nu ugang er blevne Gjenstand for Discussion, skal jeg tillade mig at fremlægge. Men Opmærksomhed paa den Bestemmelse: „de" (S. Vidó Klaster og Langanes Ting) „skulde betaale den halve Erstatning, naar Elven afdemmes og den Vand omledes". Det er saa, efter min Dømmekraft, klart, at der omtales 2 Ting, nemlig at vedføre i Elvens naturlige Dæmninger, der begrænse det Lagrum Skatfjeld og efter ovenfor Haaggerdet i den flade Strand, og at vedføre andre midlertidige Dæmninger, der anvendes til at lede den ene Ende ind i den anden for at fange den Lax, man ikke kunde naa i den flade Strand, fordi den nærgaaet og i Elven. Jeg kan ikke skjønne vaktre, end at denne Maldagens Bestemmelse afgiver et tro Forbilde paa den nybrugelige Fiskemaade, s. den samme Metode som fra uminderlige Tider er blevne anvendt, og afgiver en Beviis derpaa, saa jeg i det Foregaaende har yttret, at de Kongelige Skatter og de Gl. Forpagtere have fristet ved Afspærring uden som Følge og Forholdsregel af den forindre Provlarisationen, i alle Tilfælde omvendte Øiemeds Betydelse af Sikkerhed, brugelige Fiskemaade, og paa samme Maade have disse Øiemeds Ødelæggelse af Gjerne, ved at forlade Landmandstiden; jeg troer derfor at det ikke er saa absurd, som Modparten paastaar, at Landloven aldrig har kunnet beskrive denne faktiske Tilstand med hensyn til Fiskeriet i Elven, men jeg maatte ved indføre, at det blev mit assertum ved saa meget haarde Nød for Modparten at kunde, som der er storre Sandsynlighed for at den til Grund for samme liggende Anskuelse er vrøvlig. Ligesom jeg derfor har bemærket, at Øiemeds gn. fast ved Elven af samtlige Jorder langs med Elven, brugte og vaa Grund Modparten ligesaa har bygget, at Maldagens Hensigt har været at sigte ved det Fiskeriet mellem Elven af dette og Grundrisse er langs med Elven, hvi det stedes ligefrem imod Maldagens Ord og Stand, idet den ikke gaar udgaa at vedde den hele Fangst med Undtagelse af den, der ikke burde fremmes og Ungen vinde, Hellighedsfangsten, mellem Elvefiske; men ligesom ellers grundlagt Fiskeri har Maldagen ikke, hvi foreend

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Maldagnes Tid saa uomskiftelig under mord fiser af Fiskerier og saa
forstand paa alfors sig samme tie Mytte.

Med saa jeg i det foregaaende farvelat om Maldagnes reglige Indtolkning
sammenfoldt med den saa Cirulerende Skonvidenskabelige bugelige Fiskemaade
formener jeg gjendrivet alt det af Modparten i Luften Byggede paa saa
saa gribt udaf Luften med Hensyn til Maldagnes Aand og Forstand og
og den paaaafte Omvendelse af deres Erkjendelse. Vi er nemlig enige
i, at Fiskemaadernes i nogensomhelst Henseende er forandret med Hen-
syn til Tilkjendegivelsen af det Kongelige Fiskeri paa de til Fremstödende
findomme Ulofsfold, og jeg tror af Maldagnes Aand og Ordelsan
ellers ikke, at Fiskerierne skal blive bevilligede til og ligeledes og den
Kongelige, og det samme gjælder de Kongelige Fiskere, dog mulig paa andre
Maader end andre Fiskeriselskaber, som udfordrede ringere Erbrydelse
og Belastning, og saa jeg i denne Henseende paa min Ret den paa brevabl
Menkommerskrivelse af 1749. Men det er i alle Fald 6 Uger, som
saa denne udelukkende Ret til Lagfiskeri i sit Fiskevand. Thingbre
Klaster ikke ligeledes udelukkende saadant Lagfiskeri, som Hr Kongen ogsaa
udelukkende bevilliede, indtil han ved allerhøyest Resolution af 27 Marts
1775, afbøyende Kongelig Naade i Erhvervelsen af Hjaltabakkifred-
stykkets Kjøbe gjorde det strafskal det klagelig i sammen med sig. Uagtet
denne allerhøyeste Resolution det er kommen til ligefrem Omven-
dets, ikke desto i det Fald, at Hr Kongen har det ledes paa samme
Maade saa ogsaa udelukkende Fiskeri fra Klaster, idet de catholske
geistlige Herre og Bispe var almindelig bekjendt for, at selv sig
ud over al borgelig Lov og privat Lovmæssige Tilligelser, fra enten
disse var store eller lavere staende, og det er ogsaa almindelig be-
kjendt, at denne deres magelöse Egenrådighed og Vold var det, der
gav Anledning til Reformationen, og indgød denne Dæmt til ak
kuldte Clericis mere end almindelige Voldshandlinger. Jo! naar
Modparten Grundet at rose disse Herre for deres Ærlighed og Ly-
dighed imod Landloven!! Paa Foldbaal er Alt fra Modparten byggede
paa i denne Dag. Det er altsaa ikke mig der har at bevise, at de ingen
Forandringer forgaaet med Hensyn til Fiskemaaden i Fiskeriernes,
Hvi jeg har efterviist til Evidens, at den var den samme i den catholske
Periode, som den er nu, og vil det saalede blive Modparten Dag
at bevise at Fiskemaaden nogensinde fra Landnaamstiden har været
andreledes end nu, eller, fremdeles er det samme, forskellige Contrai
landets nogensomhelst Lagfiskeri i Lagene. Torskefangst har Eldda-
vatn og Valnsendi i Ons flödighed, og det er sikkerlegen ikke ved Fiskeri
at gjøre, at Modparten har selv tilstaaet at han fiskes Torsk ikke
det Maaled daglegt for sin hele Husstand, fik Cammeren igjennem
mere end denne Fangst, saavelsom ved Fangst af Ryper og andre Fugle, an
tager jeg at Maldagnes indkjøbte til Kjøb. Det Modfalle bevigte jeg i
kraftigste Maade, at Nogen af Fremstaaende Udsigter har nogen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

finde saadan Laxfiskeri, som har gjenstand de Langeliges
Øiemerke og Forgaglens fundamentet til dette og til den Øiemærkes Lov,
som de, ligesom min Mandant, have anvendt. Jeg skal ikke trætte med
Modparten om, hvad Forgaglingsvilkaarene 1791 og 1828 have at
betyde for min Mandant, men ikke gjøre den Bemærkning, at Mod-
parten vilde finde det en haard Skæbne af mig, hvis jeg ikke skulde, at
det af ham udstedte Byggebrev paa 1/2 Aabø, paa hvilken findes en
Nøgle skjøt at formene, at han ikke har betalt en Fuldskilling, men lutter
Ørt og Landøøsd, og det endda uden han har draget Vanbyggelse
vederlig en Øre. Men hvad Modparten udlader sig med angaaende
de nævnte Documenter (1791 og 1828) det beviser han, at Langen fulde
mod, de hans Allerhøist samme Bemyndigelse til at bortforpagte
Laxfiskeriet i Elledalsaen, hvorstjaalet Contracibantens Øiemærkighed,
og fører som Grund herfor, at Forpagtningsvilkaarene ikke er blevne
lagte ved forum rei sitæ, eller Forpagtningen skulde de tilleggende
Grunde finde uafvidende, og dem Tirade skal nærmest nok gjøre
Dualdeffect. Men maa jeg spørge: er det nogensinde faldet nogen Men-
neske i Island ind at lade et Fiskeriets Ejendomsret, hvad enten det er
drager til Fiske ved Jorden eller ved Floderne – efter sidste er ikke tvivlsom i
Landet saa betaleds med en aarlig Afgift, saaledes som i sin Tid Laxfiske-
riet i Elledalsaen – og er det faldet hans Søn ind at lade Ejendomsret
af hans paa Helliskot og Aabø udstedte Fiskeberettigelse, hvori ved Fiskeriet
Laxfangsten, samt tilførende ifølge Landeboen, tillige bortfæster.
Har H. M. Langen nogen pligt til at lade sine Byggebrev Ejendomsret med
Hensyn til Laxfiskeriet vedrørende Modparten eller hans Forgængere, saa er han
selv og saa selvfølgelig forpligtet til vederlag, eller hans Arvinger
lader i Øiemærket, at lade Ejendomsret den Fiskeriet paa udstedte til
hans Fiskere langs med Laxelaaen med alle de Rettigheder, han bortfæster
til den vordende Nybygger med Landeboen; men han nu forglemt
at meddele Laxfiskeriet i sine Fiskeberettigelser, eller ved
andre udlagt det i Stedet paa Helliskot – hvor han har forglemt
at forbeholde sig Ørt og Tudlæringsret, medens han langes hans i
Stedet for beholder sig denne, hvad han ikke behøver med Hensyn til en
uafhængig Rettighed – er det klart, at han ikke kan fordre af Langen
en Jordrod, hvad han ikke selv præstere in eodem casu, hvorfor Stedet
paa Helliskot afgives at lydelig Bevis paa den Omsorgsløshed
for hans Søn, at han ikke har den mindste Ret til Laxfiskeriet i Elledalsaen.
Men hvorfor tjene de saadanne Tirader, som den om Fiskeberettigelsens
Ejendomsret? Man ved det meget godt, at de aldrig vilde nogen
blive rigtig nogen Retfærdighed af det kommende ved Fiskeberettigelsens
Ejendomsret (om denne end fandtes det), ligesaalidt som saadan Dudts
greb nogensinde er rigtig imod Laxfiskeriets praktiske Udøvelse.
Jeg beder oplyst og bevist, at saadan Retfærdighed nogensinde er rigtig

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

alle de Stille. Jeg har altid modtagaet den Haastand af dem, at den Bestræbelse for at „opdøde" at forgaglinger conditionerne 1791 og 1828 fremkalder Afsvækning, hvorfor jeg godtgjorde, at Menneskets ikke forstaar Dansk eller da misforstaar dette Ord saa grovt, som man kunne vente det af en Kolbøg i 1te Classe. Jeg lagde mig det derfor ikke ud, at finde min Forstaaelse af forgaglinger vildfaarne „uderlig". Jeg maa dog kortelig bevise den Mening af dem, at Sistri med Garn ikke behøver at være nogen Afsvækning, ligesaa lidt som Sistrik med Lagfiske, men jeg vil igjen fortælle dem, at der i Lag ikke er stride Strømme ingen Dangst tænkelig, fordi med Garn eller Lagfiske, der ikke naa langt ud til de Midtstrømslinier. Hvorfuldt man imidlertid befaste Garnets yderste Ende i sandan Strømning, og hvorledes kan man holde Garnets øverste Rand fra at synke tilbunds i den stride Strøm? Og om man nu end kunde besværbegge disse Øjemaal tilfredsstillende nogenledes, hvilket sandsligen ikke er det, staar der dog et Øjemaal udenfor ~~[illegible]~~ ubesvaret: Fra blinder af Lagen naar den med Nyttegrænser i med den Mending som Garnet naturligvis med sin ved at rende Bid kommer til at danne lige under Handstorgen? Det er klart, at Lagen er blevet skjø og løbe tilbage. Og nu de Lagfiske, der ikke skulle naa ud til Midtstrømslinien af Elledalens? Det er ginck, at Lagen kun forsaavidt sogne Fisken, som der igjennem denne kanalmæssige gø en frid skummende Løb, forresten den søger, men hver nu Lagfiskeriet naar ud til Midtstrømslinien med Dommen til Land gaa den ene Side, hvor vilde saa de Fisk blive af, som nødvendigvis maa dannes sig igjennem Dette? Nei Handel vilde naturligvis søge sin Vei udenomfeden af Fisken og der danne den Strømning, som Lagen absolut maa søge, uden at en fuldt af den vilde fanges i Fisken. Jeg er vanbevist om at den ordre Ret, som baade kjender Handmodagen og Strømningen i flere, vil billige denne Construction; men ikke anlagt, er det ogsaa gjort, at ikke Fisk naar har aldrig nogen Lagfiskeri fundet Sted uden Afsvækning, hvi ellers saadant Fiskeri dødes aldeles umuligt. Jeg skal ikke lade den Øjeb. Modgaa ten forlade mig overgaa i Tvivl ved af min Fremstilling i Indlæg af 11 Decbr. (Bil N 2) afholde mig fra at afvide min Forestilling om, hvorledes et Garn vilde ligge, der ikke naar ud til Lagen om Midtstrømslinien, saaledes omtrent

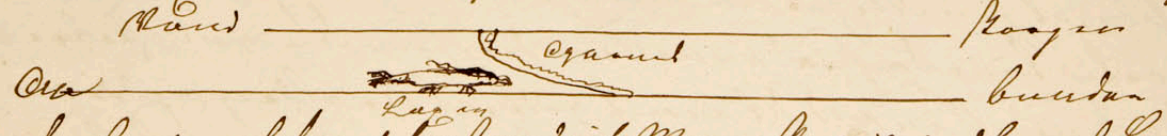

og haaber jeg, at ingen forstandig Menneske vil indse, at Lagen ikke vil kunne stikke sig ind i Garnets Maskerne i dette Garnets Stilling, som formaaes at ødelægge saavel med Strømmen som efter Garnets Natur, men jeg er overbevist om, at Alle vil af Handstrømmens Natur skjønne, at ingen

lagkaugaa ind i Æsten, naar den Lax gaar ud i Havet og Midt-
strømslaxen. Allerede Udkastet til Love om Laksefiskeri 1867 er den
Pagaldrig uvidende, idet man ønsker aldrig forbød, at
ingen Lov har haft tilbagevirkende Kraft, og ønsker mindre at
[varighed] Lov om ingen Ret skal den mindste Gyldighed, men
man dæmper med at Tvistemålet Mellem Modgarten, Jørgen
skal paaberaabe en slig Ulæg. Modgarten grejser imod den af
mig fremlagte Udskrift (N 19) af Hornebows Efterretninger fra Island
og anfører det Skrift for ufuldstændigt og uden Gyldighed som
Retsgangsinstrument; men da Hornebows Extrinsecum af Lag-
skriver i Eldarbrunnes bekræftet af 3 paa hverandre Mænd som
Skriftlangmand Eggert Olafsson og Landfysicus Bjarni Paulson, de,
som Forlaadende den Rigsbestyrelse tydeligt viste, som skrevet ex
officio, og Landfoged Skúli Magnússon, der som fyldigner og saa,
som Landfoged og Ombudsmand for det Kongelige Jordegods i Gull-
bringa og Kjósar, som skrevet ex officio, saa er jeg i Ydmyghed Habili-
tet og Competence Modgarten skal faa vedkende at snakke, og disse
efterladte Skrifter er i Causen uforfalskede og den fremlagte Maldag (N 27), som Forfalsker Jørgen forden mindste Anledning om.
fig vil indlade sig ikke ubetænkt som med det Document, efter-
som det beviser mere for mit Mandant end for Modgarten, ønsker
jeg i det Øjemed som fremsendt, at de 4 fillige Ophæver er-
alle Tøjnsdages Sangst i Elven, og ancendte til Skriftet baade
Afgørelse og Lovbudsmænd. Modgartens Exception imod saa
lidelige af Hornebows Efterretninger er der for lav imod 3 Kong-
lige Embedsmænds Vidnesbyrd. Dog jeg ikke tror at faa eiendom
det Ret i Olavsons og Paulsons Rigsbestyrelse, som jeg har paa
beraabt, skal jeg snart tillade mig at gøre dem og for at udstrøe
de omfattede faa Linier:

Første Deel Pag 65 – § 91

„Lax, Salmo nobilis anctorum (jfr Aristot. pisc Gen. 9) er allerede
bekjendt under dette Navn. Den fanges baade i Heller-Aa (som er Grænse
skillet mellem Gullbringa og Kjos (Kjósar) og i Kortolfstade-Aa nogle
Lidt derfra, men i Lax-Aa (i Kjos (Kjósar) falder den baade stor og i
temmelig Mængde (§ 8). Saa det første og sidste af disse Steder fanges den
ved Lagskifter, hvilket bestrides i Hornebows Efterretninger § 70.
Ellers drives det Fangst fornemmelig i Heller-Aaen, som hører Kan
Majestæt til.

Dette dem Tegn ingaaende kommer paa Tale, kan jeg ikke afholde
mig fra, som Tilhører til det jeg forensfor (Stok om Thengøre Klaster
lapefangst i gamle Dage, for at bevise at den udelukkende Fangstret
i Elledalsaa ikke er et enkelt Exempel, men i Landet i forrige
Tider – at paaberaabe det omfattede Skrift pag 107 § 165, som det hedder:
„Lagfangsten i Norduraa er i forrige Tider blevet solgt for saa stor en

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

en Skaligheed, at den var en Grundanfæsting, som blev antagen til 20 Hundrede". Jeg har nu saa tilstrækkelig bevist, ikke alene forlaudt mangfoldige mündelige Vidnesbyrd i Lagmandens underdanige Rekurs og saa til Overflödighed, forlaudt ikke andre Vidnesbyrd end det, at jeg tænkende Modparten alle de Deductioner, Demonstrationer og Proclamationer, som undergives dette af hans Faar "Kaa" Judge, ja Mors, Landsloven med! Som Erfaringen viser ikke at hans Faar den mindste Erbydning i det omtvistede Tilfælde, i hvilk alle Grundbegrebet fremtræder i sin fuldstændige nøgne Skikkelse, og jeg skulde endog saa tilføie det fredte Tilfælde, Laxaa i Thingø Præstegjeld, jeg fand det noget normer Grundstab hvile ved jeg for Publikum. Jeg skal vilkårligt indrømme Modparten Ret paa ved om, at Rentekammeret 26 April 1794 er ligesom nedrøm Lagfæstegrund i Ellidaarnes i det Tilstand og Øgnin dette, som foran tilhørte Langaness Kirke, Vitterligt "det Skrivt" er befalet midlertid ikke blot det Kongelige Hjemmeskyld, men ogsaa Skattemæssige og alle andre til Skrivt hørende, og maaskee endog at forstaa i Overensstemmelse med den nærværende faktiske Tilstand og Skattemæssige, hvis Ord og Ustaffen jeg tilstrækkelig har oplyst, under Modparten ikke med det Ord har paastaaet, hvilken det med Landsloven var overensstemmende Skattemæssighed er, som han paastaar antydet i den gamle Tid. Modparten giver det ogsaa ved sin efterfølgende Deduction, at ogsaa Skattemæssigheden er indbefattet i Rentekammerets Vitterligt, hvor han indrømmer, at Rentekammeret har beboet det Skrivt som Confiscation af Maldagen 1235, og jeg er ved fri i Kraft af den Forskaarelse jeg har givet Maldagen bevidnestemmende med den paa Rentekammeret Tid stedfundne Forøgelse. Det er altsaa ikke min Pag at retfærdiggjøre min Mandant korligen ved Tilkjøbsmulde Skrivt i Ellidaarnes, men det maa være Modparten Pag at bevise, at det er umuligt, at det har stridt og strider imod den Hjemmel, min Mandant har erhvervet for samme, overensstemmende med det efter min Deduction foranmindelige Tilstedværende Udtrykke; og legger jeg det ikke af Pagens Natur at Skrivt i Lagmandslignende Landsamvidenhed er noget fuldkommen udelukkende Eiendom og aldrig Landsloven Ryger undergiven, at det saaledes er gaaet over til det 13 Aarhundrede geistlige Eiere i sin helhed som Pagensdage Skrivt, og saaledes ogsaa til St. Jørgens Eiendom og Krog, saa vel som til Jens Jørgensen Bøgeholm, og senere til Jørgen Lindeman Eiendom, saaledes har jeg ogsaa i min Deduction af 11 Sept. f. c. sagt at vise, at vi ved Hjelp af det forbrændte, som jeg da anlagde at ville udvikle for Eiere indtil Fredens Tid, fandt St. Jørgens og som Arfeder af alle Eiendomme paa bygd. Det er af Kongen den fuldkommen Ret til at adskille Lagfæstet fra Eiendommen, og selv at bruge den med udelukkende

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Rd. bortforpagt og afholder denne Ende med den samme Rd. Men forholder det sig saa – og Omskjødelsen har ligget til Grund for Overdragelsen 1853 fra Kjøbet og Ejer – hvorfor formener Herren at det øverst liggende Jordstykke langt med Blomen fra ikke 1853 med Huset af det øverst nedenfor Jorden var at kjøbe Estimationen? eller hvorfor han det ikke nu, istedet for at indstilme [illegible] nedenomtalte Contrabøgmaal som netop nu vil blive ikke Følge for den, forutsat at fraskjøbe Estimat af min Mandant for den Kjøbesum, hvortil Morgaten under sit Contrabøgmaal har taxeret det til (jfr. Erlag 23) 22500 pro rata parte vederfor Jordcikanten skal. Denne rata pars, der formentlig vil have udgjort c. 18072, maa nødvendig anses for „Tagetalle for en Gjerngjæld", idet den aarlige Renteafgift ikke andrager mere end c. 643, medens Morgaten har taxeret det udlagte sin fug ved Dommingen af 600 Rd. Nordi, Dommingen, som den endnu indtager 2-300 aarlig i Regaraliom vedlagtninger, foruden den fugens Udlaggelse.

Jeg maa tillade mig kortelig at bevise, at Morgaten efter den Ekstraamnes Skrivelse af 1749, at den gjelder for saavidt den angaaende Landboen om Nordi Lapestrand og Hvetjen til dette Overdelsesaanelsen til Estimationsforen, og er jeg i mig med saa, og behøver det at bevise mig af den i Bestoppenes Protocol 1746 fastsatte Jordmuligheden den i Lib 26 Cap in fine gjenstaaende, siden den vedlagte den; men af denne saa Endrommelse følger alter, hvad jeg tidligere ikke er fastholdt, at Morgaten maa skriftligen bevise, at disse Udfoder for nogen andetsteds end den nu er i mangfoldige 20 Aar. Det er ikke nok gjentagende at gjøre, at Estimationsforen er en anden, og udelukker Ende, o. de Omforbund, men fra alt dette, ved tidligere forhandlet Ret, men Morgaten maa vælge og bevise den Forandring, han gjør at ske er forgaaet med Estimationsforen, han maa bevise hvad jeg idetfor gjentagelse og gjøre det at have fundet Ret i det Mindste i Jorten 300 Aar, at disse ikke er blevne drevne i Fledalunes overensstemmende med Landboen. Jeg betvivler ikke at Paulsens vilde anskjønne Gyldigheden af de af mig foranlagte Vidnesbyrd af Korrebow, Olafsen, B. Paulsen og S. Magnusson ved det maaske i Fledalunes, og forstaa dette i Overensstemmelse med de af mig gjaaberaabte Magrungestrivelser, men jeg skal til nydeligere Bevis for at Lapestrand i det forgangne Aarhundrede er blevne drevne paa det samme Maade som nu, tillade mig at fremlægge Et Stykke af Skuli Magnussons foranpaaberaabte Skrift, der viser, at der dengang som nu har været anbragt 3 Lapalfer i Flaum, og at det har flendt Ned fløjet fra Ei lansaaledes ikke betvivles. Jeg tør aldeles ikke forstaa, hvad Morgaten mener, naar han paastaar, at det Tongeligt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Lovbud skulde saa meget formödent for at Kongen skulde faa kunnet
vinde Island, eller at stille det fra Jordens langvarige Ulyk,
eller da mellem Hinglæst (Disposition af Jan Sonfordrok, mu skum
vare, i Jutlands Mark! den Tredjemand, med hvem denne Lov, den
ulykkelige Disposition skulde gjelde? (Jon Sveinsson og Contra-
fact vorfor sine Sønner kunde Jan Majestæt gjøre dette aldeles stil-
lende, og Erfaringen har vist, og Jordens kunde allerede bortfaste og bortfol-
ge uden nogen synlig Indgreb af Sønnerne eller Gøberne, det vil
sige at Sønnene med fuld Ret kiøbte denne Tilstand fra sine
Fader og sammesteds ligesaa. En saadan Hinglæst (Disposition var al-
ldeles uformödent saaret for H. Kongens Øie Sonfordrok, som for
Sønnene som saadanne, idet baade Jan og de kjendte det fachiste Sor-
hold med hinanden i det, og Sønnene maatte vide, at de saa de
fordrede noget Mere end hvad deres Fædrenes hjemlede, og saaledes
vilde sig imod deres Fordrok, maatte dette medføre Sønnernes Sorta-
belse. Men naar H. Kongen havde udstedt en Lov om det, Jan, som
Sveinsson fulkommen befoer det fordragel og Andre fande
gjort forinden, vilde det jo meget lige fremlaatteligt, og det vilde
jo ikke være en Anskjendelse af at det ikke var Jan sin Tilladt
at forbage, hvad der var mere, og lie mig Ed vil der tillade
fuldmer af Jan Uden saalan, saalange som det Modparten communi-
ske og carbonariske Grundsætninger – quod a mundo longe abscit
jo i deres Øine end for Tiden er det. Det samme er at sige om
Overdragelse Dokumenterne, at de i det ikke var formödent at fram
jo noget om Lapfiskeriet. Det langt med Lapdommeleggende Jorde,
med Udlagelse af Ellidavatn, er vel fuldt alle Sølgte med offentlig
Auction og alle Retsfølgeligt i den Tilstand, hvori de nu forefinde
d. uden Fiskeri, og hvad betyder da Stephan Gunnlögsson Skøde
fra Skødet paa Helliskot, med alle Jordens Herligheder og Rettigheder
til Land og Vand"? Hvad in specie Skødet paa Ellidavatn og Vatnsendi
(Tilag N 11) angaar, so jeg i det Foregaaende udviklet, at de maa
formentlig ikke Lapfiskeriet i Ellidaelven være medtaget fra Dølgt,
og skal jeg ikke nøie videlöftig fremføre, men hvad Arbo angaar, ligesom
alle de Jorde, der er i Øyrbakke en blevne solgte paa samme Tid,
eller i det Løbet af det samme Tidsrum af 20 Aar, saa beviser jeg, at kun
en glad Modparten uden en Afskrift af Auctions vilkaarene i sin
Tid, men i det hele er man selv enig den bedste, autentiske Forholds
ning af Skødene, den Forholdsing, som Jordens Øiben paa Jaa saa
hans nærtliggende med. Om Forstaaelsen af Skødet paa Kleppur,
der iøvrigt ikke vedkommer denne Sag, skal jeg ikke be-
mærke, at de ville sige at Lago dolor (Garm), hvorvel uten ikke
justus dolor, i det, kort "Udlog vaa Ulfaldi i Øiestrand af Øgn

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

uullem min Mandant og de øiteerede fire af Laugarnes og Kleppes,
de ligesidemed kom i Erstatning af deres Grundstykke saa lagt en
saadan Interesse for Dagen for Reykjavik Kjøbstad, og navnelig for
Reykjavikanernes Lommer, at det snart vil glemmes – endog for
Justitsministeriet – at de have stykket sig i en for Øjne, og ved den
synlige Grundsmuur Behandling endnu større Ønsker end for
Fattigvæsenet, for at kunne lage Reykjavikanernes Creaturer til
Græsning paa deres og disses fælles Græsgange; det forekommer
mig tydeligt, at Forfatteren til denne Forslag i Udlogget er ingen
anden end Contraritanten selv. Forøvrigt skal jeg med Hensyn til
Kjøbstedsordenen af 1867 bemærke, at legemlige angaar gan-
ske andre stedlige Forhold end dem, der er Spørgsmaal om under den
nu Dag, saaledes som den Udtrykt: „dog kun saa, at disse kan gaa
og efterfølges Aa, hvilke Forskrifter maa nøie overholdes, uden
Hensyntil om de ere Andre Distriktsbeboeres Indvinger anbrin-
ges i deres Aarn, eller i Jorden nærmere Munding", saa almin-
delig og saa saaledes Hensyn til nogen fra uimindelig Tid ved
Vedvarende Retsbestand, at jeg følder mig overbeviist om at
ingen Domstol og allermindst Høiesteret gjør det gyldende paa
den fremsprungne Tilstand, thi saafremt der var alt i nogen
civil Dag maatte gives Hensyntil æquum & bonum, og saa fremdeles
endnidersflere Hundrede Aar Jorden paa en Grundmuur Retlig-
hed har nogen Betydning for Domstolene, vilde dette æquum,
bonum og Jorden indtil sidst kunne finde en mere passende Anven-
delse end i denne, og jeg har tidligere fremsat, at der ingen Tilligs
fødes i at fu, som har noget i sig selv at Retlighed af en Retlighed
fra uimindelig Tid, skal vogtes denne til Fordele for en Anden, der
i lige lang Tid ikke har haft den; dette er en Communisme, som
jeg er overbeviist om at det danske Monarchiske Retsbestand ikke vil
finde og det Domstol ikke kunne nærmere billigende for at admittere.
Jeg skal ikke følge Modparten videre i hans Jeremiader over Udfaldet af Lau-
arnes og Kleppes Dagen, uden tillige at denne dolor forblinder, hvad den viser sig at
være hos Modparten Fuldmægtig: dolor concretus – Men fordi
skulde jeg spilde Tiden paa et Minutt, der som Consulent er hos
forhenværende Mr. Horats Ord, saaledes som Modparten manu pro-
pria har gjort i det „koali" Udlog, thi forst aar han ikke Horats, da for-
staar han aandelig ikke heller Virgils „dolor concretus". Jeg skal kun tilføie
at i den Dag, som Modparten giør sig saa lyst af, var det ikke „Torsten
og Lagen i Vidø Sund" (hans egne Ord), som „propter cognationem spiritua-
lem (min Kjøring) ved ham vaarede, og er jeg bange for at han,
som allerede er saa grænsenløs at gaa vaarede, uden en bagefter
i denne Dag – uden Tilfredsstillelse! – kunde finde en
anden Tabtstaft, forikke at sige: falde paa den Torsketaals, som giør,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at distellas ferus impingat et ilia ducat (Horats). Det er uriigtigt, at jeg har skildret for min Mandants Hjemmel af 11 Dec 1853, at flemmes af Keppens indtil Lagstiftri maatte udøves i Udø Sund, thi jeg var der i efteraaret om 1862-63 saa, at de fandt sat Garnstænger for flemmes Ström tæt ved lie min Mandants Fiskegrundes, og dennes Handling, der dog blev forhindret ved en Tages forandring, fremkom, som det fremgaar af Høistrets dommen, kedele blev stadfæstet, udgjorde Realiteten i den Sag.

Hvad Modparten agter at bygge paa det Fremlagte af Sammenraad Gudmundsen udsatte Forklaring, er mig ikke ret forstaaelig, det gaar langt over min Sakkyndes, idet der er ikke indeholdt om Grundstykket mellem Breidholt og Burkadis, og ligesaalidt om alle forøvrigt de til flemmeligende Jorders Brugsmaader saa lagde Det i Saugstrømmen, som Elbrydelsen, naar man lad flemmeløbe løs; min Mandant har ikke skildret brugt flemme Naboers paa sammes Maade, som Scheel i sin Tid, at de mundig have lovet Elbrydelse ved flemme Omledning imod at erholde en Del af Saugstrømmen; men det indholder ikke nogen Omskjendelse af at de have haft noget jus quæsitum lie Fiskeriet i den Grustab af Naboes. Scheel har ogsaa, ligesom min Mandant undertiden har nødt til at gjøre, ikke skildret sit krænget lie at brugte Andre end flemme Naboes ved deres Omledning paa de samme Vilkaar o. Lodtagelse i Saugstrømmen, og forkommer det mig at Saugstrømmen ikke fulde i tænkelig mange Dele, forsaavidt Elbrydelse ved de Fiskeriet skulde constituere en Ret lie Delagelse i det. Sammenraad Gudmundsen, der selv i sin Tid som dagl. har behandlet det her omtvistede Spørgsmaal, er for nøie bekjendt med Fiskeriet i Lagelmen til, at han skulde afgive en saadan Forklaring, der paa nogen Maade kunde prejudicere dem, og saa endvidere at han ikke har mødt sin personlige Mening, som han selv dem med maatte nøie, ind i sin Forklaring, og jeg kan heller ikke skjønne, at han Forklaring ustyrker sig paa min Mandants Side. Den nævnte Forklaring er mig med Hensyntil Udfaldet aldeles ligegyldig, medens jeg er eigentlig forsaavidt den er for uloveligt fremkommen til Protocollen. Hvad dersom Modpartens Sandmodig — Hvi nu er det saa, der har vækket Forfatteskabet af det „Kort" Udlog, eller en Dieskraft fra Sag. 35—36 — udtaler af denne Forklaring for sin Mandant, eller i Sammenhæng, er, for at bringe af saa Hudlings udtryk, „grabet ud af den løse Luft".

Jeg skal for øvrigt med saa Ordbrøm, hvad jeg nye har anlydt, at ligesom Elbrydelse i sin Tid er solgt med Udtagelse af Lagfiskeriet (jfr. Høiesteretsdom af Regalia, saaledes kan jeg nu ved Afskrift af

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Udkaastet for Auctionen over Arbo og Helliskot, som formodes forelagt, bevis, at dette Jordstykke i Februar 1837 blev solgt i den Eiendommeri den dagen forsaadtes s. blant andre under Lagfisteri, og efter min. Formening bør Udkaastet for Vægt af alle de langt ud fremliggende Jorder fremfølgelig forstaaes gjælende Maade, som Rødskjæl Elledavalen maa forstaaes, idet alle disse Rødder maa forstaaes og antages som overbillede for alle de senere udstedte Rødder paa flere Naboejorder.

Ligesomjeg tidligere har gjort at H. Miklum som privatmand har afsondret Jordstykker langt ud fremme, saaledes er jeg enig med Modpartens i hvad henseende gjælder udsigelsen, dog med den Tilføielse, at denne privatmand, der ubrugt i denne henseende tidligere og gjælder som Repræsentant for Naboejorden med Hensyn til Ulovlighed fundamentet i Øiemed af denne Natur, der aldrig er forlangt fra umindelig Tid, han ved derfor og rimelvis langt bedre end nogen af hans dødelige Medsaaledes hvad han eier og har ret og hvorledes han eier og har ret dette. Han løber derfor ingen Fare for, fradømmes han bortforpagter eller afsonder sin Eiendom, at han gjennem hvad han bortforpagter eller afsonder, eller hvorledes han bortforpagter eller afsonder dette, og ikke fremfor han til, hvad han dødelige Medsaaledes, som det fremgaar af Modpartens Canderæsonnement, alt for ofte pleier at gjøre, at forsøge at udvide sin Ret paa andre privat mands Bekostning. Naar nu dette anvendes paa det her foreliggende Retsspørgsmaal, finder og fremdeles Ret H. Tønsen selv er erhvervet og beholdt til Lafsteret qu., finder og fremdeles det han har bortforpagtet og afsondret, er det given, at denne Ret igjennem alle disse Skifte har været en og den samme; det er ogsaa given at Forpagtningsretten af 1828 er af samme Indhold som Retten af 1791 og disse igjen de samme som de tidligere Retter til bagi Tiden til de 1757 eller 1755, hvis af disse Aar holdt H. Tønsen og med alle de Lafsteret drive for egen (Matelatsen) Regning. Dette stemmer med hvad der er given i Korrebows Efterretninger (Regl. 1752) med samtlige Matrikler, som jeg har erhvervet disse, er det klart, at H. Tønsen har lieskaar sine Forpagter den samme Ret, som han selv havde bruglet, til Lafsteret, og at det sprogstridige Nonsens, som Modpartens har taget af „Ejendommeligt" er ligefrem Prostitution for ham selv, baade som en saadan Ridemstabsmand, der burde forstaa det danske Sprogs Sylskammerhed, og som fornuftig Menneske. Men af Alt dette er det ogsaa klart, at H. Tønsen ikke har beholdt sig nogen Ret med Hensyn til Skattemæssig Udførsel af Lafsteret qu. i og ved Parcelisationen, med den tidligere udøvede, og af hans ligesaledes fra solgt, hvad han selv havde ret og bortforpagtet. Men tilder dette ind Landsloven? Nei den bestemmer og bør bestemme fremdeles retten, med mindre den er stiaalet, revet, eller paa anden Maade ulovlig erhvervet, og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

derfor forpligtet og er blevet ansat, at det er Modparten, som
Tvistebyrden paahviler i denne Sag og derfor de af mig anførte Fakta, som
jeg fordrer at fastslaa bevist og grundede. Alle de Skatter, Modparten staar
ansigt med, Landsloven, Altingsdomme, Grundejendommene, Altingsbøder, Ej-
endelse, det almindelige Ord, de og ved forskjellige af sin egen
saaledes som min Mandant Hjemmelsdokumenter, er saaledes legitimerede
vordne i sin af det given Forhold, det Forhold, der, som jeg har vist, er
det Ret ikke blot i det Tilfælde, men og saa andre Steder har givet og gjeldende
fra uindelig Tid, og fulde Landsloven, i Overensstemmelse med „at
Bygningsskjelde skiller for en Anden, alle foobrigt den, som telefon har fast
naaede besaar og bestyrer, og saaledes som de forudsatte Hjemmels
dokumenter vare solde Landsloven idet de have en fra uindelig Tid
faaet fundamentet

Jeg skal tilsidst Modparten alle saa skjønsomt den indvendig rettede
Bestyrelsesret „Overmaal af logisk Mensid", idet jeg ikke kan nekjende
at nogetsomhelst af hvad jeg har ytret paa det citerede Sted, er Andet end
hvad der ikke kan bestaa med den almindelig bekjendte historiske Tilstand
i denne Sag, men dens jeg skal bede den fuldelige Bygge ikke at forsøge paa
en ny dialectisk Debut som philologisk, thi saa fald bliver de gamle sikkert
udsbun baade paa Latin og Dansk. Men naar Modparten som logisker
caastaar at jeg har indrømmet Landsloven Gyldighed for Skemahaden
i Lagelaar, idet jeg har ytret, at Ordene i Skødet af 11 Dec. 1853: „saa at
han i Overensstemmelse med de ved Skriftet i „Island" osv., som inde-
fattede i den forregaaende Estimmelse: „Retsfedre, som fra gammel
Tid fulgt have" osv., der er jeg bange for at begaa ikke, har forstaaet mig;
det er dog efter min Formening, let begribeligt, at Skødets fornevnte
Estimmelse er langt snævrere for min Mandant end den sedvanlige,
hvilket er, efter min Forstaaelse af Hjemmelsdokumenter og den Til
stand, hvori det ikke bygget, fuldkommen at fikse med „alle de Retsfedre,
Skriftet fra gammel Tid fulgt have" osv., kunde det ikke være Øjemed
maal om, at han jo fuldkommen at fikse paa den i Landsloven hjemlede
Maade; ergo: er denne Estimmelse udbetalt i sin, og det end-
ende aldrig er blevet udtalt, hvor umulig Ødemarken Spørgs
maalet var, at fastslaa for de Skriftet fra gammel Tid fulgte Retsfedre, som
det ikke indeholder, thi Ødemarken i mange Tilfælde er Lov, hvor
den endog er ikke ønsket at stifte imod Loven, og behøver man saa
Hundrede ikke at lade nidre ved de Tinderefter i Landet, der, uagtet lov
bestemt, ytrede paa forskjellige Maader i Landets forskjellige Distrikter,
jfr. ogsaa Gjaftaldet, og det er, hvad jeg – som jeg formener med god
Grund – har tilladt mig at benævne „retsgjældende Tilstand". Naar Mod
parten saaledes paastaar, at min Mandants Hjemmel udiscutabel
er en Dom imod, at flere Retsfedre i gammel Tid have fundet Sted,
da er det ikke uvigtigt, efterdi Skødets nævnte de Retsfedre, som det

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vist fra gammel Tid følgt saa, man alle Spørgsmaal af Documentet maa
nøie at forstaa blandt andet om den Fiskemulighed, som legtes Alfos
Elfordagen saa nøie brugt, saavel af H. M. Dougens Sagførere, som af
hans egne Fiskere, og in continuo med denne Modparten maa der
for anbringe noget Mere, noget Kraftigere, noget uomstødeligt
factisk for sin Sag, end det blotte og bare assertum om, at Fiskeriet stod,
forinden min Mandants Tiltrædelse af denne Eiendom, saa nøie alle
mulige Forder og langvarige, siden jeg med uomstødelige data
har bevist, at samme idelig siden fra Midten af forrige Aar hundrede
ligt lige denne Dags blind drevet ned Gjelg af Domainets, saa ingen
Lax saa kunde gaa igjennem, og fremdeles vist, at saadanne
Dammingers saa nøie anses for ordinarium, idet de Mænd som af
give Forklaringer fra, navnligen E. Olafsson og Landfoged Skuli
Magnusson, som vidtløftig udgjorde Landsloven og denne Ananda
dens Hustrue ligesaa godt, ja, bedre end Modparten vil kunde begge
Dele, ikke med at Ord lade sig forlyde med, at der om alle disse Fiskeri
er nøie nogen Tvistelse. Erotte. Den Vidtløftighed siger ogsaa i den
fremmedfremlagte Extract af hans Skrift, at der i den lille Sudsø mellem
Elledavatn og Valnesvatn „er nogen Silungs (Forelle)-Fangst", medens
for saa vidt angaar aabenbar alene det lille Landløb, hvori der giøres nogen
sandsynlig Fangst, at han nævner Korpolfstada-Elv som et Land med Lax-
fangst, ikke med at Ord vedrørende Lax; og jeg vil da troe at han
ikke ogsaa fandt vedrørende Laxfangst i Sudsøen ved Elledavatn, dersom
han fandt ikke at der nogensinde fandt Sted saamme Sted? Men
det er alterstærkt bevist, at Elledavatn og Valnesvatn aldrig have
haft nogen Laxfangst, og legsaalidt de øvrige til Elledalens grænd-
sende Fjorde, og at Modparten her kunde for at vinde, hvad han, lige-
saagodt som jeg, ved, at han ikke alene have Sagen end nogensinde
have haft nogensomhelst formel eller reel Ret til. Det er saaledes en
temmelig besynderlig Logik, naar Modparten lader sig Extemmel-
sen i Lbl. 56: „at Ingen maa spilde Ried for en Anden" til Udtryk. Hvor
lidt kan det spildes, som ikke existerer, hvad en ældre Mand 90 Aarige
Vidnesbyrd viser at ikke har existeret og Modparten ikke kan bevise
at nogensinde har existeret. Jeg bemærker, at den fremlagte Høiste-
retsdom har nogensomhelst Betydning for denne Sag medtagen for saavidt
den fastslaar, at den Ried, som har fundet Sted ved andens fundne Ried, ikke maa
spildes for en Anden, og hvorom hans Fiende af Kleppens saaret Trone i Gan-
drens ved denne Dom, hvad jeg haaber at Modparten ogsaa vil faa
ved alle Retters Dom i denne Sag; Modparten vilde saaledes have gjort
ellers og klager i al Fald Jordbogens uhandlede Extemmelse ved Ie-
den, idet den Extinguerer, hvorandre Ried er bestyttet imod Andres
Gjelde eller Forbud, uagtet at den existerer og har endnu udøvet af Fe
eller Andre fra gammel Tid, og denne Del af Extemmelsen behøver han

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at bortbede, med Omvendelse af samme paaden Østerø, som tilhører det lille grønlandske Præstekald, for hvilke dette Erkiendelse aldrig har fundet Sted under Lagen i Modparten Forudsætning, medens jeg ikke kan at nogen Dag nogensinde er vunden ved Hjelp af beslet Forudsætninger. Det er altså en Forudsætning for Modparten, at Øerne "belyder paa dette Sted (Ø 56) saadant Østerø, som paa ingen Maade forfinder Lagens Skabelse og ad Dette vunden, thi Lovgiveren har upaatvivlelig kjendt saadant Østerø samt, og i det Øvrige har paaregnet at han fundet Sted paa 2 Steder i Landet, foruden i Lapland, og ønsker ved Lovgiven begrænset ikke i Egt for at præjudicere uprivat Retlighed, der har opstaaet fra uminderlig Tid. Jeg bemærker ydelser, at Modparten ligesom Landmandsliden — hvorfra i det Øvrige paa flere Maader har vøgt — har haft Ønske med til nogen Lagskaft paa sin Grund igjennem Eldedalen, og i Følge hvad paastaar jeg med Hensyn til min Mandant: prior tempore, potior jure, og beklager det ved den uegennytteligt Økning at forsaavidt Landmandsmanden Ingolf har udset mere end jeg ønsker og ønsker en Lagskraft i Eldedalen, da maatte det Østerø i samme Tilfælde gaa over til hans Arvinges Modstykke Mand, thi Landmandsmanden og den efterfølgende saadanne ikke fraviste sig den Ret, som de formente paa lovlig Maade at have erhvervet. Omme Østerø i Lapland er saaledes stiftet fra Landmandsliden, og saaledes uden bevis. Jeg paaberaaber Maaden 1235, hvorpaa jeg er de Kongelige Skøder Skemtehøde fra 1755 eller 1757 og den de Kongelige Forgaglen ved Forgaglingen ved taas en hjemlet Skemtehøde, og saaledes kan Østerø ikke aldrig nogen gaardtabt for Jordens ved Elven, fordi de aldrig have været i Ejendelsø af samme. Paaledes behøver jeg ikke at bevise, at det er fra ommeldte Jordens paa lovlig Maade, hvorfra den fuldstændigt har gjort ved de fremkomne Oplysninger, som hver Mand kjender, ved hvilke Kongens Forfaldte det er paa den ene og hans Forfaldte Jordens paa den anden Side saavel ældre som nyere Tid. Dette ufordt, at jeg paa nogen Maade har vøgt Modparten til at contradicere min Mandant, eller paa nogen Maade kiendt hans ret at have citeret Sted i Documentet N 2. Jeg har alene paa dette Sted forsøgt at vise, at han ingenlunde har troet paa sin paastaaede Ret til Lagskraft over min Mandants Østergrund, trodsden almindelige Formodninger, som han ikke har troet sig til at forfølge, hvilken i Overensstemmelse med hans begrep, eller i Kraft af den uagtelende Retes gangbarhedning; de han vidtløftig saa, at Sandsynlighed har den tilsigtede Virkning paa min Mandant, men vilde han dog for ingen fri Villinge, vedtaget den det Maal, at ved domme Ret paa sin Ejendom en saa storslaaet Maalstok, som det det af hans formelagte Document ikke bestrider, ved Hjelp af 1½–5 alen høie Dæmninger, for alternativt at bortlægge Vandet fra

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

flaus for en Tid, og saa igjen aflöste den i saadan Maade – og den
ulog i den ene flaum – Nordlaus – at det ulovskulde kunne undbry-
de min Mandants Ejendommingen, eller vanskjönne dens saalides, at
Lagen kunde gaa over den. Men i denne Ejendommelige Tilstand og denne
fingen Adfærd vil jeg ingen Grund se for min Mandant til at reguire
en Erstatelse for Sagens forsinkelse, ancontrair jeg drømmer i fuldeste
Maade at have strengeste Erstatelse for sit Contrasagemaal. Dersom Cand
jur mente Lag at rise Ender imod Natten paa en saadan Maade. Jeg har gots
gjort at faae omvendt Overdommeren dommen ikke er af den Beskaffenhed,
at nogen formuftig Mennesk kan falde paa at anvende saamme til fyldes
bedring, men fraser det ogsaa klart, at jeg alderdes rigtigt har afdækket
Modpartens Tankefølge, udledt af hans egen Ordford, og er derfor af den
Formening, at hans Contrasagemaal er ubefoent, bygget paa fingerede
Grunde. Jeg maa saaledes gjentage, at min Mandant tillage gjen fuldstendig
Ansindelse for Contrapartens Eiktale og Paastande i denne Sag, og denne tilligemed
at betale sin Sagens Omkostninger med nogen Tilstrækkelighed. Jeg
drømmer Continuation af Contraskommingen angaaende, vil det sikkert være
indlysende, at to af Continuationens contracitanters, Ofsadderne paa
Breidholt og Ofsidderne paa Holmen ingen Competence have til at indgaa
noget Forlig paa deres Egne Vegne – og følgelig ophøre det Mod-
satte – uskadeliggjöre deres Egne eller deres Efterkommeres, og det saa-
ledes mindre saasom indirekte handle om deres Jorder end det Offentli-
ges, Interesse, til dettes Tilsidesættelse, at saafremt min Mandant maatte
tabe denne Sag, forhans Agres-Sagemaal imod det Offentliges, som saa
ofte som den af det selv forhen udøvede Ret til Lagstavnet, og som i
Tvistetilfælde ogsaa nu er Domstolen stedse har fulgt at ødelægge, ungen-
ugtigt formedes i ifølge Sagen, men da hans disse Ofsidderes given Samtyk-
ke ikke at sætte deres Jorder ud i Forlegenhed. Dersom af disse Vesteres,
Ofsidderes paa Breidholt Jordsalg fra det Offentliges Side er solgt ud tegt-
tilig Tilkendegivelse af, at samme have ingen Interesse af det Contra
sagemaal, og det samme Paastande ikke er blevne af Ofsidderne af Holmen
dersom, saafremt hans Jordsalg det Offentliges Tilstand i samme Overdommer
Tvilsom Logik der for Contrapartens Beggen lie Grund for, at disse Mod
ere medlagne som Contracitanter, kan jeg ikke forstaa – jo, i alt fald
den Logik, at den brugelig til at dekage i Uddrelser af Sagsomkost-
ningerne, ifald Sagen tabes, forhindrer det ikke vilde komme frem. Men
jeg vil gjerne dersom Mennesker saadan Udgifte, og haabe at ifølge denne
Tak derfor, ved at paastaa at de blive anses incompetente lie at deltage
i nedenstaaende Contrasagemaal, saamegt mere, som den nærmeste
Dom i denne Sag, forøvrigt den ene falder, ikke kan medgaa at gjelde og
saa for deres Egne, uden nogensomhelst Contrastevning, og ikke ved
Contrasagemaalets Paanalde mere gode, uden at jeg behøver at vedlægge
samme fram. Men omvendt med Anbragt ved maatte blive characteri
seret som „Ons maal afslagt Klaarid", forderfter jeg mig dog lie fragaa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at byggeskrifterne stod i subsidium, at Contraforholdene maatte for Besidderne af Breidholt og Holmers Udkommuner blive afgjort, og at de ville in solidum med Assessor Benedikt Sveinssons eller forskjellige idømte at betale Beløbet i Kost og Tøring til Rosenvand A. Thomsen.

Naar Modparten forklarer at han for Hellerkots og Arbærs Udkommuner er overdraget Retten til Naturafstaaelsen af Affaldet af Laxfiskeri i Elliðaarnes ellers igjennem dette, for den almindelige Vandstand under Datum 4 Juli 1863, indtil, saaledes som jeg maa forstaa det, Pagten er udløbet, maa jeg uden nærmere Ord, som han maa forstaa, siger han, at det er juridisk nonsens, at søge at gjøre en slig Aftale gjeldende efter ungjeldende Retsgangsregler, som er gaaet forskjellige fra dit Jordbogen forstrinnes. Jeg skal ikke tillade mig for at nævne Ordet „at lægge til Rette", men „Ordet maa af juridisk Daarskab" kunde det kaldes (jeg bruger Ordet Daarskab for at det saaledes ikke skal blive mig forvansket i Retten) dette Ord sallet i sin Tid saaledes at sammenblande ældre og yngre Retsgangsregler, der er saa incompatible. Jeg kan umuligt ikke forstaa det, men at Modparten forsøger paa at røre sammen Jordbogens Estimationer med Estimationerne i Lov 20 Jan 1797, det synes paa hans Skatteopkrævningsbrev i saa overraskende uforsaarlig Maade at benytte ved den „almindelige" Naturnydelse Dalens. Nu vil, lad han dreje, jeg komme efterhånden til at vise, hvorledes den „almindelige" gjelder paa forskjellige udenlandske Forordning. Men naar efter al Rimelighed – og det er jeg for min Ret indrømmet med alle dem, der til Dorlig efter Forordningen om Estimationen – lader sig nøie med dette. Men er det ikke juridisk Daarskab at gaa baaden dens Ruhstoyning? Jeg maa for mit Vedkommende sige at naar en af Landets første Jurister og en af dem, der har gjort det juridiske Studie til Landets Fag" i forstand 20 Aar bygger den Paastand paa slige Documenter, da er det ikke for meget sagt at saadant er juridisk Daarskab. Saa den anden Side er Documenten lidt gu. af ikke saa ringe Værd for min Mandant, idet saamænd velsyn den Omstændighed, Contradictionen har været med hans Fader, og afgjort er at afgjort overmeddelelig forsøges at fremstille

Det er vigtigt og falsk, at min Mandant Estimationsmænd er den ene Grundvold og Udslag for Forbudet, medens det er blot manglen i Estimationen og tildels ogsaa i Nordlaxen, der som Ledsager med Estimationen har forklaret med Hensyn til Estimationen, umuliggjorde at Laxen samensteds, om de med ingen Estimationsmænd kaldt, men den billige Handels Omsætning i Nordlaxen, der er delig en gild Jan. 1797 forbundet med en Stærk Tare for en Domæning Tare Lax vaktes til Flaum Midtstrømslinie, med for den Domæning, som er befinder sig der laden over Flaum, men for at forhindre begge Dele, alle for at bortskaffe de Fiskeriegrænser, som forbød Laxet at strømme

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa indsendelsen af Maadbles forbudte requisiter; det synes ogsaa at forstaa sig af sig selv, at Ingen ikke vilde faa udlagt Forbud imod disse Indrømmelser, saa fremt han, der selv var tilstede paa Stedet og erklærede sig om disse Indrømmelser, ikke havde anført dem i Udkastet til min Mandant, ja, endog saa at sige i denne Henseende. Modparten behøver derfor ikke andet end at søge Forbudet gjort nøiere og udførligere for Forbudet, end i sit egen Oplæg og i sin Domsøgning, ikke alene i det Domsøgende, men endog gives at have lagt det til Grund for Landsretten, men og saa i den Domsøgning, fandt opfør det at udkomme Retsmøde, jfr. Bilag N 6 og 7 ad N 2. Men naar Modparten siger at Forudsætningen ikke har været opfyldt, at Ærø, eller Øerne ikke have noget pålandsfor Lapper, der det ligesom de Mesfiske i det det er almindelig bekjendt, ligesom det bekræftes af Kul: Magnussen (Landfoged) at Domsøgningen er saa ubestemt, at Landet ubestemt det strømmer igjennem dem, ligesom det ogsaa flyder ubestemt igjennem Øerne, der bestaa af Grønsand, saa er det imod Strømmen med Eid, som paa den Maade, saa at ingen over Fra Eidstrømmen Draab Land maa gaa igjennem begge Dele, og er det saaledes umuligt at forbause os, at Modparten indbringer slig nonsens, som han ikke strømmet til Rets for Landet at Landet ved ingen Eidsonsø har strømmet til Rets for Forudsætningen. Ligesaa illusorisk er det, at Forudsætningen formenes Modparten at være fandt fug, eller Heller ikke eller Arbærfug; han kan, som jeg forøvrigt har sagt, han tilstrækkelig Land til alle de nødvendige Jordefug, naar han bruger det i rette Tid og ved nødvendig nøiagtig forstandig forfugning, men ikke til at drive en besætning med 26–30 Læster Jordbrug. Naar ikke parten skal til at drage Consequenser for min Mandant af sin nøiagtige fugnaadning – jeg siger: naadnitige forsømmelig; for Lugs fatigstan i Ellidaarene er den godt udregnet – Blive dem af det ligesfuldt kanske i Ærø, vand ud er aldrig lavt, eller ved strømme ved Østrøm og Dominiegrøn i Ærø Eid; at det er for fuldt Ned er bestemt ved Eidets Udsagn. Jeg forstaar ikke, hvil ken Anvendelse dette skal give det imaleste Ærø af Hos. ars poet, men Umuligheden deraf kjender og saa ved at Modparten fuldmegtig har ikke selv forsaadet, og skal jeg derfor til beder forstaaelse give han Dig en Baggesens Paragraf deraf

Naturam furca pellas et (expellas)

Jeg kommer dog igjen, den fjer.

Modparten anfører ved, at Modparten ikke har vøiet det ved Ellidaarene fle Nedgibel, men han nogle Bladsforan, ligesaa og paa den følgende Side dele er ved at han har udtraadt Torbe og ved sin Tilgrænsning ved den skjellige Ned, hvor Jordeiendommen selvfølgelig skulde have afdraget sin Andres Ro, Arbers Grænse Modparten pro forma – Eiendom. Jeg skal overlade det ham, men han

stringente Logik, at udrage Consequenserne af. Dersom vilde ikke
saa meget for Modparten lovstridige Ordensmænds, som en
inhl andet Dørt var produceret med Borgerskabets. Modparten
har selv bevist dette ved Fremlæggelsen af det mærkværdige Bilag
N3, saaledes som den ogsaa er bevist ved Aktdocumenterne N6 og 7 samt
N2, forudsat at det mellem Parterne er in confesso, at det er disse
Modpartens Domsinger, forbundet gjelde, ligesom ogsaa dette for-
udsætningen (Bil N6), selv siger, hvilke Domsinger der er Tale om.
Ogdaa er det utvivlsomt at efter end efter 31 Marts 1791 og dog i Com-
munitets ophævelsesaar, eller Grundsætningen for Fællesskabet, hjemmehørende
Modpartens Enkemand, udlagde ved en forsætlig Misforstaaelse,
saaledes som jeg nedenfor skal vise, anlægget af en inhl Dørt
land, der er nødvendigt i Lovens Forstand, nemlig superflua non
nocent, og endnu mere var det uddrøftet for borgerskabets, at
oplægge noget andet end et egt Fællesskabsgrundstykke, idet blot Cie
standsfor er saa vel Kommunerne og deres Tilstand gav An-
ledning til Forretningen og dette Øjemaal.

Ligesom det er utvivlsomt af de fremlagte Forretninger vilkaar af
1791 og 1828, at Skorarhylur og Skorikylur er et og det samme, saa er
det nu ogsaa bevist af Kidmenn, som fra Barnsben af have
kjendt Ejendommene og Fællesskabets, at disse Localbenævnelser
tilhør et og samme Sted, ligesom og at Kaupfundet i Nordalen noget
nedenfor (nord og nedenfor) Skorarhyl eller Storahyl kaldes Kermóa
foss, og Øverdelen nordfor denne Kermóabrekka (jfr Præsentlie 6 og
7 Øgm.) paa selvsamme Maade som det staar i borgerskabets forelæ-
gte Dørt. Det fremgaar saaledes det er bevist fra al Tvivl og
enhver vanskelighed er udstaaet, naar Modparten beskylder borger-
skabets for at have inden Tilladelse anlagt sin Afløbsdæmning
ovenfor Storafoss eller ~~Storahyl~~ Skorarhyl, saa er ifølge Bilagene
N6 og 7 vist, at han selv forladt anlægge en Afløbsdæmning i
Dammen, medens borgerskabets Afløbsdæmning befinder sig
lidt ovenfor Kermóafoss, c. 100 Fauns longere ned, og han afslø-
ver ~~Modpartens Ret til at anlægge den~~ ~~sammenholdt med Forretnings~~
~~vilkaarene~~. Jeg har sagt at denne Modpartens Erklæring er over-
ilet og uvidenhedsfuld, overilet forsaavidt som den er for-
anledget for Localkundige Mand om disse Localbenævnelser, men
fingerat den ud af det egt Øjemed, saaledes som det er nødvendig for
klarning af "den store Ko ved Gaarden Arbær" angaaende, men ud-
ødsfuldes den, forsaavidt som han har søgt Oplysninger for localkyn-
dige Mand, og jeg kan ikke afholde mig fra at forlange Modtagelse
af hans Ytring, der karakteriserer det som Lovlydighed og at vælge
Omgang, at borgerskabets anlagde sin Afløbsdæmning ved
Kermoafoss, ligesom de Dengelige borgere i deres sidste Tid, medens

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dette dages betydelige Ryke udmærker saa over de øvrige Tilgrændser, som
alle Skovarkyler. Og Modpartens assertum, at Skovarkyler er en Ny-
hedsfænomen i Forgangningen siden aar 1791 er saa langt fra at Sandhed
at man snarere kunde antage at Skovarkyler er en Ny-hedsfænomen i Tidsrum
af 1828, naar man alle ved, at denne Tvendmelk er op-
staaet i indenrigs Ødemarkerne, og det er ikke sjeldent at et og
samme Ted har 2 Navne, efter i denne Dag Gelgjutangi eller Geldinga
tangi. Modparten omtaler paa dette Ted Nordsetaanen Afløbe-
domningen, som ved dette maa flyde ned, men dette er ligefrem af
bunde Rettens Skandse paa Ødemark. Jordsetaanen bruger ikke
den ny Løbedomning der befinder sig lot ovenfor Kermoafoss i
Jøkuldal. De to andre foran liggende Domninger, der findes i Dalen
indtil paa Kerlingarholm over til Arkunsholm, og paa Blásteins
holm over til den øverste ~~[illegible]~~ Kerlingarholm er begge Modpartens
Værk, for at udlöse Kystenen, men paa selvsamme Ted som den förste
af disse to Domninger, befandt sig tidligere den Dangelige Forgangens
Løbedomning, lige nedtil at det lille Vandløb fra Nordenen ovenfor
Kermóafoss slar sig igjennem Arkunsholm; de förste saadanne ingen
ringe Indtrædelse at bydde Tilsynsmandsfaastand, at Jordsetaanen
selv har anlagt den Domning, som han maatte erkjende er Dagens
Estandlie at paa bortskaffe; efterfølgende da Modparten beklagede sig
over Politifordningen 9 Juli f. A. (Erlag 7 ad N 2), maatte den Dom-
ning, der ved denne bortskaffes, var Jordsetaanen Værk?
Denne utaalelige Indtrædelse af Contracitanten fremmedes ogsaa
imod den klare Sandhed, saavel med Hensyn til Localbundevandsens, som
med Hensyn til den Vandstrømmen, han bestyder Jordsetaanen for i Hen-
seende til Løbedomningens Stilling og med Hensyn til Løbedomnin-
grens Antal, som klarligen paa falsken Grund fare Contrasøg-
mål fælles og fremmede Grunde det fidröre. Saafremt Modparten
saaledes foregjordsetaanen har gjort, forudsætter det jo under Grundes
fare Grænseldocumenter bestemmes for fare Tilligheder og over-
ensstemmende med dertil umiddelbar Tid med Hensyn til Tegge
findamen stedfundne Tilstand, saa kunne Dag velsaligen aldrig
blive rigtig saaledes som de nogensinde vistes uagtet Troelle
fremme i de Dangelige Forgangens Tid. Med de dette ufordelder sig
samme forklaret maa jeg opregne imod det af Modparten fram-
lagte Dok. det som uriglige forsaavidt Localbundevandsens fare
faaet anden Tilvalion end i Jordsetaanens Dok. det som uran-
lagt og denne Dag ved komende, og det fordi det det er blevet
grundet paa Ødet og Jordsetaanen det gjort uagtet Adnarsøe,
alle uindstorlig, dreng. Jy bemerker altsaa, at Jordsetaanen for
bruge Asbørs Grund, alle gjort samme uagtet Forbud, videre
end fremdeles er samtlidt ifølge fare Hemmel og de gamle Dag
pagtningsvilkaar, hvidere end foran ligefrem, at fare maa lage

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Nemlig ere Dommingen, hvorsomhelst nedre Sinklegrundes, uno Grostorghaven aldrig lagt paa Arbors Grund uden Arbor bonden Samtykke, eller uden at betale derfor, og naar Modparten fundsig hvis, efter som han gentagne Gange har indrømmet, at Boerdeilauten er Ejeren tilhjemlet ligger og lie Stora eller Skorarkyl. Dette gott at Modparten tilslaar hvad han idøvrigt er om fød om, at han har befalet Arbor bonden at udvise Boerdeilauten Løbedomming, men hvor er hans Hjemmel for en saadan Befaling? Peder han nu gjøre sig som fier af 1/2 Arbor, naar han godtgjøre, at denne fiendom er taget fra den af den tidligere fiere anførte Jordfigtelighed til at bende Lagstrøm ødelagt, idet det naturlig aldrig har gravsigstøtig i nogen saadan Hold med Boerdeilauten

2

Dommingen eller hans Formænd. Det er hemmelig nok, naar Modparten formener at han saaledes maatte søge sin Søg paa at spilde Boerdeilauten Ejeri i Dommen, idet ikke skuner igjennem, at den ved stoltis forskrivelse af 9 Juli f. a. udvirkede Domming var han Ulak og ikke Olafur af Valnsendes og Arni af Breedholts, disse Mænd, som aldrig tidligere i mindste Maade har formerket Lagstrøm i Elliaarnes —; denne Domming nisigsig ikke som Continuation af Dommingerne paa Elliaarnes Eng og staar i saadan Forbindelse med disse, at den skulde holde alt dette Land, end Dommingerne ikke formaaede at stoppe, til den ene Ende, Nordalen, men udtørre den anden, hvis ellers ogsaa der ikke Uensigter med Dommingerne paa Eng. Den øvrige Forbindt af 3 Juli og saaledes forkjendt for disse Mænd, idet det var Boerdeilauten bekjendt, at Modparten havde holdt Forelæsninger for den om Landvindsbalkens Cap 56, og denne vilde (?) Erhvervning, men de fremstaa ogsaa ikke som hans Compagnons i hele hans Forfold i denne Henseende. Modparten indrømmer selv klarligen, hvor han siger at denne Domming har kostet Gud for Boerdeilauten og afkloret den lagt i denne Henseende, hvi medens han vandte sin Eng fandt Dommingen beviset at de stadigt var bestrøet af Vand i Nordalen (?) Og denne Klagemening gjorde de tende barnsprelige Fiendtaner imod Boerdeilauten, naar de saa at Dommingerne paa Modpartens Eng tog formegt Vand fra begge flere ?! Jeg skal ikke følge Modparten Ord for Ord paa hans pag 72-73, hvi det klarere, at Storehylur er = Kermoafoss — i hvorledes paa min Tid er denne Fos (Storehylur) aldrig blevet kaldt Kermoafoss, som Modparten paastaar — er det altid gjendrivet ved flere Vidner for Retten, hvori med det vidste er beviset ofte, at Storehylur er = Skorarhylur, og at det forhen Ende er vestaal i den senere Tid; og de dette nu forholder sig saaledes, er Modpartens hele hele Deduction rågt i Luften, lige som den i sig selv er temmelig vindig. Det er

aldrig uden Grund, naar Modparten paastaar at Boerdeitanden forder udelukkende Ret paa Elledavatns Grund og i nogen Dage gjennem strømmende lille Tak, men at han forlanger at Vandskillerende, som de beboende rundt saa efter Landloven (Lb 56) og frabeder sig Modpartens Vilgjerninger og Nedsvandringer i deres Ret og dette saaledes ulovlig og uhjemlet, er noget helt Andet; men det er beviist at Modparten har gjort dette, skiønt han giøl saavel Anledningtil som Grund for Adfærden. – Naar Modparten nu yderligere dømtlygger, at Vandudgravelsen i Elven er blevet forringet paa Grund af Boerdeitanden Nedsvømninger, maa jeg paa min Side og saa gjentage, at det er umuligt, idet det tvertimod er Jordbalingelsen for Østreich's bygge Kvarnens, at Vandet ubehindret kan gjennemstrømme Det og Dammen, og det forstaar sig saadan af sig selv, at Elven ikke er mangler Vand ved vor Ejendom, hvor det er nødvendig for dette, og naar Modparten udleder af Ejendomsforretningen af 30 Juni og 3 Juli (N 4 og 5 ad N 2), er det andet end Vandreisler af det Gjesen; den forstaaende ved jeg at Vandudgravelsen er noget saadan i Nordelven, at Elven er strømmende ~~fuldt~~ fuld ved Det og Dammen og bestaaende Boerdeitanden Nedsvømninger, men Ødelægningen fuldkommen paa Vand; den erkjendende, at Ødelægningen er noget aldrig indpaatabelt for Lap, og den nærliggende Elv saa fuldkommen paa Vand, at det er en aaben Sinder Lagens Passage, og at samme ved ikke aldrig forbyder denne. Og fremdeles kan Modparten saa sige, at Elven er nogt quammaxime passable for Lap? Hvorledes nu end det er at Boerdeitanden ikke er fuldt Grund til at anke over Mangel paa Vand; det er endskjønt for Ødelægningen Vedkommende og over Vandspeldet og Bestaaende af Ødelægningen paa Grund af Vandfyldet i Nordelven? Den nogen Undrømmelse af det Modsatte ligger i disse given Omstændigheder. Det beviser Tilfældet for Modparten, at der fangede nogle Lap i Det i Nordelven den 3 Juli, da Gudmundur Einarsson og Jónsson besøgte Elven, idet disse faa Lap vel kunde være komne i Det for under Vandets fuldt betydelige. Det viser sig ogsaa at efter 9 Juli blev det Vand langt mere i ~~Lap~~ Elven og bedre end forhen fra 9 Juni, Ligesaaledes (9 Juli) fiskede de i begge Elve.

Det ugjøre ikke at det alle med Modparten vem, fra Elledalens Jord der er Ursprung, idet det er indlagt for Lagen, men det er imidlertid er alle bekjendt, at de flyder en Tak fra Sjelets nogle Sønder for Lyklafele ud til Foellevatn, og at disse Vand ogsaa afgive det Vand til Elledalen. Det er saaledes afgjort, at en betydelig Del af Elledalens Vand ikke udspringer paa Elledavatns Grund, ~~og med Rimsgrube~~ og med Hensyn til det Vand som dog Modparten ikke siger med den gamle Skoalfisk: mit Vand er Mit, og jeg for selv gjort med det. Det er derudover dette Lag uredkommende, naar Modparten paastaar sig at ødelægge Grundfastjellet mellem Breidholt og Bustadir paa den ene og Arbæen paa den anden Side af Elven ved sit Tak, og protesterer jeg derfor fri med ikraftige Maade som irreklamation for denne Lag, og derfor som et trudenlegt Forsøg, for saavidt han muligen herfra agter at hente et Øiegt Lair under en eventuel Grundskelnes mellem. De ven-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

de omvendte fordomme, thi der kan aldrig være Spørgsmaal om at saadan Grundsætning kan komme til Forhandling imellem nogen Person af en gansk anden Natur. Men ikke desto mindre er det nogen Gjenstand ved ~~af~~ at sætte ind i det „stor anlagte Localforhold" (indbellige: Baronielle Grundstab), som Modparten bryster sig af, det de ikke handler ud af indskrænket ~~absolutum dominium~~ til Land, men om hvor vidt han alle Fordele sig som simpel Lejer over for Jordeiendommen paa denne lovlige Jorvand.

Jeg skal ikke trætte med Modparten om saadan Fremvandring, eller om hvor fund denne er forsaavidt. Jeg har ikke ville i det Foregaaende, og finder det blev so vigtigt bedømt, naar Pagten kommer i den Stand, hvor den staar til Raadighed det uneflodige Antal lydige Mand, de kunne afgive det paalidelige og uvillige Skjøn om saadan Fremvandring; men det kan jeg forlade Modparten, at jeg i Danmark ikke har set Fremvandring efter en anden og langt ovenfi Gange ringere Maalestok end den omhandlede og det nagtet de handede til Raadighed uligestor eller storre Land end det hvor Tilfældet. Jeg kan ud over forhalle ham, at Fremmedes Jorgensen har efter den omhandlede Fremvandring, det han anfaar naturlig Omvendling af Fugen, som kan ikke ved det afdanne i den høiligen de fler, forat være udnu fordelagtigere for Fugen end den ovenfor Danstimning, saa at jeg ikke har anbragt nogen Usikkerhed i denne Henseende. Det er imidlertid umuligt, at Modparten kjendelig saadet forstyrrer paa „Omvendling" og „Danstimning", som paa „Opdamning" og „Tørlægning" af Land, men dette er ikke min Skyld. ~~Jeg skal ikke gjøre det, det er ikke min~~. Jeg skal ikke indrømme, at jeg ikke har set det eller læst det Skrift, hvis Side 85 Modparten paaberaaber, men jeg har, som forudsat, set Fremvandring paa en Herregaard i Danmark, hvor der holdtes c 200 Td Sæd (150 Tønder), og denne var indvendig i Ligefrem med det af mig Antydede af Fugen var lagt under Land (eller Td) fra efteraaret til Mai, og denne Fugeblev afmuret to- og tildels 3-Gange; det kan ved nøie at denne Fugeblevne vandet efter første Afmuring, dette er mig ubekjendt, men saamegt ved jeg, at der laa Vandet ikke til en 4 Tommer høide, hvor det var dybest, og ikke var det at vore Tømmen ved denne Fugelaa mere Luft og Tøl end Land. Jeg skal tilføie, at jeg formener at denne Fug blev første Gang afmuret mellem Torsdag og Ottendag, og da var Vandet blevet holdt bort fra Fugen i en viden Tid, nemlig en 3 Uger; jeg tør tillade mig at formene, at jeg har kjendelig saaledes til Fremvandring, som Modparten af sit Skrift har forhaabet Dansk saa beklagelig vaaglig. Jeg har i det Foregaaende forsøgt at vise, at Fremmedes Jørgensens Fremdeling Antal beviser, medlagen af Modpartens Fremvandring har fundet Sted, og uligen forbedret Fugen nagt, medens den lade det alderes uafgjort, om denne Fremvandring, saaledes som den var beskaffen, har været nødvendig, om en anden eller andre lignende indvendig Fremvandring, ikke havde været bedre, og om det ikke havde været fordelagtigere for Fugen i nogen Tid at nyde Tøl og Luft, forinden den blev afsluttet. Den beviser, det sagt, Antal af, hvad Mod

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

partenes Tilskyndelse med dens Hjelp at bevise, uendig at fugeraandingens aalagt almindelige Forbedring, medens Mangelen af disse Oplysninger, som jeg har fremsat, kun lidt eller ingen Indflydelse vil Modsatte, og skal jeg for Øiemeet forbigaa at udkast mig videre herom. Jeg lader mig nøie med at bemærke det Assertum af Modpartens, at Elliðavatnets fugeliggende 1–2 Alen høiere end Pudsens (Elliðavatns og Vatnsendi Øde) Niveau. Den største Del af fugen er med aldeles horisontal i Niveau med Pudsen, medens den høiere liggende lie Elliðavatns Hjemmemark stødende Del ikke kan nøies end i det høieste 1 Fod (12 Tommer) over Vandfladen i det Vandløb, som afskiller Elliðavatns Hjemmemark fra fugen, og naar Modpartens pueslaas, at der ikke er blevet ausendt over Halvdelen eller i det høieste 2/5 af fugens Vandmasse – en løierlig Forskellighed om Grøftørrelse! — Lie fugeraandingen og at en saadan Vandmængde ikke kan bedøle fem fug paa 3 Tolmænd, da skal jeg kun henvise til, hvad der er gjort og oplyst i Dagen, at i alt det Halvdelen af Vandet var borte dennemfra fugen, naar Vestfugen var tør, og den anden Halvdel saa fattig paa Vand, at det kun saa det forhudre Lagene stafsage (Tilag 5 ad № 2), saa at i alt fald Halvdelen af denne fugs Vand ogsaa er borteblødnemdfra fugen, da er det klart, at dens aunende i det mindste 3/4 af fugens Vand lie fugeraandingen; og det er usandt, at den bortdømmede Vandmasse for beføiet mere end 3 Tolmænd for at bedøle fugen end en Høide af 5 almindelige Tommer, det forudsigende i Tommer at fauke sine Dommere ikke end hold Vandet langere, skjønt begrundet det at stige i den Grad, at det overstrømmede Dommingerne og beskadigede dem. Naar Modpartens angiver, at han vilde øekloge Tvivl i Sandingen, da er det stik imod al Erfaring, idet det er almindelig bekjendt, at det er det lavere Vand, som dømmer Øen, fraadanne det øvrige end staaende. Hvad angaar Modpartens Fugegravning i Arbaarholm og nordenfor Randholar, er den indtil videre dens Øgenvidnesbyrd, saa at det er det eneste Nogle, om han beviser Muligheden af det eller ikke. Det er mig ligegyldigt, om han leder flere Vand og lie Kengil-Sjeld, blot han er Skjelde Gravdelan end Øiet i Lapelaven, og det er det ikke for Landsloven, om han end fandt Millioner Tønder Land at gjøre lie fug.

Jeg kan ikke andet end undre mig over den Mortification og Skam, som Modparten, eller hans Øgefødte, har gjort gjældende imod mig personlig. Er denne Skam af Modpartens egen Fabrik, da er den sandelig Eidry, Ondt imøgen, er den dømmet Øgefødtes egen, da gjælder det: „Manden holder sig saa høi i Ære, at forhaabe Ingen Skyngel være". Begge kunde vist Glasgower Gjeldsag κατ' ἐξοχήν! Ere de Ord, som det forlange mortificerende og uøkonomisk ligge udenfor det vide Virkelighed ~~frembyder~~ (Hegels Undersøgelse for Lovens Skyld) frembyder, det kommer det Modparten at bevise, men det er jeg beskyldt Tilstanden rigtigt, og bør det saa det som muligt, hvorfor de Mortification og Mulet? Eller vil Modparten bringe mig til at bevise, at han Øredelsaas gaa snart Sodder? Det skulde gjøre mig Ondt! Jeg opfordrer dem lie, enten at frafalde saa stærke, eller forbehalde mig Ret lie at føre Grund imod den ovenfornævnte Paastand „for Tort og Øredelsjeld" i den anlyste Ketning.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Modparten uafhængigt af Nordi troede jeg saa at kie Villes
hø stillede Eiendomme, Aftun og Bustad, dem en Stemmerettighed den Afgjørelse
de gik Ejere, og maa jeg tilføie, at jeg ikke kunde ugjenvegtigen og
billigen Maalstok for ruskelsesfrihed Eiendomme Nordi, ved den
Mulighed den lagde af sig, medens det jo ville at Modparten kunde en
bedre og rigtigere Maalstok, nemlig den Rudtogh, som disse Eien-
domme „dengang i Fremtiden notorisk skulde afgive". Jeg haabe
imidlertid, at Retten i den Tilfælde skulde lage det Konsorcium i
Forbindelse med det Forbigangne – uden det Notoriske – til Følge, men
dersom det skulde blive kaldet, saa kan det blive notorisk eller ikke notorisk, en Mulighed alle Umuligheder. Men hvor
Modparten gaar vanskelig ad vindal selv Lugfeskriftet Nordi og det
hele Politiskab som Politiet, da er det Jammerstod, hvor glimrende det
er, saadan en ung Mand, idet han den 5 Januar glemte den Nordi, kie
skilte han rigtig en Maaned tidligere (2 December) afslag Retten.
Naar Modparten siger at jeg har anslaaet det Forudcitanten i en
lort Tilfælde Tabsøine ved det Rudtogten af en Sommer ube-
findende Ørkeri, vender han det Ord i indtogten er af Forudcitanten
bragt efter at Gjennemsnitsbeløb af 8 Dar, medens Estimationen
for lucrum cessans i Sommer er bragt efter det Forfold, hvori det
vist sig, og det Forfold var langt storre end det Middelaar.
Det ene, Modparten kan have haft at indvende, er, at Forudcitanten
har villet afgive saa nøiagtig og sandfærdig Forklaring som muelig
om Erstatningen (Nordens) af den Contracitanten stillede Politi
hø, medens dette gjør jo den Gjenkjendte at anslaa Retten ved
3 Gange høire og i samme Øieblik at, uden at jeg i Millemtiden
er kommen til Ord i Sagen at erklære det vordiløst. Naar det
saadant, hvad jeg i det Forregaaende har anført, er temera litigatio,
vil jeg det hvad de forbjerne dette Navn. Først bragte Modparten
Politiskabet Tiestvetkeligheed for 2500 Rd., lagde dygtige Fudel af samme
kie 22,500 Rd. og bragte endelig at nøie den saaledes lagede Del
har nogen Sandhed i Nordi. Jeg beder Retten vel at bemærke dette,
men det gaar jo ogsaa af selv med Hjerte. Forøvrigt undfalder
det fra Modpartens Side endelig Rudrømmelse af, hvad jeg tidli
gere har udviklet at Retten. Ellers er ingen Nordi har og er umulig for Forudcitanten midden af Modpartens forlangte Sikker
hedsstillelse, og saaledes ogsaa af, hvad jeg troer at have tilstrækkelig
vist, at Retten er gaaet kie Lov og Dølg, saaledes som det den er
indrettet, hvi i modsat Fald kunde han den Lov ellers Dølg finde Ret.
Ulykkelig tillader jeg mig at fremlægge Skjøde af 2 og 10 Rd.
og tilsige samme med nogle Ord, i henhold til den Ceuldning, som
Skjødet giver det til den Forudcitantens Side.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Det er da vidbemeldte Tingvidner constateret ved Forklaring af Vidnerne Gudni Einarsson, Jón Jónsson, Claus Bjarnason og Jón Haldorsson til 3 og 4 Øyne. 1) at de ikke nu bruge nogen anden Æstimaade end tidligere, og skal det bemærkes, at de 3 forstnævnte Vidner Gjendskab til Æstimeret omfatter de sidstforløbne 30–40 Aar. 2) er det vidst, at saavel de Tingvidner i deres sidste Forgangsmaade som Æstimerte hin senere have indskrænket deres Æstimerbed fra vaden ved at flytte Løbdammingen ud til Kermoafoss, omtrent 100 Favne ud fra det Sted hvor den ved tidligere, for Vidnerne Gudni Einarssons, Jón Jónssons og Jón Haldorssons Forklaringer til 5 Øyne maal. 3, er det blevet at Vandfaldet i Nordelven, som Modparten benævner „Storafyl" vilde kaldes Kermóafoss, og at Skorarkylur i samme Ei ogsaa er blevet kaldes Storikylur, for Vidnerne Gudni Einarssons, Jón Jónssons og Jón Haldorssons Øyne til 6 og 7 Øyne. 4, Det er endvidere vidst, at den i Dommen omtalte Storikylur af Modparten vedøbte Dæmning ingen anden Hensigt kunde have end at udtørre Æstelven. 5, have Vidnerne Gudni Einarsson, Jón Jónsson, Klaus Bjarnason, Guðmundur Þórðarson i deres Øyne til 10 og Oddur Haldorsson i Øyne til 32 Øyne uforbeholdent erklæret, at de aldrig have seet Fluer saa udelukkende til Æstri, som i Dommen, og nogle af dem (Jón Jónsson, Klaus Bjarnason og Gudni Einarsson) i Øyne til 11 Øyne. at Æstelven ikke den gang har været passabel for Lax pga lie Kerlingarholmur, hvor Nordelven afsøles sammen, og Jón Jónsson, Klaus Bjarnason, B Bjarnason og Gudni Einarsson til 25 Øyne, at Nordelven vel har været passabel for Lax, men dog saa faldig paa Land, at det efter deres Formening har maatte staa Laxfiskeri i samme, medens Vidnet Klaus Bjarnason særligen formener, at der i denne Elv det har været over 1/3 af sædvanligt Land, og Oddur Haldorsson (lie 30 Øyne) at en Fodgænger haver kunnet gaa over begge Elvene med tørre Fødder den Juni om Aftenen: jeg skal med hensyn til deres Forklaring bemærke bemærke, at de have flere Vand ikke kunnet naa Øiet (dorsum pedis) paa en Fodgænger, hvilket bemærke udtrykkelig lie Observation for Øiestand, som ellers gjøres den i Island almindelige Fodbedækning. Jeg beder den dømte At at udskrive denne Vidnernes Forklaring, og sammenholde den med Modpartens Fremstilling om at ikke alene brugt Jærnstangen, eller i det Øiemeds 2/5 af Elvens Vand lie sin Fug og med den af mig i samme Henseende given Forklaring, og jeg haaber da at min Forklaring ikke vil anses for ørkesløs. Endvidere have Vidnerne Bjarni Bjarnason (lie 22 og 23) Jón Arnason (lie 18) og Bjarni Oddsson (lie 18 og 20 Øyne) uforbeholdent gjort den Formening, at Laxen have kunnet gaa over Æstuen i Nordelven, da de saa denne, og 2 af disse Vidner have endsaaet at Vandet har flydt 1/2 Alen over Æstdammingen. Vidnerne Jón Jónsson, Gudni Einarsson have lie 16 Øyne forklaret, at

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

180

Flugen af de Langs med flere Bonde, saaledes Dem bekjendt, har deltaget i Lagfangsten andetsteds end som Vidnelag for Sandt Embede (G Einarsson). Dette er nu fornyet indholdt af Vidnernes Forklaringer, og jeg haaber altid af dem vil fremgaa, at Handel nu er blevet bortskemmet fra begge Sider, nu altid skjeet ind i Nordalen i en Omfang i den af mig i det foregaaende anførte Øiemiddel, og at Modparten Lovalbrudsmulkt af Handelen i Nordalen, Storihylur, er blevet forfaldet paa at blande Kilens Øyn, og gjøre al forstaa, at Modparten ikke har ret bedre, da han er dette (quiper alienum facit, ipse facit) den Holdsmand i Øsmunn at medbegge Forederlandets Lønningsdomning.

Jeg maa tillade mig at henlede Kilens Opmærksomhed paa den Omstændighed, at Modparten Contra-Sørgemaal lie Vidnet Bjarni Oddsson til 20 Øre, altsaa tydeligt nok, ikke har forstaaet forholdet med den saakaldte Tilegges-Ret, idet han udtrykkelig er gaaet ud fra, at denne Ret umiddelbart afdømmes Nordalen, men dette forholder sig ikke saaledes. Forederlandets Ret siger, at Nordalen udskøres en liden Holm af sin nordlige Bred, at kast Kast Ryk kei nedenfor Havdkisten, og i den Room, som afskøres Holmen, befinder sig et dybt Hul i Bunden, hvor Laxen ikke kan fange, om man ved lukke Handel løber af fra Nordalen. Men for at forbygge Laxens Gang nedenfra lie dette Hul, afsperres Tilegges. Øsen dette alder ved Holmen udenfor fuds snoinvel der ved samme øverste fuds er anbragt et Fremmerverk, for at forhindre Laxens Gang ovenfra til det nedenfor Hul. Det er let begribeligt at denne Ret under andre forhold vilde være uden al Tilgivning, idet Fordelen ovenfor naturligvis er istand til at vælge den hele Fangst; men naar Vidnet ser på at vedkommende Alen af Flaues Løb ved denne Ret har været uafgjort, da bevirker dette paa en Mes forstaaelse af Vidnet, idet den af Vidnet lie 18 og 19 Sørgemaal omfattede Handelsfelde, fandt udbredt dette Øgte af Domningen ved Estens vestlige fuds. Dette finder relativt saaledes ikke det Mindste for Modparten.

Naar nu endelig det refereres lie de af mig i Skrivelse, i Dagen af 11 Sept (N2) og 2 Dec (N16) f. a. samt de her foran nævnte Skrivelser indlade jeg Dagen lie Dom med formødent Reservation og Protest imod all af Modparten anbragt Udsigt, forsaavidt ikke udtrykkelig skjeet imod i det foregaaende.

Reykjavik 16 Februar 1870

J. Gudjohnsen

Til
Gullbringu og Kjós Sysselfogeds Embede.

Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselfogeds Embede den 16 Feb. 1870

A Thorsteinsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

N 35

Extract af Kongeligt Skjöde paa Jorden Valuseyri, dat. 6 Sept 1820

„ Vi Frederik den Sjette af Guds Naade Konge til Danmark &c &c
gjöre vitterligt: at da vi ved vor allerhöieste Resolution af 11 Sept 1816 allernaadigst have approberet det paa den Os Jorden beliggende under Selbjarnes Ry i Gullbringu Sysselse og Island Sönderland beliggende Jord, Valuseyri kaldet, af Dyrehold 22 ct med dagen a ndrende 4 Guilder
— gjorde Bud — sager det for at vi herved lade vor-
mellem Paul Johnsen Skjöde og afsende lade fuldkommen Fundin foran-
dag Os og Vore
Kongelige Successorer i Regieringen alle Kongelige Regler og Forhi-
de samt ordinairen og extraordinairen Contribution, som derom alle-
rede xxx lade Os alle vaffuldig Ting ere gaaede, alle Jordens gaa-
bude naade, ikke undtagne.

At ovenanførte Extract aldeles Ord for Ord i All ligelydende med den
mig forevist Original med allerhöist og myndig Underskrift bevidner
jeg efter udtaglig Collation notarialiter

Rigsjarl Notarialcontoir 7 Feb. 1870
A Thorsteinsson

Collation og Afskrift
tolv Skilling Rm betalt A Thorsteinsson
Innlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla Extract d. 16 Feb. 1870
A Thorsteinsson

N 36

Udskrift af Landfoged Skuli Magnussons Skrift: Beskrivelse over
oconomisk og physisk over Gullbringu og Kjós Sýsle pag 57 (§ 88)
„ Millum Gaarden Vatne og Valuseyrar ligger en liden Indskraand indsö,
hvorudi ingen Slunge (Forelle)-Fangst. Fra denne Indsö udflyder den
liden Elv Hellaraa, der er et Udskjæl mellem Gullbringu og Kjós
Sysler, hvorudi og hans Lagfangst med indtil 3 Fiskere i Maaned
efter forbemeldte § 57."

Ovenstaaende Udskrift er aldeles Ord for Ord og i All ligelydende med
det mig forevist vorfor nævnte Original, der findes i Gullbringu
og Kjós Sysler Archiv bevidner jeg efter udtaglig Collation nota-
rialiter. Rigsjarl Notarialcontoir 7 Feb. 1870
A Thorsteinsson
(L S)

Gebyr
Collation og Afskrift 12 sk.
tolv Skilling Rm betalt A Thorsteinsson
Innlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla Extract d. 16 Feb. 1870
A Thorsteinsson

N 37

Extract af „Beskrivelse over oconomisk og physisk over Gullbringu
og Kjós Sýsle i Island" af Landfoged Skuli Magnusson forfattet
i Aarene 1781-84 pag 73-74.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

„Hvorledes Lagmanden i de 2 Aemter af Møller aaen og det dertil hørende Amtstab Lagretten Jens Horsebow i Jens Efterkommeres navn er bestaaet, som her vil anføres:

Den gjøres Eftersøgelse om Gylfi Jørgensen og Laag, Laar og Nøgle vanskjøtte (Se det formelagte Document N 19 — og saaledes undersøges hvorvidt saalange Lagmandsgaarden, og tinglysningen ville: Domsmandsgaarde paa begge Sider af Elven gjøres alene af Men med Fjeldes og Grabringes, paa det Vandet kan have fri Fart, men saasnart ab Lagmandsgaarden kan haves ig jennem den og nedre lie af sag Aabningen eller Indgangen til Lagretten, hvor den stærkeste Strøm udløber, efterskulde Domsmænd nærmere lade, blive den snart vanskelig af Vandet og Elven Løsmasse."

Det undersøgte udtrykkelige Ord for Ord og i Alle er valgdrevet med det eneste forøvrigt paa den foranførte Maade beliggende Haandskrift af Ros og Gullbringe Sysels Archiv, samt at det omtalte Haandskrift paabraabes Horsebows Efterkommere, saaledes som anført, og ligelydende Document N 19 i Sagen mellem Assessor B Sveinsson og Sybrand H. F. A. Thomsen, hvilket Document er blevet mig forevist, bindes herved efter en nøiagtig Collation notarialiter.

Reykjavik Notaraalcontoir d. 24 Januar 1870

A Thorsteinsson

Gebyr
Collation og attest 12 S.
tolv Skilling Rm. bilalt A Thorsteinsson

Fremlagt i Gullbringe og Ros Sysels Foderaad 16 Feb 1870
A Thorsteinsson

N 38

Extract-Udskrift

af Gullbringe og Ros Sysles Skøde- og Pantprotocol.

Stephan Gunlogsen Kongelige Majestæts i Danmark &c. &c. Sysselmand i Herredsdommer i Gullbringe og Ros Sysel samt Auktionsforvalter sammesteds.

Gjør vitterligt: at Aar 1837 9 Februar blev Auktionsretten sat i Reykjavik med udmeldte Vidner, hvor da, overensstemmende med Rentekammerets Tilladelse af 6 Sept d. a., Kongejorden Arbær blev opbudt til høistbydende under følgende paa bekjendtgjorte Conditioner:

1 Opraabet skal i Regjeringens og Jordens navn Auktionarius gjælde solgt uden noget Told eller Afgift af Følgesmanden eller Jordebogen og i ungefer Gjældende i den Tilstand, hvori den nu befinder

Gullbringe og Ros Sysels Contoir den 14 March 1839

Nærværende Skøde bekræftes udvidende ved min egenhændige Underskrift og Embedssegl

St. ~~Stephansen~~ Gunlögsen

Gebyr 1 Rd en Rigsdaler bilalt
Sk G

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Tinglæst inden Mandtalsthingvidne paa Lagafell 2 Juni 1840
Th Jonassen
Indført i Gullbringu og Kjósarsýsla Tænde og Skatteprotocol under Nr.
129
Jonassen
Tinglæsning . 48
Protocollation . 12
1/2% Afgift . 57 Rd. 24 - til Sigvaldi 21 Skilling
Jonassen
Ministeriets Regnskabs bekræftes
Gullbringu og Kjósarsýsla Contoir 29 Januar 1870
~~Clausen~~
Gebyr 12 Rd. 60 Skilling Cl.
Clausen
Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Retsmøde 16 Febr. 1870
A Thorsteinsson

[Det under 2 Febr. protocolleret Tingvidne er efter alles Fremlæggelse som N 39. og udelades derfor her. Ottos. Anm.]

N 40

Efter Anmodning af Gr Ydbenaud Thomsen bevidner, at jeg fiere Gange i Aar har været tilstede, naar der paa Søndagen blev den Dag, som fandtes i Januar Begyndelse fra den nærstforegaaende Aften og i flere Timer forinden Solens, og ikke gravsatte undertiden den Dag nogen eller faa Timer efter at Solen var nedstammet med Sandhed, er jeg villig til om fordi-ger lovligen at bekræfte. Reykjavik 12 Febr. 1870
J Jonassen Distriktslæge
Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Retsmøde 16 Februar 1870
A Thorsteinsson

N 41

Efter Opfordring af Gr Ydbenaud H. Th A Thomsen bevidner, at jeg i de sidste Aar og i de nærstforegaaende Aar altid er tilstede, naar der paa Søndagen lod det Dagen Begyndelse gaa op, og naar der er anmodet mig derom og ikke selv har gjort det forhen, naar jeg er anmodet mig derom og ikke selv har haft Tid. Ligesaadanne Tilfælde har jeg aldrig haft Anledning til, om der var mange eller faa Dage i Februar, men lod det gaa op, hvad der var Lov. Dette er jeg villig til, naar forlangt, at bekræfte for Retten.
Reykjavik 12 Febr. 1870
W Berenhöft
Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla Retsmøde 16 Febr. 1870
A Thorsteinsson
Coast.

Paa Indkaldelse af Contoiraarbeidet Regnr. møder Overretsprocurator Jón Guðmundsson, og forlangte en Maaneds Opsatte for at fremskaffe i Dagen fundne at forelægge Rigsretten Dokumenter. Retten besluttede den begjærte Opsatte til Onsdagen den 16 March Kl 12 Middag og udlaante Dokumenterne N 1-41 incl. til Bilæg. Retten hævet.

A Thorsteinsson. P Guðjohnsen. Jón Guðmundsson
Skúli Magnusson. Pétur Jonasson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aar 1870 Lørdagen den 12 Marts blev Gullberaga og Dor Bytsel
Eftersøgt paa Ried, Alftanes af Land og Byfoged A. Thorsteinsson
som Vælledommer, hvor da i Overværelse af Vidnerne Chr. Matthie-
sen og Ketill Steingrimsson blev forelagt Sagen

Jóhannes A. Th. A. Thomsen
contra
Asgeir B. Svensson og
Asgeir B. Svensson
contra
Jóhannes A. Th. A. Thomsen

paa Skudsmaalets og Gaardsadskillelses Sagen under Procuraturen af
Gudmundsson og er klaret af han i denne Dag, i hvilken der af begge
paa Gaardsadskillelses Sagen er udlagt Gaardsadskilning, maatte føres
Vidner og fremlagde i saa Henseende Spørgsmaal, som han dertil Vid-
nerne forelagde. Documentet belyg under N 42 saalydende:

N 42

Spørgsmaal
til Gudmundur Jacobsson af Brekkubud.

1, Hvor gammel er Vidnet?
2 Boede De mange Aar paa Jorden Valnsendi og i hvilket Aar flyttede De derfra?
3 Eller De aarligen, eller om og da, naar, de Aar da De boede paa Valnsendi, at Lag gik og i Elven til Arbær, Breidholts og Valnsendis hinanden?
4. Saaledes De ikke at Laxen gik fiskt op i Elven og op til den Eiele, Dymma, og til Vøtn?
5 Fangede De ikke selv Lax i denne Tørrelsgarn, den De selv (hvis De selv Dymma er)? og naar det Dem ikke bekjendt, at det samme var tilfældet med Beboerne paa Elledaatu?
6. Antager De ikke at den Lax, De engang er paa ikke Indsøerne, Valnsendi- og Valu-Indsø, godkan passere op fra Indsøerne og at Ellidaarnes vandfor. og til Hellikots hinanden?
7 Saadan passage af Lax op ad Ellidaarnes efter Dyr 3) alene Ret om Foraaret, forinden Forgaarens af det Kongelige Fiskeri i Elvenen udfalder den Lax ikke og fuldføre den Indvandrenen nidfalder, og alle om efteraaret efter at Fiskeriet er afslutet og Dammen afskaaret, altid da ogsaa ved Dammen, medens Fiskeriet og Dammegraven var i Elven?
8 Befalede De Dem, uden De boede paa Valnsendi, med nogen Lax fangst i Elven paa Deres, eller maatte paa andre Jorder end Eu ugerne f. Ex. Breidholts og Arbær?
9 Eller det Dem for meget af det Kongelige Forgaarens eller Andre?
10 Saa fulden Tid af Dammen, eller efteraarets og Foraarets Gode De med denne Fangst, og hvilken Fiskeriet aarsmidt De?
11 Hvormaange Lax fangede De paa denne Maade i en Dammen og efteraar, naar Fangsten var feldigst?

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

12 Var Dø i Forening med andre Vidtkommende (hvis Grunde ligge
lie flere) flere uagensynlige løbe tør for at fange Laxe der uden for
de Kongelige Forgaaende Fiskegrænser, og i saa Fald, paa hvilken Tid
af Dammes eller Øvrigaar?
13. Hvorledes forholder Delingsblanke Lodsejeres af den ved saadan
Afløbsfangst fangede Laxe og i hvorvidt hører Lodsejeren Eller de Del,
og hvorvidt Laxefaldet der i hans Jordstykke, naar fangsten var
tilladelig?
14. Hvilke Vidnet (medens De bor paa Valuseudi) eller har De af Andre,
at Opholdsvandene paa Arlum, Arbor, Burkal og Brøndholt, samt Laxeladen
eller faste Anker i de Kongelige Forgaaende fangt?
15 Hvilken Anledning (quo titulo) fik de nævnte Opsidder Andre i
fangsten?
16 Hvad De Laxefiskeadministrerer, som de Kongelige Forgaaende den
gang anvendte i Middelalderen? Var de dengang dobbelt og firdel
eller lavere end nu og da i Norden?
17 Eller de brugte Laxefisk i Ødelaen paa nogetsted, dengang de Kjøb
de Laxefisk, hvad enten de solgtes af en Tvendemand eller
andre?
18 Var dengang, da Dejnet lie – eller har De ventet, at det lid-
lige fandt andre – mere end et par Fiskere i en Tvendemand
i Nordelaen? eller var der en ratell Fiske med Faden af?

II lie Brandur Jacobsson
alle forannævnte Spørgsmaal Nr 13 incl.
(Paa Citantens Ønske var mødt hr Organist Pjetursson, som erklærede
at han ikke havde noget imod den betegnede Vidnesbyrd at vinde.)
Fremstod for Retten Vidnemand Guðmundur Jacobsson, (som formaaede
lie Vandfiskeri under Ødelibus beboede de formelagte hans forelagte
Spørgsmaal som følger)
(ad 1 Øvr.: 75 Aar.
ad 2 Øvr.: Omtrent 15 Aar; aaret 1838 kom Vidnet der.
ad 3 Øvr.: Hver iagttog Laxen Gang nu og da, ikke hvert Aar.
ad 4 Øvr.: Jo, det var hans iagttagelse
ad 5 Øvr.: Ogsaa det. lie 2 Punkt: Ligeledes
(ad 6 Øvr.: Jo, i alle Aar af Middel-Vandstand, naar ingen Hindring
var i Veien, undmindre Vandstanden var paa det allers-
laveste)
ad 7. Øvr.: Det var tilladt, at Laxen gik i Flamen forinden de blev af
dammede, men saaledes efter at dette var skeet, og da efter
Vidnets Formening paa Grund af Vidkommende Incori
porerendes Dømmekraft eller uden om dette Fiskeri.
ad 8. Øvr.: Naar som helst Vidnet iagttog Laxegangen i Flamen havde han
saavel Garn som Gjarnes i Hænderne for at bruge det i
Øjeblikket.
ad 9. Øvr.: Nei, der var Ingen, der forbød det.
(ad 10 Øvr.: Vidnet beskattede sig formentlig med det Fiskeri paa den 10de

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vommen ugen indtil Ja aarsaulingetiden omtrent aarl (fra sidste Tredjedel af Januarie til sidste Tredjedel af September), og brugt Ridnet baade Gam og Garnen. Ved Lagnes Nedgang fiskedes Ridnet undertiden ved Klokkens Opgangstid, naar Lagen gaar til Land fra Rudsøen, for at aflöbe til Dymma

(ad 11. Sp.: Ridnet kan ikke nu erindre dette nöie, men naar Ellen var den største Fangst i ny Vommen, forklarer han at den har no-
get 630 Lag et enkelt Aar, og disse Lag blive fangede i alle paa
Valusendis- men ogsaa paa Breidholts og Arbers Grund, men Ella-
dets og under Midnattens af disse Farder Tabaar. Ridnets
ugtbedste Fiskeri faldt nogle Aarsmen og fangede han da paa
samme Maade c 500 Lag, eller lidt over. Han giver Oplysning
vistes Ekkelse Ridnet helsengt, men han ikke fandt paa Valus
endi ogsaa saadanne Aar, hvori Ellet fangede, og bekræfter
Ridnet, at saadanne Aar er indtraffne, da der ikke fangedes en
enkelt Lag, men kan ikke erindre hvor mange dette Aar var,
nogle da var nogle saadanne; i nogle Aar har Ridnet og
saa fanget nogle hundrede Lag, som han antager alt at have taget
gaar og i Flaum forindre Dammingerne nedfalde

(ad 12. Sp.: Ridnet erindrer, at Mandskabet fra Breidholt, Arbær, Valu-
Valusendi 2 Gange lod Flaum löbe, hvor dudtlig og, men ikke Breid
holts og Arbers Grunde, uden at dette fandt nogen Indflydelse
paa Flaum Landstand paa Dongeligt Vegvæsens Skiftgrænse, idet
Flaudt altsaa var ikke afhængig af det saakaldte Selásfoss, og no-
gen dennes de Dongeligt Vegvæsens Skiftgrænse; de der var
med Ridnet lod Flaum löbe ved Midsommertid 1846. Det var nogle
Aar i Vorrien at de First Gange lod Flaum löbe, og antager Ridnet
at det har været ved samme Tid

(ad 13. Sp. Ikke mindre Ridnet ikke videre end at Aaret 1846 fangedes
der noget paa 2den Gundestad vestenfor ved Flaums Afløb og blev lagen
ikke, Lodden blant Ridkammerat, og antager Ridnet, at han selv
har bekommet den største Lod, fordi han var baade Gam og Garnen
og deltog i Arbeidet med en Mand forunden sig selv; Om Grundlod
blev der ikke Tale ved disse Gange

(ad 14. Sp.: Hvem kan Ridnet Tallet forklare, og ved ikke hvorvidt de om-
meldte Mand ved Flaums Afløb have taget Lod i Fangsten eller
arbeidet for Dagløn

(ad 15 Ladfalder

(ad 16 Sp.: Ridnet besaa Dammingerne og deres fele Indretning for
D. Thomsen. Han erindrer ikke at have set den for Einar Jonsson
Da Ridnet saa de nedrevne Dammingers, var de stærke og af betyd-
elig Tykkelse, og antager Ridnet at de ikke have begivet sig
nedtagen i Januar 1846, da han fiskede ved Afløb og efter
i Flaum, men da forte Ridnet, at dødfiskene under falde Vejen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Landlöbnet sig

ad 17 Da: Laxelfen blev altid aurnet i Øjeblikke, men den saakaldte Pollur var dog indskyllet af en Overdømmelse, hvorved Laxen indstrømmede som i ny Tid.

ad 18 Da. Vidnet fødte Minde, da Scheel var Sagfører, var der ved alle Ydedømmelser i byggefald. Nordlandet har aldrig fra den Tid Vidnet fødte mindre end mere end en Dømmelse 2 Gange i den samme. Vidnet mindes alle om Jørgensen alle Einarsohns efterfølgere alle 2 Gange i denne Dømmelse. — Vidnet forklares, at Scheels Ydedømmelser ikke have kunnet efterhånden man almindelig antog, forhindre Laxen veder Indtrængen, og vil endog have født at Erfaring af Mortfellsveiens Laxe klem Løb i den Tid omsorgfuldt Sagfølges System Omraade, og kan Vidnet fremdeles forklare udover end at man forlalte, at der forud fanget noget af Lax i dette Elfløb.

Paa Foranledning af Vidnets ilandtænkte forklares Vidnet, at der gaa fanfiskes over 500 Lax i Løbet af Sommeren, saaledes som ovenfor klart, da navnl i den foldrede Sommer, af Laxen gik op i Elven, fremfiskes forårsagede dræt, at den angaaende Elven i 3 Aarene, og ved Elfløbet kom Laxen til at gaa ind i Skølufors, og i Elvens midterste Aarm, hvorfra Vandet blev ledet, og derfra kunne den gaa op ad Elven, og det varede næsten i 2 Dage, at Vandet laa i Elvens midterste Aarm, medens Nordlandet laa lös, fremfiskes Ved Laxen ulovlige brug af kommen op ad Elven, men det blev efter Vidnets Formening den væsentlige Grund til den feldige Fangst i denne Sommer.

Citanten ønsker Vidnet tilspurgt, hvor Kermódafor var, og udsiger Vidnet, at Kermódafor kaldes i Nordlandet, der er noget nedenfor Skórarhylur i Øydalen; det erklærer Vidnet at have født, da han var bosat paa Valurvendi. Kermódar befinder sig dennæst mellem Breidholthvarf og Blesugróf paa Breidholt Grund og ligger langs ad Elven nedenfor paa Skorarhyl; efter saa Vidnet have født. Vidnet erklærer at have født af sin Dom, Valgerdur Pálsdaller, at medens hun var hos sine Forældre paa Ellidavatn, fangede de ovenanførte Lax i Svallegaan i det store Ellidaevatn."

Paa citantens ønske Vidnet afspurgt, hvor Kermódafor befinder sig, og svarer Vidnet at den befinder sig i Nordlandet noget nedenfor paa Skorarhylur i Øydalen.

Vidnet Jørgensen blev derefter af Retsformanden forelagt og fremvist Organist Gudjohnsen paa Vidnecitantens Opfordring Afhørelsen af Vidnet Valgerdur Pálsdaller angaaende det af Vidnet Gudmundur Jacobsen ovenfor klarede Udsagn af hende og andre dette

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Som ~~af~~ omsluttende Land afgives det til Protocollen.
(Derpaa fremstod for Retten Gudmund Brandus Jacobsson af Bala i Gardahverfi og begjærede de fremlagte Jørgemaal paaledte)

ad 1. Pto: 74 Dage
— 2. Pto: 13 Aar. Vidnet flyttede derfra i Aaret 1825.
— 3. Pto: Jo: Vidnet i dette Land og paa Island.
— 4. Pto: Dette var Vidnet ikke bekjendt
— 5. Pto: Nei! og erfarer det Omtvistede paa Ogn 4., men var Lagen angjærdet i Dufsøen, hvilke den efter Vidnets Formening kunde passere og lie Hellerskots Grund.
— 6. Pto: Nei!
ad 7. Pto: Vidnet i dette Land i Aarene, naar det lakkede fra Høstlidelser, efter Midsommer, men Vidnet nedsatte Lagen i den Nedgang om Efteraaret, naar den passerede Aarenes Dymma
ad 8. Pto. Vidnet vil aldrig faa lagt sig efter Lagefangst, men for den vedgang nærmt med Breidholts Folk i det Øiebliik Breidholts Aaen den Gjorde Indtrædende af Kornelven
ad 9. Pto: Nei! Vidnet søgte ingen Tilladelse derfor, og indlod sig alene med Opsidderen af Breidholt, paa hans Grund Afdæmningen fandt Sted.
ad 10. Pto: Den omvendte Gang, da Vidnet det i Afdæmning af Breidholts Aaen, lakkede det fra Vinteren og Lagen var i Nedgang. Afledningen blev i det Øieblik Aaen var i Kornelven.
ad 11. Pto. Vidnet erindrer ikke Fangsten Størrelse, men den var dog ikke saa ringe, muligen 8-10 Td pr Lod, men forudsætter paa de 4 Deltagere i Fangsten
12 og 13 Pgm. bortfaldt.

(Vidnet Gudmundur Jacobsson og Brandur Jacobsson havde ikke forklaret noget og blev de derfor ved Stemmerne med Pause og rollerede den Villige til at bredige sammen, medens Pagen Skaftes som ikke var til stede Vidnets videre Jørgemaal forlagde, erklærede at ville antage Gudmundur Jacobsons og Brandur Jacobsons Forklaringer lig saa gyldige, som de var bredigede. Retten hævet

A Thorsteinsson. Jon Gudmundsson. P Gudjohnsen
Chr. Wallheim Skeli Steingrimsson

Aar 1870. den 16 Marts blev Gyldbrugs og Kjøb Øydsels Tekgrund sat paa Exekutionsvei i Reykjavik og solgt af Vallsdommeren, Land- og Exekutor A Thorsteinsson, fra de i Omrøbelse af Vidnet Sk Magnusson og Pelur Jonasson blev forlagte

Pagen: Kjøbmand A Th A Thomsen
contra
Assessor B Sveinsson

Paa den i Herredsretten Indstevnte og Landsretsadvokat Rygh udtalte Procurator Jon Gudmundsson, at han paa Grund af Vidnets Afsøn ingen, som han maatte forlange maatte udbede sig 14 Dage til at kalde Vidner, idet han ved Pedur Thorsteinsson erklærede sig til Gjeldende efter Aftale forsaavidt og videre efter Formåd erklærede Landsretsadvokat Rygh mødte for Organist P Gudjohnsen. Retten bestemte den forlangte Frist til den 30 Marts 1870 Kl. 12 M.

Retten hævet
A Thorsteinsson. P Gudjohnsen Jon Gudmundsson
Skeli Magnusson Pelur Jonasson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Aar 1870 den 30 Marts K. 12 M. blev Gullbringu og Kjós Sýsla Ekstrarétur haldinn á Bæjarþingstofu í Reykjavík og holdt af Land- og Bæjarfogeti A. Thorsteinsson sem Dómsdómari, fyrir da í Sannsøgnum af Viðmunum Pétur Jónasson og Jón Borgfjörð blev forelagt Dagen:

Jóhannes H. Th. A. Thomsen
contra
Assessor B. Sveinsson

fyrir Skuldareiganda og Caution af hans Megn mætti Sr. Sveinn Ólafsson Procurator Jón Guðmundsson, sem forklarede at hans Umbjóðandi Málsóknarfyrirsvarsmaðr í Dagsbúnaðr 14 Daga Afsláttur.

Fyrir Jónsdóttur af Megn mætti Sr. Organist P. Guðjohnsen.

Réttur var settur á hinum fyrirlagðr Afsláttur lie Ouvdag 13 Apr. 1870 K. 12 M.

Réttarsalr

A. Thorsteinsson. P. Guðjohnsen Jón Guðmundsson
Pétur Jónasson Jón Borgfjörð

Aar 1870 den 13 Apr. K. 12 M. blev Gullbringu og Kjós Sýsla Ekstrarétur haldinn á Bæjarþingstofu í Reykjavík og holdt af Land og Bæjarfogeti A. Thorsteinsson sem Dómsdómari, fyrir da med Viðmunum Pétur Jónasson og Skúli Magnússon blev forelagt Dagen:

Jóhannes H. Th. A. Thomsen
contra
Assessor B. Sveinsson

Dómsmálinu framlagðr nú í dómi Piðgjörð móttaga Skírnarsk fra Procurator Jón Guðmundsson og Sitandum Dagsins Organist P. Guðjohnsen af D. D. svaðlyðandi:

N. 43

Undirritaðr sanngjarn uglig munnlig fyrir yðrum fyrir Jóhannes Thomsen Dagsins, Dem Hr. Organist maa jeg udbede mig Deres godt Samtykki lie, at det lie idag K. 12 beramme Retsmøde i Dagen mellem Thomsen og Assessor B. Sveinsson maa udsætte, da det jo ogsaa nu er i Dimmalingur, og beramme for det Øjemed lie Ouvdagen den 20 i d. M. K. 12.

Reykjavík 13 Apríl 1870
Jón Guðmundsson

Til
Hr. Organist P. Guðjohnsen.

Undirritaðr undirskrifar, dog med Reservation af min Mandants Ret i Anledning af den lange Forsalning, Dagen alfarlidi og fremdeles muligen kanlidi af Modparten Pétr.

Reykjavík 13 Apr. 1870
P. Guðjohnsen

Samtykt í Gullbringu og Kjós Sýsla Ekstrarétur d. 13 Apríl 1870.
A. Thorsteinsson

Dómurinn var bókaðr N. 43 og A. blev overensstemmende med sannsøgn Dagen udsat lie 20 i d. M. K. 12 Middag. Réttarsalr

A. Thorsteinsson. Skúli Magnússon Pétur Jónasson.

Aar 1870 den 20 Apríl K. 1 fm. blev Kjós og Gullbringu Sýsla Ekstrarétur haldinn á Bæjarþingstofu í Reykjavík og holdt af Landsyfirrétts Land og Bæjarfogeti A. Thorsteinsson sem Dómsdómari med Viðmunum Pétur Jónasson og Skúli Magnússon, fyrir da blev forelagt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sagen: Kjøbmand H. Th. A. Thomsen
contra
Assessor B. Sveinsson

paa Rudstorvets Vegne med Procuralov af Jón Guðmundsson, tilbage
leverede de samtlige Ret-dag udlaante Documenter N 1–42 og fremlagde N 44 Continuations-Tilsvar og Contradeduction af B. D.,
N 45 Fullmagt af ingmuftes Jørgensen dat 3 i f. m., N 46 Dito af
O. Sveinsson N 47 Dito af Johannes Oddsson af 7 i f. m., N 48 Afskrift
af Jørgensen paa Breidholt, dat 21 Juni 1847, N 49 Dito fra Jón Mal-
thesen dat 28 f. m., N 50 Dito fra Th. Olafsson dat 27 f. m., N 51 Medde-
bød af H. Jónsson og G. Guðmundsson af 2 Juni 1869, N 52 Dito
af G. Árnarsson dat 28 f. m., 53 Notarialafskrift af Ejf. Skúla paa
Kleppur dat 14 Sept. 1817, N 54 Afskrift af et Skuldbrev, udstedt
af Gullbringu og Kjós Sysselfoged den 12 i f. m., N 55 Dito fra
Einar Thordarson dat 11 ~~f. m.~~ d. m. Documenterne N 54 er indført for
an i Dag 184–188, men Documenterne N 44–53 samt 55 indføres saa
lydende:

N 44

Continuations-Tilsvar og Contradeduction
Kjøbmand H. Th. A. Thomsen
i Sagen:
contra
Assessor B. Sveinsson som Ordfører og
fem af Jordens Ellesvorne m. m.

Efter at man har gjennemlæst Modpartens ~~Contradedu~~ Continuations
Deduction og Tilsvar af 16 Feb. d. a. (Tilag N 34) og kan det ikke undgaa
at forundres ikke har besnærtlyggiøt og saa Modpartens, vort Arbeide,
mutrestimodrudvikling Tudrómmelse nicht fentie at vi os
foldt en ligestaaende Uvæsenlighed, der sandt at sige for det meste er blevet
brugt til fornærmelse af forskellige andre Sagsøgere, som nu saa
kommer for Retten i Følgeskab med udvendig Tudlag – maa jeg, for-
uden jeg indlader mig paa nærmere at udvikle og besvare de talrige
Ordsmaanerter, som forekommer i det i Sagen Omtalte, udlag
drumlinger Deduction og Tilsvar af Modpartens vforder mig de
le – at gjøre nogle indledende Bemærkninger til Oversigt over
de Dele af Tudlagget, og dette er baade de flere og største og paa
sin Vis de kraftigste, som stilles modkommer Sagen, alle de de
er den egentlige Tvistens gjenstand mellem Parterne – de Dele
som i Sandhed ikke klare eller vedgaa Sagen det mindste, men kun
modtilbe vise andet, naar de iøvrigt bøge nogen Nytte af
den, end de at indvikle Sagen og det af forvirre Spørgsmaalet paa Sagen
for dem, som skulle bøge den sidste Gang paa samme.

For vor maaleet at forkorte mig Meen maa jeg frem tillade mig
at gjøre nogle forklarende og indledende Bemærkninger om det
ualmindelige og lidt absurde Udskrivelse for Modpartens i Ret-bilaget 34
fra 11 vore i Anledning af saavel de vigtige som mindre vigtige
Punkter i Sagen, vore fem formaalige og sufficiente Ret-gilde og
vore ikke Dommere uafhængige og vore saa samstemmende ud og
Dødt i og vore Jorden paa Jord og Gas, saadanne vore ikke Dom-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ner, som er blandet med – Modparten selv vil se Feilfeld „Lydrets" det logiske ~~det~~ juridiske og ~~det~~ processuale Absurditeter og Nonsens, det med personlige Beskyldninger übegrundede og aldeles utænkelige Beskyldninger og Bebrydelser mig Mandant, nu som Indbrudsmand, nu som Tæver i Pagen, nu som Indbrudsmand og Tyver i Damfundet. Modparten maa for mig gjøre undersøge og dygtige Juliaster af Sagens over sin uudsigelige Kedsom og dybe Dumstab i vor Ret- og Lovhistorie fra Island første Bebyggelse, og om alder gyldige Ret- eller Retløshed og Lovløshed – Tilstand i Island Oldtid – ud og hvorfra udledes Modparten, det er umiskjendeligt, paa denne Retløshed og Lovløshed primitive Tilstand, han tilsteder, at borttøbe norske Slaver, som først bebyggede det Land, vil Modparten bygge begrunde og hjemle alle hans udeblevne retløse og lovløse handlinger, som er Mord og Røverier i Dag og samme Øieblik gjentagne, og fritte Modparten under: „udelukkende Ret" (Fr.!) – tilsvarende lovløse Afgjørelsesfister og det ligesaa lovløse Contraadantens den 3 Juli f. a. vorgaaede Sorbud. Lad Modparten fastholde denne sin gyldige Theorie om det han kan, lad ham bygge derpaa, det skader mindst mig Mandant og hans Tag. Efter forbydrige Nordmænd som først bebyggede det Land nu bruger en „bestrømte Planer" vil nyde Klaver ved deres Mor nu efter 1000 Aar, eller forøvrigt historiske Dom for den tilkommende Tid. Modparten maa for sin andelige Smaa for sig og dets Uvidenhed, og det blev i hans Øine vinde han dem føler eller Mander, nagtet hverken eller Andre, som løser saadanne Ytrelser af denne hans Deduktion, kunde vinde Dighedens Ord i Ju: Det var den største Dumdristighed af &c &c.

Det samme er at sige om disse fejlbrydende Sammenligninger mellem Personer, nu Ju og nu en Anden, levende eller død, ligesaavel om dem som er Tæver uvedkommende, som om min Mandant og mig, om vor Lovkyndighed og andre Evner vurderede. Modparten tænker mig gjerne morsig ud og gjør sig lyst af saadanne Personsammenligninger, saa og sine Conclusioner om hvo af os, min Mandant eller jeg, har skjønt det eller finde Ytrelser af denne Contradaduction o. s. fr. Man kunde henvendt komme til at vende samme Dighed Ord i Ju: Du udmaales med udspænde Fingre &c. Med hvad der afdøde Slagt Øiendefor Modparten – og hvad er der sandelig lettere end det – han vinder han ikke andet end en almindelig Renselse af det Slagt, som ~~paa~~ i det islandske Almuesprog kaldes ~~det~~ en Crisbak og paa Dansk et Øjerk, og det saa ubetydelig han forstaar at han er det for saad.

Andre Ytrelser af Modparten kunne vel drømmes ansee at vedrøre Pagen Gunstan paa en eller anden Maade, men Modparten vore den saaledes sammen og fordrive den i Behandlingen, hvad enten det bero paa Vanskelighed for ham, eller af det han vil føre os ind paa det Banebrydende Gebet, paa hvilket han selv har saa Ondt ved at vikle sig, og som det tillige ved saadan Adfærd og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og Pagvaulog fra Modparten Side er og vil blive umuligt at klare. Modparten maa i denne Henseende nøie af den Gode at vinde og fastholde: 1° at fil. Eriksbyden i Jordsagen eller Justificationssagen paafølger han alene som Forbudsregnisant og Konkreditant, men han skal kunne vinde Medfølge paa Forbudet, og derfor er det gjentagne Gange fremsat paa vor Side, at ingen Requisitus og Contracitanten har vinslagt at oplyse og bevise under fil. Punktet, hvor det fuldstændige Situationskort over de Localiteter, som Forbudet af 23 Juli skal stadfæste sig til, Ødelæggelsen og Nedbrydelsen af Fugnaudingen, som dannes der afskaaret, er sat, uten forinden Konkreditanten det har nødt at bevise det iagttagne Skjønsdiskretion, uensbetydende med, at naar jeg dog Modparten gaaer i saa henseende undvigende, at han jeg nogen Eriksbyes Gang om at Contracitanten fordi ikke paatager sig nogen Eriksbyes Funktion i det hele eller andre Punkter, som det eller dette eller indvendes paa Modparten som Forbudsregnisant og Konkreditant efter vor Forhandlingsmaxime at bevise. 2° at Modparten saamegt mindre behøver at vente sig, at Contracitanten finder det i sin Pligt at afbevise eller fører Modbevise med alle de Gaekabes Uskikkelse og Sordvillen, med hvilke han saa ofte i sin Production og saalaste Exceptionalsager; Modparten behøver ikke at tænke at vi anse det for vor Pligt, at vedtage han in absurdum i Anledning af ufuser saadan Uskikkelse og Galskabes, alles at vi fører ordrige Grunde og mangeartede Exceptioner for at gjøre dem Pligt, til ludes og Resultatet af saadanne processuale og hvidskt Taabelighed blive ved – takket være vor Overdommerens og navnlig Rigets øverste Control-Myndigheds Anskuelse over den gamle Hallgrimus siger om Ordet: "sin egen Hjerneskaarlighed om Falt". Modparten behøver derfor ikke at tænke, at saadanne Sandsløshed og Taabelighed blive dømte, medtagen meget sparsomt, som naar han til fælles Contracitanten paa sig den vglor, som en bedre og rigtigere Handling end han fy kunstimod den dansk Fugnsteins Fugnsteins Fortolkning, som er fortilstede, og kunstimod den Erfaring, som allerede i Landet, der har vandet dens Maaneder, har gjort. Modparten lader det ikke blive hvad som menes, men giver sig, som selvet aldrig har nødt paa Contracitantens Fugnaudings grund, allerede det Nivellerings arbeide, hvorom jeg antager at han ikke vil Mere end hans Anden, som Ikke kjender det saadanne Ting – Modparten giver sig det og vil kjende og vide en meget rigtigere og paalidelig Gjeldning af Fugen Handlings mange og Handbøger end selve Fugnsteinen, som udiagtigt har undersøgt grønt og vgmaalt det Gebet efter Dunstens Regler og ligesaa Ludsteins og Bygg Ellesaaen Cirus, navnligen den sydlige (Cymma), men han er klar nødt og dette Land at nøie (absolut) Enkingelsi for, at Contracitantens Fugnauding kan kaldes det Rigtige.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Cendre af Modpartens Udskrivelser i det sidste Skrivelse af den Bestræbelse, at
ville udtilde ham raunetlige absurda, men dog ikke kan forbigaa
den med Tavshed. Imidlertid skal jeg dog nævne hans brillante Paa-
stand pag 3, som han med en vidaig Deduction tilføie og in subsi-
dium gjentager pag. 31. Han søiger til at skjørge Modparten, om
han har ret i paagrund eller forsømte da han skrev dette, eller er
han da bleven saa taabelig eller aldeles slöv, at han ikke kan af
Bilagene N 8, 9 og 10 og af N 21, 22 og 23, fælle alle de fundamen-
tale Documenter for nærværende Contrasøgsmaal i stand af
dette Punkter, at fremkalde Contrasøgsmaalet vist fra de Jordes
Side, som staaer under pag 3 sydes med, eller nogen Paastand indlagt
af de dersteds nævnte Jordes Eier eller Besidder eller nogen som
helst anden, men alene af Contracitanten, som følgelig tillige som
Eier af Hellerkot og 1/2 Arbær.

Dommerningen N 30 siger aldeles ikke til, saaledes som alle de
øvrige Documenter vise, at de Mand, der have indstaet dem, med Ind-
lagelse af Contracitanten, er delagtige i dennes Sag, eller have gaa
dem klagen, saaledes som paastaet, men ikke til at begrunde en
terminum, a quo for den Ulovlige Besidelse, som Contracitanten for
sit Vidkommende maa paastaa og have kræve paa i denne Justifications
sag i ligesom som Eier af Elliðavatn, Hellerkot og Arbær, og maa jeg,
ved Hensyn til den Halvde af den sidstnævnte Jord, hvorafContracitan-
ten ikke er Eier, henvise til Bilaget N 32, der viser, at han med sin Halv-
del tilligemed blev Eier af den anden Halvdels Afkræft og saaledes
til den hele Jords Afkræft, og at han saaledes lovlig kan indtale For-
holdene vedrørende Sagnaldrene, hvilken Fortaning der vil blive
paalagt Jordcitanten i denne Sag, paa Grund af hans ulovlige Mono-
pol-Afkræft af Elliðavatnet ved Afspærring &c. Til sammen er at sige om
dette Modpartens Quasi-Exceptiones imod selve Søgsmaalets Formes-
sighed fra min Mandants Side – naar jeg ikke kan skjønne eller ind-
rømme, at Modparten har indlagt nogen direkte Paastand imod sam-
men nogen mindre Begrundelse Tilfredshed paa en bestemt Deduction
af, at jeg i Contrasøgsmaalets Deduction i Documenterne N 8 og 9
jfr. min Contradeduction N 10 har forsømt nogen af de processuale
Erlingelser, som Loven stiller for ikke ligesom ulovligt Contrasøgsmaal;
dette vilde ruhre formal Tvangelse og Exception i denne Retning fra
Modpartens Side nu nærværende dig anbragt, hvad de vel dette skes
senere.

Endelig maa jeg nu alt for Retledningen bøde og henlede den
ærede Rets Opmærksomhed paa saavel vedrørende det mindre
sammenligne Com, hvor alle Modpartens Deductioner er foldte, og
navnligen hvorledes han fra Sagens første Begyndelse gjentagne Gange
og i hele Retsloy søger paa alle Maader at bespytte min Mandant
og gjøre ham Vanærende Beskyldninger for, at han animo nocendi

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og til mindfulde Forevidende og Forsæt at spilde Affæriet og ødelægge dette for Provocanten har foretaget alle sine Fuge Andragender og Handledninger forelagende, ditto min Mandants store Arbeide og Dreistige Foretagender, der sigte til saa væsentlig Fremskridt i Jorddyrkningen og mange Naboers ligesaa til Forbedring af deres Kiær nettaar(?), og kunne blive saa Uhællige til Opmuntring Flerrebning(?) og godt Exempel, forhjemme dog (sic!) sandelig alt Andet end anstændige og ubegrundede Beskyldninger. Jeg maa her særligen fremhæve, at naar Modparten gjentagne Gange og nu sidst i Bilaget N 34 pag 41 N 4 antyder(?) har tilladt sig at paastaa, hvad jo rigtigt er at Provocanten og den Meest anmeldte Politien efter alt ved Politiforretningen den 9 Juli f. A. Bilag 7 ad N 2 gennem(?), at min Mandant sandelig alle ladet lægge den Afslaaede Demning, som der omtales — naar Modparten dog trods min Mandant Benægtelse og min Opfordring til ham i N 24 til at bevise dette, Intet har førtaget i denne Retning, men tværtimod søgt ved Udredningen(?) at bevise — imod hvem jeg i denne Henseende refererer som idetmindste nøjagtigere(?) og navnlig en hvad dette Punct i deres Forklaring angaar — skildre Hensigt min Mandant har haft med denne (!!) Demning, da maa jeg paastaa Modpartens fremførte Udtalelse: „at Modparten (min Mandant) ingen anden Hensigt kan have haft hermed, end at udføre(?) Ødelæggelse" og lige saa Ordene pag 42: „i den af mig anførte Hensigt" dømte død og magtesløse og Modparten derfor tilbørlig anset, ligesom jeg og maa paastaa samme anseet for usømmelig Skrivemaade med Hensyn til alle de Udtalelser, Beskyldninger og vanvittige(?) Domme overhovedet, der indeholdes at min Mandant ved sit Forhold har agtet alene tilsigtet at gjøre Provocanten en ulovlig eller utilladelig Skade eller Tab i hans Fiskeri, men dette Modpartens Ord og Udtalelser ere saa taabelige, at de ikke lade sig oprogne.

Efter denne Indledning henvender jeg mig til Hovedsagen efter samme Hovdgang og paa den nærværende Stadium, og skal da tillade mig i modsndrende(?) Deduction og Svar til Modparten at skjelne imellem de 2 Hovedpunkter i Sagen:

1 Forbudet af 3 Juli f. A. i Forbindelse med den Skadeserstatning, som jeg har paastaaet i Anledning af samme og samme Følger og 2 Provocantens Afsperrings ret, eller hans foregivne Ret til exclusiv og udelukkende Laxfiskeri i Ellidaaerne i Forbindelse med min sammesteds Erstatning og Retskrav.

Jeg skal da bemærke, at det følger af Sagens historiske Gang, at mit Indlæg N 10 navnligen sigter til selve Forbudet, men tillige Afsperringen, som Modpartens ansete Søgsmaalsgrund, hvorimod min Deduction af Continuationscontrastævningen, N 23, og Indlæg og Continuationscontradeduction N 24 fortrinsviis fremstiller min Mandants Ret til Laxfiskeri paa hans egne Jorder Grunde, hvoraf Ugyldig

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

siden og Uloglighden af Forbudet, som under Sagen ikke er stillet til Handelsstandens privilegerede Distrikt i Elledalerne, er en Følge af Modparten ufor skyldt begjaaede under behørende Behandling i Sagen N 34, hvilket jeg nu skal bevise:

Det gjør mig naturligvis ellers ondt, at jeg nu maa sige Modparten, efter at han saa ofte har lagt Dagen til Grundene baade som Island og Udstand, og Sagen vistnok vil blive udlagt til den Dansk Retsplejeudvalg, idet den har vundet at det processuelle Sagsøgende, hvorved den bør holdes under fast bestemte Grænser – at han, Modparten, i det Mindste processualisk maa, naar man regner tilbage Sagen, vore mig uvidende i Sagens første Punkt, nemlig Krav, at Forbudet 3 Juli f. a. ikke paa nogen anden Maade kan retfærdiggjøres, end ved Handelsstandens Afsperringsret i Elledalerne, eller rettere: at ingen anden Grundsætning giver eller vil kunne gives for saamænd dette. Jeg beder nemlig bemærket, at ligesom Citanten ved Forbudets Nedlæggelse den 3 Juli f. a. ingen anden Grund angaaende sin Repræsentation end N 6, ved dette, saaledes for og Modparten i sit første langt og uvedkommende Deduktion, forsømmelse processuelle Regler nødvendigvis at anbringe samtlige sine Sagsmaals grunde alene og ikke holde sig til Handelsstandens privilegerede og udelukkende Afsperringsret, og ikke søge at oplyse og bevise, at ingen anden Forudsætning end den, som er ved Sagen, findes nogensinde at tilkjende Lagfikteri, idet saadant Ret var den alle fraskilt. Denne Begrænsning af Modparten Sagsmaalsgrunde har jeg stadigt fastholdt, og recipieret i trafligste Maade imod, at nogen anden Sagsmaalsgrund fra hans Side blev lagt til Grund, end den som Handelsstandens privilegerede ret til at afsperre Elledalerne, saaledes som han gjør. Jeg bemærker det bestemt at 5te punkt Erklæring N 34 fag 179 betræffende at Stemme ikke skulde han nærmere gadsalle for Dag uden ved sin eller saa, kan henføres til anden Tilstand i Stemmen end Afsperringsretstanken, som den angaaende dette punkt ikke alle Tale om nogen Vidnes eller Vidnesforklaringer paa Modpartens Side, hvorfor jeg kaldtiger protesterer imod saadant Skjøn fra dette Side, Modparten har fort som Vidnes, fraadømmer de bekræftet dette Skjøn ved fø eller ikke, og protesterer saamænd derfoller og kaldtiger, som dette Mand – siger jeg – ikke bygger dette Skjøn paa, at de har haft Stemme for Dem andre end som afsperrede ved Lysten, fritlig uden nødvendig en bestemt Vandstand i Stemmen naar Handelsstandens privilegerede Distrikt var blevet, se Sagsforhandling N 6 Ø – fuldt, som er ved sin fuldte Sum indser og saa det at det kun er under Forudsætning af Handelsstandens privilegerede Afsperring, at der kan blive Spørgsmaal om Vandmangel i Stemmen eller om Umulighed for Dag i dette ene Stemme, fordi det dog ikke er bevist at

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saa lidet som domicilianten nogt Afbrek i sine Retlige Lagfisteri, hvis
uden saadant privilegium vilde han ikke fier af al Lag i Island, men ikke
en Del af, d. den Del han Lovlig ikke kan fange med en lovlig Fiskeri-
skab og lovlige Fiskeredskaber, og denne Del skulde han bevise ad Mod-
parten paa forringet, naar den skulde nogen gang for Forbudet 3 Juli f. a.; men at bevise dette er dermed uforenelig, saa lang
de ulovlige Fiskeredskaber, saaledes som det var Tilfældet, forblev i
Landet for at forsynde Lapens Gang og Land. Jeg vedføier altsaa
Modparten ikke at holde processual Stand, og ikke gaa i Drift for sit
Eiendom, Afgjørelsen, og den Retlige dom, hvorpaa han har bygget
sin Sagens første Begyndelse.

Jeg skal nu, saaret muligt prøve paa at vederbevise Modparten, og
hvordan det kan gaae frem, at forklare tydelig og klart for den dan-
ske Ret (Modparten kan imedens drømme saalige om Afgjørelsens Lov-
medhighed – det skal det nok lange!) – at en domicilianten med en i Be-
sidelse – hvad han aldrig i Frigjet kan blive – aflovligt privilegium paa
Lagfisteri i Elledalerne, kan dog forbudet 3 Juli f. a. derfor paa ingen
Maade retfærdiggjøre.

Altsaa posito: at Modparten ved sin Øgemaale grundes nødvendig og lovbe-
grundet, selv den forbudet 3 Juli f. a. ikke dermed er en ulovhjemlet
og dette uhæmpet Grund af Modpartens Procedure med dem ufødte
Justificationsag – det skal gjøres af ham Ord dem overstrøm og bevise
ved uomstødelige Grunde.

Jonsb. kristenrets LB LVI begynder med den hovedgrundsætning, som alle
i midt første Tilsvar og Contradiction paaberaabte: „Enhver eier Land og
Veiderede for og paa sin Grund som tilforn har været, med mindre saadant
ved Lov er fratalt." Modparten indrømmer dog nu samtidigen at dette
er en Lov for i Landet, men dette er meget ligegyldigt; hvad ligger der imid-
lertid i disse Ord? Ligefremt ved Ordet siger de: at de Land og Veidestade,
som befinder sig paa eller for en hvert Kommunes, er en Del af selve
Jorden, eller at enhver ejendommelig Jordens eo ipso eier Landene paa sin
Grund, og at dette har været gammel Lov og Vedtægt i Landet lige
fra dette Tabyggelse; Ordene: „som tilforn har været" antyder ikke
nogen fastsat Tidsrum, hvis nor gamle Landslov kjendte ingen Hævd
(usucapio), men de maa forstaaes „den ældste Lov" leges majorum, saa-
ledes som det fra af Udtagelsen, med mindre saadant ved Lov er legi-
time, justo titulo er fratalt. Dette forstaar Modparten ikke, og der-
for citerer han med saadan Sufficiance Ordene: Ingen maa fælde Veide
for en Anden, eller forbyde den, som tilforn har haft: som fier, eller er
kommen i Besidelse af paa lovlig Maade, legitime, justo titulo, og
Ordene i samme Capitel: Ingen skal forbyde en Anden Veidestade paa
hans Grund, og Ingen fælde en Anden Veidestade (NB med mindre det

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ved Indgrøndes, som ved forbudet. Ved dette Landbesiddelse er alt Begreb af Jord udelukket, og det er først Jordbogen som admittere Jordbegrebet, men altid som titulus, hvor imod Jorden ved ovenmelte som præsumtio titulus, o. det præsumeres at Besidderen af Overtid i Ældre Grund har ved Lovens Erhvervelse o legitime, justo titulo erhvervet dem, ligesom den nærmeste fire sagte at være bevist sin Eiendom, naar Ejendomsforeningen (Besidderen) ikke kan bevise sin Eiendomsret ved lovlig Titel Lib XXVI in fine

Nu har dog Modparten ikke noget saa dødt at gaaetaa, at selve Mandet er indtaget ved Valget af min Mandants Eiendomsjorder efter de fremlagte Tingelige Skøder, eller at samme fra umindelig Tid har været indtaget fra Afbrydelse af min Mandants Forfædre og Fire, eller at Landmaanemand Ingolfur har, som en „borlöben Maar" af Forsagt for Loen bortlagt Mandet fra Jordene, eller at de geistlige Herre i den katholske Tid som vederlagsborgerlig Lov og Kaukel de ved Elliðaarne Lande det ved at forbyde den Afbrydelse af Mandet; Modparten paastaar derfor nyeller, at være Tingets Ret udøvet denne Ret eller at denne i Forudsætningen fremlagte Skøde af 11 Dec 1853, eller at denne i Overensstemmelse med den hele sachske Tilstand er Besidder af Mandet i Øieblikket. uti ingen af disse gjeldende Skøder for Afstedsringen eller mellem sachske Nonsenser har saa fuldstændig paastaaet eller kan paastaa de Skøde for Forbudet af 3 Juni f. a. og udmiddelsom Grunde for samme Justification, ligesom ~~det~~ den uskrevne sachske Tilstand med Hensyn til Besiddelsen af Mandet i Elliðaarene ville forskaffe sig lettelyst ved vores Forudsætninger, eller denne vores for fire Dagen i Forveien den 2 Juli, da forsøm Regnerent maatte begive sig til Elliðaaen for at betage min Mandant Besiddelsen deraf og Afbrydelsen af hans Eiendom, som de en uhædrig Skade, dersom han havde paastaaet saadant. Hvad følger altsaa, alder vores Fremmede ved Modpartens Udeblivelse, at Vidnerne af Elliðaaen i Aaret 1815 har ved Tingelig Fremmed erhvervet saadan Mandet ligesom de samme Vidner som de Landet og skulde samme andre Dele af Jorden og det samme gjelder ved Hensyn til Vidnerne af Kollskot Aar 1838, forsaavidt det paa denne Jords Grund udfordrende Mand angaar

Heraf følger da alle, at min Mandant, som har erhvervet den selvsamme Fremmed til Fire og Afbrydelse af Mandet paa sin Grund, som han forgangne bestod, har aldeles fri og ubegrænset Ret til Mandets Afbrydelse vores Fremmede ved hvad Landloven tillader, da Tingen afhænder Jordens, og andre tillader. Men Mandant har alt paa Tingets første Stadium ved Tingforeningen 3 Juli f. a. paaegtet de Landvæsbestemmelser fremme (se Bilag N 6), og jo har senere gjentagne fastholdt under Tingets Procedure (N 10 og 24), uden at Modparten har giort en ny

Indtegnelse, hvorved det forsøgt paa nogen Maade at gjendrive det, det er
en anden Tagal har gjentagne Gange haabrraabt Ch V N L, som jeg
aldeles protesterer imod, at det kan komme i nogen som helst Betragtning,
idet det i saa henseende ikke gjelder for Poland. Denne Bestemmelse findes som
forsvundet i Jordb Lb XXIV, de vanfaldne Ploe og Ploeg, og ligesom der
gives saa mange af Landstrøgets Tagsiller, der ere ligesom udkommende og
ligesom systematisk som uteg ikke, saaledes er Bestemmelsen saa klar og be-
stemt, at det ligesaalidt kan nægtes nogen Tvivl om samme, som den der
forudrettede Lovbestemmelse i Lb LVI, af hvilken der ogsaa lyttemer en
følge, og skal jeg i saa henseende lade mig nøie med at henvise til min
Deduction i Begrundelsen af mit Tilsvar og Contradduction i Lil N 10
som Modparten nødvendig at indrømme at den saa lyd og klar, som Polen
paa himlen. Denne Bestemmelse lyder saaledes: „Enhver maa lade det Land
som udvinge paa sin egen Jord, og hver paa sin Grund, men hvor ikke Ven-
der Tænder, da skulle de følge i den gamle Lov fra Ret kommende
Grund?" Efter denne klare Lovbestemmelse er Tilbrøndt aldeles ej en-
hver henseende umuligt Grundeiernes lil hugvanding, som saa hvis
og uindskrænkede fiskeri, med den mest naturlige Begrundning, at
Vandet er en conditio, sine qua non for det Nedenforboende Lio (hvis Ret er An-
den Tænder, tør Vandet ikke forinddel andet Lov, naar det bedre end
for sin Grund), de maa Vandet, saaledes som Lovens stoag bagefter udtaler,
ikke lide Skade for den, der saa brugelig kommer til Ret foldning brug,
Modparten maa der saa god, at lade sig vanlyde om den dybtgaaende na-
turlige Forskjel paa Vandet som absolut Lovbetingelse, naar der er
Tale om samme lie andre Ejendomme, der forbunden med samme, lige
Ejere.

Saaledes bestaffne Lovsiemmel, saaledes bestaffne fundamentalet for min
Mandant Jørl og saa endvidere at det Vandet lie sin hvor, og maa jeg nu
bede Modparten vel nøie at betragte det Kongelige Skrivt paa Ellidavatn
af 1815 N 11, hvor det udtrykkelig udtaler specielt med hensyn til det Jord
punkt af Tagen: „saa at saa S. Høiheden i Omsorgsstemmelse med de
omhyggelige Behandling og Forbedring i Poland er gaaet ud over
fredelig udgaaende Anordninger maa gjøre dem sig saa vigtig,
som han bedst ved og kan" Endvidere staar der i det Kgl. Skrivt: Gi vedlo-
ver Vindydremes for Os og Vore Kongelige Arvefølgere i Regnings
ingen videre Lodsller. Det ~~af saa~~ Ritbeller Rettighed at have be-
hendelte Jord, men at samme, som forøvrigt, med Ell, fra den tilligger,
skal lieder og lie vindelig Ørl og Ejendom

Det jeg endvidere skal fremføre det udtrykkelige Ord i Skrivt paa Rellerskol (N 12)
af 1837: „Med alle Jordens Herligheder og Rettigheder lie Land og Vand lie de
ydrede Grænser", vil jeg til Modparten, om han saa frøl, have
imod Landstaen, tvivlsom saa klar Ordsamen umuligt Tvivl
klarest og tydeligst kan udtale og tvivlsom saa ingen Deduction og Pro-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ordres, skaalands og Argumentationens nu förste at bruge, at Kong Frederik den VI förlovelig skulle have eo ipso og kraftig med udtrykkelig Ord ved Valget af Eidsvoldsmen 27 Sept 1815 imod Natura solgt og afhændet fra Ny og efterfölgende Konger af Danmark det Kaar, som udspringer paa og gjennem skemmes Eidsvolds Grund, eller at Afbrydelsen af Kaadet i Eidsvoldsmen udspringer paa Hellerskots Grund og gjennemstrømmer samme, eo ipso er solgt imod Natura ved afhændet og overdragelse af Danmarks Konges Ejendom paa samme Maade ved Sködet 27 Sept 1837? Men hvad folger da heraf at denne Relighed, hvad selve Kaadet i Eidsvoldsmen angaar, paa disse Jordes Grund er solgt imod Natura 1815 og 1837? Kan det Modparten indse ville? Hvorom skal jeg da vælge saa, som synes at gjöre sigtet af ah nos ulovlighed, underhandbreder mig det Modsatte. Svaret er 1° at Ingen af Danmarks Konges kunde, ved afhændet denne Afbrydelse af Kaadet lie nogen Ret, og 2° at han ikke selv kunde afhænde noget en Ret en saadan Ret, som krænkede eller vexede den forhen solgte og overdragne Ret. Det er ligesaa umuligt at krænke som altid at vexe det ungangbarligen skulde Valg og Overdragelse ved det samme Valg eller Sködet lie Tredjemand. Jeg vil minde Modparten om, at hans Tale om Konges som enhver anden Ejer i Rusland lie almindelig gjeldende borgerlig Lov, saaledes som jeg tidligere har oplyst ham om!

Jeg skal da först og fornemlig fremhæve at hvad folger 1°, at den Modpartens ved nye Skandsens af det Kongelige Sködes af 11 Dec 1853, hvorved ham med klare og udtrykkelige Ord var afhændet den Ret, Eiendoms- og Overdragelses Afbrydelsesret lie Kaadet i Eidsvoldsmen paa Eidsvolds og Hellerskots Grund, som daarene 1815 og 1837 er solgt og afhændet ved de nævnte Sködes, da vilde det være klarere end Dagen at min Mandant slet ikke skulde kunne beraabe sig ved besiddelse af saadant Document; 2° at naget Modparten i det samme Document var fremlist det med klare og udtrykkelige Ord lie at afskjære Lagretten, hvilket dog forholder sig aldeles omvendt, maatte dog saadan Afskjæring ved den ved forøvrigt ikke var lovstridig, ikke dermindre taale den Udstrækning, som folger af den lange forhen afhændede og solgte ubegrænsede Ret og Eiendom ved vore Kaadet paa Eidsvolds, Hellerskots og Aabers Grunde lie fugrænsning og Jordforbedring, og da nu Modparten stöttes til sin Dag- og andre Fremfærd ikke – paa at konsulentens Afskjæringsfistlen er uformelig med min Mandants Ret til den med soc. at raade og forbede de mange og store Fugstykker paa Eidsvolds Grund, saaledes som henhøre ved og lan" saa at Modparten ulovligt byggende hegaa lade udlægge et saadant Forbud, som det af 3 Juli f. er, da maatte det være klart for enhver, at Modpartens Afskjæringsfistlen er ulovlig min Mandant og hans ukrænkelige Eiendoms- Afbrydelsesret af Kaadet

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

paa Fadrens Fordelsgrund Modparten saa ofte end selv Dengnes Skøde og Omdragelse og dette ubetinget og uindskrænket, maa troes tilbage og vige for denne ældre og stærkere Forretningsret. Det er ikke strid for Modparten, som med Rette prior tempore, potior jure. Det er ikke strid for Modparten, hvis han bilder sig ind at have saadant Dommerret i sin Ret, hvadanten det nu er stilende eller affattet med saa klar Hjemmel eller saa saa paa staar sig denne Ret hjemler, eller om der er hjemlet efterdrøgo ret i saadant Dommerret efter hans Anskuelse ved de klare Ord, de ikke have Hjemmel til saadan Ret etc. og etc. vide Bilag N 34 – det er ikke strid for, om det afhænder sig til en anden end min Mandant med saadant Forbud som det af 3 Juli f. A. Men jeg vil: at Bredalegaarden Modparten, forinden han begynder sig paa saadan Ting, at minde Dig om Ord: „Mand, hvor for stirrer Du formad paa den fremmede Ret? Mand, se Dig nærmere for, der ligger en Ret i Ryggen". Maa jeg spørge Modparten: er han saa dumdristig at paastaa at Danmarks forhenværende Konge Frederik den Sydende den 11 Dec 1853 har solgt hans den Dengsteen og Esbjerghuse ved lie Mandt: Ellidaarlund, som ved de Kongelige Skøder 1815 og 1837 overtaget hemmelig med Landboen Jonas Leb Cap LVI og Leb Cap VI uvederlagt Tøb af Jord alt i Forening var solgt og afhændet til min Mandants Hjemmel tilligemed Jordene Elliðavatn, Kellerskolg Arbær? eller da 2de at han ved dette Dokument har overdraget Jordejendommen Hjemmel til at ansende den Efterretning fremmaade i Ellidaarlund for Lap og Forralter, som vanstøder og er uformelig med min Mandants Ret lie at forlange de Jordforbedringer paa sin egen Grund ved Hjælp af Ellidaarlund Mandt, som de omvalte Skøder i Forbindelse med Landboen Leb LVI og XXIV fremlegge? Jeg er vanbarnet om at Modparten har overfaldet af Skødet forsøgt at afgive en Argumentation, dette mener, at Mandt og Ridefogden for Elliðavatn, Kellerskolg og Arbær Grunde ikke er ligefremto Gangs solgte, eller saa godt som to Gange solgte af Danmarks Konger, saa der er han, Jordejendommen, som sidste Gøber har Regresrie Fastholdning af Statskassen. Men Modparten maa selv se, at Overdragelsesdokument nøjet nøie; jeg ved, om han ikke maa selv at kunne udstille Ordet „Regalier" etc. og saa lie Mandt i Ellidaarlund, ligesom lie Efterretningen, men overfor min Mandant er det nu forsent i denne Sag. Jeg skal lade Modparten se om saadant Mandat. Jeg holder mig ikkun lie af den af Modparten fra Efterretningen hentede Grund er i sig selv, og fremlader den udbetaglige, idet den end skal lie at vedfølge gjøre Forbudet af 3 Juli f. A. af den af mig anførte udvikledes Grund, som jeg forhen har klarlagt paa gyldt (N 10 og 24)

Men og saa i en anden Hensende er Modparten Sagen maal grund, som Efterretningen – Afskriftsform, det og aldeles ikke strider lie at modtage Forbudet 3 Juli f. A., naar det Efterretningen aldrig var andet end los-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

uafholdelig; Forbudet er nemlig saa almindeligt og i alle Henseender udstrakt, at det lydeligt nok ikke alene omfatter og bestyrker Handelsmonopolet i Lagalens udtrykte og bestemte, forenklige, ellers mulige og nødvendige Grænser, men det maa, saaledes som det foreligger, fremmes og forbydes ~~den~~ omsvarende uforsvarlige Dispositioner om Handel i Alledalens det hele Areal igjennem, saaledes som jeg udførligere har udviklet i min tidligere Tilsvar og Contradiction N:10 og 24, og skal ikke her videre udbrede mig herom, men det kun henvise til disse Documenter til bedre Oversigt over Sagen.

Om det Tredje skal jeg ~~fuldte~~ endnu tillade mig fulde Opmærksomhed paa de farlige og uhaabelige Følger, Iværksættelsen af Forbudet 3 Juli f. A. unegtaaeligt vil have for Land og Befolkning; det vil ikke blive klarlagt, at den, der med Hensyn til Afgivelsen vil bevare det vanskelige Land alt Østen, saaledes som Handelsstanden gjør, bør det ikke kunne forhindre alle omstændigheder fra Tilgjelsen af vindende Handel og Bolig til Landingen, og da saadan Landing ugjenkaldelig er et af de kraftigste og paalidelige Midler til at befordre Grønlands og Folkets Velvære, i hvilken Henseende min Mandants storartede Jugvandingsforetagende er det klareste Bevis, og Forhandlingsfrihed er en conditio, sine qua non for Befordringen af Island Landboerne, som er og vil blive Landets Hovednæring, er det klart, at det Princip Forbudet gaar ud paa, vilde i Almindelighed blive den nærmeste Forderelse for Islands Fremskridt og Opkomst i landøconomisk Henseende, medens paa den anden Side Landsloven foran udvikle de Grundsætninger anbragte paa det mest naturlige Retsforhold — forbud om Tilgjelsen af vindende Land, som giver alle med fler Tomlige Adgangelse frit og ikke fremt at bruge Handel, det kraftige og velsignelsesrige Befordringsmiddel for Gnæst og Jordens, som det er Menneskets Bestemmelse at dyrke og bruge over nedstammende med Naturens Bestaffenhed og Lov, ligesom det ogsaa er klart, at det strider saavel imod Naturens Bestaffenhed, som mod Lovens Grundsætninger, at det vindende Land kun er afhængigt af den der bor ved Havet, ikke det kommer alle dem tilgode, som bor og bygge langs med samme, i den Følge, som selve Landets Naturfrugter paa, og handel med Dansk siger at ligesom Lovens umiddelbare Bestemmelse saaledes er grøbne saa at sige ud af Naturens Hænder og Tanke, saaledes indholder Forbudet qu. en ny og lige fremvarnoglelse af den Lov og Ordning, som det hele sigter til hans Fuldkommenhed og det almindelige Bedste.

Dernæst Forbudets ligger det ogsaa i for Øinene, hvor overensstemmende det, som Forbudet og Modgiften gaar ud paa, og som i det mindste consequent burde tvinge alle dem der ønsker ved Alledalens alles vilde komme til at bor overfor Hovedstadens Det grønne i alle Henseender Tider, er med nogen Ringeagt Ulykke og Ulyksalighed, altid altid og forsømme dermed forudgaaende ved Hjælp af Alledalens

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vand og snor tilholdende og overbevisende Grundene for og imod Landloven og min Mandants Hjemmel dokumenter, at bifalde det ofte omtalte Forbud

Dette var altsaa saa, at Modparten Jogomaalegrund, som han søgte og fik som Grund for Justificationen af Forbudet 3 Juli f. A., nemlig han skulde paa Aftenvaand ved Afspærring i Lagalven, fraveksten dens isgang selv er langvarig eller langsomt foregaaende, er aldeles ubetydelig, og Forbudet saaledes ikke af Modparten i nogensomhelst Maade retfærdiggjort i det dennelange Procedure.

Dette er nu ikke, som af mig bemærket, i Tiltaleindlæggene saa foran, aldeles nødvendigt, at spørge ved Ed paa det fundne af Modpartens sidste Continuations-Deduction, hvorpaa han vil bygge Forbudets Lovmæssighed, og tænker sig at søge det justificeret af den Grund, at min Mandant ikke besøger saaningt Vand, eller endog slet intet fra Elidaarnes til Vanding af Elledavalens Fug, han tænker sig nødvendigt til at ~~faa~~ opnaa utidstrækkelig Tilførselsvand, han kan bruge Vandet fra Sydsøen, Vatns eller Vatnsendi Sø, o. s. v. Situationen lader ikke i midlertid, at den vandrige Arm af Elidaarnes, som kaldes Gymma, forudsætteligt mindre Arm og Tørre, som gik til Sydsøen paa Elledavalens Grund, falder i Sydsøen og gjennemstrømmes disse, saa at hvis det Vand Contracten beføjer ikke finder tøgt fra Sydsøen, vilde det selvfølgelig bruges til ligestor Vandmangel i Elven nedenfor, eller nemlig Sydsøens Afløb, som ved Vandet fra ovenfor nævnte Arm, Gymma, eller af den tørre ud af Sydsøen, saaledes som man det ved Forbudet; det er dog at huske, at Modparten forstaar det, naar han udenom overveier det, nemlig han i sit Tilsig – selvfølgelig af Vanmangel – har opnaaet med sin Dæmme som en god og gyldig Grund. Men ifølge hvad, vil han indse, at ville for min Mandant det til at bruge det Vand, som udspringer paa hans Grund og gjennemstrømmer samme, til at vande ~~og~~ udvide og forbedre sin Fug eller ikke; for Contractlaanen ikke den Ret overfor Jordeigenerne distrikt paa Grund af dennes bedre og større Ret i Nydelsen af dennes distrikt til den hele Mass af Elledavens Vand, som gjennemstrømmer samme, og hvor det udspringer ud – og denne bedre Ret til Vandet maa Jordeigenerne være at fuldstændigt Bevis for, hvis Forbudet skal kunne bestaa og opnaa Justification – de vilde det ikke være nødvendigt at dispuere videre hvem, saa snart Requisitenen af Forbudet hande bevist sin bedre Ret til flere Vand fra første Udspring af ruhes ved Kilde, hvorafdenne; men hvad staar han til Rådende, den gode Mand. Er denne bedre og større Ret til flere Vand paa Contractlaanen, som Grundejere, Ved. og som Hovedsamen af det Kongelige Kød som fiser af Grunden udalle Herligheder og Rettigheder, og saaledes

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

som dette, der er in possessione af det paa sin Grund udsprungne og
samme gennemstrømmende Vand, ligesaa som af selve Grundens,
behøver han aldeles ikke at bevise dette ved sin bedre ~~ret~~ Tinglæse
ved de Ejendes Vande paa Ellebaadens og andre saadanne Grunde,
mindstem, naar han ved dette formeente Vandes Tinglæse, da
maatte nemlig, der besidder nogen Dommerkraft, kunne forstaae, at Contracten,
som er in possessione af Vandet, kan ikke ved Tinglæsen af
en eller anden mindre Del deraf, eller Tredjemands Velbehagelige
Udtalelse eller nogen Ret af hans i dem fundne, nogen Ret eller
Fordring af Nogensomhed undergiøre med Hensyn til, hvorfor en
Mølle Vand han behøver til sin Fug og Opdyrkning; thi dette vindskrænker
Eiendomsretten og Tinglæsningen, der er lige begrundet i hans Grundsætninger
under og i Landstingets forudsat, kan ingen Indskrænkning for en
Tredjemands Ret bestaae hermed. Contractanten behøver derfor ikke
at gøre Modparten eller nogen Andre der for, og allermindst behøver
han at staae forbundet til Regnskab – da fik Eierbegrebet
i saa Henseende paa hele dette – for, hvor stor Fugtighed eller Gødningsmand
han tager til Vanding og Opdyrkning, og hvor meget han behøver
behøves af Elbens Vand i Løbet af 2–3 Timer ved at gaaen. Det er
constateret, at hvad Vand han tager ud ved sin Dæmninger, kan han
ikke holde bort fra Elbens Løbe ved 2 a 3 Dage at gaaen, han selv og
hans Fugmandsing tie stor Skade – eller ved den af ham i disse Tider an-
vendte Fugmandsmaade er der bevist og fremlagt udsagt, som beviser
kan med Hensyn til Grundens Egnethed og Holdning, Vandets
Situation og Fald m. V. Efterdem under har min Mandant formaaet
Fugmester Nørgensen, en dygtig Mand, som ved Regeringens og det Kgl.
danske Landhusholdningsselskabs Foranstaltninger er sendt for at medde-
le Ejendommen Oplysning til Fugvanding og andet til Fugdyrkning Sig-
lende, en Mand, som ved sin Alder og Erfaring er i Danmark
og erhvervet sig Hæderlige Ved og Dygtighed – til at foretage en
nøie Besigtelse og Opmaaling af Contractantens Fremmedes Fug og
Vandingsgrebet og at give en motiveret skriftlig Fortælling af 3
Marts d. A., som hermed forelægges. Denne Fortælling, som i det Officielle
Stemme vedsiges med og bestyrkes af det forhen dem Skrift: Om det
ningen ved Fugvanding af E. Møller Kolst, Kjøbenhavn, paa det Kgl.
Landhusholdningsselskabs Erkjendtlighed 1853 N 12 og senere (cfr. „Den ratio-
nelle Videnskabs (sic) af Vincent" Jahrg. og godtgjør: 1° at det Gebet
eller forskellige Parter af Ellebaadens Grund, som Contractanten kan
bygge og alt ved storslaaede Forbedrelser med Dæmninger og Pluser
~~gjort~~ lagt under Vanding og Vaarmark, er tilsammen 380 Td.
Land; heraf Jord-Fugparter, der vedhandles i samme Fugmesters for-
nævnte Fortælling (Bilag N 31) og som nu af selve Fugmesteren betegnes
og afsat i Situationskortet N 25 ved Bogstaverne ABCDE, 250 Td. Land

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

uun de øvrige naudsynlige af Klaamarkes alle tilsammen c 130 Td. Lt.
2de at disse Klaamarkes alle tilsammendannede Landvelle ingen steds flade
Ejendomme, som indskutte afbrygge Elvedalsøen Arnes østenvindsalt paa 2
Sider (jfr Situationskortet N 25) og øvrigt omgivne af de Landvelle
Ejendeel af Jøldmuge og Jøldvand østenpaa alle Sider, saa at de ikke
udfordrer flere Dæmninger end de alt nedfalds, som dette vise, kie
alloggs fiel de Landvelle under Vand og gjøre sammesteds en fortrinlig
fug, 3de at de af Contracahenten saalede udfundne Landingsmulighed,
som ikke uden for mindst c 600 Td Udgivning, ikke alene kan blive tilstrækkelig
til at gjøre det bedst og grødrigst Klaamarkes som muligt paa det
hele Gebet, men at den ogsaa er langt at foretrække for den saaledes
Vandledning ved en naturligt Udløb, blant andet fordi den forbindes
og forarbeides, som Landing ved naturligt Udløb udfordrer, ikke
medfører en Udgivning af ikke mindre end 2500 Td, naar Nytten af
alene skulde lægges for Landing. Omstændelig med denne fuldmæg-
tes forgjeves Erklæring, som hemmelighedsfuldt gik, fra Ægsovoen
Olafur Sveinsson (rigtighedsmand en Erode, de Contracihenten de tilligs
ikke og aufører klare Grunde for, fradømmer paa Grund af Man-
gel paa Dokumenter i den Tilkjendelse mulighed at benytte, men fradøm-
mer dyrligere ligesaa i Øgnen Natur loo vd. at ikke ved denne Contracihenten
dings medfør, som er ugleinden den mindst betænkelige og feldigste, fra
Jøldelbe sanke, og saaledes som Mangel erfaring beviser og fug
mesteren nu stadfæster ved sin Erklæring – uden med denne Landings
afløst kan man ikke haande bortskaffe Eurnes af sin fug, idet det
lie, Landet føres ud sig, fylder og mellem Eurnes – men alle ved
det naturlige Udløb ved Omagrøftes og Omagjødes, fra den stø-
ste Del af Lerch, ødeanlig forenes i Græsrum, saa at det tabes baade
som Godning for fugen og som Middel at bortskaffe Eurnes

Jeg den anden Ret bør jeg bemærke i Forbindelse med det alt Gjent og
som vil fremtræde klarere, endogsaa efter Modparten Sagens ved
jfr N 34, 5, at min Mandant ikke engang for et Øieblik har gjort Klaren
ingestable for Lag, at Modparten har indrømmet, at min Mandant
ikke kan fælde og alfaa ikke heller har fældet Landet bortset fra Klaren over
i det høiest 3 Tolmænder at Gangen, indtil for sine Dæmninger og
alder ikke taget kun en Del af Landet (vic.) kun for gjøre den af den Ret
som forhen Ret til at bruge det i ringhed til sin fugvanding, om der ved
vaar Tals om Markvandet o: Land, fra det bygge fastes fuldige Ret
jfr Lib Cap. XXIV, at forudsætter i alle øvrige Ted Land fund saaman-
gel mere Land, at fugvandingstiden ikke strækker sig videre end til om
kring 1/3 af Lag afgangstiden, saaledes denne videre, og at Modparten
gjentagne Gange indrømmes, jfr N 34, at han i Tomsbøgen fik lang
feldigere end 8 forgaaende Aar efter en Gjennemsnitsberegning,
naturligvis af den Grund, som jeg foranfor anført, at varandringen
(Variationen) som fremkalder ved den mindre fugvanding og denne

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Øsfor. i Landmarken og i selve Elven varierende, maatte og maa det saa have den samme Virkning paa Lakse og deres Stadsagt ved Elven, som det er bekjendt og almindelig af Nyrandt [:] skal formentlig belyde den naturlige Problem af Elven, som brister ved Ægnefjorden. Omf. Anm.] fuer, ud- og af pisse og deres Laksekil Øygang. Af saadant er formentaat og har fundet Sted i afvigte Sommer med Havdelandets Lakefangst, uetop i de Dage eller begge Ugeuafsn. og efter Forbudet 3 Juli, uetop de Uger, da fanskrøgfiskt og vaskede mest var den Sangfiskes, der var gik fem og var af Elven varebleven ungefable for Lax, den første Ugr. paa Grund af min Mandants Mandarbeider, den sidste paa Grund af (naturligen Øydelæg) den brøkte Dæmning varefor Kerlingarholen, medfølge man vuskes den 9 Juli drog ud, Havdelandet og den indstemte Sagd, ifølge Politikonens Afsnitning og udrees for Afsnitt B Svensson (Politiets forretningen 9 Juli fol. 7 ad N 2), som aldrig har haft mindste Del i denne Dæmning, som forøvrigt godtgjort og grundlagt Gangmodsagt, og dog uden at have adkaaet den dette Politiangreb; men at alt dette Ugesen med Klædsforretningen og Udrefæring osv. har aldrig været og er aldrig andet end blind Gallatur, fremgaaer tydeligt af Fortegnelsen af Modparten Dagbog over Laksefisket 1869, Bil N 11 (sammenholdt med N 10) ad N 2; (dette Dokument viser, at i Ugen udfølgende for Forbudet, 2 Juni – 2 Juli incl. fangedes ialt 244 Lax, deriblant 2 Juli, da Klædforandringen skulde være paa det Høieste og Elven ~~var~~ paa det Mandarmeste og tilsynladende mindst skilledes til Fisken, 10 Lax, men alle dagene 3–9 Juli 183 Lax, og den sidste Dag, at der jo fangedes flere end foran Lax og dog skulde Elven have været ungefable for Lax forskellige af dette Dage. Det er sandelig en Naturmedkrøgelse!

Paaliden er altsaa Forbudet 3 Juli ifølge udfordringsret af Modparten, saaledes søgt at faa justificeret det Forbud imod det af Voldens uden nødvendigste Fremskridt forsøgte Landbrugsarbeide, imod det Forslagende, som er det mest Morsomme de jeg kender for Landet i denne Retning af Juli Maaned, og som gav det sikkert Haab om en snarlig og stor Kiuding, saafremt det ikke var blevet forhindret af Havdelandets ved Forbudet qvetsnetimed Lov og Landsret af Dilag

31. Jeg har forhen nævnt paanist at Havdelandets Vold med Hufgynkie have Kobradæmning paa Arbæs Grund varefor have Fiskegrundet i Nordelven, den store Sø ved Gaarden Arbæ Storahyl Kaldes aflig med Naturen. Jeg er egen Øiengvidne afgive det bedste Vidnesbyrd, saafremt det har nogen Betydning, hvilket ikke endnu har vist sig.

Jeg fremlægger herved Vidnesbyrd af Johannes Oddsson, forhen Bonde paa Prestadir, som udvidnes hans ungen Dreng var at Storahylur aldrig er blevne kaldt Storihylur, hvilket ogsaa bekræftes af 2 ellers flere af Havdelandets Vidner (Gudni Einarsson og Jón Valdorsson), som aldrig ville have søgt under Storahyl i Øydelæg forend nu i den sidste Tid efter at de have forlaadt Retten o. efter 1853, og har jeg dette i N 24, uigjendrivelig vist, at ved den store Sø ved Gaarden Arbæ kan alle ikke mere i Øydelæg søgt op paa Breidholts Grund beliggende Storahylur. Og maa jeg spørge: hvorledes kan Modparten indbilde sig at nogen Domstol, ikke kommende fra Eidsjorden Breidholt, Fiu, Tilsynsmand og Opsidder, angaa, ødelægge, tillader sig at

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

tildømmes Havdeiebanden Tilladelse paa deres Havds Grund fra Alftanes eller Hafnafjordsmen og til Skorarhyl. Jeg fremlagde for Expeditionen af Breidholts Jagtcontract, der bedst til sidst fra afsides dele vilde være og udviste Alt af Gullbringu og Kjós Sysler Rød og Staðarprotocol – der senere vil blive fremlagt. Med Hensyn til Arbær Grund efter Johannes Oddssons fremlagte Vidnesbyrd, at Modparten kaldes Rustar Tor ved Gaarden Arbær Kermoafoss eller Storahyl eller Arbæarfoss og vil Modparten ikke gaa indfrygaa, vil han have at søge en anden Tor paa Arbærs Grund, og til Fuldmagt han har tilstaaet som Rustar Tor ved Gaarden Arbær, der ikke opfiskes, alluk maa han lade sig nøie med at søge Tilladelse til Lillimelur ved Reidskard, der dannes Grændse mellem Arbæn og Arbæn, og Modparten tilstaaes ved Sag, N 24, at han har opført sin Lobrydning paa Arbærs Grund, hvortil han var uberettiget, som det senere nu viser sig. Jeg kil aldeles fraraade Modparten alle Forsøg paa at bruge Breidholt Grund eller Tilladelse til Skorarhyl i Øydalen, og ligesaa frøfter at troe at nogen Dømmende for at fange eller røge Lax vinder den omtvistede Tor paa Arbærs Grund; det er vistnok for Øieblikket at holde sig til Kjøbet af 11 Dec 1853. Jeg benegter Alt hvad Modparten har anbragt ud henseende det stemmer.

Tilrettelæggende mit Cons. ifølge Klage-erklæring for Forbudet 3 Juli f. a. har jeg lidt at bemærke andet end at fremlægge Vidnesbyrd af Rigsgrev Jón ~~Jónsson~~ Matthiasson m. fl. som alle vise, at min Regning paa Klageerklæring i Anledning af Tab af Hø paa Elliðaarnes Eng (Post A) er saa billig som ydrest muelig og paa ingen Maade for høit antaget, forudsat Klagen paa alle min Mandants øvrige Fugtighed.

Alt Havdeiebanden paa den anden Side ikke har nogen Erstatningsret varfor min Mandant følger ligefrem af det hvad der er anført om Uloviligheden af Forbudet 3 Juli f. a. og Modpartens Afgjørelse ingen Fiskeri (cf. Jb. Lb. Cap. LVII) og min Mandants ubetydelige Ret saavel til at forlange Landingsanbud, som til Laxfiskeri paa og for hans Grund. Hertil den nærmere Grænse stadigt gaaende for Lax, saaledes Havdeiebanden ikke ved Østermelsfand strømmet og forfindet Laxen i den Gang, se 3 paa lidelige Mands Vidnesbyrd, som hend fremlagde, og vanyaa alle dette indrømmes Modparten selv ved Dommeaktiens N 10 og 11 ad N 2, saaledes som forøvrigt bemærket, at Laxen i Dammen har været af det Fiskeri og ingen Dag uden Laxe og hvad er da hans . . . . ?

Forøvrigt henvises til min øvrige Tilsvar og Cons. ad Actiones N 10, 23 og 24.

Modparten har stadigt saa vidt ved at forsøge, at den af Dagen antagne Vildkaste er uloviligt sambaad for vinge og lidelige beskytte, og derfor ulovlig den Ting, hvoraf Tagen dreier sig, hvorfor Spørgsmaalet ulovlig er om hvorvidt den farder af Modparten anginne Vand. Dette forstaa dog alle undtagen Modparten. En beklagelig Mangel paa Begreb! Modparten kan der forøvrigt ikke forstaa, at jeg antager Laxfiskeriet saa høit end hvad de fastatningen for Lordsrøn af Laxfiskeriet siden i 1863. Jeg anser det for en Modsigelse, men det er det ikke saa. Naar der var Tale om Vildkaste

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

for Forbudet 3 Juli 1869, kunde ingen Grundejer lovlig antage indtagen
af den 1ste nævnte stillet udstaaende samt konkurrerende ulovlige Grundes,
men det er Lagfestet, saaledes som det viser, langt fra at være,
og lovlig dreven efter Modparten egen Dudrómen efter (N14 og 34)
ingen Grundes; 2 var udbæftet forhen, og det var langt fra ikke
Tilfældet, og 3 al den i Cataster, eller efter anden lovlig Taxation var
1/3 Jorden i Modi under silvede Dun, men det er heller ikke Tilfældet,
hverken Pikkerhedens eller det ~~lovlig~~ ulovlig.

Naar Tilendemed er den fastsætning for Afgrænsningen siden 1863, da
handler der ikke om det lovlige Forhold af Lagfestet, men naar-
legen om den Quota Del af samme, som konkurrerende efter alle Omstæn-
dighedens, Landvæsen og Udstrækning o. s. v. maa anses at have rørt og
maa have rørt og stærkest min Mandant, hvidrum Quota-Del
bør fastilbagegives, nemlig for det af Lagfestet, som han selv indi
vrøl har taget, men det som fastsætning for Forbudet af 3 Juli f. A. Konkur-
rerende Tilladelse Sagen er derfor lige saa lovligt stærkt og subsidiairt
gjort anstrængt som den han for at kunne bevare min Mandant den fri
Afbrydelse af Halvøen af Alledavatns Grund, er Forbudet hævet betaget
hans Afbrydelse af den anden Halvøe, som var stillet og antagen som
Pikkerhed for Forbudet imod den forstnævnte Halvøe, hvi Lagfestet
eller Skødet i Ellidaarene er lige saa ist ved Del af Grundenes
Alledavatn, som ligger anden Del af Grundens Grund, idetmindste
maa det de lege betragtes saaledes indtil dennes Dags Udfald.

Naar det nu saaledes er vist og godtgjort af Modparten Dags maal grund,
Afgrænsningen af Ellidaarene er aldeles og i enhver Henseende ulovlig
lie fastsæt af Forbudet 3 Juli f. A., ja, naar end ingen Grund,
maa jeg med nogle Ord bevare ~~dem~~ Modparten mere vanskelig
Stillingen, menskelig nie behøver jeg ikke at nærme saa vidtløftig om
det klare spørgsmaal, det samme er saa gjentagelig udviklet i alle mine Tile
svar og Contra-deduktioner fra første lie sidst og navnlig har Modparten
i det forfærdelig lange Dudlog N34 (der er ve vera en Tredjedel langere
end det af ham saa ofte lange Dudlog) ikke tør det sig til at indvende
eller gjendrive min klare Udvikling og Argumentation som findes
i Bilag 23 og 24, men den udkulter ogsaa det lóe Dual frem og tilbage,
hvor paa Modparten Dudlog N34 er saa rigt.

Naar Modparten vilde holde nogen Maade i sit udlöse Vrøvl om facta
og factiske Omstændigheder, det hold, Tilstande og jeg fester ikke hverken
er og mange slags juridiske og processuelle Tilstande, som han dermed
indrømmer sig = Tilstand og det hold, som aldrig har fundet Sted, og som
den ogsaa end ikke kommer den Dag det Mindste
og ikke vil kunne det Mindste for han, hverken som Ejendel eller Ejendomsret
vilde han standse sin löse Tale, hvis Maal og Ende han efter min forment-
ning ikke har den mindste, forsaavidt den blev dømt til det Bøde.
Dennes Dag er saa dejlig saa simpel. Jeg har tidligere fuldført Modparten
Grundlæsning, hvorledes han kan löse denne simple Dunde foranden den
Blinde til en uopløselig eller gordisk Dunde, som det ikke ugen og fastens

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sammenstødende Dele af Øgren, jo mere saadanne Jordeiendomme fastholdes som fidlie brugte Indgangsmaade. Ikke alt jeg derfor forsøgt at gjøre dette endnu bedre.

Jeg nemlig at kommer til Øandsdrift følgende, behøver Modparten intet Andet end med forstandig og rolig Omsigt at læse Lov Cap LVI og Lbrbr Cap VI og paa den anden Side de forlig grunde Skøder, udgjorde af Danmarks Konger, paa min Mandants Jorder mange Aar i Vanvid og for det saakaldte Lapfiskeri i Ellidaarvoe mange Aarhundrede. Det første Spørgsmaal kan besvares ved:

Er de nævnte Lovbestemmelser gjeldende Lov LVI en Lov i Island, eller nej? Var de Lov i Island med Hensyn til de ældre i min Mandants Jorder værende Kongelige Skøder? Jo, siger Modparten selv, „som almindelige Bestemmelser". Godt! Jeg søger da en Landsoverretsdom af 1864 Februar og en Høiesteretsdom af 10 April 1867, hvor, og ved hvem det, at forøvrigt kan der ikke være nogen Tvivl. Endvidere kunde der endelig spørges, om Nogen vilde beskytte, at Danmarks Konger, som Følge af min Mandants Eiendomsjorder, faktisk drev Lov og i Ensfald udleiede nillet gun lovlig Maade og kunde gun lovlig Maade afsonde disse Jorder. Dette vil jeg ikke understaa mig at benægte, kun vil Alt hvad der er klarer, ved at henskrive til sin fulde Ret, fuldt og Ingen kan beskytte og mindst hævde. Men hvad følger saa af? At det er ligesaa vist som at Solen er paa Himlen, at Retten til Lapfiskeri – der dog er og bliver en af de Rettigheder og Herligheder, hvormed de omtalte Jorder, som alle Andre, omhandlede Følge – er afsondret med min Mandants Jorder saaledes som enhver anden Del af disse, altsaa en lovlig Rettighed, som lovlig erhvervet og Skøder med klar Udtryk formedelst at følge fast Eiendommen i Landet, ved mistemmende med de citerede Lovsteder, hvor slige Rettigheder da ikke med klare Ord er undtagne fra Salget, og i dem henvisende Skøde paa Kellekol udstedt i Kongens Navn 26 Sept 1837 overensstemmende med allerhøiest Resolution 17 Mai s.a., som omtaler alle Herligheder og Rettigheder til Land og Vande til de ydrefte Grænser og Skøde paa Arbær 14 Marts 1839, der i dem henviser til ovenfor paa samme Maade og i Enhed mangelfuldere med Skøde paa Elliðavatn 27 Sept. 1815, som er udstedt og underskrevet af selve Kongen, Frederik den VI forlæglig Ihukommelse; Ikke, som ikke undser sig for at benægte, at Rettigheden til Lapfiskeri, efter Landsloven Ingler og Grundsætninger om Eiendomsret i Klart og fast Eiendommen Rettigheder var forenet, er afsondret med en Jord, idagtagelse Følge en, efter at saa bestemt den med alle de Rettigheder og Herligheder, som den fra gammel Tid fulgte hans, endnu følger og med Ret følge bør, endvidere vedtaget, at hun ingen Ret eller Del, Ret eller Rettighed hun til Eiendommen, kan ligesaagodt sige, at Ordene: „med alle Rettigheder til Land og Vande" betegner, at Rettigheden til Lapfiskeri er undtagen, den Dæmon kan endsige for den ovenfor Ret sige. Alt hvad der ikke staar i Skøde med hvad der kan ikke eller udtales af et Menneske, som er fornuftig og bevidst Klasse. Nei, saa

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Retten til Lapfiskeri er en Rettighed, og saaledes Ordene „alle Rettigheder" og saa indbefatte Retten til Lapfiskeri, er dennesakkerk og udtrykkelig plenissimis verbis solgt og afstaaet af selve Kongen eo ipso med min Mandants hovedgaard, der under ved disse Grund og det paa samme grundes Gran og Skovsand det deraf udspringende Land. —

Ved denne Modparten afbrydelse, skulde jeg nu ikke om at følge ham videre, idet han saaledes vil have forladt enhver formelig Ground mugs Gang, uanfoldes sig Spillingerne begyndte Argumentationer: Nei, det er klart! Nei det er klart! Jeg skulde tro, hvor absurd Modpartens paastand er (N 31 Ot), at de omvendte fordele Gjøber, eller min Mandant har at bruge sin Existens, fornyelse af retten til Lapfangst paa sin egen Grund, da den eo ipso er erhvervet tilligemed selve Jordens, som en Gran eller Del af Fundamentet dette, indtoner er afsondret ved Kildesen. Det er ligesaa absurd, at retten til Lapfiskeri skulde være frakommen Jordens, fordi den i en lengere Tid alder ikke er bleven udøvet, som i det ene, hvi fundamentet retten kan aldrig forelabe non usu, og under som enten ikke forstaar eller ikke vil anerkjende disse allerenkleste Folger af fundamentet retten, kan jeg i saa anen juridiske Videnskab.

Det er saadeles klart, naar Modparten i denne sin Dupliq gjøre sig det af forklaret „Kongelige Regalier" og paastaar, at ikke Udtrykket eller indbefatte Rettigheden til Lapfiskeri (etc.!). Dette det ikke ogsaa det Lapfiskeri i Rødt paa Kleppen 17 Sept 1817, som er nedlagt i Notarialafskrift? Det er ikke ud til at gjøre stort her skjøde af saaledes 10 April 1867, da denne Ret til den omvendte Jordes fiere lovlige Ret til Lapfangst paa Jordens Grund, og dog er Regalier udtagne ved Valget af denne Jord med de samme Udtryk som i Rødt 1815 og 1820 (N 11 og 35. Gjøberen er alle for den Dumhed, at Kongelige Regalier og Jordeder med Mere som i alle de omvendte Rødt er dannet ved Ordenstraf, nogensinde kommer i Jordebanken eller som Regalier Jordes, Gjøberen skal dog rejse vore Mening af denne geniale Rødudkast. Nei, nu er det formegt! Jeg troer bare, at Modparten begynder at gjøre Nar af sig selv og sin Client og hans Sag; det taler jeg at gaa for vidt i at gjøre gode Mennesker det Gjæl! Iøvrigt vil jeg ikke jeg opeigne imod denne magelige Opfindelse og Call fra Modparten ogsaa om Sølvminerne i Norge, Kobberminerne i Tunjø Sogn og Dalbetsgrubeminerne i Helgeland Fjeld, fordi det ikke kan gaa det denne Sag, hvis han det af sig om i Meyers fremmede Ordbog. 2 Udgave Kbhavn 1853, hvor han kaaldes hver Ordet „Regalier" betyder. Det er den Arbeid med Cumulationsgaarde er afsondret fra vor Jord, forinden det ikke alle de Rettigheder til Land og Rande, hvorom Jorden blev solgt, eller bevog-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ber Modparten skal? Jeg nogen saadan Konsens af Adelgaa Privilegiegilde skulde ske det samme som Adelige Lagstifter og Kongelige Territorialforhold.

Jeg staar nu Modparten ikke skade, og vil han alligevel ikke afslage af fastholde at ved Ordet: Regalier og Høihedsret fordanne fra ammel og Kongerettes Rolen forbehold Lagstifter gaa alle de forhenværende Kongelige Jordeiendomme, som foran var nævnte – naar Høiestret, vin saa var, stammelig forfaldsig, som for brød i Klepps-Dagen, maa jeg vedvarende Modparten lie fast og formenlig at gøre Retten Rede for, forledes Jordeiendomme blive Universalarving, fire alle Jordeiere af dette Regalier og Høihedsret, som saaledes er udlagne ved Valget af Jordenes og Danmarks Konges forbehold? Modparten, som for Lov, Dorfordelning og Lovudkast paa hva Tinge, saaledes som Alle vilde af hans Deduction af dem Dag, vil ikke kaum i Forlegenhed end Ordet og straxsige: Jordeiendomme for fuldt og lovlige Fremmel paa dette Regalier og Høihedsret Dg. Kød 11 Dec 1853 (Cit 8 ad N 2). Men Gud naade Modparten! Forhanden ikke at udlog ikke Kongelige Kød paa Lagstifteriet udlagt fra Valget og forbehold Kongen alle Kongelige Regalier og Høihedsret ved de samme Ord som i de ældre Kød; udbefalle de nu Retten til Lagstifteri, saaledes som Modparten saa rigtigt og klarsindigt fastholder, følger deraf at Jordeiendomme ingen Ret har til Lagstifteri i Elledalerne uagtet de, fordi de ligger Landsdeln nærmere end de have en fra Lagstifteriet var alle i Stand med udelukkende Ret.

Altsaa saa er det klart at ingen Privatmand kunde nærmere bekjendt for alle faa det saligjørende, efter at have udlagt Lagstifteriet paa min Mandants Grund, at ved Kødet af saadanne Ord og Indhold, som de Kongel. Kødene, ligesaa vist og klart uhrivelsomme er det, at Retten til Lagstifteri er solgt og afhendet ved de vinmaldte Jorde af Kongen og have i saa Henseende Fuldmagtigede, og de Kongen som Valgen var den skulde tilgrænse Jøbrøy dette med Kaluka solgt og afhendet Ret, er det en Valsfølge at Retten til Lagstifteri ligger indtil 1853 hos Kongen Ved nødvendigvis nærmere altid ukrænket. Med andre Ord: det er en Valsfølge, og der skal meget Mand af det vist Slags lie at betvivle, at Kongen friskt kunde bortforpagte Retten til Lagstifteriet paa min Mandants Grund fra Kødenes Ikrafttræden lige til Aar 1853, eller bortfølge den til Jordeiendomme eller saa Hjemmelsmand det nævnte Aar, og vin Modparten ved var dristig nok til at paastaa det, vilde saadan Valg ingen Gyldighed have var for min Mandants Kongelige Kødes, som der vilde have haft en ukrænkelig ret Ret. Og maa jeg nu spørge: i hvad Hensigt og med hvilken Ret tillader Modparten sig at nævne – jeg fandt næsten sagt saa dumdristig og uforskammet uden nogen mindste formentlig Grund, uden at ønske vin Klejsfeller brist fachem, stik imod sit egit Dg. Kødes udtrykkelige Ord og Hensigt at paastaa, at han ved det ulag ved det Kød for Kaluka for

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

kjøbt alle Lapfiskeri i Ellidaarvandet, eller, hvad der er det samme, Lapfiskeriet over alt i Elvens mellem Sild og Strand? Jeg spørger som uvidenhed og vedbøder som det at erklære ligefrem uretfærdig at fastholde det, hvis saa skulde fastholdes, og, saa vist som 1+1=2, eo ipso, at Danmarks Konge 2 Gange har solgt Lapfiskeriet i Ellidaarvandet paa min Mandants Grund. Den nødvendige tilbudte sigtend – saaledes som han gaa nogle Uger i Tilegt № 34 fremmed – at forbrødre ikke mindre end ligt fastsatte Øjemaal imod Statslaasen, hvi vaar for min Mandant farlig som Øjeblikket Ruhl at belyde, varsler derfor ikke uden saa snart efter Lov LVI og Høieste dom 10 Aug 1867. Det er jeg i № 24 nærmere vist, og det har Modparten selvfølgelig ikke nødvendig (sic) til ikke at det forsigt at gjendrive, at Høieste dom af 11 Dec 1853 med de klareste Ord er saa langt fra at fremkalde Afgjørelsen – Spørgsmaalet i Lapelven, at det ikke engang fremkalder nogen sørlig Spørgsmaal, men alle saadanne (Spørgsmaal), som det omtaler med Hensyn til Lov LVI, vil det ved saa lange dens Lov bestaar, hvis saa end der udkom en strengere Lov end Jordsbogen om Spørgsmaalet, efter dette Allesin gik Udkast af 1867 blev legaliseret, maatte Høieste efter Kongelig Klar Ord indrette sin Spørgsmaal efter den nye Lov, se Artikl: i Øvrigt sammenholdt med – ellers endnu nærmere Anordninger. Hvad er fuldt, der ved sin dom, at der er ingen logisk Umuligheder, at Høieste har afgjort det praemaal jas quæsitum lie nogen bestemt Spørgsmaal i Ellidaarvandet og allerede en ulovlig Spørgsmaal, hvi det er saa klart som Dagen, at vor nye Konges Fader ved Jordebog af Palgi Jordens langs med Elven og vendingen ind i Sø-stibrevet paa Holmen, der ved i Dag er Kongens Eiendom, fandt forbehold Lapfiskeriet i Ellidaarvandet, og vor fan fandt under bilag og virkelig bilagt Brevet, Regnskabet Domkirkes Eiendom, Altså til Lapfiskeri, er det, siger jeg ligesaa klart som Dagen paa Himlen, at det dem Rettighed til Lapfiskeri aldrig i Enighed kan anse at vore gaard var i Jordebøgernes Hænder, saa at han ikke det mindre er aldeles og i ingen Henseende er i ulovlig Besidelse af det Lapfiskeri han ved sit Afgjørelsesfiskeri har vundet, og det er forbavsende, at det Offentlige, som ikke mere paa Grund af Landlovens praesaglige Bestemmelser (se Control med Skovens Forlegg osv. (sic!) i Island, saa dog paa de 2 nærmere offentlige fundamente Regn, ikke skal have stanset Dagen sin Opmærksomhed, men lade den fugaa udenfor, naar ligen efter at Høieste dom 10 Aug 1867 falder, fulde alene kan undskylde ved Mangel af Grundstab til Forholdene, og navnlig ved Mangel af Beviser og Undladelse af Erhvervelse for Lolandungernes Ret, men saamegt større Ret forbyder min Mandant for at han bliver det Jordebøgernes velsomme Handlemaade med Hensyn til Spørgsmaalet i Ellidaarvandet, og saa mere end Pligtens og Opfordring for Jordebøgernes til at falde en Stranke for sit Lapværi, da Dagen er bragt til det Alvorlige Stadium, hvorpaa den nu befinder sig.

Jeg har udenfor gjentagende paastaaet, forlede Modparten Dagomaal grund for dorbudet 3 Juli f. a. er bestaaet og forlede dette lagt sigt som Grund for min Contra-Søgsmaal i dette Dag efter vor fra Landets høieste Dømmende gjeldende Lov og Landsret (Graagaasen) og mod til vore Dage (Jordsbogen) og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

efter de klare Bestemmelser i alle de formelagte Tingbøger og Skøder, ikke mindre selve Modgarten med min Mandant, s: jeg har paaviist at denne Modgarten Jordgrund, Afspærringsfælleret i Ellidaardalen, er udlagt til Modfallsomkostninger til Tølge, nemlig for Ejendommelser den Tuft eller af nogen Domstol, som dømmes efter islandsk Lov og Ret, hvilket udlæg er en ikke gyldig Consequens af hvad Modgarten dygtiggjøre til at indrømme, at vi dyrke gjeldende Lov og Landsret for Lagfæstet i Island.

Hvad er nu saa Modgarten, specialiserede Tilstand? "Hvilke er afhængige Egenskaber de facta, som idelig findes i Muadin? Angiver den. Angiver forslaaende, den efter Modgarten egen Tilstandes status eflex, og ikke udlagen i Jordcivilretens Jorder og i Modgarten Dudbelæning og Hjemmesting, det er og aldeles ligegyldigt, hvad og hvilket det er; det bliver kun Nøg og Nøs for Lovens Magt, den raaber saaledes Rudrufaar: med Lov skal man Landbygge og: contra legem nulla auctoritas. Jeg er Modgarten kunnet enthi sig indenfor Loven, jeg har paaviist, at hans specialiserede Tilstand var hjemlet i Loven, det er i Lovens Bestemmelser om Jord, de var det det nogen som kunde tænke at han er nie Egenrådighed. Nei! Modgarten byggis udog Alt paa, at denne specialiserede Tilstand ikke kan henføres til nogen "Adkomst", nogen "titelur" eller "Lovhjemmel", som Lov og Landsret anerkender eller fundamenter fra Landets Tilbyggelse ved det dem Dag, ligesom Jordbogens Jord aldrig vilde kunne anvendes in casu, saaledes som jeg korteligen er udviklet i Bilag 24 allerede af den Grund, at denne specialiserede Tilstand ligger i aabenbar Strid med dennes Beskaffenhed og Hensigt, foruden at den udvortes Tilingelse aldeles mangler og den Tilgydning den er vilde aldeles forfriende Jordb. Lb XXIV. Jeg skal fremhæve, at jeg foldes mig til Oplysninger af Tidsrummene fra Landnamstiden indtil 1853, saaledes som jeg efter Modgarten egenhaandens har gjort i Bilag 24. Og endnu skal jeg fremhæve, at jeg i kraftigste Maade reciperer imod, at der lagde mindste Hensyn til Modgarten asserta med Hensyn til de af Modgarten nu fødte Deduction og Continuationer til hans N 34 anførte facta, ligesom jeg aldeles benegter Tænkeligheden af disse facta i denne Dag, vanvidsfremmende med den Grundsætning i Forhandlingsmaximen, som kaldes Eventualmaximen, hvis Modgarten forstaar den Tvivlen, altsaa 1: betræffende Tidsrummene fra Landets Tilbyggelse indtil Christendommens Indførelse i Landet, benegter jeg, at det factum, som det end var sandt, at Landnamsmænd (eller Landnamsmanden Ingolfur, red.) som vend bortflöbne Mænd fra Norge eller andetsteds fra, lagde til nogen Tølge i Modgartens Dannes, nemlig som Eiendel eller Tuftenut i denne Dag, eller nogetsomhelst af Modgarten Kræver ved dette Tidsrum, saaledes gravaadhens og alle Islænderes til Nidnordiske og uafskyelige Skam, men jeg forlanger og paastaar, at Begyndelsen til det saaledes forstaaede Lagfæstet i Ellidaardalen, i henhold til Modgartens forgaaende procedure, søges i det catholske Tidsrum. 2: Med Hensyn til det dette Tidsrum paastaar jeg, at Modgarten er bunden til sin egen Paastand (Bilag maalgrund, Bil 6 pl) at Maldagen 1235 eller 1234 udfolder Reglerne for den Tangemaade af Lag i Ellidaardalen, som tilforen blev anvendt, men be-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vogter i kraftigste Maade, at Modparten er brudtlig ikke afbygge paa det vedtagne facium, der ligefremstrider imod Maldagen, at Elledalerne fare ved af sydende vaabenes Kaaggebrang, af hvilke Modparten ikke staar at drive under fuldt Øje med Zorn. Jeg paastaar altsaa Tilladelsen ved ukjendt form i Elledalerne paa den Calfaske Tid, andet end det efterretningsløse Forholdning kan udledes af selve Maldagen, der blev udstedt ikke at forebygge ulovlige og skadelige Fiskeri og Fangmaade i Elven og ikke at ville den lovlige Fangst i rigtigt Forhold mellem Delagerne i saaes, saaledes som Maldagen viser; iøvrigt holder jeg mig ikke der af mig i Bilaget N 24 fremsatte Forklaring af Maldagen, som Alle, der kunne og ville anerkjende det Oprindelige, maa tilgjende for aldeles rigtig. Ved Ødemarkerne er det og det samme som Ødelæggelse kunne alle indse, som have sund Forstand. Naar Talen er om at dømme for vindende Vand, er det en umuelig Følge af Ødemarkering, at Landets Løber afmuder for Dommingen i samme Grad som det stegen vandet forsaamme, ødemarkes. Ved saa Ordet Ødemarkering som Tilkendelse og som saadan ville i den Betydning bruge Ordet Ødemarkering i Brøgge Udgave af Vorgatingslaget paa Aar 9 Bd N 2 og N 17 § 2 paa byggebrev: „Maa bruge Dag og Øredfangst med Garn, Angler, Ålen og Flaaes Ødemarkering", er ulovelig i vindende Vand paa anden Maade, end at Landets Forhindre af Fiskeri under Dommingen, o bortville afleder; dermod kan Vandet lovlig bortledes under Ødemarkering, nemlig ved at udgrave et andet og dybere Løb, men hvorfor og for aldrig kunne Tale i Elledalerne, hvis Lov vanen af det Øjeblikslag, der ikke lade sig udgrave. Jeg er det altsaa det selvsamme at bortledes og ødemarkes Vandet, indtil det sagde det andet Lov, eller afdømmes og ødemarkes er ikke. Modparten skulde derfor selv lade sig selv Dømt, ved mig, thi han er ligesom udgydig i det ene Øje som i det andet i dette Øje, dersom det Vandfiskeri; at de Calfaske Herre og Tyranner, som Modparten bruger saaledes, have tilrøvet sig Lagfangsten i Elledalerne imod Loven, ifølge at de ved Maldagen 1235, ifølge at de ikke dømte det Fiskeri vorende stemmende med Loven, er det en ustabelt Grundspind af Modparten, eller Maldagen 1234, der viser at Elledalerne have haft hele Fiskeri i Nydelsen af ubrudt Fangst vorende med Landsloven indtil den Tid og ikke mindre efter Maldagen 1235, eller commentatio historica som Tydning i den Arnamagnæanske Udgave af Graagaasen § 32 pag CXXV: fundi domino ex regula venari & piscari licuit. Exceptis abtenuit, si alius justo titulo hoc jus acquisisset. Si quis has venandi & piscandi leges violaverit, poena sæpius ex arbitrio statuebatur. Se Lbrb. Cap 47, 48, 49 II pag 343 (52) 350 eller pag ~~127~~ CXXVII: usucapionem non admittit codex noster neque his (sic!) acquirendi modus receptus fuisse videtur, og der fogter Modparten, fordi det er saa umuligt at forstaa at al Fangst vedfaldt og saa Lagfangst for, at Maldagen 1234 indtager dem (sic!), jeg fremsætter nemlig, at det kan ikke falde nogen anden end Modparten ind, at de Gamle, saaledes som Jordebøgerne og Modparten jeg er det fødte saa dumme, at ville udlægge for sig selv de mest luvrative Gjeldsbrev, blot for at kunne berøve Andre det samme. 3de i Tidsrummet fra Reformationen indtil

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

11 Dec 1853 brugte jeg i kraftige Maade at nore Tonge, saaledes som Modparten udtrykkelig sig, (Bil. N 34) saa tagt i Ære fra de calfoskes Side. Ved Høiesteretsresolution 27 Marts 1775 brugte jeg samme Ret uden kommende i enhver Henseende, idet den ene ene Hallabakki skal have Quota fisk af et Øresilad-Fiskeri tilhørende Thingeyri Kloster paa Hallabakkis Grund. – jeg brugte, siger jeg, at nore Tonge saa meget udtrykkelig det lie Laxfiskeri i Elledalens, fordi de calfoskes Fader og Bestefader saa noie bekjendt for at falde sig ud over al borgerlig Lov og føre alle lovens Lemmende Religiøse ud efter Øxe og Skald d: at Tongen saa tagt den ~~Rellie~~ udtrykkelige Rellie Laxfiskeri i Elledalens i Ære, som saaledes efter Modpartens Begrundelse var ophævet imod borgerlig Lov og private Mands Religiøse ud over Skald og Øxegrøt. Hvorledes kunde denne Ret, af Modparten vedtagne stærke Ord, gaa i Arvelie Tongen, og hvorledes kunde denne, Landsfaderen, nore beknytte for at bruge sig fraa. Nei, ved Secularisationen lag Tongen dette lie Laxfiskeri og Fiskerielfoden efter Middagen 1235 i Ære. Modpartens Forudskelighed fra Forliden, og Jordens langt ind Elledalens, samt eo ipso Rellie lie Laxfiskeri, som alle disse Jordes fuldt ubestaaende varende stammende ind Landsloven, og denne samme Rellie Laxfiskeri saa samdøgn, uden al kronets Landslov og Ret vendes sine Undersaatter. Jordens bler Mand efter Mand og Tonge efter Tonge bortfæstet ind alle Tilligende lie Land og Mand og saaledes ogsaa ind Laxfiskeri og Modparten tilstaar ogsaa alfri er ingen Forandringer ved Secularisationen, ligesom jeg ogsaa provocerer saadan at producere et mystisk Fiskeri fra Tongen Tid paa Jordens langt Laxelven, from Laxfiskeriet paa Jordens Grund er udtagt for sædvanlig Fast-Afbenyttelse overensstemmende ud Loven, cfr. Lib. Lib. Cap. VIII: Naar Fast-Fugl- eller Aggfangst følger det Fast, er det Fastrens, medmindre det udtagere Fast eindraaden, cfr. den nye Jagtlov for Island 20 Juni 1849. Dette fandt i mindre Ret forinden Afskaffelsen af de Gl. Jordelange ind Elledalens ud efter samme, uanfandt i øvrigt, fraa de ufølge Jordes angaar og dette findes endnu idag Ret ind Hjemmelie der ere ufølge Jord, Holmes i Seltjarnarnes Rep, afskaffen og fraa fremlagte indbeta efter Gjenpart (ordret, Original.), dog ikke for at gualage mig Modpartens Lovindbrud, cfr. det forhen fremlagte Fastebrev paa Brudkoll.

Jeg haaber nu at Modparten enten efterkommer min Opfordring, eller for Retten vaaer ind sin Modstand paa det Punkt af Øgen. Saa der anden Side har jeg i Bil. N 24 a, at de Kongelige Forgaaende herfra tidligere eller sildigere have ved Høiesteretsdommen lig at afgjøre i Elledalens Forhaandgangen eller anvende de Langmidler, som forhindrede Tagen i at gaa og de Lagelaw. fell og lie Fiskeri. De fremlagte Forgaaende Bilaag N 19 ad 2 og N 17 maa ikke forstaaes saaledes, idet nore Tonge i saa Tilfælde have kaldet Tilendingerne Ret, from ved de Jord Udfæstet sig Laxfiskeriet paa deres Fæstegrundes Grund, og senere Ejdbrandt, skulde de have solgt Laxfiskeriet eo ipso med Jordens paa deres Grund, og de kunde ikke

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

forstaaes saaledes, idet Forpagtningsvilkaarene Oddensaa langt fore ab-
hængde lie nogen saadan Fremgangsmaade, at de mulig med de klareste
og tydeligste Ord paabyde den gamle loveligt Fiskemaade (Mal. 1235)
i almindelige Ord, uden at nævne nogen saalig Fiskemaade, som udbe-
falder et ulovligt alles i Landloven ufremkt Fiskeri, og vanskeliggjø-
ser Forpagtningsvilkaarene slutte saa fremmed Forpagtere en Fiske-
mulighed imod Loven, alle fra Modgarden stadigt føres i Mundet og
paastaae: „udelukkende Fiskeri, eller Fiskemuligheder som udelukkende og forbød
alle andre Gamle og Fattige paa begge Sider af Elven at udøve lovligt
Fiskeri i disse paa deres Grund – hvorfor skulde da Forpagtningsfiskeri ind-
skrænkes ved fast bestemte Localgrænser ikke paa en kort Strækning fra
Gelgjutangi og Arbæarhöfdi og indtil den store Sø ved Gaarden Arbær, Stora
hyl kaldet

Hvad angaar Modgarden Oddgjeri og Dumsdre ved Hvesgu til den valte
Belydning af Udtrykket „Elvens Opdæmning" tager jeg mig udi ved at
referere lie fra jeg ugt har udvikket, dersom en rigtig Fortolkning af
Ordet fra in concreto og den Forbindelse hvori det staar i Forpagtnings
vilkaarene kan det ikke betegne alle Belyde andet end en af de Fore-
ligge Fiskemaader, som Vilkaarene hinde Forpagteren. Jeg siger en
Opdæmning = Afspærring ingen Fiskemaade, hvorimod Opdæmning
= Afløbsdæmning fører lie og indbefatter en af de betydningsfulde-
ste og fordelagtigste Fiskemuligheder, som Forpagteren af Elvedalen
drugangende ønsker, efter den fremlagte Forklaring af Gud-
mundur Jacobson i Tjing, vidende 12 f m. Jeg kan paa saaledes bevid-
ne at Scheel, som førte Fiskeri i Forpagtning fra 1793 lie sin Død den
1826, havde, med den ydmyge Tilslutning til Gudmundur Jacobsons Forklaring,
at saare ubetydelige Fiskeri i Lapalissens, nogle, naar han lod „Pollur"
løbe af, men saare betydeligt, naar han lod Elven løbe af; jeg erin-
drer ogsaa, i Forbindelse med en sandfærdig Eurodale, som endnu bera-
ver i ældre Mænds Minde, at den fortalte, at han i Aarene 1818–1819 i et
enkelt Løb havde fisket 1800 Nylax, men ellers i gode Fiskeaar 8–1200.
Modgarden kan gjøre saa mange, som han ønsker, men at bringe dette mit assertum,
som jeg ærligen kan bekræfte (uden min Autoritet eller Opmærksomhed
i denne Henseende gaar ikke longere tilbage end til 1817–1818, da jeg var
10–11 Aar gammel) eller forkaste samme, men ikke med Gudmundur Jacobsons
af Modgarden saa udførlige vidtløftige Forklaring vise at Scheels Lax-
fiskedæmninger 1793–1826 var ingen Afspærring, men ødelagde
enkelte Gjerder, gjennem hvilke Laxen ubehindret kunde passere, og ud
og paa Grundskraf brød Fangsten paa den Tid væsentligst paa „El-
vens Opdæmning" = Afløb. At Tønderne vente for Fiskegrænsen, „den
store Sø ved Gaarden Arbær" dengang vaglige indtil 1852–53 fisket og
havde foreligget til at fange Lax paa deres egen Grund, saavel ved
Gaar og Lagstænger, som ved Elvens Afløb, at dette kides selv i en Dom-
mes af Eidsretten 1838–1853, da han var Assessor paa Vatusendi fange-
de c 630 Lax, og i en anden Dommes c 500 – vise tydeligt om de Tvivl.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sorgaglens Afforing udlit 1853 har nærmeste ligesaa planmæssig, som
fuldt, til at forebygge Lakses naturlige Gang og igjennem disse Fiske-
vaninger og til at gjøre Distrikt udelukkende for Dem, men at forebygge
Grundeiernes Øiemed ved Enes Gnyttelsen af deres Fiskeri, ud-
lig ved den nærmere Kjendte Forklaring - idet saa ofte kom tilstede ved
Jordebøgernes Sager, D. Thomsens, Dommingues, at denne var den
første der paabegyndte Eldalenes Afforing ved meget compacte
dobbelte eller flerdobbelte Studemuringer, hvorigjennem ingen Lax
kunde passere ved denne.

Modparten, som jeg har omtalt, da han omfandt Kiendforklaring lie
godtfuldt Overvielse, nemlig med Henseyn lie, hvad han saa stolt af
i sin første Deduction N2, nemlig, at ved ingensinde nogen Lax fra de ca-
holste Grænser og Tyrannes Tid har naaet og vare Skjegrundsen, den
store Dæmme ved Gaarden Arbær (Skulde Laxen have nærmet sig i Dan af de
Grænser, hvis den gik videre?) paastaar blant Andet i sit sidste Indlæg den
Calolongues-Kiendsom, at det er, bliver og har været en Umuligheed, at
udøve noget Distrikt i Eldalenes uindtagne ved Afforing, og alle
mindst ved Gam.

Jeg tillader mig herved at paaberaabe Bilag 19, Modpartens Indlægsdocu-
ment fra sal. Niels Hornebow: „Ellers bruger de ogsaa Raad (= Gam), hvor
med de trækker og fanger Laxen, paa hvilken Maade de belommer stor Mængde
Lax." Man kræftig paaskjønne alle saavel indenlandske, som udenlandske
Mænds Udsagn, som forstaa sig paa Lax og Forallefangst ved, at jo om-
fattende og forøiet Friheden og Fundet skjønne at søge de Steder i Ind-
søen og Elven, hvor den Laxen, der storsten tilbage de i Mængde, skjulte
til vil kunne forstaaes, og hvorom vidner den ingen Forgjæves
for alle civiliserede Nationer, I fl: Nordmænd, Englænder og mange
Steder om Fredning af Lax, eller Indskrænkning af Laxefiskeri, og at dette
ogsaa er anerkjendt i Poland ved Udgivelsen af Kongelig Ukase i 1867, der
gaar ud paa at forøge Landboernes og selvfølgelig Kronens for at redde
Mand af taabelig Raaskjøgs forderve Distrikt for sig selv og Andre; det er
ogsaa mere notorisk end det behøver at fremføres, at Laxefiskeriet
i Eldalenes kan kaldes forsvundent imod hvad det havde været førend
Kondicilaudens udeloggende Afstemmelse for Elnes Tom i Eng, og er det
derfor en Dansk, at han ogsaa i denne Henseende ikke vil ønske sin Ind sig
selv lie Gode, men hvad han er Uretfærdighed til ubodelig Skade for sig selv
og Andre, medens han dog stedse er det øiemed til at den i Laxelven faldende
lovlige Laxefangst. I Forbindelse hermed skal jeg bruge Rigtigheden af, at
Modparten slipper alle det, som fanges i Østerens ved Dandagen, og at Elven
og saaledes bruger ogsaa de under N 40 og 41 fremlagte Kiendsgjerninger; det
ligner vinslighed Modpartens Paastand om at han kan kalde Rittmesterens
Ord og Landfogdens til Kiendsgjerninger paa (cf. N 34 p. 4) at det har været en Mængde Lax
i Elven ovenfor Østerens med Nordelvens Afløb, og at saadanne Lax løber
udfiske Elven at Øen til, naar de mente at Skaadt forsvinder af Elven
- altsaa ved at Elven igjennem Afforingen, hvorigjennem ingen Lax
kan komme ved s: hvorigjennem ingen Lax skal have kunnet passere siden
Landnamstid. Maa jeg spørge: er det eller Modparten Ærend, at føre

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Landfogden eller Dommeren som Kidus. Han vilde sig straf i denne Henseende!

Forøvrigt henviser Modparten til Caus. adducticum N 24 om dette Punkt.

Med Hensyn til det af Modparten ved de fremlagte Rentekammerbrev Omberegte refererer jeg i Øvrigt til N 24, ad samtlige disse med Hensyn til Afremstoderne, som de forestillende Gjeldsmænd have til at udføre, procurere ~~til~~ og hvorpå de dengjeldende Landsloe.

Det er endnu gaaende vist, at Modparten ikke har den mindste Lovfornødenhed til Beviis for, at vore Forgjængere have skjænket deres Forpagter ad afsporn Elledalerne, hvorfor han vistnok burde nøie sig i Henseende til de udførte Rådes og Afstrøms paa forderne langs med Elledalerne, hvilket vistnok samtlige ved hvert enkelt af Modpartens Dommere det Modsatte.

Det staar endnu tilbage kortelig at berøre, hvad der den almindelige erklæring ved Dag, som de Egl. Forpagter have ønsket saa øiblik at afsporn Elledalerne saalidt, at lade ikke kunde gjøres og vedtaget. Naar Modparten var saa uforsigtig at tro, at hvorfra han bygger noget til Tilfredsstillelse af eller Udskjønning for hans Dangstrøberi, vilde det tilkommer han at bevise det, men ligesom det aldrig skortes hans paa kortlige Beviis herfor, saaledes vilde det ogsaa blive gaaende hans minder end intet.

Om Modpartens Øiemøde vidner vorsøgende, forsaavidt de foreligger, og den hensyntil at de ved ikke er afslaet, er det at sige, at de ere lidet, eller næsten aldeles ingen Øiemøde kaaste ned; en stor Del eller den største Del af deres Udsagn er individuelt Skjøn, men ikke Vidnes bevis om de Øiemøde eller facta, som ere af disse Personer (ikke Vidner, thi de er Vidner, som afvidt) uforklarer. Se det Andet er alle disse yngre Mænd, hvis Øiemøde og dagrabgrundet Fiendskab, saaledes som de selv have indrømmet, ikke strækker sig stort over 20-30 Aar tilbage fra Nutiden og aldrig ikke lide de ældre Forgjængere Hr Scheele (+1826) Tidemann, men navnlig er det det Tidemann, de gjentagne Gange S Thomsen begynder at afsporen Sikkerhed og, som Dømmen, forudsætter, at bruge det som udelukkende Ret – hvor kunde man mindst mule, at Ødelæggelsen kaster fra Nemesis! Modpartens saaledes Vidners Skjøn kan derfor aldrig komme i Betragtning i denne Sag. Derudøver vil Modparten have bevist af ældre Mænd eller Retsinger og Beretninger Dagen angaaende nærværende at berøre, og bør det da bevises, at E Olafsson, B Palsson og St Magnusson aldrig have set nogen Afsporing af Laxelven, i hvad fald det bør Modpartens beviis det vel nogel Ret ved dette Blad; de have foldet sig til Beretningen af Korkbow, som aldrig have de selv set, og ere de Blad og Skabraa saaledes aldeles ufølsomme, ikke ligesom valgte Øiestemmelser, hvor lovbefalede Beviser udfordres og hvor Conjecturer i denne eller hin Retning ikke due; iøvrigt vidner Dalag N 36 om, at Landfogd S Magnusson det har haft tilstrækkelig Grundlag til Elledalerne, naar han siger: Ovenfor Gaardene Valn og Valnendi ligger en liden Dalstrand indad. Fra denne Udsø udløber den lidet Elv Hellerna, der er Grændseskjel mellem Gullbringe og Kjos Sysler, fremdi og have Laxefangst med nedfalde 3 Fjæler i

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

i Handel efter forbemeldte §57. „fuldre Indtrædte Rudsø" stuer
for istedetfor 2 temmelig store Indtrædte Rudsøer, se Situation
kortet, og disse 2 Handelsstemmer ere de langst østlige i Gullbringe
og Ny Ø og store end middelstore Rudsøer i Island. Endviden:
„deres Grundstykke mellem Gullbringe og Ny Ø". Dette er ligeledes
aldeles urigtigt, idet Elv er ikke Dymma, som kommer fra Rudsøen, ud
og ikke denne Grundsøen, men derimod Bugda, som aldeles bortset
Rudsøens og udsvinger saaledes ikke fra dens. Dette vise Situation
kortet og er det derfor notorisk i den hele Omgn. Embedsmænd ere
saaledes ugaaedelige og ufuldstændige, medtagen mulig nie af
ungdom Modgarten Udbildningskraft for mangel med Hensyn til
disse fingerede og i Loven forbudte af Modgarten anvendte Efter-
risningsstaber; men intet levende Menneske med sund Forstand
følger Modgarten videre end til at anse det mulig, eller rimelig, at
fuldte Andre af de Ed. Forgaderes far, som af mig tidligere bemerket,
anfortrodt konkligt og for et Publikum afsperret Ellidaaens, fuldkom-
men uhemmet af dengen og paa Grund af de Omforbundne Godmodig-
hed, men dette vaktes mindre end Skuffe for Modgarten.
Derimod fer jeg i det Foregaaende ved Fremlæggelsen af Ejnar Eiriksbrøde
Guðmundur Jacobsons Forklaring; i samme Ejnar vidner indfoldet og paa
2 andre Vidnes Forklaringer, Brandur Jacobsons og Valgerdur Pálsdatters
Vidnet Guðmundurs Hustru) der er fødte 1798 eller 1800 og opdragne i agte-
de Forældres Hus paa Ellidaaens Jorder Fader, Vestarholdes Paul Jonsson,
var første Fæstemand af denne Jord ved Død af Ejnar i følge det Ed.
Skr. 27 Juli 1815 Tal XII), og fer jeg udviklet Indholdet og Resultatet
nemlig af Guðm. Jacobsons Forklaring, fremfor i forbindelse med
Br. Jacobsons og Valg. Pálsdatters lovligen afgivne det Modsatte af, at de Ed.
Forgaderes Hin Ed fer anvendt det Efterrisningsfiskeri og grund den
udtalte Sikkerhed, som Modgarten nu forfølger, gjeldende.
Jeg fer nu tilstrækkelig dokumenteret, at den exceptionelle Tilstand, hvorpaa
Modgarten bygger Alle dette Dag, er og bliver, saavel med Hensyn til
samme indrømte Muligheds, som den faktiske Tilværelse fra gammel Tid
er det udaadvigelige Grundspind (Chimære) af Modgarten alene, og at saa-
dant Grundspind efter vor Love ingenlunde kan belægges med Navn af
Retlighed, maa Modgarten selv indse, og han vel ikke fremdeles fer vilde
indrømme saadant. Dommen Dage komme senere, og da komme de Mod-
garten betragte den indre Grund nok for dette at han igjennem hele
denne lange Tidsrum med stor procedure saa alene gamle Retlighedens. Han betragte
de den Grundnok han har lagt for denne exceptionelle Tilstand, lostridig
Retsmæssig i Lagelovene. Han vil det, at han ikke er bygger sit Hus
paa Sand. Han vil det at hans Bygning ikke skyttes sammen imellem
hans Hænder, alle det han priser sammen, og at han ikke ved den Dommen
Styrelsing selv løber den Tarpejske Klippe mindst.
Lad os dæmpe ogsaa den indre Tyrre og Mare af Modgarten klæbige
og skarpsindige Deduction; han bilder sig ind at dømme, medens han vedva-
rer sine Dæmningsliste blot og bart: O

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Modparten nærmer i sit sidste Skrivelse til Høiesteret, stiller det frem med flere og mest med dansk Navn, som maaskeaaliggende det er saa, at Høiesteret forstaaer dem rigtigt og ikke misforstaaer dem, og derfor maa han spørge med de øvrige Dømmende forstødende Hensyn paa Dansk, „dødslygge paa Dansk, og saa kommer han ogsaa med sin Sortelkning af Høiesteretsdom 16 April 1867, Tid. N 26. Jeg skal villig tilstaae Modparten og ikke forøvrigt saa vid nogen Dnat i alle andre Sproge i den Drømmeildelse, at han forstaar og forklarer dem Rigets Høieste Retsinstans Dom mere rigtigere og skarpsindigere end selve Høiesteret. Men jeg maa anstille paaminde for uforrødne Uhilighed af Modparten, som fast han falder paa at konstruere det Dansk i hans andet Svar for Retten, for at ikke Høiesteret skal misforstaae Sagfald, Sagslag og Procedure i denne Sag, idet Høiesteret for nogle Aar tilbage var blev godtgjort at den fuldkommen forstod Modparten vore Sprog.

Det staar nu endelig tilbage kortelig at berøre det Fastsætningsskrivelse, jeg har formeret for det utaalelige Tab, Sandemanden har paaført min Mandant ved Afsperringen af Eidarlonen, uden jeg ikke skal nøie mig klaglig herom. Det følger af det klare Sagfald af Høiesteret 11 Dec 1853, som jeg gjentager ved hans formøde, at Sandemanden i fuldstændig Enighed med min Mandant bedre Ret Aar efter Aar har brøiet hans Lax fangst og forøvrigt haft den paa hans egen Grund. Efter Loven almindelige Grundsætninger er han saaledes ikke alene pligtig til at vederlægge min Mandant (min Mandant fuldstændig skadesløs for det tøilige Tab af Laxfiskeri i alle de Aar han saaledes har lidt ved Sandemandens Klirkeskauhed. Det er vigtigt ud lie at Modparten ikke kjender den Loven klare Grundsætning og skal jeg derfor henvise ham til Lds. T. fc. Landsoverretsdom i Sagen mellem Jon Thordarson og Alfingsmand Paul Sigurdsson af Arkvøre fra i Omission. Det fuldstændige er det en Pleinfølge at min Mandant kunde forlange den fremvindte Skadesstatning for Eidavatnets Nedtømmelse fra Aaret 1861, da han blev fri af denne Sag, til den han det tilkjendte Fastsætning og stod eo ipso derved, at Sandemanden lærte min egen Grundmel, og skarlinmæl aldrig lagde Skøde, hilsø end min Mandant og Andre lange med Kam Lommer, fulde Skøde han nærpligtig til at kjende, med fuldt Ridende Bøder end han Laxfiskeri paa egen Grund, uden at klage lie dertil paa den anden Side paa nogen Maade var nødvendig for at begrunde denne uadskillelige Følge af hans ulovlige Fangsmaade. Dertil de minder paa en radical og lovformelig Maade at imøde gaa denne Modpartens Lovlöshed, og forøvrigt Cundacitanten blandt andre Grundsætninger lange med Kam Sandemandens lauben ved den formulerede Fastsætning (Tid N 30) lie at bortlægge Afsperringen af Kam, og da denne Fremgangsmaade maatte naturligvis forskrevne i loven i saadant Tilfælde, v. Jb 2 Lb Cap. LVI og N 5-11-12 for at undgaae Kanfremmel overfor alle dem, der ønsker lovskrivig Afsmaade ved Afsperring, og da Fastsætning saaledes som lovbestemt Procesmiddel er det lovbestemte Lovforbud, kan Modparten ikke med Tagsø kalde denne Fastsætning saa almegtig, at Fastsætning ubrugelig fra den Sandsynlige Dato, I fc. samt fra Datum af Sørlig klage i andre Civilsager, som baade efter Tingets Natur og Loven Sædvanelig udfolder den

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fuldstændigste lovlige Opfordring fra Vedkommende Side til ham den,
som troende paa Gudens Ord og Opfordring og forseldes derved ham
lovligt fangt, eller forbyder ham at bruge den – til at bortlægge
Opfordringen af Sinde, og om dette (sic) klare Forbud imod denne
ham Lovlöshed, og han kan i Sandhed derved ham, uden ved nogen
fordi han ved sin Tagelöse vaser sig af at nøde ved blemmesit Lage-
fangsröver i sinnes samtidigen paa samme Maade; dette og saa tyde-
ligt, at Modparten aufordt i sin Order, at Foredragsholder ikke alle min
Mandant Tabet af Lagefangsten, er imidlertid saa mere at anlæg
at fastholdingen er bös bringer fra Dorlige klagens Datum, fordi der
ikke er nödvendig Grundvold for at formelig Dage anlæg og
Dommen af nærværende Civilsag, som saaledes fra Begyndelsen
gaar efter de almindelige Regler. Modparten tilstedes for, som han
selv er Caaget, uaa han paastaar, at han finder en Dømmeblandet
Ret af Forsvarsbogens og de fem Ædre Forhandlingsmaximer, ikke vidende, at
de ikke er ogsaa med fuldyrkte Instituterne, som med fuldyrkte alle Andre
de vidröre Forhandlingsmaximer og Alles gangs maade in casu
er i fuld Gyldighed, og maa, som sagt, efter sin Hensigt og Natur bevi-
se ifuld Gyldighed, og maa, som sagt, efter sin Hensigt og Natur bevi-
ke at Foredragsholder mala fide og imod min Mandants Forbud be-
röved denne Lagefangst paa hans egen Grund, idet mindste for dem-
tabsmingens Øgiedes, ligesom ikke Modparten Dagsvolde ~~vidner~~
for hans Lagröver vil nu om at dette er „bona mala", som han er
kompet for at beholde

Ifølge tidligere brevet den ytrende Misforstaaelse af Modparten, maa
han for gjøre Udfaldet gaa, at han skal tilligemed at erstatte min Mandant
Tabet af Lagefangst i dersom det er ham ikke paastaar at Lagfæste
ved han giver 900 aarlig, uaa hvilken haber jeg at han forstaar, at
saameget af denne Sandhed er ulovligt erhvervet fra min Mandant,
fordi (sic!) han bör erstatte efter Ensfangst af Eggers Fiskegrund, og at
det hjelper ikke at samme ublandet dette med den Del af Lagefangsten
som han anser for Foredragsholdere lovlige fiskeri, eller lovlig Civil-
retsfordel, maa der er Tale om den Dittighed, som Foredragsholdere bør
have stillet for Forbudet 3 Juli f. a.

Efter disse Øieblikke bevægelser jeg alt Ubrist og Usandt for Modparten, og
fremstiller min forudgaaende Indlæg og de deri indeholdte paastande og
indlader Øgen lie Dom med Rettens ahier

Reykjavik 20 Aug 1870
ærbødigst
Jon Gudmundsson

Til
Gullbringu og Kjósarsýslu Retsforhandler i Reykjavik
Fremlagt for Gullbringu og Kjósarsýslu Ret 20 Aug 1870
A Thorsteinsson
No 45

Efter at jeg Undertegnede, Fogedfor N Jørgensen, nu i flere Dage har efterset

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og uiveilsomt de forskjellige Grundstykker paa de Assessors og Landmaalerens Dommerord B. Socinsson paa Elliðavatnet findommen, hvorpaa han dels har, dels agter at gjøre Fuldmagtsgivere i større Udstrækning vil jeg efter de Assessorens Begjæring afgive følgende Fortegnelse og Anmærkning i Dagbogsform af min tidligere Forretning tilsammen i December f. A.

Det bemærkes alle for Tydelighedens Skyld har sat de stillede Mærker og Cognomen i det Dansk, som Assessoren har givet mig til Afbrugthelse, skønt de vil blive brugte i det følgende:

De fugtrodninger, som jeg har gjennemgaaet og nivelleret, er 5: Tallet som er betegnet i Forbindelse med Cognomenet **ABCDE**. Med hensyn til Størrelse og Stadsindhold af disse fem, da udgjør den største af dem nemlig **A**, som tidligere er anført, omtrent 250 Td. Land, og de øvrige fugtrodninger tilsammen omtrent 130 Td. Land bregnet efter 14000 (ski.) pr. Tønde Land, de samlede fugtrodninger saaledes 380 Td. Land.

Ved Beliggenhed og Egenskaber af disse fem angaar, da er de, som Forholdet tydeligt nok viser, i Retning fra Øst til Nordvest angivet af tvende Elveløb, Elliðaaen kaldet, de vandtulbe paa begge Sider af forbeløbne Høidedrag, den sydlige fra nei Siden af **A** og **D** dannes store og mindre Sydsø, hvor fra den forbeløbne Elveløb i den ang. inne Nordretning.

Af denne Beskrivelse ser nu, at nævnte fugtrodninger udgjør flere naturlige Basins mellem omtalte Høide, hvorigjennem flere Løb og deraf Sydsøerne paa de laveste Steder og fra de ved Hjælp af gravede Dammenge og Øksekar opdemmes saaledes, at fugtene i en kort Tid overalt kan holdes under Vand, og igjen kan bortledes samme efter Ønske ved Hjælp af benævnte Øksekar at lægge fugtene tør blive en saamegt desto lettere, da Undergrunden i samme, som de bestaar af den saaledes Lava og Vandbrugen igjennem, som det kunde ske en Drainering, hvorfor saadanne fugtrodninger vinder udvælt for det lange Vedtvarende og fordomalige Vand. Lavaen ligger mange Steder saa fast, at den tydelig ser paa Jordens Overflade. Det bemærkes endvidere, at de tørre og vigtigste, nemlig de to Sydsøer, hvorfra Jordrugen, eller den store fugtfaas sin Tilvandring, ligger mest lavest ved fugtens Horizontale Høide i almindelig Vandstand, endog maaske nogle og 30 Tommer lavere end fugtens øverste Punct.

Med Hensyn til Jordrugen At. Fald dannes sammes øverste Punkter langs begge Elvsøerne, betegnede med a, b, c, d og samme den horizontale Høide ligger fra a og til d, den udfyldte ledige Øgle fra d og til a, som ligger 8 Tom. øverst ved a b c d. Faldet bliver altsaa fra a b c d og a — eller som —? den horizontale Høide, derfra til B ved den nordlige Ende 40 Tommer Fald, fra a b c d a og til den sydlige Ende, eller til Bygstarck C, 24 Tom. Fald; altsaa fra den sydlige og til den nordlige Ende, eller B og til C er 16 Tom. Forskjel.

Efterdi forøvrigt ser de, at den betegnede Dæmning paa Faldet fra B til C, naar den faa den tilstrækkelige Høide efter fugtens øverste Punkter, da i en kort Tid falder fuld Vand under Vand, og bortledes dette igjen efter Behag ved de i de bemærkede Øksekar anbragte Øksekar B og C, hvorfor begge Ende, naar en Opdæmning skal finde Sted, ucas afspærres.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saaledes Maade fugstrækningen B, der har det Udseende af en 3 Al. sølvmuret Bånd med Bestræning og Afstrømning af samme to Flere og en gaaende Dæmning med Cogstaver bb.

Med Hensyn til fugen C, der har 27 Tommer Fald, kan der sølvmuret Bånd med Spærring af den nordlige Flø med Cogstaverne cc og fugstrækningen D, der har et Fald af 60 Tommer sølvmuret Bånd med Opdæmning af den sydlige Flø med Fluecheaner dd, ligeledes fugstrækningen E med Opdæmningen af Cobles Millelok med Fluecheaner e-e

Efter at jeg saaledes har beskrevet de enkelte fuges Beskaffenhed og Beliggenhed, faa maa jeg gaa det Spørgsmaal ud, hvilken Maade Vandkraften lie det kan benyttes (sic!) bedst og billigst: Ved det betænkt, at et Vandanlæg det Første og Vigtigste, men ved saadant kan der gaa saa store Modninger eller ved Tab, formedelst den lange Tid og øgede Omkostninger eller ved Tab, formedelst den lange Tid og øgede Omkostninger, som dermed følger, efterhånden jordmonnet maa rudanner og planmæssige Ejendomme Myler, hvorfor saadanne Anlæg kun gjøres ved Hjælp af en meget rejsen (sic!) eller kvalitets Udstrækning gaa ogsaa Tabet Land. Skønt gaa en Del af Dæmningen anslaaes lie 40-50 Al. ja endog flere, alt efter fugens Beskaffenhed.

Hvis gaa saadan nødvendig Modninger maa det understøttes ved Cauler naturlige Dæmninger med horizontale Grøfter eller et Opdæmningsanlæg, som bestaar dri, at den hele fug sølvmuret Bånd med Dæmninger og Fluer, nogenlunde vandtætte og aflange, saalunge som Vandingsstaae nødvendige. Med Hensyn lie dette to sidstnævnte Anlæg forekommer det i det Tilfælde af at Beskæftigelsen er nogenlunde ligestor, det saa kaldte naturlige Anlæg, hvis der findes det tilstrækkelige Vandmængde. Men dette ogsaa mange Steder, hvor man ved en Opdæmning kan fuldkommen faae Vandet i sin Magt og Raadighed og ansvunder det gaa tabte Mange gjøre det udnytte det Udbytte. Hvis der nu skulde være Tale om naturlig Anlæg, saa maatte søge en af Floene, helst den som kommer fra de store Indsøer, spørge, om det Vand ogsaa for det bedste, formedelst det i Overfladen samlede frugtbare grønne Mudder og Dynd og fugen maatte overalt forsynes med de tilbørlige Vandings og Udtørrings grøfter; hvis vi nu lave anslaaes Omkostningen til lie 10 pr. Tønde Land, foruden Omkostningen ved nye Dæmninger og Fluer, saa vil der alene lie den udsatte fug A medgaa en Sum af henved 2500 r, naar alle saakaldte udføres nøiagtigt som det burde, foruden den aarlige Vedligeholdelse, som gjøres kun anslaaes lie henved 100: det maa ogsaa bemærkes at der gaa store fug er, som gaa de fleste fuge hen i Landet, beboet med de saa kaldte Fluer, eller smaa lie henved nødvendige Dæmninger, hvorved Vandet ved det naturlige Anlæg kan vinde mellem Tømmer, men alle disse Omstænd

Betragter man nu det af Ingeniøren allerede paabegyndte Arbeide og at disse ved Fluer og Dæmninger efter hans egen Ordningsmæssige Beskæftigelse omk. 600

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vilde ved at naturligt Udlæg være spildt, da dette, uf. Dommernes og Ruses Skjønn anbragte ved fugningslanstaskuelser, og at Udlæg med Grøftes udførelse og Dømming med Ruser og Kvadgræs paa de høiest liggende, og mandelige lave Jordstykker, altid er saa lidet som muligt Ruser og Dømmenges er, kan selve Land over mestes Del af fugen, saa er det vel saa lidet, at Dømmengrøftes maa blive meget forsøiet og giøre stærk Modstandskraft, navnlig om det med dræning udførte Nivellerings plan, for at hele fugen selve under Land, hvilket endelig maa finde Sted om Vaaren og Høsten, men de dertil gaaende Omkostninger og aarlige Vedligeholdelse er Skyld at regne mod de Udgiftninger ved Udlæg af Grøftes, og de ikke med afgjort Billighed kan indslaaes for, at de efter de stedfundne Forhold at det (sic.) aarlig vilde give et stort Udbytte ved det forøgede Opdømmings ~~arbeid~~ Udlæg, saa efter min Mening, bliver for Gr. Assessorens det sidstnævnte at foretrække.

Elliðaárdalen den 3 Marts 1870

N Jørgensen

Fuemester.

Indlagt i Gullbringu og Kjósarsýsla den 20 April 1870

A Thorsteinsson

N 46

Efter Anmodning af Gr. Landoverretsassessor B Sveinsson paa Elliðaárdalen, er der af ham allerede paabegyndt og tilsigtet Indgangsmaade at vande og forbedre sine fuge paa, maaske efter Omstændighederne kan det rigtigst, vil jeg herved hjertelig og ærbødigst bemærke:

Dette vanskelige Gaardsjordsfuge er af en særdeles heldig Beskaffenhed, saaledes at de allesammen er frie for det sumpede Land, som man saa ofte maa gjøre paa de sumpede fuge. De frembyde saaledes en meget god og sund Grønsvær og kan alle uden synderlig Udgiftning af Grøftes Lægning, idet de fortrinsvis ligge høit nok til at kunne gaa bygge Ridebiligrænd Elve og Sydsøen Overflade. Alle disse fuge er ogsaa øiensynlig igjennem Aarhundreder dannede paa det med Øgrøfter og Huller mulcaupt Lava-Mudrelag, som det kan bevirke Jordens Udtørring. Der vil altsaa forøvrigt blive at faa en betydelig Mængde Land tilvejebragt paa den mest billige og lettest Maade, som ogsaa følgelig vilde være det største Udbytte.

Disse fuge er alle nøiagtigen blevne nivellerede og opmaalte og udgjøre efter et af en paalidelig Landmaaler udlagt Terræn Areal af omk. 350 Td. Land. Det jeg nu skal bestemme, vil en fugeanlægsmaade være maalet som den tilraadeligste lagt jeg ikke i Betænkning at anbefale den af Eiernes selv allerede forslagne og for det Øste fuldstændig planmæssige fugmanding, hvis høiest gaaende Vandning man allerede har set og erfaret

Hvorfra A paa c. 250 Td. Land, som paa den ene Side, som Terræn udviser, begrænses af Udsømes, hvorigennem der stærke Elveløb, og paa den anden af den mindre Elv, er saaledes vilde blive vanskelig ved det fra B til C anbragte Volde og Ruser, hvorigennem bygge Elven kan faa sit naturlige frie Løb. Omkostningerne ved disse Volde og Ruser, samt de Afledningsgrøfter, som der maatte blive nødvendige for man bevirke det 800-1000; men saa vil man ogsaa kunne selve fuge under Land. Det vil det kunne indsee, at det fuge kan blive ovenfyldt af

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Sudsiden, hvis Bundfald gjennem Aarhundreder er blevet liggende 2–3 Alen tykt Lag, som ujevnt og uregelmæssig maa indholde meget Del frugtbar gjødende Stoffer, skulde saaledes ved Floden allerede for godt gjort, idet den Del af Fugen, som saaledes er blevet vandet, for giver dobbelt saa meget Gro, som det Øvrige. Desuden vil det Øgede, som Sudsiden har gjort Fugen, navnlig blive liggende paa det laveste Sted. Saaledes vil Fugen, som nu har en ny Bunddannelse, i Tidernes Løb blive ganske jævn og planet af selve Naturen, ligesom man ser det paa andre Steder i Danmark jævnet ved det andet. Alle de mindre Fladerum X og lade den øvrige Fugen danne kun ét Tal om, idet Fugen 1° har allerede ringe Dybde af dette kvadratiske Hulrum. Horizontallinien a b c d har ikke Plusen C til Dybde af 24 Tommer ikke Linien B 40 Tommer Dybde, som ganske forsvinder ved a, der ligger lige ud med Horizontal-Linien a b c d. X, som har en Højde af 8 Tommer over Horizontallinien, har saaledes dobbelt Dybde og udgjør kun en meget ubetydelig Del af hele Fugen. 2° vilde det nødvendige Grøfter og Render, som maatte kunne ikke udføres paa Grund af det forøvrigt meget uheldige Lavaundersøgelse, som paa nogle Steder kan gaa ned til et Dybde af 10 Fod paa Land = 2500 ". 3° vilde man, idet man ikke kunde forudsige af det klart vindende Vildvand, gaaende gjennem i Sudsiden frugtbargjødende Muder, som ofte der paa dette Maade dig gavnlige Vandmængde vilde øieensynlig, med Hensyn til Fugens Størrelse, blive allerede ringe, og endelig 4° kunde Fugen aldrig ikke i dette Tilfælde blive vandet, idet Turen og de ubetydelige smaa uregelmæssige Forhøininger utvivlsomt vil udgjøre det Hele af hele Arealet.

Ganske anderledes vil det nu forholde sig ved den allerede forlagte Drængaaende maade. Idet man nemlig stopper begge Ender ved Hjelp af Plusen B C, kommer den mindre Flade lige af Sig og ved Plusen B, imedens den Øvrige Flade blive ved at vinde ind i Sudsiden, hvorved dette i ingen Tid vil komme lige af Sig og over Horizontallinien a b c d. Hele Sudsiden kan saaledes lige af danne en fordnaadlænge canal, hvorved den hele samme Vandmængde, som den Øvrige Flade indholder, kommer lige af Strømme ud over Fugen. Paa den Maade bliver hele Fugen vandet ved Ved ved Opdæmning, ved ved Overrisling. Det vil nu let kunne forstaaes, at man Sudsiden har naaet en forøvrigt Høide, vil den paa samme Bund liggende Muder, naar den af Vind og Storm kommer lige af opdøde, umiddelbart føre og gaa fugen. Denne Vandspildighed har faa mange alle, som sagt, ved de ovfile Steder vist, idet man ved Vandets Afløb paa de lavere Steder fandt et Muderlag af 2–4 Tommer, som ikke alene de mørbygrønne Tues efterfaaede vil danne udjævn og legelig Jordbund med en forøvrigt frodig og ved Vegetation ved den Drængaaende maade staar man fulde ikke blot for det allerede langt stillestaaende Vand, idet man foruden bestandig bestræbende og Vandmængde kan ved Hjelp af Plusen befordre Vandets Afløb.

Ved den selskabelige Drængaaende maade kan man ogsaa vanvaade de andre fem BCDE, hvilke for ogsaa vil nøie afforholde paa Grund af ved Jordens øgede Tilgjelse.

Efterfølgende forøvrigt vil jeg dog for lillad mig herved paa det Nærmeste og med Ønske forøvrigt at anbefale den af Jordbrugen selv, til Landvæsenets afsøgte B Svensten paa Alledaalen, allerede paabegyndte og

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

tilsigelse Fremgangsmaade at forbedre sine Fugtgaa, saa efter min Formening vil noe der allerbedraadligst

Olafur Sveinsson Agronom

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýslu Eftaal 20 April 1870
A Thorsteinsson
st

N 47

Jeg undertegnede, der i en Tid af 7 Aar har været Ejendommen af Bustaðir i Seltjarnarnes Ret, giver herved, ifølge Anmodning af Assessor B Sveinsson af Elliðavatn, den Vidnesbyrd, at jeg stadig har seet fem Sandretter Elliðaklaum ovenfor den saakaldte Ilesugrofs lave Kermoar, og nedenfor disse Kermoafoss i Kvernaa sydlige Arm, og Dæmt nedenfor samme Skorarhyl; hvorfra et Aarhundrede Undtagelse for mine Lam søkte jeg stadig ned til Torbærfoss i Nordlandslegunden for at løbegjærde, undtagen jeg har søkt Dæmt nedenfor samme kaldte Storahyl, der fylder ikke kan nås noget andet Sted i Nærheden. Denne Forklaring er jeg villig at bekræfte med Ed om fordrages

pst Reykjavik den 7/3 70
Johannes Oddsson

Fremlagt i Gullbringu og Kjósarsýslu Eftaal 20 Apr. 1870
A Thorsteinsson st.

N 48

Undertegnede gjør herved vidende, at jeg har bortfæstet og hermed bortfæster Jorden Breiðholt beliggende i Seltjarnarnes Ret og Reykjavik Sogn og tilhørende Reykjavik Kjøbstad til Conrad Arnfinnssøn efterfølgende Vilkaar:

1 Alen godt udlegsheldes Jorden med Fuglefjeldene, Hvemsmark og Fug, saaledes som Jordens Ejendomsret gives paa egen Bekostning uden nogen Erstatning af Jordbrugeren, og afleveres alt dette i aabenbar Mand eller i mod at Saldtilsnarets Told.

2 Han bør strøbe at forbedre Hvemsmark og Fug ved Hjælp af Gødning, Klaning, Vanding eller bygge Dige og røgte disse af egnede Frøe.

3 Han maa ingen Del af Jorden udlade eller bortfæste til Andre uden Jordbrugeren Ellidaelv, ikke selge Høfra Jorden eller bortleie den Naaværende.

4 Han maa ikke lade Nogen fraa anden Jorden afhøst samme fulgt Jorder og følge bør

5 Han skal betale alle de Byrder som Landet paabyder og det almindelige Bestand af hans dygtige Land

6 Han betaler aarlig til Domkirkegaarden Drenge Lagal et Hundrede (120) Alen i Landskyld; fraa Jordens Udlegs er undtagne i Fuglefjeldene og i Ovenanførte. Af de 4 Jorder følgende Quilder betaler han til den samme 80 a godt behandlet rent Smør. Terminen er for disse Byrder de sædvanlige

7 Han skal ikke Jordbrugeren lovhjemlet Lydighed, Fuldstad og Vedtægter. Ved hans fraadød Jorden vejes hans Dødsbo under Jordbrugeren og hans bortfæste.

Saa forandrede Vilkaar er jeg den bortfæstet. Til Bekræftelse min Haand og Segl. Reykjavik 21 Juni 1847
A Johnsen

Forandrede Vilkaar lover at vedholde. Arnfinnsson

Overensstemmende med Originalen O Palsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla skjalasafn den 20 April 1870
A Thorsteinsson cst.

№ 49

Efter Anmodning af Hr Assessor B Sveinsson af Elliðavatn gjøres jeg nedenstående skriftlige Forklaring med egen Haand og tilbyder at bekræfte samme med Ed, om forlanges, at af den Del af Eddagerdisnes, som ligger under forskjellige Landnams gårde, af Udstrækning fremad fugdagstaal, fandtes i Sommer c 20 Hestebør tørt, fuldt Rytkt lid liggende i Middelaar for gamle Hestebør, altsaa rigelig 5 gange mere Hø, og fidrøre denne Græsvækst væsentlig fra det Dyrd og Gødning, som Dyrene med sig dreven fra Rudsøerne. Ligeledes skal jeg bemærke at af et ventende ligestort mig tilhørende fugdagstaal under forskjellige gårde, hvor Landet ikke kunde blive liggende, fik jeg i Sommer 5 Hestebør, fremkommen da jeg og det Dødt, der afbrændes for mig i Sommer, i fornødent Tald afgive Forklaring.

pr Middal 28 Marts 1870

Jon Matthiasson, Landgaardsbrøf, forhen Ryttergut i Mosfellssveit

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla skjalasafn den 20 April 1870
A Thorsteinsson cst

№ 50

Af den fug jeg i Sommen 1869 høstede tilhørte af Hr Assessor B Sveinsson af Elliðavatn, faldt fuldkommen hvad altsammen Hø, fra Landet og Øgrøftene fra Rudsøerne for Alvorsfandt ind i mod gamle Stedet, som Landet ikke fandt naadt, saa at en god Mads lig saagodt fandt kunnet afmøie 15 Hestebør, paa den østlige som 5 paa den vestlige Eng. Jeg har tilalt Assessoren fem 3dr. Hestebør tørt Hø, eller afløst dette med 1 Rbd, som fuglen. Dette bevidner efter Hr Assessorens Forlangende og tilbyder berigt, naar forlanges.

Hofvidarstaðum den 27 Mai 1870. (?)

Thorvardur Olafsson

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sýsla skjalasafn 20 April 1870
A Thorsteinsson cst.

№ 51

Af de Mandommenges i Elliðaarene, der er udførte ved hvem af Lapskjøbenes og Strømskjøbtørt Landgaabygge Øiderfaanel i den sydlige som i den nordlige Elv, er erfaaet, at Fremspredningen ikke i den Grad at det bliver umuligt for Laxen at vandrige Dammenes. (sic.) Ulemperne dette imidlertidig er de ringere Vandskylleskjøb for, at det kommer langsomt ud ie de Afstrøg, som befinder sig ovenfor Dammenes og antager saadan Foranstaltning at lidesigt, at Laxen ikke kan gaa fører op ad Floden ud ie Dammenes og i Østrøm, der befinder sig i bygge Elv; at disse Dammenes og Afstrøg vanskeliggjøre i forbindelse med Lapskjøbenes i bygge Elv forbyde Laxen den naturlige Passage op ad Floden er noe fuldkommen efter beste Skjønnende.

Hvad de nævnte Elve Vandstand angaar, synes den ikke at nærmere, men dog ikke i den Grad, at det derfor bliver umuligt for Laxen at passere op ad Floden, hvor den var ubehindret, idet Vandet, hvor man passere Floden

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

gik Æftens op til midt paa Eaunn; vi fandt derfor ikke Anledning til at antage at Lapen paa Grund af Landmangel, ikke kan faae sin Gang igjen Eaunn fra den forårigt var ubefindtlig.

Rizkjavik 2 Juni 1869.

H Jónsson

Jeg under Skrivn Gudni Gudnason, Bonde paa Kelduer i Mosfellssveit, var igaar en af de 3 Mænd (ovenfor omtalte Fudur Helgi Jónsson og Magnus Sigurdur Hansson i Reykjavik), som Amtsfoged B Jónsson af Eldidalen forligen opfordrede ikke og anmodede om at beseglige Landstanden i Lapelnes og Dommingnes og Æfterne i samme nu den omtalte Dag, og forhandl jeg og antog de selvsamme, som Helgi Jónsson fremviste for ham forklarede, saa at jeg i ingen Henseende maa bifalde hans Skjøde med Udtagelse af det ene Stykke om Æfterne over for Dommingnes, hvi i disse saa jeg ingen Hindring for Lapen i og for sig, for at al samme kan gaae og afstaae, saafremt den kunde godtgjøre Eftedommingnes, men ikke antager jeg at han noget ønskeligt for Lapen denne Dag, da ikke ikke noget Øyn fandt Sted.

Gudni Gudnason

Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselskreds 20 Januar 1870

A Thorsteinsson cst.

N 52

Efter Begjering af Hr Amtsfoged B Jónsson af Eldidalen erklærer jeg herved at jeg i afvigte Foraar aldrig har paaset Eldidalens i ringe Stand eller at de gik op midt paa Hjørnet paa Vadstedrum og dog var Landnedgangen saa uforandrig, at de maatte være opdommede, ligesom det og var mig bekjendt at Amtsfoged Jónsson drog ned vestenmod dem paa sin Reise. Dette kan jeg, om fordringes, ærlig bekræfte.

Medvat 28 Marts 1870

Gudmundur Einarsson Præstegjeldet i Mosfellssveit

Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselskreds 20 April 1870

A Thorsteinsson cst.

N 53

Vi Frederik den Syette af Guds Naade Konge til Danmark de Vendes og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsteen, Stormarn, Ditmarsken Lauenborg og Oldenborg

Gjøre vitterligt: at Vi med Vor allerhøieste Resolution af 11 April d. a. allernaadigst have approberet det paa de Amtsfoged tilhørende i Veltjernesnes og Gullbringu Sysselsamt under Island beliggende Jordstykke kaldet af Dyrafjord 20 Ct ved Gudmund Knudsen af Kjøbstaden Reykjavik gjorte høieste Bud med 400 Rigsbankdaler Rd: (Hundrede Dalere) og de ved den under 27 April f. a. afholdte Auktion bekjendtgjorte Conditioner Meldvar, hvorfor i allernaadigst Samtillad, at denne Jordmaa tiltrædes af Etatsraad og Justitiarius i Landsoverretten paa Vort Land Island, Magnus Stephensen, og da bemeldte Conferentsraad Stephensen ifølge Skrivelse af 8 Vores Landfogder, Sigurdur Thorgrimsens, Gullbringu, datered 14 Januar d. a. har indbetalt forudtagne

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Höbsum, fire Hundrede Rigsbanddaler Navnverdi til Jordbrugslaan i Island, saa er det, at Vi herved tilcommunicerer Stiftscancelliraad Stephensen Stede og afsender til fuldkommen Ære og Eiendom ommeldte Jord Kleppe med alle de Rettigheder og Friligheder, som den fra gammel Tidsfølge har, endnu følger og ~~følge~~ med dette bør, som er hans i Overensstemmelse med de den Jordgeferaer Erhvervelse og Tilbydning i Island ved augne eller fremtidige udgående Anordninger maa gjøres den saa nytlig, som han det selv maatte kan.

Tilladen vi os udtrykkelig vores for Os og Vore Kongelige Arvingers i Regningen ingen videre Lod eller Ret, Rettelig Rettighed fat til forbemeldte Jord, men at samme, som foranstaaende tilhører og følge med bemeldte Cancelliraad Stephensen til evindelig Ære og Eiendom, dog Os og Vore Kongelige Arvingers i Regningen alle Kongelige Jordrente og Regalier, samt ordinaire og extraordinaire Contributioner, som nu eller allerede til Os eller offentlige Tøyer er gaaede, eller fremtiden gaaede maatte, uforkrænkede.

Befaler derfor Alle og Enhver hvem det angaar, efter som det forskrevet staar, at finde eller i ingen Maade forhindre at gjøre under Vor Hyldest og Naade.

Given paa Vort Slot Friderichsborg den 17 Februar 1817

Under Vor Kongelige Haand og Segl

Frederik R.

(L.S.)

Mörkeberg

Wormskiold. v. Essen Molkke Vorndran

Skjøde

for Cancelliraad og Justitsraad ind i Landvæsenvollanger paa Island, Magnus Stephensen paa Jorden Kleppe i Gullbringu Sysselse og Island Vaudrand for 400 Rbd. N.V.

Den ved Skjøde 8 Juli 1810 allerunderdanigst paabudne Afgift, 2 (to) Rigsbanddaler Navnverdi, udlagde til Island Jordlovskasse, fremfor quittere. — Reykjavik 6 Juni 1818

S. Thorgrimsen

Oplæst i den Kongelige ind Landvæsenskrivelse den 3 Aug 1818, samt protocolleret, saafremt udbetalt 5 Rbd N.V. Steiner for Rbd N.V.

Af dem Afgiftsskjøde udskrevne Skjøde Ord og i Alle er ligelydende med den mig forevidste Original, bekræftet med Kongelige Cancelliers underskrift

Protocolleret Höbstads Notariatskontor 23 Marts 1873

Collation Afgiftsskjøde 127 A. Thorsteinsson

Taler Skilling betalt (L.S.)

Indført i Gullbringu og Kjos Sysselse Protocol 20 April 1870

A. Thorsteinsson

N 54

Indført foran Side 184–188.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

efter Æbedsson B Sveinssons Anmodning forklarer, at jeg har søkt min afdøde Hustru, Gudrun Markeinsdattes, udsigte, at da hun var for sin Fader paa Breidholt, da sidste Aar Eiglag Attelgasson bodde sammesteds og 3 paa følgende Aar, ~~fik~~ fangede hendes Fader Lax i Elidaarlonen paa Breidholts Grund paa den Maade, at han opdammede den paa nogle Steder og lagde Laxen i flotaide Fordybninger

Foranstaaende kan jeg loaligen bekræfte, naar saa langt.

Reykjavik 11 April 1870

Einar Thordarson

Politibetjent i Gullbringu og Kjós Sysselsamt

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsamt 20 April 1870

A Thorsteinsson

Hr Amtsprocurator J Guðmundsson bad lieføit, at han med Hensyn til de fremlagte Vidnesbyrd og Forklaringer forbehold sig og forpligtede sig at faa disse ydelsen og konformelsen beskrevne inden Retten, naar den forsaaret Modparten forlangte saadant. Han bemærkede at Vidnesbyrdet N 53, der ikke var tilstede i den ny fremlagte Continuation, var Hensyn til samme funde i Sagen, som Eiegen vidste N 54. Om Udtrækket af Æstebrevet for Holmen den 24 Februar paa Holmen, som forøvrigt var fremlagt i samme Anledning, forbehold han sig at fremlægge i næste Retsmøde.

Paa foranstaaende Regn mødte Hr Organist P. Guðjohnsen som udbad sig en Maaneds Anstand og Documenterne udlaante. Retsbetjenten Anstanden og udlaante Documenterne N 1–55 incl. Rettenforeningen.

A Thorsteinsson P. Guðjohnsen Jón Guðmundsson.

Skúli Magnusson Pétur Jónasson

Aar 1870 d. 18 Mai blev Gullbringu og Kjós Sysselsamt paa Byfogedcontoiret i Reykjavik og administreret af Fattedommeren, Land og Byfoged A Thorsteinsson med Vidnerne Pjonasson og S Magnusson, hvor da blev forelagt

Øgen

Kjøbmand H Th A Thomsen
contra
Æbedsson B Sveinsson

Efter Øgnens konst mellem Parterne er Øgen udsat til Onsdagen den 1 Juni 24 fm.

Retsbetjent.

A Thorsteinsson Vidner Skúli Magnusson Pétur Jónasson

Aar 1870 d 1 Juni 24 fm blev Gullbringu og Kjós Sysselsamt paa Byfogedcontoiret i Reykjavik og administreret af Fattedommeren Land og Byfoged A Thorsteinsson med Vidnerne Pjonasson og Skúli Magnusson, hvor da blev forelagt

Øgen

Kjøbmand H Th A Thomsen
contra
Æbedsson B Sveinsson.

hvor Hovedcitanten Regn mødte Hr Organist P. Guðjohnsen og tilbageleverede de paa den 20 April udlaante Documenter N 1–55 incl., og fremlagde Continuations-Udtrækket af D.D. Samlingen N 56, saalydende:

N 56

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Continuations deduction og Tilsvar.

i Sagen Sjøkaptajn H. Frit Thomsen
contra
Etatsraad B. Sveinsson

Jeg skal alle lade mig finde, naar der i sandt Modparten i sine Continuations Ankes og Contradeduction af 20: f. M., som er forelagt, at anvende c. 1/7 eller 1/8 af Udleggets hele volumen til at legge for Dagen, hvorledes Nærværende kan forlade sin Ende at gjøre sig skyldig i, naar han, uden sig med alle under Ground, der der for Enden, og skal jeg derfor skende Modparten at den sammenlagde af de forste 8 Ark af det omme ældre Continuations Ankes og Contradeduction; dermed vil jeg finde mig nødsagt til at replicere imod Afskriftet af hvad der findes paa Udleggets efterfølgende 55 Ark, uensstal, saaledes umuligt forbeie alle Modpartens Declamationer og unødige Dragelyster, naar der ikke spildes stroke indpaa skjønlighedens Omraade. Jeg skal alene med Hensyn til Udleggets lange Indhold min tillade mig at bemærke, at jeg nødsteder har troet Modparten saa huber meget for ude, og som skiralmand kun forsaavidt, som der Dagen forelegger, haa haft gjort det ønskeligt for min Mandants Ærde af Dagen.

Modparten har gjentagt det saa at sige i sine andre Linie igjennem sin lange Procedure, at Dorbudet af 3 Juli f. a. ikke har anset Modtagerne det ellers kan valfordrøjes ved Andre end Contracitantens Ophøring, uanseet jeg tidligere stærkt har bevist, at Contracitanten Haldarbiskup og Ejendommenes af Vandet efter Sandet umuligt kunde nyttes andre end Fugens Jordsvelse, saaledes maa der ofte anlægs mere i det Øiemed, som Entreprenøren fand hard bebudet, uanseet ligger mere end den anden Grund, som det forelagde Dorbudet, nemlig 1. i den Hensigt, som Contracitanten maa anse at have haft med sine Ophøvninger, og ved at mere 2. med at lade den ligge saa lang ud paa Vinteren. Det er disse 2 Punkter, som jeg ved Siden af min Mandants Afskrift i Udeladelsen har anset og ønsker anset hestrøkkelige at motivere Dorbudet af 3 Juli, saaledes som det foreligger. Det vilde måtteligen have nødt min Dr. begrundet af min Mandant at ~~indlage~~ forlange Dorbudet ved lagt til en forinden Sandet, og i saa Fald haar Dorbudet – og det har jeg tidligere udtrykt conceded – beføiet Contracitanten at nødtvingt Tab og formentlig det bragt min Mandant nogen nødvendig Sorgt, og i saadant Tilfælde kan jeg godt forstaa, at Contracitanten kunde have en begrundet Fordring paa min Mandants paa Skadesstatning, men da Dorbudet ikke er forlyndt førend Mai en hele Maaned ved Vandledningen og Ophøvningen fra Modpartens Side havde spildt min Mandants Tiden og derfor Grund nogen paa Contracitantens Ende, er det saa langt fra, at denne ved nogen Billighed kan forlange Skadesstatning i Anledning af Dorbudet, at han langt snarere burde ved Kreiretten og Dagen betænkelig for den Ø. at have i Commune haft af sin Ende det Ødemarkelig. Jeg maa her fulde Retten og Modparten Opmærksomhed paa, at det er af Mod-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

partes indrömmet, at han i Commissariatet 3 Gange saamegt Ord af sin Ting som uagrundet tiltaler. Myndighed! altsaa har Arbeidet ikke tilkjendt han nogen Ret de facto, og kan han saaledes ingen Ret retsmæssig forlange; men hvorledes agter Modparten at bevise, at han selv har anlidt saa alles saa megen større Quantum End, saa som Landsfoged paa Lovlig at rugge over fugen reduceret en Maaned lie, eller lie 3 August? Ligsom ikke Spørgsmaalet i og for sig selv umuligt kan besvares, saaledes fremgaar det lie og alle naturlige Forholdsregler, at fugen i ikke Tie falder ikke han rent i Sund og Grundsøiland. Det formentlige af fugens Forgjæsen forfattet Document N 45 fremhæver og saa tydelig i Tilvinge at fugen endelig maa sætte under Stand ved Foraaret og Efteraaret, og ved hvad indirekte tiltjendegivelse, at fugen Loggen under Stand lie under Carstiders ikke høre sigtie, saaledes som jeg tidligere i min Procedure ofte og udførligere have bevist. Ligsom jeg derfor i mit Dedrechoue indlæg af 11 Sept f. c. har forbehold mig at forandre eller udvide min Paastand i denne Sag, saaledes skal jeg herved erklære, at det aldrig er faldet mig eller min Mandant ind, at udstrække ~~[illegible]~~ Forbudet videre end lie Carstiderne Tarday lie September Maaneds Udgang, og efter som Forbudet er fortsat indtil for dette Ting grundes, finder jeg for saavidt ikke Anledning lie at forandre min Paastand i Dedrechoue indlæg af 11 Sept f. c., men vil lie udtrykke at formulere saaledes

At ~~det~~ Contracanten vil Dom befinde ubetøvet lie at ophæve Landet eller paa nogensomhelst Maade at forstyrre samme i det naturlige Løb i Tiden rummet fra 1 Juni lie 30 Sept. f. a. og for Modparten saaledes 2/3 af Caution lie fri Erstatning af sin Landlevning, men paa dette 8 Maaneders Forraar og Efteraar paa det Nøiagtigste og Foldne.

Naar Contracitanten stoger efter Indledningen lie i Contradeduction af 20 i f. M. udlade sig ud, at jeg i min Deduction 11 Sept f. c. er gaaet ud fra at ingen andre Jorder end min Mandants i Alvedarlunar Landgilde have Ret lie Lagfangst i disse, der er det ikke uden en høist ubetydelig Misforstaaelse eller ligefrem Forvrøvelse af mine Ord, idet der i det nævnte Dedrechoue indlæg ligefrem er gaaet ud fra, hvad der er given, at Lagfiskeriet i Flaum er solgt og bøiet som en forsig bestaaende Rettighed, uden Forbindelse med nogensomhelst Jord eller Grundejendom, og Forfatteren har aldrig underkastet denne Procedure gyldighed den ikkeste ord, at han i denne Sag ophæver som fire af Jordens Arter og Bestander, uvedkommende uloe som Tørre, fire og Ejeder af denne Sølige og af al Grundejendom uafhængige Rettighed, Lagfiskeri, og Modparten, som muligvis har lovlig fig, at jeg ved lade dette uimodsagt, og efter at lade dette drage lie Delge for de øvrige Jordes Vedkommende, maa han udsætte, at jeg paa det Ekstreme protesterer imod saadan Forstaaelse af mine Ord, og naar han umiddelbart bagefter giver lage, hvad han vil 100 Gange have sagt, at den af Ejeren Gudni Einarsson, Jonsson, Claus Bjarnason Gudmundur Thordarson, Einarsson og Oddur Haldorsson uforklarede Landmangel i Flaum er foranledget ved min Mandants Dom-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

minger, som maatte nødsomme under Jordens, der noksom at paa-
staa, at disse Dommeres brede Standmænd overfor den selv, eller
at Jordcitanen selv borttemmes Stands for Lapsteret, og saaledes
selve dem forsigselse; Modparten synes og saa paa alle Ting at blive
ligesom noget bestyrket, naar han saa at alle Raadvildheder
Celsalum anbragte, idet han altid forglemmes at anføre, hvad de
Mand sige (Pag 195: „de Mand fik Kjøn fra overnatur" – ja hvad siger disse
Mand? ne tibi desit!), fik Kjøn Jordcitanen hans indflydelse om Cel-
standen i flere – glemmes altid efterfølgende, som skulde udholde
den Forklaring. Modparten vil det saa at de Kidnes, min Mandant
har født, skulde kalde „Kidnes", men „Kjøn mand", men jeg ville forstaa hvad
han anaaer hermed, eller hvorfor de Modparten ikke, at for de Trolde
om at Mand kan gjøre Rad, de skulle Øyne og Kjøn mand dræne stænes
og ligesaa i Grønlandske Trolder, Pages angaaende Rader og Tabning &c
&c, og disse Kjøn af Dannelsen lagde tilføiet; naar det saaledes Kan
den mig ligeg gjøre, hvorledes Modparten bruger min Mandants
Kidnes, er denne fine Deduction mig dog meget mistænkelig paa
Grund af det Underlag hvorpaa den skulde, nemlig at Kidnes eller
Kjøn mand er skulde eller bude han sat Kjøn under alle Dommeres,
naar de skulde komme brede, hvor vidt det var passable for
Lap eller ikke. Dette er saaledes en ny Variation end de omvalte
Ting, at det er min Mandants Ægtedommeres, der for ud-
løsning flere overfor den, og for jeg tidligere vist, hvor absurd
dette Absolutum er; i alt fald er det klart, at naar Kidnes forklø-
ver, at flere fødte Ting for udløsning og blive Kerlingarholmi
lund ikke min Mandants Ægtedommeres i den Ene anden
nogen Ægtefælle; idet de befinder sig flere hundrede Dage under for
Kerlingarholmi. Naar Modparten siger at der ikke kan blive Spørgs-
maal om Standmangel i Alldarlaus underlagen under Forudsæt-
ning af min Mandants Ægtedommeres, der er dette i høieste Grad
paradox, at det er latterligt; det forudsætter nemlig
dette at min Mandant forsætligen bortdømmer Stands fra Cele-
og sit egent Ægteri paa sidegt Sidsvans aarsaalede, at begge Ene
under for Æstens udløsning og blive uegnede for Lap; men i Gim-
lins Navn! hvor bliver da det naturlige og rigtige ved fra
helstrømmende Stand af ved Ægtedommeres? Det forudsætter
det Umuligheden af at stemme for Standskjøn ogs i Ene, saale-
des at disse udløses ved de Ægtedommeres; men det er
mig billigt at spørge Modparten: hvorledes vilde det have sat ud
i Alldarlaus overfor Ægtedommeres, hvis han havde ud-
ført, hvad han nødtvungen har udlagt sig ved, at han vilde kunne
bortlage alle Stand fra Lapene og skaffe det at Ægteskab tie Graf-
avog? Modparten har og saa i forige Dømmes practisk godtgjort
at han ikke er udstyrket til at bruge Middel til at bortlage Stan-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

det fra Flaten, som ved kun for 2–3 Dage at Gangen. Jeg forsikrer
oplyst og bevist, at min Mandant har det til at forlange i Ble a-
dlyser paa den afsøm avende Maade, og at saadan Ret er hævet all
i Landnamstiden, hvorfor jeg ogsaa har ret at saadan Ret ikke er ud-
ved ophævet i Island, og saaledes er der intet Hold i alle Mod-
parten Declarationer imod den omhandlede Testamente, som
derfor er solgt og købt imod Malum af den loalige Arfinger. Jeg har
nu saa ofte hørt Modparten forelæse uigen om L. LVI. gentagen
at, de nu begynder at kjede mig, dog er det nødvendig, naar han nu
forlokker: „saaledes som det er forhen er dødt" nd: e legibus majorum.
Jeg troer ikke der er mindste Grundlig at forstaa ikke Ord andsledes
end Modparten selv forstaar Udtrykket sammen i samme Cap: „den som
har kjøbt forhen, og hvis det, saaledes som gjøres og Modparten
tidligere har udtænkt at gammel Tester og gammel Testemaade
er uantagelig – Hvem Tilføielse „som Grundrim ellers paa andre
Maade loelig forhvervet", staar ikke i Loven – og det vaghed man
ikke er for skjellige Tvivlsigtede i Sandt, men ikke er i fachet Be-
stedet (Loven siger ikke: „den, som har kjøbt det ikke) – er vigtigt
forstaar, ellers hvis dette Lovbogens tvende Bestemmelser var sam-
men Betydning, er det aldeles vanskeligt med L. XXVI in
fine, at saadan Tester ikke Testemaade, som fra uminderig Ti
har været ugaatalt, bør være uantagelig. Jeg kan ikke forstaa, hvor-
lede man ønsker dage, vanskeligt Lovbogens klare Ord kan gjøres, at
den kjender ikke Tiegard og ligesaalidt kan jeg forstaa, at fulde
Grunde Begrebet gjøre, ikke det under klare Ordlydt under Tidsgrænd-
se, hvorfor den er lydt, er saa indgroet hos vor Landmand,
at intet af Loven begrebet saa syntigt umuligt, naar det ikke var
begrundet i en gammel fra Mandlig Mand i Arvelaget Ordlydt
fra den Tid, da Lovbogen var i fuld Kraft, ved at Jordbegrebet var bragt
i Ærverdighed hos Landet og er blevet anset for en loelig Arfe-
relsesmaade; det er ogsaa vort altoegjø Morlig, at Gyldigheden
af Gave ikke det altid er blevet modsagt i Landet, førend Al-
tinget 1845 afskaffede den Lov, som Gaver lig sin Kirkedom, at den
ikke er ikke hørte Landet, under de flest ved ikke alle de juridisk
dannede Mekanismer af samme Alting var af modsat Mening.
Og da jeg saaledes maa fastholde, at saavel det langelige forgaaede
som samme Gjøbes en og Gave af Lagfaderen har dannet det i
Kraft af L. 26 og 56 Cap. og Modparten ikke har ført „loelige Vidner"
lige, at han nogensinde har ved eller ved Lagfaderen paa sin Grund.
o: at den stede nogensinde er blevet fanget Lag, under Retten lie Lag
faderen drikker ud fra uminderig Ti har vært i Centre Gaarden
paafriden det Modparten ikke er fremkommet at bevise – og det ved andre Ca-
vis midler end Loven almindelige Bestemmelser – at han eller An-
der ved min Mandant, har nogensinde det i Lagfaderen qu. –

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Naar Modparten saalde i sin Continuation contradicerer og Tie
fras af 20 i f. M. paastaar, at min Mandant ikke er fri af al Lag i Elida-
larnes, men ikke er af en Del af samme, saa at jeg bør beviise, at han
Modparten, har forsømt denne Del, da er det ikke en Sand Sætning, der lie
ikke stiller sig lie for den Retfærdighed med Hensyn Gyldighed i
Landet, lidet ikke den ofte omtalte almindelige Lovbestemmelse; men
naar jeg vilde bruge mig af min Mandants Tilling lie Lagfiskeri
kunde jeg sige, at han, som fri af Arbeid og Bistand, var fri — fullet
og stridt imod hvad der baade er historisk og faktisk — allerede forinden
han kjøbte, af Lagfiskeri i Elidaarnes, men vil Modparten nylyse
mig om, hvad det er, han har kjøbt for 1250 r., skal jeg vise han Tal-
ket der saalde ble kjøbt og solgt er der, efter selve Modparten Cha-
ri, lydelig med mogt Cendt, men hvad min Mandant vinder forinden
kjøbet skulde, og hvad er de ikke Cendt? Jeg paastaar endvidere, som
i min første Tudlæg af 11 Sept. f. a., at det var den Ret lie Lagfiskeri, han
Majestet Kongen haar forbehold sig som Regale og selv udøvet lige
fra Circulairskrivelse udstil i Aarene 1750–1760, men Udøvelsen
af alle hans Eiendomsjorde paa Elidaarnes Nedgebet. Modparten
staaende, vanskeligt, men at saare
Elidaarnes samt vænje, jorde langs Elven ved Lagfiskeri paa den
ved. Grunde, ligger ligefrem den Erklæring, at K. Kongen har solgt
hvad han ikke vidste, men naar Modparten indsaa, at han ikke kunde
faa for denne staaende, skilte han dog stadig søger at gjøre gjæl-
dende, gribes han til at beskylde min Mandant for, at han fesker paa
andre Maade og dermed Elven andelder, ind i M. Kongen og hans
Forgænger i sin Ed gjorde, men Enighed herfra ~~vil det blive han~~
~~beskyldt~~, skilte han uomstødelig for at gjøre, vil det blive han
beskyldt, ja umulig at bevise, saalde som jeg senere skal vise,
naar Tabelbevis om hans Ejendomsret af 12 Marts d. a. alle de
„faktiske Nonsenser" og „gleinende juridiske Kraftord", som Modpar-
ten har af han fundet, for at dæk og vise sin Skarpsid, kan han selv be-
hold, jeg tager ikke bevist og har ikke brugt dem, men hvis han da
da Modparten beskyldt sin Rosinante og vejet Kongen med dette
Mellemrum? Det naturligvis at vise, at han alene er fri af
Landet i Lagelven, at han altsaa maa og bruge samme efter egen
Behag, uden at betænke lie om saadant Brug skader andre ikke ikke
og at han uniegen alene tør beskylde Landet for sit gaulerier og
bare det ikke en ny Ret, maaske ud til Grafarog, hvor han da kunde
faa Fald og Skand over sig ikke som Skaber af det ikke Ret; han
vil imidlertid om alt det han af raadspørgs fomb Cap. 22, 24 og 56 Cap.
og skal jeg fritil bevise, hvad jeg tidligere har fremført, at der ung-
ve fri kan blive Spørgsmaal om det i Cap. 24. Cap. fomd saa Tilfælde
at Mandmangden er saa ringe, at den er ubetydelig for Lagen i

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

den af mig for omtalte Caserne fra Søndag til Sept., idet dette Cir-
cum i Henhold til ovenfor anførte under N 45 foranlagte Tilladelse
ikke er den Ed, i hvilken Modparten fra „maa endelig selv under-
stand", men dermed, saaledes som jeg oftere og tydeligt har forestaaet,
den Caserne, paa hvilken fugen absolut trænger til Øl og Luft, saa-
de mangler giøre i den paaberaabte Tilladelse anførte Ord. Der-
med er den omtalte Caserne det Eidorum, i hvilket Lagmand Oppen
i Flaum forgaar, og saaledes tillige Lagsagfaldet, men der er det og
forundret, at Vandets Løb i Flaum er ubetydeligt, alle dog for det Mo-
ste ubetydeligt, og dette kan det efter min Formening ikke, selv om Mod-
parten holder Vandet paa sin fuldt udøvende Ret; det forekommer mig
umuligt at bevise, at naar fugen til Ret staar under Vand
i lige Grad med Modparten Dommingen, kan det daglige Li-
strømmende Vand fylde Ellidaarnes Leie paa naturlig Maade uden
at det har nogen Udflydelse paa Vandstanden paa fugen, og uden at
der forskaffes Adgang af Modparten ved at tillade det daglige Listrøm-
mende Vand frit Løb over hans Dommingen. Naar Modparten i forri-
ge Sommer saa forholder sig, som anført, i det han nu at vestrømme
Vandet og udtørre Flaum, nu at slippe dette i stor Mængde, vilde
dette Pag aldrig nødvendig rette, min Mandant aldrig requirere noget
Forbud. Det er saaledes aldeles grebet udaf luften, naar Modparten gjør
Forbud. Det er saaledes aldeles grebet udaf luften, naar Modparten gjør
lagmand paastaar at Forbudet alene stiller sig lig Cæsparlagmand paastaar at Forbudet alene stiller sig lig Cæsparlagmand
vinge-Æstri, alle er byggt paa, at dette er tilfældet Tab; nei, tand-
vinge-Æstri, alle er byggt paa, at dette er tilfældet Tab; nei, tand-
vinod, thi efterat andet Pags Æstri, det Gaarsæstri, vilde ikke ven-
vinod, thi efterat andet Pags Æstri, det Gaarsæstri, vilde ikke ven-
forklarede Vandmangel og Overfyldt af Vand nødvendiggjorde det
forklarede Vandmangel og Overfyldt af Vand nødvendiggjorde det
sk. Det er derfor umuligt for Modparten at søge at indbilde sig selv – Under
sk. Det er derfor umuligt for Modparten at søge at indbilde sig selv – Under
vil det ikke lykkes ham at faa det indbildt – at Forbudet stiller sig lig, er
vil det ikke lykkes ham at faa det indbildt – at Forbudet stiller sig lig, er
byggt paa, alle, saaledes som jeg maa forstaa dette, sigter til at vegt-
byggt paa, alle, saaledes som jeg maa forstaa dette, sigter til at vegt-
fælde og faa fjernet den Æstimaade, som i forgaaende uniuridisk Ed
fælde og faa fjernet den Æstimaade, som i forgaaende uniuridisk Ed
har fundet Sted i Ellidaarnes. Hvi det ligger i Øiemaal Malus, ligesom
har fundet Sted i Ellidaarnes. Hvi det ligger i Øiemaal Malus, ligesom
det gjentagne Gange i Procesdurene paa min Side er fremført, at Sagen
det gjentagne Gange i Procesdurene paa min Side er fremført, at Sagen
forbudet blev requireret paa Grund af, at Vandet i Flaum var ud-
forbudet blev requireret paa Grund af, at Vandet i Flaum var ud-
indet, nu ig jeg, som allerede omtalt, partisk for Æstrid, og det uhæ-
indet, nu ig jeg, som allerede omtalt, partisk for Æstrid, og det uhæ-
gelig paa en Ed, da Æstrid skulde nøde paa det Høieste; saaledes sigter For-
gelig paa en Ed, da Æstrid skulde nøde paa det Høieste; saaledes sigter For-
bud (stiller sig lig og er byggt paa) Modparten Dommingens for Vand
bud (stiller sig lig og er byggt paa) Modparten Dommingens for Vand
det Løb, saaledes som det befandtes paa Forbudets Eds Tid og paa den
det Løb, saaledes som det befandtes paa Forbudets Eds Tid og paa den
Caserne i Ellidaarnes. Pagen farta brisk ogsaa dette, thi faa de
Caserne i Ellidaarnes. Pagen farta brisk ogsaa dette, thi faa de
Forudsætninger alene paa sin Side den mangen Bøgen requireret
Forudsætninger alene paa sin Side den mangen Bøgen requireret
Forbudet, naar han faar gjort det samtidigt med den Udloggelse
Forbudet, naar han faar gjort det samtidigt med den Udloggelse
i Flaum, alle rigtige en Maaned tidligere; ~~det samme beviser ogsaa~~
i Flaum, alle rigtige en Maaned tidligere; ~~det samme beviser ogsaa~~
byggt Stemninge i Pagen (Eid N 1–2 ad N 2) brisk ogsaa hvad der bag-
byggt Stemninge i Pagen (Eid N 1–2 ad N 2) brisk ogsaa hvad der bag-
gjø min Mandant til at requirere Forbudet Eftaand, og saaledes tillige
gjø min Mandant til at requirere Forbudet Eftaand, og saaledes tillige
hvilken Hensigt Forbudet fandt, alle hvad det skulde udrette, nemlig Van-
hvilken Hensigt Forbudet fandt, alle hvad det skulde udrette, nemlig Van-
dets frie Løb igjennem byggt Flaum, hvilket var aldeles nødven-
dets frie Løb igjennem byggt Flaum, hvilket var aldeles nødven-
digt for hans Sundhed sammesteds aarrendt Æstimaade

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Naar Modparten i sit Tilsvar og Contradeduction N 44 fortælles, at jeg ikke med det Ord har modsagt Contracttauten's frie og ubundne Ret til at bruge det lie Elledalen strømmende Vand vederstemmende med fra Landsloven tillader, finder jeg ikke at behøve at nøie mig det umiddelbar for. Saa jeg dermed med Tanke forbigaaer, at Contracttauten har baade imod Jordsbogen og Norske Lov (se ogsaa 2-5-11-6) stemmende Vandet bort fra Ejendommen, hvilket det for nærværende andre Dag. Dernæst, naar ligesom imod denne Pligt gjorde og vilde det "Lb Cap 24, lade Vandet fuldes paa sin egen Grund, at faae Vandet bort fra sit Ejendom paa samme Vand paa Andres Grund, og Jordsbogens Bestemmelse at anvende imod denne, idet det tydeligt fremgaaer, at Enhver maa lade det Vand der udspringer paa sin egen Grund, og løber paa sin Grund, at gaae denne Hovedregel følgende Specialregler vist klarligen, at Ingen, paa hans Grund Vand udspringer, maa lade det paa sin Grund faldet, at det blev stillet for dem, de samme, ellers langer bort fra Eller, skulle nyde Godt af det samme Vand, og vise Jordsbogen i Cap 56 det denne min Fortolkning af Cap 24 er rigtig, fraden ikke Talen er om Grundvand eller andet Vand, hvis 56 Cap indbefatter i sin Jordregel og saa Bestemmelsen i Cap 24, og denne Jordregel fastsætter det Mål at Vand skal strømme i sit gamle Leie, men og saa forbyder det skal strømme, nemlig med samme Vandfald og samme jævne og uforandrede Løb, som fra Ældre tid havde haft. Da det nu under nærværende Sags Drift er vist og godtgjort, det at Vandet har havt saa godt som fuldstændigt bortledet fra min Mandants Eiendom, det alle er strøgne Jøil over hans Eiendommen og at han vanskeligt nedbygge det er spildt, at det har fundet Ord i den Aarstid, da det er skadelig for Græsset, og det er for det Skade for selve Contracttauten's Fug; og endelig at Contracttauten er Ejer og har dermed ret til at Bestemmelsen i det fuldkommen klare Lovsted, for selv paaberaabe sig, er det let forstaaelig, at forbi det af 3 Juli sa ikke skulde han Ret at stille sig lie ved min Mandants Eiendomsret. Jeg formener derimod, at den min Mandants Eiendomsret ingen Tab ved Contracttauten's Ødelæggelser og hans Forhold i at skippe Vandet i sin Mosse i Elleliven, og ved saadant hans fundet det indre Begrundelse af hans ikke efter Udgangen af Februar, vilde det ikke det mindre e ratione legis for det Offentlige Retsmand hans ved fuldstændig Grundlie at forkynde det forbudt paa rudgivende Slags, efter samme det vist, at Tilsynet hans ved det udfalde for det ved Contracttauten's nævnte Forhold, naar det det ikke foreligger inden denne Sag. Jeg skal ikke ved Modparten ovenfor dybere Rivende, han vil hans fundet i Lb 24 Cap. nemlig ved Begrebet af det Vand, der udspringer paa hans egen Grund, det det ligger i Gamle det "dybere" end at det vil opdage af hans middelmaadige Omdømme, men det forundrer mig, da Modparten ellers indrømmer, at denne Regel er legeform følge af alt som jeg har sagt indbefattet i Jordbestemmelsen i Cap 56, at han det skal indrømme, ellers mulighed ikke indse, hvad det ligger der, nemlig at Jordreglen lugtlig udvinger af an-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

den Land med Grønlandsk og sammen Segl eller Ringelsø,
„at de skulle saaledes vinde, som de selvom rundt fare". Om dette indslut-
tet er ikke nogensaa „dybt Vindue" som Modparten Distinction, troer
jeg dog at det er mere overensstemmende med Lovbogen End og Aand.
Hvad han udleder af sine Rødder, og navnlig af Rødet paa Alldavatns,
End, af M. Dougen, dermed forstaaet Land, paa Jordens Grund paa den
Maade, at han det synes forkundt følge det ikke nogen Anden, forekom-
mer mig at komme selv, naar af M. Dougen i sin Fundamentlig for
brugtet Jordens Land ind i Jordbogens ovenom anførte Estimmelser,
eller da at han (M. Dougen) har overdraget Landet Lie Contracilan
ten uafhængigt af disse Estimmelser saaledes, at Jøberne kunde
solde Landet bort fra sit gamle Løb, lade det forøde uden og over
haandbehandle det efter egt Behag, men jeg troer jeg skal gøre
vore mig med han og jeg maa antage, at man efter Lovbogens
End og Aand altid kan komme til andet Resultat, end at det skal
vinde Land, saa ikke det blev betragtes som Dritt (Gudfoldmuge)
naud, Sikre andre Land lie artificiel Afbøjelse, bør ogs
Loven Estyttelse til at beholde sit naturlige stadige og jevne Løb, og
i Overensstemmelse hermed maa Rødet forstaaes, saaledes
mere som der i den ikke findes noget som helst Udtryk, som udsolder
det Modsatte. Det gaar altsaa Modpartens, som det fordum
gik den berømte Ridder, der kæmpede med Møllevingerne, naar
han prøvede den at fortælle det sig absolutum dominium over
Landene paa Alldavatns og Hellisholts Grund

Jeg har altid sagt og ligesaalidt tænkt, at Modpartens Ret til
Fugnanding er ufornødig med min Mandants Ret til, naar denne
vil, at tage hen op i Ejerens gaaende Lag paa det i forgangne
vilkaarene af 1828 og 1791 fastsatte Omraade; jeg har kun limod
saaret i det foregaaende, som tydeligt er dokt, at Modpar-
ten paaberaabte Fugnandingsret, rigtigt forstaaet, altid ikke
behøver at collidere med Grundejerens Ret, og at jeg har det
for, som det er udtalt af Modparten fremlagte Document N 45 in fine.
Det indser jeg, at det er temmelig haardt, at Modparten ikke skal have
lov til at forøde sin ugrundede og uden Land, flere Alen dybt, ryg
over samme i det høieste Grønlid, men det kan han ikke uden tilligs
at blive sin Ret, at „spilde Vand" for Andre, og han bør saaledes
mindre, som han har vist at være bekjendt af en sagkyndig Fugn-
ser, nemlig Jørgen og Ellevaas" at sætte sin Fugnanding
vil nøie at han i Indvaand fl. det er kun det ikke af Fugnanding given
Raad, naar det maa anses usandsynligt, at han ikke skal have tænkt
skjønne, med en middelmaadig Land skjønner, at saaledes Gjen-
nemgang af en tørre Vold og Luft i Grønlidet, men da han er
i Erkjendelse af saamange og byggelige agronomiske Kriterier til at op-
lyse af, maa jeg formene, at han ikke efter disse Forskrifter anlægger
sin Fugnanding, og det vil nødvendiggjøre nødgaaende Opmærksomhed,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at disse Kaffler bringe det samme Raad til Torve, som den fremlagde
Erklæring § 45. Jeg kan forøvrigt slutte Modparten at han betydelige
løse Prøstygger af Contractanten fundamentere – og det gjælder ved vore
Elledalsmænd Raad, naar den forudsætter ubetydelige Ret til Afbrugt-
telse af disse, hvilket jeg saa vist i Island, norske og danske
og formentlig i alle Landes og Nationes Love, ligesom Romerrettens
Dage, og skal derfor ikke gjøre et eneste Ord mere paa denne Stad.
Dernæst maa jeg kortelig berøre den Fabel om den omhandlede
Sølgrus af forbudte Radfæstere. Naar man ser denne Statuere, at
der er en Islænding nemlig til Jord, som saaledes betager det Com-
forbundne Land, at disse ingen Landnytte kunne forlange, og at for-
bude dem stoppe for alle Fremskridt i Landvæsenets Udøvelse. Det er
nu ikke ingen ridiculus mus, men selve ingen skrækindjagende Minerva
fremsprungen af Modpartens Hoved, thi for det Første kunde saa
dant præjudicat ikke gælde for andre adequate Forhold, som ikke
ligger ikke nærmere for i Landet end tagne i nordre og specielle
Tilfælde; dernæst er der Islænding, f. E. Norká i Borgarfjordssyssel
Hvítá og Thorsá i Arnessyssel, Laxá i Thingeyarsyssel og mange flere,
hvilke det er umuligt ved Dommernes at ~~[illegible]~~ saaledes, at der spø-
res nogensomhed Afgrænsninger i Landfyldes; fremdeles er der ingen Tvi-
for, at nogen Lysfiskerispilde, naar Landarbeidet forlages i den rette
Tærskid, men forøvrigt er den i nogle Tid, er det ret, at det kommende
tage Skade for Gjødningen, og endelig fixer i Jordb. § 26 Cap. Bestemmelser
for, hvorledes Tørvskal skes, naar det er tilstrækkeligt for Ejeren.
Modparten er saaledes her en Lov paa Veien, hvor der Ruhed er med Ud-
tagelse af det allerede Gjennemsnit, at Domstolene, hvor forskellige
Forholdene end kunne være, og ville dømme efter at gøre det samme præ-
judicat. Jeg maa tilstaa, at jeg forudsætter betydelig Ærbødighed
for Domstolene !!

Naar Modparten paaduller mig den Fordrøielse, at Contractanten ikke
Land besøger at lage fra Lapalandet til Fugvandet, men kun lage det fra
Dudsøerne, Elledvalns og Dalsendi. De, der er dette lutter Misforstaaelse eller U-
agtsomhed af dem, thi det er klart, at disse Dudsøer, der danner Elledalsmænd
Land, dannede og paa Fugin, vilde det have den samme Ret-
ning paa Landmandsgrænsen i Island, som Opdæmningen af Dymma eller Bugda,
thi ved saadan Opdæmning af Dudsøerne vilde Landet saaledes følge for
Fremtid af Dymma, som det formentlig lærer den Stærk. Det af Landet
i Lapalandet, og begge Dele vilde saaledes komme ud paa det. Jeg har fulde
aldrig fordt noget Regnskab over, hvor mange Land Contractanten be-
søgte det Fugvandet, undtagen alene i Anledning af Modpartens
Afsnit om aldrig at have brugt mere end Halvdelen eller i det Største
2/5 af Ejerens Land til Fugvandet; det er langt fra fuldt, i den
Tagdal om, hvorimod Vandhavfiskeri bruger, ~~[illegible]~~, undta-
gen forsaavidt det bruges i øvrigt og for Lapfiskeri og Fugen ligger
skudelig Mand, men dermed om Eiden, Aarstiden, Hvilken Contrac-
tanten lør eller ikke lør bruge Landet saaledes som han har gjort.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Forbundet skal fremkommer med Modparten med fuldstændig og tydelig Udvikling af, hvad han tidligere har bevaget, at Contractens hele Ånd og Sammenhæng fordrer at Kaldet bortfra Flemmeldinge Ved med 2-3 Volumer af Gangen, fuldkommen fremviser mit tidligere Paastand Rigtighed, at Landmanden er helt og holdt lig af Jordbrugsfarens Sammenhæng, vender blive brugt i ærlig Ted, men det viser ogsaa, at naar de ifølge Sammenspindingen Gange manglede Land i Flemmeldinge, og det ligefuldt efter al alt det Land, som Modparten Sammenspindingen indeholdt, var optaget paa Engen og ingen var samme, da lod det ikke rimelig Opdommelse, som utvetydigt gaa udaa, at indholdet af den ligt bestemte Land og fordi den bortfra Flemmeldinge, som forbeholdt lig Forhold for Ellidavatnsfuglen, men den mente det alene efter Engens Natur, men ogsaa med Hensyn til Aarsiden tilsagde noget andet, saaledes som jeg i det Foregaaende har vist. Men Modparten finder den „Torvnøkler", „Torvnøkler" og „Traftnøkler" skal jeg vanskelig lade hen sidde, den kommer mig ikke ved. Dernæst kan jeg ikke forbigaa korteligt at bevise den foreslagte „molinvold" Fortolkning af Olafur Sveinsson, Gradet til Contractens og Agronom, som det dansk fødte, undtagne fra angaaende Agronomen, som er complet islandsk. Det er noget besynderligt, at denne fødte dansk Tjal understøtter sit Product paa Islandsk. Man det skulde betegne, at han har studeret Agronomien ved Landbrugs-Høiskolen i Island? Det maa nok saadan, thi Reynistad-fuglebonden, som den siger, ikke andre Oppe af den forrige Agronom Olafur Sveinsson, tiltrådte, ved at finde af Reynistad gjorde sig (efter Tilgjendet) det Tilfredshed af det Redskab (Kaudsugl), som skal have kostet c 1000 -, til at udtømme Dunge med, men Dungen paa Reynistad skulde altid ingen Rigtighed have haft for dette Redskab i Agronomens Hænder. Da nu den forrige Landbrugscandidat, Olafur Sveinsson ikke har udviklet Noget nærmere af saadant Redskab i Dungen paa Reynistad, forekommer det uigjennemskueligt, at den islandske Agronom, O. Sveinsson, som tidligere er for sig paa Dansk, kan have noget at sige i denne Sag, saaledes som han er Contractens Brøde; at denne fortælling ikke den mindste er blevet fremlagt efter dog i det mindste, hvorledes man begyder sig ved legal Anstandighed i sin Anviisørelse, naar man giver til at kaste sin egen Brøde under stærk en fortælling, i hvilken han saa synligt ikke er en sande ny ungt Tand, for at tilbageskrive 2 Mænds fortælling af en fuldstændig personlig Anskuelse. Jeg er overbevist i kraftigste Maade imod en saadan drængangsmaade, som ligger ubetydelig samlostridig, thi hvorledes skal En, der ugaaeiblikkelig nekte blev specificeret og afvist, naar det gjaldt en mundtlig ~~fortæl~~ Fortælling til Protocollen, kunne vedrøre med en skriftlig Fortælling

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og jeg ved ikke, hvad der er mest brændende nødvendig, Modparten
frons urbana, eller hans sancta simplicitas. Imidlertid skal jeg for-
bigaa hvad der forgjeves Deductioner, og hvad jeg af disse har gjaab-
ende, at hvem vedlig maa lægge under Hand dersaa og efterfølgende
disse klagtigen, at ligesom af dem ved kommer denne Dag hvad de
er Tale om Handels ulovlige Ophævelse ved den høieste Commercie
Hvad Modparten saa ved af mit Skjegvidne, at Lagelmen i forrige
Sommer ikke ved nogen for at Publicere hans vedkommende Lag-
ninger med hvilken Ogsaa han har lest Kjøbmænd der klaginger
og med hvilken Ønskjet han har forstaaet dem; jeg skal med beviset ikke
vidende hans ikke, det skader ikke min Mandant, men det Resultat,
det hvilket han kommer i Anledning af, at Contraciranten ikke har
tummet hele Handel ved en 3 Pölemorter at Gangen ved den forsinke
Commerce, er for mig uforstaaelig, idet det dog maa være klart,
at i hvert Tilfælde af 3 Pölemorter, naar Handel forhindres i sit na-
turlige Løb, kunde det dog ikke undgaa hele Pölebøgen en saadanleg Maade
og det maatte absolut skade Lagfisteriet, og det er almindelig be-
kjendt at leg saa snart Lagen ~~fik~~ føler nogen forandring eller Ogu-
ken af Handel, løber den tilbage til Havet, og saadan Lag fanges
forsaaleldes ikke. Det Fisteriet var bedre i Kjøbenhavn i den sidst
forløbne Sommer, ligesom ~~de~~ andre Steder, hvor der er Lagfangst, end i
de 8 forregaaende Aar, hvis ikke mindre end af Contraciranten
Commerce ikke har skadet Fisteriet i Flaum, og det er kun en na-
turlig Følge af at Lagen vanskelig fortrinsvis Mange end i
mange forgangne Aar; det synes ogsaa at ~~som~~ maatte være Hand,
at naar Lagen, som beskrevet, flygter til Havet saasnart den mørke
Handels Aflægen i Flaum, og naar Handmangelen er gjennemsnit
i 2–3 Dage at Gangen, da gaar Lagen ind ikke mindre end til Flaum
fra Havet, og vender ind igjen en overflødig Handfølge i Flaum
en Dage Tid at Gangen, naar det ikke mere kan undslaaes
følge ogsaa i Flaum, er det dog umuligt, at en Dag kan bøde paa
hvad 2–3 Pölemorter har forvoldt. Og ikke i disse 2–3 Dage bøies
Lagen, den gaar ind til Flaum langs med Vido Sund, østlige Land
naar den ikke finder Strømmen af Østrand, af fra sin Vei; inde
den finder en anden Østrandstrøm, ind i Grafarvog, hvor en
(sydlige) Side har det yderste Punkt ved Arbærhöfdi; Jordbelaanen
østlige rundt liesøe paa den nordlige Side, Øsidens; det er derfor be-
greibelig, at naar Lagen, paa Grund af Mangel paa Østrandsstrøm
i Øen, i de vanskelige 2–3 Dage har oppgivet at søge dennes paa
den østlige Side af Vidö Sund, da vil ikke en Dags Handfølge
i Flaum stimulere Lagen til at gaa ind i samme den Grad at
det er alles Tabet af den Lag, som i det vanskelige Tidsrum har

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

lagt en anden Retning, og allermindst kan ~~det~~ Vandfaldet være
lig Fordel for Lapfiskeriet, naar det saa meldes, at Laxen sva-
ver springer over Øster og Dammingen ud i Elven, uden fu-
ger, som tynder Lagen Nakke, men lidt paa, at den stedse søger
den haardeste Ström, nemlig i Vandets Omslag, og naar-
ligenblive Modsætningen mellem Ström og stille Vand fölelig for
Laxen let udenfor Elven og Vandammingen, naar Vandet
varstrømmer disse i en Cataract. Det er derfor en bestem Ret-
ning for Modparten, at den Tilstand i Laxelven i forrige Sommer,
som fremkaldte Forbudet, stimulerer Laxen til Opgang i Elven
og saaledes forbedrer Fiskeriet, saaledes som han nu paastaar,
og ved i Øyen foreend Forbudet Forbygningen er fanget nog
le Lax, beviser dog ikke fremdeles at Contractanternes Forfold
har forbedret Lapfiskeriet, eller at det ikke haver kunnet ven
fordelagtigere, naar Allmen er blevet i sin sædvanlige Til-
stand. Fremdeles, som befaldes sig ved Fiskeri, af hvilken samtlige det
ikke ender, vil og saa indrömmes, at det udfordrer den største
Ro og Stilhed, og at det saaledes som muligt afviger fra det
Normale, hvilket alle mindst gjelder ved Lapfiskeriet, idet Laxen
er et af de flyktige Dyr, man kjender. Jeg skal ikke trætte med Mod-
parten ved, hvo der har lagt Dammingen paa Aabens Grund
mellem Blasteinsholm og Kerlingarholm; det vil fremgaa af Bilaget
N 6 ad 2, hvor den som den 3 August var fredmodtagelig at undergive
Kontrahenternes Löbedamming, hvilken han dog ellers har ind-
rømmet Kontrahenternes Hjemmel lig at anvende (som han for
taltning af Udtrykket „flere Dyrdamming"), vil fælles det han
undskyldes for at lade den omvendte Damming anlægge, hvilken
han ogsaa nu og da erklærer at være anlagt til Gavn for Lap-
fiskeriet, naglet sammen fuldstændigt udtörrede den nyttige Elv,
og det glemmer Modparten aldeles, naar han giver sig det at
vejjöre Fangsten i Øyen for efter 3 Juli, saa at denne han
Dæmning staar ikke paa dette Tem, vilde han imidlertid
udtrykke sig ved at efter s. Bilag N 10, der henger sammen med
N 11, maatte han forstaa, at Kontrahenten har mistet ved det
ligeste Fangst, som han har havt i den omvendte 2 Uger, og
at det saaledes ingenlunde er „blevet Allarm", som Modparten
behager at kalde det, at han har forlangt Fogden Eftaved lig
at stande Contractanten Ungen.

De af Modparten under N 47, 49, 50 og 52 ere de dem Øyeved-
kommende, og de bevise de ikke det Ringeste; de falde saaledes i det
Luftetlige. Med hensyn til Bilaget N 47 skal jeg naturligvis fremhæve,
at vedkommende Ulstede har ikke de 7 sidste Gjy troet indtil

for 2 Aar siden) Aar nord paa Bustad, og fra hans ~~Side~~ Side skal
de Localbrudmelsers angaaende, for saa vidt som erfaren
det dell for Confraternitetets, hans Fader hans, lig saa godt som
saaes ud for nogen Aarer, thi Bustad ligger jo paa Veien, som
betyder, fra Elliðaárdalen til Reykjavik, men for dette og saa og en
fuldstendig og Kermóafoss, som Degen af de øvrige Kirker og ikke
ny ny Modparten Kirke, Guðmundur Jacobsen kunde nogt lie;
det fremtrader for alle saa tydeligt, fra jeg lid ligger i min Procedure
er for fremsat, at Confraternitetets stadigt søger at forøge de
rige Localbrudmelser og deres Situation, uden dens rette
staaende Forklaring bevise Filler Stukt ons for Kirkernes Gudni Ein
arsson, Jón Jónsson, Jón Haldórsson og Guðmundur Jacobsson, der
det er barnefødte i Egen af Flesen, det hans Kynde Localbrud
er i 30–40 Aar. Bilagene N 49 og 50 bevise ulov det Modsatte af
fremdre ved dem tilsigte beviis, at Confraternitetets er indskrænket det
store Quantum Ho af sin Fey i Aar ved tidligere; at jo længere vil
de jeg nærmere, naar Mandal fandt ved blevet bragt at
ligge paa Fejen kunne de paa ingen Maade beviis, ligesom det
og saa stridt med al Erfaring. Det lukker ligst af alle disse Dom
menter er dog „det kulsorte" N 51, thi det gaar ud paa at godtgø
re, fra de under nærværende Dag aldrig er blevet benaglet,
fra de for umindelige Tider fundet Sted, at flere er afstrøm
ne Dommeres og Lagrettes, men ved at se ved den faraadag,
at selv en Lagrettemand vurderer disse vilde den dag ikke kunne
gaaes videre end til de Cefrogs, som ligger ved for Østerens.
Maa jeg spørge: hvilke er disse Cefrogs? er det Afskrivelsens
som Jordebogen har anbragt ved for Ødedommernes? Hvi
ket himmelfaldent Nonsens! Den gives ikke Cefrogs ved bagsiden
paa det Document, konsiller Andet end saa meget gjøre klar ad
det de Berlings-Cefrogs i det forregaaende Kirkens Hjørne. Den
sidste ovenfor fallerede er ikke den mindre den Umaadelige ved sig, at den
er skrevet under en Tabes af Reykjaviks Gudelige Maand og dennes Reyk
javikkanes er flere af Kostes alsminderig, og at der intet Bevis er
for, at de forregaaende Kirkestaine nogensinde er for nærmere
for Documenter er forfalket, af hvilken samme Mangel alle de øvrige
Fallerede ere hellige lide. Jeg opsøger derfor i kraftigste Maade
imod samtlige disse Kirkemænd og paastaar at der intet Gnusyn
lager til dem. Fallerede N 52 er ikke den mindre end af de Do
cumenter, som beviser det Modsatte af Modparten Paastand, nem
lig at Mandmangden i flere ny og for nærværende usædvanlige
tinge paa Grund af Modparten Dommeres. Fra det Tabes

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

vil for Brødholt skal bestille i udsendt Dag er mig uforgribelig;
imidlertid vil det fremtidige Modgaarde-Klaudsens Procedure
med aldeles uvedkommende Ting, hvis for øjeblikket gaaet
at konducentens Afskrivelsestrøkke er sig vidende ved Skorarhyl,
eller, som dette i daglig Tale er vindelig vis paa Aldislieu og
saaledes Skorahyl. Jeg forklarer imødegaaende Modgaarde Klaus-
der ved, at Skorihylur ved Gaarden Arbær er andet end Skorarhylur,
og Sammenligningen mellem Bilagene 9 ad N2 og 17 fører os
hen i Saa Henseende; altsaa: saavidt som min Mandant
Lobdomeningen ligger udenfor Skorarhyl, vil Contracten
nødvendig blive at taale den, men derved befinder Gangen paa
Arbær Grund, hvorimod jeg dog egentlig som øvrigt
øvrigt Dag ved kommende

Naar Modgaarde endnu gjentagende kommer afsigende paa sin
gamle Pegasus, at konducentens Afskriving sig selv til Skade
forhindrer Lagmandsstafage og at flere til Lisens og i saa Henseende
paabraabe qualitetsløse Mand som Vidner (Contrablad N57), bemærker
han ikke at dette Blad dog kjendes ved, at Lagmanden gaa og hie
Lisens, men videre skal den jo heller ikke gaa, og fremkommer jeg
Modgaarde vil faa Trøm i Fødderne ved denne Dage endelige Udgang.
Med Hensyn til hans Declamationer imod Vikkelsøe Tilskrivelse
jo, skal jeg ved at erindre det af mig tidligere i saa Henseende Am-
bragte (Bilag N34) ikke tillade mig at formene, at under Mod
gaarde anstrengelser for at bevise, at Contracten, hvad han
burde, har i Januar 1869 faaet hvad abbelt Høfæst imod tidligere, er det
mig uforklarligt, at der er nogen Vikkelsøe at stille i Anledning af
Contracten ved Forbundet tilhørende Tab; hvad Contracten
drimod bevise, at Høfæst er hvad vinger paa Elledaalen fuy i
Januar 1869 end tidligere Tear, kunde jeg forstaa, at han, under visse
Tilligelser (som f.ex. at Handel var betaget ham ved Forbudet i April
eller Mai) kunde have haft Fordring paa Skadesløsholdelse og saa-
des ogsaa nogen Vikkelsøe, ikke efter Cirk. 18 Feb. 1847, hvis ansøm dette
Forbud alene angaar Vikkelsøe for Umyndige og Offentlige Midler,
er det i dette Tilfælde uanvendelig, men ligeledes og alene efter Dag
den Skjæn, saaledes som stefundet, og ikke efter Regnskabet Skjæ.
Modgaarde har vedkendt at forstaa, at det er en Misgreb, naar han i
det ene Ed lagde en Lagfæstebrev i Elledaalen lie 900= og i det andet
lie Ingenting; men han consequent han er finder det, naar
Talen er om Jordens Ejendom, trods jeg dog det er udlyst for fuldt,
at en Ting kan det „nord" og „ikke nord" paa en Gang, kan det nord
afsøes og af ingen Nord paa samme Ed; det kan jeg forstaa en
Ting relativ Nord, og navnlig Lagfæstebrevet, efter som det
fordelagtige er under Lastel Regel i det forskjellige Tear, men om saa
den Relativitet kan der ikke nok Tale, naar Modgaarde lagde en Lag

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fiskeriet lig et aarligt Gjennemsnitsbeløb af 900 r; men den Ri-
tabis ikke, som Modparten tillægger Lapfiskeriets Ødelæggelse, efter hans
Side aldeles ~~[illegible]~~ ekstralig, d. v. s. udstaaende siglie en Udsæd-
ning af Modparten, som er aldeles modsat Lapfiskeriets fiskelige
Tilstand fæ[illegible]t, og kan derfor ikke komme i Betragtning, forøvrigt
Modparten for øjnene Dom for samme, hvad jeg ikke tvivler, at
dennes Gang vil lykkes ham. Saa den samme Udsædning er og
saa hans Radreskabningskraft bygget, forsaavidt den gaar
ud paa Fastaleing for Tilfældet af en Del af Sangsten, men
forøvrigt er den ikke bygget paa Ret og en bedrøvelig
error juris, forsaavidt den gaar tilbage til Aaret 1863, hvi hvor
lidet kan Modparten tale om en uforskyldt Tvide af Lapfiskeriet
varefor det factum, at ikke nar fraatænkt alle Jorder, og saa
Jordejerne, til Ellidaarnes formedelst en Lovlig Dispositions
af Grundrinsrettigh, ja, hele Aarhundreder forinden Jorderne
gik over til private Eiendom, og saaledes man Contractantens
Tilsidesættelse af Lapfiskeriet in statu quo anser for god og gyldig de
facto, indtil Dagens Udtrædelse.

Gid Modparten nu saa vidt vaagne op med disse juridiske Forholdsregler
over denne Dag, falder og at drøftegge Lib 56 Cap og Landsb 6 Cap., hvi
forudsætter at det sidstnævnte Lovsted er intet mindre end i saa Fald
ved den Bestemmelse, at „Tyder og Følger skulle bestemme — Ried og
Tjelfalle"; d. v. s. bestemme og udøve alt hvad der følger Jorden af Frihed
heder; da nu intet Fiskeri udøves i Contractantens Tider, er
denne Lbrbs Bestemmelse selvfølgelig blevne betydningsløse, efterat
Dag 24 Aug 1833 traadte i Kraft for i Landet. Man kan med Ret
sige, at Modparten i denne Dag har stiftet saa stort gaa Lovens ud-
døde Tegtan, at han er blevet aldeles blind, blind for alt det Smukke,
Godt, hvad der nødvendigt bør komme i Betragtning i denne Dag, med-
hvorledes JM Kongen, som aux Grundrinsret ved Ellidaarnes, har dispo-
neret over Lapfiskeriet, og hvorledes han forladt det dette, og bygge
Det maa jeg ikke gjøre og vylgt ved „Horsebows Efterretninger
om Island", „Eggert Olafsons og Bjarni Palssons Reise i Island"
og Landfogd Skuli Magnussons Beskrivelse af Gullbringu og Kjos
Sysler, hvilke Skrifter jeg maa ikke som anhenlyst Bevis i
begge Henseender, trods alle Modpartens Tilsigelser, samtlige for
grundet dem ved det mest ~~[illegible]~~ Tegtan. At den Kgl Forgænger
Scheels Dommerinde (1791–1826) mest underlidenhed ikke
saa slet vyføle og dette saa slet ved lægge sig, at ikke Lap-
ni og da kunne faa omstyrt den bevisse Skuld for Mod-
parten, at den stund det er gjort og af Modparten indrømmet
at ogsaa denne Forgænger har anvendt Tilsparing af flere

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Øjeblikkets Forgaglenhed condolerer alle i Fordelen kaldte
Rådsfinder og en Bestemmelse ved, at Dommeren skulle
nærsaa aabne, at Lagretsmænd igjen ere der, alle saa
lave, at de kan vanskeligt dem, hvorimod det følger af Udkast-
ets Forgaglenhed og Uskikkelighed, hvor Sangmaadens op-
rigtige, legemlige og saa af Tingets Natur, at Forgaglenhed maatte
gjøre sig det mindst saa fordelagtigt, som de bestemte og forstod,
legemlige saa Ærlighed er blevne forstaaet saaledes, at Sangmaa-
den ved Lagretsliste, Afstemning og Mandes Tilledning var den
fordelagtigste, men det er klart, at Modparten søger kommer med
den Forslaaelse, at Dissentstaber, der ikke vakte lie en Ny
Mistrømsvidne, var langt fordelagtigere end Afstemningen,
og at det ikke var nogt Formegnet for alle dem, der saa Ærlighed
fare derved Dissent ved Hjelp af dem. Da nu Modparten indlader
sig saaledes: Forholdene af Jansbogen, som han igjen med hele
sin Procedure har gjort sig lie af, hvor det forstaar han de in casu
Bestemmelser i Lb 56: „nu frie Ny alle Bal, som flyde imel-
lem 2 Fiinde ommen og det befinder sig i, da ikke hverken Sangt,
forsaavidt Grunden var bygge Ærlighed"? Ikke Modparten var
conseqvent, svarer han naturligvis, at det er en Pilefølge, at saadan
en Grundmand det, der dissent, som der er tilkommen efter Naturen
og Forholdets Natur. Gode! men hvor de Grundmænd forabt dem
naturlige Religiøse dand, at en og samme person fier af begge
Grundmænd dommen? Modparten gaar videre Dag ud paa hvorfor
mere eller mindre end Ekstoftelsen af det Gjørgmaal, med da
er han ogsaa graadig en ret arlig Modsigelse mod sig selv om alle
sine Grænser betroffende de Omstændigheder dissent. Det var Mod-
parten ikke, at HM Kongen saa fier af Arbeiner og Bustadis og saaledes
vanskeligt gjorde i Kraft af dem Bestemmelse med naturlig
lig Ret for det i Lagretsliste ved Afstemning, borte er gaaet dem
Ret og er udelig afsondret saaledes, og dem Ret kan ikke forandres
fordi den ikke følger Jordsmuldet ved Ed. Det er formelig at hør
ogsaa, naar en af Landets flinkeste Jurister, som altid er en Tænkelig
hubid mand tillader sig at debitere, at HM Kongen og hans Regering
stod imod Landets Lovens fast ovenfor og afsondret Afstemnings ret,
og bruger det Kontæret, Rænis og andre skønne Navne, som
hans Navnefirkt lagger hans gaa Øberne, og som jeg haber ikke
blive belagt med Mortification og Mulit i Grøfold til min dræn
lige ikke udlagte Fagstand. Men hvad følger der: Modparten
forhen indrømmer, at det ikke er Jordet, Arbeiner og Bustadis, som hørt
under det sekulare Gode, og altsaa tilhøjer ikke det Geistes
lige, men de Jorde Ærlige og saa den samme Afstemnings ret,
hvilket er Grunden til min Dom af Maldagen 1235 er ret lig

og at alle saa ikke Øiengrib af Clerfit behøver at nøde med Opie
let, naar den Tids Vorden blant alle paa de nærmeste lie at an
vende saadan Fremgangsmaade. Jeg kan i Øieblikket betænke
mig lie at forfølge videre denne Madgarlens gjentagne Gange dröb
tyggende Klöder frem og tilbage ved Landeboen, idet jeg formener ind
lie Fridmer at han godtgjort at Sondeilanden ikke alene de facto
men ogsaa de jure har tilhørt at afgrænse Ellidaaen, og det blev
saaledes ikke formödent videre at undersøge den af Contiaantalen
paastaaede Ret til Lagfiskeri paa Arbors, Ellidavatns og Hellisholt Grund
dennes aldrig existerede, og findes ikke og vil aldrig i Fremtiden existere
trods alle hans Troglens; ikke blev det nödvendigt at under
søge den Ret han formener at have til Opførelse af Lagfiskeri siden den almindelige Lövfolder af 1863 (Dansk Lovsamling
gnr. juridisk Indkommelse!); men det følger tilligemed, at Cell
prad Madgarlen har anbragt lie at modtaget Pikke fedens Tre
stolt lygte, er, borset fra de Modsigelser, hvori han frem og tilbage
har indviklet sig med Kuhyrstale, næsten ikke Ord imod Sagen, tilbe
imod Sagen, tilbe Omstød og Troglens; det stille fyrrigt
frem i Procedure, hvor Madgarlen kaldes "kaldes
de Sagen". Jeg kan ikke ~~end~~ gaa at forlange det Udtryk moralisere
ret og tilbörlegen anset, da det, i den Tarbinskes, hvori det optræ
der, ikke kan have anden Betydning, end ikke betragtes andre end som
en Ytring imod Sagen for farlighed for Modsidelandets
Ret af Øgen.

Jeg har nylig ytret, at Afgjørelsen ikke kunde forandres
fordi Retsvillighed ikke fulgte Jordens lie nøie Ted, paa samme
Maade som Præsident stadigt udtaler at nøde den samme
for firen af dem, ~~naar det~~ fordi deres blev uforskillet fundne;
det er andre Dag, at Grundeindammer Billing forandres,
eller ødelægges at nøde under given de almindelige Regler om
Grundeindammer Billighed, medens Præsidentvelvillighed for
bliver den samme under gjentagne Gange. Madgarlen kan
saaledes ikke benægte, at HM. Kongen, som fiir af den hele Grund
paa begge Sider af Elven fra Sjø til Strand, tilligemed af
alle Lagfiskeri- og dermed Tal omandt i Elven, og at han, som
Jordbrug, kunde fratage Grundene dette Fiskeri, eller forbehold
sig det selv; saaledes kan der ikke ingen Tvivl være om, at
han kunde fske paa den lie at komme i Besiddelse af den hele Laagh
sikrest Maade, og det samme gjelder de forgaaende fiire, forsaavidt
ogsaa disse, som Madgarlen tilligemed har afsaaet, have ved
fiire af al Grund langs med Elven. Naar det saaledes in
consesso, at HM Kongen fra uindelig Ted har bevaret Lag
fiskeriet i Elven, bortforpagtet det til lie Cedre og tilsidst solgt det

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

da er den ugrundede Tvivl om, at Astrup lovmæssigt = justo titulo er berettiget til Jordens, og følger heraf, at Modparten maa bevise, at hans ugrundede fordrende Ret paa Lagfarsten i Elledalen; men det er ligesaa klart, at de Grundejendommene langs med Ellidaelven ere afsondrede fra hinanden under saadant Dæksel af Lagfastemærke, da maatte det nødvendigvis udføres i Rødens, at Lagfastemærket altid er forenet med den, og det saamegt heller, som Lagfastemærket endnu efter fordrende Afsondrelse var i det Sørgaardens Hænder, hvis de mundende Grundejere skulde kunne gøre ugrundede Fordringer paa samme. Det dem Dødsboet har jeg paa vegne Maade fraskrevet min tidligere Skrivelse, at Lagfastemærket i Elledalen fra Landnamstid har været solig og Jordens fraskilte Eiendom, men jeg har fremhævet det Forudsætning, for at vise, at om det end var det Tilfælde, var det ikke den mindste justo titulo fra ommeldte fordrende, og derfor det efter Modpartens Ed 1235, alles i Præcularisationsbrevet. Men Modparten altsaa er klar over det forligsvanskelige, som at Dølernes paa Hinden, at Lagfastemærket er salgt tilligemed Jordene langs Elledalens, er jeg bange for, at hans Dag ligesaalidt skal blive Dølernes dag, som Bjørn af Dølesiktes Dag, thi Langes Sammenligning gælder ikke den hvor den paa den anden Side staar et uigrundeligt fachum, et fachum, der skøttes sig hele Langes klare og uimodsigelige Ret, som fies af alle Grunde langs Lagaen fra Gjeldkælmand; vanskeligt fachum der skal bygges paa Rødens Udsagt, andre end at Lagfastemærket i det ikke dri er medforstaaet, ikke der, som jeg i det Sørgaardens Jordebrøde, efter som Astrup i umindelig Tid havde modtaget fra Jordens ved dens Omsagnelse private Eiendom, udfordrede en ugrundelig Ret for alle at falde den i Ødelæggelse dvæ, alle med andre Ord: Rødens maatte indholde en udtrykkelig Erklæring, men en saadan finder der ikke, og det trøster Modparten sig med at Lagfastemærket plenissimis verbis er solgt med Jorden, alt i Tillidelse dem Lovformodning, som kan skulde under kommende Omstændelser i den Dag. Jeg kan nu ved sagens betragtede som gjort, at Modparten vil kalde dem min Argumentation „et Omrmaal af juridisk Kanvid", „Nonsens" og andre skønne Navne, alle paastaar, at jeg har forladt al formaftig Tænkning Evne", indrømmer ingen intellectuel Fatteevne" osv. osv. (vide Sudlæggelse), men det faar den saa! Lad dem gøde ved deres voldsomme „Lov-fremstillinger" og „Forudsætninger", medens jeg formener at have bygget paa Eiendomsretten allerfinglste Natur, naar jeg paastaar, at Ejerens af Jorderne langs Elledalens have betinget dem solen og lovmæssigen salgt i Ødelæggelse af Lagfastemærket i Elledalens fra umindelig Tid.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Medens Modparten spottede over min Forfærdelse af Kjøbmand Ørsted paa Elledaalen og Vabusendi: „Regalier og Høiheder, som enhver allerede til et eller offentlig Brug er paabudt" har han dog gjerne af forklaret, frille „Regalier og Høiheder" he mener. En ny Erklæring maa dog ikke have og frille Høiheder i den Ordlyd, som forhen (c: forinden Jordens Overdragelse) var forbehold ~~med~~ til offentlig Brug? Jeg kan ikke skjønne andet, end at denne Tilforsaar Lagstiftet, som Kongen i sin Tid havde forbehold sig til offentlig Brug som jordrollige Høiheder, og en Modparten Ønsker i denne Henseende ikke Ønsker for at min Forfærdelse er uretfærdig. Det har nu ligget nærmest for Modparten at forklare sig selv, hvor han siger: Gudbrandsdalen for saadanne Dumheder, at „Kongelige Regalier og Høiheder" kommer i Gudbrandsdalen ikke som Tagsøm, thi i denne Retning gaar nok Meningen af ikke gnidale Mødrenes Jeg maa tilstaa at ikke er mig fuldstændig uforstaaelig, men forfattere føler og saasnart ikke de ruger en ny Tøg drøm, idet han ~~fuldt~~ fulder i denne sigende: Nej, nu har jeg fanget alle Tøg!! Jeg skal ikke svare paa hans Ordgydri i denne Anledning videre end hvad der er sagt, men ikke tillade mig den Dum dristighed, at hvor han Magtskal Kongen er traadt i forbindelse med en jordrollig Høiheder som selv fordrier, maa denne Høiheder ogsaa ikke „blive Regalier" i Ordets almindelige Betydning, og saadanne Regalier kunne ikke ud-lig bortforpagtes og afhænde ved Tøg. Hvad vilde det Tøg ikke end, for at tage Exempel af tilfældet, som Kongen har forbehold sig paa alle de Øer liggende Jordens Forfattere (Jfr 4 Mai 1778), at bortforpagte saadanne Regalier imod en ny aarlig Afgift, eller at afhænde denne ved en Kjøbesum vegangs for alle? Almeligvis De det indlagen at saadanne Regalier overhovedet skulde, og at Kjøbesumen ikke muldsig. Hvorfor blev det i forrige Aar brøgt paa Lam, uden for Regeringens Øide, at bortforpagte Ovenlemmens i Theigi Egnet (de øverste Minen), frie Regalier, saa lidt som det forekommer mig at Modparten mener, skulde nødvendigvis? Men hvorfor vil jeg indbrede mig over dette Emne? Modparten vil nemlig ikke dette bedre forstaar Ordet end han har forstaaet Ordet „Regalier" i Meyers Fremmedordbog og selve Bogens Titel, som han kalder „Meyers fremmede Ordbog". Jeg er end nu slag i det Dansk!!

Jeg skal ikke ødsle med Ord med Hensyn til, at Ødemarkens Ord og Rudsfolk dem med sig at Lagstiftet er solgt med en ny afskjøde, der ligger langt ud i Flamme, hvis det saa var, hvad var det da for et Lagstift, der var bortforpagtet til H. Kongen Lem, efter at Forfarerne Arbuer og Bøstad gik over til privat Eiendom, og hvilket Lagstift blev da solgt ved Skjøde af 11 Dec 1853. Jeg skjønner det ikke, end at det er Modparten, som har imødekommet H. Kongen at han har solgt Lagstiftet i Flamme to Gange. Jeg skal ikke

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ventale, hvorledes Modparten søger i den Tilføring, at Dougen
ikke har kunnet følge Hovedcirkulen Lagfæstet paa Contracitanten
hans Grund, hvi det er bygget paa en fast Tomt solning. For det
Første ere Contracitanten ikke Grundes paa den Tid, da Dougen
fratog den Lagfæstet og forbehold sig selv det, og for det Andet
er det notorisk, at Contractanten Jørgensen i Grundbiblet
lige fra 1815 har stillet ind ønsket, at de ingen De
land i Lagfæstet, alle Dragna af Dougens Forgænger og fød
ud at afsporre Flaten, som det fra gammel Tid havde været brugt,
men det er en aldeles splintrny Produkt, til hvilken den alnådige
tigte Tinkstemning af 1863 danner Tilladningen, under Mod
partens Dommeriger 1868 og 1869 afgive Tøjner Forklaring.
Mange vil spørge Modparten, den Contracitanten, som i 50 Aar
har tiltbemstilt og ikke aabent sin Mund om at han var fier af uegt
samhelst Lagfæstet i Ellidaarens, hvilket er det samme som at ind
rømme M. Dougens og hans Contrahenter, der sig Forgænger eller
Ejøbers selvstændige Ejendomsret ikke ved saadan Tavshed har anerkjendt
denne selvstændige og udelukkende Ejendom. Jeg mener, jo! Naar det
Modparten bilder sig indat kunne godtgjøre, at der er eller andre Gang
er fanget en enkelt Lag paa det ved Lagfæstet hørende liggende Jorder
linier det hans dog intet Beviis for at Ejendommen er solgt med Jordens
overflade det factum at flere steder har nord afgravet i disse under
ste Del, men jeg skal ogsaa udføre ~~beviis~~ ved, at den afgjudmundes
Jacobsen afgivne Forklaring, der er Modpartens mest Tiæt og Støtte
berige mod, at den af Retten omforklarede Tangt har nord al
deles tilfældig, men ikke jævnt og stadigt Ejendom; Retten udrøm
mes ogsaa, at i hele Byggeliet paa Valuendi var mod flere Afs
gravning i Berg; Modparten anaemer saaledes paa denne Tid
Retten det Beviis for det postulatum, at Lagfæstet er blevet solgt
med Jordens, men han fælder ikke nogen sig udpaa at føre Bevis
mes om det ene Punkt, hvi det er formodet, at saadan Retsforhold skulde
aldeles stykke sam. Jo, jeg er saa „audax, dristig, uforskammet,"
(Epitheta, som Modparten tillægger mig) at paastaa, det alene af M
Dougen har solgt det fri Lagfæstet i Ellidaarens ved Omvendagelse do
cumentet af 11 Dec 1853, men ogsaa at det under nævnte Dage
Skrift mod ved Modparten er udsagt. Deduktion er blevet langt mere
evident end det nogensinde tidligere har været.

Modparten siger at jeg med „selbrynet pli" (skal nistnok være: „vel
brand pli"; oil venia ignorantiæ!) har forbigaaet, at Skøde 11 Dec
1853 ikke nævner ~~det~~ Hovedcirkulen den Ejendomsret, som der ere
er stemmende med Jordb. Lib 56. Jeg da Modparten forglemt, hvad
jeg har anbragt, at efter Landloven Ejendomsret som sensus stric
tior er indbefattet i den sensus latior, som der absolut maa ligge

i dette Ord: „Med alle de Rettigheder, Østerrig har gammel Ret til at fuldfø", naar ikke Følget af Laxfiskeriet skal være en blot og bar „Skade", hvilket Modparten lydeligt nok vil have gjort gjældende, thi efter hans Theori skulde Jordeierne som fik afstaaet og Bestad ikke behøve at kjøbe Fiskeriet paa disse fordre Grund. Lad nu Modparten løse den Gaade han saaledes selv har bundet! Jeg paastaar derimod, at Jordeierne have kjøbt ~~det ikke~~ Laxfiskeri-Rettigheder ikke blot paa deres egne fiendeudsondrede Grund, men ogsaa for alle de øvrige langs med Elven liggende Jorder tilkommende, og ikke er det Paa og Verkeligt i Dagen. Men forholder det sig saaledes, er Østerrigs af mig tidligere anbragte, justo titulo blevne og stilte fiendom, som efter det dansk Riges Grundlove er ukrænkelig og kan det for overmere af nogen anden ellers senere udkommende Lov. Den af Modparten opstillede Sylloginus, hvis Conclusion er, at Rettigheder til Laxfiskeri aldrig i fremtiden kan afses paa andre end de ikke Jordeierne og af hans ikke-fiendeudsondrede Grunde er i ulovlig Besiddelse af dem, som rænke og rænke den ved den Afstedsing bredte hans Udromanthed af at M. Kongens ene udtagne nævnte Rettigheder i sin Ret med Forfattningen og Følget af Jordens langs med Elven — er ikke Mindre forfulde end maand paa, og jeg troer at han til Slutningen vil faa lidt Glede af det. Men naar Modparten i det nærmeste paastaaende udgjøre sig i forundring over, at det Offentlige ikke skal have oppebiet sig for at forhindre Jordeierne i Nydelsen af hans Rettigheder efter at Højesteretsdom 10 April 1867 faldt, og gjøre det Offentliges Mangel af Kjendskab til de forholdene og Ikkekommende Modlosthed og Uvidenhed af Embedsmænds Skyldighed, maa jeg henimod forundre over Dristighed af denne paastand, idet det er klart af hvad der i Dagens produceret, baade at det Offentlige stadigt har haft Haand med i Sagens Gang, i alle den Tid det var i de Tanke forgaaende Retter og at det Offentlige har tilbagevist flere Gange af lignende Art som Modparten. Nei det Offentlige har stadigt haft den fuldstændigste Overbevisning om at hvad Laxfiskeriets Tilstand i Ellidaarens, og tilkommende har det spørgsmaal anlaa, f. ex. Ole Kristensens 26 April 1749 (under Fiskeriet under Ellidaarens dennes for Tanglig Regning), 23 Mai 1829 og 6 Feb. 1830. Og er dette Modparten ascerta en allerede en vidtløftig Udsandet! Endvidere vise allerhøjest Resolution 9 Mai 1757, at det Offentlige har haft det mest nøie Kjendskab til Fiskemaaden i Ellidaarens (det nemlig Aar gik Laxfiskeriet umulig over til de Kgl. Forgaarder), og denne Resolution indeholder endogsaa en indrømmelse af Ordning af en Tilsyns til de dværdende Forgaarder om at ved Fiskemaaden ved Laxefiske, der er nødvendig for at Afstedsing

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

(at fold Lagstanden vedligeholdes for egen Regning); Ifølge Lagstanden gik billeder som Sysselmandens Cirkularium fra en Bygaards til anden, men Resolutionen indeholdt tillige Oplysning om, hvilken Lensmandsfod der forhen var blevet brugt. Lagfogdens uvanlige Tilstand er saaledes begrundet i det Offentliges fuldkomne Uvidenhed om det Politiske Sysselmandsdømmes fra uindelig Tid av blevet drevet, uforligeligt i Medfold af Landloven, som for andet Øjemed gjentagende det afsaa vistlydende, at Tingene som fire af samtlige Jordes Ved flere mellem Hjeld og Strand var uimodsigelig bevitnet det at blage dette alt Sysselmandsdømmes efter at Landsgildet var blevet tilligemed fra kommen (se Maldagen 1235 og fradøjet af dennes udlæst efter den Fortolkning man ifølge Tingene Naturgiver den) og ligesaa uimodsigelig bevitnet det at følge Jordens med Forbehold af Sysselmandsdømmes forsigelse, og at hans Magt det uimodsigelig var grøn det godtgjøres af samtlige de af mig paaberaabte Regeringsskrivelser og Kongelige Resolutioner; og naar Contra-citanten begrænser det ikke til den Mening at paaberaabe sig Andr. nd Lib 56, da lader han det ikke ulig den mandskabelige Ridder Don Quixote naar han spænder sin Rosinante for at angribe Vindmøllen, og Contragetanten Sancho Pansa bedømmer hans Mandskabelighed, at han er bedøbt Jordet citantens efter Øen grib med Kuhyre det Sysselmandsdømmes aadre for Offentlighed; men han vil Entlehraf forstaa fordi det ikke er sandt for hans indbildte Sysselmand, medens jeg der maa holde mig dertil efter som det alt er fremsat i min Deduction II Pet fra Bilag N2.

Jeg maa derfor bringe frem Modparten paa dette mig at have indrømmet, at de ovenfor Øer af det gamle (Maldagens) Vaag gjorde ved Øre. Jeg har sagt at de to Øer af det Gjorde ved i Strandene o: langt nedenfor Skorstedet, alle langt nedenfor det Ved, hvor flere er mødte ved Øre i Skiddene, men Maldagen ikke lydelig, at der har været andre Jordes (Domninger) i selve Flemm, end det nemlige Gjorde (Vaaggjordet i Ordets egentlige Betydning) som har haft en Udbredning alle Steder, for hvilken man troede at Gjaa ved Skiddene ved bortbøjdes alle ved Ebbe. Det Gjorde har ifølge Tingene Naturen ved gjennemset, og kan det ikke være det samme, som Maldagen betegnedes ved Udtrykket „naar flemm afdemmes (Lib 27) alle af lidre", men dette Udtrykket maa forudsætte andre og to Slags Domninger, nemlig fast Domninger og Løbedomninger i selve Flemmen er opp ved Holmene, saaledes som jeg tidligere har fremsat, og Maldagen gaar ikke ud paa at det daglige, alle Tingene Tidsrum, og Betydningen deraf nulleu samtlige Øer i det ligeslet Forhold, men indholder det det mindste Ord om nogensomhelst ulovlig Tangmaad eller forbyder sig som forbud mod nogensomhelst saadan, men viser ikke, at man i den Tid har drevet Sysselmand ved hjelp af

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

„Moddømmingen" og Løbedømmingen. Jeg har aldrig sagt, at de ældste
de geistlige Herre og Embedsmænd have skriftligt sig Lapfogdens mod Lø-
nen, men maaske gjort, at de have ophævet saaman justo titulo, ri-
meligvis ved Gjøl gaarden eller ved fuldmægtige Gjøl gaard. Mod
parten har dem ogsaa, at Maldagen 4 geistlige Retsfæller have
nødt fire afhørdagsøl lange med Ølene, og hvis saa var, da var
de i deres gode Ret, at lage den hele Dangst i Ølene, saalidt som de
efter Maldagen, som slet ikke er lie Rundhefter, kunde gjøre, og saa-
lidt som de i begge Tilfælde besidde det Skriftligt justo titulo ligesom
den Majestæt Dangen, men dette formaaede ogsaa i Rudel-
ningsmaaden Forholdet lie Graagaasen, som Modparten har paa-
raabt, naglet han ikke forsaaa noget derpaa, saalidt som det er
lydeligt af hans Citat: „neque hic (istedfor hic) acquirendi modus"
osv.; men han har ogsaa anskjønt at Jonsb. Lib 26 ingen formaaede
Hånd. Jeg har derfor med god Grund brugt det Lapskriftlige Tilstand
i Elledalen som exceptionel, da Forholdene lie Forholdene lie Graagaasen,
hvor Dagen vil fraskjønt juridisk Dødstabet, ligesom Jonsbogens
ugrundede Capitel, indrømmes saadanne Udlagelser Tilladelse,
hvi lie fuldmægtige nævne de, eller hvo kunde falde paa at nævne
den, naar de ikke er stende in praxi? Men hvilke hvor er nu de
mod de „lovlige Vidner"; Modparten skal producere paa, „at han var,
hvor han vil være angivet"? Man har ikke det nogt lie dem i deres Dag,
bøger Landsloven, Modparten „Rosenanke", kan ikke tilendebringe den Ud-
lagelse, den skal admittere, eller med andre Ord: Landsloven fordrer
eller almindelige Erfarenhed kunde ikke blive anvendelige paa de i
samme formaalte Udlagelser. Og nu Modparten Hymnerne osv.
mere! Disse nævne ikke Lapskriftet med et eneste Ord. Men de Lapskrift
vist udlag justo titulo var Jordens frakommen og vilde ligesom var i
K. M. Dangens Hænder som Jordrøde, saavel før som efter at Jordens gik
over lie Kirkeejendom, naar nemlig Lapskriftet med klare
Ord nær afsondret lilleg med Jordegods, saafremt det skulde kunne an-
ses Gjøl med dette. Jeg bemærker i det sidste Maal, at K. M. Dangen
har bortfæstet Jordens Maal efter Maal med alle Fæstere lie Land
og Vande, og saaledes ogsaa med Lapfangst. Hvor med beviser Modparten
saadan Fæstet vores for alle de Oplysninger, jeg har producerede lige
saa Mether af forrige Clarhundrede, saavel af Bogstaverne som Stoven
Udtalelser af qualificerede Mænd som af Regeringscollegiumets Skri
velse baade fra dette og forrige Clarhundrede. Modparten har ogsaa
det mig lie at fremskrive det ene Dødsbrev paa Jordens Gr., hvori
Lapfangsten er udtaget. Jeg beskriver dette paa samme Maade, som
med Hensyn lie Omskrivelsen documenterer, at Lapfangsten maatte
i hvem som i disse nævnte med klare Ord, saafremt den var bleven
bortfæstet med Jordens; men Rentekammerets Præstationelse af 6
Feb. 1830 paa Grund af Elledalen og Vatnsendis Eendragende viser
ogsaa, hvad saavel Kammeret som undertegnede var sig bevidst,

kommer umulig, at sammes knude forbyde dandrende Sager
ha at afgjøre klem, da Jacobsen forpagter deres Ret, og Kiøbmand, at
han ikke fandt Ret til andre Sager end Torskefangst, og afgjøre
dette et uomstødeligt Bevis for, at Forpagteren, uden om Sagen
var gaa fra afsiden, for derved Retsvirk paa den i Jon Jonssons
Skrivelse paaanlede Maade. Men der er ogsaa neppe andet at bemerke
end dette. 2 Rentekammerskrivelser 6 Feb. 1830 (Lovsaml. f. Island IX,
S. 482) umulig, at Confiscationsraad Stephensen har paatænkt en lig-
nende Mandøm, som dagen udføres, at vejledse de Lange og med
flere Consorter, alene med den Forskjel, at dengang var Kongen ikke
et baade tillands og tilsøs, medens det nu er „Landstormen" solo,
der skal være i active Tjeneste, efter at Langaness- og Keapps-Firma
Slaaet for lidt et totalt Nederlag ved Høiesteret den 10 April 1867
Huorved benifer Modgaarden vanskeligt Oplysninger (se ovenfor 2
Altskrivelse og Altsk. 26 Apr. 1749) og det factum at Lagfiskeriet steds
er blevet udøvet ved Lagretter (Kgl. Resol. 9 Mai 1857, Lovsaml. f. Island
III Bag 276, forøvrigt er det tilligemed at Dalen og Dunaafjet fremgaar til Lag
fiskeriet er blevet bortfæstet ved Jordebøger og solgt ved diverse? Jeg troer
at Cancelaanlæggelsen gjorde bedre i at gaae ind paa Regulation, som
er saa ugrundet som den er, og den Grundsætning at „Land-
stormen" aldrig er blevet paa Grund af en total Mangel paa Krigsmaterialer, saaledes som det gik den danske Slaaet.

Det er ikke umærkt, naar Modparten paastaar, at Forpagtningen ved
Aarene 1791 og 1828 ved de mest lysende og klareste Ord paaberaabe
den gamle Konlige Skjøde i Henhold til Maldagen 1235; det er godt,
at han ikke gjøder dette, thi ellers var han gjort, hvad jeg tidligere har
indrømmet, at de geistlige Retsbelæn paa Maldagens Tid have fisket ved
Eskjøring, og tager at hvad Udsigt af Fisk, der gik ind i Klaar. Det
er ogsaa aldeles overflødigt ved hvad der er af Motiver til
Kgl. Resolution 9 Mai 1857, hvor det ved klare Ord siges, at Landfogden
er enten ikke andre end de i Østerfangets Dreder og Dunaafjet,
s: smaa Sorller, som Dalen for deres Ubetydelighed ved Lagfiskeriet, og
det sammenholdes hvad i Rentekammerskrivelse 6 Feb. 1830, hvor det hedder, at
kun af Ellidaaen og Valuendi har andet end, „at Sorller" er blevne
tomme igjennem Forpagterens Dømmesigt". Jeg troer det er ligesaa klart
hvad, som af Horsebows Extrakt af Skjøde i Ellidaaen, hvad der
ved aarene: „klaar Opdømmesigt" har betydet, nemlig saadanne
Dømmesigter, som ingen Skjøde, men sig for ellers lidet, kan tvinge sig igjen
nem, og man behøver saaledes aldeles ikke at vrøvle ved Modpartens
dybsindige Udskabes ved hvad der er det skjønne ved lagen det
at kaste Ensfor, at han, ved at befale Gjelsøe af Arbæ at udrive
Løbedømmesigten den 9 Aug. f. A., har agtet at forbyde Forpagteren
det Skjøde, han selv ikke er blevet, Skjøde ved Løbedøm-
mesigter. Naar det for Modparten hedder, at „Opdømmesigt" i sig selv

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

er ikke Skjæl, efter den Forklaarelse, jeg maa give Ordet, og saaledes
philologisk Natur udviser, da er det vel vigtigt, om jeg maa bed-
bemærke, at Ordet i Lindeltaarnes Sølle i den nævnte Forbindelse
med Lagskjæren og er saaledes at forstaa som Pendent til disse, som
den er stod: Øster og Øst-Dømmingen = Øster med høiere Dømmingen
Dernæst skal jeg, efter Modparten Commoning lage det fremlagte Skjøde
N 54
nr. 54 under „godtgjørelse Omveiene." Hvad vil det nu dette Skjøde siden?
At man paa de foranliggende Gaarde med Flem af vigtig Fare fanget
ikke Lag, men ikke hvert Aar (f. Eks. kun 3 Gange); At der ogsaa gaaes
Aar, da der ikke fiskes, og alle andre Aar, da der fangides ikke Lag
som Vidnet selv ogsaa har nærmere tilstaaet i Flem forinden Øster og
Dømmingen blev anbragt i Samme (Eks. kun 11 Gange); at det ikke er
efter de 2 Aar, da Vangsten var betydelig, fiskes der ikke fra at Lagen,
da Forpagteren lod Flem løbe, fandt Lejlighed til at smelte ind under
Skøhuset i Flem midtfor Enden, hvor han lader Vandet, og
hvor det forblev liggende i 2 Dage, paa Grund hvoraf Lagen for Dem
Gang kunde passere ved Flem (Eks. kun 18 Gange); at det er det andet
Aar, da Vidnet fangede 630 Lag, er saaledes fiskes, at Grundvol-
den under Forpagterens Lagskjæren frigjøres, saaledes, at Lagen kunde
passere under disse, og at det begyndte i Aaret 1846 (Eks. kun 18 Gange);
at Forpagter Scheels Østdømmingen har kun været
har anlagt, at Lagen kunde passere dem, samt at Vidnet har hørt
fortælle, at Indbyggerne af Mosfellsveit have fanget Lag ved at lade
Flem løbe ovenfor Forpagterens Fiskegrund (Eks. kun 18 Gange). Der
er saaledes ikkun Tale om 2 Aar af alle de 15, Vidnet var Opsynsmand paa
Valsendi, om hvilke Modparten kan paastaa, at der have givet Lag-
fangst ovenfor Forpagterens Fiskegrund, og begge disse Aar var
Vangsten ikkun høifoldig, idet Lagen det ene Aar paa Grund af
at Vidnet kommer af „Omtøb" fandt Lejlighed at passere
Forpagterens øverste Fiskegrund, eller paa Grund af at Vandet
ved hans Skødeløsning blev liggende i Flemen Midtparti i 2 Dage, og
det andet Aar (1846) paa Grund af, at Æstrøme Grundvoll begav
sig, da Forpagteren, som hvilket er formodet skete i Landet i
denne Sommer saa stort gravede Modlingsgydum, eller
var i Stand til at faa Ødelæggelse til at bøde paa Skaden. Dette
Fiske var bevist alleraa uden det Modfalds af, hvad Modpar-
ten nu har bevist, idet factum godtgjør at der i Aarene fangedes
ikke ingen eller saa faa Lag, og det endelig ikkun saa
dem, som var kraabte ind i Flem, forinden Lagskjæren ud-
lagdes (Eks. kun 11 Gange), medens de ikke 2 Aar dannede Undtagelse
fra Reglen. At Forpagter Scheels Østdømmingen har kun været
ikke anlagt, og ikke kan vel være, uden det bevises Det ikke
ved at det Omforbundne skulde have haft nogen synlig Fordring paa
at dette skulde være saaledes, aldrig ved det er bevist, at i den Tid KM

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Konges lod Istemik for egen Regning, uden Dommeren saa lidt, at ingen Lax kunde komme igjennem (Bilag N19), og det skrev gaae af anledningen Skifter at det har nok saaledes idetmindste det 1781–89. Den selles Aftet efterfølgt om den store Fangst, disse Dammenge (Scheels) skal have tillades at gaaes, og det er nord at bemerke, at Ridder Br. Jacobsens Forklaring (fulget Bilag med dagbog paa Valnsendi i 2 Aar af Scheels Forgænger) giør kun Lidt af Laxefangsten omfor det bortforpagtede Fiskegabel i Ridderens Tid paa Valnsendi, og er klart, at der kun er ringe Gang i alle de 13 Aar, Ridder har boet paa Valnsendi, er fanget c. 40–50 Lax. Man er fuldkommen berettiget til at sige om denne Valnsendi-Egeskoven og andre Omanfor boende Fangst: exceptio firmat regulam, der er den, at der aldrig har fulgt de vore Fjorde nogen rigen Ret til Laxefiskeri, med den de nu finde Ret, nagtet de ruttede Gange kan have skuffet flere aller fem Lax ved Flemmaaes mundet for disse Løbe paa Grund af, at de, der skulde røgte Løbet, enten maa Ved riaaes eller skødelöse. Jeg gjøre aaenbar og fastholder, at Laxefiskeriet i den vestre Del af Flemmen er endnu den samme som tidligere, idet Fangsten, at saaret Grundvolden under Fiskeriet, som nogle Aarhundrede kan komme i Mordet og for at Laxen ved Flemmen Løb kan flytte ved Flemmen, endnu er den samme, foruden at der nu er store Vandspuligheder for Fangsten end tidligere, idet Fjordeilandene ladde ugentlig 24 Timers Fangst gaaes ved Flemmen, fulgtet aldrig tidligere har fundet Sted. Modparten vilde for sin egen Regning have giort vidende i, at lade det omhandlede Fiskeri nedlægge, idet den hele Tone i Ridderens Forklaringer maa forraade den Benighed, at den Tange Forpagter burde og maatte lage den Lax i Flemmen paa sine Fiskegabel, om den var stand dertil, og at de Omanforboende ikke fangede Lax i aaes dette mislykkede Forpagtning. At Scheels Efterdammenge under ikke har nogen øjeblikkelig Kan, som forberørt, have fundet Sted, men at Laxen har kunnet krøge igjennem den, bevidner jeg aldeles, thi det forudsat er det øjenskinligt, hvorfor den ubenævnte udlagte Ester i Flemmen og gjaadrog sig selv en ikke ringe Erstatning; men Ridder Brandes Jacobsens Forklaring viser ogsaa, at Fiskeriet i den vestre Del af Flemmen i hans Tid det har været rigeligere end i Ridder Gudmundes Jacobssons Tid, idet den Hovedindfald gaar ud paa, at de indre Laxefiskeri er blevet dreet paa de øvre Fjorde end Flemmen i den Tid Ridder bor paa Valnsendi

Det er tydeligt med fuldkommen Opmærksomhed og Forstand Modparten har lest Bilaget N19, naar han draf udleder, at man, den gang Hovedbowskriver sine Efterretninger, har anvendt Garnlie Laxefangsten i Elliðaarnes. Hovedbowskriver omtaler Laxefangst ved Ester i Almindelighed, og siger derpaa i Particulier: „Dette er Laxefiskeriet Erstatninger i Hellesaaen og andre smaa Aar", men kommer dernæst lige efter at beskrive de andre i Landet anvendelige Fiskemaader

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

saaledes at det er tydeligt, at han ikke søgte det udstrøet i Elledalerne, men det for samfundet: „ellers bruges det også Vaadt", thi det er ikke aldrig faldet Nogen ind at sige med Vaad = Trolldom i Elledalerne. Modparten dæmpede af Ordet „Vaad" en endnu et glimrende Vidne om sin Nytte i det danske Sprog, men han forklarer det med det smukke „Gaan" (Tøndgaan), og skal jeg ikke udbrede mig videre over denne Modpartens Afsindighed, idet Horsebows Mening og Ord er klare og tydelige, saa at der ingen Tvivl kan være om, at han med Vaad mener et Trolldom „formed de trolde og fange Dagen", og at det altså ikke gælder Fangemaade i Elledalerne, men paa den andetsteds i Landet i stille Stuemandsvaand brugelige Fangemaade (cf. „ligsom for at stille i en Sikkerhed).

Jeg beder Modparten om at lade være med at tale med Altinget Udkast til en Forordning om Lakfangst i Island af 1867, idet Regeringen har det dårligt for fundet saa store Uskyldighedsbevis – som man kunde ønske, da det var af saa nød Nødtvang med den „almindelige" af 1863 – at den har forlangt yderligere Oplysninger derom for Amtmændene i Island, og jeg haaber, at min Klandrat, som fik af Lakfiskeriet i Elledalerne, faar Lov til at tale et Ord med i den Sag, og dersom det er man, idetmindste i England, alle nu kommer til at kende om, hvorvidt der var nye Lov om Lakfiskeri er bygget paa rigtige Grundsætninger med Hensyn til den Ret der er tilstaaet de Omsøgte bevis. Jeg bemærker paa det Nøjeste, at Lakfangsten i Elledalerne er ringere nu, end den tidligere har været; hvorom det Modparten Tvivl, og det nedkommer han selv ikke, thi han vil Tvivl og Kammer aldrig lade os i Nøgtsomhed i den paa den af ham tilsigtede Maade. Modparten har dømt sig i det af mig brugte Udtryk, fordi det kan misforstaaes, umuligt, at Lakseløbet ved Elven „tie Dæk", naar den nærmere at Vandstrømmen i Elven; jeg har brugt Ordet: „til Dæk" i Betydning af: „i Retning af Dæk", men tænker mig indsø, at Meningen dette kan være dette, at den Lak, der ugangbefunden sig vanskelige Steder, kan gaa tilbage til Dæk, saaledes, Steder ligger i Elven. Det er mig ligegyldigt, om Modparten troer det eller ikke, at baade Skifaudmænd og Landfogder har set en Mængde Lak i Elven vanskelige Steder; jeg anser ikke det for noget af nogen Betydning for Sagen med den Bemærkning det er pligtige at skjøde en ung Lak og vaske Steder, men det er ikke det Øjemed der ikke at Lakken kan bygge sin Rogn i Elven, hvor den selv vil til Sorte for de kommende Dage Fangst, hvilket Hensyn allerede er tilstrækkeligt til at bevise, at han ugentlig skjøder 24 Fangst og vaske Steder. Det er nu det Tog for Modparten at gaa af, at hverken Horsebow, Eggert Olafsson og Bjarne Paulsen eller Landfogder Skúli Magnusson have set det Skønne Yngel i Elledalerne og ikke kendt tie Ærlanden sammesteds, men

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hos overmodtagerinden ikke er med Pauferen kan man allerede slutte sig til det, at alle disse Monstra ex officio ville efter hans Erfaring, og det kunde ligefrem af Modparten at paastaa, at saadanne Mon~~stra~~ hans beroftede hvad de ikke kunde nogtte, saaledes som Modparten selv i det Tilfælde gjør; men naarligen falder denne Modparten's fordel, som er i Pinen og er aldeles saaledes gribelig med Knusningen Skuli Magnusson, der udlovnas den Landfoge, der foslaugt at gaa ind i det første Sorgespil omgobud 1757, for alle ablie Tab med Afstanden af snaa Ærlighed og hans Sorrand hans af Sangen i Lopetistenes. Denne Mandbles Landfoge 9 Dec 1749 og afskaadt som saadan 1793 (s. Island i det 18 Aarhundrede pag 616), almindelig betjendt som en formuefuldt og dygtig Mand, og hans skulde ikke hans kjendte det, hvorledes det Sikkerhed var bestaffet, hans selv fødte Børn vejgent med? Nar Modparten vil godtgjøre denne Sodremands Mangel paa Gudstak med hans Astryk, da gaaer han i lutter Ordkløverier, hvis han siger at Ausdrøm mellem Elledavatn og Vatnsendi er andet end „en lidet Sudsø"?, men det iøvrigt er det alle betjendt, at Elledalenen og de tre dispstrømmende Raade danne Grænsen mellem Kjor og Gullbringe Sysle, men jeg er ogsaa nødsaget, at tillemmebillige Landfoge Skuli Magnussons Erklæring en langt større Magt, end den Dudder, der søger at fordreie og udviske den.

Contracitantens Trøster og Gjøll glæder vanskes for mig lige jeg paa den lille Skulder, da jeg ved, at alt dette fidrøres fra hans store Uvidenhed, og skal derfor ikke nedlegge dette Expectoration under et eneste Ord, forikke at han det paa min Tamelighed, at han ikke faar Trampslag eller „slaar Handel med Mænd" og kløver Pinden; ligesaalidt skal jeg her gjentage, hvad jeg har gjort om hans Skader er Stalinge Kraa, hans, som ingen Skad eller Cardelfjeldhaslidt, men vor hvad jeg i denne Retning har anbragt, har Modparten haaet at Tanfald af Nervøsitet, hvis Udbrud danner en Stand af Morbification og Mulch for mig. Derfor jeg ikke for at understøtte min Paastand om at Contracitanten ingen Credit har, gjøre, at han aar lig lan for processer i Anledning af Gjeldsforhold og det underliden udvaster Gjeldsforholdet, at han hand lakker Gjeldsag vanskes en Mand, der hand kun som sig Credit, som han ikke hand betalt, hand jeg sagt, at han ikke i Dag hand betalt Ret af en fog han understaaende Ungudeg Capital med hans egen Gaard skift o.s.v. o.s.v., vilde han nødtlage det og Tystand kunne faa den omvendte Mortification og Mulch-paroxysmus; men da det ikke er faldet mig ind at gjøre nogt Skift, saa er jeg paa Tilgivelse for en ubetænkt Tvivl med Hensyn til hans Credit, og reciperer derfor i kraft ligt Mands ind med hans Paastand i denne Retning, saavelsom hans Paastand om Skadesstalning, baade som aldeles ubegrundet, vorsig med

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Husfyrlie saa paaskudt til de Lagskytteri, eller den Kvad han nie saa lidt i sin Höjest, og saa i förste Grad vanvidsraa.

Husfyrlie det foranførte og eigenrådig imod all Vand og Ubevægelighed for Modpartens, og naarligen imod al Forbeidetaalen pleiglie at fiske i Laxalven paa nogen uanhjemlet andre Maade, end paa den for ubestemelig Tid bestaaende Maade, ved paa den for ubestemelig Tid bestaaende Maade, saasom i min Dudlag N 2, 16 og 34 indeholdt findes og indlades Pagrelie Dom med fornødne Reservation.

Skulde Lejen skal det bemerkes, at fra Dalsmynni udlodt i min Dudlag N 34 for den Dag, da Laxelven om Aftenen maatte i forrige Sommer, skulde saa staae 22 Juni.

Reykjavik 1 Juni 1870

P Gudjohnsen

Tie
Gullbringu og Kjós Sysselmand
Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysselmand 1 Juni 1870
A Thorsteinsson

Hr. Organist P Gudjohnsen erklarede dernæst at maatte forklare, at de under 2 og 10 Febr. d. a. afsagte Kjøbenhavns stadsretsdomme paa den Forklaringen paa Gudmundsen og Cantoracatalnes Vegne maatte protestere for Gudmundsson, som erklarede, at han forsat vil kommunicere det hele Kjøb ab initio imod, at Bredigelsen ogsaa komme, med mere han fulbyrdende og aldeles i alle Henseender maatte reservere sig til de under Retssagen maatte af egen imod de enkelte Kjøbsforklaringer Indfald og Einrede, saavel i den Hele i Pardelsen, forsaavidt det gaa ud paa Kjøbsmandens Sammenigen eller Vegne om de Punkter eller Dele i Dagen, hvoram de fem nævnte Sjøgle, fra Kjøbmænd efter Gudmundsen tilbaaende vilkaarlige Foranstaltning, uden lovlig og sædvanlig Foranledning af Kjøbet og uden Modpartens Samtykke fem afgivne disse Forklaringer - - - - - (Overfaldet findes Kjøbet nogle Steder)

For Kjøbet møder Kjøbmand Jon Jonsson, afgir sin Forklaring af 2 Febr. d. a. saavel som den af 15 Juli f. a. oplæste og bekræftede Sammes under forbilbud Samstod for Kjøbet Kjøbmand Claus Bjarnason af Blikastadir, afgiver sin Forklaring af 2 Febr. d. a. og bekræftede Sammes med den Foranledning, at han Dnas til Dgm. 11. maatte forstaae saadanne, at det var formyldsagt, at intet Fiskeri saadan kunne gaa og at Øydelsen, medens han saadan mente, at ingen Lax saadan kunne passere og bie Fisten, men Maligfiskeri saadan den nødt for at det saa Forøiler og andre ganske smaa Fisk saadan kunne gaa og at Kjøbmand Kjøbet bekræftede ligeledes den skriftlige Forklaring Tilag 5 og 2, som han for sit Kjøbkommende har afgivet, kun for Enkens Tilstand den 3 Juli f. a. Oplæst. Ratificeret.

Samstod for Kjøbet Bjarni Bjarnason, afgiver sin under 2 Febr. d. a. afgivne Forklaring oplæst, og bekræftede Sammes paa ny som overensstemmende med Paadømmen. Oplæst.

Dernæst fremstod Sallifostaadar Jon Arnason, afgiver sin under Kjøbet den 2 Febr. afgivne Forklaring, hvilken han bekræftede, saavel som Kjø-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dokument 4 a) № 2, der indholder Vidnes forklaring og Skjøn i henhold til Grundlovens Vidnelov af 30 Juni f. a. og bekræftede Vidnet denne Forklaring og Skjøn under det ved Modification, at Vandets Høide i den nærmeste nær i Ågen forårsagede varige bestemt ved Ordet: „til midtgaa Knæbrønd", ved i det af Jørgen Vitus afgivne Svar: „over Ankelbrønd eller 1 Fod." Oplæst

Fremstod for Retten Guðmundur Þórðarson i Holkoti, anførte sin under № 2 ikke afgivne Forklaring og erklærede Skulde at faa den at forandre.

Fremstod for Retten Guðni Einarsson af Miðholt, førte sin under № 2 ikke afgivne Forklaring, samt Retsdokument № 5 a) 2, dat. 15 Juli 1869 oplæst og bekræftede paa ny begge Dele i hvilke han erklærede Skulde at faa at forandre. Oplæst

Fremstod for Retten Jón Haldórsson, som førte sin Forklaring af 10 Feb. d. a. oplæst, og bekræftede sammesteds som vaarmestemand med Tandfeden og fik Skulde den at forandre.

Fremstod dernæst Vidnet Einarsson, anførte sin Forklaring af 10 Feb. bekræftede sammesteds, og vil Skulde faa den at forandre. Oplæst.

Fremstod for Retten Vidnet Oddur Haldórsson, førte sin Forklaring af 10 Feb. d. a. oplæst, bekræftede Sammesteds og erklærede intet at have den at forandre.

Efter at den i Aar 22 Sept. 1846 paabudne Sammenkaldelse saaledes var og efter Vidnernes og disse lovligen forbrødes, bekræftede Vidnerne Jón Jónsson, Bjarni Bjarnason, Claus Bjarnason, Jón Arnason, Guðmundur Þórðarson, Guðni Einarsson, Jón Haldórsson, Einar Jónsson og Oddur Haldórsson med deres Pligter, at de af dem hver for i denne Dag afgivne Forklaringer, saaledes som de blevne dem forelæste.

Vidnecitanten begjærede at Vidnet B. Oddsson, som idag ikke kunde gjøre Mødet, saaes at kalde ved.

Herr Overretsprocurator J. Guðmundsson begjærede 3 Uger Fristed og Documenternes udlaan.

Retten bestemte den begjærte Frist til 22 i d. M. K. 12 og udlaante Documenterne № 5–56 incl. Retten hævet.

A. Thorsteinsson. P. Guðjohnsen. Jón Guðmundsson. Peter Jónasson. Skúli Magnússon

Aar 1870 den 25 Juni blev Gullbringu og Kjósarsýsla Lögsagnerkontoret i Reykjavik holdt af Landsdommer Lund og Lögsagner Thorsteinsson som Retsdommere med Vidnes P. Jónasson og Jón Borgfjord, hvor der blev forelagt Sagen

Kjøbmand H. Th. A. Thomsen
contra
Assessor Benedikt Sveinsson

Dommeren bemærkede, at han paa Grund af sin mangeaarige Virksomhed i denne Sagen forslaa selv at tilse den.

Paa Retsstedet var møtt Overretsprocurator Jón Guðmundsson, og efter at han forelæste en Overeenskomst mellem Parterne bestaaende af 2 Skrivelser,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

brudskab, at ligesom han over nævnte Dokumenter
haandsøgt at erhverve Jordstykkets nærmere Forklaring om Grad
han nemligen havde at udfylde paa Situationskortet N 25. for
dermed at bane Veien til en Ejendomsforretning, saaformeget Magi-
strat ikke vilde frafalde denne, saaledes havde han ogsaa ventet
med Commissarius, forøvrigt Ejendomsforretning med udmaalte Mod-
ment kunde ugedømmes for hans Retkommende, medens Commis-
sarius havde udstyret sig med Forretningen indtil efter den 20 Dimm.
Paaskedag paa Grund af Magistratens Skrivelse i
Documentet N 58, maatte han derfor nu forlange 1o at Commissa-
maatte beholde at udkastet Modtommendet i Dagen, og 2 at han
maatte beholde Retningen paa sin Side og give Calsnæs i Dagen.
Sidstnævnte Udsættelse forlangte dog til de Udkastede og udkastede
udviste de to dagsomlagte Documenter, som betegnes N 57 og 58,
men forøvrigt den Mand, han forlangte Modtommendet udmaalte,
nemlig en med Hensyn paa en rationel Ejendomsforretning, vil Com-
missarius lade nærmere Omskrivelse og forbehold sig det Documen-
tets Afbenyttelse for den Ejendomsforretning efter Behov.

Documenterne N 57 og 58 er saalydende:

N 57.

Undertegnede jeg som Afsender B. Svensson Dagsværk i Jordbud og Lagfæstere
sagen mellem ham og Gjæbmand A. Thomsen, giør Klar af at fornævnte
en Ejendomsforretning til gudelige Hensyn og Bekræftelse for det af min Man-
dant ved Klandinge gebrøt, som forbudt 3 Juli f. a. udmelt angaar, og de
andre dermed i Forbindelse staaende Localiteter foranstaltede Situationer
kort, hvilket Kort, som De vil erindre er formelagt og actum N 25, maa jeg
dog udbede mig Deres bestemte Erklæring om 1o hvorvidt De, som Gjæbmand
Thomsens Dagsværk, ikke paa nogen Maade vil frafalde saadan Ejendoms-
retning og vidtage Kortet, saaledes som det nu foreligger, med Hensyn
til de Localsituationer, til hvilke det strækker sig, og som vil blive corre-
gerede ved Ejendomsforretningen saaledes som de befinder at være i Kortet,
eller saaledes som de ved den vil blive corrigerede, saaformeget det ved
Ejendomsforretningen befinder formødent at corrigere Kortet, og saaformeget
De ikke vil gaa ind hertil, forøvrigt De da 2o vil være af den Godhed at
allerede nu at underrette mig, hvilke Punkter De nærmere indsigelser
og ønsker at kunne faa rettede ved rationel Ejendomsforretning. Efter Deres gode
Vilkaar from paa Forhaand – hvilke jeg nu derfor maa anse Dem pligtig
til at give, saaformeget De fastholder de Indsigelser, de skulde motivere en
en Ejendomsforretning – kunne jeg følgelig baade gjøre det lettere for
mig, at gjøre de indsigelsesfulde Punkter til særlig Gjenstand for Ejendoms- og
Afsigelses forretningen, og aabne Afsigelsen og Retten, som derigjennem
nu bekommer Ret til at give sig udlukkende af med de Punkter, som

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

det saaledes var foranlediget at undersøge og constatere, eller rettere.

Jeg skal med Deres Excellence tillade mig at fremføre, hvad der i det Hele er blevet af mig fremført, at der da af Dem fra Forvaltningen (Dir. i min Mandats Situationskort indtegnede) Kilde er aftaget Bestaffenhed, at det er af Dem – beboede om Storhylur befinder sig i Nordalen, hvor De og Ejendommen have sat Hermóðsfoss i Faus (Situationskort, eller i Øytalen, hvor De og Deres Kort have Skorarhylur, alias Störihylur – hvilke vylser ved Afledningsforretning, lige saalidt som hverken andre Udenfor, hvorom forholdene er uvisse, og ikke ved Kildens eller skriftlige Beviser, hvorom det er De saa stolende Øje at afgøre, hvor der findes de stærkeste Beviser, ved at undergive det Øjemaal en Efterlig eller Afledningsforretning under de Dette. Antager dermed en Undersøgelses eller Vandfaldets virkelige situation (longer end eller høiere opp, end det i Virkeligheden er, vilde det selv under en Afledningsforretning, men forøvrigt, som De bemærker, ingen Mangel forskye mellem Øjemaalet.

Det andet af Dem i Contraciteanker Kort indtegnede Vandpunkt er, hvor vist Kilden og dette Bæk i Situationskortet under – eller vestenfor Fossvallaklif, dannes Elidavatnets nærmeste Fordetspring. Kortet er Fossvallaklif afsat uden nogen synlig Vandløb, eller „tørre" De paastaar at en betydelig Vandmængde strømmer ud fra Fellsvötn og ned af Fossvallaklif ie Flaum. Begge Dele forholder sig rigtig, saaledes som jeg har indrømmet og villig indrømmer, at Foraar og Vinter i stort Tøbrud, ligesom i regnfulde Aarstider strømmer en ikke ringe Mængde Vand ned af Fossvallaklif ie Lagalven og forøges dette Vandmængde, under saavel Fossvallaklif som Fellsvötn i alle middelfugtige Aarstider og tørre Aarstider er en aldeles blottet for Vand, og naar det finder Sted, fremkommer som oftest en Tilfældet ligesom Vandskiftet, er der ikke andet Vand i Flaum end det, som fremdeles dannes af de Kilde og Bække paa Hellesskot og Elidavatns Grund, som Kortet viser. Det skulde lade sig lettelig bevise ved vidnesbyrd og fyldige bonde og almindelige Mænds Vidnesbyrd. Dersom saaledes Mand kan sige eller bevidne Andet end det, vistes De saa dant betroet ved Vidnets Udsagn, skal det blive Dem tilstaaet, men en Afledningsforretning kan intet Andet oplyse eller constatere herom, end hvad der i forretningen Publik finder Sted, hverken ved og Skulde beviser, men det er det, som gjelder om, hvorledes den almindelige Vandmængde og Vandforandring i Flaum naturligen forholder sig, saavel i de forskellige Aarstider, som i Almindelighed.

Dersom det er det forøvrigt gjentagne ved den Opfordring og Anmodning til Dem, at De saa nøie Dem Indholdet tilsendes, forunder mig Dem behagelig i indrømmende eller afslaaende Svar paa, om De fastholder at paalægge Eiere af Kortet N 25 sta fastet ved vedvarende Afledningsforretning, og hvilke Skuede af samme Kort De fornemmelig vælger undergivne Afledningsmidler Efterlevelse og Øjemaal, hvorfor jeg maa udbede mig nærmere

I Skrivelse af 8de May d. A. har jeg ved Deres gode Øie, at jeg kan faa Meddelelse om i Deres udførte Ekstraforanstaltninger, naar disse er blevne udgaaede.

Men i alt Fald maa jeg udbede mig Deres Paalægte Ekstraretsafholdelse af den mig i Dagen sidst tilstaaede Frist til 22 i dette paa 14 Dage fra den Juli ud kommende, da jeg haaber, at Sagen ved ikke alle Udsætninger kan finde Ved fremadskridende det nærmeste Afgjørelse

Reykjavik 17 Juni 1870

Jon Guðmundsson

Til Hr. Organist P. Guðjohnsen.

Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsekretariat 25 Juni 1870

A. Thorsteinsson. Sk.

N 58

Skrivelse af Dens Skrivelse af 17de, hvori jeg opfordres til at besvare de to Spørgsmaal.

1 Om jeg som Jobsmand Thomsens Mandatarius i den saakaldte Lagaloog fastholder at det under Sagens Dato sub No 25 fremlagte Situationskort constituerer en formelig Ekstraforanstaltning, og

2 hvilke Punkter i dette jeg nærmere formener er Ekstraretten Ret til at undersøge

Skal jeg herpaa tillade mig at svare:

ad 1 At jeg aldeles ikke kan anse det omtalte Kort tilforordstillende fordi det er optaget uden al Deltagelse af grønlandsk Kyndighed og efter Veiledning og under Tilsyn af falske Modparter, og kan jeg saa tydeligt af hans fremførte Ord i Sagens Procedure paa min Side, at udføre nærmere for at godtgjøre min Nødvendighed af at faa samme constateret, forsaavidt Modparten agter at bygge derpaa, er overflødig.

ad 2 At det i Procedure paa min Side er fremført, at Kortet er irrelevant for en Sag om Lagretsret i Eldarlands, og at jeg specielt imod samme i det samme alle Punkter, der maatte sige til at gjøre Lagretsret andre Localgrænser, nemlig i selve Kortet, eller ved Siden af samme, ud de fra gammel Tid indtil nu bestaaende.

Hvad den fordangte yderligere Justand i Sagen af 14 Dage angaaende, skal jeg for det Første vinskatte Retten, ved en saadan Skønnes nødvendig, men i øvrigt bemærke, at der nu er forløbne 3 Uger siden sidste Retsmøde, hvor ikke mindst Ekstraforanstaltninger er blevne afholdte, eller de Oplysninger, som ansees fornødne for Modparten Side af Sagen, tilveiebragte

Reykjavik d. 21 Juni 1870

P. Guðjohnsen.

Til Hr. Sekretæren Jon Guðmundsson

Indlagt i Gullbringu og Kjós Sysselsekretariat den 21 Juni 1870

A. Thorsteinsson. Sk.

Paa Ekstraretten Kjøres mødte Sagens Parter P. Guðjohnsen. Retten forelæst. A. Thorsteinsson. P. Guðjohnsen. Jon Guðmundsson. Jon Borgfjörd. Pétur Jónasson

Aar 1870 d. 2 Juli blev Gullbringu og Kjós Sysselsekretariat satt og holdt paa Byfogdcontoret i Reykjavik af Politiamtmanden i Sagen, Land og Byfoged A

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Thorsteinsson, for da i Omvendelse af Vidnerne A Gislason og Sk Magnussen blev forelagt Sagen

Jobmand H. Th A Thomsen
contra
Arbejder B Sveinsson og
Arbejder B Sveinsson
contra
Jobmand H. Th A Thomsen

Landsovervejprocuralor Jon Gudmundsson mødte og forlangte omsvømmende mødt i sidste Retsmøde i Sagen fastsatte at finde nogle Vidner til Sagens Oplysning og at faa nogle i Sagen af Contrahenten alle fremlagte Forklaringer stadfæstede.

Paa Calandens Vegne mødte Organist P. Gudjohnsen.

Fremstod for Retten forhenværende Rigsgrænsevagtkaptajn af Grøf i Morfellssveit, 35 Aar gammel, som almindelig formandlig Vandfærdsfølge under Fødselsbevis findes under 28 Marts d. A. afgivne Vidnesbyrd, fremlagt for Retten den 20 Aug. nærværende, og efter, bekræftede den sin Forklaring som vaerende stemmende med Vandfærdsfølge og trøstede sig til, naar forlangt, at bekræfte samme

Derpaa fremstod Bonden Thordarder Olafsson af Höfidarstadir ved Haonefjord, 34 Aar gammel, og almindelig formandlig Vandfærdsfølge under Fødselsbevis, findes under 27 Marts 1870 afgivne og 20 Aug. d. A. fremlagte Vidnesbyrd efter, og stadfæstede samme som overensstemmende med Vandfærdsfølge, samt erklærede at kunne bekræfte samme med Ed, naar forlangt

Fremstod for Retten Bonden Johannes Oddsson af Ellidavatn 42 Aar gammel og almindelig formandlig Vandfærdsfølge under Fødselsbevis findes under 7 Marts d. A. afgivne og 20 Aug. d. A. hos Retten i Sagen fremlagte Vidnesbyrd efter, og bekræftede samme som overensstemmende med Vandfærdsfølge. Rondeifanten begærede Vidnet afspurgt, af hvem han havde faaet Vandfærdet udenfor Løbedommingen i Nordalen bundet Storakyl eller Arbæjarfoss, og af hvem han havde faaet Kermóafossen talt som beliggende i Østdalen, svarede Vidnet saa, at naar han i saa Henseende skal udsige sin fromme Anden, saa har en vis Jónas Jónsson, nu paa Sel, forhen paa Bustadir, vandet Arbæjarfoss og Storakyl som beliggende i Nord- eller Østdalen, og at Arni af Breidholt og hans Sønner have givet ham at vinde, de localbønder, som de samme Ret. D. sidstnævnte have tillige fortalt ham, at Kermóafoss var beliggende i den vestlige Ende, men nu er de 18 Aar siden at Vidnet var Øvefolk paa Bustadir, hvorfor tilbragt 7 Aar. Vidnet forklarer, at de kalder Kermóas" fra det Øvrige, hvor man troede vaere nu „Blesugrøf og lige det Vandfald, som Vidnet kalder Kermóafoss, og er saaledes Kermóas søndre foss Øydalen paa Breidholts Grund. Vidnet Gjörgvaal forlangte ikke Vestrens forelagte dette Vidne, som havde sin Forklaring efter og trøstede sig til at bekræfte samme med sin Ed, naar forlangt

Fremstod for Retten Bonden H Jónsson af Reykjavik, 63 Aar gammel som formandlig Vandfærdsfølge under Fødselsbevis findes under 2 Juni 1869 afgivne og den 20 April d. A. i Sagen fremlagte Forklaring efter og bekræftede denne som overensstemmende med Vandfærdsfølge dog med den Bemærkning, at hvor Vidnet omtaler Afslaget i Kistel, under hvilken den ene Afslag i Øydalen var for 2 Sidemænd, men ved ikke af egen Erfaring om det er denne, de kalder „Tollen"? Vestrens øvrige ikke nævnte Øydalen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

maal dette Vidnes forelagde, som vedhaftede sin Forklaring, efter at Sammen var blevet oplæst og bekræftet sig lig, naar forlangt ved at bekræfte sammen.

Dernæst fremstod for Retten Bonden Gudni Gudmundsson af Keldur 47 Aar gammel og formaaedelig at følge Vandfærdet underkastet, angivet sin Forklaring, som er fremlagt i Dagen sub N 57 den 20 April d. a. og bekræftede sammes sande indhold med Vandfærdet, men bemærkede at de fem afgivne Forklaringer havde faaet saa at sige paa Afstand imellem Nordlandet, efterdi for alle var Tale om Fjeldene, hvorfra saa alle Fellene befinder sig omtrent lige langt, og vilde Vidnet fem bemærket dette i Forklaringen, saaformeget det i det Øieblik var faldet ham ind. Vidnet havde sin Forklaring oplæst, vedhaftede sammen og bekræftede sig lig at bredige den, naar forlangt.

Fremstod for Retten Almuemand Sigurdur Hansson af Reykjavik 34 Aar gammel og almindelig formaaedelig at følge Vandfærdet underkastet og afgav paa Foranledning af Vidnesmandsretten den Forklaring, at Afskriver B Sveinsson den 2 Juni 1869 havde tilmodet sig ham at besigtige Flaten, hvilket han tilligemed Sigurdur H Jónsson og G Gudmundsson ogsaa gjorde; at Sengen gav han nu med H Jónsson og Gudmundsons Skifflige aldrig omstridende Forklaring med Tilføielse, at han for sit Vedkommende ikke saa sig staaet at udtale nogen Mening om, hvor dybt at Vandet udfordres lig Lagen Gang, da han ikke kunde dette bestemmelig nøie. Dernæst blev H Jónsson og G Gudmundsons Vidnesbyrd N 57 ham forelæst og bekræftede han sammes indhold gjorde Bemærkning som overensstemmende med Vandfærdet og kræfte sig lig at bredige sin Forklaring naar forlangt.

Fremstod for Retten Kjøbmand G Zöega her af Byen, 40 Aar gammel, og formaaedelig at følge Vandfærdet underkastet. Hvornæst Overretsprocurator Jón Guðmundsson fremlagde i Rettens de Øvrige maal, hans vidnede Dette Vidnes og Vidnet Johannes Olsen forelagde. Dommerens beliggende N 59 saalydende:

N 59 a.

Spørgsmaal til Vidnerne G Zöega og Johannes Olsen i Reykjavik

1 Har De i de forgangne Aar læst Maanedsskriftet af Afskriver B Sveinsson af Elliðaveh?

2 Hvor mange forgangne Aarer?

3 Hvilken af disse Aarer var Afskriverens Vandingsarbeide bragt til Øiemærke saaledes at baade De og andre, som lidt Maanedsskriftet kiedede kunde bestemme vandede Øyeblikke Øemmining?

4. Erfarede De noget, og da hvorfor vandvandtig, forskjel i Grønnaglen paa de vandede Øyeblikke og de øvrige, hvilket Vandet enten skal ikke eller kun ulie skaffelig havde naaet?

5 Var de Øyeblikke, som i forrige Aarene ikke havde nydt Vandingen, ikke omtrent ligesaa grønne som de havde været i de forgangne Aarer?

6 Hvilken omtrentlig forskjel (hvorpaa efter Øiensigtens Aarsal, eller efter Høiden Gjennitet i Fjeldet) anser De at have været paa Græsvæxten af de vandede Øyeblikke og af dem, Vandet ikke havde overskyllet?

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

7 Hvor har nu Læsen da beholdt til Aspestos Bjarnasson af Fugen i det Aar, han var vendt Dem Almanakken, eller hvorfor blev Betaling nægtet?
8 Blev Tilladt i Deres Drengeaar brugt til at fange Fisk og Fugle andre Redskaber paa og nærmt ved Reykjavik og Gottrup end de?
9 Er hvem eller nogen hvis Kiledning forresten De sagde Gjøre ning?
10 Hvor har af Deres Familie ogsaa for bejent med Localbenævnelser og Localiteter i Kjalarnes Sys og Mosfellssveit?
11 Har De selv eller ældre Folk noget imod navnet Kermoa eller Kermoa brekka paa Arbæers Grund nord- eller øst-for Nordalen?
12 Hvor har De Deres Fader (G 7) Deres Onkel (J 0) og andre ældre Folk haft Localbenævnelser Kermoar?
13 Hvad har De selv og andre kaldt Egnen nordenfor Arbær og sydenfor Lillamel indtil Elven?

Reykjavik 2 Juli 1870

Jón Guðmundsson.

Fremlagt: Gullbringu og Kjósarsýsla Retsmøde 2 Juli 1870

A. Thorsteinsson cst.

Vidnet Zoega besvarede derefter de fremlagte Spørgsmaal saaledes:

Til 1 Spørg. Jo
— 2 — 2 eller 3 Dømmer
— 3 — Det skete i Foraaret 1869
— 4 — Hvem af Vidnet ikke egentlig nøie erindres Forklaring; men hvor Vandet var lagt paa Fugen var det fastslaaet langt vigtige og bedre i Gualatelen, end hvor Vandet ikke var lagt paa Fugen
— 5 — Hvem af Vidnet ikke lod forklare noget, da han indtil i det ikke havde grundlagt Grundlag til Fugen
— 6 — Naar man ikke mog gaar ud paa at bemærke sig dette, er det ikke lat at forklare noget derom, og naturligt, naar det felt Gjerdum og blev samme fulde til bulte. Nogle Steder af Fugen var naat vandet, andre ikke, men det blev samlet under Fl.
— 7 — Hvad tredje Spørgsmaal go og sat i Stat
— 8 — Ora, jo!
— 9 — Det Vidnet afdøde Fader Johannes Zoega, som Vidnet vedrørte
— 10 — Dette vil Vidnet ikke sige bestemmes, men har dog hørt sagt af Andre.
— 11 — Nej, aldrig.
— 12 — Han har selv sin Fader og andre ældre Mænd navnet Kermoar varm for Blesugrøf
— 13 — Vidnet kender ikke Localbenævnelsen Lillamelur, men Stedet imellem Sydenfor Arbær bliver hyppigst kaldet Arfuns mói eller Lambamói; der Lambaar ligger der oftest for. Dog kan Vidnet ikke betragte disse Localbenævnelser, men ligner Lambaar

Vidnet blev derefter ved Forklaring forelæst og bekræftet sig ikke at betragte sangen med sin ej naar ~~[illegible]~~ forlangt.

Dernæstfor blev Kaldet Johannes Skemsfelaf Egen 47 Aar gammel som formaa ud til Dørene for Følge under det fremlagte Spørgsmaal som følger

Til 1 Spørg. Aar: Jo
— 2 — — 2 Dømmer

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Lie 3 Spørg. Svar. Vidnet har aldrig haft nogl af Cristofer Bjørnssons vandre fy
lie Søarling, men det var fast i forrige Sommer at hun
dreng en blev sat i Kort.

— 4. 6 — — Efter den ikke forandrede, at Vidnet ikke har haft vandre fy lie
Søarl, svarer Vidnet, at den vandre fy fand en lacy Fodje
er Grønnøl ud den ikke vandre, hvorpå det stod vanmaade
fæl og lod, fra Vandrefand naar lie, men andre steds om
trent saa tidligere. Vidnet bemærkede saa stor vorste paa
fugen efter at dennes vandre, at han ikke fand ville
tro det, fire han ikke selv fand det, men formegt støm
Grønnøl Jø den var giort kan Vidnet ikke sige

— 7 — — En Tredjedel af det øfrige Jø

— 8 — — Jo, mange Gange

— 9 — — Johannes Zøega som var Vidnets Morbroder

— 10 — — Det var Vidnet slet ikke bekjent om sin Morbroder

— 11 — — Nej, aldrig

— 12 — — Han førte sin Morbroder venner Kerrsdar, fra Blesugrøf og
lie til Vandfaldet, sandsynlig flere paa Breedholts Grund.

— 13 — — Hans Morbroder kaldte denne fyr Lambamøar, og Lambaa
er ellers paa dette Strøg.

Vidnet førte sin Forklaring vedhæftet, notificeres samme og læstes sig lie
at bredigt den var paaforlydt.

Dagens Sagen vurderte ikke nidre Gjørgsmaal forelagde de idag af
førte Vidner.

Sagens kom vidner ved at andage de af Jon Matthiasson, Th Olafs
son, Jon Oddsson, Helgi Jonsson Gudni Gudmundsson, Sigurdur Hansson,
Geir Zøega og Johannes Olsen fra for Retten idag, saa og Bjarni Odds
son under Retten den 10 Juli d. a. i Dagen afgivne Forklaringer
lige saa gyldige, som ved nævnes af dem var bekjendt. Retten
Jonas A Thorsteinsson St Rudolphsen Jon Gudmundsson
Skuli Magnusson Arni Gislason.

Aar 1870 9 Juli Kl 5 fm. blev Gullbringu og Kjós Sysselo Retsrum sat og
holdt paa Sysselmandens i Reykjavik af Vøllidommeren, Lov og Ty
fogd A Thorsteinsson, hvor da i Overværelse af Vidnerne Skuli Magnus
son og Pétur Jonasson blev forelagt.

Dagen Tobias Th A Thomsen
contra
Cristofer Benedict Sveinsson og
Cristofer B Sveinsson
Tobias Th A Thomsen
contra
H. Th A Thomsen

paa Cand. accelarstes Vegne mødte for Overretsprocurator Jon Gudmundsson
tilbagelevered de fem i sidste Retsmøde udlaante Documenter og forelagde
a) som N 59 Continuations contradiction og Tilsvar af C. D., b) som N 60
Udskrift af Gullbringu og Kjós Sysselo Retsprotocol, c) som N 61 Attest
fra Sysselmanden for Gullbringu og Kjós om at Jordeiendommen Hellesker
ikke findes beboede nogen saadanne Kongsord, d) som N 61

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Notarialpaatale af al af Øgrøhlmandsfos Gullbaiunga og Thor Øgrøhle G Olafsson udstedt Ladebrugsaafordu Holmur, dat 21 Marts 1863.
N60 er indført foran Pk 262 66, de øvrige Documenter er saalydende

N 59 b.

Continuations- Contradeduction og Tilsvar

i Sagen: Købmand H. Th A Thomsen
contra
Ommvrdt afsnedsfos B Svensson som Eier og Øsedder af Jordu Elliðavatn m. M.

Det er baade rigtigt og sandt at Jordeiameren tager sig saa lidt, naar han i sin Continuations-Deduction af 1 Juni d a N 56 nu og altid tidligere ved nu forøiede paa at fordreie sin Jordbudsregnesskab, gjør dette en anden Forklaring og modificerer samme ved en ny og forandret Skaatand.

Dette Modpartens Forsøg, saa umotiveret som det er og umuligt med Hensyn til det paaloulte Resultat, er vistnok en betydningsfuld Indrømmelse, som forøiemen Tal, fra Jordeiamerens Side saa ubetinget forudslagtigt for min Mandant saavel som Repræsentanten som Contracitant. Og det kunde Modificationsgrundlaget indrømmes Modparten vistnok, fra dens Tiefoldt, alene Jordbudsregnesskabet, som det paafølgende Jordbudsbrev af 3 Juli f. A. har sigtet lie at forenes Contracitanten at bruge saavel det lie som fra Elliðaelvens strømmende Land lie Fugnanding, og dette er fuldstendigt ~~beskeldt~~ af Ed aldrig nieustrøntet Losforbud, og lig for alle Ceantider. Modpartens Hestaar og indrømmes ogsaa fremdeles, at det er saadant Jordbud, saalede aldrig nieustrøntet, saavel med hensyn til Mandmongd, Lovalitet og Ed - Lonforbud imod at Contracitanten uydes nogen sandhed drøabe Land lie Fugnanding i fuldsandhed Aarstid - at det er saadant Jordbud, han, ved dette Justificationsgrundlag Centlog fra Begyndelsen ved Tilklage efter lie dorlig, Antistoning og sin fø Deduction II Afsl. har agtet at faastaaet ved Com. Modpartens tiestaar og indrømmes fremdeles at det er skadet fem og ødelæggende fem uafhængighed gaa Lov og det byggede Grund, saavel lie at holde det til sit Jordbud ved Jord og Magt og lie lie at kunne faa samme stadfæstet ved Dom, som det fra Begyndelsen er skadet fem gaa Anledning lie at vegnes Jordbudet og faa det udlagt.

Og under Modpartens forkompat for det sit Kaunelig Jordbud ugjen det felt Aar blot for Udeveraltes for at erhverve Justification paa samme Ulufelt til Loan, da først begyndte han Tauschen, og vollens, at det aldrig har noget haft Agt, han har aldrig ønsket det saaledes, da nies han sig 1 Juni 1870, og vollens aldrig at han tonlt sig andet ved Jordbudet, aldrig at haar haft andet hensigt end at det har noget og en Repræsentant fuldstendig fremdeles, trods det det befestede (sic!) Jordbud, at vandt sin fra 30 Afsl 1869 lie 1 Juni 1870, og saaledes aarlig; uanset dog saavel ved Jordbudsregnesskabet som ved sin Udlagt at efter andet Quadrantaal frem og tilbage for det ønsket med Troffidsr.)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

danske og latinske Navne ikke i brugen, ikke i ubrugen Ord var, at Regnfilge ikke behøver nogen Vand paa sin Ejg, alle mindre saamegt, som Regnlund har Nytte af, og at han ikke vier noget af det paa sine Grund udspringende og samme gjennemstrømmende Vand varsler Horsedalenes og hans „exceptionelle" Troedommeriger i Ellidaardalen og de deraf Aarene Aabar, hans udelukkende Fiskeri over alle i Ellidaarlonen nullens Fjeld og Strand, og hans „regale" fundamental og absolutum dominium over nævnte samtlige mindre Lag, der fra Gamle paahvilede og Lagalonen

Men naar nu Modparten ved Siden af denne Modification og den deri indbefattede Restrictionen ikke der mindre vil holde forbudt ved Ord og Magt og reservere ikke Justification, at det stande Magt og lige ved Ed i den Tid af 4 Maaneder (fra 1 Juni til 30 Sept aarlig) som han vil gjøre det en regelmæssig og selvfølgelig Ed, skal Jordeiernes Afsperringsfiskeri hos Commerne vedkaar, og naar han begrunder det saadant partielt forbudte Ulovlighed paa, at hans Afsperringsfiskeri allerede er og vil blive udsat for Tab og Skade og Overlegelse ved Contracilantens Ejgnaadighed, da maa jeg som Tilforordnet det af denne tidligere Anbragte bemerke, at om ved Jordeiernes Jorde at Ville af Afsperringsret at paabraabe sig, fremdeles dog langsomt er Tilfældet, saaledes som der gjentagende er fuldstændig bevist, er det dog aldeles og i høieste Grad uberettet, trods de Modpartens dristige Forsøg, at Jordeilanten har lidt saamegt som Tabet af en ny Lag i forrige Commers paa Grund af Contracilantens Vandarbeider og deraf følgende Forandringer af Elvens Vandstand, idet det tvertimod er gjort sandsynligt, ligesom det og er naturligt, fremdeles alle vilde indse, er naturligt, at Forandringerne af Vandstanden have, saalenge de fik Lov til at vedvare, langt snarere stimuleret og forøget Lagens Opgang i Elven og forøget Lagfiskeriet. Og fra naturlegende det skulde angaa, at Elven mange Dage eller Timer af Dagen have været saa vandarme, at ingen Lag har kunnet gaa ind i den fra Havet paa Grund af Vandmangel, da har ikke Jordeilanten Ret til at udlade eller som sin Antvalte med Hensyn til Ydelsen, hvorimod de øvrige Ejere af den gaa ud paa at Lagen, som den Dag (2 Juni 1869) og de øvrige Dage, som Jordeilanten har anstrengt sig for at bevise denne stadige Vandmangel) umulig er ikke har kunnet gaa ind og i Ydelsen Afsperringsretten da strax (2 Juni f. a.), fordi der ikke har været tilstrækkelig Vand, d. v. s. det kunne gjennemstrømme Fiskekurven, og det er Ejernes Skjøn er derved bevirket af den „fatale" Dommen, som fuldaarsagte den omtalte Vandmangel, langt hævet opp i Ydelsen paa Brendholts Grund (ved Kerlingarholm), denne Dommen som jeg er vil vedkende sig og min Mandant mindre af alle, ingen Jordeilanten og den indstævnte Jord som politimester, drog ud i Ledingen imod den stadige Dommen, stod eller var den i Ret og dømte den som god fri af min Mandant, som aldrig forlangt eller lader lægge den ny ulovlige Ren. Nordlerne have derimod alle Ejernes anset paa det for Lag

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og og til Jordcitanernes Afsprøvninge – Dikterskaber i Nordalen, saaledes som Efterladen af hans Skibog og saa bedst viser og godtgjør. Alle aldrig saa rent saaledes Vand i nogen af Elvene i forige Commun forinden Jordbundsblev udlagt, af jo bygge var fuldstændig patable for Lap, naar Vandet var paa det laveste, saa videre Jordcitanen rent saa god af Brief fuldstændig ved sin Vidnesbyrd og Procedure. Han har mundlig udsendt og paastaaet som af Brie paa Jordbundets Nødvendighed og Ikke-Tighed og paa det Tab han har lidt paa Dette ved Vandets og deraf flydende Vandforandringer, af endog en talløs Mængde Lapper gaaet tabt for hans ved at Lapen har vendsyntegt Ødelæggelser naar Vandet, ved at loslades af Contracanten, har strømmet ikke i saadan Omfang, af det har vendtegt Ødelæggelser og dannet Vandfald ved disse. Den Omfang og Dybden af Vandet ved Jordens Ødelæggelser har Jordcitanen ~~[illegible]~~ ved Vidnes-forhøret af han selv forlænet en ved anhlij (-) Tegning fra i sit første Skrivelse 11 Oktober f. a., og endog paa flere Steder er det ikke nødt indtil midt paa Kinnarbund; Forklaringerne i Commun. til Brie N 51, der som bridiget er behæftet af selve Vidnet under Mødet d 2 d M, hvilke 2 Mænd forklaringer ved videre er behæftet af det 3de Vidne, Sigurdur Haussen, der tilligemed de andre to var blevne tilkalte til at besigtige Elven og deres forgjævne Vandmangel m. m. den samme Dag, 2 Juni f. a., gives, at denne Dag var Vandet i Elven, saa vidt han saae med Øjne, naar tilmidt og paa Jetens Ben. Nu vil Enhver indse, at en saadan Vandydybde dog er 3–4 Commun stærk ned den, der ikke gaaer Mennesket tilmidt paa Kinnarbund. Har saaledes en talløs Mængde Lap kunnet vendsynge Ødelæggelser ved ikke denne Vandydybde tilmidt paa Kinnarbund af det Menneske, da vil Enhver kunne skjønne af Øydelen endog saa have været patabel for ringere Lap, da den var saa dyb at den gik en Ørt tilrigtig midt og paa Benet.

Paaledes er alle Modpartens Brise – ikke andet end Vaadet, processuale Nøi, Forstillelse, Skaadet og Modsigelser. Men Regnskabet og Contracanten, hvorved er tilsikret en saadan enorm Skade, überegnelig og uhørelig Tab ved dette Koordefanten Forhold og Overgreb, har taget og er ved saget til at lage denne Dag fra en alvorlig Side saa meget som det sidste, og det jeg paa hans Regne ville bevise med Gjeld, at jeg er tilfrede med den forøvrigt Sandelse rigtige Beregninger, som fra Modparten Side er her fremkommen om Vanilas og Nullitet af hans egen Forbud, som i denne Dag skjer justificeret, paastaaer jeg at Beregningen blive taget til Følge i Dagens Paadømmelse. Om det Tab, Regnskabet er paaført ved Jordbundets, saavel dette Aar, som aarlig til Dagens Dag skal jeg alle udlade mig videre end det i min forrige aabne Telskrift og Contradaktioner, den er yderligere behæftet ved Ting-vidnet af 2 i d M. i Zoegas og Joh. Olsens Huse til 1–7 Eftm. og ved de under N 49 og 50 fremlagte Vidnesbyrd, som ogsaa ere behæftede Behæftelse ved samme Ting-vidnet, saaledes som den det tydeligt tilkjendegiver. Dennem er ogsaa den i Dagens fra Regnskabet Side gjorte og udlagte Fastslaaende paastaaet

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fremlet og retfærdiggjort, efter at dette Oplysningen og Bevislighedens
ere reparerede i Forbindelse med de forhen fremkomne og ivrigst efter
alle Parters Omstændigheder maa dette Establissementsspørgsmaal ialtfald an-
see svarende for lov end for godt.

Og da Modparten som Forbudsregierende har bygget sin Forbudsregierende
paa sin utvistnemme og ubetænkelige det lie Afsøreringen, som han
driver i Elledalenes, efter Forbudet ogsaa dreiaa bygget vaerenestum-
mende med Regierende, da er det her i denne Justitsforhandling og efter Com-
trasøgsmaal altsaa processualisk rettig fremlet og lovligt for Regierende
hans Eide i Anledning det af, fra altsaa udistrakkelig det af Sagen dicerede
herved Eiendomsretten, det i Anledning af, fra samme Forbudsregierende
og Indicantens Bedre Contracitanten og andre Fiskeforeningers vaerende
Fiskegrænds, fastbestemte ikke blot det lie at Vand Fugen og andre
Naturarter, men tillige med selve de Grænseomringen, i Kraft af Fritt
Naturarter, jf. Sal Forbudet igjen og Sagen det fastslaaet, altsaa lovlig og i Landslo-
ven fremlet og begrundet Lakstrei i Elven paa hver enkelt Jordes Grund
fritlet Fiskeri og altsaa ej forbudsmæssig frataget dem. Fra altsaa det
dobbelte Vandrid for Indicanten, det hans indbildte udelukkende Fiske-
ret i Elven fritlistrekning mellem Fjeld og Strand, det hans udelukkende
ret til Fiskeri Draabe Vand i Elven, fra samme det udspringer og
fra samme det rinder og det uafhængig af Afsøreringen og Afsøreringens
vellen. De forlegge hans Lie vilkaarene for Fiskeriet fra Rudemarkt
forgaaende Aarhundrede, saalange det var Kongelig Eiendom, det forelig-
ger det Kongelige Skøde af 11 Dec 1853, det ingen Grænseskommende, fra
paa hans Lie begrundet sin Ret uden uvæsentlige det alle andre Fiske-
stænder. Det lie Afsøreringen er 1° hans Fiskegrænds indskrænket
lig den for ved Gaardenbar, Storakyl kaldet, Ved lie andre altsaa den
samme Fiskegrænds, som ved de fiske alle ugyldige Lie vilkaar er bestemt, 2 er
hans Fiskeriret lig det lie Enkingelse, at han ikke udøver den andre det
alle i videre Udstrækning end overensstemmende med det dengang
er gangne Landslov og det i al efterlidende ikke omvendte Lov – det forelig-
ger Jordeiendommen Jørgensbøl af 10 April 1867 i en Dag, fra Jordsøgning
maalebrev var om hans egen udelukkende Fiskeri i Elven, saaledes be-
staffen, at en anden Jord, Kleppen, paa hans Grund han udøbstemte Fiske-
grænds til Dæn paa den vestlige Side befinder sig, det var bestemt lie
Fiskeri paa sin Grund – Ej det paastaaede Koordagsallanden ogsaa i denne
Dag fra hans udelukkende ret Forbud ligesom nu – denne Jørgensbøl den
det lie Kleppen uforbrudte Ret lie Fiskeri paa egen Grund, 2° men
fraadømmes fiske af samme al det lie at beholde sig af den Fiskemaade
og de Fiskeredskaber, der kunne anses at gælde Fiskeriet for de vaerende Com-
de; det det for Jordeiendommen for sine Dias og in actis, og dog er han saa blind
at hos, at han er alene udraabt til berøre alle de lie Elven liggende Jordes
vaerende for hans Fiskegrænds, dette Fiskeri saa fuldstændigt, at det det er Lagmandens
lan paaser hans Fiskegrænds, men ogsaa at han, for at det det hans Fiskeri øvrige

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ikke skal staa frit, men forlange for sig saaledes et Stykke af grænsestrømmen med Grund, fiske og faldne indtil mindst Omaks, og formene den at betjene sig selv derfra i større eller ringere Udstrækning til at naa et deres Jordes Øiemarke.

Dette ubetydelige fra nitte Handelsmænd kan gaa i alle Maade, Dagen ikke med det, undtagen den de lese denne Tag. Paaende er det alt det ubetydelige, fra det han kan komme for at Nordmænd som det, at den Dansk-Islandske ~~Ø~~ mu. Sysselmand mener (sic!) kermoafoss og Skorarkyl i Øydalen paa Jorden Breidholts Grund, som aldrig har tilhørt Dagen eller noget Danskt Kongelig Eiendom; men ikke den mindste Stal den store Jord ved Gaarden Arbær, „Skorakyl kaldet" i Nordalen paa Jorden Arbær Grund ikke findes hverken, men i Øydalen paa Breidholts Grund, ligger den Jydske saakaldte Kermóar — hvor vil han absolut finde og faa, den store Jord ved Gaarden Arbær, og kan dog ikke stille det ved andet end en forvirret Mudder og Krøkel af yngre Folk, der ikke mindre ~~kan~~ ~~gen~~, alle kende Forholdene langt tilbage i Tiden ud til det Aar, da Hollænderne Tøder ved det Lapfiskeriet forst tie Lain og faa Aarsenen til Eiendomstilligemed Jordene Arbær og Bustadir, hen paa sin Tid af Kongen, men denne Mand var almindelig bekjendt for at forvirre alle Localbrugsmuligheder og Eiendomsretter paa alle Gebet og at forderve og forvanskede ældre Navne osv. hvad der ved kan faa bekjendt hans Spille. Men, nu nu! Lad os antage at Skorarkylurnes = Skórikylur ved Gaarden Arbær", og at det ved Tale og Skrift var saaledes forvansket, istedet for det Rette: ved Gaarden Breidholt, lad os antage det — naglet jeg, sandsligvis, bandgten saadant — for at Diablik, og hvad saa? Jo der er vor saa fast og naturlig Sysselgrænse, vil Modparten sagtens sige; jo, muligt nok, men da ikke i Øydalen; men hvor er da, om jeg lov spørge, Sysselgrænsen i Nordalen? Er der ingen saadan? Nordalen har dog stedse været Hollænderne; man skulde derfor antage at Dagen og hans Agering var der ligesom spillet klat og Kraus med Sysselgrænsen i Nordalen, ladt som om denne var bestemt ved at nævne „Gaarden Arbær", uden der tænkte paa Gaarden Breidholt, for at tilegne sig denne Gaards Jorder, indlysende og til Skorarkyl. Modparten vil muligt indvende, at hvis den given Grænse absolut skulde befinde sig i Nordalen, vilde den Grænse i Øydalen være ubestemt, men dette forholder sig ikke saaledes; for det Første er, som sagt, hele Fangstens i Nordalen, og naturligvis fandt det Sted, saalenge det hovedsagelig af Fangstmænd var at lade Renen løbe af, saaledes som den sikkert i Scheels Tid forpagtningstid fandt Sted. Modparten siger at man stedse har ladet denne (sic!) fri løbe af, men altid Øydalen, det var saaledes fremfor Alt forudsat for at bestemme Sysselgrænsen og naturligvis Ret for Afløbsdomsingen, 7. Januar hvor denne lord ab bringes øverst. For det Andet synes det som om Localgrænsen i Øydalen ovenfor, var sig per usum alias abusum, for noget i Fremmandes Eiendom

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og uloven ikke og saa blaaat uforandret i alle de afvekslende aar-hundrede forløbne aar, uanseet „Pollen" og de Domvingunes omsorg. Omsorg „Pollen" saa de Kongelige Forgaatere aldrig udøvet noget Skjel eller anbragt nogen Skjelsindsretninger i Øydalen, og langt vestfra ud til denne fast Grænse saa de ikke paastaaet sig Skovene Lillsimbel i denne Kjærr, og i Millumarnes aldrig nogen Grænse eller nogen Vangst (cf. Vidnet Guðm. Jacobsons Forklaring om Skólaheyl)

Hvad fremlægger udviser alt af vedkommende Retsprotocol om alder i Gullbringu og Kjós Sysler aldrig er blevet tilegnet nogen Adkomst, de giver Anledning til at antage, at Kongen nogensinde tidligere eller siden saa fraskjelt sig Skovene i Øydalen og Millumarnes eller Landsloven; ligeledes Extract af Eigt Óskars Jastebræv paa Kongejorden Holmur, de viser at denne Jord er bortfæstet med alle Rettigheder og Pligter til Land og Strand.

Paafremt Modparten under ikke vil afgive yderligere Svar og Exter i Anledning af min Skrivelse ligesom N 57 betræffende Situationskortet N 25 om i hvilken udstrækning han vil og kan gjøre Indsigelser imod dette – end saa er gjort i sin Svarskrivelse N 58, paastaar jeg at Dommen blive anlagt gode og gyldige, men gjøre han yderligere specielle Indsigelser mod krav, som kunne klares og constateres ved Aastedsforretning, erklærer jeg min Paastand om Afholdelsen af saadan Forretning for det Første paa foreslaaede Ekstrning

Forøvrigt henvises til min forryaende Indlæg, de med disse fremlagte Bilag og de fremsatte Paastande og ciperen imod Alt i Indlægget af Modpart som usandt og ubrugt og undlader under Sagen til Dom med forbehold Reservation

Reykjavik 9 Juli 1870

Jón Guðmundsson

Til Gullbringu og Kjós Sysler fæstebrevsarkiv

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysler Kontor d. 9 Juli 1870

A Thorsteinsson cf.

N 61

Omsmuttemandens med Gullbringu og Kjós Sysler Skøde- og Kaabrevsprotocol, at der intet Document findes tilgjængelig, ved hvilket Jordene Hellis Kot, Holmur, Alldavatn, Vatnsendi, Breidholt eller Arbæ, beliggende i Seltjarnarnes eller Mosfells Ret under Gullbringu og Kjós Sysler, er bortskænkede nogensinde til Geistlige eller Stiftsjorde (tilligemed Brugsret)

Gullbringu og Kjós Sysler Contoir d. 26 April 1870

Clausen

Gebyr 48/ Familje og alle Ke Ru

Clausen

Fremlagt i Gullbringu og Kjós Sysler Kontor d. 9 Juli 1870

A Thorsteinsson cf.

N 62.

Notarialextract

af Sysselmanden for Gullbringu og Kjós Sysels Fæstebrev (i udfyldt trykt Blanket) til Gunnar Olafsson paa Kongejorden Holmur i Sel-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Garnarnes Ry, dateret 21 March 1863.
Sysselmanden for Gullbringa Sysselr. Gjörvelsskyl: al jörd paa bondefæstet — til Bonden Grímur Olafsson paa Jordeu Holmur i Selljarnarnes Ry — 20,9 ct af Dyrefod til lovlig Dæstebrug fra Aarsdag 1863. paa følgende Vilkaar.

9. Alle paa Jorden vaxende Træer, som følge af Plantninger og Gravninger o.s.v. — tilhøre i Landet eller i Strand stad fast skiltig Jord til samme og ikke tilstedes at det fratoemmes den. Menbrugtes den tillegnede Grund under Tilladelse eller den Tilladelse paa andre Maade end ovenfor, skal jan und Dan forbyde saadan usædvanlig Brug af Jorden Tilbehør og betyde det for fremmed Overgreb. o.s.v.

At det Oversatte er det ene og i alle Henseender overensstemmende med det tilsvarende S i det mig forevidte Originalfæstebrev til Grímur Olafsson paa Jorden Holmur i Selljarnarnes Ry det bevidner herved efter en udført Collation notarialiter

Notarialcontoiret i Reykjavik Kjøbstad c 9 Juli 1870
A Thorsteinsson
(L.S.)

Gebyr 12 Skilling, lalt 1 Rigsdaler
A Thorsteinsson.

Fremlagt i Gullbringu og Kjos Sysselskriverkontor c 9 Juli 1870
A Thorsteinsson cst.

Formedst saa vaerende fik de fremlagte Documenter og indkaldte Vagnrettes Dom paa Kondeilanhus Vegne mødte Organist P Gudjohnsen, og efterat er med det Fremkommes og indkaldte Vagnrettes Dom.

Retten optog Vagnrettes Dom og tilkyndegav Formanden at Vagnrettens Dom blev forelagt nærværende Torsdag d. 12 M. til Udnævnelse af Meddomsmand og at der i ikke gives videre Adgang herfor.

Formand. A Thorsteinsson — P. Gudjohnsen — Jon Gudmundsson.
Skúli Magnusson Pétur Jonassen

Aar 1870 den 15 Juli blev Gullbringu og Kjos Sysselskriverkontor holdt paa Sysselmandens Vegne af Land og Sysselfoged Cancelliraad Thorsteinsson og Vallidommer med Vidner Pétur Jonasson og Jon Borgfjord, hvor der blev forelagt

Vagnrettens Dom

Kjøbmand H. Th. A Thomsen
Assessor Benedict Sveinsson og
Assessor Benedict Sveinsson
Kjøbmand H. Th. A Thomsen contra

Dommen bemærkes at Meddomsmandens Udnævnelse ifølge Omstændighederne er foretaget idag, skulde for, som tidligere berørt den 16 i d M.

Møde var paa Jordebondens Vegne Organist P Gudjohnsen og paa Kondeilanhus Vegne Overretsprocurator Jon Gudmundsson.

Som Meddomsmand udnævnte Retten derefter
Bonden Sigurdur Ingjaldsson af Hrólfskáli
Bonden Olafur Gudmundsson af Skjraihús
Bonden Arni Bjornsson af Hraunkot og
Bonden Christen Magnusson af Engey

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

og ville dette Mødeblev tilsagt at lægge Dør i Rellen, idet de da aflagde den i Nr 1-7-5 beskrevne Ed.

Overretsprocurator Jón Guðmundsson forklarede, at han nu, da Meddommerne nærmede sig, maatte begjære, at Rellen tillige med dette Forslag en Gaste-Forretning for at det af ham fremlagte Situations-Kort og legeledes det af Modparten fremlagte maatte blive gjennemgaaet og ujildt, og ønskede han at denne Gaste-Forretning, om muligt, maatte finde Sted den 19 de

Dommeren bemerkede, at den ommeldte Gastedforretning vilde blive forlagt saa snart muligt med Aftenen Klokken fire.

Rellen formod A. Thorsteinsson – Sigurjón Sigurðsson for Guðmundsson for Borgfjord Sýslu Jónasson

Aar 1870 d. 19 Juli blev Gullberinga og Dør Øyrsels Fetrarsel og Foldren paa Bústader af Vallardommerne Land og Lysager A. Thorsteinsson med de under 15 de nævnte Meddommere Sigurður Ingjaldsson, Olafur Guðmundsson, Christen Magnusson og, da Arni Bjarnasson paa Grund af Øyrdræn fandt Forfald, efter og Umaadelig Bonden Ivar Guðmundsson af Kornaa efter at Meddommerne havde lagt Dør i Rellen aflagde den i Nr 1-7-5 forskrevne Ed. Paa Jordeiendommene Øyrar og Gullberinga med Organist Sigurjónsson, samt endvidere Præsten Thomsensøn, og paa Contraeiendommene Kornaa for Overretsprocurator Guðmundsson i Rellen beboende den i det af Jordeiendommene fremlagte Kort afsagte Egn, og fandt Dommeren og Meddommerne intet ved samme at bemærke; og bemærkede, at paa Localbesigtelsen angaaende, vilde det have sit Forbleivende ved paa hver af Parterne ved Vidnekaubnisse, forsaavidt de ere uenige om Localforholdene, Dette skal – fremdeles bemærke af den Dommeren, der var beboende: „forhen Dømning ved Lagstrækt" fandtes ingen hydelige Spor; og af den under Dømning opført i forrige Sommer" fandtes svar vinge efter, undtagen der fandtes nogle Spor af den vaardømning, og en Hellefter, under der fandtes nogle Spor af den vaardømning, og en Hellefor, forøvrigt ved Vandfylde i Elven, der har borttøgtet Strømmen. Dernæst beboende den i det af Contraeiendommene fremlagte Kort afsagte Egn, saaledes at Rellen begav sig op ad Kerlingarholmi og Blásteinsholmi og de Skygnir og derfra de Dømninger, der have været opførte til fugsandingen og derfra over fugnes Gaarde Elliðavatn, og lande Rellen med Meddommerne efter nøiagtig Efterlysning ikke fundet at bemærke ved de fremlagte Situationskort, dog med forøvrigt Forbehold for saavidt Parterne ere uenige om de tidligere Localbemærkninger, der indeholdes i begge Kort, saasom Kermóafoss og Stórafoss eller Stórahyl. Paa Egnen i Kortet vanskeligen angaaende vilde Jordeiendommene Ret at fastholde ved at bemærke, da han maatte anse samme uden Erlgdning for Egen; og da Rellen og Meddommerne, efter paa de ovenfor beskrevne Egen; og da Rellen og Meddommerne, efter paa de ovenfor beskrevne Egen, ikke fandt noget imod det Kort at erindre, kom man ved nærmere at undersøge den Del af Situationskortet.

Forretningen er hermed sluttet og Egnen endelig opfaget de Dommere efter at Contraeiendommene havde gjort den Gastende at begge Parter bemødte Belastningen af denne Gastedforretning, under Rellen skjøn-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

und, at dette Øjebliksmaal ikke for Tiden kunde afgjøres. Retten fandt

A Thorsteinsson. Olafur Gudmundsson – Christen Magnusson. Sigurdur Ingjaldsson – T. Gudjohnsen Jon Gudmundsson

Aar 1870 den 3 Oct. blev Kjos og Gullbringa Øjøsle skraatsal og foldes i Reykjavik af Øllidsmannen Land og Byfogd A Thorsteinsson med Medsamsmand Landr Sigurdur Ingjaldsson, Olafur Gudmundsson, Kristinn Magnusson og Joas Gudmundsson, hvor da blev forelagt Øgen:

Købmand H Th A Thomsen
contra
Assessor Benedict Sveinsson og
Assessor Benedict Sveinsson
contra
Købmand H Th A Thomsen

Retten bemærkede at den nærværende Sag var saa omfangsrig og det fordrede meget en saa lang Tid at gjennemgaa sammen med flere Sommer-fundne Sommen ikke kunde afsiges førend i Dag. Efter at dennes Øllidsmanden, Land og Byfogd A Thorsteinsson og Landr Sigurdur Ingjaldsson fandt fremlagt deres Øgsaal-volumen saalydende:

„Efterat Kjøbmand H Th A Thomsen, som ifølge Aftenstæmmet 11 Dec 1853 fik af Lagsstiftet i Ødisalsmen fra den Stor for ned Gaarden Arbær, Storahyl kaldet fandt søgt Bestand for Jorden i Gullbringa Sys Øjøsle i Anledning af, at Assessor B Sveinsson i Sommen 1869 fandt vedkommende Land, der tiljøyde Ødisalsmen, til Skade for Sifiskiet, idet flere Smaa udløbende, saa at Laxen ikke kunde gaa op i Elverne, saaledes og af saadanne Landmænd, at de stygge bare Elverne, blev der ved Jorgd valtens Dijndelse af 3 Juli 1869 paa Grund af at Kjøbmand Thomsen var fik af Sifiskiet i den nedeste Del af Elven, og Sifiskiet brøde paa at de ikke udraadte for andringer nødvendige i Elvens Landmænd, derved forbud imod, at Assessor B Sveinsson ved Vandets Opdæmning fortjente dette i det naturlige Løb, fremfor forbud udlag de imod en af forbudsvæsnets stillede Pikkefed af 2500 Rd.

Dette Brev og forbud for Jordeiendommen, Kjøbmand H. Th A Thomsen indforstod fra Retten lie Skadesløshed og derfor paastaaet at den Tilsvarende Assessor B Sveinsson blev tilpligtet at yde Skadeserstatning for Vandfeldet Uhindrethed og Tort med 500 Rd og at erstatte Øgens Omkostninger med 50 Rd, samt at det Offentliggjørelse indeholdt lie Bødrænser og Øgeomkostninger gave Udredelse i Anledning af at Tilsvarende for Vandfeldet for Sifiskiet i Elven ved Dæmningen.

Tilsvarende Assessor B Sveinsson for dermod anlagt Contraøgemaal imod Jordeiendommen, Kjøbmand H Th A Thomsen og paastaaet:

1 at forbudet af 3 Juli 1869 blev ophævet og fandt, samt at forbudet fremfor for Jordeiendommen Tilladt.

2 at Politiretsforhandling af 9de Juli, ved hvilken Sagen, som var stemmende Land og det udlagte forbud forelagt en Dommer, da stemmende Land det var i Elvens Løb, blev ophævet uforhindret, og Politimesteren og Jordeiendommen dømt til at betale til Contraeiendommen passende Bøder for den

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Vidskudsrum med brunelsk Ret forudsætning hefaldne Tort og Creditspilder

3 At Jordeiendommen bliver tilligt at udrede til Contracteiendommen fastsatte ind-
tægt for Tort og Creditspilder mod 1322 rd 64 sk aarlig fra 3 Juli a. m. til Dom-
budets fornyelse, men at et med det af Jorgen Jørgensen og Stellet ligt Tilbage-
stod beløb, forsaavidt det ikke ~~[illegible]~~ den Skadesstatning og Procesomkostninger, som Contracteiendommen maatte blive tildømt, idemnis Jorgen og Jordeiendommen in solidum

4. At Contracteiendommen de dømte Sagens Omkostninger uden skadesløst eller
med mogt Tilstrækkelighed, enten af Jordeiendommen alene, eller den indstemte
Jorgen og Jordeiendommen in solidum.

Under Sagens Drift har Contracteiendommen derfor paastaaet:

5 At Jordeiendommen bliver fradømt enhver Ret til Afsætning af Elledalsens
6 At Jordeiendommen under en daglig Mulct bliver tilligt at bortskaffe enhver
Afsætning og faste Dæmninger, som maatte befinde sig i Elledalens ved saa-
dan Foranstaltning
7 At Jordeiendommen bliver tilligt at udrede til Contracteiendommen fuld Skades-
statning for Vidskjelds og Brændselsafsætning paa 3 aflsnes Eiendomme for
dens, 1/2 Arbær, Elledaatur og Hellesholt Grund fra 6 Juli 1865 indtil Afsæt-
ningen bortskaffes, eller dette udmaatte Maneds Løbe, ikke under 300 rd aar-
lig og ikke over 600 rd samt Sagens Omkostninger skadesløst.

Jordeiendommen har navnligen støttet sig til, at han ved Skjøde af 11 Dec 1853
er Lagfastmand i Elledalens overdragne fra den store Jord ved Gaarden Ar-
bær, Storahyl kaldet mod udenfor Kanten Munding ved Arbæarhöfdi og Gelgin-
ella Geldingatángi med alle de Udlægsjorder, som fra gammel Tid fulgt saa-
ledes og fulgte de udrette, saa at han var berettiget med de
fra Island gjeldende organer eller hvorfor udgaaende Ceremonier om
Afsætning, men gjøre sig samme saa nytligt, som han bedst ved, vil og kan.

Der har Jordeiendommen og oplyst, at samme Afsætningsfjord, som af ham anvendt,
har fundet Sted i en saa lang Tid, idet

1. Rentekammerskrivelse 26 Apr 1749 viser at fiere af Langarnes Øiko har
paa dens Jordstykke uden Følge har gjort Fordring paa 1/5 af Fangsten,
idet Afsætningen i mere end 200 Aar blevet drevet af Ejerne.

2. Rentekammerskrivelse 28 Feb 1795, at Capellet paa Videö ikke kan gjøre Fordring
paa Halvdelen af Lagfangst i Elledalens, medens det erfaret af Ejeren Wil-
chins Maldag af 1235 at Videö Ejere har ret til 1/2 Lagfangst i floden

3 Rentekammerskrivelse 6 Feb 1830, ifølge hvilket fremmed af Elledalens Valrøvendi
dem anbragte paa, at Afsætningen i Elledalen ikke blev anlagt saa-
ledes, at ikke Forøelse kunde paatænkes, idet de ellers burde dens Fangst,
men i følge den Ejere, at dette ikke kunde berøres. Videre: Rentekammers
skrivelse af s. D.

4. Amtmandsskrivelse af 4 Juli 1828 er tilstedet, at Forpagteren af Afsætningen i Elleda-
lens maa fælle med Gaarden, Angler Æter og Fiskes Opdømmelse, saaledes som det
fra fundet Sted

I følge Opbudsskrivelse af 1 Aug 1791 bortforpagtes Afsætningen saaledes, at Forpag-
teren maa bruge Æter, Gaarn og Fiskes Opdømmelse, som det ude fra
fundet Sted.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

5 Bekjendtgjørelse af Byfogden i Reykjavik 27 Feb. 1804 om at ikke huser forbudt at fiske i Flesen paa hellensamhelt Maade, der Fiskeriet er bortfæstet og-
6. Udskrift af et af Amtsforvalter Korrebow udgivet Skrift, trykt 1752, i hvilket Fiskemaaden i Flesen beskrives saaledes, at Flesen er Kongedommens ved Æster. Ligeledes Beskrivelse af Fiskemaaden i Flesen af Landfoged Skúli Magnussons forfattet i Aarene 1781–84, som findes hos ham ved Ørb.
7 Udskrift af Diplomatarium Islandicum, trykt i Aaret 1852, indholdende Maldag af 1235, der viser at Fiskeriet dengang er blevet udøvet ved Gjem i Flesenudingaar

Med henseende til udlagte Jordforbud for Jordeiernes forklaret, at Conhaeiernes hos anlagt en Dæmning for at bortlede Vandet fra Flesen til Øst, og derved tilvejebringe en saadan Vandfylde i den østlige, at den enten kunde hindre Jordeiernes Afledningen, eller ved stemme den saaledes at Laxen ubehindret kunde gaaes ud derfra: formedes saaledes ved dannet Flesen en Vand paa Alledavatns Grund, at Laxen ikke kunde gaa ind der ud Øst i Østerelven. Inat alle Østerelven angaar, da har denne rent bort fra Eggen skjøn af Fiskeriet indtil 9 Juli; idet den Dæmning, der var blevet udlagt i Flesen paa Arbæers Grund for at lede den fulde Vandmasse ind i Østerelven, var blevet bortlagt. Anledning af dette Forhold formener Jordeiernes at have lidt et Tab, som han i Forholdet fremstiller ikke ser sig at have nærmere, anslaaet til 291 Rd., men naar det kommer til den ved gjeldende Lag ved Æstens og den Dæmnings Ødelægning tilskjelige Tab som han fremdeles forvolder, har han ansat Skade og Erstatninger paa hvilke kan 500 Rd.

Conhaeiernes forskjellige gjeldende, at det imod hans Dæmnings, som alene har tilsigtet Fugtning, udlagte Forbud maa forstaa, idet alle disse Dæmnings behandlede under alle vanskelige Fiskeriets Tilstande, og ikke ingen Skade eller Mangel forvoldt hans Fiskeri, saafremt han havde holdt sig til Fiskemaade og Fiskeindretninger udenfor de hans ved hans Omkostninger dannede hemmelige Grænser og ved de i Landet ved Fiskeri gjeldende Lov fastsatte Grænser. Afsvækning af Flesen for det fundne Ret til hans eller forinden Jordeiernes kan i Erindrelse af Flesen, og ved saadan hans fundne Ret i lang gro Tid, maa saadan Tilstand sige for den oprindelige Loovedsige Tilstand ved nærmere med Loven, der forbyder Afsvækning. Han har derfor fremhævet, at fundens hans hævder gjelder ikke hans ret gjeldende for i Landet, idet Erhvervelse og Brug af lovlige Nytte hans fundne Ret i en lang Tid, overfor oprindelig Grundens ret, og at saadan Erhvervelse og Brug maa maa kræve tilbage, naar den oprindelige Grundens Tilstand opgives og bevises efter Jonsb. Lib. 26 Cap. m. fl.; og at saadant maa bygges paa lovlige Grande actions, saafremt det skal have nogen Gyldighed

Der ikke hos Conhaeiernes fremsat, at ifølge det Kgl. Omskrivelses dokument af 11 Dec 1853 er Jordeiernes fremlagte Lagfæstebrev ikke paa en ringe Udstrækning indrømmet Grænser, men at han ifølge den gjeldende Lov om Fiskeri kan han ikke udøve Fiskeri i Omskrivningen med den og alle mindst afsvække Flesen, hvorfor han saaledes nyder Hjemmel

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

At Jorden ofte Landboernes Eiendom paa saadanne Offentlige Strand, under Jorden er af Jordebogen i Flem anbragt Commissions Jorden ~~Jorden~~ gjelder for Jorden Contractanten paa sine fundamenterede Grunde, men at denne dronte støtte sig til Omdragelse dokumenter, der findes hos Lagmanden, idet de i disse ikke indholdte mindste Ord om at en saadan Jorden, som den i Skjødet af 1853 omhandlede, opfiskes, endsige at Jorden er fraskilt Jordene, saaledes mindre som ved Omdragelse dokumenterne udeles, at Jorden er gaaet ud i Tøbet. At det i Jorden kan bestaa, at Jordebogen fremdeles tilhører Afgivning af Flem, idet han Jorden er udstrøgne ikke en ny Ordning af Flem, hvis ønske Grundene han antager at være den Ret, som han i det af ham fremlagte Situationskort har betegnet med Navnet Skjøtsøe, og at det saaledes er given, at de Commissionerede i Embedet af Feldstoudig Jorden og at saaledes Lagmandsstatsager vedrørende Flem ikke bør forhindre ved Afgivning. At saaledes Afgivningen af Flem som andre Jorder aldeles kommer til en gaaet andre end den, der er anmeldt ifølge Jorden ved Skjødet 1853, idet Commissionerede tidligere ikke har været af den Betænkning, at Lagmandsstatsager vedrørende Flem dette var udelukket. At det saaledes er saa langt fra at Modparten har beviist Tilladelsen af denne exceptionelle Afgivningstilstand tilkommer, alle forinden han kom i Embedet af Jorden i Eidsvaldsmen, hvorfra ved Tilladelse alle Grunde af Jorden lie hans Forgænger, alle at saaledes som en fuldstændig ved nye Tilstand har dannet sig, at familiejorde produserede Commune uhjælpelig ikke maa Modtalte. At under denne fuldstændige Tilstand har fundet Ret, maa den de nøjst efter Loven vige for den ugrundelige lovmedhjælpige Tilstand, jfr. Jordb. Lib 26 Cap. efter Rentekammerets Skrivelse 26 Aug 1749, som udtaler, at de Jorder i mere end hundrede blevne dømte for Kgl. Regning, kan ikke komme under Skatteansat af en fuldt af Jorden, ikke gjøre Jordeing paa samme, end mindre andenledes og bestandtlig Ejendom prøstes. At ved endvidere de Kgl. Forgænger haede afgivet Flem, end Jordebogen ikke stilte sig hertil, ~~indlagde~~ end mindre som Skjødet af 1853 fremdeles som saadan Ret, end at det er saa langt fra, at dette Dokument skulde en saa ugrundet Afgivning af Flem, at det kun kommer ud efter som en saadan Ret, efter Ordene: som at han (Robberg) i Overensstemmelse med de ved Jorden i Island vedtagne ellers forøvrige udgaaende Anordninger maa gjøre sig Jorden nytteligt. At ved Modparten var blevne en saadan ridse Ret over dragt, forlodt det som ikke det mindre end den vaalte Ret var for Contractanten, idet han vedvarende fremmaede med tidligere At konst dannemes ~~klar Ord~~ paa de ved Flem liggende Jorder klar Ord, var blevne fier af Lagmandsskjøt ovenfor Storahyl. Som Grund for sin uhæmmelsomme Ret tie de af hans ivrige Fald Handarbeider for Contractanten gjorde gjeldende, at alle de Eidsvaldsmen dannede Hauge udspringe paa hans Grund og at han saaledes har benyttet den ovenfor fremmede med Lib 24 Cap.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Naar nu det af Partserne i Sagen Oplyste tager i nærmere Betragtning, skjønnes det at være betydelig brist af Hovedlauben, at Laxfisket i Ellidaarnes i en meget lang Tid er blevet drevet for Kongelig Regning, og at der saaledes er vedtaget en særskilt Eiendom, der har udvendrel sig fra de Kongelige Landeiendomme, hvis Grundstykke de flere, og at dette særskilte Eiendom ugaaet det har vært i fiserne Besiddelse og Brug som en for sig bestaaende særskilt Gård. Herom vidne de talrige i Sagen producerede Beviserligheder, der fuldstændig betræfte dette

Under Sagen maa Kjøbet af 11 Dec 1853, med hvilket det Paalen tilhørende Laxfiskeri er overdraget de Frie alment, befinde det ligefrem at ligge heri, at Laxfiskeriet er solgt med den Localudstrekning og Fiskemaade, som det indtil vanlig brugt, og Ordene: saa at Jøberen vore mestemand med organer og udkommende Anordninger maa benytte Fiskeriet, synes alle at indholde Andet, end den af Følgen sædvanligt stillede Betingelse for at tiltræde gives, at han ikke indtaar for Kongemagt forsaavidt der ved Lov og Dom skulde indtræde en Forandring i Eiendommens Beskaffenhed

Naar dernæst det af Contractanten fremlagte Overdragelsesdocument er overveiet, bemærkes først at Kjøb af 27 Sept 1815, med hvilket Jorden Ellidaaen er overdraget med alle de Heligheder og Rettigheder, som den fra gammel Tid fulgt har eller burde følge ved, saa at Jøberen kan føre sig Jorden de Rytter og Kongen ingen videre Fordring eller Rettighed har til samme, Kongelige Heligheder dog forbeholdte, ligelydende er med en Kongl. Kjøb paa Jorden Kleppur af 17 Sept 1817. Kjøb paa Hellisholt udstedt af Amtmandsforvalteren i Gullbringu- og Kjósarsýsla 26 Sept 1837 viser i det fremlagte Auktionsvilkaar, at Jorden er solgt i den Tilstand, hvori den befindes, uimodsigelig med alle Heligheder og Rettigheder de Landes og Kongens. Det fremlagte Skjøde af Kjøb paa Arbær af 14 Marts 1839 viser ogsaa, at denne Jord er solgt i den forefundne Tilstand

Det forholder sig nu vel saaledes, at disse Kjøb ikke indholde Nogetsomhelst om det Skjønne i den nedre Del af Ellidaarnes med Laxfiskeri, Overdømmingen og Opdømmingsretten, hvormed Jorden Hellisholt er solgt med alle Heligheder de Landes og Kongens, og Jordene Ellidaaen og Kleppur - hvilken sidstnævnte Jord der dem Dag ikkekommende - er solgte med alt det, som den fra gammel Tid fulgt have, og kan Kongen ikke det Fiskeri i Skjønne nedenfor meget godt staa frem og saaledes ogsaa den Omstændighed, at Kongen i Kjøbet har forbeholdt sig Kongelige Heligheder (Regalier). Om det nu ved mange Skjønnes, eller ikke, at saadant Fiskeri virkelig kunde henføres de Kongelige Heligheder, hvad Dette angaa saare tvivlsomt, maa dog det nok afgjøres, at efterat Laxfiskeriet i Skjønne var gaaet over de særskilte Eiendom, med en særlig Fiskemaade, er det Fiskeri dermed aldeles adskilt fra de Jorder, hvilke det efter Loven skulde have fulgt. Da fremstiller sig Spørgsmaalet ved Overdragelsen, der viser, at denne Fiskeri

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

ret, allerfundomentalt Estimat skal ophøres, og igjen tilfalde Jordens og tilkommer dette nye Fiske, saa ville Ejerne og Følgere Skiring vilde det nøie blive udtalt ved Jordens Overdragelse eller da ved den endelige Fuldbyrdelse af Skiøde.

Det er der producerede Attest af Gullbringu og Kjós Sysler Skøde- og Jordebogsprotocol om, at Jordens Hellukol, Elliðaár og Arbær ere ikke findes bemærkede nogen lovlig Brugsret efter Kongelige Domme, men saa bør bemærkes, at Fogets Documenter udvise, at det tidligere Kongl. Skøde paa Estimat i Elliðaárnes af 11 Dec 1853 ligeledes er Kongelig, og kan saaledes ~~for Alting~~ ikke tilentlegøres en Particulærretsligt, som den ophævede, der udgjør en særskilt Fundam og selvstændig Fundomsfelt, at der i Skøde og Jordebogsprotocollen ikke ved de enkelte Jordes Fiske Bemærkning om, at det særskilte Estimat som Fiskeri er forsvundet.

Efter al Dette er kommen det Resultat at de af Contradictoren fremlagte Overdragelsesdocumenter for hver Fiskerier ikke komme i Betragtning den særskilte Laxfiskeri-Fundom i den nedre Del af Elliðaárnes, kommer det derpaa ikke Overveielse, om den saaledes opstaaede særskilte Estimat-Particulærret i Skøde maa anses som Landsloven - Det skal i saa Henseende blive overladt at en Mangeds Bestemmelse i Jordebogen spille en saadan Particulærretsligheds, og skal der ved Bestemmelsen i Lib LVI, at „Enhver skal have Ret og Vidsfrihed ved og paa sin Grund, som lig- for sig er vorne, uden mindre han er dømt i Mulkt af Loven for kommen", d. v. s. paa Lovlig Maade, ikke Forstrandsballen Kap I: „Enhver skal have al Drift paa sin Grund, med mindre den er fratalt i Mulkt af Loven; ibid Cap II: „Røbes man Drift paa en andens Forstrand paa rettig Maade." Ligeledes Lib VII Cap, der bestemmer, at Lilendingen har Ret til Estimat, med mindre det er fratalt", Cap LVII om Estimat, Cap XXI, der handler om naar man skal Kaste paa en andens Grund, Cap XXII, naar man har kastet paa andens Grund, o. s. v. Af disse Bestemmelser fremgaar det klarligen, at saadanne Particulærretsligheder localiseres ikke, og de finder ikke i Landsloven forekommer nogensinde sig dem for, forøvrigt skjøn Particulærretsskelne Rigtighed, men det synes i saa Henseende at være lidet retlig, saa der vanskeligere fremdraget i slige Tilfælde, dribland langvarig Existence, jfr. det navnlig Lib LIV der bestemmes: „Ingen skal spille Skiel for en andens eller forbyde den, som lidsom haar haver"

Den foran paaviste saaledes det selvfølge Laxfiskeri er ikke en særskilt og selvstændig fundam, og komme der ikke Contradictorens Paastand om, at Jordens eiendom ikke skal tilstaaes alle Tvordammenges fra den nedre Del af Elliðaárnes paa det Jordens overdragne Skiøgebet lie Overveielse. Efterdi de producerede Documenter med det andre utvivlsomt, at disse Tvordammenges i en lang Række af Aar er blevne anvendte af Korrebows Efterkommere, Landfoged Sk Magnussons Estimat af Gullbringu- og Kjós Sysler 1781-84 Amtmand Wilhaas 1 Aug 1791 og 4 Juli 1828, Amtmand Scheels 6 Feb 1830 m. m.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

som vist, at Lagthing, altsaa Afstemning af Almuesforsamlinger, saa at det kan ansees afgjort, at saadan forsamlet i saa umindelig lang Tid, at dogna er under ulangvarig Tidsfrist, som gives fast Ret at bibholde dens Stemmeret efter Lovens almindelige Grundsætninger (jfr. Reskrivelse 1 Juli 1746). Imod dette Resultat kunde det anføres, at Lib VI bestemmes, „at hvem man gjør Jordskiftedeling i sin By, da saa det sidste kunne passere vad for sig", hvorfor det fører som Grund, at Jordskiftegang ikke forstaaes. Imidlertid maa man ulidelig finde at almindelig Forbud imod Tredemmingers afslag, begrundet i Loegens nye Ordning for Jordskiftesommerset, hvorfor ved den Bestemmelse hengaar, at „lagger de Tredemming i ukyn, skulde Ejere af samme vanskeligheder det at udbytte samme", men paa den anden Side ligger der i det paafølgende Udtryk, som synes at sigte til Tredemmingen, saa det er tilladt at antage, ogsaa Jordgrundsætning, som i det forrige aar er gjort, at Ejere maa spilde Ret for en Ende, der saa tilforsikre fast, eller i nærværende Tilfælde ulangvarig Tidsfrist, at forbukt imod Tredemmingen ikke er saa almindelig og fast, at det skal bibholdes vanskeligt i almindelig Tidsfrist.

Ikke kan saadan ikke tillade Centraalanlæg saaledes om, at Jordcentralanlæg fradømmes, dette er at ansee Tredemmingen i Eidsdalen paa Arbæers og Bustadæers Grund, eller at fastslaaes at boeslagsdem og lie at udøve den paatænkte Ekstakning.

Mellem Sagens faste fastslaaede belydelige Meninger forskjelle det om de Localbestemmelser, der skulde danne Jordcentralanlæg Sidegrundt, og som i Retsbøgernes den store Jordbrugsarbeder, Storahyl kaldet, Jordcitaanlæg forresten, at dette er det af fem formlagte Situationer kort med Navnet Storifoss eller Storihylur beliggende Vandfald i Elven Ogdlæk med Navnet Storifoss eller Storihylur beliggende Vandfald i Elven Ogdæn, fra imod Centralanlæg forresten, at Storfoss eller Storihylur er langt ude i Elven Nordæn, fra Jordcitaanlæg i det Situationer kort med Hermóafoss. Det skal bemærkes, at i Lieneilbaarnes af 4 Juli 1828 nævnes Storihylur midtvejs i Lieneilbaarnes 1 Aug 1791 nævnes Skorahylur. Under alle Omstændigheder ligger den Tredemming, der anbringes i Elvenblot saalange Øerne udfylde i samme, eller dette opbrugte, eller maatte flere Løb af paa Arbæer Grund, og for det Øvrige alle Vandfald for en Ende fra Nordelven over i Ogdelven, saalange Øerne udfylde eller opfyldte, eller der findes ved Nordelvens Afløb.

Ikke det under Sagen opfyldt at Hermóæs, efter hvilket den af Jordcitaanlæg i Situationskortet med Hermoafoss beliggende Fos har Navnet, eller ligger paa Arbæers men paa Broeckholts Grund, og ligger paa grænsen Vikrydal i Ødet den store Fos ved Jorden (Gaardens) Storahyl kaldet, hvor det er og paa Arbæers Grund beliggende Stedet Navn; ligeledes har Vidnet Johannes Oddsson forklaret, at Hermoafoss ligger i Ødelven, men ikke der mindre har Vidnerne Jónsson, Einarsson, Haldorsson og Gudmundsson forklaret, at de have fået, at Storahylur ligger i Ødelven ud for Arbæer og ligeledes at Navnene Storihylur og Storifoss anbrugte om den store beliggende Fos. Dannes Vidner have derfor forklaret, at

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Kermoafossakalder nord- og nedenfor den af dem udgjorte Skorarhyl.
Men fremmed siger Kidull Jon Odssons Jordlasing, som findes paa Kermoa
foss omtalt i Kjøbs (Øgs) Skøde, men Skorahyl eller Arbæjarfoss i Øst- (Nord-)
Elven, saa er, at det er forresten meget for nord drevet i Nordelven.
Naar der er kommen, at kommelig mange Kidus have forklaret, at den
ungfødte Dømning kiøbte ikke ved foden af Øst-
en mellem de omtalte Foser, og saa er naar den betænkes for,
saa synes noget vanskeligt at den nederste Fos, ansendt i samme Øiemed
— legs den det ogsaa bevist, at omtvistet den samme Stemmefor for fem-
det Ord, skønnes det at være tilstrækkelig Grund til, at give Centra
cilantens Fogeds af Vordecilanten under daglig Mulighed
ha at bortskaffe denne Dømning Mesfol
Da Alten saaledes er funden Grund til, at lade denne Centraciban
ha Fogeden tilbage, kommer endelig det af Bygdemøden den 3 Juli 1869
udlagte og den 9 i samme afsagde Dele under Forbud til Overmaal
og uden Ulovsøgelse
Alten maa skønne, at den almindelige Grundsætning efter hvilken girlrud
Loven maa være den, at enhver Grundeier har det lie Dispositionsret
fugsanding paa sin Grund, udelukkende om det udfordrer paa fan
fundamentet er, uden at han igjen Hjemmel har lie afsondret Landing
saaledes, at Realiet forandres, eller at denne overflytter med Landet
Det maa antages godtgjort ved Synsvidne, at den mellem Arbæ- og
Kerlingarholmi anbragte Dømning har stikningen Retningen fort med
fuldstændig fugsanding, under saadanne, som de øvrige oppanlagte
Dømninger, der virkelig tjene til fugsanding, foraarsager, at Landet
i flere Aar befolder sit naturlige Løb, men snart nødes forsnævret af
flere, snart vandfyldes dermed, eller stig vandet der under forøgelige
Omstændigheder gjør at fende Ord, hvilket tilbørlig kunde være undgaaet
ved en anden Indretning. Naar dernæst fremstilles, at det udlagte Forbud
ikke er overensstemmende med Centraciban, Assessor B. Jacobsson, med Dømningens
Udgjørelse eller paa andre Maade at forstyrre Landets naturlige
Løb igjennem Elvedalens saaledes, — som det fremgaar i Grundens
lie Forbudet — at flere Landmænd ved nedenfor det Grundes hvilket saa fuldstæn
dig det lie fugsanding, som der tænkes Øjemaal om, saaledes
jan alle Hensyn dem, der er Landet nedenfor, Overlast ved at udtørre
flere, eller endelig at skjære Landet, hvilket foraarsager den Foran
dring i Landstanden, der har begrundet Forbudet
Det udlagte Forbud er saaledes ved at stadfæste, med den Begrænd
ning, som resulterer af Vordecilantens Fogeds i Continuation
udtog af 1 Juni 1870, saaledes at det gjælder Tidsrummet fra 1 Juni til
30 Sept. samme Aar
Med den Fremstilling, som Vordecilanten har udlagt for
for Retten, tilbød 500 Rd. for Tab af Fangst, Udbytning, Ulighed og
Tort, angaar, er det ikke imod Centraciban Bestemmelse godtgjort

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

at fastsætte saadant Tal, og kan derfor ikke dele Erstatningen saa lagen tilfølge.

Ritbanken finder aldeles hjemmelig Grundlig vanskelig- mende med Varemes flytning at modtagelsen alle bilæg med Muligt Udladelser, som de have forlangt saaledes anfalt.

Omkostninger med det Transport til det mod Cantzaciauen Assessor B Svanssons fugtadinge dommen under 3 Juli f.a. udlagte Forbud nu at fastsætte for Tiden mellem 1 Juni til 30 Sept. f.a. aar, underfortegnede forbeholder ikke at fastsætte for finanderne Tilfælde i denne Dag, saasom de ikke finder videre Grundlig at tage de varige af den under Forordnesen udlagte Forbud stand til Følge; fremdeles vil den indstævnte Sagfører H E Clausen nøie at fastsætte for Cantzaciauen Tilfælde med hensyntil Udredelsen af Skadesløsning og Omkostninger in solidum med Fordeilaaten i Anledning af det udlagte Forbud.

Omkostninger vil Cantzaciauen, Assessor B Svensson, have at udredes til Overcitanten, Kjøbmand H. Th. A. Thomsen 50 Rd, samt i Salair til den indstævnte Sagfører, Kjøbmand H E Clausens Vitnefæste, Organist Pjetursson, 5 Rd.

Forsaavidt Cagnes have nogle beneficium, ~~fig~~ har Vitnefæstet og Cagnes Erstatning noget Loglig.

Det ikke Kjendes for Ret

Det ima Opdommelse af Rentet i Elliðaánum af Gullbringu og Kjós Kjøbstæd Sagdrel under 3 Juli 1869 udlagte Forbud stadfæstes saaledes, at det gjelder fra 1 Juni til 30 Sept. f.a. aar

Forøvrigt bør Parterne, Fordeilaaten Kjøbmand H. Th. A. Thomsen, og Cantzaciauen, Assessor B Svensson for finanderne Tilfælde i denne Sag selv at bære.

Endelig bør Sagfører Kjøbmand H E Clausen bøde for Cantzaciauen, Assessor B Svensson Tilfælde i Sagen selv at bære

Omkostninger bør Cantzaciauen, Assessor B Svensson, til Fordeilaaten, Kjøbmand H. Th. A. Thomsen udrede 50 Rigsdalere Rigsmønt, samt i Salair til den indstævnte Sagfører betaleds Vitnefæste Organist Pjetursson 5 Rd Rent

Det Udømte at udrede under 15 Dage fra denne Dom lovlig i kjendelse under Adfærdsmulighed."

Blev der med de øvrige 3 Medlemmer, Christen Magnussons, Olafur Guðmundssons og Jón Guðmundssons Votum afsagt saalydende

Dom:

Da Forbudet mod Endrdommingen i Lb. LVI Cap. er saaledes og ligger frem, at ingen Udtagelse derfra kan gjøres, og derpaa ikke kan under lang varig Tids Hensyn paa Endrdommingen i Ret, følger deraf at Fordeilaaten nu nøie at tilfølge under en daglig Mulct af 3 Rd, der tilfalder Mosfellsog Sels amtmanns Rigsfattigkasse, forøvrigt Tilsvaret under Sagens Gang under det Hele, at bortlægge de afsumte Laxfiskeri i Elliðaánum udfaldne Endrdommingen, forøvrigt i det Hele maa anses uden lig. Ikke dømmes de mod Cantzaciauen fastsatte paa Skadesløsning dugaar, ~~og~~ ophæves de mod Hensyn til, forøvrigt Tilsvaret ved Dommen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

som Forseelse, og at det er saa vanskeligt at tage samme til Følge for den forløbne Tid, saalenge der ikke ved Dom er gjort Forandring i den foreliggende Tilstand.

Det udtagne Forbud vil, da det alene angaar en ulovlig Forandring af Vandets naturlige Løb og Vandstanden i Elven, ikke blive stadfæstet, men skal efter Omstændighederne Fogd H. E. Clausen vil ikke blive frifunden, og faa betalt Factor Organist P. Gudjohnsen at tilbageregne Taxten af det Offentlige med 5 Rd.

Procesomkostninger vil Hovedcitanten, Kjøbmand H. Th. A. Thomsen have at udrede til Hovedcitanten med 50 Rd. Iøvrigt skulle Parterne ikke blive frifundne for hinandens Tiltale i denne Sag.

Forsaavidt Sagen er beneficeret, for Regnes Tørrelse og Behandling ved Landet.

Thi kjendes for Ret:

Det under 3 Juli 1869 af Gullbringa og Kjós Sysels Fogedret imod Opdæmning af Elledaelvene nedlagte Fogedforbud stadfæstes saaledes, at det gjelder, som i selve Forbudet bestemt, forsaavidt væsentlig Forandring i Elledaelvenes Vandstand angaaer.

Hovedcitanten, Kjøbmand H. Th. A. Thomsen er pligtig til under en daglig Mulct af 3 Ire Rigsdaler, der kan falde Sellgarnarnes Reps og Mosfellsveits Fattigkasser til lige Deling, at borttage af Elvene de af ham til Laxfiskeri anvendte Tværdæmninger. Iøvrigt bør Sagens Parter for hinandens Tiltale i denne Sag fri at være.

Indstævnte Foged H. E. Clausen bør for Contracitantens, Assessor B. Sveinssons, Tiltale i Sagen fri at være.

Procesomkostninger bør Hovedcitanten, Kjøbmand H. Th. A. Thomsen, udrede til Contracitanten, Assessor B. Sveinsson 50 halvtredsindstyve Rigsdaler Rm. og i Salair til den indstævnte Fogedbetalte Sagfører, Organist P. Gudjohnsen 5 Rd. af det Offentlige.

Det Idømte at udrede og Dommen at efterkomme inden 15 Dage fra saamenslovlige Forkyndelse under Adfærd efter Loven.

A. Thorsteinsson. Sigurdur Ingjaldsson Kristinn Magnússon Svar Gudmundsson
Olafur Gudmundsson

Denne Dommer i Rettens Oplæst. Ingen af Parterne mødte

A. Thorsteinsson. Sigurdur Ingjaldsson Kristinn Magnússon Svar Gudmundsson
Olafur Gudmundsson

Til Bekræftelse under min Haand og Embedssegl

A. Thorsteinsson
(L. S.)

Gebyr.

Udkast 182½ ark. 24/ 45-60/
Bekræftelse - - - - - 20/
Udbringelse - - - - 1-24 47-48/

forsiglet og fyre Rigsdaler 48 Sk.

A. Thorsteinsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur